

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державна наукова установа
«УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ ТА ІНФОРМАЦІЇ»**

**ЗБІРНИК
РЕФЕРАТІВ ДИСЕРТАЦІЙ,
НДР ТА ДКР**

№ 3'2024

**Київ
2024**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державна наукова установа
«УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ ТА ІНФОРМАЦІЇ»**

(УкрІНТЕІ)

ЗБІРНИК РЕФЕРАТІВ ДИСЕРТАЦІЙ, НДР ТА ДКР

№ 3'2024

Видається з квітня 2003 року

Виходить 12 разів на рік

**Київ
2024**

УДК 082.1:82-991

Реєстраційне свідоцтво: Сер. КВ №22631-12531ПР від 24.03.2017 р.

Редакційна колегія: Л.М. Миронова, Т.А. Юрченко

ЗБІРНИК РЕФЕРАТИВ ДИСЕРТАЦІЙ, НДР ТА ДКР (12 випусків на рік) – містить інформацію щодо виконаних науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, докторських та кандидатських дисертацій, які надходять до УкрІНТЕІ від наукових установ – виконавців робіт. Збірник призначено для фахівців наукових, проєктних, конструкторських, технологічних установ та організацій, ЗВО. Це дозволяє вести облік робіт аналогічного напрямку та встановлювати контакти з організаціями, які виконують близькі за тематикою роботи. Перед кожним документом наведено інвентарний номер документа, який має такий вигляд 0200U000257: перші дві цифри позначають тип документа (02 – інформаційна картка зі звітом, 03 – інформаційна картка без звіту, 04 – облікова картка кандидатської дисертації, 05 – облікова картка докторської дисертації); наступні дві – рік надходження роботи до фондів УкрІНТЕІ; останні – порядковий номер документа; далі – назва теми, вид звітнього документа, назва організації – виконавця робіт, прізвище керівника робіт, реєстраційний номер теми, індекс УДК, кількісна характеристика. Реферат публікується у авторській редакції із зазначенням умов розповсюдження. Дані відносно договірної ціни надає організація-виконавець. За інвентарним номером, наведеним у бібліографічному описі, в УкрІНТЕІ можна замовити копію потрібного документа.

БЮЛЕТЕНЬ РЕЄСТРАЦІЇ НДР ТА ДКР (6 випусків на рік) – містить назви розпочатих науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, зареєстрованих в УкрІНТЕІ, які систематизовано за рубриками. Посилаючись на номер державної реєстрації, можна одержати додаткові відомості про наукову роботу, зазначену в реєстраційній картці.

НАУКА, ТЕХНОЛОГІЇ, ІННОВАЦІЇ (4 випуски на рік) – науковий фаховий журнал, у якому висвітлюються взаємопов'язані питання науково-технічної діяльності, інтелектуальної власності, науково-технічної експертизи, державної політики у сфері інноваційного розвитку та проблеми впровадження наукових досягнень у виробництво. Журнал входить до Переліку наукових фахових видань України – з економічних наук.
ISSN 2520-6524.

Передплата на видання здійснюється через УкрІНТЕІ.

Розрахунковий рахунок IBAN: UA518201720313201001201097044

у ДКСУ м. Києва, код ЄДРПОУ 40814998, ПІН 408149926502, код платежу 25010100

З питань придбання: Відділ аналізу інформації та сприяння розвитку інноваційної діяльності, тел.: (044) 521-00-39, e-mail: uintei.ua@gmail.com

З інших питань: Відділ міжнародного співробітництва та науково-організаційної діяльності УкрІНТЕІ, тел.: (044) 521-00-68, e-mail: nddkr@uintei.kiev.ua

Підписано до друку 26.03.2024 р. Формат 60x84 1/8. Ум. - друк. арк. 50,1

Тираж 40 прим. Зам. 3

Адреса редакції: вул. Антоновича, 180, м. Київ, Україна, 03150

©УкрІНТЕІ

00 СУСПІЛЬНІ НАУКИ В ЦІЛОМУ

00.17 Міжнародне співробітництво в галузі суспільних наук

00.03.24.0001/0824U000525

Соловійова Алесьа Борисівна УКРАЇНА В
ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ КРАЇН
БЕНІЛЮКСУ (1991-2020): Дис...Доктор
філософії/ Інститут історії України
Національної академії наук України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 327.001; 930.22; 327(4/9);
930.22(4/9); 3.009(100); 3:001.83(100)

с. - Бібліогр.: назв

Робота присвячена комплексному дослідженню зовнішньої політики країн Бенілюксу упродовж 1991-2020 рр. Дисертація виконана на актуальну тему, оскільки у сучасному глобалізованому світі формування зовнішньополітичних зв'язків України з європейськими країнами має фундаментальне значення. Україна посідає важливе місце в європейській зовнішній політиці. Крім того, особливої гострої актуальності дослідження відносин з країнами Європейського Союзу набуло внаслідок повномаштабного вторгнення росією в Україну 24 лютого 2022 року. Крім того, у зв'язку з агресивною війною росії проти України дослідження російського чинника у відносинах України з країнами Європейського Союзу набуває

вирішального значення як у контексті реакції цих країн на порушення з боку росії міжнародно-правових угод, і як наслідок, норм міжнародного права, так і щодо питання застосування міжнародно-правових механізмів підтримки України в боротьбі з агресором. Мета дисертаційного дослідження полягає у з'ясуванні специфіки українського чинника у формуванні та проблемах реалізації східноєвропейської зовнішньополітичної стратегії країн Бенілюксу упродовж 1991-2020 років. Об'єктом дослідження є зовнішня політика країн Бенілюксу упродовж 1991–2020 рр. Предметом дослідження є динаміка зміни курсу країн Бенілюксу щодо України з урахуванням пріоритетів європейської політики, спрямованої на розширення Євросоюзу та якісне поглиблення європейської інтеграції. Методологію дослідження становлять як загальнонаукові методи (аналізу і синтезу, індукції, дедукції), загальнофілософські (системний, структурно-функціональний), та методи емпіричних досліджень (аналіз документів і матеріалів), так і спеціальні історичні методи, до яких належать проблемно-хронологічний, і порівняльно-історичний та ін. Застосування порівняльно-історичного методу дозволило з'ясувати спільне та відмінне у підходах різних ідейно-політичних течій у країнах Бенілюксу щодо співпраці з Україною. Системний метод у поєднанні з структурно-функціональним та проблемно-хронологічним розкрив уявлення про взаємини між Україною та країнами Бенілюксу як цілісний сегмент сучасної системи міжнародних відносин, дозволив відтворити їхню динаміку та виокремити основні напрями. За допомогою інституційного методу визначено інституційні механізми

співробітництва між Україною та країнами Бенілюксу на рівні вищих органів державної влади в євроінтеграційних процесах. Наукова новизна дослідження. Здійснений аналіз місця України в зовнішній політиці країн Бенілюксу протягом 1991–2020 рр. дозволив обґрунтувати низку теоретичних положень, що мають наукову новизну: Уперше: з'ясовано особливості визначення стратегій зовнішньої політики малих держав у контексті політики Бенілюксу щодо України; висвітлено зміни тенденцій зовнішньої політики країн Бенілюксу в умовах російсько-українського збройного конфлікту та після підписання Угоди про асоціацію Україна-ЄС; доведено, що російський чинник негативно позначається на поглибленні відносин України та країн Бенілюксу, які є прихильниками прагматичного підходу до творення зовнішньої політики; залучено до наукового обігу низку джерел із фондів Історичного Архіву Європейського Союзу, Національних Архівів Нідерландів, Люксембургу, України, Архівів Міністерства закордонних справ Бельгії, що дозволило всебічно проаналізувати позиції урядів та політичних сил стосовно зовнішньої політики Бенілюксу щодо України; Удосконалено: визначення основних етапів реалізації зовнішньої політики країн Бенілюксу щодо України (1991–2020 рр.); знання про роль країн Бенілюксу в реалізації програми «Східного партнерства»; розуміння ролі громадських організацій у становленні культурного співробітництва між Україною та країнами Бенілюксу, особливостей їхньої діяльності в умовах пандемії COVID-19; вивчення особливостей формування освітніх осередків українців у країнах Бенілюксу; Набули подальшого розвитку:

дослідження праць бельгійських, люксембурзьких, нідерландських, російських, українських та інших науковців з обраної проблематики у контексті встановлення різниці сприйняття теми дослідження; аналіз впливу окремих партій країн Бенілюксу на посилення російського чинника у відносинах Україна-країни Бенілюксу та формування іміджу України в суспільствах країн Бенілюксу (2014–2020 рр.); систематизація нормативно-правової бази, що забезпечує співробітництво України та країн Бенілюксу; з'ясування тенденцій торговельно-економічного співробітництва країн Бенілюксу та України (1991–2020 рр.).

02 ФІЛОСОФІЯ

02.31 Філософія і методологія науки

02.03.24.0002/0824U000518

Пучкова Дар'я Дмитрівна Пізнання як адаптивна практика: філософсько-методологічні перспективи аналізу: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 1:5; 1:6; 001.8:5,001.8:6

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота виконана в колі проблематики філософії та методології науки, а саме – обґрунтуванні філософських засад загальнонаукових методологічних підходів і стратегій. Що зумовило залучення до аналізу в межах дослідження теоретичних розробок з різних наукових галузей соціально-

гуманітарного спрямування – еволюційної епістемології, біоепістемології, когнітивної біології, поведінкової економіки, екології, політичної теорії. Спільною основою для аналізу означених наукових проєктів є обґрунтування пізнання як адаптивної практики. Тому дисертаційна робота присвячена концептуалізації наукового і філософсько-методологічного дискурсу, пов'язаного з аргументацією розуміння пізнання як адаптивної практики, починаючи з традиційного уявлення натуралістичних епістемологів, для яких пізнання ототожнюється життям і виражається в моделі подразник / відповідь, коли людина як жива аутопоезисна система відповідає на стимули світу, пізнаючи його, і завершуючи перспективами сучасних міждисциплінарних і трансдисциплінарних розробок. Вибір теми, з урахуванням її міждисциплінарної основи, зумовлений тим, що в сучасному суспільстві ризиків та невизначеностей, які зумовлені появою нових технологій і знань, виникає потреба в аналізі меж методологій соціогуманітарного знання, таких як міждисциплінарність і трансдисциплінарність, переоцінці наявних і появи нових філософсько-методологічних концептуалізацій пізнання як адаптивної практики. Оскільки сама адаптація як пізнання не просто дозволяє людині вбудовуватися у світ, але й провокує на видозмінення та перетворення світу, то значить, є причиною утворення ситуацій невизначеностей, у пошуках механізмів взаємодії з якими знаходиться сучасна людина. І залучення в дослідженні таких теорій, як розглянуті теорія потенційних несподіванок, темної екології, концепція сценарного планування тощо, пов'язано з описаною ситуацією.

02.81 Філософія культури

02.03.24.0003/0224U000590

Діалог культур в полікультурному світі: історія, сучасність, перспективи: Заключний звіт/Центр гуманітарної освіти Національної академії наук України; Керівник Савельєва Марина Юріївна - ДР 0121U100396, УДК 1:008

61

Мета дослідження полягає у доведенні конструктивної ролі діалогу культур у збереженні культурної цілісності сучасної України як держави та суспільства та у визначенні перспектив розвитку цього діалогу.

03 ІСТОРІЯ. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

03 ІСТОРІЯ. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

03.03.24.0004/0824U000351

Гавришук Віталій Миколайович
Подільський губернський революційний трибунал у 1919-1923 рр: організація, кадрове забезпечення та діяльність: Дис...Доктор філософії/ Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 93/94; 930

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації вперше, із залученням неопублікованих архівних матеріалів, опублікованих документів та інших джерел, а також з використанням історіографічних напрацювань, враховуючи новітні методологічні підходи, комплексно, ґрунтовно, всебічно досліджено діяльність Подільського губревтрибуналу упродовж 1919-1923 рр: проаналізовано концептуальні засади та нормативне забезпечення діяльності; процес організації, функціонування та реорганізаційних трансформацій; взаємодію з іншими органами радянської влади; кадровий склад; умови праці та побуту співробітників губревтрибуналу; матеріально-технічне забезпечення діяльності; виконання судових функцій із розгляду кримінальних справ та ін.

03.03.24.0005/0824U000426

Верба Тарас Володимирович
«Археологічні фонди Волинського краєзнавчого музею: формування, дослідження, актуалізація»: Дис...Доктор філософії/ Волинський національний університет імені Лесі Українки -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 93/94; 902; 902

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена комплексному дослідженню археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – найбільшого репозитарію археологічної спадщини у Волинській області. Особлива увага приділена історії формування збірки, її структурі та особливостям використання в наукових, освітніх та популяризаторських цілях з часу заснування музею у 1929 р. до 2019 р. У ході дослідження визначено три основні етапи формування археологічної

збірки Волинського краєзнавчого музею. Перший – міжвоєнний, охоплював період діяльності Волинського музею у 1929–1939 рр. Наступний етап формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – радянський, тривав у 1939–1991 рр. Завершальний етап окреслено 1991–2019 рр. Визначено, що археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею складається із різноманітних за формою, матеріалом та технікою виготовлення предметів, які з метою узагальнення можна згрупувати на основі їх функціонального призначення. Найчисельнішою групою є керамічний посуд, до якого відносяться ліпні і гончарні керамічні вироби. Другою за чисельністю групою збірки є найдавніші знаряддя праці з кременю та відходи їх виробництва. Вагома частина фондів – побутові та господарські речі з глини, кістки, каменю, міді, бронзи та заліза. Цінними є прикраси, які можна розділити на металеві, кістяні, скляні. Окрему групу становлять ритуальні артефакти. Значно меншими групами збірки є архітектурно-декоративна та будівельна кераміка, іграшки. Предмети археологічної збірки охоплюють хронологічний період від палеоліту до кінця XVIII ст. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що поповнення фондів Волинського краєзнавчого музею здійснювалося на основі застосування комплексного підходу. Виявлено наступні шляхи та форми комплектування археологічної збірки музею: археологічні дослідження; передача й дарування підбірок та окремих предметів місцевими мешканцями, істориками, краєзнавцями, спеціальними службами; закупка предметів музейного значення; депонування приватних колекцій. У ході дослідження встановлено, що станом на 2019 р. археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею відносилася до

фондової групи зберігання «Археологія», нараховувала 23 326 облікових номерів основного фонду, під якими обліковано близько 26 000 од. зб., а також понад 35 000 предметів допоміжного фонду. З'ясовано, що одним із ключових напрямів використання археологічних предметів у музейній діяльності стала експозиційно-виставкова робота. Доведено, що робота з опрацювання матеріалів археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею, а також їх комплексне дослідження, займали важливе місце у діяльності установи. Засвідчено, що у культурно-освітній діяльності Волинського краєзнавчого музею археологічна збірка почала відігравати помітну роль лише в останнє десятиріччя досліджуваного періоду. У цей час археологічні предмети залучалися для проведення науково-пізнавальних та розважально-пізнавальних заходів. Наукова новизна результатів, отриманих в ході дослідження, визначається постановкою та розробкою актуальної проблеми, яка не отримала всебічного висвітлення в історичній науці. Зокрема, здійснено комплексний, системний аналіз формування, структури, дослідження, актуалізації археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею у 1929–2019 рр. Визначено роль археологічної збірки у науково-дослідній, культурно-освітній та експозиційно-виставковій діяльності музею. Простежено внесок окремих дослідників у вивчення археологічної спадщини Волинської області.

03.01 Загальні питання історичних наук

03.03.24.0006/0824U000351

Гавришук Віталій Миколайович
Подільський губернський революційний трибунал у 1919-1923 рр: організація, кадрове забезпечення та діяльність: Дис...Доктор філософії/ Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 93/94; 930

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації вперше, із залученням неопублікованих архівних матеріалів, опублікованих документів та інших джерел, а також з використанням історіографічних напрацювань, враховуючи новітні методологічні підходи, комплексно, ґрунтовно, всебічно досліджено діяльність Подільського губревтрибуналу упродовж 1919-1923 рр: проаналізовано концептуальні засади та нормативне забезпечення діяльності; процес організації, функціонування та реорганізаційних трансформацій; взаємодію з іншими органами радянської влади; кадровий склад; умови праці та побуту співробітників губревтрибуналу; матеріально-технічне забезпечення діяльності; виконання судових функцій із розгляду кримінальних справ та ін.

03.19 Історія окремих країн

03.03.24.0007/0824U000355

Дударчук Любомир Вікторович
Культурно-освітні процеси в генеральній окрузі «Волинь–Поділля» в роки нацистської окупації (1941–1944 рр.): Дис...Доктор філософії/ Волинський національний університет імені Лесі Українки - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 94(477); 94(4)

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню культурно-освітніх процесів на території генеральної округи «Волинь–Поділля» в період нацистської окупації. Вивчення особливостей культурного, освітнього, мистецького життя на українських землях в роки Другої світової війни актуалізується не лише недостатнім висвітленням теми вітчизняною та зарубіжною історіографією, але також можливістю досягти поставленої мети шляхом підготовки дослідження на порубіжжі таких сучасних напрямів історієписання як регіональна історія, соціальна історія, історія повсякденності. Саме такий підхід значно розширює розуміння поля проблем, пов'язаних з маловідомими сторінками історії Другої світової війни.

03.03.24.0008/0824U000355

Дударчук Любомир Вікторович
Культурно-освітні процеси в генеральній
окрузі «Волинь–Поділля» в роки
нацистської окупації (1941–1944 рр.):
Дис...Доктор філософії/ Волинський
національний університет імені Лесі
Українки - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 94(477); 94(4)

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню культурно-освітніх процесів на території генеральної округи «Волинь–Поділля» в період нацистської окупації. Вивчення особливостей культурного, освітнього, мистецького життя на українських землях в роки Другої світової війни актуалізується не

лише недостатнім висвітленням теми вітчизняною та зарубіжною історіографією, але також можливістю досягти поставленої мети шляхом підготовки дослідження на порубіжжі таких сучасних напрямів історієписання як регіональна історія, соціальна історія, історія повсякденності. Саме такий підхід значно розширює розуміння поля проблем, пов'язаних з маловідомими сторінками історії Другої світової війни.

03.03.24.0009/0424U000009

Хуторянський Михайло Володимирович
Соціально-економічні та політичні
чинники формування настроїв населення
України у 1950-х – першій половині
1960-х років.: Дис...Кандидат історичних
наук/ Університет Григорія Сковороди в
Переяславі - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 94(477)

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України (07 Історичні науки). - виконано у Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці НААН України, захист відбувся у ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2023 У дисертації на основі аналізу широкого кола джерел з урахуванням наявних теоретичних наукових розробок проаналізовано чинники, що вплинули на формування складу населення України в 1950 – першій половині 1960-х років. Такі фактори поділяються на три групи: соціально-економічні, соціально-політичні та пов'язані з впливом міжнародних відносин. Дослідження

показало, що загострення протиріч між економічною політикою влади та її оцінкою населення, зростання свободи думки, невдоволення репресивною політикою влади, недовіри до неї, зростання прихованої, а часом і відкритої опору тоталітарному режиму були важливими чинниками десталінізації СРСР. Одним із проявів ставлення громадян України до економічної політики стало поширення розкрадання народного майна. Якщо крадіжки у громадян сприймалися вкрай негативно, то розкрадання державного майна розглядалося як один із засобів покращення власного матеріального добробуту. Фактично нав'язаний владою пріоритет національних цінностей вступив у протиріччя з системою цінностей, яка формувалася в процесі побутового спілкування. Найбільшого поширення антирадянські настрої набули через прорахунки у здійсненні економічної політики. Негативно було сприйнято збільшення податків і платежів на користь держави. Особливо негативною була підписка на державні позики, яка зазвичай була примусовою. Антирадянські рухи найчастіше виражалися в поширенні листівок чи звернень відповідного змісту, сутичках, суперечках з владою. При цьому позитивно було сприйнято розширення асортименту товарів народного споживання та предметів першої необхідності, що передусім передбачалося для міського населення. Водночас не варто вважати, що поширення критичних настроїв серед пересічних громадян перетворило більшість із них на опонентів чинного режиму. Попри невдоволення певними діями влади, більшість критично мислячих людей говорили лише про модернізацію існуючої системи, а не про її демонтаж. Критика на вищому рівні дій

окремих партійних діячів сприймалася як дозвіл на критику місцевого керівництва. Був зафіксований сплеск критики місцевого партійно-радянського керівництва у зв'язку з арештом Л. Берії та критикою культу особи. Критичні зауваження стосувалися конкретних проявів у роботі чиновників. Найчастіше засуджувалося жорстоке адміністрування, побиття підлеглих, пияцтво. У випадках, коли такі дії місцевих керівників набували регулярного характеру або супроводжувалися жорстокістю до підлеглих, громадяни зверталися до вищих органів влади з проханням покарати винних. У найбільш резонансних випадках такі звернення закінчувалися переведенням чиновників на іншу роботу. В українському суспільстві сформувалося чітке уявлення про можливість використання права на звернення у власних інтересах з метою отримання певних переваг. Таким чином, вони зводили рахунки та забезпечували собі кар'єрний ріст. Для окремих осіб регулярні звернення до вищих інстанцій навіть стали одним із елементів стилю життя. Дослідженням встановлено, що визначальними чинниками міжнародних відносин, які вплинули на формування складу населення України, були сталінська підготовка до розв'язання Третьої світової війни, а також численні загострення відносин СРСР із західними країнами в період хрущовської «відлиги». Для формування сприятливих правлячій верхівці політичних настроїв населення УРСР використовувалися різноманітні пропагандистські засоби та методи державного примусу. Переможне завершення Другої світової війни мало великий вплив на формування радянської ідентичності. Загальноприйняті цінності радянського суспільства, зокрема праця на державних підприємствах, пріоритет

суспільної праці над сімейними цінностями, краще сприймалися на сході України, а приватновласницька ідеологія та пріоритет приватної ініціативи в економічній діяльності продовжували переважати на заході України. .

Пріоритет колективу над індивідуальністю забезпечив відродження особистості. Постійні репресії, арешти, чистки призвели до знецінення людського життя, частково до емоційного відчуження. Руйнування національних традицій, звичаїв і цінностей спричинили цинізм і зростання злочинності.

03.29 Історія окремих процесів, сторін і явищ людської діяльності

03.03.24.0010/0824U000426

Верба Тарас Володимирович
«Археологічні фонди Волинського краєзнавчого музею: формування, дослідження, актуалізація»: Дис...Доктор філософії/ Волинський національний університет імені Лесі Українки -
Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 93/94; 902; 902

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена комплексному дослідженню археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – найбільшого репозитарію археологічної спадщини у Волинській області. Особлива увага приділена історії формування збірки, її структурі та особливостям використання в наукових, освітніх та популяризаторських цілях з часу заснування музею у 1929 р. до 2019 р. У ході дослідження визначено три

основні етапи формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею. Перший – міжвоєнний, охоплював період діяльності Волинського музею у 1929–1939 рр. Наступний етап формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – радянський, тривав у 1939–1991 рр. Завершальний етап окреслено 1991–2019 рр. Визначено, що археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею складається із різноманітних за формою, матеріалом та технікою виготовлення предметів, які з метою узагальнення можна згрупувати на основі їх функціонального призначення. Найчисельнішою групою є керамічний посуд, до якого відносяться ліпні і гончарні керамічні вироби. Другою за чисельністю групою збірки є найдавніші знаряддя праці з кременю та відходи їх виробництва. Вагома частина фондів – побутові та господарські речі з глини, кістки, каменю, міді, бронзи та заліза. Цінними є прикраси, які можна розділити на металеві, кістяні, скляні. Окрему групу становлять ритуальні артефакти. Значно меншими групами збірки є архітектурно-декоративна та будівельна кераміка, іграшки. Предмети археологічної збірки охоплюють хронологічний період від палеоліту до кінця XVIII ст. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що поповнення фондів Волинського краєзнавчого музею здійснювалося на основі застосування комплексного підходу. Виявлено наступні шляхи та форми комплектування археологічної збірки музею: археологічні дослідження; передача й дарування підбірок та окремих предметів місцевими мешканцями, істориками, краєзнавцями, спеціальними службами; закупка предметів музейного значення; депонування приватних колекцій. У ході дослідження встановлено, що станом на 2019 р. археологічна збірка Волинського

краєзнавчого музею відносилася до фондової групи зберігання «Археологія», нараховувала 23 326 облікових номерів основного фонду, під якими обліковано близько 26 000 од. зб., а також понад 35 000 предметів допоміжного фонду. З'ясовано, що одним із ключових напрямів використання археологічних предметів у музейній діяльності стала експозиційно-виставкова робота. Доведено, що робота з опрацювання матеріалів археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею, а також їх комплексне дослідження, займали важливе місце у діяльності установи. Засвідчено, що у культурно-освітній діяльності Волинського краєзнавчого музею археологічна збірка почала відігравати помітну роль лише в останнє десятиріччя досліджуваного періоду. У цей час археологічні предмети залучалися для проведення науково-пізнавальних та розважально-пізнавальних заходів. Наукова новизна результатів, отриманих в ході дослідження, визначається постановкою та розробкою актуальної проблеми, яка не отримала всебічного висвітлення в історичній науці. Зокрема, здійснено комплексний, системний аналіз формування, структури, дослідження, актуалізації археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею у 1929–2019 рр. Визначено роль археологічної збірки у науково-дослідній, культурно-освітній та експозиційно-виставковій діяльності музею. Простежено внесок окремих дослідників у вивчення археологічної спадщини Волинської області.

03.41 Археологія

03.03.24.0011/0824U000426

Верба Тарас Володимирович
«Археологічні фонди Волинського краєзнавчого музею: формування, дослідження, актуалізація»: Дис...Доктор філософії/ Волинський національний університет імені Лесі Українки -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 93/94; 902; 902

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена комплексному дослідженню археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – найбільшого репозитарію археологічної спадщини у Волинській області. Особлива увага приділена історії формування збірки, її структурі та особливостям використання в наукових, освітніх та популяризаторських цілях з часу заснування музею у 1929 р. до 2019 р. У ході дослідження визначено три основні етапи формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею. Перший – міжвоєнний, охоплював період діяльності Волинського музею у 1929–1939 рр. Наступний етап формування археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею – радянський, тривав у 1939–1991 рр. Завершальний етап окреслено 1991–2019 рр. Визначено, що археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею складається із різноманітних за формою, матеріалом та технікою виготовлення предметів, які з метою узагальнення можна згрупувати на основі їх функціонального призначення. Найчисельнішою групою є керамічний посуд, до якого відносяться ліпні і гончарні керамічні вироби. Другою за чисельністю групою збірки є найдавніші знаряддя праці з кременю та відходи їх виробництва. Вагома частина фондів – побутові та господарські речі з глини, кістки, каменю, міді, бронзи та заліза.

Цінними є прикраси, які можна розділити на металеві, кістяні, скляні. Окрему групу становлять ритуальні артефакти. Значно меншими групами збірки є архітектурно-декоративна та будівельна кераміка, іграшки. Предмети археологічної збірки охоплюють хронологічний період від палеоліту до кінця XVIII ст. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що поповнення фондів Волинського краєзнавчого музею здійснювалося на основі застосування комплексного підходу. Виявлено наступні шляхи та форми комплектування археологічної збірки музею: археологічні дослідження; передача й дарування підбірок та окремих предметів місцевими мешканцями, істориками, краєзнавцями, спеціальними службами; закупка предметів музейного значення; депонування приватних колекцій. У ході дослідження встановлено, що станом на 2019 р. археологічна збірка Волинського краєзнавчого музею відносилася до фондової групи зберігання «Археологія», нараховувала 23 326 облікових номерів основного фонду, під якими обліковано близько 26 000 од. зб., а також понад 35 000 предметів допоміжного фонду. З'ясовано, що одним із ключових напрямів використання археологічних предметів у музейній діяльності стала експозиційно-виставкова робота. Доведено, що робота з опрацювання матеріалів археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею, а також їх комплексне дослідження, займали важливе місце у діяльності установи. Засвідчено, що у культурно-освітній діяльності Волинського краєзнавчого музею археологічна збірка почала відігравати помітну роль лише в останнє десятиріччя досліджуваного періоду. У цей час археологічні предмети залучалися для проведення науково-пізнавальних та розважально-

пізнавальних заходів. Наукова новизна результатів, отриманих в ході дослідження, визначається постановкою та розробкою актуальної проблеми, яка не отримала всебічного висвітлення в історичній науці. Зокрема, здійснено комплексний, системний аналіз формування, структури, дослідження, актуалізації археологічної збірки Волинського краєзнавчого музею у 1929–2019 рр. Визначено роль археологічної збірки у науково-дослідній, культурно-освітній та експозиційно-виставковій діяльності музею. Простежено внесок окремих дослідників у вивчення археологічної спадщини Волинської області.

03.61 Етнологія, етнографія й історична антропологія

03.03.24.0012/0224U000447

Музей як інституційна платформа сучасного наукового та культурного діалогу: Заключний звіт/Інститут народознавства Національної академії наук України; Керівник Клімашевський Андрій Володимирович - ДР 0121U108013, УДК 069.4, 7.072.2, 39; 572.9

44

Показати інтегрований характер досліджуваних художніх явищ, культурних пластів у вітчизняному та європейському художньому процесі; розкрити у музейному форматі, як сучасній інституційній платформі, діалектичний взаємозв'язок традиції, новацій та впливів різних культурних ареалів; поглибити теоретично-методологічну базу досліджень зі

збереження й актуалізації національного надбання України.

04 СОЦІОЛОГІЯ

04.21 Суспільство як система. Соціальні відносини і процеси

04.03.24.0013/0224U000530

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Суспільні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Васильєва Тетяна Анатоліївна - ДР 0121U112685, УДК 314.7-331.556, 351; 354, 316.42

257

Економіко-математичне моделювання та прогнозування, розроблення методологічних та методичних засад створення дорожньої карти реформування системи охорони здоров'я в Україні у залежності від визначених експериментальним шляхом прихованих поведінкових реакцій населення на економічні, соціальні та правові заходи реалізації положень медичної реформи.

04.03.24.0014/0824U000415

Нехаєнко Оксана Василівна Політична коректність як процес: дискурси та практики: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 316.752/.754; 316.42; 316.334:7; 316.334:008; 316.334:37

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено дослідженню політичної коректності як процесу, що функціонує в якості одного із регуляторів взаємодії у сучасному суспільстві. Здійснення глибокого соціологічного аналізу політичної коректності формує розуміння того, яку роль відіграє політична коректність сьогодні у формуванні, підтримці, відтворенні та розвитку ліберально-демократичного суспільного ладу й відповідного соціального порядку. В роботі актуалізовано необхідність введення політичної коректності до проблемного поля соціологічного аналізу. З іншого боку, акцентовано потребу соціологічного аналізу можливих інструментів та механізмів, що використовуються політичною коректністю: доведено, що політично коректні лексика і конструкції характеризуються наявністю прихованого змісту (який реалізується через вживання евфемітивних зворотів), та націлені на вирішення суспільних протиріч, проте в окремих випадках можуть діяти зворотнім чином та загострювати наявні розколи. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першою у вітчизняній соціологічній науці науковою працею, яка здійснює теоретичне узагальнення підходів до вивчення політичної коректності в соціології та розв'язує важливе наукове завдання – досліджує прояви політичної коректності в українському суспільстві. Вперше у вітчизняній науці в рамках роботи концептуалізовано політичну коректність як соціальний процес. Вона визначається як дискурсивний культурно-поведінковий процес поширення ідеологічної і нормативної установки на подолання соціальних конфліктів і протиріч через

обрання специфічних мовних засобів різного рівня. Вперше у вітчизняній соціології політичну коректність системно розглянуто як цілісний соціальний процес: сутність, технологічні аспекти та форми прояву в таких соціальних інститутах, як культура, освіта та політика. Крім того, визначено роль та місце політичної коректності у процесі макроідеологічного виробництва: політична коректність формує загальносоціальні моделі та патерни поведінки через визначення і припис універсальних дискурсивних стандартів і поведінкових принципів. Доведено, що політична коректність впроваджує жорсткий контроль дотримання встановлених норм через накладення соціальних та адміністративних санкцій; поширює ідеологічну установку не лише на індивідуальний, але й на макрорівень соціальної свідомості. В роботі впроваджено комбінований методичний підхід соціологічного дослідження політичної коректності, що поєднує концепцію фігурації Н.Еліаса та концепцію «винайдених традицій» Гобсбаума-Рейнджера із критичним дискурсивним та кейс-наративним аналізом: цим забезпечено синтез мікро- і макрорівнів дослідження генези та поточного стану політичної коректності; за доповнення підходу ідеями П. Бурдьє схарактеризовано політичну коректність як результат взаємодії об'єктивних структур соціального простору і суб'єктивних диспозицій агентів, які діють у культурному та політичному полях. Також в дисертації схарактеризовано інтерналізацію політично коректних установок та перспективи розповсюдження політичної коректності в українському суспільстві: на основі даних отриманих в ході емпіричного дослідження з'ясовано, що політична коректність сприймається як

зовнішня директивна норма, що діє в першу чергу у професійних комунікаціях. В сприйнятті українців політична коректність не є органічною вітчизняним соціокультурним стандартам, пов'язується із зовнішніми західними тенденціями лібералізації суспільних відносин, глобалізаційними та євроінтеграційними процесами.

04.03.24.0015/0824U000415

Нехаєнко Оксана Василівна Політична коректність як процес: дискурси та практики: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.- 0.2024

УДК: 316.752/.754; 316.42; 316.334:7; 316.334:008; 316.334:37

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено дослідженню політичної коректності як процесу, що функціонує в якості одного із регуляторів взаємодії у сучасному суспільстві. Здійснення глибокого соціологічного аналізу політичної коректності формує розуміння того, яку роль відіграє політична коректність сьогодні у формуванні, підтримці, відтворенні та розвитку ліберально-демократичного суспільного ладу й відповідного соціального порядку. В роботі актуалізовано необхідність введення політичної коректності до проблемного поля соціологічного аналізу. З іншого боку, акцентовано потребу соціологічного аналізу можливих інструментів та механізмів, що використовуються політичною коректністю: доведено, що політично коректні лексика і конструкції характеризуються наявністю прихованого

змісту (який реалізується через вживання евфемітивних зворотів), та націлені на вирішення суспільних протиріч, проте в окремих випадках можуть діяти зворотнім чином та загострювати наявні розколи. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першою у вітчизняній соціологічній науці науковою працею, яка здійснює теоретичне узагальнення підходів до вивчення політичної коректності в соціології та розв'язує важливе наукове завдання – досліджує проявів політичної коректності в українському суспільстві. Вперше у вітчизняній науці в рамках роботи концептуалізовано політичну коректність як соціальний процес. Вона визначається як дискурсивний культурно-поведінковий процес поширення ідеологічної і нормативної установки на подолання соціальних конфліктів і протиріч через обрання специфічних мовних засобів різного рівня. Вперше у вітчизняній соціології політичну коректність системно розглянуто як цілісний соціальний процес: сутність, технологічні аспекти та форми прояву в таких соціальних інститутах, як культура, освіта та політика. Крім того, визначено роль та місце політичної коректності у процесі макроідеологічного виробництва: політична коректність формує загальносоціальні моделі та патерни поведінки через визначення і припис універсальних дискурсивних стандартів і поведінкових принципів. Доведено, що політична коректність впроваджує жорсткий контроль дотримання встановлених норм через накладення соціальних та адміністративних санкцій; поширює ідеологічну установку не лише на індивідуальний, але й на макрорівень соціальної свідомості. В роботі впроваджено комбінований методичний підхід соціологічного дослідження

політичної коректності, що поєднує концепцію фігурації Н.Еліаса та концепцію «винайдених традицій» Гобсбаума-Рейнджера із критичним дискурсивним та кейс-нарративним аналізом: цим забезпечено синтез мікро- і макрорівнів дослідження генези та поточного стану політичної коректності; за доповнення підходу ідеями П. Бурдье схарактеризовано політичну коректність як результат взаємодії об'єктивних структур соціального простору і суб'єктивних диспозицій агентів, які діють у культурному та політичному полях. Також в дисертації схарактеризовано інтерналізацію політично коректних установок та перспективи розповсюдження політичної коректності в українському суспільстві: на основі даних отриманих в ході емпіричного дослідження з'ясовано, що політична коректність сприймається як зовнішня директивна норма, що діє в першу чергу у професійних комунікаціях. В сприйнятті українців політична коректність не є органічною вітчизняним соціокультурним стандартам, пов'язується із зовнішніми західними тенденціями лібералізації суспільних відносин, глобалізаційними та євроінтеграційними процесами.

04.51 Соціологія сфер соціального життя, соціальних явищ та інститутів

04.03.24.0016/0824U000415

Нехаєнко Оксана Василівна Політична коректність як процес: дискурси та практики: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет

імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-
0.2024

УДК: 316.752/.754; 316.42; 316.334:7;
316.334:008; 316.334:37

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено дослідженню політичної коректності як процесу, що функціонує в якості одного із регуляторів взаємодії у сучасному суспільстві. Здійснення глибокого соціологічного аналізу політичної коректності формує розуміння того, яку роль відіграє політична коректність сьогодні у формуванні, підтримці, відтворенні та розвитку ліберально-демократичного суспільного ладу й відповідного соціального порядку. В роботі актуалізовано необхідність введення політичної коректності до проблемного поля соціологічного аналізу. З іншого боку, акцентовано потребу соціологічного аналізу можливих інструментів та механізмів, що використовуються політичною коректністю: доведено, що політично коректні лексика і конструкції характеризуються наявністю прихованого змісту (який реалізується через вживання евфемітивних зворотів), та націлені на вирішення суспільних протиріч, проте в окремих випадках можуть діяти зворотнім чином та загострювати наявні розколи. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першою у вітчизняній соціологічній науці науковою працею, яка здійснює теоретичне узагальнення підходів до вивчення політичної коректності в соціології та розв'язує важливе наукове завдання – досліджує прояви політичної коректності в українському суспільстві. Вперше у вітчизняній науці в рамках роботи

концептуалізовано політичну коректність як соціальний процес. Вона визначається як дискурсивний культурно-поведінковий процес поширення ідеологічної і нормативної установки на подолання соціальних конфліктів і протиріч через обрання специфічних мовних засобів різного рівня. Вперше у вітчизняній соціології політичну коректність системно розглянуто як цілісний соціальний процес: сутність, технологічні аспекти та форми прояву в таких соціальних інститутах, як культура, освіта та політика. Крім того, визначено роль та місце політичної коректності у процесі макроідеологічного виробництва: політична коректність формує загальносоціальні моделі та патерни поведінки через визначення і припис універсальних дискурсивних стандартів і поведінкових принципів. Доведено, що політична коректність впроваджує жорсткий контроль дотримання встановлених норм через накладення соціальних та адміністративних санкцій; поширює ідеологічну установку не лише на індивідуальний, але й на макрорівень соціальної свідомості. В роботі впроваджено комбінований методичний підхід соціологічного дослідження політичної коректності, що поєднує концепцію фігурації Н.Еліаса та концепцію «винайдених традицій» Гобсбаума-Рейнджера із критичним дискурсивним та кейс-нарративним аналізом: цим забезпечено синтез мікро- і макрорівнів дослідження генези та поточного стану політичної коректності; за доповнення підходу ідеями П. Бурдьє схарактеризовано політичну коректність як результат взаємодії об'єктивних структур соціального простору і суб'єктивних диспозицій агентів, які діють у культурному та політичному полях. Також в дисертації схарактеризовано інтерналізацію

політично коректних установок та перспективи розповсюдження політичної коректності в українському суспільстві: на основі даних отриманих в ході емпіричного дослідження з'ясовано, що політична коректність сприймається як зовнішня директивна норма, що діє в першу чергу у професійних комунікаціях. В сприйнятті українців політична коректність не є органічною вітчизняним соціокультурним стандартам, пов'язується із зовнішніми західними тенденціями лібералізації суспільних відносин, глобалізаційними та євроінтеграційними процесами.

04.03.24.0017/0824U000415

Нехаєнко Оксана Василівна Політична коректність як процес: дискурси та практики: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 316.752/.754; 316.42; 316.334:7; 316.334:008; 316.334:37

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено дослідженню політичної коректності як процесу, що функціонує в якості одного із регуляторів взаємодії у сучасному суспільстві. Здійснення глибокого соціологічного аналізу політичної коректності формує розуміння того, яку роль відіграє політична коректність сьогодні у формуванні, підтримці, відтворенні та розвитку ліберально-демократичного суспільного ладу й відповідного соціального порядку. В роботі актуалізовано необхідність введення політичної коректності до проблемного поля соціологічного аналізу. З іншого боку, акцентовано потребу

соціологічного аналізу можливих інструментів та механізмів, що використовуються політичною коректністю: доведено, що політично коректні лексика і конструкції характеризуються наявністю прихованого змісту (який реалізується через вживання евфемітивних зворотів), та націлені на вирішення суспільних протиріч, проте в окремих випадках можуть діяти зворотнім чином та загострювати наявні розколи. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першою у вітчизняній соціологічній науці науковою працею, яка здійснює теоретичне узагальнення підходів до вивчення політичної коректності в соціології та розв'язує важливе наукове завдання – досліджує проявів політичної коректності в українському суспільстві. Вперше у вітчизняній науці в рамках роботи концептуалізовано політичну коректність як соціальний процес. Вона визначається як дискурсивний культурно-поведінковий процес поширення ідеологічної і нормативної установки на подолання соціальних конфліктів і протиріч через обрання специфічних мовних засобів різного рівня. Вперше у вітчизняній соціології політичну коректність системно розглянуто як цілісний соціальний процес: сутність, технологічні аспекти та форми прояву в таких соціальних інститутах, як культура, освіта та політика. Крім того, визначено роль та місце політичної коректності у процесі макроідеологічного виробництва: політична коректність формує загальносоціальні моделі та патерни поведінки через визначення і припис універсальних дискурсивних стандартів і поведінкових принципів. Доведено, що політична коректність впроваджує жорсткий контроль дотримання встановлених норм через накладення

соціальних та адміністративних санкцій; поширює ідеологічну установку не лише на індивідуальний, але й на макрорівень соціальної свідомості. В роботі впроваджено комбінований методичний підхід соціологічного дослідження політичної коректності, що поєднує концепцію фігурації Н.Еліаса та концепцію «винайдених традицій» Гобсбаума-Рейнджера із критичним дискурсивним та кейс-наративним аналізом: цим забезпечено синтез мікро- і макрорівнів дослідження генези та поточного стану політичної коректності; за доповнення підходу ідеями П. Бурдье схарактеризовано політичну коректність як результат взаємодії об'єктивних структур соціального простору і суб'єктивних диспозицій агентів, які діють у культурному та політичному полях. Також в дисертації схарактеризовано інтерналізацію політично коректних установок та перспективи розповсюдження політичної коректності в українському суспільстві: на основі даних отриманих в ході емпіричного дослідження з'ясовано, що політична коректність сприймається як зовнішня директивна норма, що діє в першу чергу у професійних комунікаціях. В сприйнятті українців політична коректність не є органічною вітчизняним соціокультурним стандартам, пов'язується із зовнішніми західними тенденціями лібералізації суспільних відносин, глобалізаційними та євроінтеграційними процесами.

05 ДЕМОГРАФІЯ

05.07 Теорія і методологія демографічної науки

05.03.24.0018/0224U000550

Механізми проактивної політики зниження соціальної вразливості населення (на прикладі Карпатського регіону України): Заключний звіт/Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України"; Керівник Васильців Тарас Григорович - ДР 0121U112014, УДК 314.17, 330.567.2/.4; 330.59; 330.12, 314.145

225

Метою наукового дослідження є аналіз стану та обґрунтування механізмів зниження соціальної вразливості населення (на прикладі Карпатського регіону України).

05.11 Загальні проблеми народонаселення

05.03.24.0019/0224U000370

Створити прогноз динаміки медико-демографічних показників стану здоров'я жителів радіоактивно забруднених територій України: Заклучний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Гунько Наталія Володимирівна - ДР 0121U107621, УДК 614.88:621.039.586713, 314:504, 314:001.18; 314.8

182

Дослідити медико-демографічні показники стану здоров'я населення радіоактивно забруднених внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС територій України за 1979–2020 рр. та на їх підставі виконати прогностичні розрахунки.

05.03.24.0020/0224U000550

Механізми проактивної політики зниження соціальної вразливості населення (на прикладі Карпатського регіону України): Заключний звіт/Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України"; Керівник Васильців Тарас Григорович - ДР 0121U112014, УДК 314.17, 330.567.2/.4; 330.59; 330.12, 314.145

225

Метою наукового дослідження є аналіз стану та обґрунтування механізмів зниження соціальної вразливості населення (на прикладі Карпатського регіону України).

05.21 Статистика населення

05.03.24.0021/0224U000370

Створити прогноз динаміки медико-демографічних показників стану здоров'я жителів радіоактивно забруднених територій України: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Гунько Наталія Володимирівна - ДР 0121U107621, УДК 614.88:621.039.586713, 314:504, 314:001.18; 314.8

182

Дослідити медико-демографічні показники стану здоров'я населення радіоактивно забруднених внаслідок аварії на Чорнобильської АЕС територій

України за 1979–2020 рр. та на їх підставі виконати прогностичні розрахунки.

06 ЕКОНОМІКА. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

06.01 Загальні питання економічних наук

06.03.24.0022/0824U000429

Левандовська Олена Михайлівна
Організаційно-економічні засади аналітичного забезпечення діяльності підприємства: Дис... Доктор філософії/Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 658; 330:002

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено подальшому розвитку теоретико-методичного забезпечення та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення аналітичного забезпечення підприємства. Удосконалено методичний підхід до сценарного прогнозування розвитку прибутковості підприємства, що базується на інструментарії економіко-імітаційного моделювання та дозволяє враховувати силу впливу визначених факторів на процес господарювання з урахуванням сезонності реалізованої продукції та за умови обмеженості безпекової ситуації в країні. Виконане сценарне моделювання впливу мікроекономічних факторів на рівень прибутковості підприємства дозволило

означити напрями управління номенклатурою реалізованої продукції з урахуванням сезонності попиту, що сприяє підвищенню рівня його прибутковості.

06.03.24.0023/0824U000477

Полянський Владислав Олександрович
Моделі оцінки впливу «шоків» на фінансову безпеку макроекономічних систем.: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця -
Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 33; 330; 330.101.541

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці комплексу моделей оцінки впливу «шоків» на фінансову безпеку макроекономічних систем (МС), які дозволяють підвищити наукову обґрунтованість оцінки глобальної стійкості МС до впливу «шоків», визначити прогнозний рівень фінансової безпеки, виділити локальні «критичні» підсистеми та налаштувати ефективні механізми забезпечення фінансової безпеки. Досліджено теоретико-методичні засади впливу «шоків» на фінансову безпеку МС: систематизовано характеристики «шоку»; виділено класифікаційні ознаки «шоків»; систематизовані сучасні підходи до моделювання впливу «шоків» на безпеку МС методами Data Science; виділено напрями вдосконалення та подальшого розвитку модельного базису антисипативного управління безпекою МС; обґрунтовано вибір математичного інструментарію розробки комплексу моделей оцінки впливу «шоків» на фінансову безпеку МС. Розроблено

концептуальну схему дослідження, яка представлена як комплекс узгоджених, взаємопов'язаних модулів та моделей. Удосконалено моделі оцінки стійкості МС до екзогенних «шоків», які засновані на комплексному використанні методів кластерного аналізу і нейронних мереж Кохонена, що дозволяє підвищити обґрунтованість оцінки стійкості економіки країни до впливу екзогенних «шоків», дослідити міжкластерну міграцію елементів і здійснити оцінювання рівня глобальної стійкості МС з урахуванням міжкластерної міграції. Розроблено інструментарій оцінювання впливу соціально-економічних факторів на вразливість МС до «шоків», який базується на застосуванні методів класифікації без навчання, нечіткої логіки та дозволяє визначити домінуючі соціально-економічні ризики для різних за ступенем вразливості до екзогенних «шоків» груп МС. Сформовано систему індикаторів раннього попередження криз у механізмах управління безпекою, що полягає у застосуванні композитних індексів невизначеності на основі методу головних компонент, що дозволяє провести раннє розпізнавання кризових процесів та підвищити обґрунтованість оцінки їх тривалості в умовах дії «шоків». Дістали подальшого розвитку моделі оцінки та аналізу рівня фінансової безпеки МС, які засновані на використанні методів таксономії, методів аналізу панельних даних, і дозволяють визначити найбільш значущі загрози фінансовій безпеці МС різних за рівнем стійкості до екзогенних «шоків» груп, сформулювати перелік факторів, які доцільно враховувати під час розробки сценаріїв стрес-тестування. Запропоновано методичні положення оцінювання просторової реакції індикаторів фінансової безпеки МС на

вплив «шоків», відмінність яких полягає у комплексному використанні методів кластерного аналізу, вибору репрезентантів груп, VAR-моделей показників фінансової безпеки, VAR-моделей з екзогенними змінними розвитку реального сектора економіки, розвитку глобальної економіки, що дозволяють оцінити тривалість та характер флуктуацій індикаторів фінансової безпеки внаслідок впливу «шоків», виявити найуразливіші підсистеми фінансової безпеки. Дістали подальшого розвитку моделі оцінки впливу енергетичного «шоку» на індикатори фінансової безпеки МС в контексті розвитку технології VAR-моделювання та розробки стрес-сценаріїв фінансової безпеки на підставі застосування TVAR-моделей, ARDL-моделей, що дозволяють визначити диференційовані режими енергетичної безпеки та значущість впливу інформаційного каналу на динаміку індикаторів енергетичної безпеки та, як наслідок, фінансової безпеки. Практична цінність роботи полягає у розробці методичних підходів до побудови моделей оцінки впливу «шоків» на безпеку економічних систем, які є універсальними та можуть бути впроваджені в діяльність економічних систем різного рівня ієрархії для формування стрес-сценаріїв, визначення прогностичного рівня безпеки, формування стратегій забезпечення безпеки, попередження кризових ситуацій. Результати дослідження впроваджені у практичній діяльності підприємств у сфері інформаційних технологій та комп'ютерних систем: ТОВ «СОФТВЕА-ЕКСПЕРТ» (довідка № 14 від 15.10.2020 р.), ТОВ «РАЙЗ 19» (довідка № 01/02/22 від 10.02.2022 р.) Обґрунтовані в роботі положення також використано у навчальному процесі ХНЕУ ім. С.

Кузнеця при викладанні дисциплін «Методи економіко-статистичних досліджень», «Методи та моделі DATA SCIENCE», «Економетрика-2» (довідка № 22/88-02-28 від 19.07.2022 р.).

06.04 Політична економія

06.03.24.0024/0824U000477

Полянський Владислав Олександрович
Моделі оцінки впливу «шоків» на фінансову безпеку макроекономічних систем.: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 33; 330; 330.101.541

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці комплексу моделей оцінки впливу «шоків» на фінансову безпеку макроекономічних систем (МС), які дозволяють підвищити наукову обґрунтованість оцінки глобальної стійкості МС до впливу «шоків», визначити прогностичний рівень фінансової безпеки, виділити локальні «критичні» підсистеми та налаштувати ефективні механізми забезпечення фінансової безпеки. Досліджено теоретико-методичні засади впливу «шоків» на фінансову безпеку МС: систематизовано характеристики «шоку»; виділено класифікаційні ознаки «шоків»; систематизовані сучасні підходи до моделювання впливу «шоків» на безпеку МС методами Data Science; виділено напрями вдосконалення та подальшого розвитку модельного базису антисипативного управління безпекою МС; обґрунтовано вибір математичного інструментарію розробки комплексу

моделей оцінки впливу «шоків» на фінансову безпеку МС. Розроблено концептуальну схему дослідження, яка представлена як комплекс узгоджених, взаємопов'язаних модулів та моделей. Удосконалено моделі оцінки стійкості МС до екзогенних «шоків», які засновані на комплексному використанні методів кластерного аналізу і нейронних мереж Кохонена, що дозволяє підвищити обґрунтованість оцінки стійкості економіки країни до впливу екзогенних «шоків», дослідити міжкластерну міграцію елементів і здійснити оцінювання рівня глобальної стійкості МС з урахуванням міжкластерної міграції. Розроблено інструментарій оцінювання впливу соціально-економічних факторів на вразливість МС до «шоків», який базується на застосуванні методів класифікації без навчання, нечіткої логіки та дозволяє визначити домінантні соціально-економічні ризики для різних за ступенем вразливості до екзогенних «шоків» груп МС. Сформовано систему індикаторів раннього попередження криз у механізмах управління безпекою, що полягає у застосуванні композитних індексів невизначеності на основі методу головних компонент, що дозволяє провести раннє розпізнавання кризових процесів та підвищити обґрунтованість оцінки їх тривалості в умовах дії «шоків». Дістали подальшого розвитку моделі оцінки та аналізу рівня фінансової безпеки МС, які засновані на використанні методів таксономії, методів аналізу панельних даних, і дозволяють визначити найбільш значущі загрози фінансовій безпеці МС різних за рівнем стійкості до екзогенних «шоків» груп, сформувавши перелік факторів, які доцільно враховувати під час розробки сценаріїв стрес-тестування. Запропоновано методичні положення

оцінювання просторової реакції індикаторів фінансової безпеки МС на вплив «шоків», відмінність яких полягає у комплексному використанні методів кластерного аналізу, вибору репрезентантів груп, VAR-моделей показників фінансової безпеки, VAR-моделей з екзогенними змінними розвитку реального сектора економіки, розвитку глобальної економіки, що дозволяють оцінити тривалість та характер флуктуацій індикаторів фінансової безпеки внаслідок впливу «шоків», виявити найуразливіші підсистеми фінансової безпеки. Дістали подальшого розвитку моделі оцінки впливу енергетичного «шоку» на індикатори фінансової безпеки МС в контексті розвитку технології VAR-моделювання та розробки стрес-сценаріїв фінансової безпеки на підставі застосування TVAR-моделей, ARDL-моделей, що дозволяють визначити диференційовані режими енергетичної безпеки та значущість впливу інформаційного каналу на динаміку індикаторів енергетичної безпеки та, як наслідок, фінансової безпеки. Практична цінність роботи полягає у розробці методичних підходів до побудови моделей оцінки впливу «шоків» на безпеку економічних систем, які є універсальними та можуть бути впроваджені в діяльність економічних систем різного рівня ієрархії для формування стрес-сценаріїв, визначення прогностичного рівня безпеки, формування стратегій забезпечення безпеки, попередження кризових ситуацій. Результати дослідження впроваджені у практичній діяльності підприємств у сфері інформаційних технологій та комп'ютерних систем: ТОВ «СОФТВЕА-ЕКСПЕРТ» (довідка № 14 від 15.10.2020 р.), ТОВ «РАЙЗ 19» (довідка № 01/02/22 від 10.02.2022 р.) Обґрунтовані в роботі

положення також використано у навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця при викладанні дисциплін «Методи економіко-статистичних досліджень», «Методи та моделі DATA SCIENCE», «Економетрика-2» (довідка № 22/88-02-28 від 19.07.2022 р.).

06.35 Наука управління економікою. Обліково-економічні науки

06.03.24.0025/0824U000453

Созонюк Ольга Сергіївна Організація самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем: Дис...Доктор філософії/ Криворізький державний педагогічний університет - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 378; 37.001.57; 37.001.63; 65.012.34; 164

с. - Бібліогр.: назв

Об'єкт дослідження – організація професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування. Мета дослідження – теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка методики організації самостійної роботи у майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем під час професійно-практичної підготовки. Згідно з метою визначено завдання дослідження: • провести аналіз психолого-педагогічної і методичної літератури з метою виявлення та узагальнення сучасних форм і методів, методичних підходів до організації професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування; • розкрити особливості проектування

логістичних систем у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування; • розробити й обґрунтувати модель організації самостійної роботи у майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем; • розробити методичні рекомендації щодо освітньої діяльності майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі вивчення логістичних систем; експериментально перевірити ефективність запропонованої методики з використанням інноваційних форм та методів навчання. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексне дослідження організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем; визначено структуру організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем (мотиваційно-потребнісний, змістово-процесуальний, контрольно-оцінювальний компоненти); розроблено й експериментально перевірено модель організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем, яка складається з цільового, теоретичного, організаційно-процесуального й оцінно-результативного блоків; визначено й обґрунтовано педагогічні умови організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем (ознайомлення майбутніх фахівців сфери обслуговування із роллю й місцем логістичних систем в організації самостійної роботи через збагачення змісту спеціальних дисциплін знаннями з основ логістики; реалізація комплексу сучасних інноваційних технологій, спрямованих на формування

самостійності майбутніх фахівців сфери обслуговування; оволодіння майбутніми фахівцями сфери обслуговування методичними прийомами організації самостійної роботи в процесі проектування логістичних систем); уточнені поняття «самостійна робота», «організація самостійної роботи», «логістика», «логістична система», «проектування логістичних систем у закладах ресторанного господарства».

06.39 Наука управління економікою

06.03.24.0026/0824U000463

Шевчук Анна Леонідівна Механізм забезпечення та організації ефективного функціонування логістично-маркетингової системи підприємства: стратегічні пріоритети реалізації: Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Чернігівська політехніка" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 338.24

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячено розробці теоретичних, методичних та практичних рекомендацій щодо формування механізму та організації ефективного функціонування логістично-маркетингової системи на підприємствах машинобудування та визначення стратегічних пріоритетів в реалізації даного механізму. Метою дисертаційного дослідження є обґрунтування методичних та практичних рекомендацій по формуванню логістично-маркетингової системи на підприємствах машинобудування. Об'єктом дослідження є процес формування

логістично-маркетингової системи на підприємствах машинобудування. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та прикладні аспекти організації логістичного управління з метою формування механізму забезпечення та організації ефективного функціонування логістично-маркетингової системи підприємства. У роботі сформовано та вирішено низку завдань, що дозволило отримати нові або такі, які характеризуються новизною результатів. У дослідженні встановлено ключові принципи логістики у керівництві виробничими процесами машинобудівних підприємств, уточнено основні характеристики, компоненти та етапи розвитку логістичної системи, а також вивчено міжнародний досвід їх реалізації. Презентовано концептуальну модель створення логістично-маркетингової системи. Окреслено і обґрунтовано ключові аспекти застосування логістично-маркетингової системи у сфері машинобудування. Підготовлено методологію аналізу логістичних можливостей підприємства. Вивчено характеристики оперативного керівництва матеріальними ресурсами на машинобудівних підприємствах. Проаналізовано існуючі погляди на формування виробничих та збутових ланцюгів, запропоновано альтернативний підхід, заснований на ідентифікації стадій кругообігу капіталу на макрорівні, та вивчено взаємозв'язок між господарськими процесами та рухом капіталу, що дозволило оптимізувати стратегії управління логістично-маркетинговою системою підприємства та визначити стратегічні пріоритети її реалізації Проведено аналіз існуючих моделей формування логістично-маркетингової системи, розроблено нову стратегію її створення, та визначено оптимальну структуру управління

матеріальним потоком та організаційну структуру, що дало можливість підвищити ефективність управління ресурсами підприємства та забезпечити гнучкість адаптації до змінних ринкових умов. Здійснено аналіз існуючих методів оцінювання логістично-маркетингової системи, розроблено алгоритм оцінки на основі подвійного маркетинг-логістичного міксу (double mix) 5PR, інтегровано метод ієрархій (АНР) для детального аналізу системи та створено методичний інструментарій для вивчення логістичного потенціалу підприємств машинобудування." Проведено аналіз сучасних методик оцінки логістичного потенціалу, розроблено нову систему показників для аналізу оптимальності та ефективності матеріального потоку та представлено науково-методичний підхід до визначення стратегічної відповідності у логістично-маркетинговій системі виробничих та збутових ланцюгів з використанням матриці «SCE&SCR / рівень визначеності попиту». Здійснено детальний аналіз і ідентифікацію основних процесів у виробничих та збутових ланцюгах, враховуючи ключові принципи управління матеріальними потоками, такі як виштовхування та витягування, а також встановлено критерії важливості показників фінансового стану підприємства щодо оптимізації логістично-маркетингової системи, що дало можливість більш точно та адекватно відповідати на виклики ринкового середовища та забезпечувати стабільність підприємства. Розроблено механізм ефективного функціонування логістично-маркетингової системи підприємства з акцентом на стратегічні пріоритети, здійснено глибокий аналіз існуючих підходів, методів і моделей координації матеріального потоку, вивчено основні принципи логістики та їх реалізацію у

управлінні, а також розроблено інноваційні методи та моделі для оптимізації внутрішньої координації, що дало можливість підвищити ефективність управління, знизити витрати та гармонізувати процеси в системі підприємства. Обґрунтовано комплексний методичний підхід до формування логістичної стратегії підприємства в контексті ресурсної стратегії, враховуючи сучасні паттерни та прийоми потокової координації, а також сформульовано методіку впровадження логістичного управління через новітні організаційні форми та окреслено ключові напрямки трансформації управлінських систем на основі логістичного підходу, що дало можливість підвищити гнучкість, ефективність та конкурентоспроможність управлінських процесів підприємства. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, розроблені теоретичні положення та методичні підходи доведені до рівня практичних рекомендацій та можуть бути використані підприємствами будь-якої форми власності з метою їх адаптації до динамічних умов зовнішнього середовища, підвищення рівня їх конкурентоспроможності та ефективності господарської діяльності в цілому.

06.51 Світове господарство. Міжнародні економічні відносини

06.03.24.0027/0824U000373

Білий Денис Іванович Трансформація національних пенсійних систем в умовах фінансового глобалізму: Дис...Доктор філософії/ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 339.727

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена комплексному дослідженню теоретико-методологічних та практичних аспектів трансформації національних пенсійних систем в умовах фінансового глобалізму. Значна увага приділена розкриттю теоретико-методологічних засад дослідження національних пенсійних систем з концептуалізацією економічного змісту та еволюції категорії «пенсійне забезпечення», узагальненням теоретичного дискурсу процесів соціалізації економіки через призму пенсійного забезпечення, а також визначенням його ролі у забезпеченні соціальної конкурентоспроможності держав.

06.03.24.0028/0824U000380

Олійник Марія Олександрівна Цифрова трансформація економічної діяльності у процесах її глобальної структуризації: Дис...Доктор філософії/ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 339.9

с. - Бібліогр.: назв

Робота присвячена комплексному дослідженню процесів цифрової трансформації економічної діяльності на глобальному етапі світогосподарського розвитку. Значна увага приділена розкриттю еволюції теоретичного дискурсу цифрових трансформаційних процесів та ідентифікації їх сутнісного змісту. Обґрунтовано ключові напрями модернізації теоретичного базису

економічної науки в епоху діджиталізації та характеристики ключових форм прояву цифрового розриву глобальної економіки.

06.03.24.0029/0824U000393

СТАХУРСЬКА Світлана Василівна
Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства: Дис...Доктор філософії/ Західноукраїнський національний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: ; 658.5:330.341.1; 658.011.46; 658.3

с. - Бібліогр.: назв

Об'єктом дослідження є процеси управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико - методичних засад та вироблення практичних рекомендацій щодо управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємств. У дисертаційній роботі розширено підходи в методиці оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, де запропоновано встановлення головним критерієм ефективності максимізацію величини інтелектуальної доданої вартості, низку оцінних показників. Виокремлено оцінні показники, найбільш актуальні для підприємств молокопереробної галузі (торгівельні марки, комп'ютерні програми, ноу – хау, охоплення системи управління якістю, комерційна таємниця, гудвіл). Запропоновано систему оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства включає три рівні: 1) оцінювання ефективності управління інтелектуальною власністю; 2)

оцінювання ефективності управління розвитком особистісного інтелектуального потенціалу; 3) оцінювання рівня цифровізації управління інтелектуальним потенціалом. Удосконалено методичний інструментарій оцінювання управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, де систематизовано критерії ефективності, види і показники оцінювання ефектів в межах управління інтелектуальною власністю, розвитком особистісного інтелектуального потенціалу та рівня цифровізації, обґрунтуванні ефективності прийняття управлінських рішень у сфері ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності запропоновано застосовувати: 1) розроблену шкалу для встановлення рівня залежності управлінських рішень від значення коефіцієнта оновлення програмного забезпечення підприємства; 2) розроблену шкалу для встановлення рівня охоплення продукції системами управління якістю. Проведено аналіз стану та динаміки інтелектуального потенціалу досліджуваними підприємствами сектора молокопереробки харчової промисловості, що дозволило встановити низьку інтелектомісткість, виробництва, враховуючи їхню спроможність до генерування інтелектуальної доданої вартості. Здійснено оцінювання впливу інтелектуального потенціалу на створення інтелектуальної доданої вартості на досліджених молокопереробних товариствах, що дозволило обґрунтувати залежність спроможності інтелектуального потенціалу до генерування доданої вартості. Для досліджених молокопереробних товариств встановлено резерви покращення управління розвитком інтелектуального

потенціалу для поживлення процесів генерування доданої вартості. У роботі запропоновано напрями удосконалення методичного підходу до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління інтелектуальним потенціалом підприємства, що є комплексом інструментарію брендингу для здійснення експертного оцінювання та дало змогу визначити доцільність його використання для оптимізації процесу прийняття маркетингових та управлінських рішень. Аргументовано напрями удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства шляхом розвитку інтелектуального капіталу, зокрема в частині форсування інтелектуальної власності. Виявлено резерви пришвидшення генерування інтелектуальної доданої вартості як результуючого показника розвитку інтелектуального капіталу, що є базисом для формування інтелектуального потенціалу підприємства. Встановлено резерви підвищення коефіцієнта інтелектуальної доданої вартості і на досліджених суб'єктах господарювання, які знаходяться в межах збільшення показників рентабельності власного капіталу, рентабельності продаж та налагодження процесів постійного навчання персоналу. Встановлено на основі застосування методу головних компонент і моделювання впливу отриманих факторів на інтелектуальну додану вартість, шляхом інтерпретації отриманого факторного простору виділено ряд значущих показників, які визначають стратегічне спрямування процесів управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства. Виявленого за результатами факторного аналізу залежності величини чистого доходу

реалізації продукції від зміни факторів системи розвитку інтелектуального потенціалу на підприємстві, оцінених низкою показників найбільший вплив на забезпечення росту інтелектуальної доданої вартості здійснюють такі: покращення фінансової стійкості як засобу забезпечення розвитку, підвищення рівня оборотності капіталу як фактору високої ліквідності підприємств, збільшення частки експорту в чистому доході як чинника реалізації організаційного інтелектуального потенціалу, підвищення рівня мотивації кадрів до навчання як ключова умова підвищення інтелектуалізації праці. Запропоновано напрями формування головних резервів підвищення інтелектуалізації виробничо – комерційних процесів. Положення та висновки дисертаційної роботи є системою заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на підприємствах молокопереробної промисловості.

06.03.24.0030/0824U000487

Сівова Тетяна Юріївна Науково-технічне співробітництво України з ЄС в умовах глобалізації: Дис...Доктор філософії/ Державний торговельно-економічний університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 339.9

с. - Бібліогр.: назв

Дослідження присвячене вдосконаленню теоретико-методологічних аспектів науково-технічного співробітництва в умовах постійних змін і глобалізаційних процесів між Україною та країнами Європейського Союзу; оцінці рівня співпраці України з країнами ЄС у сфері

науки та техніки; визначенню пріоритетних напрямів розвитку України у сфері науки і техніки. Актуальність теми зумовлена швидкісними процесами глобалізації та новими інноваційними рішеннями та дослідженнями в сфері науки та техніки. У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, поставлено завдання, визначено предмет, об'єкт та методи дослідження, викладено основні положення наукової новизни та практичного значення одержаних результатів. У першому розділі досліджено поняття «глобалізація» та «міжнародне науково-технічне співробітництво». На основі проведеного аналізу було сформульовано визначення поняття «глобалізація»; зміст поняття «міжнародне науково-технічне співробітництво», у якому на відміну від наявних, при їх формуванні не використано комплексний підхід до імплементації функціональних, цільових, інституційних та історично-еволюційних характеристик, що підвищує динамічність процесів конвергенції міжнаціональних інноваційних систем, відповідно. Визначено основні форми прояву науково-технічного співробітництва, а також суб'єкти науково-технічного співробітництва в залежності від рівня міжнародної взаємодії. В ході дисертаційного дослідження визначено методичні підходи до аналізу ефективності науково-технічного співробітництва на основі показників, що ґрунтуються на вирахуванні основних факторів впливу. Систематизовано інституційно-правові засади підтримки розвитку науково-технічної сфери в Україні. Обґрунтовано методикою оцінювання ефективності потенціалу науково-технічного співробітництва, шляхом аналізу таких показників, як ВВП на душу населення, чисельність населення країни, витрати на

виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт, глобальний індекс інновацій, частка науково-дослідного персоналу та дослідників у загальній кількості активного населення країни, експорт високих технологій, патентні заявки. У другому розділі проаналізовано показники ефективності потенціалу науково-технічного співробітництва по країнам, застосовуючи статистичний метод аналізу даних. Розраховано рівень зайнятості населення в науково-технічній сфері в Україні. В ході дослідження було визначено, що активний розвиток науково-технічної та виробничої сфери сьогодні є пріоритетним завданням для України. Розглянуто інституційно-правові засади науково-технічного співробітництва України та країн ЄС. Методом аналізу і синтезу встановлено нормативно-правову базу між Україною та країнами ЄС. У ході дослідження виділено основні напрями розвитку науки і технологій в Україні, а також визначено перспективні науково-технічні розробки і різних галузях. На основі отриманих результатів, визначено пріоритетні напрями розвитку науково-технічної сфери України. Проаналізовано вплив COVID-19 та широкомасштабної збройної агресії РФ проти України та визначено головні розробки українських вчених. У третьому розділі, було доведено, що важливим аспектом розвитку науки і технології є участь у різних наукових програмах. Зокрема, проаналізовано участь України таких програмах: «Горизонт Європа», Erasmus+, LIFE, COST. Запропоновано структурно-логічну модель участі науковця у програмі підтримки наукових досліджень. Для покращення співробітництва в контексті участі у програмах підтримки від ЄС розроблено рекомендації для науковців та держави.

Запропоновано методику оцінювання ефективності науково-технічного співробітництва методом експертних оцінок, що на відміну від існуючого методу, забезпечує гнучкість та адаптивність до змінних умов функціонування зовнішніх та внутрішніх факторів. Розроблено модель формування принципів управління інноваціями через визначення пріоритетності інституційних інструментів у процесі науково-технічного співробітництва України з країнами ЄС, що на відміну від існуючої надає можливість узгодження диференційованості інноваційних систем окремих країн. Обґрунтовано структурно-логічну модель управління науково-технічним співробітництвом між Україною та країнами ЄС, що характеризується забезпеченням гнучкості та динамічності. Розроблено механізм управління науково-технічним співробітництвом, основною перевагою якого є універсальність та гнучкість, що дозволяє проаналізувати результативності науково-технічного співробітництва в будь-яких умовах розвитку та при будь-якому стані зовнішнього оточення. Запропоновано план післявоєнного відновлення науково-технічної сфери України. Визначено перспективи науково-технічного співробітництва у контексті набуття Україною статусу країни-кандидата на вступ до ЄС.

06.03.24.0031/0824U000554

Ігнатюк Віталій Володимирович
Прогнозування трансакційних витрат ринкового пливу торгівлі акціями на біржових ринках: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 339.5

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації дослідженні теоретичні засади трансакційних витрат ринкового впливу, причини їх виникнення, та вплив який вони справляють на взаємодію різних категорій інвесторів на фондовому ринку. Проведено критичний аналіз наявного модельного інструментарію прогнозування трансакційних витрат ринкового впливу та запропоновані шляхи удосконалення наявних методів моделювання з метою покращення їх прогностичних якостей. Надані практичні рекомендації та приклади застосування моделей трансакційних витрат ринкового впливу для прийняття більш ефективних рішень економічними суб'єктами в процесі їх інвестиційної діяльності на вторинному ринку фінансових активів. Виокремлено три основні підходи до визначення джерел трансакційних витрат на ринках акцій: 1) як плата за швидкість та визначеність у процесі операцій купівлі-продажу; 2) як премія за ліквідність потенційним контрагентам; 3) як компенсація за можливу інформаційну асиметрію між покупцем і продавцем фінансового активу. На основі дослідження ринкової мікроструктури, організації та правил функціонування торгових майданчиків на фондових ринках; було встановлено, що їх різноманіття обумовлено потребою надати інвестору інструменти, за допомогою яких він здатний управляти своїми трансакційними витратами та поліпшити сам процес обміну фінансових активів.

06.52 Тенденції і проблеми економічного розвитку і зростання.

Планування економіки. Економічні цикли і кризи

06.03.24.0032/0224U000153

Економічні суперечності глобалізації та локалізації: форми руху і розв'язання: Заключний звіт/Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України"; Керівник Гриценко Андрій Андрійович - ДР 0120U105800, УДК 330.34; 330.35

368

Розкриття закономірностей, форм руху і розв'язання економічних суперечностей глобалізації та локалізації для забезпечення стійкого розвитку економіки

06.54 Продуктивні сили і науково-технічний прогрес

06.03.24.0033/0224U002501

Аналітичне дослідження втрат туристичної індустрії від війни в Україні: Заключний звіт/Державний торговельно-економічний університет; Керівник Ткаченко Тетяна Іванівна - ДР 0123U104022, УДК 642.6; 642.5:640.43, 658.001.76

83

Мета проведення НДР – науково-аналітична оцінка втрат туристичної індустрії від війни в Україні.

06.03.24.0034/0224U000360

Підвищення ефективності трансферу інновацій у агропромисловий комплекс Миколаївської області: Заключний звіт/Державна установа "Миколаївська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України"; Керівник Пилипенко Тетяна Василівна - ДР 0120U105602, УДК 658.001.76

30

Підвищити ефективність трансферу інноваційних технологій, наукової продукції і наукових послуг у агропромисловий комплекс Миколаївської області

06.56 Суспільно-економічна структура

06.03.24.0035/0224U000092

Прикладні рішення регулювання розвитку сільського та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України: Заключний звіт/Національний університет біоресурсів і природокористування України; Керівник Вдовенко Наталія Михайлівна - ДР 0122U001643, УДК , 338.43

596

Вивчення та узагальнення сукупності напрямів та чинників для розроблення новітніх інструментів, методів, заходів регулювання розвитку сільського та рибного господарства через застосування галузевих механізмів економіки замкненого циклу при адаптації до вимог ФАО ООН, Директив, Регламентів ЄС,

підготовки аналітичних матеріалів з акцентом на формування сировинних ресурсів у галузі шляхом первинної та глибокої переробки нішевих продуктів з оцінкою впливу регулювання на основі моделі часткової рівноваги «AGMEMOD», організації робочих місць, поліпшення харчування військових, населення, включаючи постраждалих внаслідок збройного конфлікту, сприяння сталому розвитку в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки, забезпечення випереджального розв'язання проблеми адаптації заходів, інструментів регулювання попиту і пропозиції на продовольство для досягнення та реалізації цілей сталого розвитку.

06.03.24.0036/0224U000504

Визначення доцільності зберігання в державному матеріальному резерві матеріальних цінностей промислової та продовольчої групи товарів, виходячи із реалій сьогодення та європейського досвіду: Заключний звіт/Український державний науково-дослідний інститут "Ресурс"; Керівник Литвин Юрій Олексійович - ДР 0123U101637, УДК 334.724.6; 658.115

232

На основі проведених досліджень вдосконалити порядок розробки номенклатури матеріальних цінностей державного резерву виходячи із реалій сьогодення та європейського досвіду та надати пропозиції щодо доцільності зберігання в державному матеріальному резерві певних матеріальних цінностей промислової та продовольчої групи товарів.

06.58 Відтворювальна структура економіки. Нагромадження і споживання. Добробут

06.03.24.0037/0224U000550

Механізми проактивної політики зниження соціальної вразливості населення (на прикладі Карпатського регіону України): Заключний звіт/Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього Національної академії наук України"; Керівник Васильців Тарас Григорович - ДР 0121U112014, УДК 314.17, 330.567.2/.4; 330.59; 330.12, 314.145

225

Метою наукового дослідження є аналіз стану та обґрунтування механізмів зниження соціальної вразливості населення (на прикладі Карпатського регіону України).

06.61 Територіальна структура економіки. Регіональна і міська економіка

06.03.24.0038/0224U000300

Відновлення браунфілдів як елементів регіональних промислових екосистем: Заключний звіт/Донецький науковий центр; Керівник Кучер Олена Юріївна - ДР 0120U104280, УДК 574, 332.122, 338.45

45

обґрунтування науково-методичних рекомендацій з відновлення браунфілдів як елементів регіональних промислових екосистем

06.03.24.0039/0224U000428

Діагностування економічного розвитку регіональних економічних систем в умовах становлення нового регіоналізму: Заключний звіт/Заклад вищої освіти "Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая"; Керівник Худолей Вероніка Юріївна - ДР 0118U001590, УДК 332.1

140

Удосконалення методики діагностування економічного розвитку регіонів в умовах становлення нового регіоналізму

06.03.24.0040/0824U000457

Подзізей Олег Олегович «Організаційно-економічні засади відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів України»: Дис...Доктор філософії/ Волинський національний університет імені Лесі Українки - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 332.1

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації обґрунтовано теоретико-методичні основи та розроблено науково-практичні рекомендації щодо організаційно-економічного забезпечення процесів відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів України у воєнний та повоєнний періоди. Обґрунтовано роль територіальних громад в процесі адміністративного реформування та

бюджетної децентралізації та визначено поняття їх конкурентоспроможності як ініціативної діяльності задля досягнення перспектив сталого, інклюзивного та смарт розвитку регіонів. Удосконалено концептуальну модель відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів, враховуючи інтеграцію економічних, соціальних та екологічних аспектів, що на відміну від існуючих, дозволяє розробляти комплексні та адаптивні до нових викликів воєнного стану та повоєнного періоду стратегії на засадах стимулювання інновацій та використання конкурентних переваг задля підвищення якості життя населення й досягнення сталого розвитку територіальних громад і регіонів. На основі аналізу сучасних підходів до оцінки конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів визначено, що основними дієвими методиками, які можуть бути використані для такої оцінки, є підходи, орієнтовані на визначення індексу конкурентоспроможності території (регіону, територіальної громади). Обґрунтовано, що практичне застосування таких методик дозволяє одержати об'єктивну оцінку потенційних можливостей територіальних громад і регіонів та визначити їх здатність щодо відновлення власної конкурентоспроможності. Розроблено методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів, що на відміну від наявних, базуються на комплексному врахуванні індикаторів соціальної відповідальності, економічної життєздатності та екологічної сталості на регіональному рівні та показників соціального, економічного та фінансового стану локального рівня із врахуванням специфіки кожної території та впливу війни. Це дозволило отримати

більш об'єктивне та повне уявлення про рівень конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів та визначити напрями її відновлення у воєнний та повоєнний періоди. Проаналізовано економічну складову конкурентоспроможності регіонів України та виявлено, що індекс промислової продукції свідчить про коливання української економіки протягом декількох років. Для підвищення конкурентоспроможності регіонів рекомендовано забезпечити збалансований розвиток експортної імпоротної діяльності, стимулювання місцевого виробництва та диверсифікацію експортних ринків. Виявлено міжрегіональну диференціацію рівня конкурентоспроможності регіонів за показниками «інвестиції та розвиток інфраструктури», «наука та інновації». Запропоновано, щоб громади ретельно планували та розподіляли свій бюджет, враховуючи фактори, що впливають на їх конкурентоспроможність. Визначено інтегральну оцінку конкурентоспроможності територіальних громад України із врахування впливу війни, аналіз чого дозволив виявити, що збалансований розвиток соціальної, інфраструктурної та фінансової сфер громад сприяє підвищенню загальної конкурентоспроможності. Розкид індексів конкурентоспроможності свідчить про значну диференціацію у можливостях для розвитку громад. Громади з вищим рівнем конкурентоспроможності були більш привабливими для інвестицій та бізнесу, що сприяло розвитку і створенню нових можливостей для місцевого населення. У той час, громади з нижчим рівнем конкурентоспроможності стикалися з труднощами у залученні інвестицій та розвитку бізнесу, що негативно впливало на якість життя місцевих жителів.

Наведені висновки можуть слугувати основою для прийняття рішень та розробки стратегій розвитку територіальних громад, зокрема шляхом акценту на зміцненні соціальної сфери, розвитку інфраструктури та фінансовій стійкості. У дисертації вперше у науці розроблено та застосовано матрицю конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів, що дозволяє візуалізувати їхні сильні та слабкі сторони, визначити потенційні можливості, пріоритетні напрями та стратегічні орієнтири використання конкурентних переваг територіальних громад і регіонів у воєнний та повоєнний періоди. Обґрунтовано науковий підхід щодо ідентифікації пріоритетів відновлення конкурентоспроможності територіальних громад і регіонів України, що на відміну від наявних, здійснюється в умовах війни на основі інтегральної оцінки конкурентоспроможності з урахуванням її впливу. Це дозволяє забезпечити більш точне визначення проблемних аспектів та розробку конкретних заходів щодо відновлення конкурентоспроможності територій. Запропоновано науково-практичні рекомендації щодо інноваційного забезпечення процесів відновлення конкурентоспроможності територіальних громад із застосуванням проектного підходу, шляхом активізації міжнародної грантової діяльності та створення Ради донорів як спеціальної платформи задля ефективної координації зусиль донорів та організацій громадського сектору.

06.71 Галузева структура економіки

06.03.24.0041/0224U000092

Прикладні рішення регулювання розвитку сільського та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України: Заключний звіт/Національний університет біоресурсів і природокористування України; Керівник Вдовенко Наталія Михайлівна - ДР 0122U001643, УДК , 338.43

596

Вивчення та узагальнення сукупності напрямів та чинників для розроблення новітніх інструментів, методів, заходів регулювання розвитку сільського та рибного господарства через застосування галузевих механізмів економіки замкненого циклу при адаптації до вимог ФАО ООН, Директив, Регламентів ЄС, підготовки аналітичних матеріалів з акцентом на формування сировинних ресурсів у галузі шляхом первинної та глибокої переробки нішевих продуктів з оцінкою впливу регулювання на основі моделі часткової рівноваги «AGMEMOD», організації робочих місць, поліпшення харчування військових, населення, включаючи постраждалих внаслідок збройного конфлікту, сприяння сталому розвитку в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки, забезпечення випереджального розв'язання проблеми адаптації заходів, інструментів регулювання попиту і пропозиції на продовольство для досягнення та реалізації цілей сталого розвитку.

06.03.24.0042/0224U000146

Організаційно-економічні механізми розвитку бізнес-середовища на морському транспорті України: Заключний звіт/Державна установа "Інститут ринку і економіко-екологічних

досліджень Національної академії наук України"; Керівник Ільченко Світлана Віталіївна - ДР 0123U102771, УДК 338.47

222

Мета дослідження полягає у розробці науково-методичних підходів та наданні практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічних механізмів розвитку бізнес-середовища на морському транспорті України; формування концепту та теоретичного базису механізмів регулювання морського транспорту в контексті забезпечення глобальної безпеки та задоволенні внутрішніх потреб національного господарства; розробка наукових засад забезпечення інтегрального економічного ефекту на підставі сценарного аналізу розвитку морського транспорту та впливу дестабілізуючих факторів; формування науково-методичного інструментарію актуалізації морської політики України організаційно-економічними механізмами розвитку бізнес-середовища морського транспорту України; розробка інструментів безпеково-орієнтованого регулювання підсистем морського транспорту України та науково-прикладних засад формування організаційно-економічного механізму забезпечення транспортно-економічних зв'язків бізнес-середовища морського транспорту України.

06.03.24.0043/0824U000489

Адамик Марія Степанівна Формування ринку цільового капіталу в Україні.: Дис...Доктор філософії/ Львівський національний університет імені Івана Франка - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 338.46; 338.46:334.012.46; 336.77.067.22; 339.72

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена поглибленню теоретичних засад, розвитку науково-методичних підходів та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо забезпечення ефективного формування та подальшого розвитку ринку цільового капіталу в Україні. У дисертації висвітлено характерні ознаки та сутність поняття «цільовий капітал», визначено його функції, розкрито змістовні характеристики та принципи функціонування ендавмент-фондів, розширено класифікацію ендавмент-фондів за рахунок введення автором додаткових класифікаційних ознак та висвітлено їх особливості. На основі проведених досліджень обґрунтовано модель кругообігу цільового капіталу, розкрито сутність поняття «ринок цільового капіталу», визначено його місце у просторі взаємодії фінансового ринку та ринків матеріальних і нематеріальних активів. Розроблено науково-методичний підхід до комплексного оцінювання ринку цільового капіталу, охарактеризовано етапи його реалізації. На базі запропонованого підходу проведено оцінку стану та виявлено проблеми формування ринку цільового капіталу, що дало змогу узагальнити напрями та проаналізувати можливості використання цільового капіталу в Україні. На основі аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду у сфері діяльності ендавмент-фондів розроблено авторську класифікацію моделей функціонування цільового капіталу та визначено напрями імплементації в Україні елементів зарубіжного досвіду у сфері формування ринку цільового капіталу. Розроблено

алгоритм формування і використання цільового капіталу та здійснено його обґрунтування з огляду на особливості та стадії функціонування ендавмент-фондів, запропоновано систему критеріїв та показників оцінки ефективності їх функціонування. Удосконалено науково-практичні підходи до формування індустрії управління цільовим капіталом в частині залучення фінансово-кредитних установ до процесів створення та консалтингової підтримки ендавмент-фондів, довірчого управління цільовим капіталом, спільного управління інвестиційними портфелями ендавмент-фондів. Розроблено та обґрунтовано концепцію забезпечення формування ринку цільового капіталу України, яка спрямована на створення об'єктивних передумов для активізації діяльності ендавмент-фондів, з огляду на його пріоритети, сферу функціонування, координуючу та стимулюючу роль держави з метою формування сприятливого середовища для формування та використання цільового капіталу.

06.73 Фінансова наука. Грошові та податкові теорії. Кредитно- фінансові інститути

06.03.24.0044/0824U000273

Гавва Віталій Вікторович Цифрові фінансові активи та їх регулювання: Дис...Доктор філософії/ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 336; 336.01; 336.11; 336.741.28; 336.7

с. - Бібліогр.: назв

В дисертації поглиблено теоретичні підходи і розроблені практичні рекомендації щодо вдосконалення регулювання цифрових фінансових активів в Україні. Визначене місце цифрових фінансових активів серед інших видів активів. Обґрунтовано можливість використання термінів цифрові активи, електронні активи, криптоактиви та віртуальні активи як синонімів. Встановлено, що у визначенні криптоактивів, яке надають міжнародні організації та регуляторні органи, характерним є акцентування уваги на їх походженні, із зазначенням того, хто може або не може бути їх емітентом. Узагальнено підходи до класифікації видів цифрових активів, які застосовуються регуляторами фінансового ринку в світі, та виділено основні критерії їх класифікації: за типом токена, за централізацією майданчиків (бірж) криптоактивів, за типом системи DLT, за типом зберігання криптографічних ключів, за місцем виконання процесів, за типом пропозиції/розміщення токенів.

06.03.24.0045/0824U000390

Сорока Богдан Ростиславович Трансформація фінансових ринків у цифровій економіці: Дис...Доктор філософії/ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 336.77.067.22; 339.72

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена дослідженню теоретичних засад та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо розвитку

фінансових ринків в умовах їх цифрової трансформації. Здійснено аналіз наукових поглядів щодо сутності цифрової економіки, зв'язку цього поняття з поняттями «інформаційна економіка» та «мережева економіка». Компаративний аналіз праць провідних науковців засвідчив, що артикулюється визначальна роль цифрових технологій в становленні цифрової економіки. Аргументовано, що диджиталізація, як визначальний процес цифрової економіки, відображає швидкий розвиток технологій, а також формує проблему вибору для економічних агентів – між тими перевагами, які виникають внаслідок їх використання, та загрозами.

06.03.24.0046/0824U000375

Маркіна Оксана Олександрівна
Фіскальний і регуляторний потенціал оподаткування споживання: Дис...Доктор філософії/ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана - Захищена; 1--0.2024

УДК: 336.1; 336.22

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено обґрунтуванню напрямів оподаткування споживання з метою розкриття фіскального та регуляторного потенціалу. Визначено, що запровадження податку на додану вартість у більшості країн світу обумовлювалось його високою фіскальною ефективністю. Встановлено, що з фіскальної точки зору акцизний збір поступається ПДВ, однак він має більші регуляторні можливості впливу на рівень цін, а відтак і на споживання.

06.75 Економічні проблеми організації і управління господарством країни

06.03.24.0047/0524U000019

Яциковський Богдан Ігорович
Державне регулювання економічним розвитком гірничодобувної галузі в умовах модернізації національної економіки: Дис...Доктор економічних наук/
Приватне акціонерне товариство "Вищий навчальний заклад "Національна академія управління" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 338

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі обґрунтовано теоретичні, методологічні, методичні та прикладні засадничі аспекти державного регулювання економічним розвитком гірничодобувної галузі, в ході чого розкрито його зміст, мету і завдання. Здійснено систематизацію понятійно-термінологічної основи дослідження гірничодобувної галузі в структурі національної економіки. Терміни у гірничодобувній галузі запропоновано розділяти за групами щодо змісту економіки та її структури, гірничого добування, еколого-економічного актуалітету та управлінської діяльності. Обґрунтовано зміст економічного розвитку гірничодобувної галузі в контексті забезпечення її сталості та конкурентоспроможності. Сталий розвиток гірничодобувної галузі запропоновано розглядати як вищу стратегічну ціль її економічного розвитку з балансуванням цілей суспільного та екологічного характеру, а також

створенням безпекових умов функціонування паливно-енергетичного комплексу. Державне регулювання запропоновано розглядати як комплекс заходів держави у вугільній, нафтогазовій, металургійній, електроенергетичній промисловості та комунальному господарстві, що спрямовані на ефективне використання природно-ресурсного потенціалу, базованого на добуванні з надр корисних копалин, а також їх розвідки, розробки, первинної переробки, використання і збуту, внаслідок чого відбуваються прогресивні зміни виробничо-послугового і структурного характеру в економіці країни та її регіонів. Встановлено особливості системи чинників державного регулювання економічним розвитком гірничодобувної галузі, яка полягає у їхній двоаспектності, а саме: чинники, які визначають особливості економічного розвитку гірничодобувної галузі, а також чинники, які визначають наслідки впливу, економічного розвитку гірничодобувної галузі на конкретну територію, зокрема її суспільство, екологію, економіку в цілому. Запропоновано організаційно-економічний механізм функціонування та розвитку кластера гірничодобувної галузі, який представимо у вигляді сукупності елементів, що спрямовані на розвиток суб'єктів кластерного об'єднання шляхом реалізації їх стратегій (у т. ч. функціональних) у рамках загальної концептуально узгодженої стратегії функціонування та розвитку кластера. Досліджено та проаналізовано особливості стратегічного антикризового управління, що спираються на оцінювання зовнішніх загроз й можливості посилення кризової ситуації в межах окремих підприємств, а тактичне – ґрунтується на аналізі внутрішніх

загроз. За результатами аналізу еколого-інноваційних аспектів розвитку гірничодобувної промисловості у світі та забезпечення сталого розвитку України, розроблено комплексний науково-методичний підхід до моделювання загроз економічній безпеці підприємств гірничодобувної галузі, а також досліджено умови фінансування гірничодобувної галузі з поєднанням державного і приватного капіталу. Сформульовано напрями державної політики щодо покращення розвитку гірничодобувної галузі в умовах цифровізації та визначено соціально-економічну ефективність програмно-цілевих аспектів економічного розвитку гірничодобувної галузі Дніпровсько-Донецького і Західного регіонів. На основі запропонованого концептуального підходу до стратегічного планування та державного регулювання економічним розвитком гірничодобувної галузі в умовах модернізації національної економіки з'ясовано, що при формуванні стратегії гірничодобувної галузі необхідно враховувати існуючі реалії, сучасний стан та проблеми суб'єктів гірничодобувної сфери, а стратегічне планування її розвитку має бути частиною системи управління національною економікою. Аргументовано, що стратегічне планування розвитку гірничодобувної галузі повинно базуватися на системному, науково обґрунтованому, довгостроковому підходах до розробки і реалізації стратегічних планів, що надасть змогу підвищити ефективність і дієвість стратегічного регулювання галуззю на рівні країни. З огляду на специфіку галузі визначено та обґрунтовано принципи стратегічного планування, які запропоновано доповнити принципом «екологічності та безпеки для людини та навколишнього

середовища», що є вкрай важливим для ефективного розвитку національної економіки.

06.81 Економіка та організація підприємства. Керування підприємством

06.03.24.0048/0224U000514

Інтеграція фінансового ринку України у світовий простір: Заключний звіт/Київський національний торговельно-економічний університет; Керівник Шульга Наталія Петрівна - ДР 0118U000305, УДК 658.152/.153

305

Визначення концептуальних положень інтеграції фінансового ринку України у світовий фінансовий простір. Розробка дорожньої карти інтеграції фінансового ринку України у світовий фінансовий простір

06.03.24.0049/0824U000197

Ден Цівень .. Організаційно-економічне забезпечення корпоративної соціальної відповідальності: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 658.5; 658.012.2; 658.3

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню питань теоретичного обґрунтування та розробки методичних положень щодо забезпечення

корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бізнесу в акціонерному товаристві. Об'єктом дослідження постали процеси забезпечення соціально відповідального ведення бізнесу в акціонерному товаристві. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади забезпечення корпоративної соціальної відповідальності в акціонерному товаристві. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка методичних положень щодо забезпечення КСВ бізнесу в господарському товаристві. Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення наступних завдань: – розвинути теоретичні основи формування організаційно-економічного забезпечення КСВ бізнесу; – визначити пріоритети та обґрунтувати тенденції забезпечення КСВ світового бізнесу; – обґрунтувати методичний підхід щодо оцінювання стану соціальної відповідальності господарського товариства; – сформувати методичний підхід щодо розвитку стратегічної складової забезпечення КСВ підприємства; – розвинути організаційно-інформаційне забезпечення КСВ; – розробити процедуру економічного обґрунтування заходів з забезпечення соціально відповідального ведення бізнесу. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в розвитку теоретичних положень та розробці науково-методичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного забезпечення КСВ. Основні наукові досягнення здобувача полягають у наступному: удосконалено: – теоретичне обґрунтування положень щодо формування організаційно-економічного забезпечення КСВ, відмінність якого полягає у розширеному представленні статично-структурної (створення конфігурації корпоративних відносин,

орієнтованої на виконання цілей та підтримку зобов'язань в рамках КСВ) та динамічно-процесної (інтеграція елементів КСВ до загального контуру управління корпоративним розвитком та управлінського регулювання діяльності корпорації для акумулювання ресурсної бази задоволення відповідних вимог) складових реалізації завдань бізнесу в сфері КСВ; – методичний підхід щодо оцінювання стану соціальної відповідальності акціонерного товариства, який на відміну від відомих передбачає виокремлення при оцінюванні трьох ключових складових, які характеризують стан сформованості КСВ бізнесу (витратної, результативної, корпоративно-поведінкової) в контексті реалізації напрямів діяльності бізнесу щодо КСВ з урахуванням дихотомії інсайдерського та аутсайдерського представництва; – організаційно-інформаційне забезпечення КСВ, відмінність якого полягає в прийнятті системно-рефлексивної парадигми гармонізації міжсуб'єктної взаємодії підприємства зі стейкхолдерами, обґрунтуванні заснованої на визначених рівнях соціально-відповідальної рефлексії логіки прийняття рішень щодо соціально-відповідального ведення бізнесу, оцінюванні рефлексивної здатності інформаційних повідомлень підприємства щодо корпоративної соціальної відповідальності та структурнофункціональному моделюванні реалізації розподілених за складовими бізнесмоделі діяльності підприємства рефлексивних впливів, що дозволяє сприймати, коригувати та певною мірою формувати запити оточення щодо корпоративної соціальної відповідальності; набули подальшого розвитку: – методичний підхід щодо розвитку стратегічної складової забезпечення КСВ підприємства, який на

відміну від відомих базується на введенні ознаки класифікації стратегій за широтою охоплення соціально-відповідальними практиками, диференціації концептів «стратегія соціальної відповідальності» та «соціально-відповідальна стратегія», представленні стратегії як орієнтиру рефлексивного формування образу підприємства та матричному обґрунтуванні стратегічного вибору, реалізація якого дозволяє забезпечити розподіл ключових складових та напрямів забезпечення КСВ між перспективами стратегічної карти збалансованої системи показників, доповненої рівнем рефлексивного коригування її параметрів; – процедура економічного обґрунтування заходів з забезпечення соціально відповідального ведення бізнесу, відмінність якої полягає у диференціації заходів між покращенням сприйняття образу підприємства та залученням добросовісних ділових практик, врахуванні сценаріїв реакції на запити оточення щодо забезпечення КСВ за різних варіантах динаміки обсягів фінансування, а також у попередньому визначенні пріоритетності сфер забезпечення КСВ, що дозволяє досягти чіткої цільової та індивідуалізованого змістовного наповнення спрямованості розроблених заходів. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені теоретико-методичні положення доведені до рівня конкретних рекомендацій щодо розвитку організаційно-економічного забезпечення КСВ та впроваджені в практику господарювання ТОВ «Кривоозерська Аква Трейд» (довідка від 27.06.23), ТОВ – фірма «Оттімо» (довідка № 35 від 05.09.23), ТОВ «ПРОЗАПАС» (довідка від 20.09.23) та у навчальний процес Національного технічного університету «ХП» (довідка від 17.10.23).

06.03.24.0050/0824U000197

Ден Цівень .. Організаційно-економічне забезпечення корпоративної соціальної відповідальності: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 658.5; 658.012.2; 658.3

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційну роботу присвячено вирішенню питань теоретичного обґрунтування та розробки методичних положень щодо забезпечення корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) бізнесу в акціонерному товаристві. Об'єктом дослідження постали процеси забезпечення соціально відповідального ведення бізнесу в акціонерному товаристві. Предметом дослідження є теоретико-методичні засади забезпечення корпоративної соціальної відповідальності в акціонерному товаристві. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка методичних положень щодо забезпечення КСВ бізнесу в господарському товаристві. Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення наступних завдань: – розвинути теоретичні основи формування організаційно-економічного забезпечення КСВ бізнесу; – визначити пріоритети та обґрунтувати тенденції забезпечення КСВ світового бізнесу; – обґрунтувати методичний підхід щодо оцінювання стану соціальної відповідальності господарського товариства; – сформувати методичний підхід щодо розвитку стратегічної складової забезпечення КСВ підприємства; – розвинути організаційно-інформаційне забезпечення КСВ; –

розробити процедуру економічного обґрунтування заходів з забезпечення соціально відповідального ведення бізнесу. Наукова новизна проведеного дослідження полягає в розвитку теоретичних положень та розробці науково-методичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного забезпечення КСВ. Основні наукові досягнення здобувача полягають у наступному: удосконалено: – теоретичне обґрунтування положень щодо формування організаційно-економічного забезпечення КСВ, відмінність якого полягає у розширеному представленні статично-структурної (створення конфігурації корпоративних відносин, орієнтованої на виконання цілей та підтримку зобов'язань в рамках КСВ) та динамічно-процесної (інтеграція елементів КСВ до загального контуру управління корпоративним розвитком та управлінського регулювання діяльності корпорації для акумулювання ресурсної бази задоволення відповідних вимог) складових реалізації завдань бізнесу в сфері КСВ; – методичний підхід щодо оцінювання стану соціальної відповідальності акціонерного товариства, який на відміну від відомих передбачає виокремлення при оцінюванні трьох ключових складових, які характеризують стан сформованості КСВ бізнесу (витратної, результативної, корпоративно-поведінкової) в контексті реалізації напрямів діяльності бізнесу щодо КСВ з урахуванням дихотомії інсайдерського та аутсайдерського представництва; – організаційно-інформаційне забезпечення КСВ, відмінність якого полягає в прийнятті системно-рефлексивної парадигми гармонізації міжсуб'єктної взаємодії підприємства зі стейкхолдерами, обґрунтуванні заснованої на визначених рівнях соціально-відповідальності

рефлексії логіки прийняття рішень щодо соціально-відповідального ведення бізнесу, оцінюванні рефлексивної здатності інформаційних повідомлень підприємства щодо корпоративної соціальної відповідальності та структурнофункціональному моделюванні реалізації розподілених за складовими бізнесмоделі діяльності підприємства рефлексивних впливів, що дозволяє сприймати, коригувати та певною мірою формувати запити оточення щодо корпоративної соціальної відповідальності; набули подальшого розвитку: – методичний підхід щодо розвитку стратегічної складової забезпечення КСВ підприємства, який на відміну від відомих базується на введенні ознаки класифікації стратегій за широтою охоплення соціально-відповідальними практиками, диференціації концептів «стратегія соціальної відповідальності» та «соціально-відповідальна стратегія», представленні стратегії як орієнтиру рефлексивного формування образу підприємства та матричному обґрунтуванні стратегічного вибору, реалізація якого дозволяє забезпечити розподіл ключових складових та напрямів забезпечення КСВ між перспективами стратегічної карти збалансованої системи показників, доповненої рівнем рефлексивного коригування її параметрів; – процедура економічного обґрунтування заходів з забезпечення соціально відповідального ведення бізнесу, відмінність якої полягає у диференціації заходів між покращенням сприйняття образу підприємства та залученням добросовісних ділових практик, врахуванні сценаріїв реакції на запити оточення щодо забезпечення КСВ за різних варіантах динаміки обсягів фінансування, а також у попередньому визначенні пріоритетності сфер забезпечення КСВ, що дозволяє досягти

чіткої цільової та індивідуалізованого змістовного наповнення спрямованості розроблених заходів. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені теоретико-методичні положення доведені до рівня конкретних рекомендацій щодо розвитку організаційно-економічного забезпечення КСВ та впроваджені в практику господарювання ТОВ «Кривоозерська Аква Трейд» (довідка від 27.06.23), ТОВ – фірма «Оттімо» (довідка № 35 від 05.09.23), ТОВ «ПРОЗАПАС» (довідка від 20.09.23) та у навчальний процес Національного технічного університету «ХПІ» (довідка від 17.10.23).

06.03.24.0051/0824U000353

Полухович Марина Володимирівна
Формування конкурентної стратегії розвитку підприємства в умовах глобалізації.: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 658

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню, удосконаленню та розвитку теоретичних положень, методичних підходів та розробленню практичних рекомендацій щодо формування конкурентної стратегії розвитку підприємства в умовах глобалізації. У першому розділі дисертації уточнено категорійний апарат предметної галузі формування конкурентної стратегії розвитку підприємства в умовах глобалізації. Узагальнено основні підходи до визначення понять стратегії, розвитку, конкурентної стратегії та глобалізації за

допомогою історичного методу, методів морфологічного та контент-аналізу. Це дозволило уточнити сутність конкурентної стратегії розвитку та обґрунтувати її роль у процесі досягнення стратегічних цілей підприємства при формуванні його конкурентної стратегії розвитку. Узагальнено та систематизовано основні наукові підходи до формування стратегії, зокрема, конкурентної стратегії та стратегії розвитку. З використанням методів аналізу та синтезу, методу графічного аналізу було сформовано класифікацію підходів до формування конкурентної стратегії розвитку підприємства. Це дозволить при використанні у практичній діяльності підприємства коригувати процес формування конкурентної стратегії розвитку з глибшим розумінням її сутності. Досліджено сутність феномену глобалізації та узагальнено інформацію щодо її основних чинників впливу на підприємство на його середовище, в результаті чого за використання абстрактно-логічного методу та методів аналізу і синтезу було виділено шість основних чинників глобалізації та вісім обмежуючих факторів, оцінка та урахування яких, зокрема, чинника інформаційних технологій як одного з широко застосовуваних прикладів впливу технологічного чинника глобалізації, в сучасних умовах дозволяє зробити стратегію розвитку підприємства конкурентною. Це стало основою для оцінки впливу глобалізації на формування конкурентної стратегії розвитку підприємства. У другому розділі дисертації в результаті використання методів аналізу та синтезу, методу головних компонент було доведено, що в різних країнах розподіл підприємств за видами діяльності, розміром, обсягами реалізації є типовим,

а також встановлено, що підприємства сфери консалтингу мають найвищий рівень галузевої конкуренції, тому мають більше фокусувати свою увагу та ресурси на розробці конкурентної стратегії розвитку у порівнянні з підприємствами інших галузей. На основі аналізу звітності консалтингових компаній та наукових досліджень було встановлено, що існує досить велика кількість розрізнених показників, які можна було б застосовувати для оцінки ефективності реалізації конкурентної стратегії розвитку підприємства. Відповідно було зроблено висновок, що існуючі системи показників потребують уточнення переліку та оцінки ступеню вагомості кожного показника із врахуванням експертних думок фахівців консалтингової сфери. З використанням методів експертного опитування та кластерного аналізу, зокрема, ієрархічно-агломеративному методу, було сформовано систему показників оцінки ефективності реалізації конкурентної стратегії розвитку підприємства. Вона включає сім показників: обсяги витрат на розвиток підприємства, обсяги витрат на сучасні інформаційні технології, обсяги витрат на дослідження та інновації, кількість постійних клієнтів, наявність рекомендацій клієнтів, виручка від реалізації та чистий прибуток. Це надало можливість отримати об'єктивні аналітичні дані для оцінки як результатів реалізації стратегії. У третьому розділі дисертації в межах різних етапів технології було визначено як ефективний та адаптовано для використання підприємствами сфери консалтингу управлінський методичний інструментарій: SWOT-аналіз, MMC EFAS, MMC IFAS, MMC SFAS, побудова карти конкурентів з використанням бульбашкової діаграми, побудова карти стейкхолдерів, метод дерева рішень,

модель вартісної оцінки бізнесу, статистична модель, що дозволило покращити якість аналізу вихідної інформації при виборі оптимальної стратегії розвитку підприємства при формуванні його конкурентної стратегії розвитку в умовах глобалізації. Для цього використано методи стохастичного факторного аналізу, метод дисконтування грошових потоків, методи теорії імовірностей. На підставі цього було удосконалено технологію формування конкурентної стратегії розвитку підприємства, яка дозволяє її формування з урахуванням специфіки діяльності та потреби в оцінці різних сценаріїв розвитку і визначенням можливого впливу чинників глобалізації на ефективність її реалізації. Розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності стратегічного управління розвитком підприємства шляхом можливої реалізації пропозицій, що ґрунтуються на об'єктивних оцінках інформації, отриманої на кожному з етапів формування конкурентної стратегії розвитку підприємства. Практична цінність розробок підтверджується їхнім впровадженням у діяльність підприємств ТОВ «НЕО «Експерт» (довідка № 28-07/2/21 від 28.07.2021 р.), ТОВ «Бізнес ассіст» (довідка № 377/07-21 від 27.07.2021 р.).

06.03.24.0052/0824U000393

СТАХУРСЬКА Світлана Василівна
Управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства: Дис...Доктор філософії/ Західноукраїнський національний університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: ; 658.5:330.341.1; 658.011.46; 658.3

с. - Бібліогр.: назв

Об'єктом дослідження є процеси управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико - методичних засад та вироблення практичних рекомендацій щодо управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємств. У дисертаційній роботі розширено підходи в методиці оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, де запропоновано встановлення головним критерієм ефективності максимізацію величини інтелектуальної доданої вартості, низку оцінних показників. Виокремлено оцінні показники, найбільш актуальні для підприємств молокопереробної галузі (торгівельні марки, комп'ютерні програми, ноу – хау, охоплення системи управління якістю, комерційна таємниця, гудвіл). Запропоновано систему оцінювання ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства включає три рівні: 1) оцінювання ефективності управління інтелектуальною власністю; 2) оцінювання ефективності управління розвитком особистісного інтелектуального потенціалу; 3) оцінювання рівня цифровізації управління інтелектуальним потенціалом. Удосконалено методичний інструментарій оцінювання управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства, де систематизовано критерії ефективності, види і показники оцінювання ефектів в межах управління інтелектуальною власністю, розвитком особистісного інтелектуального потенціалу та рівня цифровізації, обґрунтуванні ефективності прийняття управлінських рішень у сфері ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності запропоновано

застосовувати: 1) розроблену шкалу для встановлення рівня залежності управлінських рішень від значення коефіцієнта оновлення програмного забезпечення підприємства; 2) розроблену шкалу для встановлення рівня охоплення продукції системами управління якістю. Проведено аналіз стану та динаміки інтелектуального потенціалу досліджуваними підприємствами сектора молокопереробки харчової промисловості, що дозволило встановити низьку інтелектомісткість, виробництва, враховуючи їхню спроможність до генерування інтелектуальної доданої вартості. Здійснено оцінювання впливу інтелектуального потенціалу на створення інтелектуальної доданої вартості на досліджених молокопереробних товариствах, що дозволило обґрунтувати залежність спроможності інтелектуального потенціалу до генерування доданої вартості. Для досліджених молокопереробних товариств встановлено резерви покращення управління розвитком інтелектуального потенціалу для пожвавлення процесів генерування доданої вартості. У роботі запропоновано напрями удосконалення методичного підходу до оцінювання ефективності використання інструментів брендингу в процесі формування системи управління інтелектуальним потенціалом підприємства, що є комплексом інструментарію брендингу для здійснення експертного оцінювання та дало змогу визначити доцільність його використання для оптимізації процесу прийняття маркетингових та управлінських рішень. Аргументовано напрями удосконалення управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства шляхом розвитку інтелектуального капіталу, зокрема в

частині форсування інтелектуальної власності. Виявлено резерви пришвидшення генерування інтелектуальної доданої вартості як результуючого показника розвитку інтелектуального капіталу, що є базисом для формування інтелектуального потенціалу підприємства. Встановлено резерви підвищення коефіцієнта інтелектуальної доданої вартості і на досліджених суб'єктах господарювання, які знаходяться в межах збільшення показників рентабельності власного капіталу, рентабельності продаж та налагодження процесів постійного навчання персоналу. Встановлено на основі застосування методу головних компонент і моделювання впливу отриманих факторів на інтелектуальну додану вартість, шляхом інтерпретації отриманого факторного простору виділено ряд значущих показників, які визначають стратегічне спрямування процесів управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства. Виявлено за результатами факторного аналізу залежності величини чистого доходу реалізації продукції від зміни факторів системи розвитку інтелектуального потенціалу на підприємстві, оцінених низкою показників найбільший вплив на забезпечення росту інтелектуальної доданої вартості здійснюють такі: покращення фінансової стійкості як засобу забезпечення розвитку, підвищення рівня оборотності капіталу як фактору високої ліквідності підприємств, збільшення частки експорту в чистому доході як чинника реалізації організаційного інтелектуального потенціалу, підвищення рівня мотивації кадрів до навчання як ключова умова підвищення інтелектуалізації праці. Запропоновано напрями формування головних резервів підвищення

інтелектуалізації виробничо – комерційних процесів. Положення та висновки дисертаційної роботи є системою заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління розвитком інтелектуального потенціалу підприємства на підприємствах молокопереробної промисловості.

10 ДЕРЖАВА ТА ПРАВО.

ЮРИДИЧНІ НАУКИ УДК 34

10 ДЕРЖАВА ТА ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ УДК 34

10.03.24.0053/0524U000013

Шинкар Тетяна Ігорівна
Адміністративно-правові засади регулювання обмеження права на інформацію в інтересах національної безпеки.: Дис...Доктор юридичних наук/ Львівський державний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК:

с. - Бібліогр.: назв

Адміністративно-правові засади регулювання обмеження права на інформацію в інтересах національної безпеки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне

право. – Львівський державний університет внутрішніх справ, Львів, 2024. Дисертація є першим комплексним дослідженням адміністративно-правових засад регулювання обмеження права на інформацію в інтересах національної безпеки, в якому наведено теоретичні, методологічні та організаційно-правові засади відповідності обмеження права на інформацію інтересам національної безпеки. У дисертації набула подальшого розвитку ідеологема побудови інформаційного суспільства, відповідно до якої кожен на свій вибір має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію (контент) усно, письмово чи в інший спосіб, але здійснення цих прав позиціонується як таке, що може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя. Наголошено на доцільності використання «права на інформацію» для узагальнення комплексу прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, реалізація яких тією чи іншою мірою забезпечує розбудову інформаційного суспільства та загальну цифровізацію держави, а також найчастіше трактується як право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію (контент). Запропоновано визначення термінів «інформація (контент)», «одиниця інформаційного ресурсу». Акцентовано на відсутності широкої практики обмеження права на інформацію в інтересах національної безпеки в умовах розбудови ліберальної

державної політики й відкритого інформаційного суспільства. Можливість обмеження права на інформацію в інтересах національної безпеки розглянуто у взаємозв'язку з механізмом правового регулювання на міжнародному і вітчизняному рівнях. До обмеження права на інформацію (контент) віднесено окремі види інформаційної діяльності, які були об'єднані в систему інформаційних обмежень (за формою інформаційної діяльності), способів та методів обмеження права на інформацію. В основу рішення щодо обмеження права на інформацію (контент) покладено принцип детермінізму обмеження права на інформацію інтересами національної безпеки. Проаналізовано механізми практичного обмеження права на інформацію (контент) в інтересах національної безпеки та правозастосовну практику використання механізмів компенсаційного обмеження права на інформацію (контент) відповідно вимог Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Сформульовано вимоги до суб'єктів обмеження права на інформацію в інтересах національної безпеки. Запропоновано Концепцію відповідності інтересам національної безпеки обмеження права на інформацію на основі встановлення: доречності способів (засобів) обмеження; необхідності обмеження права на інформацію та мінімальних обсягів інформаційних ресурсів (контенту), що обмежуються; пропорційності встановлення обмеження визначеним загрозам національній безпеці та ймовірним негативним наслідкам для державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України; реальності й законності (правомірності) обмеження. Проаналізовано форми

оскарження обмеження права на інформацію (контент).

10.01 Загальні питання

10.03.24.0054/0824U000343

Максим Христина Богданівна
Філософсько-правова природа категорії «агресія»: Дис...Доктор філософії/
Національний університет "Львівська політехніка" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.23.01; 343.2/.7;
34:001.4

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації проведено комплексне дослідження філософсько-правової природи категорії «агресія» через визначення метаантропологічних детермінант феномену та праксеологічних аспектів подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій. У першому розділі «Теоретично-методологічні засади дослідження агресії» розглянуто методологію дослідження, визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження та репрезентовано доктринальні підходи до аналізу поняття «агресія». Другий розділ «Метафізика агресії: правова рефлексія» сконцентровує дослідження онтологічних проявів агресії у сучасній правовій реальності та розгляд аксіологічних детермінантів цього явища. Третій розділ «Праксеологічні аспекти подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій» досліджує правові механізми превенції агресивних проявів як шлях досягнення трансцендентальної конкордії та присвячує увагу праксеології та епістемології як прояву публічно-правової агресії.

10.07 Загальна теорія держави і права

10.03.24.0055/0824U000344

Яковчук Ярослав Володимирович
Адміністративно-правові засади діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах євроінтеграції:
Дис...Доктор філософії/ Національний університет водного господарства та природокористування - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 340.11:32

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правових засад діяльності місцевих органів виконавчої влади в умовах євроінтеграції. Здійснено ретроспективний аналіз впровадження реформи децентралізації влади та територіальної організації місцевої публічної влади та виділено особливості та проблеми децентралізації влади в Україні та її впливу на побудову раціональної системи місцевої публічної влади, до яких віднесено: побудова реформи децентралізації на закріпленому в Конституції України адміністративно-територіальному устрої, на пуристичних принципах та на запозичених підходах інших країн без поглибленого аналізу політичного та інституційного контексту; виникнення великої кількості викликів під час впровадження реформи децентралізації влади; відсутність відповідності та узгодженості адміністративної, політичної та фінансової децентралізації. Обґрунтовано необхідність на законодавчому рівні закріпити поняття «регіональний інтерес», під яким розуміються важливі

інтереси, що задовольняють соціально-економічні потреби значної кількості фізичних і юридичних осіб, що проживають чи функціонують на території відповідної області та внести зміни до статті 1 Закону України «Про регіональну політику», доповнивши її п.111. Розкрито сутність та особливості здійснення публічного адміністрування обласними та районними військовими адміністраціями як тимчасовими державними органами. Наголошено, що за своєю сутністю обласні та районні військові адміністрації мають дуалістичний характер, що проявляється у цільовому призначенні та підпорядкуванні. Виділено дві групи повноважень обласних та районних військових адміністрацій: повноваження щодо запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану та повноваження щодо здійснення виконавчої влади на місцях. Встановлено, що наявність широкого кола повноважень зумовлено необхідністю забезпечення національної безпеки; захисту та збереження життя людей; захисту та збереження інфраструктури; потребою в ефективному реагуванні на екстрені ситуації та непередбачені обставини, які можуть виникнути. Розкрито особливості здійснення е-урядування обласними та районними військовими адміністраціями в умовах дії воєнного стану. Констатовано, що саме е-урядування стало ефективним інструментом публічного адміністрування протягом дії воєнного стану, інструментом забезпечення стабільності функціонування місцевих органів державної виконавчої влади та безперервності надання адміністративних послуг на трьох рівнях взаємодії: G2G «government to government» (уряд – уряду), G2B – «government to business» (уряд – бізнесу), G2C – «government to

citizens» (уряд – громадянам). Визначено, що пріоритетними напрямками для розвитку е-урядування та е-демократії є: забезпечення інформаційної безпеки та посилення захисту даних у сфері інформаційних технологій, розбудова інституційної спроможності із цифрового розвитку на регіональному рівні, оцифрування документів з метою підвищення рівня доступу до публічних послуг, покращення рівня послуг, інфраструктури у сфері е-урядування, зниження цифрової нерівності, підвищення рівень цифрової грамотності, розширення доступу до інформації про діяльність місцевих органів виконавчої влади та надання змоги безпосередньої участі громадянського суспільства у процесах прийняття управлінських рішень, поліпшення організаційної спроможності місцевих органів виконавчої влади щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій у своїй діяльності. Досліджено особливості функціонування органів державної влади на місцях у Польщі, Франції, Італії, Угорщині та зазначено, що збалансований розвиток України неможливо забезпечити без існування представництв уряду в регіонах, без ретельного планування та впровадження реформи децентралізації, без реального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевим органами виконавчої влади, здійснення дієвого контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування. Запропоновано новий підхід до побудови територіальної організації влади, зокрема: 1) створення трьорівневої системи органів місцевого самоврядування (територіальні громади-райони-область) та віднесення районних та обласних держадміністрацій до виконавчих органів районних чи обласних рад; 2) створення на рівні

областей територіальних представництв уряду – об'єднаних адміністрацій, які очолюватимуть представники уряду, посади яких запропоновано віднести до категорії державної служби «А». Зазначено, що основним завданням такої об'єднаної адміністрації має стати представництво уряду в регіоні, а також здійснення належної комунікації між центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, здійснення не лише адміністративного нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування, але й підтримки регіонального та місцевого розвитку, проведення спільних конференцій для вирішення важливих питань регіону, ініціювання проєктів для розвитку регіону.

10.03.24.0056/0824U000526

Іванчук Віра Євстафіївна Поняття та призначення правового моніторингу: Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Одеська юридична академія" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 340.1; 321.01

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є одним із перших у вітчизняній правовій науці цілісним комплексним дослідженням, що присвячене визначенню поняття та призначенню правового моніторингу, у якому не лише розкрито окремі аспекти правового моніторингу як засобу забезпечення якості процесу нормотворчості та ефективності процесу правозастосування, а й наведено загальні риси інституту правового моніторингу як фактору забезпечення єдиного нормативно-правового простору в Україні. В результаті проведеного

дослідження, на виконання поставлених завдань, сформульовано низку нових положень та висновків, науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення зазначеного інституту. У підрозділі 1.1 «Стан наукової розробки проблематики правового моніторингу» зазначається, що для інституту правового моніторингу (як і для багатьох інших інститутів права) є властивим подвійний стан: відсутність (або мала опрацьованість) теоретичної частини, що поєднується із наявністю численних, переважно орієнтованих на практику, розробок. Вказане вимагає: а) говорити про нагальність комплексного наукового дослідження проблематики правового моніторингу, якого поки-що не було проведено і відсутність якого не дає можливості зважено оцінювати існуючі розробки фахівців, вирішувати складні прикладні ситуації, розв'язувати дискусійні питання, знаходити простір для удосконалення вказаного правового інституту; б) визнати існування непоодиноких і важливих наукових праць, що виступають базисом для вивчення проблематики правового моніторингу, значно обумовлюючи його вектор і результати. Врахуємо й те, що інститут правового моніторингу володіє загальнотеоретичною інформаційною пов'язаністю, тому його пізнання забезпечується широкою палітрою наукових розробок. Встановлено, що: переважна більшість наукових напрацювань стосується якості нормативно-правових актів та ефективності правового регулювання, але не сутності чи змісту правового моніторингу як фактора забезпечення єдиного правового простору; не зважаючи на категоріальну значимість правового моніторингу як фактора забезпечення єдиного правового

простору, його сутність розкривається переважно в загальному контексті дослідження питань нормотворення, що дає змогу говорити про доктринальну незавершеність дослідження проблематики правового моніторингу як фактора забезпечення єдиного правового простору; в теорії права сформувалося чимало дискусійних аспектів у розумінні змісту поняття «правовий моніторинг»; є наявними ускладнення в контексті виключно трактування науковцями сутності окремих видів правового моніторингу, а також невпинні дискусії щодо механізму його здійснення, розрізненості трактування ознак, функцій, видів, структури правового моніторингу як потенційного засобу забезпечення єдиного правового простору в Україні; відмічені ускладнення ще більше посилюються, з огляду на відсутність єдиної методологічної основи проведення правового моніторингу, нещодавнє зародження доктрини правового моніторингу та відносно малодослідженість його окремих аспектів; основна проблема активного використання механізму правового моніторингу на практиці для визначення ефективності нормативно- правового регулювання та правозастосування полягає у відсутності опрацьованих і перевірених критеріїв, показників та методики оцінки останньої, що на теперішній час поки-що практично не стали предметом глибокого теоретичного опрацювання.

10.03.24.0057/0824U000546

ВОЛЯНЮК ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА
Образ держави та його різновиди:
Дис...Доктор філософії/ Національний
університет "Одеська юридична
академія" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 321.01; 340.11

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена визначенню теоретико-правових та практичних аспектів образу держави та його різновидів, є першим комплексним загальнотеоретичним порівняльним (з урахуванням досвіду зарубіжних країн) дослідженням різновидів образу держави в сучасному українському суспільстві. У розділі 1 Історико-теоретичні та методологічні засади образу держави автором зазначено генезу поняття образу держави, підходи до розуміння образу держави, сутність зміст та особливості образу держави. Поняття «образ держави» має давню генезу в контексті розвитку теорії держави і права та політичної філософії. Генеза поняття утворює державу віддзеркалює його еволюцію від античних філософських обговорень до сучасних досліджень, де воно розглядається як складне та багатогранне поняття, що включає політичні, правові, соціальні та культурні аспекти держави. Проблематика образу держави є комплексною та міждисциплінарною, тому потребує вивчення різних підходів до дослідження цієї теми. Кожен із підходів відповідно до предмету та методу відповідної науки по різному визначає поняття образу держави, що ускладнює формулювання єдиного його визначення. У роботі зазначені наступні підходи: філософський підхід, антропологічний підхід, психологічний підхід, просторово-географічний підхід та економічний (маркетинговий) підхід. Описано основні складові поняття образу держави: політичний образ, економічний, соціокультурний образ, інноваційний образ, міжнародний образ. Здійснено аналіз поняття «образу держави»,

відмежовано його від інших суміжних понять таких як «імідж держави» та «бренд держави», в результаті чого автором було надано авторське визначення поняття «образ держави». Образ держави та імідж держави є поняттями, що співвідносяться, однак вони мають різний акцент та використовуватися в різних контекстах. Взаємодія образу держави та іміджу держави виникає в тому, що спосіб управління може бути одним з інструментів формування іміджу. Якщо держава активно працює над вдосконаленням свого образу через конкретні дії та стратегії, це може впливати на те, як її сприймає міжнародне співтовариство, формуючи певний імідж. Вказано, що важливу роль при дослідженні образу держави відіграють теорії походження держави, їх взаємозв'язок обґрунтований тим фактом, що теорії походження держави намагаються пояснити, звідки виникла держава та її місце у суспільстві, що впливає на сприйняття та концептуалізацію держави людьми в кожному конкретному суспільстві.

10.15 Державне (конституційне) право і управління

10.03.24.0058/0224U000516

Правове регулювання функціонування агробізнесу в Україні: Заключний звіт/Львівський національний аграрний університет; Керівник Грещук Галина Ігорівна - ДР 0119U100252, УДК 342.52

179

Дослідження правової регламентації агробізнесу в Україні, аналіз чинного

законодавства у сфері сільськогосподарських відносин та формування пропозицій щодо удосконалення вітчизняного законодавства у даній галузі

10.03.24.0059/0224U000554

Службово-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських: Заключний звіт/Одеський державний університет внутрішніх справ; Керівник Коломієць Юрій Миколайович, Мосузенко Володимир Юрійович - ДР 0121U109245, УДК 342.7

348

Метою дослідження є удосконалення службово-бойової та фізичної підготовки поліцейських

10.03.24.0060/0824U000176

Іванів Іванна Григорівна Правовий статус судді конституційного суду в державах ЄС та Україні.: Дис...Доктор філософії/ Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет" - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 342.7; 342

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційному дослідженні проведений комплексний аналіз теоретичних та практичних засад правового статусу суддів конституційного суду держав ЄС та України, його формування та реалізації. Встановлено, конституційно-правове регулювання судової влади в країнах Європи, має ряд особливостей. По-перше, в Основному Законні держави, як правило, закладаються основні засади

організації та діяльності судової влади. По-друге, судова система на рівні конституції окреслюється досить схематично, деталі ж викладенні на рівні законодавства про судоустрій. Проте конституції країн, як правило, не оминають визначення юрисдикції вищого суду країни. По-третє, обсяг конституційного регулювання судової влади значно розширився за останній десятиріччя і провідне місце у цьому займають постсоціалістичні країни. Визначено, роль суду в системі поділу влади визначається в основному його повноваженнями щодо контролю за законністю діяльності інших гілок влади. Розкрито поняття статусу органів конституційного контролю і нагляду. Конституційний контроль - будь-яка форма перевірки на відповідність (несуперечність) конституції актів і дій органів публічної влади, а також громадських об'єднань, що здійснюють публічні функції або створенні для участі в здійсненні публічної влади. Аргументовано, конституційний контроль можливий якщо правозастосовною практикою виявлений дефект конституційності нормативного актам, наслідком чого буде неправомірне рішення правозастосовного органу. За таких підстав контроль виражається в оголошенні норми (або всього нормативного актам) незаконною (неконституційною). Наголошено, роль органу конституційної юстиції у суспільстві та правовій і політичній системі сучасної конституційної, демократичної держави є надзвичайно вагомою. Визначено вимоги до кандидатів на посаду суддів конституційних судів держав Європи. В багатьох країнах світу вагоме місце в питаннях формування корпусу професійних суддів займають самостійні та незалежні органи суддівського

врядування. З'ясовано особливості реалізації незалежності суддів конституційних судів держав ЄС та України. Незалежність судової влади, як відомо, є передумовою довіри до неї, авторитету судових органів й успішного відправлення правосуддя. Самостійне прийняття судом рішення у справі є суттю судової незалежності, а при виконанні функцій з відправлення правосуддя й ухвалення рішення суддя не може бути керований ніким і нічим, окрім закону (прийнятого відповідно до демократичних принципів) і власного сумління та відчуття справедливості. Встановлено, правові системи більшості країн, як показав зроблений вище аналіз, мають власні органи суддівського самоврядування, що за різними причинами визначають критерії відбору суддів на посади, що не є регламентованими та стандартизованими (наприклад, Кіпр, Естонія, Російська Федерація, Фінляндія, Ісландія, Литва, Люксембург, Норвегія, Нідерланди та Чехія), проте деякі мають чіткі індикатори відбору суддів (наприклад, Німеччина або Словаччина). Наголошено, проблема зміцнення незалежності конституційних судів продовжує залишатися актуальною, так само, як і необхідність її подальшого дослідження. Разом з тим, потребує вирішення проблема підвищення морально-етичних вимог до претендента на посаду судді. Як показує практика, в Україні досить невелику роль відводять на перевірку особи претендента на посаду судді на стрес стійкість та добросовісність судді в умовах використання дискреційних повноважень. Слід ввести поняття антикорупційних обмежень для суддів, зокрема, необхідність здійснити самовідвід у разі наявності конфлікту

інтересів та необхідність декларувати уявний конфлікт інтересів.

10.17 Адміністративне право

10.03.24.0061/0424U000002

Іванченко Володимир Валентинович
Адміністративно-правове регулювання економіки: порівняльно-правовий аспект: Дис...Кандидат юридичних наук/
Одеський державний університет
внутрішніх справ - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 342.9

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації наводиться порівняльно-правова характеристика адміністративно-правового регулювання економіки та обґрунтовується необхідність вжиття низки заходів, спрямованих на імплементацію кращих національних практик в українське національне право. Вказується, що основним детермінантом, який кардинально впливає на адміністративно-правове регулювання економіки у відповідній країні, є її державно-правовий режим, під яким запропоновано розуміти сукупність форм та методів здійснення публічної влади, а також рівень участі громадян в управлінні справами держави та суспільства. Автором надано характеристику адміністративно-правовому регулюванню економіки у країнах: повної демократії, неповної демократії, з гібридним державно-правовим режимом, з авторитарним державно-правовим режимом. Під поняттям «адміністративно-правового регулювання економіки запропоновано розуміти діяльність уповноважених

органів державної влади та місцевого самоврядування, спрямованої на раціональне використання ресурсів різного походження задля належного функціонування економіки різного рівня й забезпечення сталого розвитку всієї країни як єдиного соціально-економічного та правового механізму. Визначено можливі напрями запозичення досвіду держав повної та неповної демократії з управління економічною діяльністю та його імплементації у національне право

10.03.24.0062/0824U000085

Виноградова Анастасія Іванівна
Адміністративно-правові засади
кадрового забезпечення діяльності судів
в Україні: Дис...Доктор філософії/
Класичний приватний університет -
Захищена; 1--0.2024

УДК: 342.9

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена формуванню теоретичного підґрунтя та визначенню адміністративно-правових засад кадрового забезпечення діяльності судів в Україні, визначенню шляхів вдосконалення адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності судів з урахуванням: положень національної доктрини адміністративного права щодо змісту публічної служби у судах, змісту та особливостей відповідних інститутів адміністративного права, адміністративних процедур кадрового забезпечення діяльності судів; практики застосування відповідних норм; досвіду визначення та застосування правових засобів кадрового забезпечення діяльності судів за кордоном. В межах

виконання роботи надано характеристику публічної служби в судах, розкрито її характер (професійний характер) та обсяг (стосується усіх посад публічної служби у судах), завдання та спрямованість, видову належність (є складовою публічної служби в органах судової влади). Виділено ознаки публічної служби в судах. Розкрито організаційно-забезпечувальні та правоохоронні завдання публічної служби у судах. Здійснено систематизацію публічної служби в судах. Розкрито вплив особливостей публічної служби в судах на кадрове забезпечення діяльності судів, що здійснюється через: перелік суб'єктів, уповноважених здійснювати кадрове забезпечення; форми прийняття управлінських рішень щодо кадрового забезпечення; процедури кадрового забезпечення. Здійснено систематизацію процедур кадрового забезпечення діяльності судів. Здійснено систематизацію принципів кадрового забезпечення діяльності судів за критерієм виду публічної служби в судах: суддівської, адміністративної та мілітаризованої (Служба судових розпорядників та Служба судової охорони). Надано характеристику принципів для кожного виду публічної служби в судах з урахуванням його специфіки. Виокремлено загальні та специфічні ознаки суб'єкта кадрового забезпечення діяльності судів. Здійснено систематизацію суб'єктів кадрового забезпечення діяльності судів. Обґрунтовано необхідність законодавчого закріплення більш активної ролі суду у комплектуванні посади керівника апарату суду. Здійснено систематизацію адміністративних процедур кадрового забезпечення діяльності судів за критеріями: місця посад, на забезпечення яких спрямовані адміністративні процедури, у штатному

розписі суду; складових проходження державної служби у суді. Здійснено систематизацію сфер світового досвіду кадрового забезпечення діяльності судів, що є перспективними до імплементації. Здійснено систематизацію напрямів розвитку адміністративно-правового регулювання кадрового забезпечення діяльності судів за критерієм сфери їх впливу: оптимізація загальних положень щодо кадрового забезпечення діяльності судів; оптимізація кадрового забезпечення діяльності судів у вузькому або у широкому сенсі.

10.03.24.0063/0824U000219

Корнієць Павло Юрійович
Адміністративно-правові засади запобігання і протидії корупції в Національному антикорупційному бюро України: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 342.9.07

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційному дослідженні наведено сукупність теоретичних узагальнень і запропоновані нові підходи стосовно вирішення наукового завдання щодо визначення змісту та особливостей адміністративно-правих засад запобігання і протидії корупції в діяльності НАБУ. З цією метою виявлено проблеми доктринального та нормативно-термінологічного визначення категорії «запобігання і протидія корупції». Доведено, що зміст чинного законодавчого вираження антикорупційної політики (діяльності) полягає у запобіганні корупції та протидії корупції як категоріях, що становлять об'єкт адміністративно-правового

регулювання. Викладено авторській підхід до розмежування зазначених понять, відповідно до якого: запобігання корупції є сферою суспільних відносин, реалізація яких пов'язана з відверненням (виключенням) протиправної поведінки (вчинення корупційних дій), забезпечення притягнення осіб, винних у вчиненні адміністративних правопорушень, пов'язаних корупцією, до відповідальності; протидії корупції є сферою суспільних відносин, яка охоплює активну діяльність, що полягає у виявленні та припиненні (перериванні об'єктивної сторони) де-факто існуючих корупційних правопорушень (діянь). Доведено, що об'єктивізація НАБУ у сфері запобігання і протидії корупції полягає у дуалістичній природі його інституційного правового статусу: у зовнішньо-організаційній діяльності як спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції – корупційним кримінальним правопорушенням, вчиненим вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці; у внутрішньо-організаційній діяльності – системи функціонування підрозділів та процесів крізь призму запобігання і протидії корупції, яка виключає можливість вчинення корупційних правопорушень працівниками Національного бюро. Систематизовано нормативні засади запобігання і протидії корупції в НАБУ, в результаті чого до них віднесені: Конституція України; міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України; закони України; підзаконні нормативно-правові акти; відомчі нормативні акти, міжнародні стандарти як еталони правового регулювання і методичні рекомендації та роз'яснення загального характеру

Національного агентства з питань запобігання корупції як документи особливої природи щодо підстав їх прийняття та специфіки правореалізації. Водночас наголошено на ключовій ролі адміністративно-правового регулювання питань запобігання і протидії корупції в НАБУ, яка обумовлена наступними факторами: титульні законодавчі акти відповідної сфери правового регулювання є джерелами саме адміністративного права; переважна більшість правових норм, які регламентують сферу запобігання і протидії корупції в НАБУ міститься у відомчих нормативних документах, тобто актах адміністративно-правового регулювання. Розкрито зміст антикорупційного менеджменту (антикорупційного комплаєнсу) як діяльності щодо створення, впровадження, організації, оцінки ефективності, періодичного перегляду та вдосконалення внутрішньоорганізаційної системи запобігання і протидії корупції, тобто комплексу заходів, інструментів та процедур, що забезпечують відповідність діяльності НАБУ зовнішнім та внутрішнім вимогам. Окреслено основні завдання антикорупційного менеджменту в Національного бюро. Сформульовано поняття корупційних ризиків в діяльності НАБУ, під якими запропоновано розуміти соціальні, економічні, політичні, організаційно-управлінські, інформаційно-технічні, правові (в тому числі корупціогенні фактори) та інші обставини чи їх сукупність, які потенційно зумовлюють ймовірність вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень працівниками НАБУ, наслідком чого є репутаційні збитки для суспільної довіри до Національного бюро як спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції. Окреслено перелік суб'єктів

запобігання і протидії корупції в НАБУ, а саме: Верховна рада України; Кабінет Міністрів України; Національне агентство з питань запобігання корупції; органи прокуратури; Державне бюро розслідувань України; Національна поліція України; суди; міжнародні публічні та приватні організації; Рада громадського контролю при НАБУ; Комісія з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро; фізичні особи та їх об'єднання, в тому числі ті, що зареєстровані як юридичні особи; Управління внутрішнього контролю НАБУ; Комісія з організації внутрішнього контролю та оцінки ризиків Національного бюро.

10.21 Фінансове право

10.03.24.0064/0824U000409

Чечетт Сергій Валеріанович Правове регулювання запобігання правопорушенням у фінансовій сфері: Дис...Доктор філософії/ Державний податковий університет - Захищена; 1-- 0.2024

УДК: 347.73

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є комплексним дослідженням правового регулювання запобігання правопорушенням у фінансовій сфері. У роботі визначено поняття, юридичну природу та властивості системи запобігання правопорушенням у фінансовій сфері. Окрему увагу приділено характеристиці видів і методів запобігання фінансових правопорушень, висвітлено питання правового статусу та правосуб'єктності органів державної влади. На основі здійсненого аналізу

запропоновано рекомендації щодо удосконалення відповідних нормативно-правових актів та практики їх застосування. У першому розділі, який присвячений дослідженню теоретико-правових засад фінансових правопорушень, на підставі вивчення наукових підходів запропоновано вдосконалення поняття «правопорушення» під яким розуміється неправомірне, протиправне, винне, каране, суспільно-небезпечне діяння, яке за своїм змістом включає дію чи бездіяльність і посягає на ту, чи іншу сферу суспільних відносин, що охороняються з боку держави або на інтереси окремих категорій громадян, за яке в обов'язковому порядку передбачена юридична відповідальність. У дослідженні проаналізовано поняття «фінансове правопорушення», що надало підстави для аргументації власного бачання класифікації наукових підходів до змісту такої категорії, а саме: 1. За загально-правовою природою є підставою притягнення до фінансово-правової відповідальності. 2. За об'єктивною ознакою – є окремим видом діяння. 3. За міждисциплінарним характером – поєднує і визначає можливості притягнення одночасно до кримінальної, адміністративної та інших видів відповідальності. Констатовано, що особливо в умовах воєнного стану потребують вдосконалення норми бюджетного, податкового, банківського законодавства з метою застосування для виокремлення особливостей різних видів фінансових правопорушень. На підставі статистичних та звітних даних ДПСУ, ДАСУ, Рахункової палати України доведено наявну проблематику, що полягає у динаміці збільшення порушень бюджетного законодавства, аргументації, що найпоширенішим видом правопорушень у бюджетній сфері

залишається «нецільове використання бюджетних коштів», а кількість порушених кримінальних справ дає підстави для твердження доцільності посилення відповідальності як основного фактору запобігання правопорушенням у фінансовій сфері. Дослідження генезису формування науки фінансового права, сприяло до виокремлення власної класифікації становлення правового регулювання фінансових правопорушень на такі етапи як: 1-й період (феодалний), 2-й період (становлення загально-теоретичних основ), 3-й період (60-80 років ХІХ), 4-й період (до 1991 р.), 5-й (з 1991 р. по 2000 р.), 6-й період (з 2000 р. по 2010 р.), 7-й період (з 2010 р. по 2022 р.), 8-й період (з лютого 2022 р. і до тепер). У другому розділі досліджено особливості механізму реалізації запобігання фінансовим правопорушенням. Проведено порівняльний аналіз категорій «попередження фінансових правопорушень», «запобігання фінансовим правопорушенням» та «протидія фінансовим правопорушенням» на підставі якого запропоновано їх розмежування в залежності від суб'єктів, які здійснюють заходи (органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації, трудові колективи й інші суб'єкти, наділені відповідними повноваженнями), об'єктів впливу (фізичні та юридичні особи, податкові агенти, представники, головні розпорядники бюджетних коштів, інші посадові особи), заходів запобігання (переконання, надання допомоги, примус). У третьому розділі досліджено позитивний зарубіжний досвід в частині запобігання фінансовим правопорушенням. Сформульовано висновки та розроблено пропозиції щодо вдосконалення чинного вітчизняного

законодавства у сфері запобігання фінансовим правопорушенням, особливо в умовах воєнного часу. Аргументовано позицію щодо запровадження Концепції розвитку правового регулювання запобігання фінансовим правопорушенням, яка полягає у визначенні загально-державних векторів політики щодо запобігання фінансовим правопорушенням, затвердженні стратегій і тактичних дій компетентних органів податкової, бюджетної, банківської та інших сфер на najbliżчі роки, нормативно-правовому закріпленні форм, методів діяльності шляхом вдосконалення повноважень відповідних державних органів. Також внесення ряду змін до діючого законодавства в частині Податкового кодексу України, Бюджетного кодексу України та Кодексу про адміністративні правопорушення.

10.27 Цивільне право

10.03.24.0065/0824U000298

Абрамчук Дмитро Віталійович
Примірний договір у цивільному праві
України: Дис...Доктор філософії/
Західноукраїнський національний
університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 347.13; 347.4; 347.772/774

с. - Бібліогр.: назв

1. Актуальність проведення дисертаційного дослідження зумовлена тим, що принцип свободи договору, який знаходить своє закріплення у нормах цивільного законодавства та забезпечує учасникам приватноправових відносин можливість вільно обирати контрагентів і визначати умови договору, в окремих випадках підлягає обмеженню в силу специфіки правової природи певних

цивільних правовідносин. Йдеться, зокрема, про норми, присвячені правовому регулюванню відносин із укладення цивільно-правових договорів на основі примірних, основне призначення яких зводиться до того, що вони визначають бажану з точки зору держави модель договірних зобов'язань, а також спрощують процес узгодження договірних умов. Водночас в умовах адаптації вітчизняного законодавства до стандартів Європейського Союзу примірний договір може сприйматися як атавізм планових договорів, що отримали значне поширення у період існування УРСР. З іншого боку, чимала практика застосування конструкції примірних договорів з метою правового упорядкування договірних відносин у різних сферах цивільного обігу свідчить про об'єктивну необхідність модернізації примірних договорів, а також розробки для них найбільш оптимальної конструкції, що відповідає потребам ліберального приватного права. Мета дисертаційного дослідження полягає у формуванні нових теоретичних положень щодо концепції примірного договору та вироблення на цій основі наукових висновків, спрямованих на розвиток доктрини цивільного права, удосконалення цивільного законодавства та узагальнення судової практики. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають внаслідок укладення та виконання цивільно-правових договорів на основі примірних. У процесі дослідження використано філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання, серед яких: історичний метод, діалектичний метод, метод аналізу та синтезу, індуктивний та дедуктивний методи, порівняльно-правовий метод, використання судової практики, метод

правового моделювання. Теоретичні та практичні результати дослідження полягають у тому, що сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані для подальших досліджень правової природи примірних договорів, а також з метою вдосконалення чинного вітчизняного законодавства у цій сфері. Зокрема, вони можуть бути використані: – у нормотворчій діяльності – для удосконалення законодавства в частині застосування конструкції примірного договору при укладанні, зміні, припиненні цивільно-правових договорів; – у науково-дослідній сфері – як методологічне підґрунтя для подальших науково-теоретичних досліджень правової природи примірних договорів; – у правозастосовчій діяльності – при безпосередньому застосуванні конструкції примірного договору на стадіях укладення та виконання цивільно-правових договорів. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням конструкції примірного договору в Україні. Результати дослідження конкретизовані в таких основних наукових положеннях: запропоновано визначення поняття примірного договору; доведено притаманність правовій природі примірного договору дуального характеру, що полягає у сприйнятті його і як особливого нормативно-правового акту, і цивільно-правового договору; обґрунтовано доцільність розширення закріпленого законодавчо переліку суб'єктів рекомендації примірних договорів органами місцевого самоврядування як самостійними суб'єктами затвердження їх змісту; запропоновано з метою уникнення випадків хибного отождолення понять «типовий договір» і «типові умови» запозичити досвід європейських держав у

частині заміни терміну «типові умови» терміном «стандартні умови»; удосконалено розуміння змісту примірного договору як сукупності ініціативних та обов'язкових умов, що затверджуються уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування для використання їх суб'єктами цивільно-правових відносин при укладенні договорів; обґрунтовано висновок, що нормотворчість у частині затвердження типових договорів у цілому повинна бути зведена до мінімуму з обов'язковою обґрунтованістю необхідності використання типових договорів у межах цивільно-правового регулювання як виняткового інструменту державного впливу та ін.

10.03.24.0066/0824U000298

Абрамчук Дмитро Віталійович
Примірний договір у цивільному праві
України: Дис...Доктор філософії/
Західноукраїнський національний
університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 347.13; 347.4; 347.772/774

с. - Бібліогр.: назв

1. Актуальність проведення дисертаційного дослідження зумовлена тим, що принцип свободи договору, який знаходить своє закріплення у нормах цивільного законодавства та забезпечує учасникам приватноправових відносин можливість вільно обирати контрагентів і визначати умови договору, в окремих випадках підлягає обмеженню в силу специфіки правової природи певних цивільних правовідносин. Йдеться, зокрема, про норми, присвячені правовому регулюванню відносин із укладення цивільно-правових договорів

на основі примірних, основне призначення яких зводиться до того, що вони визначають бажану з точки зору держави модель договірних зобов'язань, а також спрощують процес узгодження договірних умов. Водночас в умовах адаптації вітчизняного законодавства до стандартів Європейського Союзу примірний договір може сприйматися як атавізм планових договорів, що отримали значне поширення у період існування УРСР. З іншого боку, чимала практика застосування конструкції примірних договорів з метою правового упорядкування договірних відносин у різних сферах цивільного обігу свідчить про об'єктивну необхідність модернізації примірних договорів, а також розробки для них найбільш оптимальної конструкції, що відповідає потребам ліберального приватного права. Мета дисертаційного дослідження полягає у формуванні нових теоретичних положень щодо концепції примірного договору та вироблення на цій основі наукових висновків, спрямованих на розвиток доктрини цивільного права, удосконалення цивільного законодавства та узагальнення судової практики. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають внаслідок укладення та виконання цивільно-правових договорів на основі примірних. У процесі дослідження використано філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання, серед яких: історичний метод, діалектичний метод, метод аналізу та синтезу, індуктивний та дедуктивний методи, порівняльно-правовий метод, використання судової практики, метод правового моделювання. Теоретичні та практичні результати дослідження полягають у тому, що сформульовані висновки та пропозиції можуть бути

використані для подальших досліджень правової природи примірних договорів, а також з метою вдосконалення чинного вітчизняного законодавства у цій сфері. Зокрема, вони можуть бути використані: – у нормотворчій діяльності – для удосконалення законодавства в частині застосування конструкції примірного договору при укладанні, зміні, припиненні цивільно-правових договорів; – у науково-дослідній сфері – як методологічне підґрунтя для подальших науково-теоретичних досліджень правової природи примірних договорів; – у правозастосовчій діяльності – при безпосередньому застосуванні конструкції примірного договору на стадіях укладення та виконання цивільно-правових договорів. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням конструкції примірного договору в Україні. Результати дослідження конкретизовані в таких основних наукових положеннях: запропоновано визначення поняття примірного договору; доведено притаманність правовій природі примірного договору дуального характеру, що полягає у сприйнятті його і як особливого нормативно-правового акту, і цивільно-правового договору; обґрунтовано доцільність розширення закріпленого законодавчо переліку суб'єктів рекомендації примірних договорів органами місцевого самоврядування як самостійними суб'єктами затвердження їх змісту; запропоновано з метою уникнення випадків хибного отождоження понять «типовий договір» і «типові умови» запозичити досвід європейських держав у частині заміни терміну «типові умови» терміном «стандартні умови»; удосконалено розуміння змісту примірного договору як сукупності

ініціативних та обов'язкових умов, що затверджуються уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування для використання їх суб'єктами цивільно-правових відносин при укладенні договорів; обґрунтовано висновок, що нормотворчість у частині затвердження типових договорів у цілому повинна бути зведена до мінімуму з обов'язковою обґрунтованістю необхідності використання типових договорів у межах цивільно-правового регулювання як виняткового інструменту державного впливу та ін.

10.03.24.0067/0824U000298

Абрамчук Дмитро Віталійович
Примірний договір у цивільному праві
України: Дис...Доктор філософії/
Західноукраїнський національний
університет - Захищена; 1--0.2024

УДК: 347.13; 347.4; 347.772/774

с. - Бібліогр.: назв

1. Актуальність проведення дисертаційного дослідження зумовлена тим, що принцип свободи договору, який знаходить своє закріплення у нормах цивільного законодавства та забезпечує учасникам приватноправових відносин можливість вільно обирати контрагентів і визначати умови договору, в окремих випадках підлягає обмеженню в силу специфіки правової природи певних цивільних правовідносин. Йдеться, зокрема, про норми, присвячені правовому регулюванню відносин із укладення цивільно-правових договорів на основі примірних, основне призначення яких зводиться до того, що вони визначають бажану з точки зору держави модель договірних

зобов'язання, а також спрощують процес узгодження договірних умов. Водночас в умовах адаптації вітчизняного законодавства до стандартів Європейського Союзу примірний договір може сприйматися як атавізм планових договорів, що отримали значне поширення у період існування УРСР. З іншого боку, чимала практика застосування конструкції примірних договорів з метою правового упорядкування договірних відносин у різних сферах цивільного обігу свідчить про об'єктивну необхідність модернізації примірних договорів, а також розробки для них найбільш оптимальної конструкції, що відповідає потребам ліберального приватного права. Мета дисертаційного дослідження полягає у формуванні нових теоретичних положень щодо концепції примірного договору та вироблення на цій основі наукових висновків, спрямованих на розвиток доктрини цивільного права, удосконалення цивільного законодавства та узагальнення судової практики. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають внаслідок укладення та виконання цивільно-правових договорів на основі примірних. У процесі дослідження використано філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання, серед яких: історичний метод, діалектичний метод, метод аналізу та синтезу, індуктивний та дедуктивний методи, порівняльно-правовий метод, використання судової практики, метод правового моделювання. Теоретичні та практичні результати дослідження полягають у тому, що сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані для подальших досліджень правової природи примірних договорів, а також з метою вдосконалення чинного вітчизняного законодавства у цій сфері.

Зокрема, вони можуть бути використані:
– у нормотворчій діяльності – для удосконалення законодавства в частині застосування конструкції примірною договору при укладанні, зміні, припиненні цивільно-правових договорів;
– у науково-дослідній сфері – як методологічне підґрунтя для подальших науково-теоретичних досліджень правової природи примірних договорів; – у правозастосовчій діяльності – при безпосередньому застосуванні конструкції примірною договору на стадіях укладення та виконання цивільно-правових договорів. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним дослідженням конструкції примірною договору в Україні. Результати дослідження конкретизовані в таких основних наукових положеннях: запропоновано визначення поняття примірною договору; доведено притаманність правовій природі примірною договору дуального характеру, що полягає у сприйнятті його і як особливого нормативно-правового акту, і цивільно-правового договору; обґрунтовано доцільність розширення закріпленого законодавчо переліку суб'єктів рекомендування примірних договорів органами місцевого самоврядування як самостійними суб'єктами затвердження їх змісту; запропоновано з метою уникнення випадків хибного ототожнення понять «типовий договір» і «типові умови» запозичити досвід європейських держав у частині заміни терміну «типові умови» терміном «стандартні умови»; удосконалено розуміння змісту примірною договору як сукупності ініціативних та обов'язкових умов, що затверджуються уповноваженими органами державної влади та органами місцевого самоврядування для

використання їх суб'єктами цивільно-правових відносин при укладенні договорів; обґрунтовано висновок, що нормотворчість у частині затвердження типових договорів у цілому повинна бути зведена до мінімуму з обов'язковою обґрунтованістю необхідності використання типових договорів у межах цивільно-правового регулювання як виняткового інструменту державного впливу та ін.

10.03.24.0068/0824U000304

Мартинюк Юрій Володимирович Захист суб'єктивних цивільних прав у договірних зобов'язаннях: Дис...Доктор філософії/ Західноукраїнський національний університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 347; 347.02; 347.4

с. - Бібліогр.: назв

Актуальність теми дослідження обумовлено процесами реформування цивільного законодавства загалом та договірною законодавства зокрема. Мета дослідження полягає у формуванні нових теоретичних положень щодо захисту суб'єктивних цивільних прав у договірних зобов'язаннях та виробленні на цій основі наукових висновків, спрямованих на розвиток доктрини цивільного права і удосконалення механізму правового регулювання договірних відносин. Об'єктом дослідження є цивільні правовідносини, що виникають у процесі захисту суб'єктивних цивільних прав учасників договірних зобов'язань. У процесі дослідження використано філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові методи пізнання, серед яких: діалектичний метод, історико-правовий

метод, метафізичний метод, формально-логічний метод, синергетичний метод, метод аналізу та синтезу, індуктивний та дедуктивний методи, порівняльно-правовий метод, використання судової практики, метод правового моделювання. Теоретичні та практичні результати дослідження полягають у тому, що сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані для подальших досліджень проблем захисту суб'єктивних цивільних прав у договірних зобов'язаннях, а також з метою вдосконалення чинного вітчизняного законодавства у сфері захисту договірних прав. Зокрема, обґрунтовані в дисертаційному дослідженні висновки та пропозиції можуть бути використані у: нормотворчій діяльності – при удосконаленні механізму захисту прав учасників договірних відносин; науково-дослідній сфері – як методологічне підґрунтя для подальших науково-теоретичних досліджень способів та форм захисту суб'єктивних цивільних прав у договірних зобов'язаннях; правозастосовчій діяльності судових та інших юрисдикційних органів при вирішенні спорів, пов'язаних із реалізацією права на захист суб'єктивних цивільних прав у договірних зобов'язаннях; освітньому процесі при викладанні дисципліни «Цивільне право України», спецкурсу «Договірне право», а також при підготовці підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим у вітчизняній юридичній науці комплексним системним дослідженням теоретичних і практичних аспектів захисту суб'єктивних цивільних прав у договірних зобов'язаннях. У дисертації обґрунтовано концептуальні підходи до

правового регулювання відносин, що виникають, змінюються та припиняються з приводу реалізації учасниками договірних правовідносин права на захист.

10.03.24.0069/0824U000328

Смірнов Георгій Юрійович Корпоративні права: особливості здійснення та захисту: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 347.5

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є комплексним дослідженням здійснення та захисту корпоративних прав. Розділ I «Загальна характеристика корпоративних правовідносин» складається з двох підрозділів і присвячений дослідженню поняття корпоративних правовідносин та корпоративних прав. Автором запропоновано вдосконалити визначення корпоративних правовідносин як цивільних правовідносин, які існують між юридичною особою та її учасниками, членами, акціонерами щодо участі в діяльності юридичної особи, яка дозволяє їм задовольняти свої майнові та (або) немайнові інтереси. Подальший розвиток отримало визначення корпорацій як зареєстрованих у встановленому порядку юридичних осіб, заснованих на засадах членства – участі в їх діяльності фізичних та юридичних осіб, організаційно приналежних до корпорації. Визначення корпоративних прав запропоновано вдосконалити як сукупність суб'єктивних юридичних можливостей, які виникають в особи на підставі набуття нею участі в юридичній особі (підприємницькій чи непідприємницькій) та дозволяють їй

брати участь в її діяльності (приймати рішення від її імені), отримувати майнові та (або) немайнові блага. Дослідження доктринальних визначень переважного права на купівлю в корпоративних правовідносинах та особливостей його здійснення відповідно до чинного законодавства дозволило виділити в переважному праві купівлі в межах корпоративних правовідносин двох правомочностей: 1) правомочність особи своїм одностороннім волевиявленням породити переддоговірне зобов'язання з укладення договору купівліпродажу; 2) правомочність особи вимагати укладення договору купівліпродажу в межах переддоговірного зобов'язання.

10.63 Трудове право

10.03.24.0070/0824U000481

Бершадська Юлія Володимирівна
Правове регулювання трудової діяльності фахівців льотного складу державної авіації України: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 349.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі правового регулювання трудової діяльності фахівців льотного складу державної авіації України. У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у тому, щоб з'ясувати сутність та особливості правового регулювання трудової діяльності фахівців льотного складу державної авіації України, а також спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід надати пропозиції

та рекомендації щодо перспективних напрямів удосконалення загального та спеціального трудового законодавства, норми якого спрямовані на регулювання суспільних відносин у даній сфері. Обґрунтовано, що поняття «авіація» найбільш доцільно розглядати у широкому та вузькому розумінні. Так, відповідно до широкого підходу, вказаний термін слід тлумачити як галузь техніки та транспорту, яка пов'язана із дослідженням, конструюванням, виробництвом, обслуговуванням та експлуатацією повітряних суден, до яких слід віднести: літаки, вертольоти, планери, дирижаблі та інші літальні апарати, а також систем наземного обслуговування, призначених для забезпечення безпеки та ефективності авіаційного руху. У вузькому ж розумінні, авіація - це конкретна галузь транспорту та технології, яка стосується експлуатації, управління та пілотуванням літаків та інших повітряних суден з метою перевезення пасажирів, вантажів, виконання розвідувальних або військових операцій, а також здійснення різних аерофотозйомок та наукових досліджень в повітряному просторі. Акцентовано увагу на тому, що поняття «кадри» та «персонал» не є тотожними, адже останній термін є більш ширшим. Так, персонал охоплює всіх працівників та співробітників, які працюють в організації або підприємстві, включаючи керівництво, адміністративний персонал, робітників, спеціалістів з різних галузей, технічний персонал і, звісно ж, кадри. В свою чергу кадри вказують на конкретну групу працівників, які відповідають за управління персоналом, включаючи процеси найму, збереження, розвитку та управління робочою силою в організації. Доведено, що авіаційний персонал - це сукупність осіб, які мають спеціальну теоретичну та практичну професійну

підготовку, а також відповідне свідоцтво (сертифікат), та здійснюють трудову діяльність у цивільній або державній авіації, яка спрямована на льотну експлуатацію, випробування, технічне обслуговування повітряних суден, засобів аеронавігації, організацію повітряного руху та використання повітряного простору, забезпечення безпеки польотів, а також виконання завдань у сфері національної безпеки. Виділено характерні ознаки авіаційного персоналу. З'ясовано, що авіаційний персонал в Україні найбільш доцільно поділити на три великі групи: 1) авіаційний персонал державної авіації, що включає працівників, які виконують свої основні обов'язки в авіаційних підрозділах структур державного підпорядкування; 2) авіаційний персонал цивільної авіації, до якого належать особи, які виконують свої основні обов'язки в авіаційних підприємствах цивільних структур; 3) авіаційний персонал експериментальної авіації. До даної групи належать особи, які виконують свої основні обов'язки в авіаційних структурах підприємств, на яких проводяться випробування або дослідно-конструкторські, експериментальні та науково-дослідні роботи. 4) Констатовано, що фахівці льотного складу державної авіації займають особливе та надважливе місце в системі авіаційного персоналу України. Наведено низку аргументів на підтвердження даної тези. Встановлено, що трудо-правовий статус фахівців льотного складу державної авіації України представляє собою сукупність визначених нормами загального та спеціального трудового законодавства суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, якими наділяється досліджувана категорія працівників з метою визначення їх положення в системі державної авіації, а також

окреслення їх ролі та призначення в ній. Саме трудо-правовий статус характеризує практичну діяльність фахівців льотного складу, а відтак обумовлює специфіку регулювання окремих аспектів їх праці, зокрема: часу роботи, часу відпочинку, особливості зміни та припинення трудових відносин, тощо. Аргументовано, що трудова правосуб'єктність фахівців льотного складу державної авіації представляє собою визначену нормами загального та спеціального трудового законодавства психофізіологічну та інтелектуальну можливість особи вступати у відповідні трудові правовідносини.

10.71 Правоохоронні органи

10.03.24.0071/0824U000528

Козлов Олександр Олександрович
Організаційно-правові засади реалізації гарантій адвокатської діяльності: Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Одеська юридична академія" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 347.965

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2023. Конституцією України на інститут адвокатури покладено одну з найважливіших функцій, яка має бути реалізована у правовій, демократичній, соціальній державі, – надання професійної правничої допомоги. Виконання зазначеної функції є можливим лише за наявності розвинутої

системи гарантій адвокатської діяльності, запровадження дієвих механізмів їх реалізації, адже без останніх гарантій матимуть виключно декларативний характер. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню організаційно- правових засад реалізації гарантій адвокатської діяльності як сукупності основних ідей, на яких базується дія визначених законодавством механізмів забезпечення належних умов здійснення адвокатської діяльності. У національній правовій доктрині на теперішній час існують усталені підходи до розуміння змісту інституту гарантій, проте не сформовано цілісної концепції забезпечення реалізації гарантій адвокатської діяльності. Роль адвокатської діяльності у суспільному житті обумовлює необхідність розвитку правової науки у напрямі організаційно-правових засад реалізації гарантій адвокатської діяльності. Обґрунтовано, що організаційно-правові засади реалізації гарантій адвокатської діяльності – це сукупність основних ідей, на яких базується дія визначених законодавством механізмів забезпечення належних умов здійснення адвокатської діяльності. Визначено, що організаційно-правовими засадами реалізації гарантій адвокатської діяльності є: 1) законність; 2) рівність прав адвокатів; 3) обов'язковість (імперативність); 4) солідарність; 5) розподіл компетенції. Доведено, що організаційно-правові засади реалізації гарантій адвокатської діяльності покликані забезпечити досягнення балансу між призначенням гарантій адвокатської діяльності – правового захисту адвокатів, відповідно до міжнародних стандартів у цій сфері, та результатом їх реалізації – отримання професійної правничої допомоги кожним, хто її потребує. Охарактеризовано організаційно-правові засади реалізацій

гарантій адвокатської діяльності як такі, що відображують правові приписи, які визначають правовий статус адвоката та особливості здійснення адвокатської діяльності, а також правові способи реалізації уповноваженими органами та особами покладених на них повноважень у сфері забезпечення гарантій адвокатської діяльності. Запропоновано визначення поняття «реалізація гарантій адвокатської діяльності» як сукупність механізмів, які передбачено державою або органами адвокатського самоврядування, що спрямовані на забезпечення належних умов здійснення адвокатської діяльності. Встановлено, що умовами, які необхідні для втілення у життя гарантій адвокатської діяльності є: 1) наявність якісної складової нормативно- правових та інших правових актів (такими актами, перш за все, є Конституція України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Правила адвокатської етики, рішення Ради адвокатів України та з'їзду адвокатів України); 2) наявність механізму забезпечення суворого додержання правових приписів щодо забезпечення гарантій реалізації адвокатської діяльності всіма державними та недержавними суб'єктами та невідворотності відповідальності за порушення гарантій адвокатської діяльності.

10.03.24.0072/0824U000534

Чорний Денис Михайлович
Організаційно-правові засади прокурорського нагляду за додержанням законів у формі процесуального керівництва при розслідуванні кримінальних правопорушень про ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів): Дис...Доктор філософії/ Національний університет

"Одеська юридична академія" -
Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 347.963

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є першим у доктрині у вітчизняній юридичній науці монографічним дослідженням організаційно-правових засад прокурорського нагляду за додержанням законів у формі процесуального керівництва при розслідуванні кримінальних правопорушень про ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Актуальність обраної теми обумовлюється тим, що конституційний обов'язок кожного «сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом» (ст. 67 Конституції України) забезпечується також нормами ст. 212 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за «умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування, введених у встановленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах». Як свідчать статистичні показники, у 2019 р. було обліковано 852 таких кримінальних правопорушень, у 2020 р. – 910, у 2021 рік – 760. Натомість, результатів у вигляді вироків критично мало: у 2019 р засуджено 9 осіб, кримінальні провадження щодо 200 осіб судами закрито, у 2020 р. засуджено 3 особи,

закрито провадження щодо 95 осіб, у 2021 р. засуджено 5 осіб, закрито 64 провадження. Звернуто увагу, що на актуальність обраної теми також впливає факт створення Бюро економічної безпеки щодо діяльності якого також наявна значна кількість наукових дискусій та спорів. У результаті проведеного дослідження доведено, що процесуальне керівництво не слід розглядати окремою чи додатковою функцією прокуратури, а лише як форму (метод або спосіб) здійснення прокурорського нагляду. Встановлено, що прокурорський нагляд здійснюється на загальному рівні, тобто щодо додержання законів у діяльності усіх органів досудового розслідування. У свою чергу, процесуальне керівництво реалізується в межах конкретного кримінального провадження. Запропоновано до специфічних рис процесуального керівництва зараховувати: 1) його здійснення виключно конкретно визначеним у порядку статті 37 КПК України прокурором (групою прокурорів); 2) обов'язковість його здійснення протягом всього процесу досудового розслідування кримінальних правопорушень; 3) окремий порядок призначення та заміни процесуального керівника, що заснований на принципі незмінності прокурора та його особистої відповідальності за результати досудового розслідування; 4) ініціативність у застосуванні наданих законом повноважень; 5) спеціальна мета процесуального керівництва – забезпечення ефективності досудового розслідування конкретного кримінального правопорушення, тобто його швидке, повне та неупереджене розслідування; 6) можливість його колегіального здійснення – групою прокурорів на протиположності особистому

(персоналізованому) прокурорському нагляду. Проаналізовано правову основу процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням становлять: Конституцію України, КПК України, Закон України «Про прокуратуру» та інші закони України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, підзаконні нормативно-правові акти. За наслідками зроблених в процесі дослідження висновків сформульовано пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про Бюро економічної безпеки України», наказу Генерального прокурора України, що визначає порядок організації діяльності прокурорів у кримінальному провадженні.

10.77 Кримінальне право

10.03.24.0073/0824U000343

Максим Христина Богданівна
Філософсько-правова природа категорії «агресія»: Дис...Доктор філософії/
Національний університет "Львівська політехніка" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.23.01; 343.2/.7;
34:001.4

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації проведено комплексне дослідження філософсько-правової природи категорії «агресія» через визначення метаантропологічних детермінант феномену та праксеологічних аспектів подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій. У першому розділі «Теоретично-методологічні засади дослідження агресії» розглянуто

методологію дослідження, визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження та репрезентовано доктринальні підходи до аналізу поняття «агресія». Другий розділ «Метафізика агресії: правова рефлексія» сконцентровує дослідження онтологічних проявів агресії у сучасній правовій реальності та розгляд аксіологічних детермінантів цього явища. Третій розділ «Праксеологічні аспекти подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій» досліджує правові механізми превенції агресивних проявів як шлях досягнення трансцендентальної конкордії та присвячує увагу праксеології та епістемології як прояву публічно-правової агресії.

10.03.24.0074/0824U000343

Максим Христина Богданівна
Філософсько-правова природа категорії «агресія»: Дис...Доктор філософії/
Національний університет "Львівська політехніка" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.23.01; 343.2/.7;
34:001.4

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації проведено комплексне дослідження філософсько-правової природи категорії «агресія» через визначення метаантропологічних детермінант феномену та праксеологічних аспектів подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій. У першому розділі «Теоретично-методологічні засади дослідження агресії» розглянуто методологію дослідження, визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження та репрезентовано доктринальні підходи до аналізу поняття

«агресія». Другий розділ «Метафізика агресії: правова рефлексія» сконцентровує дослідження онтологічних проявів агресії у сучасній правовій реальності та розгляд аксіологічних детермінантів цього явища. Третій розділ «Праксеологічні аспекти подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій» досліджує правові механізми превенції агресивних проявів як шлях досягнення трансцендентальної конкордії та присвячує увагу праксеології та епістемології як прояву публічно-правової агресії.

10.03.24.0075/0824U000343

Максим Христина Богданівна
Філософсько-правова природа категорії «агресія»: Дис...Доктор філософії/
Національний університет "Львівська політехніка" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.23.01; 343.2/.7;
34:001.4

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації проведено комплексне дослідження філософсько-правової природи категорії «агресія» через визначення метаантропологічних детермінант феномену та праксеологічних аспектів подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій. У першому розділі «Теоретично-методологічні засади дослідження агресії» розглянуто методологію дослідження, визначено понятійно-категоріальний апарат дослідження та репрезентовано доктринальні підходи до аналізу поняття «агресія». Другий розділ «Метафізика агресії: правова рефлексія» сконцентровує дослідження онтологічних проявів агресії у сучасній правовій

реальності та розгляд аксіологічних детермінантів цього явища. Третій розділ «Праксеологічні аспекти подолання агресії в умовах соціокультурних трансформацій» досліджує правові механізми превенції агресивних проявів як шлях досягнення трансцендентальної конкордії та присвячує увагу праксеології та епістемології як прояву публічно-правової агресії.

10.03.24.0076/0524U000021

Тичина Дмитро Михайлович
Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі засади запобігання домашньому насильству в Україні: Дис...Доктор юридичних наук/
Національна академія внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.9; 343.85; 343.8

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2024. У дослідженні реалізовано доктринальний підхід до формування в їх єдності кримінально-правових, кримінологічних та кримінально-виконавчих засад запобігання домашньому насильству в Україні з визначенням шляхів розв'язання низки фундаментальних і праксеологічних проблем в цій криміногенній надзвичайно чутливій соціальній сфері. Доведено, що кримінальні правопорушення, пов'язані із домашнім насильством (за змістом ширше домашнього насильства, позаяк включає супутні кримінальні (за Кримінальним кодексом України)

протиправні вияви фізичного (ст. 115–118, 120–127, 129, 135–137, 146), психічного (ст. 129, 134, 142, 143, 151-2, 154, 301, 303), економічного (ст. 150, 150-1, 164–167, 304), сексуального (ст. 152–156-1) насильства, стосовно яких ознаки домашнього насильства (ст. 126-1) вважаються предикатними. Надано, поняття запобігання домашньому насильству як комплексу заходів уповноважених суб'єктів відповідно до національного законодавства та міжнародно-правових актів, спрямованих на захист життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості й безпеки людини; виявлення, припинення та недопущення домашнього насильства, кримінальних та інших пов'язаних з ним правопорушень; усунення причин та умов, що сприяють їх вчиненню; реабілітацію жертв, відшкодування завданої шкоди; застосування заходів карально-виховного та пробаційного впливу щодо кривдників з метою формування у них стійкого утримання від насильницької моделі поведінки.

10.79 Кримінально-процесуальне право (кримінальний процес)

10.03.24.0077/0824U000242

Черванчук Вікторія Валеріївна Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження: Дис...Доктор філософії/ Національна академія внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено дослідженню історичних тенденцій розвитку кримінального процесуального законодавства та науки кримінального процесу щодо процесуального визначення у кримінальному провадженні іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування; міжнародних стандартів забезпечення прав та свобод іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування; поняття, сутності та структури процесуального статусу цього учасника кримінального провадження; гарантій захисту його прав, свобод і законних інтересів; загальних положень забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, при прийнятті процесуальних рішень, застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження, проведенні слідчих (розшукових) дій; розробці пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення законодавства та практики його застосування у контексті розглядуваних у роботі питань. За результатами вивчення доктринальних і правових джерел, дослідження правозастосовної практики, узагальнення емпіричних даних з'ясовано, що забезпечення прав, свобод і законних інтересів кожної особи, яка залучається до кримінального провадження, є однією із найбільш важливих правових основ, на яких ґрунтується уся концепція сучасної моделі демократичного кримінального процесу, яка забезпечує належний рівень ефективності кримінального провадження та гарантує дотримання прав людини в кримінальному процесі. Вона базується, з одного боку, на характеристиці особи як учасника кримінального провадження із закріпленим у КПК України формальним

правовим статусом, що включає права, обов'язки, відповідальність тощо, а з іншого – на характеристиці особи як соціальної одиниці, як суб'єкта суспільних відносин, не пов'язаних із кримінальними процесуальними відносинами, тобто у загальному міжнародно-правовому та конституційному значеннях. Означена проблема неналежного правового врегулювання процесуального статусу осіб, права чи законні інтереси яких обмежуються під час проведення кримінального провадження, зокрема при проведенні досудового розслідування, без набуття ними певного процесуального статусу, яка тривалий час не знаходила свого вирішення. Встановлено, що від 2017 року і дотепер визначення процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, в нормах КПК України є неоднозначним, неповним та нечітким, тобто таким, що потребує удосконалення.

10.03.24.0078/0824U000408

Місечко Микола Миколайович Судовий контроль слідчого судді за обґрунтованістю підозри при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження: Дис...Доктор філософії/ Державний податковий університет - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 343.1; 343.18

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена розробці науково обґрунтованих засад діяльності слідчого судді щодо здійснення судового контролю за обґрунтованістю підозри при застосуванні заходів забезпечення

кримінального провадження. У результаті уточнення категоріального апарату запропоновано авторське трактування поняття «підозра», під яким слід розуміти припущення слідчого та/або прокурора про причетність особи до вчинення діяння, що містить ознаки кримінального правопорушення, виражене у відповідному процесуальному рішенні та обґрунтоване наявними у кримінальному провадженні матеріалами, що підлягає подальшій перевірці з метою підтвердження чи спростування. Запропоновано видовий поділ обґрунтованої підозри залежно від підстав повідомлення про підозру, поклавши в основу поділу обсяг наявної доказової бази. Виокремлено безпосередню (серйозну) та опосередковану (просту) обґрунтовані підозри. На основі видового поділу розкрито критерій «обґрунтованості підозри». Доведено, що межі критерії обґрунтованості для серйозної та простої підозри різні та будуть зумовлюватись відмінним ступенем вагомості інформації, яка становить основу для рівня переконаності, що необхідний для прийняття рішення про повідомлення про підозру. Проаналізовано проблематику обґрунтованості підозри через умову «наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення». Встановлено, що для слідчого судді подані докази є вичерпною сукупністю даних щодо обставин, на які посилаються сторони кримінального провадження. Оцінюючи подані докази, слідчий суддя приймає рішення, яке на підставі проведеної оцінки має бути єдино правильним, оскільки воно, попри проміжний характер, істотно впливає на весь подальший хід кримінального провадження. Висновки слідчого судді ґрунтуються на логічному осмисленні всіх доказів, як окремо, так і в їх

сукупності, з урахуванням вимог закону та практики доказування. Сутністю оцінки доказів є визначення всіх їх властивостей: належності, допустимості, достовірності, достатності та взаємозв'язку, тому усунення будь-яких властивостей із змісту оцінки доказів видається неприпустимим. Під час проведеного аналізу запропоновано вважати вмотивованість самостійною вимогою, яка пред'являється до обґрунтованої підозри. Обґрунтовано, що пояснення механізму прийняття рішень щодо оцінки доказів, а також того, чому одні докази приймаються, а інші відкидаються, лежить в основі мотивування обґрунтованості підозри. Встановлено, що належне й достатнє мотивування обґрунтованості підозри має важливе значення в аспекті забезпечення законності кримінального провадження, прав і законних інтересів підозрюваного, у тому числі – права підозрюваного на оскарження повідомлення про підозру. Піддані аналізу основні позиції, які стосуються змісту процедури оскарження повідомлення про підозру. Встановлено, що вона: виражає законні інтереси та потреби підозрюваних; є засобом припинення порушень законних прав та інтересів підозрюваних; свідчить про незадовільну роботу осіб, задіяних у складенні та врученні повідомлення про підозру; сприяє вдосконаленню роботи прокурорів та слідчих; є джерелом для ініціатив щодо внесення змін до КПК України, пов'язаних з оскарженням повідомлення про підозру. У зв'язку з недосконалістю процедури оскарження повідомлення про запропоновано: передбачити форму та обов'язкові реквізити скарги на повідомлення про підозру; встановити чітку регламентацію строків оскарження повідомлення про підозру. У дисертаційній роботі сформульована та підтверджена позиція,

згідно з якою єдиним суб'єктом, який може дати об'єктивну оцінку обґрунтованості підозри на стадії досудового розслідування, є слідчий суддя. Будучи суддею суду першої інстанції, він зберігає властиву тільки судовій інстанції об'єктивність та неупередженість, по створенню умов для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків. На основі проведеного аналізу запропоновано наділити слідчого суддю, як судового контролера за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, повноваженнями на санкціонування дозволу на здійснення повідомлення про підозру. Запропоновано доповнити кримінальне процесуальне законодавство розробленим окремим порядком щодо розгляду клопотання про надання слідчим суддею дозволу на повідомлення про підозру.

10.81 Кримінологія

10.03.24.0079/0224U000505

Запобігання та протидія правопорушенням неповнолітніх уповноваженими підрозділами органів Національної поліції: Заключний звіт/Державний науково-дослідний інститут Міністерства внутрішніх справ України; Керівник Багаденко Ірина Петрівна - ДР 0122U000272, УДК 343.85

21

Дослідження стану правопорушень неповнолітніх в Україні за останні роки; вивчення міжнародних стандартів, позитивного зарубіжного досвіду в діяльності поліції у сфері ювенальної превенції; визначення ефективності застосування заходів профілактики та

заходів відповідальності стосовно неповнолітніх правопорушників; розроблення рекомендацій щодо запобігання та протидії правопорушенням неповнолітніх уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України.

10.03.24.0080/0824U000115

Зінсу Ольга Іванівна Психолого-правові засади запобігання домашньому насильству в Україні: Дис...Доктор філософії/ Національна академія внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.85; 159.92

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право». – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2023. У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що полягає у розв'язанні комплексу теоретичних та практичних проблем психолого-правових засад запобігання домашньому насильству в Україні. Робота присвячена теоретичному та емпіричному дослідженню сутності домашнього насильства та психологічним детермінантам, з якими пов'язують його вчинення. У підсумку, сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення заходів, шляхів та напрямів запобігання цьому явищу. Розкрито стан наукового розроблення проблеми домашнього насильства, узагальнено зарубіжний досвід протидії такому виду злочинності та виокремлено напрями імплементації в законодавство України. Особливу увагу приділено

висвітленню існуючих як у західній, так і вітчизняній науці теоретичних підходів до пояснення причин виникнення насильства в сім'ї. З'ясовано й систематизовано міжнародно-правові стандарти у сфері запобігання домашньому насильству та проаналізовано законодавство держав різного типу правових систем, що слугувало вдосконаленню теоретико-прикладних засад обраного предмета дослідження. Опрацьовано нормативно-правові акти закордонних країн, а також практику застосування цих документів із виявленням подібностей та відмінностей у юридичних формах, державних механізмах, інституціях, що розкривають розв'язання правових проблем, прогалин і колізій обраного об'єкта й предмета дослідження; окреслено зміст деяких заходів соціально-правового реагування на прояви домашнього насильства.

10.03.24.0081/0524U000021

Тичина Дмитро Михайлович Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі засади запобігання домашньому насильству в Україні: Дис...Доктор юридичних наук/ Національна академія внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.9; 343.85; 343.8

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2024. У дослідженні реалізовано доктринальний підхід до формування в їх єдності кримінально-правових, кримінологічних

та кримінально-виконавчих засад запобігання домашньому насильству в Україні з визначенням шляхів розв'язання низки фундаментальних і праксеологічних проблем в цій криміногенній надзвичайно чутливій соціальній сфері. Доведено, що кримінальні правопорушення, пов'язані із домашнім насильством (за змістом ширше домашнього насильства, позаяк включає супутні кримінальні (за Кримінальним кодексом України) протиправні вияви фізичного (ст. 115–118, 120–127, 129, 135–137, 146), психічного (ст. 129, 134, 142, 143, 151-2, 154, 301, 303), економічного (ст. 150, 150-1, 164–167, 304), сексуального (ст. 152–156-1) насильства, стосовно яких ознаки домашнього насильства (ст. 126-1) вважаються предикатними. Надано, поняття запобігання домашньому насильству як комплексу заходів уповноважених суб'єктів відповідно до національного законодавства та міжнародно-правових актів, спрямованих на захист життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості й безпеки людини; виявлення, припинення та недопущення домашнього насильства, кримінальних та інших пов'язаних з ним правопорушень; усунення причин та умов, що сприяють їх вчиненню; реабілітацію жертв, відшкодування завданої шкоди; застосування заходів карально-виховного та пробаційного впливу щодо кривдників з метою формування у них стійкого утримання від насильницької моделі поведінки.

10.03.24.0082/0524U000021

Тичина Дмитро Михайлович
Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі засади запобігання домашньому насильству в Україні: Дис...Доктор юридичних наук/

Національна академія внутрішніх справ -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.9; 343.85; 343.8

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2024. У дослідженні реалізовано доктринальний підхід до формування в їх єдності кримінально-правових, кримінологічних та кримінально-виконавчих засад запобігання домашньому насильству в Україні з визначенням шляхів розв'язання низки фундаментальних і праксеологічних проблем в цій криміногенній надзвичайно чутливій соціальній сфері. Доведено, що кримінальні правопорушення, пов'язані із домашнім насильством (за змістом ширше домашнього насильства, позаяк включає супутні кримінальні (за Кримінальним кодексом України) протиправні вияви фізичного (ст. 115–118, 120–127, 129, 135–137, 146), психічного (ст. 129, 134, 142, 143, 151-2, 154, 301, 303), економічного (ст. 150, 150-1, 164–167, 304), сексуального (ст. 152–156-1) насильства, стосовно яких ознаки домашнього насильства (ст. 126-1) вважаються предикатними. Надано, поняття запобігання домашньому насильству як комплексу заходів уповноважених суб'єктів відповідно до національного законодавства та міжнародно-правових актів, спрямованих на захист життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості й безпеки людини; виявлення, припинення та недопущення домашнього насильства, кримінальних та інших пов'язаних з ним

правопорушень; усунення причин та умов, що сприяють їх вчиненню; реабілітацію жертв, відшкодування завданої шкоди; застосування заходів карально-виховного та пробаційного впливу щодо кривдників з метою формування у них стійкого утримання від насильницької моделі поведінки.

10.83 Кримінально-виконавче право. Пенітанціарія

10.03.24.0083/0824U000454

Рижий Олексій Анатолійович Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції.: Дис...Доктор філософії/ Львівський державний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.1; 343.8; 343.98; 34:311.3; 343:311.3

с. - Бібліогр.: назв

Рижий О.А. Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2023. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню теоретичних і прикладних проблем оцінки показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. Висвітлено стан та методологію наукового дослідження, виокремлено такі історичні етапи оцінки показань у кримінальному провадженні України, як дореволюційний (1896-1917 рр.), радянський (1918-1991 рр.),

перехідний (1991-2012 рр.), новітній (2012 рр. - по сьогоднішній день), що дало можливість простежити еволюцію наукової думки та окреслити невирішені проблеми. Встановлено, що під показаннями слід розуміти джерело доказів у кримінальному провадженні та, водночас, процесуальну форму повідомлень, відомостей особи, яка має визначений у законі процесуальний статус – підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта, отримане уповноваженими суб'єктами винятково в ході допиту та його видів, про обставини, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення і обґрунтування процесуальних рішень. Наведено аргументи, що інші дані та відомості, які вносяться до протоколу відповідної слідчої (розшукової) дії, не є показаннями у розумінні законодавця. З'ясовано, що оцінка доказів, як елемент процесу доказування, зокрема й тих, що містяться у показаннях, тісно пов'язана з дослідженням доказів та полягає в розумовій аналітичній діяльності суду з визначення таких властивостей доказів, як належність, достовірність, допустимість, а їх сукупності – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття проміжних та кінцевих рішень здебільшого на стадії судового розгляду, а в окремих випадках – під час підготовчого провадження. Зроблено висновок, що суд є єдиним суб'єктом оцінки показань учасників кримінального провадження при розгляді в першій інстанції. Діяльність інших учасників судового розгляду у процесі доказування не породжує таких правових наслідків безпосередньо для обвинуваченого, тому для суду має допоміжний характер та сприяє формуванню його внутрішнього переконання при ухваленні відповідного рішення. Зокрема, виключно суд має право вийти за межі висунутого

обвинувачення в порядку ч. 3 ст. 337 КПК України. У дисертації також сформульовано інші висновки, пропозиції та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни та стосуються предмета дослідження. Зокрема, аргументовано доцільність відображення у ч. 2 ст. 94 КПК України критерію достатності доказів шляхом тлумачення його як такого, що розкриває обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, і дозволяє зробити висновки у ньому; обґрунтовано необхідність доповнення ч. 4 ст. 96 КПК України положенням щодо права сторони кримінального провадження оголошувати показання, надані під час досудового розслідування; внесено пропозицію щодо уточнення змісту ч. 7 ст. 97 КПК України в частині зазначення неможливості визнання допустимими показань з чужих слів, отриманих від неповнолітньої, малолітньої особи через несформованість та особливості її психіки, високу ймовірність впливу на нього дорослих тощо.

10.03.24.0084/0524U000021

Тичина Дмитро Михайлович
Кримінально-правові, кримінологічні та кримінально-виконавчі засади запобігання домашньому насильству в Україні: Дис...Доктор юридичних наук/ Національна академія внутрішніх справ - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 343.2/.7; 343.9; 343.85; 343.8

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. – Національна академія

внутрішніх справ, Київ, 2024. У дослідженні реалізовано доктринальний підхід до формування в їх єдності кримінально-правових, кримінологічних та кримінально-виконавчих засад запобігання домашньому насильству в Україні з визначенням шляхів розв'язання низки фундаментальних і праксеологічних проблем в цій криміногенній надзвичайно чутливій соціальній сфері. Доведено, що кримінальні правопорушення, пов'язані із домашнім насильством (за змістом ширше домашнього насильства, позаяк включає супутні кримінальні (за Кримінальним кодексом України) протиправні вияви фізичного (ст. 115–118, 120–127, 129, 135–137, 146), психічного (ст. 129, 134, 142, 143, 151-2, 154, 301, 303), економічного (ст. 150, 150-1, 164–167, 304), сексуального (ст. 152–156-1) насильства, стосовно яких ознаки домашнього насильства (ст. 126-1) вважаються предикатними. Надано, поняття запобігання домашньому насильству як комплексу заходів уповноважених суб'єктів відповідно до національного законодавства та міжнародно-правових актів, спрямованих на захист життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості й безпеки людини; виявлення, припинення та недопущення домашнього насильства, кримінальних та інших пов'язаних з ним правопорушень; усунення причин та умов, що сприяють їх вчиненню; реабілітацію жертв, відшкодування завданої шкоди; застосування заходів карально-виховного та пробаційного впливу щодо кривдників з метою формування у них стійкого утримання від насильницької моделі поведінки.

10.85 Криміналістика

10.03.24.0085/0824U000454

Рижий Олексій Анатолійович Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції.: Дис...Доктор філософії/ Львівський державний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-.0.2024

УДК: 343.1; 343.8; 343.98; 34:311.3; 343:311.3

с. - Бібліогр.: назв

Рижий О.А. Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2023. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню теоретичних і прикладних проблем оцінки показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. Висвітлено стан та методологію наукового дослідження, виокремлено такі історичні етапи оцінки показань у кримінальному провадженні України, як дореволюційний (1896-1917 рр.), радянський (1918-1991 рр.), перехідний (1991-2012 рр.), новітній (2012 рр. - по сьогоднішній день), що дало можливість простежити еволюцію наукової думки та окреслити невирішені проблеми. Встановлено, що під показаннями слід розуміти джерело доказів у кримінальному провадженні та, водночас, процесуальну форму повідомлень, відомостей особи, яка має визначений у законі процесуальний статус – підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта, отримане уповноваженими суб'єктами винятково в ході допиту та його видів, про обставини, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення і

обґрунтування процесуальних рішень. Наведено аргументи, що інші дані та відомості, які вносяться до протоколу відповідної слідчої (розшукової) дії, не є показаннями у розумінні законодавця. З'ясовано, що оцінка доказів, як елемент процесу доказування, зокрема й тих, що містяться у показаннях, тісно пов'язана з дослідженням доказів та полягає в розумовій аналітичній діяльності суду з визначення таких властивостей доказів, як належність, достовірність, допустимість, а їх сукупності – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття проміжних та кінцевих рішень здебільшого на стадії судового розгляду, а в окремих випадках – під час підготовчого провадження. Зроблено висновок, що суд є єдиним суб'єктом оцінки показань учасників кримінального провадження при розгляді в першій інстанції. Діяльність інших учасників судового розгляду у процесі доказування не породжує таких правових наслідків безпосередньо для обвинуваченого, тому для суду має допоміжний характер та сприяє формуванню його внутрішнього переконання при ухваленні відповідного рішення. Зокрема, виключно суд має право вийти за межі висунутого обвинувачення в порядку ч. 3 ст. 337 КПК України. У дисертації також сформульовано інші висновки, пропозиції та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни та стосуються предмета дослідження. Зокрема, аргументовано доцільність відображення у ч. 2 ст. 94 КПК України критерію достатності доказів шляхом тлумачення його як такого, що розкриває обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, і дозволяє зробити висновки у ньому; обґрунтовано необхідність доповнення ч. 4 ст. 96 КПК України положенням щодо права сторони кримінального провадження оголошувати

показання, надані під час досудового розслідування; внесено пропозицію щодо уточнення змісту ч. 7 ст. 97 КПК України в частині зазначення неможливості визнання допустимими показань з чужих слів, отриманих від неповнолітньої, малолітньої особи через несформованість та особливості її психіки, високу ймовірність впливу на нього дорослих тощо.

10.03.24.0086/0824U000544

Гупалюк Аліна Сергіївна
Криміналістичні методи і засоби встановлення мотивів та мети вчинення злочину: Дис...Доктор філософії/
Національний університет "Одеська юридична академія" - Захищена; 1.-. 0.2024

УДК: 343.98

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є першим у вітчизняній науці спеціальним комплексним дослідженням криміналістичних методів і засобів встановлення мотивів та мети вчинення злочину. У роботі обґрунтовано, що серед ознак суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення значний інтерес викликають такі її ознаки як мотив і мета кримінального правопорушення. В кримінальному праві вони розглядаються як факультативні ознаки складу правопорушення. Проте, для розкриття кримінального правопорушення, вони є одними із визначальних обставин, що вказують на спрямованість протиправного діяння, на особу правопорушника, на характер і глибину його протиправної установки, причини вчинення ним правопорушення тощо. У дисертації розглянуто теоретичні та практичні аспекти встановлення

мотивів та мети вчинення злочину. Досліджено сутність, значення та класифікацію мотивів та мети злочину. Визначено роль та значення встановлення мотивів та мети протиправної поведінки в розслідуванні кримінальних правопорушень. Проаналізовано криміналістичні методи і засоби встановлення мотивів та мети злочину, їх переваги та недоліки. Розроблено комплексну методiku та рекомендації щодо криміналістичного встановлення мотивів та мети злочину. Встановлено, що одним із основних завдань криміналістики є використання знань стосовно характеру злочинних дій, їх змісту і наслідків, попередньої і посткримінальної поведінки особи для розробки рекомендацій щодо з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, зокрема мотивів та мети злочину, а також для правильної кваліфікації кримінального правопорушення і з'ясування обставин, що обтяжують чи пом'якшують покарання. В свою чергу версії стосовно мотивів і мети протиправного діяння сприяють пошуку підозрюваних осіб, встановленню обставин злочину, що підлягають доказуванню, визначенню правильного напрямку розслідування, всебічний і повній розробці програми розслідування. Водночас, у вітчизняній науці досі не було представлено дослідження, яке поєднувало б відповідні напрацювання психології зі здобутками криміналістики. У нашій науці досі відсутні дослідження, які б пропонували типологію злочинної мотивації та звертали б увагу на визначення мотиву та мети злочинця у їх зв'язку з визначенням/встановленням його особистості, подальшим сприянням розслідування у кримінальному провадженні. Дисертація спрямована на дослідження мотивів і цілей злочину з точки зору встановлення їх

криміналістичного значення і використання у розслідуванні для пошуку і встановлення винної особи та інших обставин кримінального правопорушення. У процесі дослідження вивчені основні теоретичні і практичні підходи до визначення мотивів та мети злочину, а також розглянуті конкретні приклади вчинення та розслідування кримінальних порушень різних категорій, головним чином насильницьких. Крім того, у роботі проаналізовано різноманітні фактори, які можуть впливати на мотиви та мету злочину, такі як соціальний статус, вік, стать, етнічність тощо. В роботі вивчення мотивів і мети злочину здійснюється через системно- діяльнісний підхід, який дозволяє розглядати їх як обов'язкові складові в системі злочинної діяльності. Щодо вивчення злочинної діяльності у криміналістичному аспекті, то вважаємо за необхідне розглянути такі її структурні елементи: суб'єкт, мотив, мета, об'єкт, засоби та процес діяльності (її механізм), наслідки (результат) такої діяльності.

10.86 Судова статистика

10.03.24.0087/0824U000454

Рижий Олексій Анатолійович Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції.: Дис...Доктор філософії/ Львівський державний університет внутрішніх справ - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 343.1; 343.8; 343.98; 34:311.3; 343:311.3

с. - Бібліогр.: назв

Рижий О.А. Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. – Кваліфікаційна

наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2023. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню теоретичних і прикладних проблем оцінки показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. Висвітлено стан та методологію наукового дослідження, виокремлено такі історичні етапи оцінки показань у кримінальному провадженні України, як дореволюційний (1896-1917 рр.), радянський (1918-1991 рр.), перехідний (1991-2012 рр.), новітній (2012 рр. - по сьогоднішній день), що дало можливість простежити еволюцію наукової думки та окреслити невирішені проблеми. Встановлено, що під показаннями слід розуміти джерело доказів у кримінальному провадженні та, водночас, процесуальну форму повідомлень, відомостей особи, яка має визначений у законі процесуальний статус – підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта, отримане уповноваженими суб'єктами винятково в ході допиту та його видів, про обставини, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення і обґрунтування процесуальних рішень. Наведено аргументи, що інші дані та відомості, які вносяться до протоколу відповідної слідчої (розшукової) дії, не є показаннями у розумінні законодавця. З'ясовано, що оцінка доказів, як елемент процесу доказування, зокрема й тих, що містяться у показаннях, тісно пов'язана з дослідженням доказів та полягає в розумовій аналітичній діяльності суду з визначення таких властивостей доказів, як належність, достовірність, допустимість, а їх сукупності – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття проміжних та кінцевих рішень

здебільшого на стадії судового розгляду, а в окремих випадках – під час підготовчого провадження. Зроблено висновок, що суд є єдиним суб'єктом оцінки показань учасників кримінального провадження при розгляді в першій інстанції. Діяльність інших учасників судового розгляду у процесі доказування не породжує таких правових наслідків безпосередньо для обвинуваченого, тому для суду має допоміжний характер та сприяє формуванню його внутрішнього переконання при ухваленні відповідного рішення. Зокрема, виключно суд має право вийти за межі висунутого обвинувачення в порядку ч. 3 ст. 337 КПК України. У дисертації також сформульовано інші висновки, пропозиції та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни та стосуються предмета дослідження. Зокрема, аргументовано доцільність відображення у ч. 2 ст. 94 КПК України критерію достатності доказів шляхом тлумачення його як такого, що розкриває обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, і дозволяє зробити висновки у ньому; обґрунтовано необхідність доповнення ч. 4 ст. 96 КПК України положенням щодо права сторони кримінального провадження оголошувати показання, надані під час досудового розслідування; внесено пропозицію щодо уточнення змісту ч. 7 ст. 97 КПК України в частині зазначення неможливості визнання допустимими показань з чужих слів, отриманих від неповнолітньої, малолітньої особи через несформованість та особливості її психіки, високу ймовірність впливу на нього дорослих тощо.

10.03.24.0088/0824U000454

Рижий Олексій Анатолійович Оцінка показань учасників кримінального

провадження в суді першої інстанції.: Дис...Доктор філософії/ Львівський державний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.1; 343.8; 343.98; 34:311.3; 343:311.3

с. - Бібліогр.: назв

Рижий О.А. Оцінка показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2023. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню теоретичних і прикладних проблем оцінки показань учасників кримінального провадження в суді першої інстанції. Висвітлено стан та методологію наукового дослідження, виокремлено такі історичні етапи оцінки показань у кримінальному провадженні України, як дореволюційний (1896-1917 рр.), радянський (1918-1991 рр.), перехідний (1991-2012 рр.), новітній (2012 рр. - по сьогоднішній день), що дало можливість простежити еволюцію наукової думки та окреслити невирішені проблеми. Встановлено, що під показаннями слід розуміти джерело доказів у кримінальному провадженні та, водночас, процесуальну форму повідомлень, відомостей особи, яка має визначений у законі процесуальний статус – підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта, отримане уповноваженими суб'єктами винятково в ході допиту та його видів, про обставини, що мають значення для розслідування кримінального правопорушення і обґрунтування процесуальних рішень. Наведено аргументи, що інші дані та

відомості, які вносяться до протоколу відповідної слідчої (розшукової) дії, не є показаннями у розумінні законодавця. З'ясовано, що оцінка доказів, як елемент процесу доказування, зокрема й тих, що містяться у показаннях, тісно пов'язана з дослідженням доказів та полягає в розумовій аналітичній діяльності суду з визначення таких властивостей доказів, як належність, достовірність, допустимість, а їх сукупності – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття проміжних та кінцевих рішень здебільшого на стадії судового розгляду, а в окремих випадках – під час підготовчого провадження. Зроблено висновок, що суд є єдиним суб'єктом оцінки показань учасників кримінального провадження при розгляді в першій інстанції. Діяльність інших учасників судового розгляду у процесі доказування не породжує таких правових наслідків безпосередньо для обвинуваченого, тому для суду має допоміжний характер та сприяє формуванню його внутрішнього переконання при ухваленні відповідного рішення. Зокрема, виключно суд має право вийти за межі висунутого обвинувачення в порядку ч. 3 ст. 337 КПК України. У дисертації також сформульовано інші висновки, пропозиції та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни та стосуються предмета дослідження. Зокрема, аргументовано доцільність відображення у ч. 2 ст. 94 КПК України критерію достатності доказів шляхом тлумачення його як такого, що розкриває обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, і дозволяє зробити висновки у ньому; обґрунтовано необхідність доповнення ч. 4 ст. 96 КПК України положенням щодо права сторони кримінального провадження оголошувати показання, надані під час досудового розслідування; внесено пропозицію щодо

уточнення змісту ч. 7 ст. 97 КПК України в частині зазначення неможливості визнання допустимими показань з чужих слів, отриманих від неповнолітньої, малолітньої особи через несформованість та особливості її психіки, високу ймовірність впливу на нього дорослих тощо.

10.87 Міжнародне право

10.03.24.0089/0224U000506

Міжнародне право в умовах глобалізації: Заключний звіт/Державний торговельно-економічний університет; Керівник Гончарова Юлія Анатоліївна - ДР 0115U006503, УДК 341

157

Удосконалити теоретичні та практичні питання міжнародного права в умовах глобалізації на основі аналізу широкого кола міжнародно-правових документів

10.03.24.0090/0824U000509

Підгородинська Юлія Ігорівна «Органи міжнародного контролю за дотриманням міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища»: Дис...Доктор філософії/ Одеський національний університет імені І. І. Мечникова - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 341; 341.241; 341(4/9); 341.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є першим в українській науці міжнародного права спеціальним комплексним дослідженням, присвяченим визначенню правового статусу та компетенції органів міжнародного контролю за дотриманням

міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища. У роботі представлено низку авторських понять, ідей та висновків, які характеризуються науковою новизною. Структура дисертації обумовлена необхідністю проведення глибокого та всебічного аналізу значного обсягу нормативного матеріалу та наукової літератури щодо різноманітних питань забезпечення виконання міжнародних зобов'язань, чого потребують досягнення мети та реалізація завдань, поставлених у дослідженні. Наукова праця включає три розділи: перший розділ присвячений міжнародному контролю як способу забезпечення виконання міжнародних природоохоронних зобов'язань, зокрема, визначенню його поняття та ролі у забезпеченні міжнародних зобов'язань, розмежуванню із суміжними правовими категоріями, окресленню його основних характеристик та етапів еволюції органів міжнародного контролю за дотриманням міжнародних договорів про охорону довкілля; другий розділ стосується дотримання міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища як предмета міжнародного контролю, зокрема, особливостей міжнародно-правової охорони навколишнього середовища, що впливають на здійснення міжнародного контролю; сучасного стану та підходів до забезпечення дотримання цих міжнародних договорів, а також суб'єктів міжнародного контролю за їх дотриманням; у третьому розділі йдеться про спеціальні органи міжнародного контролю як центральну складову забезпечення дотримання міжнародних договорів про охорону довкілля, їхню компетенцію та процедуру діяльності, а також особливості виконання їх рішень на національному рівні з урахуванням досвіду України. Розділи у роботі діляться на пункти та підпункти.

10.03.24.0091/0824U000480

Стародуб Тарас Петрович
Зовнішньополітичні орієнтири державотворення в українській політичній думці націоналістичного спрямування у 20-50-х рр. ХХ ст:
Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Львівська політехніка" -
Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 341.7; 32; 32

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню зовнішньополітичних орієнтацій українського національно-визвольного руху в реаліях функціонування системи міжнародних відносин міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду. Після відновлення державної незалежності в 1991 р. перед Україною постало завдання виробити власні зовнішньополітичні орієнтації, віднайти своє місце в системі міжнародних відносин, власне позиціонування в геополітичній системі координат. Окремо виникло питання, неодноразово актуалізоване в попередні періоди існування української державності з огляду на особливості геополітичного розташування України, – це питання взаємин із сусідніми державами. Перманентна трансформація системи міжнародних відносин, яка хоча й поступово, але безперервно здійснювалася протягом всього постбіполярного періоду і в глобальному, і в регіональному масштабах, змушувала Україну корегувати стратегію і тактику зовнішньополітичного розвитку. Вступ наших західних сусідів до ЄС та НАТО у поєднанні з консервативно-агресивною зовнішньою політикою Російської

Федерації вкрай загострили проблему геополітичного вибору України. У контексті зазначеного вище набули актуальності дослідження зовнішньополітичних концепцій та геополітичних конструкцій, витворених українською політичною думкою минулого. Визначальними векторами пропонованого дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування 20–50-х рр. ХХ ст. стали зовнішньополітичні орієнтири державотворення в контексті «СРСР – Польща», регіону Центрально-Східної Європи, Балто-Чорноморського простору, а також у розрізі широкого діапазону міжнародної політики та оцінки зовнішньої політики Німеччини, Великої Британії, США та інших великих держав з позицій ставлення до процесу українського державотворення. Перелічені вище проблеми і сьогодні залишаються важливими компонентами реалізації зовнішньополітичного курсу України. У дисертаційній роботі розглянуто погляди представників української політичної думки націоналістичного спрямування впродовж трьох історичних періодів: міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду становлення міжнародної системи біполярного світу; показано адаптацію зовнішньополітичних концепцій українського державотворення до нових міжнародних реалій. Трансформаційні процеси в системі міжнародних відносин наших днів теж вимагають гнучкої корекції стратегії і тактики зовнішньополітичного розвитку України, актуалізуючи, знову ж таки, запотребованість дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування у 20-50-х рр. ХХ ст. Сучасні міжнародні реалії, пов'язані з подіями російсько-української

війни, а особливо з моменту повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 р., максимально актуалізували спадщину теоретиків українського націоналізму. Ідеї геополітичної значущості України в протистоянні Захід-Схід, у стримуванні московської агресії, у налагодженні співпраці між країнами Центрально-Східної Європи та Балто-Чорноморського регіону задля унеможливлення реалізації імперських планів Росії сьогодні, як ніколи, набувають нової актуальності та запотребованості. Водночас візії щодо особливої історичної місії України на сході Європи, перетворення її на осередок інтеграційних процесів у регіоні й надалі відповідають національному інтересу нашої держави, виступаючи умовою реалізації активного зовнішньополітичного курсу. Метою роботи є дослідження векторів та напрямів зовнішньополітичних орієнтацій в українській політичній думці націоналістичного спрямування в реаліях функціонування системи міжнародних відносин міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду.

10.03.24.0092/0824U000509

Підгородинська Юлія Ігорівна «Органи міжнародного контролю за дотриманням міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища»:

Дис...Доктор філософії/ Одеський національний університет імені І. І. Мечникова - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 341; 341.241; 341(4/9); 341.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є першим в українській науці міжнародного права спеціальним комплексним дослідженням, присвяченим визначенню правового статусу та компетенції органів міжнародного контролю за дотриманням міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища. У роботі представлено низку авторських понять, ідей та висновків, які характеризуються науковою новизною. Структура дисертації обумовлена необхідністю проведення глибокого та всебічного аналізу значного обсягу нормативного матеріалу та наукової літератури щодо різноманітних питань забезпечення виконання міжнародних зобов'язань, чого потребують досягнення мети та реалізація завдань, поставлених у дослідженні. Наукова праця включає три розділи: перший розділ присвячений міжнародному контролю як способу забезпечення виконання міжнародних природоохоронних зобов'язань, зокрема, визначенню його поняття та ролі у забезпеченні міжнародних зобов'язань, розмежуванню із суміжними правовими категоріями, окресленню його основних характеристик та етапів еволюції органів міжнародного контролю за дотриманням міжнародних договорів про охорону довкілля; другий розділ стосується дотримання міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища як предмета міжнародного контролю, зокрема, особливостей міжнародно-правової охорони навколишнього середовища, що впливають на здійснення міжнародного контролю; сучасного стану та підходів до забезпечення дотримання цих міжнародних договорів, а також суб'єктів міжнародного контролю за їх дотриманням; у третьому розділі йдеться про спеціальні органи міжнародного контролю як центральну складову забезпечення дотримання міжнародних

договорів про охорону довкілля, їхню компетенцію та процедуру діяльності, а також особливості виконання їх рішень на національному рівні з урахуванням досвіду України. Розділи у роботі діляться на пункти та підпункти.

11 ПОЛІТИКА. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

11 ПОЛІТИКА. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

11.03.24.0093/0824U000419

Харитонюк Орися Леонідівна Вплив децентралізації влади на розвиток партисипативної демократії в Україні: Дис...Доктор філософії/ Волинський національний університет імені Лесі Українки - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 32

с. - Бібліогр.: назв

У роботі здійснено політологічний аналіз еволюції громадської участі у процесі впровадження реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (на прикладі Волинської області) у період з 2014 р. до 2021 р. Незважаючи на збройну агресію з боку Російської Федерації, яка розпочалася у 2014 р., за допомогою членів громадянського суспільства, політиків, журналістів, міжнародних партнерів, громадян, саме в 2014 р., в Україні розпочалася реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Успішна реалізація

децентралізаційної реформи, високий рівень політичної культури, розвинене місцеве самоврядування, активне громадянське суспільство – усе це в комплексі, зробить Україну сильним гравцем на міжнародній арені та унеможливить намагання Росії знищити українську незалежність. У зв'язку з тим, що в українському науковому дискурсі недостатньо досліджена роль громади як суб'єкта політичних відносин у процесі децентралізації влади, було важливо здійснити комплексний політологічний аналіз стану партисипативної демократії в Україні та впливу реформи децентралізації влади на її розвиток на прикладі Волинської області. Об'єкт дослідження – динаміка розвитку та механізми партисипативної демократії в Україні. Предмет дослідження – вплив децентралізації влади на становлення, розвиток та перспективи партисипативної демократії на рівні територіальних громад в Україні: регіональний досвід. У межах поставленої мети, з'ясовано стан партисипативної демократії (демократії участі) в Україні; висвітлено яким чином децентралізація впливає на розвиток партисипативної демократії; охарактеризовано процес активізації територіальних громад у ході децентралізації влади на прикладі Волинської області; висвітлено роль політичних партій та інститутів громадянського суспільства в активізації демократії участі; а також проаналізовано чеський та польський досвід залучення громадян до участі у місцевому самоврядуванні та сформовано найкращі практики для України. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що здійснено одну з перших спроб у вітчизняній політичній науці обґрунтувати вплив децентралізації влади на розвиток партисипативної демократії – необхідної умови формування

громадянського суспільства в Україні. Зокрема, предметом розгляду та аналізу стали місцеві політичні інститути, політичні партії, інститути громадянського суспільства, політичні традиції. Вперше показано позитивний вплив реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади на розвиток партисипативної демократії на прикладі Волинської області. Проаналізовано, що було виконано відповідно до Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 - 2020 роки у питаннях розвитку демократії участі на локальному рівні. Встановлено політичну орієнтацію українського суспільства на громадоцентризм, який проявляється у схильності до самоврядування та самоорганізації та проявився українським суспільством у формі активного добровільного об'єднання громад, яке розпочалося у 2014 р. в Україні і проявилось під час російського вторгнення. Встановлено важливість стратегічного розвитку цифровізації послуг у територіальних громадах, зважаючи на досвід Польщі і Чехії. Сформульовано практичні рекомендації щодо розвитку інституційних підходів та інструментів демократії участі для України на основі аналізу партисипативної демократії на локальному рівні в Чехії та Польщі, що сприятиме наближенню місцевого самоврядування України до стандартів Європейської хартії місцевого самоврядування. Результати дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування, політичними партіями, інститутами громадянського суспільства, органами самоорганізації населення, громадськими активістами, засобами масової інформації, вітчизняними та іноземними закладами

освіти. Також, фактичний матеріал досліджений у роботі, можна використати при підготовці підручників та посібників із питань громадянської освіти, при викладанні курсів із суспільно-політичних дисциплін, при проведенні тренінгів, воркшопів, форумів та вебінарів з питань партисипативної демократії.

11.03.24.0094/0824U000480

Стародуб Тарас Петрович
Зовнішньополітичні орієнтири державотворення в українській політичній думці націоналістичного спрямування у 20-50-х рр. ХХ ст: Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Львівська політехніка" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 341.7; 32; 32

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню зовнішньополітичних орієнтацій українського національно-визвольного руху в реаліях функціонування системи міжнародних відносин міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду. Після відновлення державної незалежності в 1991 р. перед Україною постало завдання виробити власні зовнішньополітичні орієнтації, віднайти своє місце в системі міжнародних відносин, власне позиціонування в геополітичній системі координат. Окремо виникло питання, неодноразово актуалізоване в попередні періоди існування української державності з огляду на особливості геополітичного розташування України, – це питання взаємин із сусідніми державами. Перманентна трансформація

системи міжнародних відносин, яка хоча й поступово, але безперервно здійснювалася протягом всього постбіполярного періоду і в глобальному, і в регіональному масштабах, змушувала Україну корегувати стратегію і тактику зовнішньополітичного розвитку. Вступ наших західних сусідів до ЄС та НАТО у поєднанні з консервативно-агресивною зовнішньою політикою Російської Федерації вкрай загострили проблему геополітичного вибору України. У контексті зазначеного вище набули актуальності дослідження зовнішньополітичних концепцій та геополітичних конструкцій, витворених українською політичною думкою минулого. Визначальними векторами пропонованого дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування 20–50-х рр. ХХ ст. стали зовнішньополітичні орієнтири державотворення в контексті «СРСР – Польща», регіону Центрально-Східної Європи, Балто-Чорноморського простору, а також у розрізі широкого діапазону міжнародної політики та оцінки зовнішньої політики Німеччини, Великої Британії, США та інших великих держав з позицій ставлення до процесу українського державотворення. Перелічені вище проблеми і сьогодні залишаються важливими компонентами реалізації зовнішньополітичного курсу України. У дисертаційній роботі розглянуто погляди представників української політичної думки націоналістичного спрямування впродовж трьох історичних періодів: міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду становлення міжнародної системи біполярного світу; показано адаптацію зовнішньополітичних концепцій українського державотворення до нових міжнародних реалій.

Трансформаційні процеси в системі міжнародних відносин наших днів теж вимагають гнучкої корекції стратегії і тактики зовнішньополітичного розвитку України, актуалізуючи, знову ж таки, запотребованість дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування у 20-50-х рр. ХХ ст. Сучасні міжнародні реалії, пов'язані з подіями російсько-української війни, а особливо з моменту повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 р., максимально актуалізували спадщину теоретиків українського націоналізму. Ідеї геополітичної значущості України в протистоянні Захід-Схід, у стримуванні московської агресії, у налагодженні співпраці між країнами Центрально-Східної Європи та Балто-Чорноморського регіону задля унеможливлення реалізації імперських планів Росії сьогодні, як ніколи, набувають нової актуальності та запотребованості. Водночас візії щодо особливої історичної місії України на сході Європи, перетворення її на осередок інтеграційних процесів у регіоні й надалі відповідають національному інтересу нашої держави, виступаючи умовою реалізації активного зовнішньополітичного курсу. Метою роботи є дослідження векторів та напрямів зовнішньополітичних орієнтацій в українській політичній думці націоналістичного спрямування в реаліях функціонування системи міжнародних відносин міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду.

11.15 Теорія політичних систем. Внутрішня політика

11.03.24.0095/0824U000551

Горбенко Наталія Юріївна Медіатизація сучасного політичного дискурсу: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 32::008; 32:316.7; 32:316.77; 32:070; 32.049.5; 32:316.65

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена дослідженню медіатизації політичного дискурсу. У роботі з'ясовано теоретико-концептуальні засади дослідження політичного дискурсу, зокрема, проаналізовано основні сучасні концепції до дослідження медіатизації зарубіжних вчених. Розглянуто моделі медіатизації політичного дискурсу, основні інструменти конструювання політичної медіареальності. Описані механізми відображення реальних подій за допомогою медіа та типи медіапрезентації. Проаналізовано роль нових медіа у процесі медіатизації політичного дискурсу та їхній вплив на політичний процес. Розкрито особливості медіатизації політичного дискурсу України, а також вплив та значення медіатизації для військових конфліктів. Розглянуто перспективи медіатизації, її наслідки та вплив на демократію.

11.03.24.0096/0824U000551

Горбенко Наталія Юріївна Медіатизація сучасного політичного дискурсу: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 32::008; 32:316.7; 32:316.77; 32:070; 32.049.5; 32:316.65

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена дослідженню медіатизації політичного дискурсу. У роботі з'ясовано теоретико-концептуальні засади дослідження політичного дискурсу, зокрема, проаналізовано основні сучасні концепції до дослідження медіатизації зарубіжних вчених. Розглянуто моделі медіатизації політичного дискурсу, основні інструменти конструювання політичної медіареальності. Описані механізми відображення реальних подій за допомогою медіа та типи медіапрезентації. Проаналізовано роль нових медіа у процесі медіатизації політичного дискурсу та їхній вплив на політичний процес. Розкрито особливості медіатизації політичного дискурсу України, а також вплив та значення медіатизації для військових конфліктів. Розглянуто перспективи медіатизації, її наслідки та вплив на демократію.

11.25 Теорія міжнародних відносин. Зовнішня політика і дипломатія

11.03.24.0097/0224U000530

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Суспільні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Васильєва Тетяна Анатоліївна - ДР 0121U112685, УДК 314.7-331.556, 351; 354, 316.42

257

Економіко-математичне моделювання та прогнозування, розроблення методологічних та методичних засад

створення дорожньої карти реформування системи охорони здоров'я в Україні у залежності від визначених експериментальним шляхом прихованих поведінкових реакцій населення на економічні, соціальні та правові заходи реалізації положень медичної реформи.

11.03.24.0098/0824U000525

Соловійова Алєся Борисівна УКРАЇНА В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ КРАЇН БЕНІЛЮКСУ (1991-2020): Дис...Доктор філософії/ Інститут історії України Національної академії наук України - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 327.001; 930.22; 327(4/9); 930.22(4/9); 3.009(100); 3:001.83(100)

с. - Бібліогр.: назв

Робота присвячена комплексному дослідженню зовнішньої політики країн Бенілюксу упродовж 1991-2020 рр. Дисертація виконана на актуальну тему, оскільки у сучасному глобалізованому світі формування зовнішньополітичних зв'язків України з європейськими країнами має фундаментальне значення. Україна посідає важливе місце в європейській зовнішній політиці. Крім того, особливої гострої актуальності дослідження відносин з країнами Європейського Союзу набуло внаслідок повномасштабного вторгнення росією в Україну 24 лютого 2022 року. Крім того, у зв'язку з агресивною війною росії проти України дослідження російського чинника у відносинах України з країнами Європейського Союзу набуває вирішального значення як у контексті реакції цих країн на порушення з боку росії міжнародно-правових угод, і як наслідок, норм міжнародного права, так і щодо питання застосування міжнародно-

правових механізмів підтримки України в боротьбі з агресором. Мета дисертаційного дослідження полягає у з'ясуванні специфіки українського чинника у формуванні та проблемах реалізації східноєвропейської зовнішньополітичної стратегії країн Бенілюксу упродовж 1991-2020 років. Об'єктом дослідження є зовнішня політика країн Бенілюксу упродовж 1991–2020 рр. Предметом дослідження є динаміка зміни курсу країн Бенілюксу щодо України з урахуванням пріоритетів європейської політики, спрямованої на розширення Євросоюзу та якісне поглиблення європейської інтеграції. Методологію дослідження становлять як загальнонаукові методи (аналізу і синтезу, індукції, дедукції), загальнофілософські (системний, структурно-функціональний), та методи емпіричних досліджень (аналіз документів і матеріалів), так і спеціальні історичні методи, до яких належать проблемно-хронологічний, і порівняльно-історичний та ін. Застосування порівняльно-історичного методу дозволило з'ясувати спільне та відмінне у підходах різних ідейно-політичних течій у країнах Бенілюксу щодо співпраці з Україною. Системний метод у поєднанні з структурно-функціональним та проблемно-хронологічним розкрив уявлення про взаємини між Україною та країнами Бенілюксу як цілісний сегмент сучасної системи міжнародних відносин, дозволив відтворити їхню динаміку та виокремити основні напрями. За допомогою інституційного методу визначено інституційні механізми співробітництва між Україною та країнами Бенілюксу на рівні вищих органів державної влади в євроінтеграційних процесах. Наукова новизна дослідження. Здійснений аналіз місця України в зовнішній політиці країн

Бенілюксу протягом 1991–2020 рр. дозволив обґрунтувати низку теоретичних положень, що мають наукову новизну: Уперше: з'ясовано особливості визначення стратегій зовнішньої політики малих держав у контексті політики Бенілюксу щодо України; висвітлено зміни тенденцій зовнішньої політики країн Бенілюксу в умовах російсько-українського збройного конфлікту та після підписання Угоди про асоціацію Україна-ЄС; доведено, що російський чинник негативно позначається на поглибленні відносин України та країн Бенілюксу, які є прихильниками прагматичного підходу до творення зовнішньої політики; залучено до наукового обігу низку джерел із фондів Історичного Архіву Європейського Союзу, Національних Архівів Нідерландів, Люксембургу, України, Архівів Міністерства закордонних справ Бельгії, що дозволило всебічно проаналізувати позиції урядів та політичних сил стосовно зовнішньої політики Бенілюксу щодо України; Удосконалено: визначення основних етапів реалізації зовнішньої політики країн Бенілюксу щодо України (1991–2020 рр.); знання про роль країн Бенілюксу в реалізації програми «Східного партнерства»; розуміння ролі громадських організацій у становленні культурного співробітництва між Україною та країнами Бенілюксу, особливостей їхньої діяльності в умовах пандемії COVID-19; вивчення особливостей формування освітніх осередків українців у країнах Бенілюксу; Набули подальшого розвитку: дослідження праць бельгійських, люксембурзьких, нідерландських, російських, українських та інших науковців з обраної проблематики у контексті встановлення різниці сприйняття теми дослідження; аналіз

впливу окремих партій країн Бенілюксу на посилення російського чинника у відносинах Україна-країни Бенілюксу та формування іміджу України в суспільствах країн Бенілюксу (2014–2020 рр.); систематизація нормативно-правової бази, що забезпечує співробітництво України та країн Бенілюксу; з'ясування тенденцій торговельно-економічного співробітництва країн Бенілюксу та України (1991–2020 рр.).

11.03.24.0099/0824U000525

Соловйова Алєся Борисівна УКРАЇНА В ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ КРАЇН БЕНІЛЮКСУ (1991-2020): Дис...Доктор філософії/ Інститут історії України Національної академії наук України - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 327.001; 930.22; 327(4/9); 930.22(4/9); 3.009(100); 3:001.83(100)

с. - Бібліогр.: назв

Робота присвячена комплексному дослідженню зовнішньої політики країн Бенілюксу упродовж 1991-2020 рр. Дисертація виконана на актуальну тему, оскільки у сучасному глобалізованому світі формування зовнішньополітичних зв'язків України з європейськими країнами має фундаментальне значення. Україна посідає важливе місце в європейській зовнішній політиці. Крім того, особливої гострої актуальності дослідження відносин з країнами Європейського Союзу набуло внаслідок повномаштабного вторгнення росією в Україну 24 лютого 2022 року. Крім того, у зв'язку з агресивною війною росії проти України дослідження російського чинника у відносинах України з країнами Європейського Союзу набуває вирішального значення як у контексті

реакції цих країн на порушення з боку росії міжнародно-правових угод, і як наслідок, норм міжнародного права, так і щодо питання застосування міжнародно-правових механізмів підтримки України в боротьбі з агресором. Мета дисертаційного дослідження полягає у з'ясуванні специфіки українського чинника у формуванні та проблемах реалізації східноєвропейської зовнішньополітичної стратегії країн Бенілюксу упродовж 1991-2020 років. Об'єктом дослідження є зовнішня політика країн Бенілюксу упродовж 1991–2020 рр. Предметом дослідження є динаміка зміни курсу країн Бенілюксу щодо України з урахуванням пріоритетів європейської політики, спрямованої на розширення Євросоюзу та якісне поглиблення європейської інтеграції. Методологію дослідження становлять як загальнонаукові методи (аналізу і синтезу, індукції, дедукції), загальнофілософські (системний, структурно-функціональний), та методи емпіричних досліджень (аналіз документів і матеріалів), так і спеціальні історичні методи, до яких належать проблемно-хронологічний, і порівняльно-історичний та ін. Застосування порівняльно-історичного методу дозволило з'ясувати спільне та відмінне у підходах різних ідейно-політичних течій у країнах Бенілюксу щодо співпраці з Україною. Системний метод у поєднанні з структурно-функціональним та проблемно-хронологічним розкрив уявлення про взаємини між Україною та країнами Бенілюксу як цілісний сегмент сучасної системи міжнародних відносин, дозволив відтворити їхню динаміку та виокремити основні напрями. За допомогою інституційного методу визначено інституційні механізми співробітництва між Україною та країнами Бенілюксу на рівні вищих

органів державної влади в євроінтеграційних процесах. Наукова новизна дослідження. Здійснений аналіз місця України в зовнішній політиці країн Бенілюксу протягом 1991–2020 рр. дозволив обґрунтувати низку теоретичних положень, що мають наукову новизну: Уперше: з’ясовано особливості визначення стратегій зовнішньої політики малих держав у контексті політики Бенілюксу щодо України; висвітлено зміни тенденцій зовнішньої політики країн Бенілюксу в умовах російсько-українського збройного конфлікту та після підписання Угоди про асоціацію Україна-ЄС; доведено, що російський чинник негативно позначається на поглибленні відносин України та країн Бенілюксу, які є прихильниками прагматичного підходу до творення зовнішньої політики; залучено до наукового обігу низку джерел із фондів Історичного Архіву Європейського Союзу, Національних Архівів Нідерландів, Люксембургу, України, Архівів Міністерства закордонних справ Бельгії, що дозволило всебічно проаналізувати позиції урядів та політичних сил стосовно зовнішньої політики Бенілюксу щодо України; Удосконалено: визначення основних етапів реалізації зовнішньої політики країн Бенілюксу щодо України (1991–2020 рр.); знання про роль країн Бенілюксу в реалізації програми «Східного партнерства»; розуміння ролі громадських організацій у становленні культурного співробітництва між Україною та країнами Бенілюксу, особливостей їхньої діяльності в умовах пандемії COVID-19; вивчення особливостей формування освітніх осередків українців у країнах Бенілюксу; Набули подальшого розвитку: дослідження праць бельгійських, люксембурзьких, нідерландських,

російських, українських та інших науковців з обраної проблематики у контексті встановлення різниці сприйняття теми дослідження; аналіз впливу окремих партій країн Бенілюксу на посилення російського чинника у відносинах Україна-країни Бенілюксу та формування іміджу України в суспільствах країн Бенілюксу (2014–2020 рр.); систематизація нормативно-правової бази, що забезпечує співробітництво України та країн Бенілюксу; з’ясування тенденцій торговельно-економічного співробітництва країн Бенілюксу та України (1991–2020 рр.).

12 НАУКОЗНАВСТВО

12.21 Наука і суспільство. Соціологія науки

12.03.24.0100/0224U000414

Наукова, освітня та професійна комунікація в цифрову епоху: традиції та інновації: Заключний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Ільченко Ольга Михайлівна - ДР 0120U104911, УДК 001:316.77, 004:001;007, 81'33, 811.1/.2

14

Тему присвячено аналізу останніх тенденцій фахової комунікації, що буде сприяти кращій вербалізації наукових знань. Метою цього дослідження є: 1) виявлення та вивчення випробуваних часом та новітніх тенденцій в усній та

писемній професійній комунікації в інституційних дискурсах, передусім науковому, освітньому, професійному, а також суміжних із ними науково-популярному та медійному дискурсах, вивчення процесів вербалізації та візуалізації наукових знань, специфіки їхньої нарації; 2) застосування сучасної та випрацювання власної методології аналізу усного та писемного іноземномовного наукового дискурсу з урахуванням новітніх тенденцій цифровізації, потреб випрацювання цифрових компетенцій та навичок, що поліпшують можливості доступу до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та усувають бар'єри на шляху доступу до глобального інформаційного середовища та знань.

12.03.24.0101/0224U000415

Наукова, освітня та професійна комунікація в цифрову епоху: традиції та інновації: Заключний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Ільченко Ольга Михайлівна - ДР 0120U104911, УДК 001:316.77, 004:001;007, 81'33, 811.1/.2

14

Тему присвячено аналізу останніх тенденцій фахової комунікації, що буде сприяти кращій вербалізації наукових знань. Метою цього дослідження є: 1) виявлення та вивчення випробуваних часом та новітніх тенденцій в усній та писемній професійній комунікації в інституційних дискурсах, передусім науковому, освітньому, професійному, а також суміжних із ними науково-популярному та медійному дискурсах,

вивчення процесів вербалізації та візуалізації наукових знань, специфіки їхньої нарації; 2) застосування сучасної та випрацювання власної методології аналізу усного та писемного іноземномовного наукового дискурсу з урахуванням новітніх тенденцій цифровізації, потреб випрацювання цифрових компетенцій та навичок, що поліпшують можливості доступу до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та усувають бар'єри на шляху доступу до глобального інформаційного середовища та знань.

13 КУЛЬТУРА

13.11 Культура в сучасному світі

13.03.24.0102/0824U000400

Засядьвовк Ольга Андріївна
Культуротворча місія івент-практик в Україні: Дис...Доктор філософії/
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.- 0.2024

УДК: 008.009; 008"312"; 008:316.6; 7.091

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації обґрунтовано теоретичні засади й практичні шляхи реалізації культуротворчої місії івент-практик сучасної України в загальному контексті розвитку креативного сектору індустрій. На основі вивчення теоретичних джерел з'ясовано, що питання вивчення івент-практик з точки зору виявлення і аргументування їхньої культуротворчої

місії ще не ставало предметом спеціальних наукових досліджень. Натомість виявлено, що проблематика івентів, івент-індустрії та івент-практик також є порівняно недавнім фокусом досліджень вітчизняних науковців, і характеризується переважно своїм міждисциплінарним характером, що, водночас актуалізує пропонуване дослідження з позицій саме культурологічного підходу. У дисертації доведено, що інноваційна культура сучасності до якої належать креативні індустрії та івент-практики, створює ґрунт для трансформації суспільства, але вона також має спиратися на інноваційні соціокультурні практики, що об'єднують успішних цілеспрямованих людей, які сповідують інноваційні, креативні цінності, до яких зокрема й належать івентпрактики в системі креативних індустрій. Аргументовано, що івент-практики фактично є складовою сучасних креативних індустрій, що пов'язані з генезою споживацького суспільства па поняттям культурних індустрій в технологізованому суспільстві. Оскільки головним об'єктом івент-практик є подія, у науковому і практично орієнтованому дискурсі ці практики ще називають подієвими, так само і їх похідні відгалуження (подієвий менеджмент і т.ін.). З'ясовано, що специфіка підходів до використання сучасних івент-практик відображає безпосередній вплив трансформаційних процесів, якими ознаменувався культурогенез ХХ століття, культурологічно-соціологічні дослідження креативних культурних практик в туризмі, мистецтві, спорті, моді, дизайні, рекламі та посилення взаємодії культурних традицій й інновацій в інформаційному суспільстві ХХІ століття. Сектор культури включає діяльність, пов'язану зі створенням культурних цінностей і її

основоположною природою є діяльність, пов'язана з творчістю, ідентичністю та самовираженням, а креативний сектор заснований на виробництві та поширенні товарів і послуг, які можуть бути виготовлені у промислових масштабах або на основі прототипу. З'ясовано, що інноваційні явища у сфері культури неможливі без розвитку креативних подієвих практик, технологій та послуг, в основу яких покладається соціальна творчість, істотно впливають на якість взаємодії у соціокультурному просторі. Створення культурно-мистецького простору вимагає глибокого розуміння ідентичності культурної спадщини, ресурсів й структури простору. Культуротворчий потенціал креативних культурних практик активно використовується для розширення доступу до надбань національної і світової спадщини, інноваційних культурних продуктів, увійшов у практичний обіг менеджерів для розробки проектів і стратегій регіонального розвитку. Ключові слова: культуротворчість, культуротворча місія, івент-індустрії, івент-практики, івент-маркетинг, подієві практики, креативні індустрії, креативність, дестинації, цінності, ціннісні орієнтири, інновації, інноваційний культурний продукт, культурне проектування, соціокультурний простір.

13.03.24.0103/0824U000400

Засядьвовк Ольга Андріївна
Культуротворча місія івент-практик в Україні: Дис...Доктор філософії/
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1--
0.2024

УДК: 008.009; 008"312"; 008:316.6; 7.091

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації обґрунтовано теоретичні засади й практичні шляхи реалізації культуротворчої місії івент-практик сучасної України в загальному контексті розвитку креативного сектору індустрій. На основі вивчення теоретичних джерел з'ясовано, що питання вивчення івент-практик з точки зору виявлення і аргументування їхньої культуротворчої місії ще не ставало предметом спеціальних наукових досліджень. Натомість виявлено, що проблематика івентів, івент-індустрії та івент-практик також є порівняно недавнім фокусом досліджень вітчизняних науковців, і характеризується переважно своїм міждисциплінарним характером, що, водночас актуалізує пропонуване дослідження з позицій саме культурологічного підходу. У дисертації доведено, що інноваційна культура сучасності до якої належать креативні індустрії та івент-практики, створює ґрунт для трансформації суспільства, але вона також має спиратися на інноваційні соціокультурні практики, що об'єднують успішних цілеспрямованих людей, які сповідують інноваційні, креативні цінності, до яких зокрема й належать івентпрактики в системі креативних індустрій. Аргументовано, що івент-практики фактично є складовою сучасних креативних індустрій, що пов'язані з генезою споживацького суспільства на поняттям культурних індустрій в технологізованому суспільстві. Оскільки головним об'єктом івент-практик є подія, у науковому і практично орієнтованому дискурсі ці практики ще називають подієвими, так само і їх похідні відгалуження (подієвий менеджмент і т.ін.). З'ясовано, що специфіка підходів до використання сучасних івент-практик відображає безпосередній вплив

трансформаційних процесів, якими ознаменувався культурогенез XX століття, культурологічно-соціологічні дослідження креативних культурних практик в туризмі, мистецтві, спорті, моді, дизайні, рекламі та посилення взаємодії культурних традицій й інновацій в інформаційному суспільстві XXI століття. Сектор культури включає діяльність, пов'язану зі створенням культурних цінностей і її основоположною природою є діяльність, пов'язана з творчістю, ідентичністю та самовираженням, а креативний сектор заснований на виробництві та поширенні товарів і послуг, які можуть бути виготовлені у промислових масштабах або на основі прототипу. З'ясовано, що інноваційні явища у сфері культури неможливі без розвитку креативних подієвих практик, технологій та послуг, в основу яких покладається соціальна творчість, істотно впливають на якість взаємодії у соціокультурному просторі. Створення культурно-мистецького простору вимагає глибокого розуміння ідентичності культурної спадщини, ресурсів й структури простору. Культуротворчий потенціал креативних культурних практик активно використовується для розширення доступу до надбань національної і світової спадщини, інноваційних культурних продуктів, увійшов у практичний обіг менеджерів для розробки проектів і стратегій регіонального розвитку. Ключові слова: культуротворчість, культуротворча місія, івент-індустрія, івент-практики, івент-маркетинг, подієві практики, креативні індустрії, креативність, дестинації, цінності, ціннісні орієнтири, інновації, інноваційний культурний продукт, культурне проектування, соціокультурний простір.

13.15 Організація і управління в галузі культури

13.03.24.0104/0824U000400

Засядьвовк Ольга Андріївна
Культуротворча місія івент-практик в Україні: Дис...Доктор філософії/
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1--
0.2024

УДК: 008.009; 008"312"; 008:316.6; 7.091

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації обґрунтовано теоретичні засади й практичні шляхи реалізації культуротворчої місії івент-практик сучасної України в загальному контексті розвитку креативного сектору індустрій. На основі вивчення теоретичних джерел з'ясовано, що питання вивчення івент-практик з точки зору виявлення і аргументування їхньої культуротворчої місії ще не ставало предметом спеціальних наукових досліджень. Натомість виявлено, що проблематика івентів, івент-індустрії та івент-практик також є порівняно недавнім фокусом досліджень вітчизняних науковців, і характеризується переважно своїм міждисциплінарним характером, що, водночас актуалізує пропоноване дослідження з позицій саме культурологічного підходу. У дисертації доведено, що інноваційна культура сучасності до якої належать креативні індустрії та івент-практики, створює ґрунт для трансформації суспільства, але вона також має спиратися на інноваційні соціокультурні практики, що об'єднують успішних цілеспрямованих людей, які сповідують інноваційні, креативні

цінності, до яких зокрема й належать івентпрактики в системі креативних індустрій. Аргументовано, що івент-практики фактично є складовою сучасних креативних індустрій, що пов'язані з генезою споживацького суспільства па поняттям культурних індустрій в технологізованому суспільстві. Оскільки головним об'єктом івент-практик є подія, у науковому і практично орієнтованому дискурсі ці практики ще називають подієвими, так само і їх похідні відгалуження (подієвий менеджмент і т.ін.). З'ясовано, що специфіка підходів до використання сучасних івент-практик відображає безпосередній вплив трансформаційних процесів, якими ознаменувався культурогенез ХХ століття, культурологічно-соціологічні дослідження креативних культурних практик в туризмі, мистецтві, спорті, моді, дизайні, рекламі та посилення взаємодії культурних традицій й інновацій в інформаційному суспільстві ХХІ століття. Сектор культури включає діяльність, пов'язану зі створенням культурних цінностей і її основоположною природою є діяльність, пов'язана з творчістю, ідентичністю та самовираженням, а креативний сектор заснований на виробництві та поширенні товарів і послуг, які можуть бути виготовлені у промислових масштабах або на основі прототипу. З'ясовано, що інноваційні явища у сфері культури неможливі без розвитку креативних подієвих практик, технологій та послуг, в основу яких покладається соціальна творчість, істотно впливають на якість взаємодії у соціокультурному просторі. Створення культурно-мистецького простору вимагає глибокого розуміння ідентичності культурної спадщини, ресурсів й структури простору. Культуротворчий потенціал креативних культурних практик активно

використовується для розширення доступу до надбань національної і світової спадщини, інноваційних культурних продуктів, увійшов у практичний обіг менеджерів для розробки проектів і стратегій регіонального розвитку. Ключові слова: культуротворчість, культуротворча місія, івент-індустрія, івент-практики, івент-маркетинг, події практики, креативні індустрії, креативність, дестинації, цінності, ціннісні орієнтири, інновації, інноваційний культурний продукт, культурне проектування, соціокультурний простір.

13.21 Культурно-просвітня робота. Аматорська діяльність у сфері дозвілля

13.03.24.0105/0224U000337

Аксіологічні проблеми суспільного та гуманітарного розвитку в аспекті демократичних трансформацій України: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Євсєєва Галина Петрівна - ДР 0121U100133, УДК 351.858

148

Розробка методологічних та методичних основ щодо аксіологічних проблем суспільного та гуманітарного розвитку в аспекті демократичних трансформацій України

13.03.24.0106/0224U000402

Аксіологічні проблеми суспільного та гуманітарного розвитку в аспекті

демократичних трансформацій України: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Євсєєва Галина Петрівна - ДР 0121U100133, УДК 351.858

152

Розробка методологічних та методичних основ щодо аксіологічних проблем суспільного та гуманітарного розвитку в аспекті демократичних трансформацій України

13.31 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство

13.03.24.0107/0224U000475

Організаційні основи формування галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для аграрної галузі України з використанням інноваційних технологій: Заключний звіт/Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України; Керівник Каштанова Тетяна Володимирівна - ДР 0121U100548, УДК 02:001.891

37

Проаналізувати стан розроблення проблеми та дослідити джерельну базу з питань формування бібліотечно-інформаційних ресурсів в Україні акцентуючи увагу на галузевих ресурсах. Висвітлити особливості галузевих інформаційних потреб користувачів і способи їх задоволення. Визначити пріоритетні напрями розвитку бібліотечно-інформаційного комплексу як соціокультурного об'єкта та основні тенденції його функціонального і

технологічного оновлення з використанням інноваційних технологій.

13.51 Музейна справа. Музеєзнавство

13.03.24.0108/0224U000447

Музей як інституційна платформа сучасного наукового та культурного діалогу: Заключний звіт/Інститут народознавства Національної академії наук України; Керівник Клімашевський Андрій Володимирович - ДР 0121U108013, УДК 069.4, 7.072.2, 39; 572.9

44

Показати інтегрований характер досліджуваних художніх явищ, культурних пластів у вітчизняному та європейському художньому процесі; розкрити у музейному форматі, як сучасній інституційній платформі, діалектичний взаємозв'язок традиції, новацій та впливів різних культурних ареалів; поглибити теоретично-методологічну базу досліджень зі збереження й актуалізації національного надбання України.

14 НАРОДНА ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА

14 НАРОДНА ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА

14.03.24.0109/0824U000359

Григорчук Тетяна Вікторівна Розвиток логічного мислення майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки: Дис...Доктор філософії/Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 37; 377

с. - Бібліогр.: назв

У сучасному технологічному суспільстві логічне мислення є важливою навичкою, яка впливає на багато аспектів життя людини. Ключовими аргументами, які підкреслюють важливість цієї навички є такі, що: логічне мислення допомагає людині аналізувати ситуації, визначати причини проблем і розробляти ефективні стратегії їх вирішення; дає змогу знайти оптимальні рішення в різних сферах життя, від особистих проблем до професійних завдань; дозволяє оцінювати альтернативи, аналізувати переваги і недоліки, розуміти наслідки своїх дій і обирати найбільш обдумані та відповідальні рішення; в епоху інформаційного перенасичення логічне мислення дозволяє відсіяти надмірну, недостовірну або приховану інформацію, роблячи наші знання більш об'єктивними та корисними; допомагає людині розуміти свої власні переконання, цінності та мотивації; стимулює саморефлексію і самоконтроль, що сприяє особистісному розвитку; дозволяє ефективно аналізувати ситуації в міжособистісних відносинах, розуміти погляди і почуття інших людей, сприяючи спільному розумінню та співпраці; є важливими для активної участі в суспільних процесах і прийняття обґрунтованих громадянських рішень.

14.03.24.0110/0824U000435

Шафрановський Віталій Юрійович
Організація процесу навчання в
церковно-парафіяльних школах України
XIX – початку XX ст.: Дис...Доктор
філософії/ Полтавський національний
педагогічний університет імені В. Г.
Короленка - Захищена; 1.-0.2024

УДК: 37; 373(091);
94(477)"1920/1933"+37.018.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена комплексному аналізу історії церковно-парафіяльних шкіл в системі освіти XIX–початку XX століть, що в свою чергу дозволяє зробити висновок, що церковно-парафіяльні школи відігравали важливу роль у процесі виховання та навчання підростаючого покоління. Царський уряд обрав православне духовенство як охоронця інтересів освіти імперії. Духовенству було доручено управління початковими школами, які офіційно називалися церковно-парафіяльними, а в 1836 році православне духовенство отримало право відкривати школи для навчання селянських дітей Закону Божому, читанню, письму і рахунку, а за Миколи I були офіційно визнані школи при монастирях і церквах. Святійший Синод заохочував духовенство відкривати парафіяльні школи у своєму царському указі від 29 жовтня 1836 року. Починаючи з 1884 року, російський імперський уряд розробив і видав низку указів і постанов щодо освітньої діяльності духовенства: «Положення про церковно-парафіяльні школи» 1884 року, «Навчальний план церковно-парафіяльних шкіл» 1886 року, «Положення про школи грамоти» 1891 року, «Положення про церковно-парафіяльні школи Православної Церкви» та «Положення про церковно-

парафіяльні школи Православної Церкви та правила управління школами грамоти» у 1896 році та «Положення про церковні школи» у 1902 році. Публікація цих документів ознаменувала новий етап у розвитку церковних шкіл, коли парафіяльні школи отримали державну підтримку і стали невід’ємною частиною початкових шкіл. Протягом короткого періоду часу послідовно втілювалися в життя плани заснування церковно-парафіяльних шкіл, створювалися церковно-парафіяльні ради та надавалася підтримка школам на місцевому рівні. У роботі вперше визначено основні передумови розвитку церковно-парафіяльних шкіл як культурно-просвітницького осередку православ’я: боротьба з тотальною неграмотністю населення; створення єдиної системи початкових закладів освіти; виховання підростаючого покоління на християнських засадах задля подолання проявів девіантної поведінки; політика «освіченого абсолютизму» та ін. Обґрунтовано організацію процесу навчання і виховання дітей у церковно-парафіяльних школах XIX – початку XX ст.: превалювання релігійного компоненту над світським у теорії навчання та виховання; надання катехітичним предметам переваги першочерговості; зосередженість на дисциплінарності, природовідповідності, трудовому вихованні; перевага виховних цілей над навчальними; рівномірність розподілу навчальних предметів за днями тижня задля забезпечення однакової зайнятості школярів; навчальний матеріал подавався учням з урахуванням особливостей наявного життєвого досвіду; індивідуалізація впливів на учнів та ін. Розкрито принципи (наступності й міцності знань, пов’язаності з життям, практично-прикладної спрямованості, індивідуалізації, відповідальності,

єдності навчання і виховання), зміст (навчальні плани і програми включали: теорію освіти й виховання, читання та письмо, історію, географію рідного краю, арифметичні знання, трудове навчання з садо-городньої та польової роботи, релігійну освіту, церковний спів); форми та види діяльності (підготовка до виступів та заходів просвітницько-релігійного змісту, гурткова робота зі співу та рукоділля, садівництво, наставництво над молодшими учнями). Науково обґрунтовано динаміку процесу навчання і виховання дітей у церковно-парафіяльних школах XIX – початку XX ст., визначено основні етапи: (I (початок XIX ст. – 1864 р.) – формування мережі початкових шкіл України; II (1864 р. – 1884 рр.) – реформування системи церковно-парафіяльних шкіл; III – (1884 – початок XX ст.) – розвиток церковно-парафіяльної школи та її занепад. У дисертації виявлено та схарактеризовано творчі постаті священнослужителів (митр. Платон, еп. Ієронім (Екземплярський), прот. Данило Данилевський свящ. Афанасій Сокологорський та ін.); викладачів (М. Реморов, Д. Сокологорська, В. Воблий, В. Овсієвський, дияк. Григорій Сандулов та ін.) авторів підручників і посібників (М. Корф, Х. Алчевська, К. Победоносцев, В. Зеньківський, С. Рачинський, С. Миропольський, О. Удод та ін.), які: розробили теоретичні й практичні засади навчання і виховання дітей у церковно-парафіяльних школах; обґрунтували систему принципів життя церковно-парафіяльних шкіл; науково узагальнили досвід початкової освіти XIX – 20-ті рр. XX ст.; змодельовали освітню систему церковно-парафіяльної школи. Священнослужителі, педагоги працюючи в церковно-парафіяльних школах, розробляли оригінальні підручники й посібники, вносячи в її зміст духовний і

водночас особистісно-соціальний компоненти. Практична значущість роботи полягає у можливостях використання її результатів і розроблених рекомендацій у процесі підготовки фахівців гуманітарних спеціальностей і вихованні дітей у загальноосвітніх закладах освіти, у системі післядипломної педагогічної освіти та методичної роботи з учителями різних фахів.

14.03.24.0111/0824U000438

Горлова Людмила Леонідівна
Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх юристів у процесі фахової підготовки: Дис...Доктор філософії/ Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 37; 378

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота «Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх юристів у процесі фахової підготовки» є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх юристів у процесі фахової підготовки. Перший розділ «Формування професійно-комунікативної компетентності юристів як педагогічна проблема» присвячено вивченню та аналізу педагогічних аспектів формування професійно-комунікативної компетентності у майбутніх юристів. Підкреслюється важливість розвитку не лише фахових знань, але й навичок ефективної комунікації, які визначають успішну практику в юридичній сфері. У розділі проводиться аналіз сучасних

педагогічних стратегій, методик та підходів, спрямованих на покращення процесу формування комунікативних умінь та професійних здібностей у майбутніх юридичних фахівців. Розглядаються теоретичні аспекти педагогічної науки, які пов'язані із визначенням оптимальних стратегій навчання та розвитку, спрямованих на підвищення рівня комунікативної компетентності в межах юридичної освіти. У другому розділі «Методичні засади професійно-комунікативної підготовки майбутніх юристів» розглядаються ключові методичні аспекти, спрямовані на підготовку майбутніх юристів до успішної професійної діяльності в контексті комунікативних вмінь та навичок. Аналізуються теоретичні основи методики викладання та організації навчального процесу з урахуванням специфіки юридичної освіти. У третьому розділі «Експериментальна перевірка педагогічних умов формування компетентності майбутніх юристів» розглядається експериментальне дослідження, спрямоване на перевірку та оцінку ефективності педагогічних умов, які сприяють формуванню компетентності у майбутніх юристів. Проводиться аналіз методів та стратегій, що використовуються для впровадження педагогічних інновацій у навчальний процес з метою підвищення якості освіти у сфері юридичної діяльності. В розділі представлені результати експериментального дослідження, включаючи порівняльний аналіз результатів між контрольною та експериментальною групами, а також статистичну обробку отриманих даних. Здійснюється оцінка впливу педагогічних умов на формування та підвищення рівня компетентності здобувачів освіти-юристів. Дослідження робить акцент на

практичному значенні отриманих результатів і рекомендаціях для вдосконалення навчального процесу, спрямованих на підвищення ефективності формування компетентності майбутніх фахівців у галузі права через оптимальний вибір педагогічних підходів та умов навчання. У ході написання дисертації, ми дійшли таких висновків. Нами здійснено теоретико-методологічний аналіз поняття професійної компетентності, визначено критерії та показники рівнів її сформованості. Нами експериментально перевірено ефективність запропонованої моделі шляхом упровадження сконструйованої на її основі програми формування професійної компетентності майбутніх юристів. Нами визначено рівні сформованості професійної культури майбутніх юристів за такими діагностичними методиками. В експериментальній групі базовий рівень визнали 28,55% майбутніх юристів, у контрольній групі – 27,68% респондентів. На результативному рівні в експериментальній групі зараховано 61,41% майбутніх юристів, у контрольній – 61,77% здобувачів освіти. Рефлексивний рівень зафіксований у 10,04% опитаних експериментальної групи та у 10,55% юристів майбутньої контрольної групи. Значні позитивні зміни відбулися в експериментальній групі. Так, під час контрольного експерименту початковий рівень виявлено у 6,1% майбутніх юристів експериментальної групи (на початковому етапі він був у 28,55% респондентів); продуктивний рівень зафіксовано у 72,6% здобувачів освіти (раніше 61,41%); рефлексивний рівень виявлено у 21,3% майбутніх юристів (у 10,04% здобувачів освіти). У контрольній групі виявлено невеликі позитивні зміни. Так, на етапі контролю базовий рівень

виявлено у 23,3% майбутніх юристів (виявлено у 27,68% опитаних); продуктивний рівень зафіксовано у 64,1% здобувачів освіти (був у 61,77%); рівень рефлексії виявили 12,6% майбутніх юристів (таких було 10,55% здобувачів освіти). Таким чином, використання різноманітних форм, методів і прийомів професійної підготовки сприяє формуванню професійної компетентності здобувачів освіти, дозволяє їм оволодіти способами інтерпретації професійної культури та стратегіями культурологічного дослідження, передбачити можливі проблеми професійної діяльності та визначити шляхи сприяння їм, забезпечуючи при цьому розвиток комунікативних навичок юристів у майбутньому, формування їх професійної культури на основі контекстного навчання.

14.01 Загальні питання народної освіти і педагогіки

14.03.24.0112/0824U000311

Івашко (Латишевська) Катерина Володимирівна Формування моральної культури у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.: Дис...Доктор філософії/ Львівський державний університет безпеки життєдіяльності - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 378; 37:004

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації досліджено проблему формування моральної культури у майбутніх учителів початкових класів

засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади та методичні (підходи, принципи, методика) основи. У процесі проведеного аналізу доведено, що професійна діяльність майбутнього учителя початкових класів є багатоаспектною, складною, передбачає ретельне використання досягнень вітчизняної і зарубіжної психолого-педагогічної науки, формування високого рівня компетентності, педагогічної майстерності, моральної культури. Проведений теоретико-методологічний аналіз обраної проблеми дозволив з'ясувати сутність і зміст базових понять дослідження, а саме: «мораль», «культура», «моральна культура педагога», «інформаційно-комунікаційна технологія» (ІКТ), що дало змогу сформулювати авторське тлумачення поняття «моральна культура майбутнього учителя початкових класів» в сенсі сутнісних характеристик, якостей і ознак, які ґрунтуються на комплексі теоретичних знань, практичних навичок, набутому досвіді, ціннісних орієнтаціях і розвинених здатностях особистості до інноваційно-педагогічної діяльності з доцільним використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Науково визначено методологічну основу, концептуальні положення дослідження, які ґрунтуються на сучасних теоріях наукового пізнання, передусім, законах діалектики, герменевтики (проблема взаєморозуміння між суб'єктами освітнього процесу, саморефлексії); аксіології (визнання моральної культури як важливої загальнолюдської цінності); синергетики (ідея самоорганізації, самовиховання та культурного, духовного саморозвитку суб'єктів освітнього процесу) та ін. Обґрунтовано та застосовано провідні підходи (системний, діяльнісний, особистісно-

орієнтований, антропоцентричний, культурологічний та ін.) до формування моральної культури у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, які є взаємопов'язаними та основоположними для теми нашого дослідження, а також основні принципи і закономірності. Творче використання визначених методологічних основ та підходів до аналізу проблеми формування моральної культури у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій дало змогу отримати прогнозований результат, а саме: визначити критерії, показники і рівні сформованості моральної культури, яка активно сприяє становленню компетентного фахівця освітньої галузі.

14.03.24.0113/0824U000341

Матушок Галина Сергіївна Підготовка педагогічних кадрів в Україні у середині 1950-х – першій половині 1960-х рр.: історичний аспект: Дис...Доктор філософії/ Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 37.08; 378(091); 37(091)(477)

с. - Бібліогр.: назв

У дослідженні комплексно досліджено і проаналізовано становище педагогічних закладів освіти в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства середини 50-х рр. – першої половини 60-х рр. ХХ ст., показано вплив цих явищ на підготовку кваліфікованих кадрів вчителів. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на основі залучених нових архівних джерел, матеріалів періодичної преси, історичної літератури,

уперше комплексно показано систему вищої педагогічної освіти у роки «хрущовської відлиги», структурні зміни (створення, реорганізації чи закриття факультетів), динаміку чисельності науково-педагогічних працівників і студентів, охарактеризовано учасників освітнього процесу за основними показниками; визначено фаховий рівень керівного складу педінститутів; проаналізовано процес організації та результативність навчальної роботи ЗВО і науково-дослідної роботи викладачів та студентів; вивчено питання щодо організації та проведення практичної підготовки (педагогічної та виробничої практик); комплексно охарактеризовано різні форми ідеологічної, ідейно-виховної, суспільно-корисної і культурно-масової роботи; показано процес розширення і зміцнення матеріально-технічної бази, забезпечення студентів стипендіями, медичним обслуговуванням, викладачів і студентів – житловими площами, оздоровленням.

14.03.24.0114/0824U000453

Созонюк Ольга Сергіївна Організація самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проектування логістичних систем: Дис...Доктор філософії/ Криворізький державний педагогічний університет - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 378; 37.001.57; 37.001.63; 65.012.34; 164

с. - Бібліогр.: назв

Об'єкт дослідження – організація професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування. Мета дослідження – теоретичне обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка

методики організації самостійної роботи у майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проєктування логістичних систем під час професійно-практичної підготовки. Згідно з метою визначено завдання дослідження: • провести аналіз психолого-педагогічної і методичної літератури з метою виявлення та узагальнення сучасних форм і методів, методичних підходів до організації професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування; • розкрити особливості проєктування логістичних систем у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування; • розробити й обґрунтувати модель організації самостійної роботи у майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проєктування логістичних систем; • розробити методичні рекомендації щодо освітньої діяльності майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі вивчення логістичних систем; експериментально перевірити ефективність запропонованої методики з використанням інноваційних форм та методів навчання. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексне дослідження організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проєктування логістичних систем; визначено структуру організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проєктування логістичних систем (мотиваційно-потребнісний, змістово-процесуальний, контрольно-оцінювальний компоненти); розроблено й експериментально перевірено модель організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проєктування логістичних систем, яка складається з цільового, теоретичного, організаційно-процесуального й оцінно-

результативного блоків; визначено й обґрунтовано педагогічні умови організації самостійної роботи майбутніх фахівців сфери обслуговування в процесі проєктування логістичних систем (ознайомлення майбутніх фахівців сфери обслуговування із роллю й місцем логістичних систем в організації самостійної роботи через збагачення змісту спеціальних дисциплін знаннями з основ логістики; реалізація комплексу сучасних інноваційних технологій, спрямованих на формування самостійності майбутніх фахівців сфери обслуговування; оволодіння майбутніми фахівцями сфери обслуговування методичними прийомами організації самостійної роботи в процесі проєктування логістичних систем); уточнені поняття «самостійна робота», «організація самостійної роботи», «логістика», «логістична система», «проєктування логістичних систем у закладах ресторанного господарства».

14.07 Загальна педагогіка

14.03.24.0115/0824U000432

Грузевич Тетяна Юріївна Громадянське виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій: Дис...Доктор філософії/ Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія - Захищена; 1.-. 0.2024

УДК: 373.1.02; 37.013

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено вирішенню наукового завдання щодо громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій. Наукова новизна

одержаних результатів полягає в тому, що: уперше обґрунтовано педагогічні умови громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій (спрямування змісту освітнього процесу на поглиблення обізнаності учнів старших класів щодо національних традицій та їх громадянознавчого потенціалу; поєднання традиційних та інноваційних технологій у громадянському вихованні учнів старших класів закладів загальної середньої освіти використання виховного потенціалу позакласних заходів для активізації громадянського самовиховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти; розвиток громадянської культури педагогічних працівників); розроблено структурно-функціональну модель цього процесу, основними складниками якої є такі: мета, підходи, принципи, етапи, педагогічні умови громадянського виховання, зміст, форми, методи, критерії та результат громадянського виховання; уточнено сутність ключових понять дослідження: «громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій як педагогічного процесу взаємодії учнів старших класів закладів загальної середньої освіти і педагога, спрямованого на набуття у сприятливих педагогічних умовах особистісних якостей, які характеризують їх ставлення до встановлених у державі порядків, законів, почуття власної гідності, знання і поваги до прав людини, чеснот громадянського суспільства і виявляються у свідомій активній і відповідальній діяльності на основі засвоєних громадянських знань та національних традицій», «громадянської вихованості учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на

основі національних традицій як комплексної властивості особистості, що характеризується наявністю і ступенем сформованості таких соціально цінних якостей і властивостей як патріотизм, громадянська свідомість, громадянська активність, громадянська відповідальність, толерантність, національна ідентичність, соціальна мобільність тощо»; удосконалено зміст критеріїв сформованості громадянської вихованості учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій та їх показники: інформаційно-пізнавальний критерій (показники: рівень засвоєння національних традицій, мови, культури та мистецтва; знання про особистість та її соціалізацію, права і свободи людини, про людину в соціокультурному просторі; знання про громадянське суспільство, дитячі й молодіжні громадські об'єднання; інформованість про сучасні суспільні події в Україні й у світі, вироблення власної громадянської позиції стосовно цих подій); мотиваційно-ціннісний критерій (показники: усвідомлення значущості національних традицій для самореалізації людини в соціокультурному просторі; готовність брати участь у суспільно корисній діяльності; ставлення до участі у розбудові незалежної держави, зміцненні її авторитету на світовій арені; прагнення до самовдосконалення особистості, поглиблення знань національних традицій); діяльнісно-рефлексивний критерій (показники: виконання громадянських обов'язків на основі дотримання морально-правових норм та національних традицій; залучення до суспільних справ, наявність досвіду громадянської поведінки; здатність діяти свідомо та відповідально; здатність до самоорганізації та організації інших у суспільно корисній

діяльності); подальшого розвитку набули наукові знання про громадянське виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти, зміст, форми і методи громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні й упровадженні спецкурсу «Національні традиції у громадянському вихованні учнів старших класів закладів загальної середньої освіти», методичних рекомендацій педагогічним працівникам щодо громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій, у доповненні змісту навчальних предметів громадянознавчим матеріалом; апробуванні творчих завдань, інноваційних форм аудиторної та позааудиторної роботи, індивідуальних планів громадянського самовиховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти; розробленні та реалізації Програми громадянсько-краєзнавчої роботи. Матеріали дослідження було використано вчителями, педагогами-організаторами під час відбору змісту матеріалу для позакласних заходів з громадянського виховання.

14.03.24.0116/0824U000476

Цуй Лун ... Розвиток професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів (на прикладі провінції Сичуань): Дис...Доктор філософії/ Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця - Захищена; 1--0.2024

УДК: 37.02; 371

с. - Бібліогр.: назв

Розвиток професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури є важливим завданням для закладів вищої освіти. Для успішного виконання цього завдання заклади вищої освіти повинні мати відповідну матеріально-технічну базу, а також висококваліфікований викладацький склад. На прикладі провінції Сичуань показано, що в останні роки в цій провінції істотно підвищилася якість підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Це пов'язано з такими чинниками, як: збільшення обсягу фінансування закладів вищої освіти, які займаються підготовкою вчителів фізичної культури; впровадженням нових освітніх технологій в освітній процес; підвищенням кваліфікації викладачів кафедр фізичної культури. Завдяки цим чинникам якість підготовки майбутніх учителів фізичної культури у провінції Сичуань значно зросла, а відповідно й позитивно позначилося на якості фізичного виховання учнів у школах провінції. Доцільність дослідження й вирішення зазначеної проблеми, її актуальність і доцільність зумовлені також наявними суперечностями між: потребою в розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів (на прикладі провінції Сичуань), що сприяють його практичній реалізації в процесі навчання; доцільністю використання передових ідей китайських науковців щодо розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів (на прикладі провінції Сичуань) та недостатньою обізнаністю українських дослідників цими ідеями; практичною потребою у розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів і недостатньою систематичністю у процесі їхньої професійної підготовки. Для вирішення поставлених завдань, досягнення мети та перевірки гіпотези

дослідження використано комплекс сучасних методів: теоретичні (аналіз нормативно-правових документів, психолого-педагогічної літератури, інтернет-ресурсів, авторефератів, дисертацій, монографій, що дало змогу визначити та теоретично обґрунтувати педагогічні умови розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів провінції Сичуань); емпіричні (анкетування, опитування, педагогічне спостереження, самооцінка та експертна оцінка, тестування, групові та індивідуальні бесіди із здобувачами та викладачами – учасниками педагогічного експерименту, експертами, керівниками освітніх закладів, проектування, педагогічний експеримент, інтерпретація отриманих даних); методи математичної статистики (статистична обробка даних, графічне відображення результатів, критерій Пірсона) для кількісного аналізу одержаних у педагогічному дослідженні результатів і встановлення їх достовірності щодо розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів провінції Сичуань. У дисертації вперше теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів провінції Сичуань: створення позитивного іміджу професії вчителя фізичної культури, що допоможе залучити до цієї професії найкращих випускників шкіл; розвиток системи наставництва для молодих учителів фізичної культури, що дозволить їм отримати підтримку від більш досвідчених колег і швидше адаптуватися до роботи в школі; забезпечення доступу майбутніх учителів фізичної культури до сучасних інформаційних технологій, що дозволить їм використовувати їх у своїй роботі для підвищення ефективності навчання;

уточнено: визначення суті поняття «професіоналізм майбутніх учителів фізичної культури», як складний і багатогранний процес, компонентами якого є: теоретичне навчання, практична підготовка педагогічна майстерність, сучасні педагогічні технології; зміст структурних компонентів розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів провінції Сичуань (мотиваційно-ціннісний, змістовий, процесуальний, особистісно-рефлексійний); критерії (мотиваційно-діагностичний, когнітивно-діяльнісний, компетентісно-рефлексійний), показники (мотиви, потреби, інтереси, знання, уміння, навички, здатність адекватно оцінювати власну діяльність, рефлексія), рівні (високий, середній, низький) розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів провінції Сичуань. Подальшого розвитку набули положення щодо оновлення форми, методи і засоби розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури коледжів провінції Сичуань. Теоретичними положеннями та практичними напрацюваннями можуть послуговуватися: викладачі під час проведення аудиторних і позааудиторних занять, при розробці навчальних програм, створенні навчальних посібників із фахових дисциплін; студенти в процесі підготовки до лекційно-семінарських занять, написанні магістерських робіт. Матеріали дослідження можуть використовуватися в професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти для оновлення змісту лекційних і практичних занять; в організації педагогічної практики; у процесі написання магістерських робіт; у розробці освітніх програм; у створенні навчальних підручників; у системі

післядипломної освіти та підвищення кваліфікації учителів.

14.09 Історія освіти і педагогіки. Персоналія

14.03.24.0117/0824U000341

Матушок Галина Сергіївна Підготовка педагогічних кадрів в Україні у середині 1950-х – першій половині 1960-х рр.: історичний аспект: Дис...Доктор філософії/ Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 37.08; 378(091); 37(091)(477)

с. - Бібліогр.: назв

У дослідженні комплексно досліджено і проаналізувано становище педагогічних закладів освіти в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства середини 50-х рр. – першої половини 60-х рр. ХХ ст., показано вплив цих явищ на підготовку кваліфікованих кадрів вчителів. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на основі залучених нових архівних джерел, матеріалів періодичної преси, історичної літератури, уперше комплексно показано систему вищої педагогічної освіти у роки «хрущовської відлиги», структурні зміни (створення, реорганізації чи закриття факультетів), динаміку чисельності науково-педагогічних працівників і студентів, охарактеризовано учасників освітнього процесу за основними показниками; визначено фаховий рівень керівного складу педінститутів; проаналізовано процес організації та результативність навчальної роботи ЗВО і науково-дослідної роботи викладачів та студентів; вивчено питання щодо

організації та проведення практичної підготовки (педагогічної та виробничої практик); комплексно охарактеризовано різні форми ідеологічної, ідейно-виховної, суспільно-корисної і культурно-масової роботи; показано процес розширення і зміцнення матеріально-технічної бази, забезпечення студентів стипендіями, медичним обслуговуванням, викладачів і студентів – житловими площами, оздоровленням.

14.03.24.0118/0824U000341

Матушок Галина Сергіївна Підготовка педагогічних кадрів в Україні у середині 1950-х – першій половині 1960-х рр.: історичний аспект: Дис...Доктор філософії/ Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 37.08; 378(091); 37(091)(477)

с. - Бібліогр.: назв

У дослідженні комплексно досліджено і проаналізувано становище педагогічних закладів освіти в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства середини 50-х рр. – першої половини 60-х рр. ХХ ст., показано вплив цих явищ на підготовку кваліфікованих кадрів вчителів. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що на основі залучених нових архівних джерел, матеріалів періодичної преси, історичної літератури, уперше комплексно показано систему вищої педагогічної освіти у роки «хрущовської відлиги», структурні зміни (створення, реорганізації чи закриття факультетів), динаміку чисельності науково-педагогічних працівників і студентів, охарактеризовано учасників освітнього процесу за основними показниками; визначено фаховий рівень

керівного складу педінститутів; проаналізовано процес організації та результативність навчальної роботи ЗВО і науково-дослідної роботи викладачів та студентів; вивчено питання щодо організації та проведення практичної підготовки (педагогічної та виробничої практик); комплексно охарактеризовано різні форми ідеологічної, ідейно-виховної, суспільно-корисної і культурно-масової роботи; показано процес розширення і зміцнення матеріально-технічної бази, забезпечення студентів стипендіями, медичним обслуговуванням, викладачів і студентів – житловими площами, оздоровленням.

14.03.24.0119/0824U000436

Семенова Анна Миколаївна Освітня та громадсько-просвітницька діяльність Олімпіади Михайлівни Пащенко-Шульмінської (1879–1972): Дис...Доктор філософії/ Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 37(091); 37(092); 37(091); 37(091)(477)

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню державницької, освітньої та громадсько-просвітницької діяльності відомої на Поділлі та в Україні діячки Олімпіади Михайлівни Пащенко-Шульмінської. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: – вперше здійснено системний та комплексний аналіз освітньої та громадсько-просвітницької діяльності О. Пащенко-Шульмінської у контексті знакових подій національної історії ХХ століття; систематизовано та охарактеризовано історико-педагогічну

літературу з теми дослідження; виокремлено основні етапи формування світогляду та становлення особистості; з'ясовано найбільш важливі напрямки діяльності О. Пащенко-Шульмінської на ниві українського державотворення; оцінено її внесок у становлення та розвиток національної системи освіти в Подільській губернії у 1917–1920 рр.; розкрито основні ідеї педагогічної спадщини О. Пащенко-Шульмінської та її актуалізація в умовах сьогодення; визначено шляхи використання інтелектуального доробку просвітницької діячки в сучасному освітньому просторі України; введено до наукового обігу раніше невідомі документи та матеріали з фондів центральних та регіональних архівів, в яких відображено життєвий шлях, освітню та громадсько-просвітницьку діяльність О. Пащенко-Шульмінської. – уточнено та конкретизовано окремі факти з життя просвітницької діячки, передусім ті, що відносяться до знакової доби Української революції 1917–1921 рр., а також її ініціативи з реалізації освітніх та гуманітарних проєктів. – подальшого розвитку набув аналіз інтелектуальної спадщини О. Пащенко-Шульмінської, зосередженої у її мемуарах, спогадах, романах, п'єсах, інсценізаціях, публіцистичних творах, праць із літературознавства, епістоляріях до відомих державних, самоврядних, науково-освітніх та громадських діячів. Практичне значення одержаних результатів полягає у збагаченні наявних знань про життєвий шлях, освітню та громадсько-просвітницьку діяльність української державниці, невтомної подвижниці розвитку національної освіти на Поділлі О. Пащенко-Шульмінської. Основні положення дисертаційного дослідження можуть бути використані викладачами та студентами під час

вивчення таких навчальних дисциплін, як «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Методика виховної роботи», «Соціальна педагогіка» та інші. Зібраний у дослідженні матеріал та зроблені на його основі теоретичні узагальнення можуть бути використані представниками професорсько-викладацького складу при розробці різноманітних спецкурсів з історії освіти регіону, а також при підготовці і написанні монографічних праць, навчально-методичних посібників та інших студій методичного характеру, присвячених проблемам розвитку освіти XIX–XX ст. Окремі положення дисертації можуть слугувати емпіричним матеріалом при підготовці синтетичних та узагальнюючих праць з історії розвитку освіти України.

14.03.24.0120/0824U000435

Шафрановський Віталій Юрійович
Організація процесу навчання в церковно-парафіяльних школах України XIX – початку XX ст.: Дис...Доктор філософії/ Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 37; 373(091);
94(477)"1920/1933"+37.018.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена комплексному аналізу історії церковно-парафіяльних шкіл в системі освіти XIX–початку XX століть, що в свою чергу дозволяє зробити висновок, що церковно-парафіяльні школи відігравали важливу роль у процесі виховання та навчання підростаючого покоління. Царський уряд обрав православне духовенство як охоронця інтересів освіти імперії. Духовенству було доручено управління

початковими школами, які офіційно називалися церковно-парафіяльними, а в 1836 році православне духовенство отримало право відкривати школи для навчання селянських дітей Закону Божому, читанню, письму і рахунку, а за Миколи I були офіційно визнані школи при монастирях і церквах. Святійший Синод заохочував духовенство відкривати парафіяльні школи у своєму царському указі від 29 жовтня 1836 року. Починаючи з 1884 року, російський імперський уряд розробив і видав низку указів і постанов щодо освітньої діяльності духовенства: «Положення про церковно-парафіяльні школи» 1884 року, «Навчальний план церковно-парафіяльних шкіл» 1886 року, «Положення про школи грамоти» 1891 року, «Положення про церковно-парафіяльні школи Православної Церкви» та «Положення про церковно-парафіяльні школи Православної Церкви та правила управління школами грамоти» у 1896 році та «Положення про церковні школи» у 1902 році. Публікація цих документів ознаменувала новий етап у розвитку церковних шкіл, коли парафіяльні школи отримали державну підтримку і стали невід’ємною частиною початкових шкіл. Протягом короткого періоду часу послідовно втілювалися в життя плани заснування церковно-парафіяльних шкіл, створювалися церковно-парафіяльні ради та надавалася підтримка школам на місцевому рівні. У роботі вперше визначено основні передумови розвитку церковно-парафіяльних шкіл як культурно-просвітницького осередку православ’я: боротьба з тотальною неграмотністю населення; створення єдиної системи початкових закладів освіти; виховання підростаючого покоління на християнських засадах задля подолання проявів девіантної поведінки; політика

«освіченого абсолютизму» та ін. Обґрунтовано організацію процесу навчання і виховання дітей у церковно-парафіяльних школах ХІХ – початку ХХ ст.: превалювання релігійного компоненту над світським у теорії навчання та виховання; надання катехітичним предметам переваги першочерговості; зосередженість на дисциплінарності, природовідповідності, трудовому вихованні; перевага виховних цілей над навчальними; рівномірність розподілу навчальних предметів за днями тижня задля забезпечення однакової зайнятості школярів; навчальний матеріал подавався учням з урахуванням особливостей наявного життєвого досвіду; індивідуалізація впливів на учнів та ін. Розкрито принципи (наступності й міцності знань, пов'язаності з життям, практично-прикладної спрямованості, індивідуалізації, відповідальності, єдності навчання і виховання), зміст (навчальні плани і програми включали: теорію освіти й виховання, читання та письмо, історію, географію рідного краю, арифметичні знання, трудове навчання з садо-городньої та польової роботи, релігійну освіту, церковний спів); форми та види діяльності (підготовка до виступів та заходів просвітницько-релігійного змісту, гурткова робота зі співу та рукоділля, садівництво, наставництво над молодшими учнями). Науково обґрунтовано динаміку процесу навчання і виховання дітей у церковно-парафіяльних школах ХІХ – початку ХХ ст., визначено основні етапи: (I (початок ХІХ ст. – 1864 р.) – формування мережі початкових шкіл України; II (1864 р. – 1884 рр.) – реформування системи церковно-парафіяльних шкіл; III – (1884 – початок ХХ ст.) – розвиток церковно-парафіяльної школи та її занепад. У дисертації виявлено та схарактеризовано творчі постаті священнослужителів

(митр. Платон, еп. Ієронім (Екземплярський), прот. Данило Данилевський свящ. Афанасій Сокологорський та ін.); викладачів (М. Реморов, Д. Сокологорська, В. Воблий, В. Овсієвський, дияк. Григорій Сандулов та ін.) авторів підручників і посібників (М. Корф, Х. Алчевська, К. Победоносцев, В. Зеньківський, С. Рачинський, С. Миропольський, О. Удод та ін.), які: розробили теоретичні й практичні засади навчання і виховання дітей у церковно-парафіяльних школах; обґрунтували систему принципів життя церковно-парафіяльних шкіл; науково узагальнили досвід початкової освіти ХІХ – 20-ті рр. ХХ ст.; змодельовали освітню систему церковно-парафіяльної школи. Священнослужителі, педагоги працюючи в церковно-парафіяльних школах, розробляли оригінальні підручники й посібники, вносячи в її зміст духовний і водночас особистісно-соціальний компоненти. Практична значущість роботи полягає у можливостях використання її результатів і розроблених рекомендацій у процесі підготовки фахівців гуманітарних спеціальностей і вихованні дітей у загальноосвітніх закладах освіти, у системі післядипломної педагогічної освіти та методичної роботи з учителями різних фахів.

14.23 Дошкільна освіта. Дошкільна педагогіка

14.03.24.0121/0824U000441

Чжан Хао -- Музично-естетичне виховання дошкільників у Китайській Народній Республіці та Україні: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди - Захищена; 1-.-
0.2024

УДК: 373.2

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації проаналізовано й узагальнено теоретичні ідеї та досвід музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку в КНР та Україні для визначення напрямів взаємного використання педагогічно цінних ідей та досвіду у сучасних умовах розвитку китайської і української дошкільної освіти. Актуальність дослідження зумовлена такими основними чинниками, як: відродження й оновлення культурного і освітнього потенціалу української і китайської націй; інтеграція обох країн до світового науковоосвітнього простору, що зумовлює необхідність вивчення українською педагогічною спільнотою актуального стану, тенденцій та перспектив розвитку систем освіти різних країн, аналізу їх позитивного досвіду з метою визначення найбільш ефективних напрямів власного поступу; збереження національної культурної специфіки України і КНР на тлі цивілізаційної глобалізації. На основі аналізу широкого спектру наукових джерел схарактеризовано ступінь дослідженості проблеми музично-естетичного виховання дошкільників, генезу ідеї музично-естетичного виховання дошкільників. Визначено термінологічне поле дослідження, проаналізовано й уточнено суть основних понять, що стосуються проблеми дослідження, а саме: «виховання», «естетичне виховання», «музичне виховання», «музично-естетичне виховання», «дошкільники», «музично-естетичне виховання дошкільників» в українській і китайській педагогічній думці.

Проаналізовано теоретичні аспекти музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку в КНР і Україні. З'ясовано мету, цілі, завдання музично-естетичного виховання дошкільників в обох країнах, визначено умови ефективності музично-естетичного виховання та принципи його організації. Проведено компаративний аналіз, виявлено спільні і відмінні риси у теоретичних підходах до організації музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку в Україні і КНР. З'ясовано, що в Україні ставиться акцент на розвиток мовлення, збагачення словникового запасу та інтонацій через спів, а заохочення до творчості, закладання основ музичного навчання та вивчення українських музичних традицій є важливими компонентами. У Китаї увага приділяється формуванню базових музичних навичок, а також розвитку інтересу до мистецтва протягом усього життя, інтеграції сучасних освітніх технологій та інноваційної методики у музично-естетичне виховання, що сприяє формуванню морально-етичної ціннісної бази у дошкільників. Розкрито зміст музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку в КНР і Україні для дітей молодшого, середнього і старшого дошкільного віку. Здійснено порівняльний аналіз змісту музичноестетичного виховання для дошкільників різного віку в Україні та Китаї: обидва підходи до формування змісту музично-естетичного виховання дошкільників сприяють розвитку музичних, моторних, соціальних та творчих здібностей у дітей. Український підхід більше зосереджений на розвитку музичних навичок, використанні інструментів та сприйнятті музики, в той час як китайський підхід акцентує увагу на створенні, творчості та соціальній взаємодії через музичну діяльність. У

дослідженні визначено методи музично-естетичного виховання дітей в обох країнах: методи впливу на свідомість, що стимулюють інтерес дошкільників до музики, розвивають естетичну чутливість та творчі здібності; методи організації діяльності, що активізують безпосередню участь дітей через ігрові ситуації, музичні ігри та свята; методи стимулювання, які включають заохочення і покарання. Здійснено компаративний аналіз реалізації методів виховання: український підхід ставить більший наголос на імпровізації та стимулюванні творчої уяви, тоді як китайський підхід сприяє вільному мисленню, фантазії та вибору. У обох країнах використовуються словесні методи (бесіда, розповідь та пояснення), а також поєднання музики з іншими мистецькими формами. Здійснено порівняльно-педагогічний аналіз музично-естетичного виховання дошкільників КРН і України і окреслено перспективи імплементації ідей китайського і українського досвіду в дошкільні заклади освіти України та КНР відповідно. Впровадження китайського досвіду музично-естетичного виховання дошкільників у систему освіти України може мати такі перспективи: розширення переліку принципів музичноестетичного виховання, урізноманітнення методів виховання, інтеграція музики і образотворчого мистецтва, колективні творчі проєкти, акцент на самостійність і креативність дітей, використання українських традиційних музичних інструментів у музичних заняттях. Перспективи впровадження українського досвіду музично-естетичного виховання дошкільників у систему освіти Китаю: розвиток творчості та самовираження, розвиток мовлення, урізноманітнення форм виховання, розширення музичного репертуару, розвиток міжкультурного

діалогу, заохочення і стимулювання до музичної діяльності.

14.03.24.0122/0824U000456

Древняк Лада Петрівна Педагогічне коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності: Дис...Доктор філософії/ Криворізький державний педагогічний університет - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 373.2; 376

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації подано теоретичне узагальнення та нове наукове вирішення проблеми педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності, обґрунтовано педагогічні умови щодо забезпечення процесу коригування, розроблено модель, діагностувальну та апробовано експериментальну методик педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності, що надало можливість дійти висновків. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити модель, педагогічні умови та методик педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: вперше визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності (активізація позитивної настанови вихователів ЗДО на коригування мовлення дітей п'ятого року життя, створення активного

комунікативно-мовленнєвого середовища, залучення батьків до активної взаємодії); сутність феномену «педагогічне коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності»; виявлено критерії з відповідними показниками (фонетичний з показниками: звуковимова, фонематичний слух, виразність мовлення; граматичний з показниками: морфологічна правильність мовлення, синтаксична правильність мовленнєвих висловів, наявність оцінно-контрольних дій; лексичний із показниками: семантична правильність, нормативність уживання лексики); схарактеризовано рівні (достатній, середній, низький) розвитку мовлення дітей п'ятого року життя; розроблено модель педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності; уточнено поняття «корекція», «коригування», «нормативність мовлення», «мовленнєві помилки», «комунікативна діяльність», «комунікативна діяльність дітей п'ятого року життя», «комунікативна діяльність як засіб коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя». Практична значущість дослідження полягає в розробці й експериментальній апробації діагностичної та експериментальної методик педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності; презентації авторської розробки «Мовленнєва розминка»; розробленні системи роботи з вихователями (Майстер-клас на тему «Мовленнєва розминка, як інструмент профілактики та подолання мовленнєвих помилок у дошкільників», адресна листівка з прикладом мовленнєвої розминки, Методичні рекомендації «Мовленнєва

розминка як сучасна форма розвитку мовлення дошкільника (з прикладами)», збірник ігор «Граматики для дошкільнят»); розробленні програми роботи з батьками (Круглий стіл для батьків вихованців, пам'ятка для батьків з прикладами ігор); циклу занять навчально-коригувальної спрямованості; систематизації добірки ігор «Ігри з Питайликом», які стимулювали дітей до оцінно-контрольної діяльності.

14.25 Загальноосвітня школа. Педагогіка загальноосвітньої школи

14.03.24.0123/0224U000444

Педагогічні засади запобігання і подолання булінгу в цифровому освітньому середовищі: Заключний звіт/Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України; Керівник Шахрай Валентина Михайлівна - ДР 0123U100518, УДК 373.1.02

24

Визначити, обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови запобігання і подолання булінгу в цифровому освітньому середовищі.

14.03.24.0124/0224U000570

Розвиток математичних компетентностей учнів за допомогою цифрового математичного моделювання (DeDiMaMo): Заключний звіт/Київський університет імені Бориса Грінченка; Керівник Морзе Наталія Вікторівна - ДР 0121U109474, УДК 373.1, 37:004.588;004.85

Створення електронного навчального курсу "Цифрове математичне моделювання" для студентів, які вивчають математику. Курс буде розроблено в співпраці з усіма університетами-учасниками проекту, з залученням співробітників, які займаються впровадженням цифрових інноваційних технологій. Впровадження елементів адаптивного навчання для електронного курсу "Цифрове математичне моделювання" на основі технологій штучного інтелекту (чат-ботів технологій), використовуючи допомогу та напрацювання в сфері штучного інтелекту норвезьких колег. Залучення колег з Норвегії для вивчення штучного інтелекту, обмін досвідом з технологій чат-ботів, використання цифрових технологій при вивченні математичних дисциплін. Створення та облаштування новітнім обладнанням практико-орієнтованого центру професійних компетентностей навчання математиків, заснованого на досвіді викладання математики, накопичений центром MatRIC в Університеті Агдер. Організація академічної мобільності студентів під час проведення дослідницької практики з математики, реалізації студентських стартапів та підготовки дослідницьких практико-орієнтованих проектів. Проведення хакатону та ярмарку ідей для презентації стартапів, що буде залучати студентів з України та Норвегії до математичної освіти. Проведення воркшопів для студентів, викладачів та аспірантів, наукової конференції та літньої практики.

14.03.24.0125/0824U000446

Ван Янься -- Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики

школярами в закладах загальної середньої освіти КНР: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди - Захищена; 1--0.2024

УДК: 373.1

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації здійснено комплексний порівняльний аналіз теоретичних положень та практичного досвіду реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти КНР для визначення перспективних напрямів використання педагогічно цінних ідей у сучасних умовах розвитку китайської та української загальної середньої освіти. Актуальність дослідження зумовлена такими основними чинниками, як: процеси гуманізації освітнього процесу та особлива роль музичного мистецтва у розв'язанні цих завдань; значущість якісної музичної освіти школярів, яка здатна виховувати гармонійну особистість, її культуру і цінності; важливість формування у школярів цілісних знань та єдиної, цілісної картини світу; педагогічна доцільність порівняльних досліджень щодо реалізації міжпредметних зв'язків у процесі вивчення музики школярами в закладах загальної середньої освіти різних країн світу, зокрема КНР та України. На основі аналізу широкого спектру наукових джерел розкрито витоки ідеї реалізації міжпредметних зв'язків в музичній освіті в історикопедагогічній думці КНР та України, проаналізовано й уточнено суть основних понять, що стосуються проблеми дослідження: «міжпредметні зв'язки», «інтеграція», «освітня інтеграція»; схарактеризовано види та функції міжпредметних зв'язків у

музичній освіті школярів. Розкрито міжпредметні зв'язки музичного мистецтва з різними навчальними предметами (мова і література, математика, історія, географія, краєзнавство, інформатика, образотворче мистецтво тощо). Схарактеризовано реалізацію міжпредметних зв'язків у змісті музичної освіти школярів у закладах загальної середньої освіти КНР через упровадження інтегрованих навчальних курсів, реалізацію зв'язків музичного мистецтва з іншими навчальними предметами, урахування регіональності у процесі вивчення музики школярами. Розкрито реалізацію міжпредметних зв'язків через організаційні форми (інтегровані уроки, проведення конкурсів, постанови музичних п'єс, вистав театру тіней, шоу талантів тощо) та методи (пальчикові ігри та різні ігрові вправи, метод «попутного» навчання, метод співу «по пальцях розкритої долоні», малюнок тушшю на рисовому папері за допомогою пензлика, малювання мелодії, метод проєктів, шумовий оркестр, складання пісень і віршів, порівняння пісень, написання мелодії до вірша, інсценізація, декламація, спів пісень, інтерпретація прослуханих музичних творів, визначення їх форми і жанру, сприймання та порівняння звучання музичних інструментів різних народів світу, зіставлення та порівняння музичних творів різних стилів тощо) музичної освіти школярів.

14.03.24.0126/0824U000432

Грузевич Тетяна Юріївна Громадянське виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій: Дис...Доктор філософії/ Хмельницька гуманітарно-

педагогічна академія - Захищена; 1--
0.2024

УДК: 373.1.02; 37.013

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено вирішенню наукового завдання щодо громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: уперше обґрунтовано педагогічні умови громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій (спрямування змісту освітнього процесу на поглиблення обізнаності учнів старших класів щодо національних традицій та їх громадянсько-педагогічного потенціалу; поєднання традиційних та інноваційних технологій у громадянському вихованні учнів старших класів закладів загальної середньої освіти використання виховного потенціалу позакласних заходів для активізації громадянського самовиховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти; розвиток громадянської культури педагогічних працівників); розроблено структурно-функціональну модель цього процесу, основними складниками якої є такі: мета, підходи, принципи, етапи, педагогічні умови громадянського виховання, зміст, форми, методи, критерії та результат громадянського виховання; уточнено сутність ключових понять дослідження: «громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій як педагогічного процесу взаємодії учнів старших класів закладів загальної середньої освіти і педагога, спрямованого на набуття у сприятливих

педагогічних умовах особистісних якостей, які характеризують їх ставлення до встановлених у державі порядків, законів, почуття власної гідності, знання і поваги до прав людини, чеснот громадянського суспільства і виявляються у свідомій активній і відповідальній діяльності на основі засвоєних громадянських знань та національних традицій», «громадянської вихованості учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій як комплексної властивості особистості, що характеризується наявністю і ступенем сформованості таких соціально цінних якостей і властивостей як патріотизм, громадянська свідомість, громадянська активність, громадянська відповідальність, толерантність, національна ідентичність, соціальна мобільність тощо»; удосконалено зміст критеріїв сформованості громадянської вихованості учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій та їх показники: інформаційно-пізнавальний критерій (показники: рівень засвоєння національних традицій, мови, культури та мистецтва; знання про особистість та її соціалізацію, права і свободи людини, про людину в соціокультурному просторі; знання про громадянське суспільство, дитячі й молодіжні громадські об'єднання; інформованість про сучасні суспільні події в Україні й у світі, вироблення власної громадянської позиції стосовно цих подій); мотиваційно-ціннісний критерій (показники: усвідомлення значущості національних традицій для самореалізації людини в соціокультурному просторі; готовність брати участь у суспільно корисній діяльності; ставлення до участі у розбудові незалежної держави, зміцненні її авторитету на світовій арені;

прагнення до самовдосконалення особистості, поглиблення знань національних традицій); діяльнісно-рефлексивний критерій (показники: виконання громадянських обов'язків на основі дотримання морально-правових норм та національних традицій; залучення до суспільних справ, наявність досвіду громадянської поведінки; здатність діяти свідомо та відповідально; здатність до самоорганізації та організації інших у суспільно корисній діяльності); подальшого розвитку набули наукові знання про громадянське виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти, зміст, форми і методи громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні й упровадженні спецкурсу «Національні традиції у громадянському вихованні учнів старших класів закладів загальної середньої освіти», методичних рекомендацій педагогічним працівникам щодо громадянського виховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти на основі національних традицій, у доповненні змісту навчальних предметів громадянсько-матеріалом; апробуванні творчих завдань, інноваційних форм аудиторної та позааудиторної роботи, індивідуальних планів громадянського самовиховання учнів старших класів закладів загальної середньої освіти; розробленні та реалізації Програми громадянсько-краєзнавчої роботи. Матеріали дослідження було використано вчителями, педагогами-організаторами під час відбору змісту матеріалу для позакласних заходів з громадянського виховання.

14.27 Позашкільна (додаткова) освіта і виховання. Позашкільна педагогіка

14.03.24.0127/0224U000459

Естетичне виховання учнівської молоді у віртуальному медіа просторі засобами художньої комунікації: Заключний звіт/Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України; Керівник Комаровська Оксана Анатоліївна - ДР 0122U000556, УДК 374, 159.922; 159.922.6; 159.923, 7.072.2

10

Розроблення та апробація методичних засад естетичного виховання учнівської молоді з засобами художньої комунікації у віртуальному медіа просторі

14.29 Спеціальні (корекційні) школи. Дефектологія

14.03.24.0128/0824U000456

Древняк Лада Петрівна Педагогічне коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності: Дис...Доктор філософії/ Криворізький державний педагогічний університет - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 373.2; 376

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації подано теоретичне узагальнення та нове наукове вирішення

проблеми педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності, обґрунтовано педагогічні умови щодо забезпечення процесу коригування, розроблено модель, діагностувальну та апробовано експериментальну методики педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності, що надало можливість дійти висновків. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити й експериментально перевірити модель, педагогічні умови та методику педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: вперше визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності (активізація позитивної настанови вихователів ЗДО на коригування мовлення дітей п'ятого року життя, створення активного комунікативно-мовленнєвого середовища, залучення батьків до активної взаємодії); сутність феномену «педагогічне коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності»; виявлено критерії з відповідними показниками (фонетичний з показниками: звуковимова, фонематичний слух, виразність мовлення; граматичний з показниками: морфологічна правильність мовлення, синтаксична правильність мовленнєвих висловів, наявність оцінно-контрольних дій; лексичний із показниками: семантична правильність, нормативність уживання лексики); схарактеризовано рівні (достатній, середній, низький) розвитку мовлення дітей п'ятого року життя; розроблено

модель педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності; уточнено поняття «корекція», «коригування», «нормативність мовлення», «мовленнєві помилки», «комунікативна діяльність», «комунікативна діяльність дітей п'ятого року життя», «комунікативна діяльність як засіб коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя». Практична значущість дослідження полягає в розробці й експериментальній апробації діагностичної та експериментальної методик педагогічного коригування мовленнєвих помилок у дітей п'ятого року життя у процесі комунікативної діяльності; презентації авторської розробки «Мовленнєва розминка»; розробленні системи роботи з вихователями (Майстер-клас на тему «Мовленнєва розминка, як інструмент профілактики та подолання мовленнєвих помилок у дошкільників», адресна листівка з прикладом мовленнєвої розминки, Методичні рекомендації «Мовленнєва розминка як сучасна форма розвитку мовлення дошкільника (з прикладами)», збірник ігор «Грамматика для дошкільнят»); розробленні програми роботи з батьками (Круглий стіл для батьків вихованців, пам'ятка для батьків з прикладами ігор); циклу занять навчально-коригувальної спрямованості; систематизації добірки ігор «Ігри з Питайликом», які стимулювали дітей до оцінно-контрольної діяльності.

14.31 Початкова професійно-технічна освіта. Педагогіка професійної школи

14.03.24.0129/0824U000359

Григорчук Тетяна Вікторівна Розвиток логічного мислення майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки: Дис...Доктор філософії/ Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 37; 377

с. - Бібліогр.: назв

У сучасному технологічному суспільстві логічне мислення є важливою навичкою, яка впливає на багато аспектів життя людини. Ключовими аргументами, які підкреслюють важливість цієї навички є такі, що: логічне мислення допомагає людині аналізувати ситуації, визначати причини проблем і розробляти ефективні стратегії їх вирішення; дає змогу знайти оптимальні рішення в різних сферах життя, від особистих проблем до професійних завдань; дозволяє оцінювати альтернативи, аналізувати переваги і недоліки, розуміти наслідки своїх дій і обирати найбільш обдумані та відповідальні рішення; в епоху інформаційного перенасичення логічне мислення дозволяє відсіяти надмірну, недостовірну або приховану інформацію, роблячи наші знання більш об'єктивними та корисними; допомагає людині розуміти свої власні переконання, цінності та мотивації; стимулює саморефлексію і самоконтроль, що сприяє особистісному розвитку; дозволяє ефективно аналізувати ситуації в міжособистісних відносинах, розуміти погляди і почуття інших людей, сприяючи спільному розумінню та співпраці; є важливими для активної участі в суспільних процесах і прийняття обґрунтованих громадянських рішень.

14.03.24.0130/0824U000439

Мудрик Дарина Павлівна Формування готовності вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти: Дис...Доктор філософії/ Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 377.1; 378; 378

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена новому вирішенню проблеми формування готовності вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: – уперше: визначено і теоретично обґрунтовано сукупність педагогічних умов формування готовності вчителів гуманітарних предметів до проведення профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти (створення мотиваційно-ціннісного освітнього середовища в процесі навчання та проведення профорієнтації з учнями закладах загальної середньої освіти; направленість викладання навчальних предметів циклу гуманітарної підготовки на проведення профорієнтаційної роботи; використання фахово-зорієнтованих профорієнтаційних ситуацій у проведенні профорієнтаційної роботи з учнями у закладах загальної середньої освіти; спрямованість самоосвіти, самовдосконалення та самореалізації вчителів гуманітарних предметів на ефективне проведення профорієнтаційної роботи); розроблено і теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель формування готовності вчителів гуманітарних предметів до

профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти, яку складають цільовий, теоретичний, процесуально-методичний, результативно-оцінювальний блоки; удосконалено критерії, показники рівнів сформованості готовності вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи та методика їх профорієнтаційної підготовки на основі інформаційного, діагностично-консультаційного, розвивального, активізуючого та просвітницького підходів; – конкретизовано поняття «готовність вчителя до профорієнтаційної роботи», структуру готовності до профорієнтаційної роботи як системи, що містить мотиваційно-ціннісний, змістовно-операційний, оцінково-рефлексивний та професійно-розвивальний компоненти. Подальшого розвитку набули теорія і практика готовності вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи у закладах загальної середньої освіти; трактування та змістове наповнення засадничих понять «профорієнтація», «професійна орієнтація», «готовність», «педагогічні умови формування готовності вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи», «готовність вчителя до профорієнтаційної роботи»; обґрунтування методичного інструментарію для конструювання алгоритму дослідження готовності вчителів гуманітарних предметів до проведення профорієнтації з учнями на основі законодавчих та теоретико-методичних положень щодо формування такої готовності з використанням структурно-функціональної моделі; дослідження проблеми оцінювання рівня сформованості готовності вчителів гуманітарних предметів до проведення профорієнтаційної роботи в закладах

загальної середньої освіти. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що отримані в дослідженні дані можуть бути реалізовані директорами закладах загальної середньої освіти, їх заступниками, методистами у самій освітній установі та науково-педагогічними працівниками в системі післядипломної педагогічної освіти з метою формування профорієнтаційної підготовки вчителів гуманітарних предметів, так як сповна: – обґрунтовано та здійснено перевірку критеріально-діагностичного інструментарію для оцінки рівнів сформованості готовності вчителів гуманітарних предметів до профорієнтаційної роботи, що забезпечує об'єктивність та комплексність оцінкових процедур, зворотній зв'язок між формуванням готовності педагогів до профорієнтації з учнями та управлінням досліджуваним процесом; – розроблено навчально-методичне забезпечення для цілеспрямованого формування у вчителів закладів загальної середньої освіти готовності до профорієнтаційної роботи, що містить короткострокову програму підвищення кваліфікації, комплекс тренінгових вправ і завдань на профорієнтаційну тематику, ділові ігри та кейси. – підготовлено до впровадження в навчання вчителів закладах загальної середньої освіти «Методичних рекомендацій для вчителів гуманітарних предметів з використання у профорієнтаційній роботі закладів загальної середньої освіти комплексу профорієнтаційних вправ», які можуть бути використані в різних прикладних цілях масово педагогічного профорієнтаційного досвіду.

14.35 Вища професійна освіта. Педагогіка вищої професійної школи

14.03.24.0131/0224U000226

Формування художньої компетентності майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва.: Заключний звіт/Державний заклад "Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"; Керівник Ткачук Олег Володимирович - ДР 0119U002022, УДК 378.02:372.8

46

Розробити й експериментально апробувати науково-методичну технологію формування художньої компетентності майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва в системі освіти.

14.03.24.0132/0224U000308

Технології формування методичної компетентності майбутніх учителів у навчанні учнів математики.: Заключний звіт/Державний заклад "Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"; Керівник Скворцова Світлана Олексіївна - ДР 0119U002023, УДК 378.02:372.8

81

Обґрунтувати й експериментально перевірити комплекс навчальних технологій, які є ефективними для формування методичної компетентностей навчанні учнів математики в майбутніх учителів початкової, базової та профільної школи.

14.03.24.0133/0824U000041

Бандур Богдан Олександрович
Формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання: Дис...Доктор філософії/ Університет Григорія Сковороди в Переяславі - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 378

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації представлено сучасне бачення проблеми формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів засобами імітаційних технологій навчання із урахуванням тенденцій вищої школи (цілісного проектування, відкритості і безперервності освіти, стратегічного інвестування, інноваційності освітнього середовища, випереджаючого розвитку), що потребує якісних змін у професійній підготовці студентів у закладах вищої освіти. Організація ефективного впровадження інновацій в практику роботи вишу залежить від викладача та його індивідуальності, самосвідомості, професіоналізму, що розглядаються у ЗВО через призму використання різних методів і тактик навчання, таких як імітаційні технології. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: – вперше сформульовано визначення поняття «готовність до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання»; теоретично обґрунтована й реалізована в практиці навчання структурно-функціональна модель формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання (теоретико-методологічний,

організаційно-практичний, критеріально-результативний блоки), що встановлюють взаємозв'язки між методологічними підходами, принципами, функціями діяльності викладача ЗВО, метою, педагогічними умовами, інноваційними технологіями, етапами розвивальної програми, структурними компонентами, показниками, критеріями і рівнями досліджуваного феномена; теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання; – уточнено розуміння основних дефініцій дослідження (імітаційні технології; імітаційне навчання у вищій школі), структурні компоненти, критерії, рівні готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання; – подальшого розвитку набула характеристика імітаційних технологій навчання (ігрових і неігрових), визначення різновидів означених технологій із метою використання їх на різних етапах інноваційної професійної підготовки студентів ЗВО. Практичне значення отриманих результатів полягає в апробації структурно-функціональної моделі й педагогічних умов формування готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання; реалізації розвивальної програми формування досліджуваного феномена; розробці авторської методики експертизи і оцінки інноваційних вмінь використання майбутніми викладачами імітаційних технологій та методичних рекомендацій організації імітаційного навчання у ЗВО. У процесі дослідження доведено, що майбутній викладач закладу

вищої освіти повинен досконало володіти імітаційними технологіями навчання, осучаснювати процес професійної підготовки студентів, наближати його до практичної реальності. З'ясовано, що аналогами поняття «імітаційні технології» є такі дефініції як технології імітаційного моделювання, технології активного навчання, ігрові технології, бо вони мають ряд спільних характеристик (активна участь студентів у освітньому процесі, можливість моделювання у процесі навчання різних взаємовідносин та певних умов діяльності). Розглянуто класифікацію імітаційних технологій навчання за наявністю ролей і їх поділ на ігрові – розігрування ролей (інсценування), ігрове проектування, дидактична гра, ділова гра, рольова гра, стажування із виконанням посадової ролі, імітаційний тренінг, навчання дією («Learning by doing»), комп'ютерні (машинні) симуляції та неігрові – методи конкретних ситуацій (ситуація-проблема, ситуація-оцінка, ситуація-ілюстрація, ситуація-вправа). Доведено, що неігрові імітаційні технології відрізняються від ігрових ступенем імітаційно-ігрового моделювання й відтворення в системі підготовки майбутніх фахівців у вищій школі реальних процесів виробничої діяльності з тією чи іншою мірою адекватності. У дослідженні визначена сутність поняття «готовність до інноваційної діяльності майбутніх викладачів закладів вищої освіти засобами імітаційних технологій навчання» як інтегративної якості особистості, котра формується у результаті підготовки в ЗВО та передбачає ефективне застосування імітаційного моделювання у процесі майбутньої професійної діяльності з метою розвитку в студентів позитивного мотиваційно-ціннісного ставлення до інновацій, здатностей до творчості й

рефлексії. Визначено критерії готовності до інноваційної діяльності майбутніх викладачів ЗВО – сформованість в них мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності й інформованість про новітні педагогічні технології, технологічна грамотність, здатність до творчості та рефлексії. У структурі цієї дефініції виокремлено ряд компонентів: мотиваційно-ціннісний, інформаційно-когнітивний, діяльнісно-творчий, рефлексивно-аналітичний.

14.03.24.0134/0824U000044

Поліщук Наталія Миколаївна
ФОРМУВАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ У ПРОЦЕСІ
ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
Дис...Доктор філософії/ Уманський
державний педагогічний університет
імені Павла Тичини - Захищена; 1.-
0.2024

УДК: 378

с. - Бібліогр.: назв

На сучасному етапі розвитку суспільства відповідальність щодо оздоровчої діяльності покладається на заклади освіти, завдання яких – створити ефективне здоров'язбережувальне середовище професійної підготовки майбутнього фахівця. Виховати у студента високу вимогливість до себе, вміння вести здоровий спосіб життя і піклуватися про здоров'я своє й інших – одне із завдань вищої школи. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати проблему дослідження та визначити педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді у процесі

волонтерської діяльності. Гіпотеза дослідження. Формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді у процесі волонтерської діяльності буде ефективним за таких педагогічних умов: формування стійкої мотивації студентської молоді до здоров'язбереження (зокрема, у процесі волонтерської діяльності). Об'єкт дослідження – процес формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді. Предмет дослідження – педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді у процесі волонтерської діяльності. Практичне значення одержаних результатів полягає у використанні наукових положень і висновків дослідження для підвищення ефективності формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді, упровадженні педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді у процесі волонтерської діяльності, а також в апробації дослідницької програми у діяльності Студентської соціально-психологічної служби, Молодіжного центру «START» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали дослідження використано у змісті курсів «Педагогіка вищої школи», «Методика виховної роботи», «Управління закладами вищої освіти», «Методика організації волонтерських груп», «Соціальна молодіжна політика», «Теорія і практика молодіжної роботи» та ін.; при укладанні навчально-методичних видань, підготовці кваліфікаційних праць; у науково-педагогічних дослідженнях. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані спеціалістами молодіжних

центрів, громадськими організаціями, викладачами під час підготовки й організації роботи студентів до волонтерської роботи; у позааудиторній роботі ЗВО.

14.43 Спеціалізовані галузі педагогіки

14.03.24.0135/0824U000522

Чечотка Анастасія Олегівна Педагогічна технологія етнокультурної діяльності майбутніх фахівців гуманітарної галузі у процесі навчальних практик: Дис...Доктор філософії/ Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 378; 37.01:39; 37.03

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки», галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. – Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, МОН України, Полтава, 2023. Дисертаційну роботу присвячено обґрунтуванню педагогічної технології етнокультурної діяльності майбутніх фахівців гуманітарної галузі у процесі навчальних практик, її експериментальній перевірці Актуальність теми дисертації пояснено тим, що нині в Україні процеси формування сучасної європейської модерної нації, прискорені обставинами жорсткої зовнішньої агресії сусідньої держави та воєнного стану всередині країни, загострюють проблему сталого гуманітарного розвитку і формування

суспільства знання, створення повноцінного ринку якісних та доступних освітніх і культурних послуг. Водночас проходять унікальні процеси консолідування соціуму, коли українці, що походять із різних етносів, перетворюються в потужну й авторитетну в усьому світі спільноту, об'єднану потребою захисту незалежності держави та непохитною ідентичністю. Україна підтримує й відстоює свій намір чіткого входження в культурний, освітній та науковий простір Європи, ідеї перетворення людського потенціалу в якісний людський капітал, а гуманітарної освіти – у ефективний засіб формування в кожній людині здатності адаптуватися до соціально-економічних і воєнних реалій та забезпечувати собі належну якість життя. Метою дослідження визначено теоретичне обґрунтування, розробку й експериментальну перевірку педагогічної технології етнокультурної діяльності майбутніх фахівців гуманітарної галузі у процесі навчальних практик у закладах освіти і культури. У процесі характеристики комплексу літературних джерел (філософських, філософсько-освітніх, педагогічних, культурологічних, мистецтвознавчих, етнологічних тощо) і нормативно-практичних матеріалів (законів України та підзаконних актів, стандартів підготовки фахівців гуманітарної галузі, освітньо-професійних і освітньо-наукових програм для здобувачів різних рівнів гуманітарної освіти, наскрізних і робочих програм практик для всіх спеціальностей гуманітарної галузі й ін.) з'ясовано необхідність удосконалення практичного компонента етнокультурної діяльності здобувачів гуманітарної вищої освіти з огляду на запити суспільства в умовах руху до входження в культурний, освітній та науковий контекст Європи.

З'ясовано на засадах технологічного підходу провідні складники змісту освіти майбутніх фахівців гуманітарної галузі: етнологічний – виникнення, формування і сучасний стан українського етносу, система взаємозв'язків з іншими народами; етнографічний – районування України; громада і громадський побут; світоглядні уявлення та вірування українців; етнокультурологічний – порівняльно-історичний аналіз етнокультурних явищ у діалозі минулого й сучасного. Цим складникам синтетично відповідають види практичної діяльності – українознавча, народнопедагогічна, фольклорно-аналітична, експертна. Обґрунтовано на основі методологічного інструментарію наукових підходів (компетентісного, технологічного, особистісного, діяльнісного, контекстного) педагогічну технологію етнокультурної діяльності майбутніх фахівців гуманітарної галузі у процесі навчальних практик у закладах освіти і культури у єдності концептуально-змістового (ідеї оптимальності, алгоритмічності, надійності, діагностувальності; навчальні дисципліни «Етнологія», «Етнологія і фольклор України», «Етнокультурологія»); операційно-функціонального (завдання навчальних практик; особливості баз практик у Полтавському регіоні – загально регіональних, територіально-локальних, специфічних соціокультурних методів і засобів практичної діяльності в закладах культури та освіти); моніторингово-діагностувального (критерії та рівні готовності майбутніх гуманітаріїв до практичної професійної діяльності; методи оцінки та контролю якості практичної підготовки здобувачів) блоків. Розроблено методичний супровід технології етнокультурної діяльності майбутніх фахівців гуманітарної галузі у процесі навчальних практик у закладах

освіти і культури, який полягає в: системній інтеграції змісту навчальних дисциплін «Етнологія», «Етнокультурологія», «Етнологія і фольклор України»; розробці програми навчальної етнологічної практики для фахівців гуманітарної галузі (істориків, релігієзнавців, філософів, культурологів, філологів) та її реалізації в загальному професійному контексті; обґрунтуванні рекомендацій із використання пропонує методичних матеріалів на різних базах практик у регіоні. Ключові слова: науки про освіту, національна система виховання, педагогічна технологія, професійна підготовка, майбутні фахівці гуманітарної галузі, етнокультурна діяльність, навчальні практики, заклади освіти і культури, народознавство, етнопедагогіка.

15 ПСИХОЛОГІЯ

15.21 Загальна психологія

15.03.24.0136/0824U000115

Зінсу Ольга Іванівна Психолого-правові засади запобігання домашньому насильству в Україні: Дис...Доктор філософії/ Національна академія внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 343.85; 159.92

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право». – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2023. У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, що полягає у розв'язанні комплексу

теоретичних та практичних проблем психолого-правових засад запобігання домашньому насильству в Україні. Робота присвячена теоретичному та емпіричному дослідженню сутності домашнього насильства та психологічним детермінантам, з якими пов'язують його вчинення. У підсумку, сформульовано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення заходів, шляхів та напрямів запобігання цьому явищу. Розкрито стан наукового розроблення проблеми домашнього насильства, узагальнено зарубіжний досвід протидії такому виду злочинності та виокремлено напрями імплементації в законодавство України. Особливу увагу приділено висвітленню існуючих як у західній, так і вітчизняній науці теоретичних підходів до пояснення причин виникнення насильства в сім'ї. З'ясовано й систематизовано міжнародно-правові стандарти у сфері запобігання домашньому насильству та проаналізовано законодавство держав різного типу правових систем, що слугувало вдосконаленню теоретико-прикладних засад обраного предмета дослідження. Опрацьовано нормативно-правові акти закордонних країн, а також практику застосування цих документів із виявленням подібностей та відмінностей у юридичних формах, державних механізмах, інституціях, що розкривають розв'язання правових проблем, прогалин і колізій обраного об'єкта й предмета дослідження; окреслено зміст деяких заходів соціально-правового реагування на прояви домашнього насильства.

15.03.24.0137/0824U000203

Кулаєва Тетяна Валеріївна Психологічні особливості переживання самотності в дорослому віці: Дис...Доктор філософії/

Державний заклад вищої освіти
"Університет менеджменту освіти" -
Захищена; 1--0.2024

УДК: 159.95; 159.931/.936; 159.937;
159.922

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й експериментальному вивченню психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці, запропоновано авторську теоретичну модель переживання самотності в дорослому віці, а також психологічну програму сприяння конструктивному переживанню самотності в дорослому віці. Об'єктом дослідження обрано самотність особистості як психологічний феномен, а предметом – психологічні особливості конструктивного переживання самотності в дорослому віці. Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці. У кризових умовах сьогодення значно зросла кількість психологічних проблем особистості, які потребують нагального розв'язання. Серед цих проблем особливе місце займає переживання самотності, що, зокрема, зумовлено всесвітніми соціальними кризами, як-то COVID 19 та пов'язані з ним зміни в освітній системі та перерозподілу робочих місць на загальносвітовому ринку праці, а також військові дії в різних частинах світу (Україна, Нагорний Карабах, Армения) та спричинені ними соціально-гуманітарні катастрофи. За результатами теоретичного аналізу літератури виокремлено основні теоретико-методологічні підходи до дослідження

переживання самотності (психоаналітичний (психодинамічний), феноменологічний, соціологічний, екзистенційний, інтеракціоністський, когнітивний, інтимний тощо) за узагальненням яких самотність визначено як комплексне особистісне переживання, що утворює дельту між прагненням особистості у спілкуванні та суб'єктивним переживанням якості її соціального оточення. Констатовано, що переживання самотності набуває найбільшого рівня у дорослому віці (хоча витoki, корені цього переживання можна знайти ще а підлітковому віці особистості, а подекуди і в її дитячому віці), коли людина вирішує більшість своїх життєвих цілей, таких як створення родини, професійна та особистісна реалізація, побудова «ком'юніті», тобто соціальних ресурсно-підтримуючих зв'язків. І тому дуже важливо розглянути певну специфіку переживанні самотності для дорослої особистості на кожному життєвому етапі дорослого життя. У структурі самотності дорослої особистості виокремлено три основні складові (когнітивна, афективна та конативна) і два полюси сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), які покладено в авторську теоретичну модель переживання зазначеного феномену. Когнітивна складова переживання самотності визначається через ступінь усвідомлення, розуміння, оцінювання ситуації самотності. Відповідно до змістових характеристик когнітивної складової самотності віднесено особливості сприймання себе як людини, яка має або не має достатньо близьких стосунків, здатність (нездатність) знаходити ресурс в перебуванні наодинці із самим собою, задоволеність або незадоволеність самореалізацією тощо. Афективна (емоційно-ціннісна) складова

самотності представлена почуттями, такими як фрустрованість, переживання власної ізоляції, або, навпаки, наявність близьких, довірчих, теплих стосунків з оточуючими, у першу чергу, з власною родиною або романтичним партнером. Конативна складова представлена балансом між униканням ситуацій самотності, нездатністю залишатись наодинці з самим собою, та толерантним ставленням до усамітнення, автономією, спроможністю протистояти тиску суспільної думки та виробленні власних стандартів поведінки. Дефіцитарний (негативний) та профіцитарний (позитивний) полюси співвідносяться з дуальною природою феномена переживання самотності в дорослому віці. При цьому трансформацію негативного переживання самотності у позитивне та його корекцію пов'язуємо зі стратегіями долаючої поведінки (копінг-стратегіями) дорослої особистості. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у тому, що: вперше: • розроблено теоретичну модель конструктивного переживання самотності в дорослому віці, яка складається з трьох складових (когнітивна, афективна та конативна і двох полюсів сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), що містять у собі комплекс відповідних якостей; • доведено статистично значущий зворотний зв'язок між рівнем конструктивного переживання самотності згідно авторської моделі та загальним рівнем самотності, визначеним за стандартно вживаними класичними опитувальниками; • визначено тенденції розвитку складових самотності у дорослих (нерівномірний рівень розвитку у переважній частині досліджуваних усіх складових самотності, та відносно недостатній рівень когнітивної та

афективної складових), гендерно-вікові та соціально-демографічні особливості переживання самотності в дорослому віці).

15.03.24.0138/0824U000203

Кулаєва Тетяна Валеріївна Психологічні особливості переживання самотності в дорослому віці: Дис...Доктор філософії/ Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 159.95; 159.931/.936; 159.937; 159.922

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й експериментальному вивченню психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці, запропоновано авторську теоретичну модель переживання самотності в дорослому віці, а також психологічну програму сприяння конструктивному переживанню самотності в дорослому віці. Об'єктом дослідження обрано самотність особистості як психологічний феномен, а предметом – психологічні особливості конструктивного переживання самотності в дорослому віці. Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці. У кризових умовах сьогодення значно зросла кількість психологічних проблем особистості, які потребують нагального розв'язання. Серед цих проблем особливе місце займає переживання самотності, що, зокрема, зумовлено всесвітніми соціальними кризами, як-то COVID 19 та пов'язані з

ним зміни в освітній системі та перерозподілу робочих місць на загальноосвітньому ринку праці, а також військові дії в різних частинах світу (Україна, Нагорний Карабах, Армeнія) та спричинені ними соціально-гуманітарні катастрофи. За результатами теоретичного аналізу літератури виокремлено основні теоретико-методологічні підходи до дослідження переживання самотності (психоаналітичний (психодинамічний), феноменологічний, соціологічний, екзистенційний, інтеракціоністський, когнітивний, інтимний тощо) за узагальненням яких самотність визначено як комплексне особистісне переживання, що утворює дельту між прагненням особистості у спілкуванні та суб'єктивним переживанням якості її соціального оточення. Констатовано, що переживання самотності набуває найбільшого рівня у дорослому віці (хоча витoki, корені цього переживання можна знайти ще а підлітковому віці особистості, а подекуди і в її дитячому віці), коли людина вирішує більшість своїх життєвих цілей, таких як створення родини, професійна та особистісна реалізація, побудова «ком'юніті», тобто соціальних ресурсно-підтримуючих зв'язків. І тому дуже важливо розглянути певну специфіку переживанні самотності для дорослої особистості на кожному життєвому етапі дорослого життя. У структурі самотності дорослої особистості виокремлено три основні складові (когнітивна, афективна та конативна) і два полюси сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), які покладено в авторську теоретичну модель переживання зазначеного феномену. Когнітивна складова переживання самотності визначається через ступінь усвідомлення, розуміння, оцінювання

ситуації самотності. Відповідно до змістових характеристик когнітивної складової самотності віднесено особливості сприймання себе як людини, яка має або не має достатньо близьких стосунків, здатність(нездатність) знаходити ресурс в перебуванні наодинці із самим собою, задоволеність або незадоволеність самореалізацією тощо. Афективна (емоційно-ціннісна) складова самотності представлена почуттями, такими як фрустрованість, переживання власної ізольованості, або, навпаки, наявність близьких, довірчих, теплих стосунків з оточуючими, у першу чергу, з власною родиною або романтичним партнером. Конативна складова представлена балансом між униканням ситуацій самотності, нездатністю залишатись наодинці з самим собою, та толерантним ставленням до усамітнення, автономією, спроможністю протистояти тиску суспільної думки та виробленні власних стандартів поведінки. Дефіцитарний (негативний) та профіцитарний (позитивний) полюси співвідносяться з дуальною природою феномена переживання самотності в дорослому віці. При цьому трансформацію негативного переживання самотності у позитивне та його корекцію пов'язуємо зі стратегіями долаючої поведінки (копінг-стратегіями) дорослої особистості. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у тому, що: вперше: • розроблено теоретичну модель конструктивного переживання самотності в дорослому віці, яка складається з трьох складових (когнітивна, афективна та конативна і двох полюсів сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), що містять у собі комплекс відповідних якостей; • доведено статистично значущий зворотний зв'язок між рівнем конструктивного

переживання самотності згідно авторської моделі та загальним рівнем самотності, визначеним за стандартно вживаними класичними опитувальниками; • визначено тенденції розвитку складових самотності у дорослих (нерівномірний рівень розвитку у переважної частини досліджуваних усіх складових самотності, та відносно недостатній рівень когнітивної та афективної складових), гендерно-вікові та соціально-демографічні особливості переживання самотності в дорослому віці).

15.03.24.0139/0824U000203

Кулаєва Тетяна Валеріївна Психологічні особливості переживання самотності в дорослому віці: Дис...Доктор філософії/ Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 159.95; 159.931/.936; 159.937; 159.922

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й експериментальному вивченню психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці, запропоновано авторську теоретичну модель переживання самотності в дорослому віці, а також психологічну програму сприяння конструктивному переживанню самотності в дорослому віці. Об'єктом дослідження обрано самотність особистості як психологічний феномен, а предметом – психологічні особливості конструктивного переживання самотності в дорослому віці. Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні

психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці. У кризових умовах сьогодення значно зросла кількість психологічних проблем особистості, які потребують нагального розв'язання. Серед цих проблем особливе місце займає переживання самотності, що, зокрема, зумовлено всесвітніми соціальними кризами, як-то COVID 19 та пов'язані з ним зміни в освітній системі та перерозподілу робочих місць на загальносвітовому ринку праці, а також військові дії в різних частинах світу (Україна, Нагорний Карабах, Армения) та спричинені ними соціально-гуманітарні катастрофи. За результатами теоретичного аналізу літератури виокремлено основні теоретико-методологічні підходи до дослідження переживання самотності (психоаналітичний (психодинамічний), феноменологічний, соціологічний, екзистенційний, інтеракціоністський, когнітивний, інтимний тощо) за узагальненням яких самотність визначено як комплексне особистісне переживання, що утворює дельту між прагненням особистості у спілкуванні та суб'єктивним переживанням якості її соціального оточення. Констатовано, що переживання самотності набуває найбільшого рівня у дорослому віці (хоча витoki, корені цього переживання можна знайти ще а підлітковому віці особистості, а подекуди і в її дитячому віці), коли людина вирішує більшість своїх життєвих цілей, таких як створення родини, професійна та особистісна реалізація, побудова «ком'юніті», тобто соціальних ресурсно-підтримуючих зв'язків. І тому дуже важливо розглянути певну специфіку переживання самотності для дорослої особистості на кожному життєвому етапі дорослого життя. У структурі самотності

дорослої особистості виокремлено три основні складові (когнітивна, афективна та конативна) і два полюси сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), які покладено в авторську теоретичну модель переживання зазначеного феномену. Когнітивна складова переживання самотності визначається через ступінь усвідомлення, розуміння, оцінювання ситуації самотності. Відповідно до змістових характеристик когнітивної складової самотності віднесено особливості сприймання себе як людини, яка має або не має достатньо близьких стосунків, здатність(нездатність) знаходити ресурс в перебуванні наодинці із самим собою, задоволеність або незадоволеність самореалізацією тощо. Афективна (емоційно-ціннісна) складова самотності представлена почуттями, такими як фрустрованість, переживання власної ізольованості, або, навпаки, наявність близьких, довірчих, теплих стосунків з оточуючими, у першу чергу, з власною родиною або романтичним партнером. Конативна складова представлена балансом між униканням ситуацій самотності, нездатністю залишатись наодинці з самим собою, та толерантним ставленням до усамітнення, автономією, спроможністю протистояти тиску суспільної думки та виробленні власних стандартів поведінки. Дефіцитарний (негативний) та профіцитарний (позитивний) полюси співвідносяться з дуальною природою феномена переживання самотності в дорослому віці. При цьому трансформацію негативного переживання самотності у позитивне та його корекцію пов'язуємо зі стратегіями долаючої поведінки (копінг-стратегіями) дорослої особистості. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у тому, що: вперше: • розроблено

теоретичну модель конструктивного переживання самотності в дорослому віці, яка складається з трьох складових (когнітивна, афективна та конативна і двох полюсів сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), що містять у собі комплекс відповідних якостей; • доведено статистично значущий зворотний зв'язок між рівнем конструктивного переживання самотності згідно авторської моделі та загальним рівнем самотності, визначеним за стандартно вживаними класичними опитувальниками; • визначено тенденції розвитку складових самотності у дорослих (нерівномірний рівень розвитку у переважної частини досліджуваних усіх складових самотності, та відносно недостатній рівень когнітивної та афективної складових), гендерно-вікові та соціально-демографічні особливості переживання самотності в дорослому віці).

15.03.24.0140/0824U000203

Кулаєва Тетяна Валеріївна Психологічні особливості переживання самотності в дорослому віці: Дис...Доктор філософії/ Державний заклад вищої освіти "Університет менеджменту освіти" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 159.95; 159.931/.936; 159.937; 159.922

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й експериментальному вивченню психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці, запропоновано авторську теоретичну модель переживання самотності в дорослому віці, а також

психологічну програму сприяння конструктивному переживанню самотності в дорослому віці. Об'єктом дослідження обрано самотність особистості як психологічний феномен, а предметом – психологічні особливості конструктивного переживання самотності в дорослому віці. Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні психологічних особливостей переживання самотності в дорослому віці. У кризових умовах сьогодення значно зросла кількість психологічних проблем особистості, які потребують нагального розв'язання. Серед цих проблем особливе місце займає переживання самотності, що, зокрема, зумовлено всесвітніми соціальними кризами, як-то COVID 19 та пов'язані з ним зміни в освітній системі та перерозподілу робочих місць на загальносвітовому ринку праці, а також військові дії в різних частинах світу (Україна, Нагорний Карабах, Армения) та спричинені ними соціально-гуманітарні катастрофи. За результатами теоретичного аналізу літератури виокремлено основні теоретико-методологічні підходи до дослідження переживання самотності (психоаналітичний (психодинамічний), феноменологічний, соціологічний, екзистенційний, інтеракціоністський, когнітивний, інтимний тощо) за узагальненням яких самотність визначено як комплексне особистісне переживання, що утворює дельту між прагненням особистості у спілкуванні та суб'єктивним переживанням якості її соціального оточення. Констатовано, що переживання самотності набуває найбільшого рівня у дорослому віці (хоча виток, корені цього переживання можна знайти ще а підлітковому віці особистості, а подекуди

і в її дитячому віці), коли людина вирішує більшість своїх життєвих цілей, таких як створення родини, професійна та особистісна реалізація, побудова «ком'юніті», тобто соціальних ресурсно-підтримуючих зв'язків. І тому дуже важливо розглянути певну специфіку переживання самотності для дорослої особистості на кожному життєвому етапі дорослого життя. У структурі самотності дорослої особистості виокремлено три основні складові (когнітивна, афективна та конативна) і два полюси сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), які покладено в авторську теоретичну модель переживання зазначеного феномену. Когнітивна складова переживання самотності визначається через ступінь усвідомлення, розуміння, оцінювання ситуації самотності. Відповідно до змістових характеристик когнітивної складової самотності віднесено особливості сприймання себе як людини, яка має або не має достатньо близьких стосунків, здатність(нездатність) знаходити ресурс в перебуванні наодинці із самим собою, задоволеність або незадоволеність самореалізацією тощо. Афективна (емоційно-ціннісна) складова самотності представлена почуттями, такими як фрустрованість, переживання власної ізольованості, або, навпаки, наявність близьких, довірчих, теплих стосунків з оточуючими, у першу чергу, з власною родиною або романтичним партнером. Конативна складова представлена балансом між униканням ситуацій самотності, нездатністю залишатись наодинці з самим собою, та толерантним ставленням до усамітнення, автономією, спроможністю протистояти тиску суспільної думки та виробленні власних стандартів поведінки. Дефіцитарний (негативний) та профіцитарний (позитивний) полюси

співвідносяться з дуальною природою феномена переживання самотності в дорослому віці. При цьому трансформацію негативного переживання самотності у позитивне та його корекцію пов'язуємо зі стратегіями долаючої поведінки (копінг-стратегіями) дорослої особистості. Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у тому, що: вперше: • розроблено теоретичну модель конструктивного переживання самотності в дорослому віці, яка складається з трьох складових (когнітивна, афективна та конативна і двох полюсів сприймання самотності людиною (дефіцитарний та профіцитарний), що містять у собі комплекс відповідних якостей; • доведено статистично значущий зворотний зв'язок між рівнем конструктивного переживання самотності згідно авторської моделі та загальним рівнем самотності, визначеним за стандартно вживаними класичними опитувальниками; • визначено тенденції розвитку складових самотності у дорослих (нерівномірний рівень розвитку у переважній частині досліджуваних усіх складових самотності, та відносно недостатній рівень когнітивної та афективної складових), гендерно-вікові та соціально-демографічні особливості переживання самотності в дорослому віці).

15.31 Психологія розвитку. Вікова психологія

15.03.24.0141/0224U000459

Естетичне виховання учнівської молоді у віртуальному медіа просторі засобами художньої комунікації: Заключний звіт/Інститут проблем виховання

Національної академії педагогічних наук України; Керівник Комаровська Оксана Анатоліївна - ДР 0122U000556, УДК 374, 159.922; 159.922.6; 159.923, 7.072.2

10

Розроблення та апробація методичних засад естетичного виховання учнівської молоді зсобою художньої комунікації у віртуальному медіа просторі

15.41 Соціальна психологія

15.03.24.0142/0224U000536

Вивчення показників громадського здоров'я на територіях зон спостереження АЕС з визначенням провідних факторів, що на нього впливають: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Прилипко Валентина Антонівна - ДР 0123U101368, УДК 316.752/.754, 621.039, 664.013.8:331.34; 664.013.8:658.34; 664.013.8:613.6, 351

76

Вивчення впливу соціально-економічних, екологічних, психологічних, поведінкових, медичних, суспільно-політичних детермінант на стан здоров'я з метою обґрунтування суспільних заходів щодо зменшення або попередження їх несприятливого впливу.

15.81 Прикладна психологія

15.03.24.0143/0224U000372

Оцінити стан психічної травматизації та копінг-стратегії медичного персоналу онкологічного закладу в умовах бойових дій: Заключний звіт/Державна установа "Інститут медичної радіології та онкології ім. С. П. Григор'єва Національної академії медичних наук України"; Керівник Красносельський Микола Вілленович - ДР 0123U100223, УДК 159.9:61, 616-006

98

Розробка підходів до психологічного супроводу контингенту медичних працівників онкологічних закладів в умовах воєнного стану шляхом оцінки їх психоемоційного статусу та резильєнтності.

15.03.24.0144/0824U000281

Ларіонова Інна Тимофіївна Психологічні особливості корупційної поведінки правоохоронців (на прикладі військовослужбовців НГУ): Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 159.9:34.01

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретико-емпіричному дослідженню психологічних особливостей корупційної поведінки персоналу сектору безпеки і оборони України, зокрема військовослужбовців Національної гвардії України. Проблема корупції в Україні натепер є однією з центральних, навколо неї формується суспільний і політичний дискурс, що негативно впливає на ставлення до нашої країни всередині та зовні. За даними

міжнародної організації Transparency International, Україна за підсумками 2022 року займає 116 місце з 180 країн, поряд з такими країнами як Алжир, Замбія, Монголія, Сальвадор та Філіппіни. За даними НАЗК за 2022 рік, з точки зору громадян України, корупція входить в трійку найважливіших суспільних проблем. Збитки від корупції важко оцінити реалістично, за даними порталу «Наші гроші» вони складаються від прямих втрат від корупційних схем та недоотриманих внаслідок цього інвестицій, і щороку приблизно дорівнюють обсягу державного бюджету. Правоохоронні органи є важливою ланкою корупції, за даними НАЗК особистий корупційний досвід взаємодії з правоохоронними органами мали 32,7% населення. Таким чином, боротьба з корупцією, її профілактика у складових сектору безпеки і оборони України, є важливим завданням, успішність виконання якого прямо впливатиме на обсяги допомоги від країн-партнерів та загалом на майбутнє нашої країни. Тому дослідження корупційної поведінки правоохоронців вбачається актуальним науково-практичним завданням. Службово-бойова діяльність військовослужбовців Національної гвардії України (НГУ) з огляду на їх повноваження віднесена до корупційно небезпечних видів діяльності. Кількість злочинів корупційної спрямованості, скоєних як рядовими військовослужбовцями НГУ, так і начальниками (командирами) різних підрозділів, незважаючи на реформування НГУ та проведення комплексу організаційних і правових антикорупційних заходів, як і раніше залишається значною. Певні надії командування у зв'язку з цим покладаються на створений в НГУ відділ з питань запобігання та виявлення

корупції Головного управління НГУ, а також на відділ психологічного забезпечення Головного управління НГУ. Силами останнього відповідно до чинних нормативно-правових актів проводяться спеціальні психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа, спрямовані на виявлення у громадян, які бажають проходити службу, і військовослужбовців НГУ при призначенні на вищі посади, девіантної (суспільно небезпечної) поведінки, а також на запобігання проникненню в Національну гвардію України представників злочинних угруповань і осіб, які переслідують особисті корисливі інтереси. Однак, як показує досвід, масові поліграфічні обстеження кандидатів на службу і військовослужбовців через їх високу трудомісткість, витратність, значну залежність від кваліфікації й досвіду експертів-поліграфологів, за обмежених психодіагностичних можливостей не вирішують належною мірою проблему психологічної діагностики осіб, схильних до корупційної поведінки через певні їх індивідуальні психологічні особливості. Враховуючи, що корупція тільки в її наслідках є проблема правова та економічна, а початково вона – суто психологічна і загальнолюдська, без психологічно обґрунтованих підходів тут навряд чи щось можна зробити. Саме це і зумовлює наш інтерес до дослідження об'єктивних і суб'єктивних факторів, що визначають індивідуальну психологічну сутність корупціонера. Аналіз сучасних наукових досліджень довів, що майже немає психологічних теорій, що пояснюють корупційну поведінку особистості. Вона розглядається у руслі різних психологічних теорій в межах «вузького» і «широкого» підходів. У вузькому сенсі корупція – це взаємодія декількох осіб, що включає підкуп, в широкому – й інші зловживання

службовим становищем чи авторитетом посади у корисних цілях. На підставі систематизації понять, нами корупція тлумачиться як негативне соціально-психологічне явище, що полягає у протиправному використанні людиною своїх службових повноважень та/або службового становища в особистих, корпоративних або групових інтересах для отримання вигод матеріального або нематеріального характеру, всупереч інтересам громадян, суспільства і держави. Теоретичний аналіз психологічних детермінант й особливостей особистості потенційного корупціонера засвідчив наявність низки ситуативних (серед яких вік, стать, сімейний статус, рівень доходу, освіта, тип населеного пункту та інші) і особистісних предикторів (психодинамічні, поведінкові, характерологічні, ціннісної спрямованості й відповідальності тощо). Водночас дослідники підкреслюють, що індивідуальні й психологічні чинники корупційної поведінки вивчені недостатньо.

15.03.24.0145/0824U000302

Худавердова Анна Олександрівна
Соціально-правові уявлення про злочин як чинник девіантної поведінки військовослужбовців: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет внутрішніх справ - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 159.9:34.01

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації здійснено теоретичний аналіз та емпіричне вивчення соціально-правових уявлень про злочин у контексті девіантної поведінки

військовослужбовців. Показано, що соціально-правові уявлення, віддзеркалюючи особливості суспільної та індивідуальної правосвідомості, виступають основними регуляторами правової поведінки людини і правового функціонування суспільства в цілому. Соціально-правові уявлення особистості представлено як розуміння, оцінювання суті законів, правових норм, інтерпретацію тих випадків, коли особистість усвідомлює свої права й обов'язки, їх обмеження, що дозволяє їй сприймати, оцінювати та уявляти себе в різних правових ситуаціях. Соціально-правові уявлення особистості детермінують її правову або неправову поведінку. У дисертації вперше визначено специфіку структури та змістового наповнення соціально-правових уявлень військовослужбовців з нормативною/девіантною поведінкою, з наявністю або відсутністю бойового досвіду в умовах війни. Встановлено, що соціально-правові уявлення про злочин військовослужбовців з умовно-нормативною поведінкою до війни характеризуються чіткою диференційованою структурою, ядро якої складають елементи загально-кримінального характеру, пов'язані із окремими видами злочинів та їх наслідками. Виявлено, що ядро соціально-правових уявлень про злочин у групі девіантних військовослужбовців до війни практично співпадає з ядром СПУ групи з нормативною поведінкою, але периферія уявлення відрізняється елементами, пов'язаними з поясненням причин та мотивів злочину і з характеристикою злочинця: уявлення про злочин і злочинця втрачають негативне забарвлення. Виявлено, що структура уявлень про злочин у військовослужбовців з умовно-нормативною поведінкою в умовах війни

відрізняється чіткою ієрархічністю, де на перших місцях за частотою та рангом знаходяться поняття військових злочинів (дезертирство, зрада, колаборант, мародерство, розстріл, злочини проти дітей, тероризм, геноцид тощо). Показано, що соціально-правові уявлення про злочин військовослужбовців цієї групи характеризуються вираженою амбівалентністю по відношенню до об'єкта злочину за ознакою «свій/чужий». Встановлено, що окремі жорсткі дії проти «чужих» випадають за межі конструкції «злочин». Виявлено, що структура соціально-правових уявлень про злочин військовослужбовців з девіантною поведінкою в умовах війни характеризується аморфністю; зафіксовано розмитість уявлень про види злочинів, про покарання. Сентенції щодо злочинця втрачають ціннісну атрибуцію; уявлення про злочин характеризуються суперечливістю та двоїстістю, що вказує на тенденцію щодо пошуку підтримки та легітимізацію правопорушення. В дисертації вперше емпірично показано, що під впливом екстремальних кризових подій, таких як війна, структура та змістове наповнення соціально-правових уявлень можуть зазнавати значних трансформацій. В роботі дістали подальшого розвитку наступні підходи, положення та наукові уявлення: про специфіку видів ставлення військовослужбовців до права, зокрема в умовах війни (правовий реалізм, правовий нігілізм, правовий скептицизм, правовий цинізм, правовий конформізм, правовий ідеалізм, правовий інфантілізм); положення щодо особливостей ставлення військовослужбовців до морально-етичних категорій та норм поведінки в умовах війни; наукові уявлення щодо оцінки понять закон, злочин, злочинець та жертва військовослужбовцями з

різним бойовим та кримінальним досвідом; підходи до організації психологічної роботи, спрямованої на попередження та профілактику девіантної поведінки військовослужбовців. В дисертації удосконалено діагностичний інструментарій щодо визначення схильності особистості до девіантної поведінки. У першому розділі роботи соціально-правові уявлення (СПУ) подано як психологічний феномен, сутністю якого виступає фіксація, класифікація і пояснення соціально-правової реальності, яка сприймається людиною крізь призму власного життєвого досвіду. Зазначено, що функції СПУ полягають в адаптації соціально-правових фактів до вже сформованих, раніше існуючих поглядів, думок і оцінок людини; а також – в опосередкуванні та регуляції правової поведінки. Розглянуто особливості девіантної поведінки військовослужбовців, яка полягає в існуванні її специфічних видів – це нестатутні взаємини, дезертирство, мародерство, самоушкодження з метою ухиляння від служби тощо.

15.03.24.0146/0824U000301

Мохорєва Олена Миколаївна Заздрісність як чинник криміногенної поведінки особистості: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 159.9:34.01

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації здійснено теоретичний аналіз та емпіричне вивчення проблеми заздрісності як чинника криміногенної поведінки особистості. Заздрісність у контексті криміногенної поведінки

особистості подано як складний, багатовимірний феномен, що має свої складові та прояви в усіх сферах психіки: у сфері почуттів та емоцій (переживання заздрощів, досади, ненависті, роздратування, злості), у когнітивній сфері (уявлення про перевагу того, кому заздять, усвідомлення свого більш низького становища порівняно з іншими), у поведінці (різного роду правопорушення та злочини, пов'язані з крадіжкою, руйнуванням, усуненням предмета заздрості, помстою, поширенням чуток, наклепами тощо). Установлено характер взаємозв'язків між різними видами заздрості та характеристиками чоловіків і жінок, що відбувають покарання: перфекціонізмом, відповідальністю, факторами прийняття рішень, локусом контролю, психологічною розумністю та психологічним благополуччям. Визначено частоту виявів різних видів заздрості (заздрості-смуток, заздрості-неприятності) у злочинців із різною кримінальною спрямованістю; зокрема, з'ясовано, що заздрість-неприятність найчастіше є мотивом скоєння злочинів проти матеріального благополуччя та достатку інших осіб, у той час як у засуджених за злочини проти здоров'я та життя людини більш вираженою є заздрість-смуток, яка виявляється в зневірі, досаді, відчутті соціальної нерівності, образі на життя та оточення. У дисертації набули подальшого розвитку наукові уявлення щодо специфіки проявів феномена заздрості в осіб, які відбувають покарання. Удосконалено теоретико-методологічні підходи до можливостей психокорегувальної роботи з особами, схильними до скоєння злочинів на ґрунті заздрісності. У першому розділі дисертації феномен заздрісності розглянуто як у контексті класичних

психологічних теорій, так і в новітніх наукових студіях. За результатами теоретичного аналізу виявлено, що як предиктори ворожих і депресивних почуттів у заздрості виступають суб'єктивне відчуття несправедливості, неповноцінність, нарцисизм, соціально-ціннісна дезадаптація, дефекти саморегуляції тощо. Показано, що в ракурсі кримінальної поведінки заздрісність може виступати її суттєвою обставиною та рушійною силою. У другому емпіричному розділі подано дослідження психометричних характеристик заздрісності засуджених чоловіків і жінок; виявлено специфіку їх нарцисизму та перфекціонізму; визначено особливості інтернально-екстернальних характеристик, складових відповідальності та індивідуальних стилів прийняття рішень; виявлено специфіку їх психологічної розумності й психологічного благополуччя та визначено особливості взаємозв'язків означених характеристик із заздрісністю. Подано результати вивчення частоти виявів різних видів заздрості (заздрості-смуток, заздрості-неприятні) у злочинців із різною кримінальною спрямованістю. А також наведено практичні рекомендації для персоналу установ виконання кримінальних покарань щодо психокорекційної роботи з особами, схильними до вчинення злочинів на ґрунті заздрості. Емпіричне дослідження психометричних характеристик заздрісності показало, що засуджені чоловіки порівняно з жінками мають більшу схильність до проявів заздрості, забарвленої почуттями ненависті, гніву, ворожості, що виявляється в злобному, роздратовано-прискіпливому ставленні до більш успішної людини. За результатами вивчення нарцисизму та перфекціонізму чоловіків і жінок злочинців установлено, що респонденти

обох груп переконані стосовно нереалістично високих очікувань щодо них з боку оточення. Чоловіки більше невдоволені собою, прагнуть досконалості й довершеності. Жінки виявляють вищий рівень соціально відокремленості та неприємні в міжособистісному спілкуванні, але ставляться до оточення з ідеалізованими очікуваннями. Емпіричне вивчення взаємозв'язків заздрісності з перфекціонізмом у засуджених показало, що підвищення рівня соціально прийняттого перфекціонізму призводить до збільшення в чоловіків відчуття заздрості-неприятні, забарвленої озлобленістю, гнівом і роздратуванням; у той час як у жінок воно виявляється в посиленні обох видів заздрості: заздрості-неприятні та заздрості смутку. Виявлено подібність загального показника нарцисизму в обох групах досліджуваних. Визначено, що засуджені чоловіки прагнуть проявів уваги, схвалення та захоплення з боку оточення; а засуджені жінки – визнання, слави, включення до престижного кола спілкування та є схильними до публічного самолюбівання.

15.03.24.0147/0824U000496

Казарян Ірина Сергіївна Юридико-психологічні аспекти розгляду клопотання про проведення негласних слідчих розшукових дій.: Дис...Доктор філософії/ Одеський державний університет внутрішніх справ - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 343.13; 159.9:34.01

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційне дослідження присвячено вивченню юридично-психологічних

аспектів розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих розшукових дій. На основі теоретичного аналізу літературних джерел відображено погляди науковців на проблемні питання в сфері подання та розгляду клопотань про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі НСРД). Досліджено нормативно-правове регулювання з питань винесення клопотання про надання дозволу про проведення НСРД та його подальший розгляд слідчим суддею. Визначено, що за своєю правовою природою клопотання про надання дозволу на проведення НСРД виступають основним елементом кримінально-процесуальної діяльності, підпорядкованим суворому правовому регулюванню. Дії відповідних суб'єктів правовідносин за поданням, розглядом та вирішенням клопотань виступають в якості реалізації права або виконання обов'язків, що визначає сутність кримінально-процесуальних правовідносин. Подібні дії є цілісною системою даних правовідносин, що виникають між одними суб'єктами, які мають право на подання клопотань (слідчий або прокурор), та іншими суб'єктами (слідчий суддя або у разі, якщо на місцевості (адміністративній території), на якій діє правовий режим воєнного стану, надзвичайного стану, проведення антитерористичної операції, повноваження, стосовно надання дозволу на проведення НСРД, контролю за їх проведенням, виконує керівник органу прокуратури), які уповноважені на їх розгляд та дозвіл. На підставі аналізу різних наукових поглядів щодо питання правової природи клопотання обґрунтовано авторське визначення: клопотання про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій – це офіційне обґрунтоване звернення слідчого або

прокурора, яке подається в установленому законом порядку в письмовій формі, слідчому судді, з метою отримання дозволу про проведення окремих НСРД в рамках здійснення досудового розслідування по кримінальному провадженню. Встановлено суттєві властивості клопотання про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій: – наявність офіційного характеру – це означає, що клопотання заявляється: у межах і за наявності певних правовідносин; особою, уповноваженою на це; посадовій особі, уповноваженій розглядати клопотання та приймати по ньому ухвалу; з питань щодо суті правовідносин; та обов'язково у встановленому законом порядку. – наявність характеру звернення – це означає, що слідчий (прокурор) заявляє клопотання з метою найбільш повно реалізувати свої права; слідчий суддя розглядає клопотання, має відповідні владні повноваження, що дозволяють йому (за наявності відповідних підстав) ухвалити клопотання або відмовити в його ухваленні; наявність характеру звернення у клопотанні не означає необов'язковості дозволу клопотання слідчим суддею відповідно до закону. Визначено основні психологічні аспекти винесення ухвали слідчим суддею за результатами розгляду клопотань про надання дозволу на проведення НСРД. В цьому аспекті досліджено психологічні чинники, що істотно впливають на винесення слідчим суддею ухвали під час розгляду клопотання про надання дозволу на проведення НСРД (переконавання, установки, досвід, емоційний стан, нестача інформації, дефіцит часу, тиск з боку інших людей та ін.). Виділено три функціональні підсистеми, які забезпечують прийняття рішення слідчим суддею під час розгляду

клопотання про надання дозволу на проведення НСРД: - блок індивідуально-особистісних компонентів, який включає властивості особистості, що забезпечують прийняття певної ситуації, висування варіантів вибору та прийняття відповідного рішення; - блок компонентів взаємодії з середовищем, який включає властивості особистості, які забезпечують пошук її стратегій, дій щодо реалізації, оцінки та прогнозу наслідків прийнятого рішення; - блок компонентів рішучості, який забезпечує координацію вибору, його реалізацію та прогноз наслідків. На основі проведеного дослідження запропоновано структурно-функціональну модель психічної регуляції процесу розгляду клопотання про надання дозволу на проведення НСРД слідчим суддею. Ця модель включає емоційні, когнітивні, вольові та мотиваційні сфери психіки, які взаємодіють між собою та забезпечують ефект активації впливу слідчого судді на його власний вибір. Автори також відзначають, що на процес розгляду клопотань про надання дозволу на проведення НСРД можуть вплинути такі фактори, як: - внутрішньоособистісні фактори (властивості особистості, мотиви, установки, цінності слідчого судді); - міжособистісні фактори (відносини між слідчим суддею та сторонами клопотання, взаємодія між сторонами клопотання); - організаційні фактори (вимоги законодавства, нормативні акти, внутрішньоорганізаційні вимоги).

16

МОВОЗНАВСТВО

16.21 Загальне МОВОЗНАВСТВО

16.03.24.0148/0224U000416

Неологізми: способи номінації, функціонування в дискурсах оригіналу, переклад на інші мови: Заключний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Жалай Василь Якович, Жалай Василь Якович - ДР 0120U104656, УДК 81'373; 001.4, 81'38;81'42;81'25, 811.1/.2

20

Дана НДДКР присвячена вивченню одного з важливих розділів лексикології, напрям досліджень якого за останні кілька десятиріч сформувався у спеціальну дисципліну – неологію, включену до навчальних університетських програм. Мета роботи: виявити неологізми за останні 10-15 років на матеріалі германських (англійської, німецької), романських (французької, італійської, іспанської) мов з проекцією на слов'янські мови (українську, російську); визначити культурно-історичні чинники, що впливають на появу неологізмів у цих мовах; сформулювати теоретичні та практичні засади вивчення неологізмів, а також проаналізувати їх функціонування, семантику та прагматику; з'ясувати механізми творення неологізмів, виявити найбільш активні способи їх номінації; вивчити особливості інтерпретації неологізмів в контексті; детермінувати специфіку прийомів перекладу неологізмів на українську і частково російську мови. Сфера дослідження не обмежується загальнолітературною мовою з особливим акцентом на окремі

стильові реєстри, як мова інформаційних видань, соціально-політичні тексти, окремі тематичні групи, що стосуються різних типів дискурсу, а й включає мову для спеціальних цілей, якою є мова різних наукових дисциплін. Іншим новим компонентом мети, порівняно з попередніми дослідженнями в галузі неології, є звернення до діахронічного аспекту, а саме: проведення зіставного аналізу шляхом порівняння тенденцій творення неологізмів у різні часи, ґрунтуючись на наявних теоретичних та практичних напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних авторів.

16.31 Прикладне мовознавство

16.03.24.0149/0224U000416

Неологізми: способи номінації, функціонування в дискурсах оригіналу, переклад на інші мови: Заклучний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Жалай Василь Якович, Жалай Василь Якович - ДР 0120U104656, УДК 81'373; 001.4, 81'38;81'42;81'25, 811.1/.2

20

Дана НДДКР присвячена вивченню одного з важливих розділів лексикології, напрям досліджень якого за останні кілька десятиріч сформувався у спеціальну дисципліну – неологію, включену до навчальних університетських програм. Мета роботи: виявити неологізми за останні 10-15 років на матеріалі германських (англійської, німецької), романських (французької, італійської, іспанської) мов з проекцією на слов'янські мови (українську,

російську); визначити культурно-історичні чинники, що впливають на появу неологізмів у цих мовах; сформулювати теоретичні та практичні засади вивчення неологізмів, а також проаналізувати їх функціонування, семантику та прагматику; з'ясувати механізми творення неологізмів, виявити найбільш активні способи їх номінації; вивчити особливості інтерпретації неологізмів в контексті; детермінувати специфіку прийомів перекладу неологізмів на українську і частково російську мови. Сфера дослідження не обмежується загальнолітературною мовою з особливим акцентом на окремі стильові реєстри, як мова інформаційних видань, соціально-політичні тексти, окремі тематичні групи, що стосуються різних типів дискурсу, а й включає мову для спеціальних цілей, якою є мова різних наукових дисциплін. Іншим новим компонентом мети, порівняно з попередніми дослідженнями в галузі неології, є звернення до діахронічного аспекту, а саме: проведення зіставного аналізу шляхом порівняння тенденцій творення неологізмів у різні часи, ґрунтуючись на наявних теоретичних та практичних напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних авторів.

16.03.24.0150/0224U000418

Неологізми: способи номінації, функціонування в дискурсах оригіналу, переклад на інші мови: Заклучний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Жалай Василь Якович, Жалай Василь Якович - ДР 0120U104656, УДК 81'373; 001.4, 81'38;81'42;81'25, 811.1/.2

20

Дана НДДКР присвячена вивченню одного з важливих розділів лексикології, напрям досліджень якого за останні кілька десятиріч сформувався у спеціальну дисципліну – неологію, включену до навчальних університетських програм. Мета роботи: виявити неологізми за останні 10-15 років на матеріалі германських (англійської, німецької), романських (французької, італійської, іспанської) мов з проекцією на слов'янські мови (українську, російську); визначити культурно-історичні чинники, що впливають на появу неологізмів у цих мовах; сформулювати теоретичні та практичні засади вивчення неологізмів, а також проаналізувати їх функціонування, семантику та прагматику; з'ясувати механізми творення неологізмів, виявити найбільш активні способи їх номінації; вивчити особливості інтерпретації неологізмів в контексті; детермінувати специфіку прийомів перекладу неологізмів на українську і частково російську мови. Сфера дослідження не обмежується загальнолітературною мовою з особливим акцентом на окремі стильові реєстри, як мова інформаційних видань, соціально-політичні тексти, окремі тематичні групи, що стосуються різних типів дискурсу, а й включає мову для спеціальних цілей, якою є мова різних наукових дисциплін. Іншим новим компонентом мети, порівняно з попередніми дослідженнями в галузі неології, є звернення до діахронічного аспекту, а саме: проведення зіставного аналізу шляхом порівняння тенденцій творення неологізмів у різні часи, ґрунтуючись на наявних теоретичних та практичних напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних авторів.

16.03.24.0151/0224U000417

Неологізми: способи номінації, функціонування в дискурсах оригіналу, переклад на інші мови: Заключний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Жалай Василь Якович, Жалай Василь Якович - ДР 0120U104656, УДК 81'373; 001.4, 81'38;81'42;81'25, 811.1/.2

20

Дана НДДКР присвячена вивченню одного з важливих розділів лексикології, напрям досліджень якого за останні кілька десятиріч сформувався у спеціальну дисципліну – неологію, включену до навчальних університетських програм. Мета роботи: виявити неологізми за останні 10-15 років на матеріалі германських (англійської, німецької), романських (французької, італійської, іспанської) мов з проекцією на слов'янські мови (українську, російську); визначити культурно-історичні чинники, що впливають на появу неологізмів у цих мовах; сформулювати теоретичні та практичні засади вивчення неологізмів, а також проаналізувати їх функціонування, семантику та прагматику; з'ясувати механізми творення неологізмів, виявити найбільш активні способи їх номінації; вивчити особливості інтерпретації неологізмів в контексті; детермінувати специфіку прийомів перекладу неологізмів на українську і частково російську мови. Сфера дослідження не обмежується загальнолітературною мовою з особливим акцентом на окремі стильові реєстри, як мова інформаційних видань, соціально-політичні тексти, окремі тематичні групи, що стосуються різних типів дискурсу, а й включає мову для спеціальних цілей, якою є мова різних наукових дисциплін. Іншим новим

компонентом мети, порівняно з попередніми дослідженнями в галузі неології, є звернення до діяхронічного аспекту, а саме: проведення зіставного аналізу шляхом порівняння тенденцій творення неологізмів у різні часи, ґрунтуючись на наявних теоретичних та практичних напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних авторів.

16.41 Мови світу

16.03.24.0152/0224U000417

Неологізми: способи номінації, функціонування в дискурсах оригіналу, переклад на інші мови: Заключний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Жалай Василь Якович, Жалай Василь Якович - ДР 0120U104656, УДК 81'373; 001.4, 81'38;81'42;81'25, 811.1/.2

20

Дана НДДКР присвячена вивченню одного з важливих розділів лексикології, напрям досліджень якого за останні кілька десятиріч сформувався у спеціальну дисципліну – неологію, включену до навчальних університетських програм. Мета роботи: виявити неологізми за останні 10-15 років на матеріалі германських (англійської, німецької), романських (французької, італійської, іспанської) мов з проекцією на слов'янські мови (українську, російську); визначити культурно-історичні чинники, що впливають на появу неологізмів у цих мовах; сформулювати теоретичні та практичні засади вивчення неологізмів, а також проаналізувати їх функціонування, семантику та прагматику; з'ясувати механізми творення неологізмів, виявити

найбільш активні способи їх номінації; вивчити особливості інтерпретації неологізмів в контексті; детермінувати специфіку прийомів перекладу неологізмів на українську і частково російську мови. Сфера дослідження не обмежується загальнолітературною мовою з особливим акцентом на окремі стильові реєстри, як мова інформаційних видань, соціально-політичні тексти, окремі тематичні групи, що стосуються різних типів дискурсу, а й включає мову для спеціальних цілей, якою є мова різних наукових дисциплін. Іншим новим компонентом мети, порівняно з попередніми дослідженнями в галузі неології, є звернення до діяхронічного аспекту, а саме: проведення зіставного аналізу шляхом порівняння тенденцій творення неологізмів у різні часи, ґрунтуючись на наявних теоретичних та практичних напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних авторів.

16.03.24.0153/0224U000414

Наукова, освітня та професійна комунікація в цифрову епоху: традиції та інновації: Заключний звіт/Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України; Керівник Ільченко Ольга Михайлівна - ДР 0120U104911, УДК 001:316.77, 004:001;007, 81'33, 811.1/.2

14

Тему присвячено аналізу останніх тенденцій фахової комунікації, що буде сприяти кращій вербалізації наукових знань. Метою цього дослідження є: 1) виявлення та вивчення випробуваних часом та новітніх тенденцій в усній та писемній професійній комунікації в інституційних дискурсах, передусім науковому, освітньому, професійному, а

також суміжних із ними науково-популярному та медійному дискурсах, вивчення процесів вербалізації та візуалізації наукових знань, специфіки їхньої нарації; 2) застосування сучасної та випрацювання власної методології аналізу усного та писемного іноземномовного наукового дискурсу з урахуванням новітніх тенденцій цифровізації, потреб випрацювання цифрових компетенцій та навичок, що поліпшують можливості доступу до послуг, інформації та знань, що надаються на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та усувають бар'єри на шляху доступу до глобального інформаційного середовища та знань.

16.03.24.0154/0824U000495

Андріанов Дмитро Володимирович
Еволюційні процеси в корейській поезії часів японської колонізації (на матеріалі творів Хан Йонуна, Кім Совея, Лі Санхва): Дис...Доктор філософії/
Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 811.1/.8; 811.58

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації розглядаються теоретичні засади та досліджуються еволюційні процеси в корейській поезії часів японської колонізації, визначаються основні чинники процесу вестернізації та взаємозв'язок корейської літератури і поетичного символізму творів Хан Йонуна, Кім Совея та Лі Санхва. Розуміння основних показників розвитку корейської літератури, чинників японської колонізації, які впливали на поезію та пісні, відповідно і настрої у

суспільстві того часу, а також окреслення потенційних стратегій подолання гніту через самовираження символізмом є нагальними питаннями у сфері сучасної філології. У дисертації проведено комплексний аналіз поняття еволюційних процесів поезії, основних етапів виникнення символізму та дискурсу навколо терміну, означено ключові особливості подібних чинників у добу японської колонізації. У дослідженні надано характеристику ряду жанрових теорій та релігійних засад літератури Кореї першої половини ХХ ст., серед яких основну увагу приділено розвитку літературного символізму у поезії та зв'язку між цим поняттям та процесами вестернізації, тобто впливу західних, японської культур.

17 ЛІТЕРАТУРА. ЛІТЕРАТУРОЗНА ВСТВО. НАРОДНА ПОЕТИЧНА ТВОРЧИСТЬ

17 ЛІТЕРАТУРА. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВ О. НАРОДНА ПОЕТИЧНА ТВОРЧИСТЬ

17.03.24.0155/0224U000491

Життя і творчість Івана Франка у зв'язках з українськими та зарубіжними письменниками: «Франківська

енциклопедія». Бібліографічні покажчики. Додаткові томи до «Зібрання творів» Івана Франка: Заключний звіт/Державна установа "Інститут Івана Франка" Національної академії наук України; Керівник Нахлік Євген Казимирович - ДР 0119U101291, УДК 82

40

Поглиблене вивчення біографічного та літературного контексту творчості Івана Франка, продовження фундаментального проекту «Франківська енциклопедія». Видання бібліографічних покажчиків франкознавства. Видання додаткових томів до Зібрання творів І. Франка у 50-ти томах.

17.01 Загальні питання літературознавства

17.03.24.0156/0224U000459

Естетичне виховання учнівської молоді у віртуальному медіа просторі засобами художньої комунікації: Заключний звіт/Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України; Керівник Комаровська Оксана Анатоліївна - ДР 0122U000556, УДК 374, 159.922; 159.922.6; 159.923, 7.072.2

10

Розроблення та апробація методичних засад естетичного виховання учнівської молоді зсобами художньої комунікації у віртуальному медіа просторі

17.03.24.0157/0224U000447

Музей як інституційна платформа сучасного наукового та культурного діалогу: Заклучний звіт/Інститут

народознавства Національної академії наук України; Керівник Клімашевський Андрій Володимирович - ДР 0121U108013, УДК 069.4, 7.072.2, 39; 572.9

44

Показати інтегрований характер досліджуваних художніх явищ, культурних пластів у вітчизняному та європейському художньому процесі; розкрити у музейному форматі, як сучасній інституційній платформі, діалектичний взаємозв'язок традиції, новацій та впливів різних культурних ареалів; поглибити теоретично-методологічну базу досліджень зі збереження й актуалізації національного надбання України.

18 МИСТЕЦТВО. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

18.01 Загальні питання мистецтва та мистецтвознавства

18.03.24.0158/0824U000404

Лимар Ганна Михайлівна Антропологія мистецтва українського авангарду першої третини ХХ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 7.036.2/.8; 7; 7.036.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації представлено результати комплексного дослідження історичного процесу зародження і становлення мистецтва авангарду в Україні у період його появи з кінця XIX та розвитку у першій чверті XX століття. Визначено, що авангардне мистецтво демонструє антропологічну сутність пошуку нової виразності та образності в умовах трансформації мистецтва модерну та культури, трансгресії суспільних цінностей, злому економічних відносин під впливом наукових досягнень. Об'єктом дослідження послуговує європейська мистецька авангардна парадигма, яка породжує предмет наукового інтересу дослідження синергії українського авангарду, як явища, що постало у результаті взаємодії із західноєвропейським, російським, польським, єврейським та українським мистецтвом і його дія була домінуючою у першій чверті XX століття. Доведено, що дослідження українських аспектів європейського авангардного руху першої третини XX століття стало можливим із докорінною переоцінкою цінностей наприкінці XX століття. У цей період у західноєвропейському мистецтвознавчому дискурсі виникає термін “український авангард”. Виникнення такого терміну в Україні у радянський період було неможливим, адже творчість розглядалася крізь призму соціалістичного реалізму. Проте, дослідники мистецтва були усвідомлені про національні аспекти авангарду. Встановлено, що науковий інтерес до комплексного дослідження антропологічних, філософсько-естетичних, художніх, культурологічних основ вітчизняного авангардного мистецтва з'являється у час становлення нової української державності. Детально вивчали український авангард історики мистецтва, культурологи,

мистецтвознавці, філософи, музеєзнавці. Оригінальне трактування природи художньої творчості та ролі в ній митця надали фундатори художнього авангарду О. Богомазов, К. Малевич, В. Кандинський, О. Екстер, Д. Бурлюк, О. Архипенко, М. Гершенфельд. Встановлено, що певний період авангардна революційність в мистецтві та революційність політична першої чверті XX століття були поєднані у єдиному пориві впливу на суспільство. Мистецтво авангарду на певний час стало частиною революційного процесу. Денаціональність була привабливою стороною для більшовистської влади і сприяла політичній ангажованості авангарду в якості інструментарію у політичній індокринізації радянського суспільства. З'ясовано, що українська парадигма авангарду позначена територіальною ознакою та приналежністю митців і їх пошуком нового в ейдетиці народного самовираження. Під впливом суспільно-політичних процесів українського державотворення, виключно територіальна ознака авангарду трансформувалася у національне культурне надбання, як частка українського мистецтва. Український авангард постав із забуття та органічно увійшов до національного художнього простору. Доведено, що попри заборону згадки про художній авангард у часі панування радянської влади його досягнення використані українськими митцями у нових напрямках художньої творчості. В українському мистецтвознавстві розпочато дискусію щодо розвитку традицій авангардного мистецтва в неофіційному мистецтві, нонконформізмі, андеграунді, а особливо у абстрактному живописі, що засвідчує актуальність дослідження мистецтва авангарду. На основі вивчення

мистецтвознавчих, історичних, культурологічних джерельних матеріалів розкрито передумови зародження авангардного мистецтва, до яких належать історичні традиції образотворення та їх інтерпретація загальним контентом розвитку мистецтва у його інноваційному контексті. Ключові слова: авангард, мистецтво, художня творчість, авангардне мистецтво, перша третина ХХ століття, початок ХХ століття, художня культура, антропологія мистецтва, історико-культурні умови, мистецтвознавчий дискурс, академічний дискурс, зародження, становлення.

18.07 Теорія і методологія мистецтва і проблеми мистецтвознавства

18.03.24.0159/0824U000360

Колосок Вадим Іванович Взаємодія музики і художнього слова у формуванні мистецького аудіопростору України першої чверті ХХІ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 78"312"; 7.08; 7.03"312"; 7(1-6)

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено вирішенню актуальної наукової проблеми, що полягає у дослідженні принципів взаємодії музики та художнього слова у процесі формування мистецького аудіопростору України першої чверті ХХІ століття. Актуальність пропонованої дисертаційної роботи визначається потребою системного й комплексного дослідження феномену світового й українського мистецького аудіопростору,

з'ясування його типологічних, функціональних та інших особливостей. Вибудовується поняття мистецького аудіопростору як багатовимірного феномену, що включає види аудіального мистецтва, його окремі зразки, творців і слухачів, дотичних до вироблення, розповсюдження, відтворення й сприйняття продуктів художньої аудіотворчості з їхніми психофізіологічними особливостями внутрішнього ментального простору. Встановлено роль і значення музики, художнього слова, структуру комунікативних процесів у формуванні сучасного мистецького аудіопростору. Акцентується на факторі масового доступу до глобальних каналів передавання даних, серед яких цифрове та ефірне радіомовлення, «всесвітнє павутиння» інтернет-мереж, соціальні мережі, подкаст-сервіси, стримінгові платформи, що суттєво змінює викристалізований впродовж століть процес мистецької комунікації. Запропоновано базову структуру комунікації у сучасному мистецькому аудіопросторі: автор – твір – виконавець – аудіоформа твору – комунікативний простір – слухач. Констатовано, що у синтетичних аудіотворах встановлюється особливий вид внутрішніх взаємозв'язків – інтермедіальність, що базується на взаємодії художніх кодів різних видів мистецтв (музики, літератури, озвученого художнього слова, театральної гри). Наведено непоодинокі випадки явища інтертекстуальності («вбудовування» у музичний текст інтрамузичних першоджерел). Інтермедіальність, інтертекстуальність разом з програмовістю, що часто використовуються в аудіотворчості, є концептуальними складовими феномену музично-вербальної еміненності. Постульовано, що з деякими музичними

творами, завдяки їх включеності до певного контексту, у слухачів складаються стійкі асоціації. Ця особливість пов'язана з феноменами мистецького коду і коду культури. Використання в процесі аудіотворчості музики, що є певним символом (мистецький код) є одним із засобів виразності в аудіотворчості. Визначено, що основні виразні засоби музики (ритм, темп, тембр, інтонація, лад, гармонія, форма, регістр, динамічні відтінки, паузи, фактура, інструментовка), художнього слова (інтонація, наголос, паузи, темп, динамічні відтінки, відносна висота мовлення), шумів та звукових ефектів (темп, тембр, регістр) можуть активно взаємодіяти між собою завдяки закладеній у них семантичній та звуковій інформації. В процесі аудіотворчості способи співвідношення цих звукових пластів, внутрішні взаємозв'язки метроритмічного, темпового, тембрового, інтонаційно-емоційного, динамічного, фактурного різноманіття синтетичного явища «музика+слово+шуми+звукові ефекти» стають умовами появи цілісного звукообразу аудіотвору, від якого залежить його мистецька вага та вплив на реципієнта (слухача) аудіопродукту. Встановлено, що головним пластом аудіопартитури в аудіокнигах, радіоспектаклях, художніх радіопрограмах є озвучене художнє слово, а структурні параметри музики у великих формах аудіомистецтва пов'язані з феноменами хронометражу та звукового монтажу. Характерною особливістю рекламних, соціальних, літературно-музичних, промоційних роликів, заставок, джінглів визначено принцип монтування мовленого слова, виходячи зі структурних, метроритмічних та інших особливостей музичного фрагменту. Важливим виразним засобом малих форм

аудіотворчості визначено порушення інерції, тобто звичного для слухача ходу подій. В дисертації надано практичні рекомендації щодо проведення підготовчої роботи, етапу студійного чи позастудійного запису акторів, дикторів, ведучих і співрозмовників, редагування деяких технічних параметрів звукового матеріалу, якісного монтажу аудіофонограм. На основі практичного досвіду автора пропонуються поради щодо недопущення виникнення слухового дискомфорту у слухача в процесі поєднання музики з художнім словом, шумами, звуковими ефектами. Ключові слова: мистецький аудіопростір, світовий та український мистецький аудіопростір, формування мистецького аудіопростору України першої чверті ХХІ століття, музика в аудіопросторі, художнє слово в аудіопросторі, комунікативні процеси в аудіопросторі, взаємодія музики і художнього слова в аудіопросторі, інтермедіальність, еміненність, коди культури, сучасне мистецтво, автор, композитор, музична творчість, інтерпретація, звукозапис, звукообраз, звукорежисер, аудіопартитура.

18.03.24.0160/0824U000399

Сучков Денис Геннадійович
Трансформація аудіовізуальної культури в епоху соціальних медіа: Дис... Доктор філософії/ Київський національний університет культури і мистецтв -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 7.08

с. - Бібліогр.: назв

Сучков Д. Г. Трансформація аудіовізуальної культури в епоху соціальних медіа. – Кваліфікаційна

наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія» (галузь знань 03 «Гуманітарні науки»). – Міністерство освіти і науки України, Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2024. Дисертацію присвячено дослідженню основних тенденцій трансформації та характерних ознак аудіовізуальної культури в епоху соціальних медіа. Актуалізація уваги до них зумовлена тим, що вербальна і візуальна комунікація втрачають свої домінуючі позиції, зокрема за рахунок посилення важливості мультисенсорної перцепції та популярності аудіовізуального контенту. На радикальні зміни у споживанні, творенні й розповсюдженні останнього особливо вплинули інтернет-технології Web 2.0, зокрема соціальні медіа. З подальшим розвитком цифрових технологій аудіовізуальна культура і мистецтва стають більш інтерактивними, перманентно змінюються способи споживання і створення контенту соціальних медіа, тому відслідковування найбільш характерних тенденцій впливу новітніх медіаформ на культуру і людину стає актуальним напрямом сучасних досліджень. Вони дають можливість краще зрозуміти вплив медійних технологій на динаміку соціокультурних і мистецьких процесів, а також на свідомість, ідентичність і сприйняття людини та її роль у цифровій еволюції культури. Останнє зумовлює необхідність розширення культурологічних досліджень аудіовізуальної культури, соціальних медіа, відповідних світоглядних змін і под. у межах методологічних можливостей культурантропологічного підходу. У першому підрозділі «Стан наукового

розроблення проблеми та методологія дослідження» Розділу 1 «Теоретико-методологічні засади дослідження» охарактеризовано основні праці зарубіжних і українських дослідників, у яких сформульовані основні методологічні засади вивчення аудіовізуальної культури та соціальних медіа. Останні стали теоретичним підґрунтям дисертаційної роботи та дали змогу сформулювати методологічну дослідницьку стратегію. Зазначено, що спрямування досліджень українських і зарубіжних дослідників дають змогу констатувати не лише зростання інтересу до соціальних медіа та аудіовізуальності, а й бажання повернути увагу до необхідності міждисциплінарної наукової концептуалізації поняття «аудіовізуальна культура». Констатовано, що мультидисциплінарна дослідницька стратегія уможливила адекватну інтерпретацію різних явищ сучасної аудіовізуальної культури, детермінованих соціальними медіа. Це передбачає синтез різних підходів з метою комплексного дослідження сучасного медійного етапу взаємозв'язків і взаємовпливів інформаційних технологій, культури і людини та врахування трьох методологічних рівнів аналізу: медійного, соціокультурного та індивідуально-особистісного. У другому підрозділі «Розвиток аудіовізуальної культури та становлення соціальних медіа» прослідковано основні етапи і чинники історичного розвитку аудіовізуальної культури та соціальних медіа. Також сформульовано визначення аудіовізуальної культури як сучасної форми культури, поліфункціональний характер якої зумовлений синтезом аудіального та візуального рядів. Доведено, що аудіовізуальна культура виникла в процесі застосування аудіовізуальних технологій, які пройшли

довгий шлях від зародження (фотографія та кіно) до «цифрової революції», наслідком якої стали нові мистецькі та культурні форми. У третьому підрозділі «Соціальні медіа як засіб конструювання нової соціокультурної реальності: поняття, класифікація» охарактеризовано основні визначення соціальних медіа, представлено їхні класифікації у структурі нових медіа та запропоновано їхнє визначення з урахуванням антропоорієнтованої дослідницької позиції. Констатовано, що нині соціальні медіа стали найактивнішим засобом конструювання нової соціокультурної реальності, яка насамперед позначена змінами у комунікації: завдяки їм суттєво змінилися норми онлайн-взаємодії та спілкування. Соціальні медіа визначено як будь-який цифровий інструмент, який використовує інтернет для полегшення комунікації, а їхнє існування опосередковане взаємодією широкого кола користувачів, які фактично забезпечують їхнє подальше функціонування. Соціальні медіа дають змогу користувачам створювати профілі, ділитися текстами, фотографіями, відео, посиланнями та іншими матеріалами, а також спілкуватися та вступати в контакт з іншими користувачами, у тому числі в реальному часі. Зроблено висновок, що основні концепції щодо трактування нових медіа, соціальних медіа та соціальних мереж на сьогодні ще перебувають на етапі свого становлення.

18.03.24.0161/0824U000458

Монсевич Віолета Вікторівна
Становлення та розвиток батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних

кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 7;351.854; 75.05; 75.03; 7.067

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена питанню становлення і розвитку батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття та виявленню загальних тенденцій, обумовлених суспільно-історичними та культурно-мистецькими процесами, що відбувалися як в загальносвітовому контексті, так і на вітчизняних теренах. Фокус означеної проблематики зосереджено на діяльності закладу вищої художньої освіти Київського державного художнього інституту – нині Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, що має більш ніж столітній період, протягом якого закладалися підвалини становлення та розвитку українського мистецтва, його шкіл. Серед іншого вирізняється своєю професійністю та знаністю в Україні і світі київська академічна школа живопису, в межах якої ми можемо виділити як окремий предмет дослідження батально-історичний живопис, який слугує важливою складовою художньої культури, історичної інтерпретації подій, оцінки їх значимості, а також глибоко мистецьким опертям у актуалізації і популяризації української історії, її культури, вихованні патріотизму та збереженні і утвердженні національно-культурної ідентичності. Період другої половини ХХ – початку ХХІ століття характеризується складними процесами в розвитку культури і мистецтва, що відобразилося у впровадженні методу соціалістичного реалізму в ідеологічно обґрунтовану художню культуру,

естетичний канон і визначене коло рекомендованих тем для образного втілення в мистецтві. Київська академічна школа батально-історичного живопису має глибоку художню традицію, зумовлену історико-культурними та мистецькими обставинами його створення та розвитку. Риси національного жанру трансформувалися в загальний стиль, який виділявся на тлі мистецьких досягнень мистецьких шкіл інших країн. Складні соціальні зміни, політичні потрясіння та військові конфлікти зазвичай стають тлом і умовами розвитку батально-історичного живопису, коли перед мистецтвом постає завдання пробудження історичної пам'яті, національної свідомості та утвердження думки про цінність і значення героїчної історії. країна та її народ. Тому до історичного жанру належать живописні твори, присвячені визначним подіям минулого та зображують життя, образи та побут людей того часу. Важливу роль у виникненні історичного батального живопису та жанру в цілому відіграли безпосередньо вищі навчальні заклади, при яких існували спеціалізовані творчі майстерні, де формувалися школи майстрів історичного живопису, які в цілому відображали тенденції та напрями розвитку українського образотворчого мистецтва. У зв'язку з цим живописна традиція історико-батального спрямування, започаткована в Київському художньому інституті (нині - Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), була одним із визначальних факторів у формуванні тематичного розмаїття, художньої образності та стилістики творів. Ключові слова: батально-історичний живопис, київська академічна школа, Київський державний художній інститут, Національна академія образотворчого

мистецтва і архітектури, художня культура, тематична картина, ідеологізація, соцреалізм, культурно-історичні процеси, російсько-українська війна, історичний живопис.

18.09 Історія та сучасний стан мистецтва, мистецтвознавства та художньої критики

18.03.24.0162/0824U000360

Колосок Вадим Іванович Взаємодія музики і художнього слова у формуванні мистецького аудіопростору України першої чверті ХХІ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 78"312"; 7.08; 7.03"312"; 7(1-6)

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено вирішенню актуальної наукової проблеми, що полягає у дослідженні принципів взаємодії музики та художнього слова у процесі формування мистецького аудіопростору України першої чверті ХХІ століття. Актуальність пропонованої дисертаційної роботи визначається потребою системного й комплексного дослідження феномену світового й українського мистецького аудіопростору, з'ясування його типологічних, функціональних та інших особливостей. Вибудовується поняття мистецького аудіопростору як багатовимірного феномену, що включає види аудіального мистецтва, його окремі зразки, творців і слухачів, дотичних до вироблення, розповсюдження, відтворення й

сприйняття продуктів художньої аудіотворчості з їхніми психофізіологічними особливостями внутрішнього ментального простору. Встановлено роль і значення музики, художнього слова, структуру комунікативних процесів у формуванні сучасного мистецького аудіопростору. Акцентується на факторі масового доступу до глобальних каналів передавання даних, серед яких цифрове та ефірне радіомовлення, «всесвітнє павутиння» інтернет-мереж, соціальні мережі, подкаст-сервіси, стримінгові платформи, що суттєво змінює викристалізований впродовж століть процес мистецької комунікації. Запропоновано базову структуру комунікації у сучасному мистецькому аудіопросторі: автор – твір – виконавець – аудіоформа твору – комунікативний простір – слухач. Констатовано, що у синтетичних аудіотворах встановлюється особливий вид внутрішніх взаємозв'язків – інтермедіальність, що базується на взаємодії художніх кодів різних видів мистецтв (музики, літератури, озвученого художнього слова, театральної гри). Наведено непоодинокі випадки явища інтертекстуальності («вбудовування» у музичний текст інтрамузичних першоджерел). Інтермедіальність, інтертекстуальність разом з програмовістю, що часто використовуються в аудіотворчості, є концептуальними складовими феномену музично-вербальної еміненності. Постульовано, що з деякими музичними творами, завдяки їх включеності до певного контексту, у слухачів складаються стійкі асоціації. Ця особливість пов'язана з феноменами мистецького коду і коду культури. Використання в процесі аудіотворчості музики, що є певним символом (мистецький код) є одним із засобів

виразності в аудіотворчості. Визначено, що основні виразні засоби музики (ритм, темп, тембр, інтонація, лад, гармонія, форма, регістр, динамічні відтінки, паузи, фактура, інструментовка), художнього слова (інтонація, наголос, паузи, темп, динамічні відтінки, відносна висота мовлення), шумів та звукових ефектів (темп, тембр, регістр) можуть активно взаємодіяти між собою завдяки закладеній у них семантичній та звуковій інформації. В процесі аудіотворчості способи співвідношення цих звукових пластів, внутрішні взаємозв'язки метроритмічного, темпового, тембрового, інтонаційно-емоційного, динамічного, фактурного різноманіття синтетичного явища «музика+слово+шуми+звукові ефекти» стають умовами появи цілісного звукообразу аудіотвору, від якого залежить його мистецька вага та вплив на реципієнта (слухача) аудіопродукту. Встановлено, що головним пластом аудіопартитури в аудіокнигах, радіоспектаклях, художніх радіопрограмах є озвучене художнє слово, а структурні параметри музики у великих формах аудіомистецтва пов'язані з феноменами хронометражу та звукового монтажу. Характерною особливістю рекламних, соціальних, літературно-музичних, промоційних роликів, заставок, джінглів визначено принцип монтування мовленого слова, виходячи зі структурних, метроритмічних та інших особливостей музичного фрагменту. Важливим виразним засобом малих форм аудіотворчості визначено порушення інерції, тобто звичного для слухача ходу подій. В дисертації надано практичні рекомендації щодо проведення підготовчої роботи, етапу студійного чи поза студійного запису акторів, дикторів, ведучих і співрозмовників, редагування деяких технічних параметрів звукового

матеріалу, якісного монтажу аудіофонограм. На основі практичного досвіду автора пропонуються поради щодо недопущення виникнення слухового дискомфорту у слухача в процесі поєднання музики з художнім словом, шумами, звуковими ефектами. Ключові слова: мистецький аудіопростір, світовий та український мистецький аудіопростір, формування мистецького аудіопростору України першої чверті ХХІ століття, музика в аудіопросторі, художнє слово в аудіопросторі, комунікативні процеси в аудіопросторі, взаємодія музики і художнього слова в аудіопросторі, інтермедіальність, емінентність, коди культури, сучасне мистецтво, автор, композитор, музична творчість, інтерпретація, звукозапис, звукообраз, звукорежисер, аудіопартитура.

18.03.24.0163/0824U000404

Лимар Ганна Михайлівна Антропологія мистецтва українського авангарду першої третини ХХ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 7.036.2/.8; 7; 7.036.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації представлено результати комплексного дослідження історичного процесу зародження і становлення мистецтва авангарду в Україні у період його появи з кінця ХІХ та розвитку у першій чверті ХХ століття. Визначено, що авангардне мистецтво демонструє антропологічну сутність пошуку нової виразності та образності в умовах трансформації мистецтва модерну та культури, трансгресії суспільних

цінностей, злому економічних відносин під впливом наукових досягнень. Об'єктом дослідження послуговує європейська мистецька авангардна парадигма, яка породжує предмет наукового інтересу дослідження синергії українського авангарду, як явища, що постало у результаті взаємодії із західноєвропейським, російським, польським, єврейським та українським мистецтвом і його дія була домінуючою у першій чверті ХХ століття. Доведено, що дослідження українських аспектів європейського авангардного руху першої третини ХХ століття стало можливим із докорінною переоцінкою цінностей наприкінці ХХ століття. У цей період у західноєвропейському мистецтвознавчому дискурсі виникає термін "український авангард". Виникнення такого терміну в Україні у радянський період було неможливим, адже творчість розглядалася крізь призму соціалістичного реалізму. Проте, дослідники мистецтва були усвідомлені про національні аспекти авангарду. Встановлено, що науковий інтерес до комплексного дослідження антропологічних, філософсько-естетичних, художніх, культурологічних основ вітчизняного авангардного мистецтва з'являється у час становлення нової української державності. Детально вивчали український авангард історики мистецтва, культурологи, мистецтвознавці, філософи, музеєзнавці. Оригінальне трактування природи художньої творчості та ролі в ній митця надали фундатори художнього авангарду О. Богомазов, К. Малевич, В. Кандинський, О. Екстер, Д. Бурлюк, О. Архипенко, М. Гершенфельд. Встановлено, що певний період авангардна революційність в мистецтві та революційність політична першої чверті ХХ століття були поєднані у єдиному

пориві впливу на суспільство. Мистецтво авангарду на певний час стало частиною революційного процесу. Денаціональність була привабливою стороною для більшовистської влади і сприяла політичній ангажованості авангарду в якості інструментарію у політичній індокринації радянського суспільства. З'ясовано, що українська парадигма авангарду позначена територіальною ознакою та приналежністю митців і їх пошуком нового в ейдетиці народного самовираження. Під впливом суспільно-політичних процесів українського державотворення, виключно територіальна ознака авангарду трансформувалася у національне культурне надбання, як частка українського мистецтва. Український авангард постав із забуття та органічно увійшов до національного художнього простору. Доведено, що попри заборону згадки про художній авангард у часі панування радянської влади його досягнення використані українськими митцями у нових напрямках художньої творчості. В українському мистецтвознавстві розпочато дискусію щодо розвитку традицій авангардного мистецтва в неофіційному мистецтві, нонконформізмі, андеграунді, а особливо у абстрактному живописі, що засвідчує актуальність дослідження мистецтва авангарду. На основі вивчення мистецтвознавчих, історичних, культурологічних джерельних матеріалів розкрито передумови зародження авангардного мистецтва, до яких належать історичні традиції образотворення та їх інтерпретація загальним контентом розвитку мистецтва у його інноваційному контексті. Ключові слова: авангард, мистецтво, художня творчість, авангардне мистецтво, перша третина XX століття, початок XX

століття, художня культура, антропологія мистецтва, історико-культурні умови, мистецтвознавчий дискурс, академічний дискурс, зародження, становлення.

18.31 Образотворче мистецтво

18.03.24.0164/0824U000404

Лимар Ганна Михайлівна Антропологія мистецтва українського авангарду першої третини XX століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 7.036.2/.8; 7; 7.036.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації представлено результати комплексного дослідження історичного процесу зародження і становлення мистецтва авангарду в Україні у період його появи з кінця XIX та розвитку у першій чверті XX століття. Визначено, що авангардне мистецтво демонструє антропологічну сутність пошуку нової виразності та образності в умовах трансформації мистецтва модерну та культури, трансгресії суспільних цінностей, злому економічних відносин під впливом наукових досягнень. Об'єктом дослідження послуговує європейська мистецька авангардна парадигма, яка породжує предмет наукового інтересу дослідження синергії українського авангарду, як явища, що постало у результаті взаємодії із західноєвропейським, російським, польським, єврейським та українським мистецтвом і його дія була домінуючою у першій чверті XX століття. Доведено, що дослідження українських аспектів

європейського авангардного руху першої третини ХХ століття стало можливим із докорінною переоцінкою цінностей наприкінці ХХ століття. У цей період у західноєвропейському мистецтвознавчому дискурсі виникає термін “український авангард”. Виникнення такого терміну в Україні у радянський період було неможливим, адже творчість розглядалася крізь призму соціалістичного реалізму. Проте, дослідники мистецтва були усвідомлені про національні аспекти авангарду. Встановлено, що науковий інтерес до комплексного дослідження антропологічних, філософсько-естетичних, художніх, культурологічних основ вітчизняного авангардного мистецтва з’являється у час становлення нової української державності. Детально вивчали український авангард історики мистецтва, культурологи, мистецтвознавці, філософи, музеєзнавці. Оригінальне трактування природи художньої творчості та ролі в ній митця надали фундатори художнього авангарду О. Богомазов, К. Малевич, В. Кандинський, О. Екстер, Д. Бурлюк, О. Архипенко, М. Гершенфельд. Встановлено, що певний період авангардна революційність в мистецтві та революційність політична першої чверті ХХ століття були поєднані у єдиному пориві впливу на суспільство. Мистецтво авангарду на певний час стало частиною революційного процесу. Денаціональність була привабливою стороною для більшовистської влади і сприяла політичній ангажованості авангарду в якості інструментарію у політичній індокринації радянського суспільства. З’ясовано, що українська парадигма авангарду позначена територіальною ознакою та приналежністю митців і їх пошуком нового в ейдетиці народного

самовираження. Під впливом суспільно-політичних процесів українського державотворення, виключно територіальна ознака авангарду трансформувалася у національне культурне надбання, як частка українського мистецтва. Український авангард постав із забуття та органічно увійшов до національного художнього простору. Доведено, що попри заборону згадки про художній авангард у часі панування радянської влади його досягнення використані українськими митцями у нових напрямках художньої творчості. В українському мистецтвознавстві розпочато дискусію щодо розвитку традицій авангардного мистецтва в неофіційному мистецтві, нонконформізмі, андеграунді, а особливо у абстрактному живописі, що засвідчує актуальність дослідження мистецтва авангарду. На основі вивчення мистецтвознавчих, історичних, культурологічних джерельних матеріалів розкрито передумови зародження авангардного мистецтва, до яких належать історичні традиції образотворення та їх інтерпретація загальним контентом розвитку мистецтва у його інноваційному контексті. Ключові слова: авангард, мистецтво, художня творчість, авангардне мистецтво, перша третина ХХ століття, початок ХХ століття, художня культура, антропология мистецтва, історико-культурні умови, мистецтвознавчий дискурс, академічний дискурс, зародження, становлення.

18.03.24.0165/0824U000458

Монсевич Віолета Вікторівна
Становлення та розвиток батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних

кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-
.-0.2024

УДК: 7;351.854; 75.05; 75.03; 7.067

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена питанню становлення і розвитку батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття та виявленню загальних тенденцій, обумовлених суспільно-історичними та культурно-мистецькими процесами, що відбувалися як в загальносвітовому контексті, так і на вітчизняних теренах. Фокус означеної проблематики зосереджено на діяльності закладу вищої художньої освіти Київського державного художнього інституту – нині Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, що має більш ніж столітній період, протягом якого закладалися підвалини становлення та розвитку українського мистецтва, його шкіл. Серед іншого вирізняється своєю професійністю та знаністю в Україні і світі київська академічна школа живопису, в межах якої ми можемо виділити як окремий предмет дослідження батально-історичний живопис, який слугує важливою складовою художньої культури, історичної інтерпретації подій, оцінки їх значимості, а також глибоко мистецьким опертям у актуалізації і популяризації української історії, її культури, вихованні патріотизму та збереженні і утвердженні національно-культурної ідентичності. Період другої половини ХХ – початку ХХІ століття характеризується складними процесами в розвитку культури і мистецтва, що відобразилося у впровадженні методу соціалістичного реалізму в ідеологічно обґрунтовану художню культуру,

естетичний канон і визначене коло рекомендованих тем для образного втілення в мистецтві. Київська академічна школа батально-історичного живопису має глибоку художню традицію, зумовлену історико-культурними та мистецькими обставинами його створення та розвитку. Риси національного жанру трансформувалися в загальний стиль, який виділявся на тлі мистецьких досягнень мистецьких шкіл інших країн. Складні соціальні зміни, політичні потрясіння та військові конфлікти зазвичай стають тлом і умовами розвитку батально-історичного живопису, коли перед мистецтвом постає завдання пробудження історичної пам'яті, національної свідомості та утвердження думки про цінність і значення героїчної історії країни та її народ. Тому до історичного жанру належать живописні твори, присвячені визначним подіям минулого та зображують життя, образи та побут людей того часу. Важливу роль у виникненні історичного батального живопису та жанру в цілому відіграли безпосередньо вищі навчальні заклади, при яких існували спеціалізовані творчі майстерні, де формувалися школи майстрів історичного живопису, які в цілому відображали тенденції та напрями розвитку українського образотворчого мистецтва. У зв'язку з цим живописна традиція історико-батального спрямування, започаткована в Київському художньому інституті (нині - Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), була одним із визначальних факторів у формуванні тематичного розмаїття, художньої образності та стилістики творів. Ключові слова: батально-історичний живопис, київська академічна школа, Київський державний художній інститут, Національна академія образотворчого

мистецтва і архітектури, художня культура, тематична картина, ідеологізація, соцреалізм, культурно-історичні процеси, російсько-українська війна, історичний живопис.

18.03.24.0166/0824U000458

Монсевич Віолета Вікторівна
Становлення та розвиток батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 7;351.854; 75.05; 75.03; 7.067

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена питанню становлення і розвитку батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття та виявленню загальних тенденцій, обумовлених суспільно-історичними та культурно-мистецькими процесами, що відбувалися як в загальносвітовому контексті, так і на вітчизняних теренах. Фокус означеної проблематики зосереджено на діяльності закладу вищої художньої освіти Київського державного художнього інституту – нині Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, що має більш ніж столітній період, протягом якого закладалися підвалини становлення та розвитку українського мистецтва, його шкіл. Серед іншого вирізняється своєю професійністю та знаністю в Україні і світі київська академічна школа живопису, в межах якої ми можемо виділити як окремих предмет дослідження батально-історичний живопис, який слугує

важливою складовою художньої культури, історичної інтерпретації подій, оцінки їх значимості, а також глибоко мистецьким опертям у актуалізації і популяризації української історії, її культури, вихованні патріотизму та збереженні і утвердженні національно-культурної ідентичності. Період другої половини ХХ – початку ХХІ століття характеризується складними процесами в розвитку культури і мистецтва, що відобразилося у впровадженні методу соціалістичного реалізму в ідеологічно обґрунтовану художню культуру, естетичний канон і визначене коло рекомендованих тем для образного втілення в мистецтві. Київська академічна школа батально-історичного живопису має глибоку художню традицію, зумовлену історико-культурними та мистецькими обставинами його створення та розвитку. Риси національного жанру трансформувалися в загальний стиль, який виділявся на тлі мистецьких досягнень мистецьких шкіл інших країн. Складні соціальні зміни, політичні потрясіння та військові конфлікти зазвичай стають тлом і умовами розвитку батально-історичного живопису, коли перед мистецтвом постає завдання пробудження історичної пам'яті, національної свідомості та утвердження думки про цінність і значення героїчної історії. країна та її народ. Тому до історичного жанру належать живописні твори, присвячені визначним подіям минулого та зображують життя, образи та побут людей того часу. Важливу роль у виникненні історичного батального живопису та жанру в цілому відіграли безпосередньо вищі навчальні заклади, при яких існували спеціалізовані творчі майстерні, де формувалися школи майстрів історичного живопису, які в цілому відображали тенденції та напрями

розвитку українського образотворчого мистецтва. У зв'язку з цим живописна традиція історико-батального спрямування, започаткована в Київському художньому інституті (нині - Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), була одним із визначальних факторів у формуванні тематичного розмаїття, художньої образності та стилістики творів. Ключові слова: батально-історичний живопис, київська академічна школа, Київський державний художній інститут, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, художня культура, тематична картина, ідеологізація, соцреалізм, культурно-історичні процеси, російсько-українська війна, історичний живопис.

18.03.24.0167/0824U000458

Монсевич Віолета Вікторівна
Становлення та розвиток батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 7;351.854; 75.05; 75.03; 7.067

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена питанню становлення і розвитку батально-історичного живопису київської академічної школи другої половини ХХ – початку ХХІ століття та виявленню загальних тенденцій, обумовлених суспільно-історичними та культурно-мистецькими процесами, що відбувалися як в загальносвітовому контексті, так і на вітчизняних теренах. Фокус означеної проблематики зосереджено на діяльності

закладу вищої художньої освіти Київського державного художнього інституту – нині Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури, що має більш ніж столітній період, протягом якого закладалися підвалини становлення та розвитку українського мистецтва, його шкіл. Серед іншого вирізняється своєю професійністю та знаністю в Україні і світі київська академічна школа живопису, в межах якої ми можемо виділити як окремих предмет дослідження батально-історичний живопис, який слугує важливою складовою художньої культури, історичної інтерпретації подій, оцінки їх значимості, а також глибоко мистецьким опертям у актуалізації і популяризації української історії, її культури, вихованні патріотизму та збереженні і утвердженні національно-культурної ідентичності. Період другої половини ХХ – початку ХХІ століття характеризується складними процесами в розвитку культури і мистецтва, що відобразилося у впровадженні методу соціалістичного реалізму в ідеологічно обґрунтовану художню культуру, естетичний канон і визначене коло рекомендованих тем для образного втілення в мистецтві. Київська академічна школа батально-історичного живопису має глибоку художню традицію, зумовлену історико-культурними та мистецькими обставинами його створення та розвитку. Риси національного жанру трансформувалися в загальний стиль, який виділявся на тлі мистецьких досягнень мистецьких шкіл інших країн. Складні соціальні зміни, політичні потрясіння та військові конфлікти зазвичай стають тлом і умовами розвитку батально-історичного живопису, коли перед мистецтвом постає завдання пробудження історичної пам'яті,

національної свідомості та утвердження думки про цінність і значення героїчної історії країни та її народ. Тому до історичного жанру належать живописні твори, присвячені визначним подіям минулого та зображують життя, образи та побут людей того часу. Важливу роль у виникненні історичного батального живопису та жанру в цілому відіграли безпосередньо вищі навчальні заклади, при яких існували спеціалізовані творчі майстерні, де формувалися школи майстрів історичного живопису, які в цілому відображали тенденції та напрями розвитку українського образотворчого мистецтва. У зв'язку з цим живописна традиція історико-батального спрямування, започаткована в Київському художньому інституті (нині - Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), була одним із визначальних факторів у формуванні тематичного розмаїття, художньої образності та стилістики творів. Ключові слова: батально-історичний живопис, київська академічна школа, Київський державний художній інститут, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, художня культура, тематична картина, ідеологізація, соцреалізм, культурно-історичні процеси, російсько-українська війна, історичний живопис.

18.41 Музика.

Музикознавство

18.03.24.0168/0824U000282

Чжан Чі ... Типологія виконавських стилів у творчості для саксофона: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 78

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено проблемі типологізації виконавських стилів в межах академічного та джазового мистецтва гри на саксофоні. Метою є розробка типології виконавських стилів у творчості для саксофона ХХ-ХХІ ст. на матеріалі: знакових творів К. Дебюсі, П. Крестона, П.-М.Дюбуа та творчості виконавців Г. ді Бакко, А. Барнкампа, Дж. Лулоффа, Ж.М. Лондекса, Ч. Паркера, Л. Янга, Дж. Колтрейна, Гр. Вашингтона-молодшого та ін. Теоретична база охоплює дослідження, присвячені саксофону в різних наукових вимірах, включаючи саксофоновознавство й інтерпретологію. Методологія аналізу виконавської поетики базується на розробках кафедри інтерпретології та аналізу музики ХНУМ імені І.П.Котляревського (Л. Шаповалова, Ю. Ніколаєвська). Задіяно комунікативно-інтерпретативний, системний, стильовий підходи до аналізу музичного (виконавського) стилю. Позиції наукової новизни отриманих результатів пов'язані з окресленням значущості концептів «виконавська стилістика», «виконавська поетика», «стиль імпровізації», орієнтованих на уособлення ролі особистості митців, їх творчий креатив, стиль мислення, та досвідом типологізації виконавських стилів видатних саксофоністів ХХ ст. Основні робочі авторські дефініції: Виконавський стиль – інтонаційно-мовленнєва структура, що увиразнює в звучному тексті духовно/інтелектуально/емоційні риси особистості. «Стиль імпровізації» визначено через систему чотирьох вимірів: - феноменологічний: що відбиває сутність імпровізації як методу музикування, заснованого на

моментальній передачі, як способу вислову, що з'являється в емпіричному часі; - прагматичний – як комплекс елементів, що формуються в мовленні окремого музиканта та об'єктивується «тут-і-зараз» в силу конкретного закону форми; - творчо-особистісний – пов'язаний з психологічними та духовними якостями музиканта-імпровізатора; - комунікативний – як віддзеркалення ситуації спілкування музиканта (ів) в колективі та музиканта зі слухачами. Сформована структура виконавського стилю апробована в дисертації. Поетика стилю охоплює такі параметри, як світогляд, світосприйняття; тип особистості (інтровертний, екстравертний, раціональний, інтелектуальний, емоційний, інтуїтивний, артистичний), тип мислення (репродуктивний, інноваційний, діалогічний, рефлексійний); виконавська поетика. Тип мислення в свою чергу впливає на формування виконавської поетики, до якої відносимо тембр та звукообраз інструменту, виконавську лексику (мелодичну, гармонічну), виконавський синтаксис (формотворення). Прагматика стилю зумовлена контекстом (академічна/джазова сфери) та типом комунікації, притаманним тому чи іншому музикантові. Дослідження складається з двох розділів. В першому проаналізовані стильові процеси, що відбуваються в межах академічного напрямку; надано огляд виконавської специфіки творів К. Дебюсі, П. Крестона, М.П. Дюбуа. Виконавський аналіз (на прикладі концерту О. Глазунова) дозволив вирізнити підходи до виконання музикантів та скласти параметри виконавських стилів відомих саксофоністів академічного напрямку. Окремо відмічена багатогранна діяльність Ж.-М. Лондекса, який суттєво

розвинув виконавство на саксофоні. Універсальність його виконавського стилю увиразнено через специфіку звукоутворення і тембру саксофону; поєднання класичних композицій з елементами джазу та фанку; динамічне розмаїття звучання та виразна роль вібрато. Розділ 2 присвячений параметрам стилів видатних джазових музикантів, які позначено через особливості мелодичного, гармонічного мислення, формо- та звукотворення, тип комунікації, стилю імпровізації. Аналіз композицій виявив зміну стильової парадигми Ч. Паркера в пізньому періоді творчості. Основні риси виконавського стилю Л. Янга полягають у колористичності, речитативності висловлювання, розвитку мелодійності тематизму. Серед його виконавських новацій: унікальний тембр та звукоутворення; розширення гармонічного мислення; унікальна виконавська манера. Щодо Дж. Колтрейна позначено основні надбання його джазової технології щодо інновацій та відкриттів в гармонії («техніка звукових шарів», метод регармонізації акордів, «матриця Колтрейна»). Основу виконавського стилю Гр. Вашингтона-молодшого визначено через поняття «мультиінструменталізм». У Висновках представлена типологія виконавських стилів у саксофоновому виконавстві. Інтелектуальний тип – передбачає перевагу логіки, раціонального мислення; Інтуїтивно-чуттєвий тип – перевага емоцій, барв інструменту, увага на тембр, увага до кульмінацій, ліризм; Рефлексивний (інтровертний) – зосередженість на внутрішній формі; Комунікативний (екстравертний) – характеризує відкритість «назустріч Іншому», множинність форматів взаємодії з різними музикантами, поєднанні стилів, гра в різноманітних

колективах – ; Інноваційний – націлений на винахід.

18.03.24.0169/0824U000363

Попова Аліна Олексіївна Становлення вокально-джазового виконавства в культурному просторі Києва: Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 784/789; 78.08;781.5; 78.03(477)

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації представлено результати комплексного дослідження сучасного вокального джазового виконавства, репрезентованого джазовими та естрадними вокалістками Києва. Київський осередок не був предметом спеціального дослідження, хоча він неодноразово потрапляв у поле зору науковців, які висвітлювали розвиток українського джазу. Вивчення вокально-джазового виконавства Києва як столичного осередку, що є регіональним лідером у розвитку українського джазу, не лише дасть можливість прослідкувати процес виокремлення київської регіональної вокально-джазової школи, а й дозволить виявити специфіку сучасного джазового вокалу в його багатофункціональності. Визначено базові ідіоми джазової музики. Охарактеризовано джазове мистецтво Німеччини, Франції, Польщі, виявлено соціокультурні координати його становлення й розвитку. Зазначено, що в останні десятиліття джаз активно розвивається в країнах Азії, створюючи оригінальні його різновиди. Висвітлено творчість джазових музикантів Туреччини, Азербайджану, Японії. Констатовано, що сьогодні орієнтальна

лінія джазу посіла важливе місце у світовому музичному просторі, вона формує оригінальний саунд джазового мистецтва ХХІ століття. Зазначено, що важливу роль у розвитку джазового мистецтва відіграють фестивальний рух та мистецька освіта. Охарактеризовано творчість провідних джазових співачок Києва. Наталія Гура та Наталія Овсяннікова є представницями старшого покоління київської джазової вокальної школи. Київські джазові співачки молодшого покоління Аніко Долідзе та Лаура Марті вносять новий струмінь у розвиток київського джазу. Виявлено та охарактеризовано джазову складову у творчості естрадних київських вокалісток Наталії Могилевської та Джамали. Констатовано, що в парадигмі сучасної музичної творчості, де межі стилів і жанрів стають все менш визначеними, інтеграція естради і джазу відкриває нові горизонти для виконавців. Характеристика інтерпретацій джазових стандартів, естрадних композицій та пісенного фольклору київськими джазовими вокалістками, а також аналіз використання джазових елементів естрадними співачками виявив перспективи розвитку джазового мистецтва у ХХІ столітті. Продовженням цієї роботи можуть бути розвідки, присвячені як вокальному джазовому мистецтву різних українських регіонів, так і специфіці сучасного джазового вокалу у творчості українських вокалістів в контексті постмодерного глобалізованого музичного універсалізму. Ключові слова: неакадемічна музика, естрадне музичне мистецтво, джаз, блюз, український джаз, київська джазова школа, джазовий вокал, вокальні техніки, сучасні вокальні прийоми, імпровізація, аранжування, музична форма.

18.45 Театр. Театрознавство

18.03.24.0170/0224U000521

Театральна культура України в історії її термінів і понять.: Заключний звіт/Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України; Керівник Бентя Юлія Валентинівна - ДР 0119U001093, УДК 792

28

Відтворення системи термінів і понять, що побутували в українському театрі від початків до 1930-х років, що дозволить реконструювати особливості театральної культури України та динаміку її змін на основі термінології сценічного мистецтва (терміни як маркери змін).

18.03.24.0171/0824U000406

Гацелюк Віктор Олександрович Генеза неокласичного балетного танцю в контексті розвитку художньої культури ХХ століття (на прикладі творчості Джорджа Баланчина та театру «Нью-Йорк Сіті Балет»): Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 792.05; 792.82; 793.3.03

с. - Бібліогр.: назв

Дослідження присвячене виявленню ролі та особливостей розвитку неокласичного хореографічного стилю в Європі та Сполучених Штатах Америки ХХ століття. Актуальність даної проблематики значною мірою

підсилюється теоретичним осмисленням спадщини балетного театру в історичному ключі. Це стосується формування та подальшого становлення неокласичних тенденцій і рис балетного танцю. Тому вбачається доцільним концептуальне окреслення генези неокласичного танцю в широкому історичному контексті розвитку художньої культури ХХ століття, а також систематизація загальних естетичних засад в балетному мистецтві на прикладі творчого доробку одного із засновників балетної неокласики у сучасній американській хореографічній традиції – Джорджа Баланчина (роки життя якого припадають на 1904–1983 роки, а справжнє ім'я маестро – Георгій Баланчивадзе). Ця постать є видатним хореографом та балетмейстером свого часу. Д. Баланчину вдалося скерувати мистецтво балету на шлях так званих «абсолютних» форм, що мало вирішальне значення для подальшого розвитку світового сценічного мистецтва. Він сприймав і позиціонував танець, виходячи в більшій мірі з його лаконічних основ. Але, при цьому, достатньою мірою збагатив його новою технікою, новими прийомами та надав власному хореографічному продукту особливої вишуканості. Проте, очевидною та актуальною є потреба виокремлення історичних принципів щодо утворення такої танцювальної традиції як «неокласичний балет Баланчина» із кола впливу так званого «ореолу особистості», а також узагальнення ознак цієї хореографічної техніки. Естетико-мистецтвознавча специфіка неокласичного балетного театру полягає в розкритті основного хореографічного імпульсу через асоціативний ряд спеціально гармонізованої музики, її ритміки та виокремлення танцю з усіх дотичних

елементів сцени. Це проявляється у перспективній незалежності від глибини простору, сюжетних атрибутів балету та форми мистецького прояву. В процесі становлення та розвитку компанії Д. Баланчина «Нью-Йорк Сіті Балет» (New York City Ballet) впродовж другої половини ХХ століття її сценічний репертуар складав витримані в авторському стилі неокласичні постановки з потужним експериментальним тяжінням до авангардизму, модерну і певних елементів постмодернізму. Разом з тим, специфіка неокласицизму Баланчина полягала в наданні класичним сюжетно-драматичним продуктам балету статусу еталонності та зразковості. Ключовими умовами і напрямками розвитку хореографічного мистецтва в історичному аспекті світової художньої культури впродовж ХХ століття є сукупність факторів та викликаних ними тенденцій з різних сегментів історичного, політичного та соціально-культурного життя суспільства. Серед умов, що сприяють динамічному розвитку хореографії є виражений демократичний адміністративно-правовий устрій держави, при якому відкриваються та максимально спрощуються всі творчі можливості потенційних діячів мистецтва, дотичних до хореографії. Не менш важливим є індивідуальні вольові властивості постаті хореографа-постановника та лідера естетичних впоодобань публіки, а також його харизматичність і талановитість. До цієї категорії також відноситься забезпечення вільного доступу публіки до продуктів мистецтва, не обмеженого цензурою чи політично-ідеологічною заборонаю й диктатом. Разом з тим, до напрямків розвитку балетного мистецтва належать: символна та смислова інтеграція мистецтва у більшість сфер суспільного

життя; відсіювання та закріплення вмотивованих художньо-образних тенденцій в певних секціях танцювальної моди; розбудова концептуального танцювального мистецтва на сцені, збагаченого удосконаленими формами неокласицизму, постмодернізму. Ключові слова: Джордж Баланчин, неокласицизм, балет, сценічні постановки, художня культура, мистецький канон, неокласичний танець, історія хореографії, мистецтво, американська школа балету, класичні традиції, танець.

18.46 Масові видовища і театралізовані свята

18.03.24.0172/0824U000400

Засядьвовк Ольга Андріївна
Культуротворча місія івент-практик в Україні: Дис...Доктор філософії/
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 008.009; 008"312"; 008:316.6; 7.091

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації обґрунтовано теоретичні засади й практичні шляхи реалізації культуротворчої місії івент-практик сучасної України в загальному контексті розвитку креативного сектору індустрій. На основі вивчення теоретичних джерел з'ясовано, що питання вивчення івент-практик з точки зору виявлення і аргументування їхньої культуротворчої місії ще не ставало предметом спеціальних наукових досліджень. Натомість виявлено, що проблематика івентів, івент-індустрії та івент-практик також є порівняно недавнім фокусом досліджень вітчизняних науковців, і

характеризується переважно своїм міждисциплінарним характером, що, водночас актуалізує пропонуване дослідження з позицій саме культурологічного підходу. У дисертації доведено, що інноваційна культура сучасності до якої належать креативні індустрії та івент-практики, створює ґрунт для трансформації суспільства, але вона також має спиратися на інноваційні соціокультурні практики, що об'єднують успішних цілеспрямованих людей, які сповідують інноваційні, креативні цінності, до яких зокрема й належать івентпрактики в системі креативних індустрій. Аргументовано, що івент-практики фактично є складовою сучасних креативних індустрій, що пов'язані з генезою споживацького суспільства на поняттям культурних індустрій в технологізованому суспільстві. Оскільки головним об'єктом івент-практик є подія, у науковому і практично орієнтованому дискурсі ці практики ще називають подієвими, так само і їх похідні відгалуження (подієвий менеджмент і т.ін.). З'ясовано, що специфіка підходів до використання сучасних івент-практик відображає безпосередній вплив трансформаційних процесів, якими ознаменувався культурогенез ХХ століття, культурологічно-соціологічні дослідження креативних культурних практик в туризмі, мистецтві, спорті, моді, дизайні, рекламі та посилення взаємодії культурних традицій й інновацій в інформаційному суспільстві ХХІ століття. Сектор культури включає діяльність, пов'язану зі створенням культурних цінностей і її основоположною природою є діяльність, пов'язана з творчістю, ідентичністю та самовираженням, а креативний сектор заснований на виробництві та поширенні товарів і послуг, які можуть бути виготовлені у промислових масштабах

або на основі прототипу. З'ясовано, що інноваційні явища у сфері культури неможливі без розвитку креативних подієвих практик, технологій та послуг, в основу яких покладається соціальна творчість, істотно впливають на якість взаємодії у соціокультурному просторі. Створення культурно-мистецького простору вимагає глибокого розуміння ідентичності культурної спадщини, ресурсів й структури простору. Культуротворчий потенціал креативних культурних практик активно використовується для розширення доступу до надбань національної і світової спадщини, інноваційних культурних продуктів, увійшов у практичний обіг менеджерів для розробки проектів і стратегій регіонального розвитку. Ключові слова: культуротворчість, культуротворча місія, івент-індустрія, івент-практики, івент-маркетинг, подієві практики, креативні індустрії, креативність, дестинації, цінності, ціннісні орієнтири, інновації, інноваційний культурний продукт, культурне проектування, соціокультурний простір.

18.49 Танець. Хореографія

18.03.24.0173/0824U000406

Гацелюк Віктор Олександрович Генеза неокласичного балетного танцю в контексті розвитку художньої культури ХХ століття (на прикладі творчості Джорджа Баланчина та театру «Нью-Йорк Сіті Балет»): Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 792.05; 792.82; 793.3.03

с. - Бібліогр.: назв

Дослідження присвячене виявленню ролі та особливостей розвитку неокласичного хореографічного стилю в Європі та Сполучених Штатах Америки ХХ століття. Актуальність даної проблематики значною мірою підсилюється теоретичним осмисленням спадщини балетного театру в історичному ключі. Це стосується формування та подальшого становлення неокласичних тенденцій і рис балетного танцю. Тому вбачається доцільним концептуальне окреслення генези неокласичного танцю в широкому історичному контексті розвитку художньої культури ХХ століття, а також систематизація загальних естетичних засад в балетному мистецтві на прикладі творчого доробку одного із засновників балетної неокласики у сучасній американській хореографічній традиції – Джорджа Баланчина (роки життя якого припадають на 1904–1983 роки, а справжнє ім'я маестро – Георгій Баланчивадзе). Ця постать є видатним хореографом та балетмейстером свого часу. Д. Баланчину вдалося скерувати мистецтво балету на шлях так званих «абсолютних» форм, що мало вирішальне значення для подальшого розвитку світового сценічного мистецтва. Він сприймав і позиціонував танець, виходячи в більшій мірі з його лаконічних основ. Але, при цьому, достатньою мірою збагатив його новою технікою, новими прийомами та надав власному хореографічному продукту особливої вишуканості. Проте, очевидною та актуальною є потреба виокремлення історичних принципів щодо утворення такої танцювальної традиції як «неокласичний балет Баланчина» із кола впливу так званого «ореолу особистості», а також

узагальнення ознак цієї хореографічної техніки. Естетико-мистецтвознавча специфіка неокласичного балетного театру полягає в розкритті основного хореографічного імпульсу через асоціативний ряд спеціально гармонізованої музики, її ритміки та виокремлення танцю з усіх дотичних елементів сцени. Це проявляється у перспективній незалежності від глибини простору, сюжетних атрибутів балету та форми мистецького прояву. В процесі становлення та розвитку компанії Д. Баланчина «Нью-Йорк Сіті Балет» (New York City Ballet) впродовж другої половини ХХ століття її сценічний репертуар складав витримані в авторському стилі неокласичні постановки з потужним експериментальним тяжінням до авангардизму, модерну і певних елементів постмодернізму. Разом з тим, специфіка неокласицизму Баланчина полягала в наданні класичним сюжетно-драматичним продуктам балету статусу еталонності та зразковості. Ключовими умовами і напрямками розвитку хореографічного мистецтва в історичному аспекті світової художньої культури впродовж ХХ століття є сукупність факторів та викликаних ними тенденцій з різних сегментів історичного, політичного та соціально-культурного життя суспільства. Серед умов, що сприяють динамічному розвитку хореографії є виражений демократичний адміністративно-правовий устрій держави, при якому відкриваються та максимально спрощуються всі творчі можливості потенційних діячів мистецтва, дотичних до хореографії. Не менш важливим є індивідуальні вольові властивості постаті хореографа-постановника та лідера естетичних вподобань публіки, а також його харизматичність і талановитість. До цієї

категорії також відноситься забезпечення вільного доступу публіки до продуктів мистецтва, не обмеженого цензурою чи політично-ідеологічною заборонаю й диктатом. Разом з тим, до напрямків розвитку балетного мистецтва належать: символна та смислова інтеграція мистецтва у більшість сфер суспільного життя; відсіювання та закріплення вмотивованих художньо-образних тенденцій в певних секціях танцювальної моди; розбудова концептуального танцювального мистецтва на сцені, збагаченого удосконаленими формами неокласицизму, постмодернізму. Ключові слова: Джордж Баланчин, неокласицизм, балет, сценічні постановки, художня культура, мистецький канон, неокласичний танець, історія хореографії, мистецтво, американська школа балету, класичні традиції, танець.

18.03.24.0174/0824U000406

Гацелюк Віктор Олександрович Генеза неокласичного балетного танцю в контексті розвитку художньої культури ХХ століття (на прикладі творчості Джорджа Баланчина та театру «Нью-Йорк Сіті Балет»): Дис...Доктор філософії/ Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 792.05; 792.82; 793.3.03

с. - Бібліогр.: назв

Дослідження присвячене виявленню ролі та особливостей розвитку неокласичного хореографічного стилю в Європі та Сполучених Штатах Америки ХХ століття. Актуальність даної проблематики значною мірою підсилюється теоретичним осмисленням спадщини балетного театру в

історичному ключі. Це стосується формування та подальшого становлення неокласичних тенденцій і рис балетного танцю. Тому вбачається доцільним концептуальне окреслення генези неокласичного танцю в широкому історичному контексті розвитку художньої культури ХХ століття, а також систематизація загальних естетичних засад в балетному мистецтві на прикладі творчого доробку одного із засновників балетної неокласики у сучасній американській хореографічній традиції – Джорджа Баланчина (роки життя якого припадають на 1904–1983 роки, а справжнє ім'я маестро – Георгій Баланчивадзе). Ця постать є видатним хореографом та балетмейстером свого часу. Д. Баланчину вдалося скерувати мистецтво балету на шлях так званих «абсолютних» форм, що мало вирішальне значення для подальшого розвитку світового сценічного мистецтва. Він сприймав і позиціонував танець, виходячи в більшій мірі з його лаконічних основ. Але, при цьому, достатньою мірою збагатив його новою технікою, новими прийомами та надав власному хореографічному продукту особливої вишуканості. Проте, очевидною та актуальною є потреба виокремлення історичних принципів щодо утворення такої танцювальної традиції як «неокласичний балет Баланчина» із кола впливу так званого «ореолу особистості», а також узагальнення ознак цієї хореографічної техніки. Естетико-мистецтвознавча специфіка неокласичного балетного театру полягає в розкритті основного хореографічного імпульсу через асоціативний ряд спеціально гармонізованої музики, її ритміки та виокремлення танцю з усіх дотичних елементів сцени. Це проявляється у перспективній незалежності від глибини

простору, сюжетних атрибутів балету та форми мистецького прояву. В процесі становлення та розвитку компанії Д. Баланчина «Нью-Йорк Сіті Балет» (New York City Ballet) впродовж другої половини ХХ століття її сценічний репертуар складав витримані в авторському стилі неокласичні постановки з потужним експериментальним тяжінням до авангардизму, модерну і певних елементів постмодернізму. Разом з тим, специфіка неокласицизму Баланчина полягала в наданні класичним сюжетно-драматичним продуктам балету статусу еталонності та зразковості. Ключовими умовами і напрямками розвитку хореографічного мистецтва в історичному аспекті світової художньої культури впродовж ХХ століття є сукупність факторів та викликаних ними тенденцій з різних сегментів історичного, політичного та соціально-культурного життя суспільства. Серед умов, що сприяють динамічному розвитку хореографії є виражений демократичний адміністративно-правовий устрій держави, при якому відкриваються та максимально спрощуються всі творчі можливості потенційних діячів мистецтва, дотичних до хореографії. Не менш важливим є індивідуальні вольові властивості постаті хореографа-постановника та лідера естетичних вподобань публіки, а також його харизматичність і талановитість. До цієї категорії також відноситься забезпечення вільного доступу публіки до продуктів мистецтва, не обмеженого цензурою чи політично-ідеологічною заборонаю й диктатом. Разом з тим, до напрямків розвитку балетного мистецтва належать: символічна та смислова інтеграція мистецтва у більшість сфер суспільного життя; відсіювання та закріплення вмотивованих художньо-образних

тенденцій в певних секціях танцювальної моди; розбудова концептуального танцювального мистецтва на сцені, збагаченого удосконаленими формами неокласицизму, постмодернізму. Ключові слова: Джордж Баланчин, неокласицизм, балет, сценічні постановки, художня культура, мистецький канон, неокласичний танець, історія хореографії, мистецтво, американська школа балету, класичні традиції, танець.

19 МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ. ЖУРНАЛІСТИКА. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

19.41 Журналістика

19.03.24.0175/0824U000502

Баджі Якоб .. Вплив свободи медіа на професійну діяльність журналіста: порівняльне дослідження українського та алжирського досвіду: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет імені Тараса Шевченка - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 070(4/9)

с. - Бібліогр.: назв

Засоби масової інформації є критично важливими організаціями, на яких покладено обов'язок інформувати громадськість та забезпечувати платформи для суспільних дискусій.

Вони також є інструментом моніторингу для розслідування та притягнення осіб до відповідальності за владу, тому потребують незалежності і захисту від будь-якого втручання. З огляду на цю критичну функцію, свобода медіа в різних країнах підлягає численним обмеженням під виглядом захисту прав і свобод держави та навіть окремих осіб. Дисертація спрямована на порівняльне дослідження українського та алжирського досвіду в цих питаннях. Україна та Алжир — різні. Україна — молода демократія, що розвивається, тривалий час проходить масштабні реформи — і це мало значний вплив на медійний ландшафт. Алжир переживає стан демократичного переходу після народної революції 2019 р. і досягає певних результатів на шляху свободи й демократії; проте цього недостатньо — залишається багато труднощів, зокрема, проблеми сучасних медіа та журналістських практик. У цьому й полягає проблема — обмеження свободи медіа в різних країнах глобалізованого світу в тій чи тій мірі, що спонукає шукати спільне й відмінне в різних медіасистемах за різних політичних, економічних та соціальних умов, аналізувати причини й бар'єри, вивчати позитивний досвід подолання несвободи медіа та розвитку вільних медіаринків сучасного типу.

20

ІНФОРМАТИКА

20.54 Комп'ютерні науки та інформаційні технології

20.03.24.0176/0224U000456

Виконання завдань Перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Західноукраїнського національного університету: Заключний звіт/Західноукраїнський національний університет; Керівник Яцків Василь Васильович - ДР 0121U114705, УДК

55

Забезпечення виконання Перспективного плану розвитку нині діючих та формування нових напрямів наукових досліджень Західноукраїнського національного університету за науковим напрямом "Технічні науки"

20.03.24.0177/0824U000427

Малюхов Олександр Сергійович
Впровадження новітніх інформаційних технологій в діяльність органів місцевого самоврядування: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 352/353;

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі здійснено узагальнення та розвиток теоретичних положень, науково-практичне обґрунтування підходів і розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження новітніх інформаційних технологій в діяльність органів місцевого самоврядування України.

20.03.24.0178/0824U000491

Головченко Максим Миколайович
Методи та програмні засоби багатовимірної поліноміальної регресії за надлишковим описом на основі побудови

одновимірної регресії з використанням ортогональних поліномів Форсайта: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК:

с. - Бібліогр.: назв

Головченко М.М. Методи та програмні засоби багатовимірної поліноміальної регресії за надлишковим описом на основі побудови одновимірної регресії з використанням ортогональних поліномів Форсайта. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 121 – Інженерія програмного забезпечення з галузі знань 12 – Інформаційні технології. – Національний Технічний Університет України «Київський Політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, 2023. Дисертаційна робота присвячена розробці універсального синтетичного методу оцінок коефіцієнтів багатовимірної поліноміальної регресії, заданої надлишковим описом та створенням оригінальних програмних засобів, що ефективно реалізують цей метод. У процесі розробки та дослідження ефективності синтетичного методу були отримані такі результати. Вперше розроблено синтетичний метод побудови багатовимірної поліноміальної регресії, заданої надлишковим описом, що відрізняється від існуючих тим, що органічно поєднує риси класичного методу (теоретично обгрунтовані випадки, в яких оцінка коефіцієнтів при нелінійних членах знаходиться з заданою точністю) з ефективністю евристичних методів (знаходження структури регресії

з використанням перевіркою послідовності в модифікованому методі групового урахування аргументів, що входить в склад синтетичного методу), а також включає в себе метод побудови одновимірної поліноміальної регресії на основі довільного повторного активного експерименту з використанням лише одного набору нормованих ортогональних поліномів Форсайта, декомпозиційний метод оцінки коефіцієнтів при нелінійних членах багатовимірної поліноміальної регресії з наперед заданою точністю, що багатовимірну задачу зводить до послідовної побудови відповідних одновимірних поліноміальних регресій. Вперше обгрунтовано можливість знаходження нормованих ортогональних поліномів Форсайта з наперед заданою точністю, яка досягається за рахунок представлення даних у вигляді раціональних дробів та застосування до них символічних обчислень, що дозволяє отримати оцінки коефіцієнтів при нелінійних членах багатовимірної поліноміальної регресії, значення яких відповідають теоретично виведеним умовам. Вперше приведено теоретичне обгрунтування зменшення обчислювальної складності програмного забезпечення реалізації методу найменших квадратів на основі повторних експериментів, що полягає в заміні операцій з матрицями повного активного експерименту операціями з матрицями основного експерименту суттєво меншої розмірності. Вперше запропоновано архітектуру кросплатформної бібліотеки для реалізації синтетичного методу та його складових, яка дозволяє використовувати її компоненти, як окремо, так і в цілому для розв'язання прикладних задач побудови регресійних моделей.

20.60 Системи і методи прийняття рішень

20.03.24.0179/0224U000445

Сценарне моделювання критичних змін еколого-економічного стану тимчасово окупованих територій, як фактору національної безпеки України, на основі супутникових даних: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Новіков Олексій Миколайович - ДР 0122U001437, УДК 528.8(15).001.63;528.8(15).004.14, , 005; 519.7; 303.732

144

Підвищення обґрунтованості управлінських рішень щодо упередження і подолання кризових явищ і загроз для екології, економіки і національної безпеки держави за рахунок використання супутникових даних в результаті створення та використання інструментарію для їх збору та інтелектуального аналізу в складі програмно-апаратного комплексу.

20.03.24.0180/0824U000430

Худяков Ілля Олександрович Моделі і методи підтримки прийняття рішень при управлінні програмами з реконструкції інженерної інфраструктури: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: ; ;

с. - Бібліогр.: назв

Впровадження програм з реконструкції інженерної інфраструктури (ПРІІ) міст має вирішальне значення як для забезпечення ефективного функціонування комунального господарства, так і для здійснення відбудови України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації. У контексті управління ПРІІ особливе значення мають процеси планування та управління змістом. При цьому, зазначені процеси прямо пов'язані з прийняттям управлінських рішень стосовно вибору обладнання для встановлення на об'єктах, що реконструюються. З урахуванням тісного взаємозв'язку елементів системи, за рахунок якого зміна характеристик об'єкту в складі підсистеми буде впливати на характеристики як інших об'єктів, так і системи в цілому, та імовірності виникнення впливів турбулентного зовнішнього середовища як на системи управління програмами або проектами, так і на інфраструктурні системи, що підлягають реконструкції, є доцільним застосування методів адаптивного управління в процесах управління змістом ПРІІ.

20.61 Управління ІТ проектами

20.03.24.0181/0824U000430

Худяков Ілля Олександрович Моделі і методи підтримки прийняття рішень при управлінні програмами з реконструкції інженерної інфраструктури: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: ; ;

с. - Бібліогр.: назв

Впровадження програм з реконструкції інженерної інфраструктури (ПРІ) міст має вирішальне значення як для забезпечення ефективного функціонування комунального господарства, так і для здійснення відбудови України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації. У контексті управління ПРІ особливе значення мають процеси планування та управління змістом. При цьому, зазначені процеси прямо пов'язані з прийняттям управлінських рішень стосовно вибору обладнання для встановлення на об'єктах, що реконструюються. З урахуванням тісного взаємозв'язку елементів системи, за рахунок якого зміна характеристик об'єкту в складі підсистеми буде впливати на характеристики як інших об'єктів, так і системи в цілому, та імовірності виникнення впливів турбулентного зовнішнього середовища як на системи управління програмами або проектами, так і на інфраструктурні системи, що підлягають реконструкції, є доцільним застосування методів адаптивного управління в процесах управління змістом ПРІ.

23 КОМПЛЕКСНЕ ВИВЧЕННЯ ОКРЕМИХ КРАЇН І РЕГІОНІВ

23.01 Загальні питання комплексного вивчення окремих країн і регіонів

23.03.24.0182/0824U000430

Худяков Ілля Олександрович Моделі і методи підтримки прийняття рішень при управлінні програмами з реконструкції інженерної інфраструктури: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: ; ;

с. - Бібліогр.: назв

Впровадження програм з реконструкції інженерної інфраструктури (ПРІ) міст має вирішальне значення як для забезпечення ефективного функціонування комунального господарства, так і для здійснення відбудови України внаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації. У контексті управління ПРІ особливе значення мають процеси планування та управління змістом. При цьому, зазначені процеси прямо пов'язані з прийняттям управлінських рішень стосовно вибору обладнання для встановлення на об'єктах, що реконструюються. З урахуванням тісного взаємозв'язку елементів системи, за рахунок якого зміна характеристик об'єкту в складі підсистеми буде впливати на характеристики як інших об'єктів, так і системи в цілому, та імовірності виникнення впливів турбулентного зовнішнього середовища як на системи управління програмами або проектами, так і на інфраструктурні системи, що підлягають реконструкції, є доцільним застосування методів адаптивного управління в процесах управління змістом ПРІ.

23.04 Комплексні (у тому числі статистичні) зведення про територію

23.03.24.0183/0224U002502

Управління закладом охорони здоров'я на засадах публічно - приватного партнерства: Заключний звіт/Державний торговельно-економічний університет; Керівник Хмурова Вікторія Валентинівна - ДР 0123U104610, УДК , 681.5:658.2; 004:658.2

20

Розробка рекомендацій з управління закладом охорони здоров'я на засадах публічно-приватного партнерства.

23.03.24.0184/0224U000163

Розробити науково-методичні основи здійснення маркетингових досліджень через випробовування і впровадження інновацій та супроводження інноваційних проектів і технологій в умовах Південного регіону: Заключний звіт/Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України; Керівник Пілярська Олена Олександрівна - ДР 0121U107905, УДК , 63:001.92, 63:338; 631.15; 631.153:338.26; 63.001.18

45

Розробити науково-методичні основи здійснення маркетингових досліджень через випробовування і впровадження інновацій та супроводження інноваційних проектів і технологій в умовах Південного регіону. Налагодження наукового супроводу інтегральної системи обслуговування та

інформаційного забезпечення суб'єктів АПВ Херсонської області зі зворотнім зв'язком на засадах концепції загального управління якістю. Створення дійових механізмів організації і взаємодії виробників наукоємної продукції і послуг, інноваційної інфраструктури та господарюючих суб'єктів АПВ Херсонської області для ефективного трансферу науково-інноваційних розробок. Створення потужних випробувально-демонстраційних полігонів з залученням кращих вітчизняних завершених інноваційних розробок та налагодження їх трансфер у агропромислове виробництво.

23.03.24.0185/0224U000579

На виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку «Біологія та охорона здоров'я» Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна: Заклучний звіт/Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; Керівник Шабанов Дмитро Андрійович - ДР 0121U113067, УДК

25

Розв'язання актуальних проблем сьогодення, пов'язаних з подоланням несприятливих наслідків пандемії Covid-19 та виконання міжнародних зобов'язань України щодо створення нових природоохоронних територій: - розробка експериментальної моделі постковідного синдрому та пошук засобів для його усунення; - створення обґрунтування Національного природного парку «Східні степи» та принципів активної підтримки стану неповночленних екосистем на його території.

26 КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНИХ НАУК

26.03 Громадсько- політична думка

26.03.24.0186/0824U000480

Стародуб Тарас Петрович
Зовнішньополітичні орієнтири
державотворення в українській
політичній думці націоналістичного
спрямування у 20-50-х рр. ХХ ст:
Дис...Доктор філософії/ Національний
університет "Львівська політехніка" -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 341.7; 32; 32

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню зовнішньополітичних орієнтацій українського національно-визвольного руху в реаліях функціонування системи міжнародних відносин міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду. Після відновлення державної незалежності в 1991 р. перед Україною постало завдання виробити власні зовнішньополітичні орієнтації, віднайти своє місце в системі міжнародних відносин, власне позиціонування в геополітичній системі координат. Окремо виникло питання, неодноразово актуалізоване в попередні періоди існування української державності з огляду на особливості

геополітичного розташування України, – це питання взаємин із сусідніми державами. Перманентна трансформація системи міжнародних відносин, яка хоча й поступово, але безперервно здійснювалася протягом всього постбіполярного періоду і в глобальному, і в регіональному масштабах, змушувала Україну корегувати стратегію і тактику зовнішньополітичного розвитку. Вступ наших західних сусідів до ЄС та НАТО у поєднанні з консервативно-агресивною зовнішньою політикою Російської Федерації вкрай загострили проблему геополітичного вибору України. У контексті зазначеного вище набули актуальності дослідження зовнішньополітичних концепцій та геополітичних конструкцій, витворених українською політичною думкою минулого. Визначальними векторами пропонованого дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування 20–50-х рр. ХХ ст. стали зовнішньополітичні орієнтири державотворення в контексті «СРСР – Польща», регіону Центрально-Східної Європи, Балто-Чорноморського простору, а також у розрізі широкого діапазону міжнародної політики та оцінки зовнішньої політики Німеччини, Великої Британії, США та інших великих держав з позицій ставлення до процесу українського державотворення. Перелічені вище проблеми і сьогодні залишаються важливими компонентами реалізації зовнішньополітичного курсу України. У дисертаційній роботі розглянуто погляди представників української політичної думки націоналістичного спрямування впродовж трьох історичних періодів: міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду становлення міжнародної системи біполярного світу; показано

адаптацію зовнішньополітичних концепцій українського державотворення до нових міжнародних реалій. Трансформаційні процеси в системі міжнародних відносин наших днів теж вимагають гнучкої корекції стратегії і тактики зовнішньополітичного розвитку України, актуалізуючи, знову ж таки, запотребованість дослідження української політичної думки націоналістичного спрямування у 20-50-х рр. ХХ ст. Сучасні міжнародні реалії, пов'язані з подіями російсько-української війни, а особливо з моменту повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 р., максимально актуалізували спадщину теоретиків українського націоналізму. Ідеї геополітичної значущості України в протистоянні Захід-Схід, у стримуванні московської агресії, у налагодженні співпраці між країнами Центрально-Східної Європи та Балто-Чорноморського регіону задля унеможливлення реалізації імперських планів Росії сьогодні, як ніколи, набувають нової актуальності та запотребованості. Водночас візії щодо особливої історичної місії України на сході Європи, перетворення її на осередок інтеграційних процесів у регіоні й надалі відповідають національному інтересу нашої держави, виступаючи умовою реалізації активного зовнішньополітичного курсу. Метою роботи є дослідження векторів та напрямів зовнішньополітичних орієнтацій в українській політичній думці націоналістичного спрямування в реаліях функціонування системи міжнародних відносин міжвоєнного періоду ХХ ст., періоду Другої світової війни та повоєнного періоду.

27 МАТЕМАТИКА

УДК 51

27.17 Алгебра

27.03.24.0187/0824U000513

Локазюк Олександра Вікторівна
Реалізації алгебр Лі на прямій та групова класифікація диференціальних рівнянь: Дис...Доктор філософії/ Інститут математики Національної академії наук України - Захищена; 1--0.2024

УДК: 512; 512.81; 517.95; 517.958:52/59; 517.957

с. - Бібліогр.: назв

Основою дисертаційного дослідження є дві наступні задачі: групова класифікація $(1+1)$ -вимірних узагальнених нелінійних рівнянь Клейна–Гордона і групова класифікація нормальних лінійних систем звичайних диференціальних рівнянь другого порядку з довільною кількістю залежних змінних. Незважаючи на те, що ці задачі мають дуже довгу історію досліджень, у роботі отримано нові результати у рамках алгебраїчно-го підходу після детального вивчення трансформаційних властивостей розглядуваних класів та їх підкласів. Об'єднуючим інструментом в обох цих задачах стало ефективне використання класичної теореми Лі про реалізації скінченновимірних алгебр Лі векторними полями на прямій. Запропоновані у дисертації методи і підходи дали змогу не лише значно покращити попередні результати щодо лінійських симетрій рівнянь із цих класів, а й істотно спростити доведення класифікаційних результатів і перевірку

їх достовірності. Ключові слова: групова класифікація диференціальних рівнянь, нелінійні рівняння Клейна–Гордона, системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь другого порядку, ліівські симетрії, група еквівалентності, групоїд еквівалентності, алгебра еквівалентності, алгебраїчний метод групової класифікації, реалізації алгебр Лі векторними полями, максимальна алгебра інваріантності.

27.03.24.0188/0824U000513

Локазюк Олександра Вікторівна
Реалізації алгебр Лі на прямій та групова класифікація диференціальних рівнянь:
Дис...Доктор філософії/ Інститут математики Національної академії наук України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 512; 512.81; 517.95; 517.958:52/59;
517.957

с. - Бібліогр.: назв

Основою дисертаційного дослідження є дві наступні задачі: групова класифікація $(1+1)$ -вимірних узагальнених нелінійних рівнянь Клейна–Гордона і групова класифікація нормальних лінійних систем звичайних диференціальних рівнянь другого порядку з довільною кількістю залежних змінних. Незважаючи на те, що ці задачі мають дуже довгу історію досліджень, у роботі отримано нові результати у рамках алгебраїчного підходу після детального вивчення трансформаційних властивостей розглядуваних класів та їх підкласів. Об'єднуючим інструментом в обох цих задачах стало ефективне використання класичної теореми Лі про реалізації скінченновимірних алгебр Лі векторними полями на прямій. Запропоновані у дисертації методи і

підходи дали змогу не лише значно покращити попередні результати щодо ліівських симетрій рівнянь із цих класів, а й істотно спростити доведення класифікаційних результатів і перевірку їх достовірності. Ключові слова: групова класифікація диференціальних рівнянь, нелінійні рівняння Клейна–Гордона, системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь другого порядку, ліівські симетрії, група еквівалентності, групоїд еквівалентності, алгебра еквівалентності, алгебраїчний метод групової класифікації, реалізації алгебр Лі векторними полями, максимальна алгебра інваріантності.

27.03.24.0189/0824U000513

Локазюк Олександра Вікторівна
Реалізації алгебр Лі на прямій та групова класифікація диференціальних рівнянь:
Дис...Доктор філософії/ Інститут математики Національної академії наук України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 512; 512.81; 517.95; 517.958:52/59;
517.957

с. - Бібліогр.: назв

Основою дисертаційного дослідження є дві наступні задачі: групова класифікація $(1+1)$ -вимірних узагальнених нелінійних рівнянь Клейна–Гордона і групова класифікація нормальних лінійних систем звичайних диференціальних рівнянь другого порядку з довільною кількістю залежних змінних. Незважаючи на те, що ці задачі мають дуже довгу історію досліджень, у роботі отримано нові результати у рамках алгебраїчного підходу після детального вивчення трансформаційних властивостей розглядуваних класів та їх підкласів. Об'єднуючим інструментом в

обох цих задачах стало ефективне використання класичної теореми Лі про реалізації скінченновимірних алгебр Лі векторними полями на прямій. Запропоновані у дисертації методи і підходи дали змогу не лише значно покращити попередні результати щодо ліівських симетрій рівнянь із цих класів, а й істотно спростити доведення класифікаційних результатів і перевірку їх достовірності. Ключові слова: групова класифікація диференціальних рівнянь, нелінійні рівняння Клейна–Гордона, системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь другого порядку, ліівські симетрії, група еквівалентності, групоїд еквівалентності, алгебра еквівалентності, алгебраїчний метод групової класифікації, реалізації алгебр Лі векторними полями, максимальна алгебра інваріантності.

27.03.24.0190/0824U000513

Локазюк Олександра Вікторівна
Реалізації алгебр Лі на прямій та групова класифікація диференціальних рівнянь:
Дис...Доктор філософії/ Інститут математики Національної академії наук України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 512; 512.81; 517.95; 517.958:52/59; 517.957

с. - Бібліогр.: назв

Основою дисертаційного дослідження є дві наступні задачі: групова класифікація $(1+1)$ -вимірних узагальнених нелінійних рівнянь Клейна–Гордона і групова класифікація нормальних лінійних систем звичайних диференціальних рівнянь другого порядку з довільною кількістю залежних змінних. Незважаючи на те, що ці задачі мають дуже довгу історію досліджень, у роботі

отримано нові результати у рамках алгебраїчно-го підходу після детального вивчення трансформаційних властивостей розглянутих класів та їх підкласів. Об'єднуючим інструментом в обох цих задачах стало ефективне використання класичної теореми Лі про реалізації скінченновимірних алгебр Лі векторними полями на прямій. Запропоновані у дисертації методи і підходи дали змогу не лише значно покращити попередні результати щодо ліівських симетрій рівнянь із цих класів, а й істотно спростити доведення класифікаційних результатів і перевірку їх достовірності. Ключові слова: групова класифікація диференціальних рівнянь, нелінійні рівняння Клейна–Гордона, системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь другого порядку, ліівські симетрії, група еквівалентності, групоїд еквівалентності, алгебра еквівалентності, алгебраїчний метод групової класифікації, реалізації алгебр Лі векторними полями, максимальна алгебра інваріантності.

27.03.24.0191/0824U000513

Локазюк Олександра Вікторівна
Реалізації алгебр Лі на прямій та групова класифікація диференціальних рівнянь:
Дис...Доктор філософії/ Інститут математики Національної академії наук України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 512; 512.81; 517.95; 517.958:52/59; 517.957

с. - Бібліогр.: назв

Основою дисертаційного дослідження є дві наступні задачі: групова класифікація $(1+1)$ -вимірних узагальнених нелінійних рівнянь Клейна–Гордона і групова класифікація нормальних лінійних

систем звичайних диференціальних рівнянь другого порядку з довільною кількістю залеж- них змінних. Незважаючи на те, що ці задачі мають дуже довгу історію досліджень, у роботі отримано нові результати у рамках алгебраїчно- го підходу після детального вивчення трансформаційних властивостей розглядуваних класів та їх підкласів. Об'єднуючим інструментом в обох цих задачах стало ефективне використання класичної теореми Лі про реалізації скінченновимірних алгебр Лі векторними полями на прямій. Запропоновані у дисертації методи і підходи дали змогу не лише знач- но покращити попередні результати щодо ліівських симетрій рівнянь із цих класів, а й істотно спростити доведення класифікаційних результатів і перевірку їх достовірності. Ключові слова: групова класифікація диференціальних рівнянь, нелі- нійні рівняння Клейна–Гордона, системи лінійних звичайних диференці- альних рівнянь другого порядку, ліівські симетрії, група еквівалентнос- ті, групоїд еквівалентності, алгебра еквівалентності, алгебраїчний метод групової класифікації, реалізації алгебр Лі векторними полями, макси- мальна алгебра інваріантності.

27.23 Математичний аналіз

27.03.24.0192/0224U000526

Сучасні проблеми геометричної теорії функцій і відображень: Заклучний звіт/Житомирський державний університет імені Івана Франка; Керівник Севостьянов Євген Олександрович - ДР 0122U000821, УДК 517

47

Метою проекту є розвиток теорії межевої і локальної поведінки відображень, а також розвиток модульної техніки. У ході виконання плануються подальші застосування теорії збіжності відображень до задачі Діріхле щодо рівняння Бельтрамі. Передбачається розвиток теорії екстремальних задач на класах попарно-неперетинних областей.

27.31 Диференціальні рівняння з частинними похідними

27.03.24.0193/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної

галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати

визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі О-М положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі О-М з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було

побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

27.03.24.0194/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її

вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасний даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються

математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки

даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

27.03.24.0195/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям

«населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у

роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення

морфологічних особливостей макетної Галактики.

27.03.24.0196/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що

ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15 \text{ кпс}$. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам

Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу

точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagitarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

27.03.24.0197/0824U000513

Локазюк Олександра Вікторівна
Реалізації алгебр Лі на прямій та групова класифікація диференціальних рівнянь:
Дис...Доктор філософії/ Інститут математики Національної академії наук України - Захищена; 1-.-.2024

УДК: 512; 512.81; 517.95; 517.958:52/59;
517.957

с. - Бібліогр.: назв

Основою дисертаційного дослідження є дві наступні задачі: групова класифікація (1+1)-вимірних узагальнених нелінійних рівнянь Клейна–Гордона і групова класифікація нормальних лінійних систем звичайних диференціальних рівнянь другого порядку з довільною кількістю залежних змінних. Незважаючи на те, що ці задачі мають дуже довгу історію досліджень, у роботі отримано нові результати у рамках алгебраїчно-го підходу після детального вивчення трансформаційних властивостей розглянутих класів та їх підкласів. Об'єднуючим інструментом в обох цих задачах стало ефективне використання класичної теореми Лі про реалізації скінченновимірних алгебр Лі

векторними полями на прямій. Запропоновані у дисертації методи і підходи дали змогу не лише значно покращити попередні результати щодо ліівських симетрій рівнянь із цих класів, а й істотно спростити доведення класифікаційних результатів і перевірку їх достовірності. Ключові слова: групова класифікація диференціальних рівнянь, нелінійні рівняння Клейна–Гордона, системи лінійних звичайних диференціальних рівнянь другого порядку, ліівські симетрії, група еквівалентності, група еквівалентності, алгебра еквівалентності, алгебраїчний метод групової класифікації, реалізації алгебр Лі векторними полями, максимальна алгебра інваріантності.

27.35 Математичні моделі природничих наук і технічних наук. Рівняння математичної фізики

27.03.24.0198/0224U000567

Ідентифікація термомеханічних параметрів неоднорідних композитних матеріалів та захисних покриттів:
Заключний звіт/Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача Національної академії наук України; Керівник Токовий Юрій Владиславович - ДР 0123U103240, УДК 620.1, 517.958:539.3 , 539.3

21

Проект спрямовано на розробку теоретично-експериментальних методів ідентифікації ефективних параметрів неоднорідних композитних матеріалів (профілів розподілу макро模улів в залежності від змінної мікроструктури,

наявності дефектів, нерегулярних точок межі, тонких прошарків та захисних покриттів) та невідомих параметрів термосилового навантаження елементів конструкцій, виготовлених з неоднорідних композитних матеріалів. Буде запропоновано методику розв'язування задач про визначення теплового і термонапруженого станів шаруватих, функціонально-градієнтних та термочутливих тіл за відсутності інформації про теплове навантаження на частині плоскої поверхні, і додатково відомій поведінці компонент напружено-деформованого стану (температурних переміщень, деформацій чи напружень) на іншій частині межевої поверхні. Отримані результати буде верифіковано за допомогою експериментальних досліджень.

28 КІБЕРНЕТИКА

28.17 Теорія моделювання

28.03.24.0199/0224U000448

Моделювання та дослідження фізичних процесів в елементах енергетичних машин з метою підвищення їх ефективності та надійності: Заключний звіт/Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України; Керівник Русанов Андрій Вікторович - ДР 0119U000655, УДК 519.713;519.711:53, 621.31

579

Підвищення економічності та надійності роботи енергетичних машин за допомогою сучасних ефективних методів математичного і фізичного моделювання тривимірної в'язкої та нев'язкої течії рідини і газу; проведення досліджень

робочих процесів та розробка на їх основі високоефективних проточних частин енергетичних машин; моделювання зв'язаних задач аерогідродинаміки та пружних коливань лопаткових апаратів; аналіз міцності та динаміки елементів конструкцій енергетичних машин з урахуванням гідропружних ефектів, нестационарних силових та сейсмічних впливів.

28.03.24.0200/0224U000448

Моделювання та дослідження фізичних процесів в елементах енергетичних машин з метою підвищення їх ефективності та надійності: Заклучний звіт/Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України; Керівник Русанов Андрій Вікторович - ДР 0119U000655, УДК 519.713;519.711:53, 621.31

579

Підвищення економічності та надійності роботи енергетичних машин за допомогою сучасних ефективних методів математичного і фізичного моделювання тривимірної в'язкої та нев'язкої течії рідини і газу; проведення досліджень робочих процесів та розробка на їх основі високоефективних проточних частин енергетичних машин; моделювання зв'язаних задач аерогідродинаміки та пружних коливань лопаткових апаратів; аналіз міцності та динаміки елементів конструкцій енергетичних машин з урахуванням гідропружних ефектів, нестационарних силових та сейсмічних впливів.

28.03.24.0201/0224U000448

Моделювання та дослідження фізичних процесів в елементах енергетичних

машин з метою підвищення їх ефективності та надійності: Заклучний звіт/Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України; Керівник Русанов Андрій Вікторович - ДР 0119U000655, УДК 519.713;519.711:53, 621.31

579

Підвищення економічності та надійності роботи енергетичних машин за допомогою сучасних ефективних методів математичного і фізичного моделювання тривимірної в'язкої та нев'язкої течії рідини і газу; проведення досліджень робочих процесів та розробка на їх основі високоефективних проточних частин енергетичних машин; моделювання зв'язаних задач аерогідродинаміки та пружних коливань лопаткових апаратів; аналіз міцності та динаміки елементів конструкцій енергетичних машин з урахуванням гідропружних ефектів, нестационарних силових та сейсмічних впливів.

28.03.24.0202/0824U000431

Лосенко Арсен Володимирович
Інформаційна технологія прогнозування часових рядів кількості хворих на коронавірус методами машинного навчання: Дис...Доктор філософії/
Вінницький національний технічний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 578.4;578;616-036.22; 517.52 ;
519.711.3 ; 004.8

с. - Бібліогр.: назв

1.укр. Дисертаційна робота: 203 с., 4 табл., 63 рис., 5 дод., 100 джерел.
ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ
ПРОГНОЗУВАННЯ ЧАСОВИХ РЯДІВ

КІЛЬКОСТІ ХВОРИХ НА
КОРОНАВІРУС МЕТОДАМИ
МАШИННОГО НАВЧАННЯ Мета роботи полягає в підвищенні точності прогнозування кількості хворих на коронавірус у короткостроковій перспективі за допомогою методів машинного навчання.. Об'єктом дослідження прогнозування кількості хворих на коронавірус у різних регіонах. Предметом дослідження є інформаційна технологія, методи, алгоритми та програми для прогнозування кількості хворих на коронавірус.. Методи дослідження містять загальнонаукову методологію проведення досліджень і принципи системного підходу, а саме: аналіз літературних джерел, відкритих даних, експериментальні дослідження, об'єктно-орієнтоване програмування, системний аналіз, методи теорії часових рядів, методи машинного навчання та інші інтелектуальні методи. Пандемія COVID-19 зробила актуальною задачу прогнозування захворюваності інфекційних хвороб та коронавірусу в цілому. Але, враховуючи кількість чинників, які впливають на розповсюдження хвороби та хаотичність їх значень, з'явилась потреба в оптимізації методів прогнозування. Вже існують моделі прогнозування часових рядів, створені для вирішення такої типової задачі, але дане інфекційне захворювання створює нові виклики, такі як оптимальна ідентифікація параметрів моделі прогнозування, а також здатність характеризувати багатохвильову природу часового ряду захворюваності. Крім, власне прогнозування захворюваності в тому чи іншому регіоні (або країні), варто також звернути увагу на аналіз можливого інфекційного впливу сусідніх регіонів, тому що це безпосередньо впливає на об'єкт дослідження. Отримані під час написання дисертаційної роботи

наукові положення сприяли розробленню і створенню комплексу програм на Python, які автоматизують розрахунки за усіма запропонованими методами та підходами і реалізують побудову та використання розроблених моделей. У Google-платформі Kaggle опубліковано у відкритому доступі 10 програм-ноутбуків у співавторстві з науковим керівником, які за 2020-2023 роки були переглянуті більше 36 тисяч разів (станом на 07.12.2023 р.). Основні наукові результати та практичні розробки дисертаційної роботи пройшли апробацію на 4 наукових конференціях, у т.ч. на 2-х міжнародних у НАН України у м. Київ, та у нарадах Робочої групи з математичного моделювання проблем, пов'язаних з епідемією коронавірусу SARS-CoV-2 в Україні: протягом 2020-2022 рр., в результаті яких їх було включено у 25 звітів цієї робочої групи, що підтверджено актом впровадження з Інституту проблем математичних машин і систем НАН України.

28.03.24.0203/0824U000431

Лосенко Арсен Володимирович
Інформаційна технологія прогнозування часових рядів кількості хворих на коронавірус методами машинного навчання: Дис...Доктор філософії/
Вінницький національний технічний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 578.4;578;616-036.22; 517.52 ;
519.711.3 ; 004.8

с. - Бібліогр.: назв

1.укр. Дисертаційна робота: 203 с., 4 табл., 63 рис., 5 дод., 100 джерел.
ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ
ПРОГНОЗУВАННЯ ЧАСОВИХ РЯДІВ
КІЛЬКОСТІ ХВОРИХ НА

**КОРОНАВІРУС МЕТОДАМИ
МАШИННОГО НАВЧАННЯ** Мета роботи полягає в підвищенні точності прогнозування кількості хворих на коронавірус у короткостроковій перспективі за допомогою методів машинного навчання.. Об'єктом дослідження прогнозування кількості хворих на коронавірус у різних регіонах. Предметом дослідження є інформаційна технологія, методи, алгоритми та програми для прогнозування кількості хворих на коронавірус.. Методи дослідження містять загальнонаукову методологію проведення досліджень і принципи системного підходу, а саме: аналіз літературних джерел, відкритих даних, експериментальні дослідження, об'єктно-орієнтоване програмування, системний аналіз, методи теорії часових рядів, методи машинного навчання та інші інтелектуальні методи. Пандемія COVID-19 зробила актуальною задачу прогнозування захворюваності інфекційних хвороб та коронавірусу в цілому. Але, враховуючи кількість чинників, які впливають на розповсюдження хвороби та хаотичність їх значень, з'явилась потреба в оптимізації методів прогнозування. Вже існують моделі прогнозування часових рядів, створені для вирішення такої типової задачі, але дане інфекційне захворювання створює нові виклики, такі як оптимальна ідентифікація параметрів моделі прогнозування, а також здатність характеризувати багатохвильову природу часового ряду захворюваності. Крім, власне прогнозування захворюваності в тому чи іншому регіоні (або країні), варто також звернути увагу на аналіз можливого інфекційного впливу сусідніх регіонів, тому що це безпосередньо впливає на об'єкт дослідження. Отримані під час написання дисертаційної роботи наукові положення сприяли розробленню

і створенню комплексу програм на Python, які автоматизують розрахунки за усіма запропонованими методами та підходами і реалізують побудову та використання розроблених моделей. У Google-платформі Kaggle опубліковано у відкритому доступі 10 програм-ноутбуків у співавторстві з науковим керівником, які за 2020-2023 роки були переглянуті більше 36 тисяч разів (станом на 07.12.2023 р.). Основні наукові результати та практичні розробки дисертаційної роботи пройшли апробацію на 4 наукових конференціях, у т.ч. на 2-х міжнародних у НАН України у м. Київ, та у нарадах Робочої групи з математичного моделювання проблем, пов'язаних з епідемією коронавірусу SARS-CoV-2 в Україні: протягом 2020-2022 рр., в результаті яких їх було включено у 25 звітів цієї робочої групи, що підтверджено актом впровадження з Інституту проблем математичних машин і систем НАН України.

28.21 Теорія інформації

28.03.24.0204/0224U000557

Дослідження потенціальних можливостей розділення двох взаємно неортогональних цифрових сигналів: Заключний звіт/Інститут спеціального зв'язку та захисту інформації Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського "; Керівник Єрохін Віктор Федорович - ДР 0122U200303, УДК 519.72; 621.391

241

Порівняльний аналіз потенційної завадостійкості розділення–демодуляції двох взаємно неортогональних на довжині інформаційного тактового

інтервалу двійкових сигналів з протилежними інформаційними станами

28.23 Штучний інтелект

28.03.24.0205/0224U000585

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Івченко Олександр Володимирович, Павленко Іван Володимирович - ДР 0121U112684, УДК 004.89:004.4, 004.89:004.3, 621.039, 621.662/.666, 658.58

212

Підвищення напірності ступенів насосних агрегатів та забезпечення вібраційної надійності функціональних елементів комплексної гідродинамічної системи на основі удосконалення конструкцій насосного обладнання атомних електростанцій (АЕС) шляхом розроблення технічних проєктів насосів водозабезпечення та допоміжних систем. Удосконалення систем автономної навігації шляхом створення бортової системи, здатної розпізнавати системні і зовнішні трафіки, виявляти кібератаки та несанкціоновані вторгнення.

28.03.24.0206/0224U000585

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Івченко Олександр Володимирович, Павленко Іван Володимирович - ДР 0121U112684, УДК 004.89:004.4, 004.89:004.3, 621.039, 621.662/.666, 658.58

Підвищення напірності ступенів насосних агрегатів та забезпечення вібраційної надійності функціональних елементів комплексної гідродинамічної системи на основі удосконалення конструкцій насосного обладнання атомних електростанцій (АЕС) шляхом розроблення технічних проєктів насосів водозабезпечення та допоміжних систем. Удосконалення систем автономної навігації шляхом створення бортової системи, здатної розпізнавати системні і зовнішні трафіки, виявляти кібератаки та несанкціоновані вторгнення.

28.03.24.0207/0224U000585

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Івченко Олександр Володимирович, Павленко Іван Володимирович - ДР 0121U112684, УДК 004.89:004.4, 004.89:004.3, 621.039, 621.662/.666, 658.58

Підвищення напірності ступенів насосних агрегатів та забезпечення вібраційної надійності функціональних елементів комплексної гідродинамічної системи на основі удосконалення конструкцій насосного обладнання атомних електростанцій (АЕС) шляхом розроблення технічних проєктів насосів водозабезпечення та допоміжних систем. Удосконалення систем автономної навігації шляхом створення бортової системи, здатної розпізнавати системні і зовнішні трафіки, виявляти кібератаки та несанкціоновані вторгнення.

28.03.24.0208/0824U000382

Шульга Максим Володимирович Метод та програмні засоби мультимодального аналізу медичних даних на основі глибокого навчання: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 004.8.032.26

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці методу та програмних засобів мультимодального аналізу медичних даних на основі глибокого навчання, що дозволяє підвищити точність багатокласової класифікації. Останнім часом сфера медицини активно використовує можливості штучного інтелекту. Зокрема, глибокі нейронні мережі довели свою ефективність і придатність для автоматизованого виявлення та класифікації захворювань. Інтеграція методів штучного інтелекту має потенціал для оптимізації та покращення точності програм скринінгу шляхом автоматизації аналізу медичних даних, усуваючи необхідність безпосередньої участі медичного персоналу на етапі скринінгу. Нагальною проблемою в цьому контексті є діагностика діабетичної ретинопатії, поширеного ускладнення діабету, що призводить до погіршення зору серед дорослого населення світу. Отже, в даний час існує актуальна потреба в застосуванні підходу з використанням комп'ютерного зору та глибоких нейронних мереж для надання передових медичних послуг за допомогою штучного інтелекту, з особливим акцентом на класифікації діабетичної ретинопатії.

Тема дисертаційної роботи входить в план наукової роботи затвердженому на кафедрі обчислювальної техніки КПІ ім. Ігоря Сікорського, що враховує розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Метою дисертаційної роботи є підвищення точності багатокласової класифікації захворювань глибокими нейронними мережами, шляхом розробки методу мультимодального аналізу медичних даних. Об'єктом дослідження є процеси аналізу вимог, розробки, впровадження і супроводження програмного забезпечення для мультимодального аналізу медичних даних на основі глибокого навчання, які сприяють підвищенню точності визначення окремих класів для завдання багатокласової класифікації медичних даних; а предметом дослідження – методи і моделі розробки і супроводу програмного забезпечення для мультимодального аналізу медичних даних на основі глибоких нейронних мереж різної архітектури і способів організації додаткових модальностей. Методичною основою дослідження є системне опрацювання та аналіз теоретичного матеріалу, присвяченого підвищенню точності вирішення завдання багатокласової класифікації, шляхом аналізу медичних даних за допомогою моделей глибоких нейронних мереж. Для досягнення поставленої мети були вирішені такі завдання: ● було досліджено сучасні методи та системи виявлення та багатокласової класифікації захворювань на прикладі діабетичної ретинопатії; ● було виявлено шляхи покращення існуючих методів та систем виявлення та багатокласової класифікації захворювань на прикладі діабетичної ретинопатії; ● було розроблено метод

мультимодального аналізу медичних даних на основі доповнення метаданих; ● було розвинуто спосіб підвищення точності багатокласової класифікації завдяки використанню методу мультимодального аналізу для різних архітектур згорткової компоненти нейронної мережі; ● було розроблено метод недетермінованого штучного доповнення метаданих; ● було розвинуто спосіб підвищення точності багатокласової класифікації завдяки використанню методу недетермінованого штучного доповнення метаданих для різних стандартних і спеціалізованих медичних наборів даних; ● було розроблено математичний опис для оцінки підвищення точності багатокласової класифікації на різних стандартних і спеціалізованих медичних наборах даних. За результатами проведеного дослідження та згідно поставленого завдання було запропоновано комплексний метод мультимодального аналізу медичних даних на основі глибокого навчання, при розробці якого були проведені наступні дослідження: ● дослідження доповнення метаданих для вирішення завдання багатокласової класифікації; ● дослідження впливу складності мультимодальної моделі на вирішення завдання багатокласової класифікації; ● дослідження недетермінованого доповнення метаданих для вирішення завдання багатокласової класифікації; ● дослідження впливу мультимодального доповнення метаданих на точність багатокласової класифікації.

28.03.24.0209/0824U000367

Жук Іван Сергійович Математичні моделі і методи виявлення за публічно доступними даними підозрілих на фіксований результат футбольних матчів:

Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 004.85

с. - Бібліогр.: назв

Метою роботи є підвищення ефективності виявлення підозрілих на фіксований результат футбольних матчів на базі обробки виключно загальнодоступних публічних даних за результатами сезону футбольного турніру. Однією з найважливіших проблем футболу, що зіставна з проблемою допінгу, є договірні матчі. Результати таких матчів або певний перебіг подій в них є наперед визначеними, тобто фіксованими. У договірних матчах, пов'язаних з виграшом за ставками, завданням є отримання результату, відмінного від очікуваного. Тому такі результати можна розглядати як нетипові, аномальні. Для перевірки поточного матчу на фіксований результат використовують математичні методи футбольної аналітики, такі як: прогнозування результату матчу, аналіз ставок або дій учасників матчу протягом всієї гри. Їх перевагою є оперативність прийняття рішень, а недоліком — необхідність використання дуже великої кількості даних, які, зазвичай, не є публічно доступними. Альтернативним може розглядатись підхід, коли рішення щодо фіксованості матчу приймається за результатами усього сезону. При цьому загально доступною є публічна інформація щодо результатів проведених ігор усіх команд, що дозволяє формалізувати пошук матчів, підозрілих на фіксований результат як задачу виявлення контекстуальних аномалій. Найбільш адекватними розглянутій

задачі виявлення підозрілих на фіксований результат матчів на основі доступної публічної інформації є статистичні непараметричні гістограмні методи. Це обумовлено тим, що вхідні дані характеризуються малою кількістю дискретних числових значень і їх закони розподілу ймовірностей є невідомими. Водночас, ефективність використання цих методів залежить від об'єму вибірки. Разом з цим, перспективним є математичний апарат конформних предикторів та степеневих мартингалів, який не вимагає знання законів розподілу даних, використовує інформацію про міру неконформності даних та може бути використаний для вирішення задач класифікації даних. Тому актуальною науковою задачею є розробка методів виявлення підозрілих на фіксований результат матчів з використанням апарату конформних предикторів і степеневих мартингалів на базі обробки виключно загальнодоступних публічних даних за результатами сезону футбольного турніру. Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному: 1. Розроблено новий метод виявлення підозрілих щодо фіксованості результату футбольних матчів, який відрізняється від відомих застосуванням конформного аномального детектора із запропонованою мірою неконформності поточного матчу, що забезпечує можливість визначення порогу прийняття рішення у відповідності до заданого значення апіорної ймовірності появи аномальних даних. 2. Розроблено новий метод виявлення підозрілих щодо фіксованості результату футбольних матчів, який відрізняється від відомих застосуванням степеневого мартингалу і правилом прийняття рішення на основі порівняння поточного значення степеневого мартингалу з попереднім, що дозволяє за рахунок зміни параметра

чутливості налаштовувати степеневий мартингал на виявлення аномалій відповідного рівня і знаходити їх. 3. Розроблено новий метод виявлення підозрілих щодо фіксованості результату футбольних матчів, який відрізняється від відомих застосуванням інтегрального мартингалу і правилом прийняття рішення на основі порівняння поточного значення інтегрального мартингалу з попереднім, що дає змогу виявляти аномальні матчі без налаштування параметрів. 4. Доведені нові властивості степеневого мартингалу: - за яких завгодно малих значень ступеня конформності (p -value) поточного спостереження значення степеневого мартингала для поточного спостереження є більшим за значення цього ж мартингала для попереднього спостереження; - збільшення значення степеневого мартингала для поточного спостереження по відношенню до попереднього еквівалентно виконанню правила конформного аномального детектора зі значенням рівня аномальності, який дорівнює $\eta^{1/(1-\eta)}$, де η — параметр чутливості степеневого мартингалу $M_k(\eta)$. 5. Отримала подальший розвиток імітаційна модель футбольного сезону, яка на відміну від існуючих враховує розбиття матчів на класи за контекстуальними атрибутами «сила команди» і «тип гри» — домашня або виїзна, що забезпечує моделювання договірних матчів з фіксованим результатом, які мають аномальний характер. 6. Удосконалено метод кластеризації на основі Гаусівських сумішей в частині регуляризації недиагональних елементів коваріаційних матриць, що дало змогу зменшити чутливість до початкових умов і отримувати кластери еліпсоподібної форми, які враховують неочевидні зв'язки між точками набору даних.

28.29 Системний аналіз

28.03.24.0210/0224U000445

Сценарне моделювання критичних змін еколого-економічного стану тимчасово окупованих територій, як фактору національної безпеки України, на основі супутникових даних: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Новіков Олексій Миколайович - ДР 0122U001437, УДК 528.8(15).001.63;528.8(15).004.14, , 005; 519.7; 303.732

144

Підвищення обґрунтованості управлінських рішень щодо упередження і подолання кризових явищ і загроз для екології, економіки і національної безпеки держави за рахунок використання супутникових даних в результаті створення та використання інструментарію для їх збору та інтелектуального аналізу в складі програмно-апаратного комплексу.

28.31 Кібербезпека (КНУ, КПШ, КНЕУ, КНУТД)

28.03.24.0211/0224U000513

Кримінальний аналіз у протидії злочинності: Заключний звіт/Одеський державний університет внутрішніх справ; Керівник Афонін Дмитро Сергійович - ДР 0121U109656, УДК

208

Дослідити стан кримінального аналізу в діяльність Національної поліції України в протидії злочинності

28.03.24.0212/0224U000513

Кримінальний аналіз у протидії злочинності: Заключний звіт/Одеський державний університет внутрішніх справ; Керівник Афонін Дмитро Сергійович - ДР 0121U109656, УДК

208

Дослідити стан кримінального аналізу в діяльність Національної поліції України в протидії злочинності

28.03.24.0213/0224U000481

На виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напряму «Технічні науки» Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна: Заключний звіт/Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; Керівник Толстолузька Олена Геннадіївна - ДР 0121U113068, УДК

111

Розробка та експериментально-статистичне дослідження нових ефективних алгебраїчних методів та засобів формування та цифрової обробки сигналів, алгоритмів автоматичного радіоконтролю і радіомоніторингу, а також прототипів багатофакторних біометричних систем автентифікації користувачів мобільних сервісів.

29 ФІЗИКА

29.01 Загальні питання фізики

29.03.24.0214/0224U000455

Топологічні фази матерії та збудження в діраківських матеріалах, джозефсонівських переходах та магнетиках: Заключний звіт/Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова Національної академії наук України; Керівник Шарапов Сергій Геннадійович - ДР 0120U104778, УДК 53

155

Метою проєкту є отримання кращого теоретичного розуміння топологічних фаз та збуджень у матеріалах та системах сучасної фізики конденсованих систем, передбачення нових експериментально спостережуваних ефектів та пошуки їх можливого застосування. Іншою метою є сприяння подальшій науковій кар'єрі молодих вчених та залученню та підтримці нового покоління студентів для роботи над дисертаційними проєктами в Україні.

29.03.24.0215/0224U000455

Топологічні фази матерії та збудження в діраківських матеріалах, джозефсонівських переходах та магнетиках: Заключний звіт/Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова Національної академії наук України; Керівник Шарапов Сергій Геннадійович - ДР 0120U104778, УДК 53

155

Метою проєкту є отримання кращого теоретичного розуміння топологічних фаз та збуджень у матеріалах та системах

сучасної фізики конденсованих систем, передбачення нових експериментально спостережуваних ефектів та пошуки їх можливого застосування. Іншою метою є сприяння подальшій науковій кар'єрі молодих вчених та залученню та підтримці нового покоління студентів для роботи над дисертаційними проектами в Україні.

29.03 Загальні проблеми фізичного експерименту

29.03.24.0216/0224U000383

Обробка даних з Великого адронного колайдера в Т2-центрі ННЦ ХФТІ грид-інфраструктури експерименту CMS і розвиток сервісів для хмарної і грид інфраструктури: Заключний звіт/Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут" Національної академії наук України; Керівник Левчук Леонід Геннадійович - ДР 0123U101606, УДК 53.087/.088

40

Відновлення роботи, підтримка і подальше розвинення обчислювального комплексу ННЦ ХФТІ - єдиного в Україні центру 2-го (Т2) ярусу грид-інфраструктури експерименту CMS (T2-UA-KIPT) на Великому адронному колайдері (LHC) в CERN

29.03.24.0217/0224U000383

Обробка даних з Великого адронного колайдера в Т2-центрі ННЦ ХФТІ грид-інфраструктури експерименту CMS і розвиток сервісів для хмарної і грид інфраструктури: Заключний звіт/Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут"

Національної академії наук України; Керівник Левчук Леонід Геннадійович - ДР 0123U101606, УДК 53.087/.088

40

Відновлення роботи, підтримка і подальше розвинення обчислювального комплексу ННЦ ХФТІ - єдиного в Україні центру 2-го (Т2) ярусу грид-інфраструктури експерименту CMS (T2-UA-KIPT) на Великому адронному колайдері (LHC) в CERN

29.03.24.0218/0824U000289

Гордійчук Володимир Вікторович
Базисна система в теорії плинів: від пружних сфер до м'яких сфер з короткосяжним притяганням:
Дис...Доктор філософії/ Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України - Захищена; 1.-. 0.2024

УДК: 532;533;536;538.9; 532; 53.072;53:004

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці реалістичної базисної системи, яка допускає теоретичне трактування включно з можливістю аналітичного опису, з метою використання в методі теорії збурень для побудови мікроскопічної молекулярної теорії простих, неасоціативних плинів у широкому діапазоні термодинамічних параметрів. Наявність такої теорії для плинів є однією із найголовніших цілей прикладної молекулярної фізики. Теорія Ван дер Ваальса (vdW) вперше задекларувала, що рівняння стану простого плинину містить два внески - один від виключеного об'єму, а другий від

енергії далекосяжного притягання. Для ілюстрації своєї теорії Ван дер Ваальс використав найпростішу модель, яка задовольняла умові існування виключеного об'єму - систему пружних сфер (HS) і використав для її опису найпростіше рівняння стану. Тільки приблизно через півтора століття стало зрозуміло, що теорія vdW має строге статистико-механічне обґрунтування як перше наближення термодинамічної теорії збурень Цванціга. Базисна система HS у теорії збурень Цванціга і доданок виключеного об'єму в рівнянні стану vdW були ототожені. Точність теорії збурень суттєво погіршується щоразу, коли ця подібність втрачається. Типовими умовами, коли це відбувається, є малі густини і низькі температури. На даний час стало зрозумілим, що сновним джерелом цих проблем є базисна система з короткосяжним відштовхуванням та модель пружних сфер, яка використовується для її опису. На противагу до термодинамічних властивостей, динамічні властивості плин у пружних сфер, зокрема, поперечна колективна динаміка є значно менше дослідженими. Тому в дисертаційній роботі було проведено молекулярно-динамічне (MD) дослідження колективних збуджень у плинні пружних сфер у широкому дапазоні густин. Окрім обмежень, які плин пружних сфер, будучи використовуваним як базисна система, накладає на термодинамічні властивоості досліджуваної системи, було також виявлено суттєві відмінності у колективній динаміці такого плин у порівнянні з плинном м'яких сфер. Дуже специфічною особливістю твердосферних плиннів є зростання співвідношення питомих теплоємностей зі збільшенням густини, що відображає посилення зв'язку між в'язкими та тепловими процесами, продукуючи

сильніший вплив теплових флуктуацій на дисперсію поздовжніх колективних збуджень. Навпаки, прості рідини і, відповідно, базисна система з м'яким відштовхуванням мають відношення питомих теплоємностей, що зменшується зі збільшенням густини системи. Поряд з цим, для всіх досліджуваних густин ми отримали дисперсію поздовжніх колективних збуджень без типової для плиннів з м'яким короткосяжним відштовхуванням «позитивної звукової дисперсії». Навпаки, спостерігалось негативне відхилення від лінійного гідродинамічного закону дисперсії, що можна пояснити сильним внеском теплових флуктуацій. У роботі запропоновано оригінальну функціональну форму парного потенціалу базисної системи з короткосяжним відштовхуванням типу Вікса-Чандлера-Андерсена (WCA), яке на умовах неперервності доповнено швидко загасаючим короткосяжним притяганням у вигляді суми двох експонент Юкави (Y). У якості критерію короткосяжності використано радіус першої координаційної сфери (FCS), значення якого оцінено і знайдено з положення першого мінімуму RDF плинну Ленарда-Джонса (LJ) для випадку значень густини і температури у типовій рідкій фазі. Запропонована базисна систем з короткосяжним притяганням досліджена на предмет існування фазового переходу пара-рідина. Отримане значення 0.55 безрозмірної критичної температури базисної системи знаходиться нижче від безрозмірної трикритичної температури 0.661 плинну LJ, що є важливою необхідною передумовою до базисної системи класу простих плиннів в цілому. Показано, що RDF базисної системи з короткосяжним притяганням найкраще з усіх інших моделей базисної системи відтворює FCS плинну LJ в широкому

діапазоні термодинамічних станів, включно з діапазоном малих густин та низьких температур. Розраховано три перших віріальних коефіцієнти базисної системи з короткосяжним притяганням і показано їх якісну подібність до відповідних віріальних коефіцієнтів вихідного плинину LJ. Порівняння отриманих результатів для фактора стисливості ілюструє, що включення до базисної системи всіх взаємодій в радіусі FCS, дозволяє отримати результат досить добре наближений до його значення для вихідного плинину LJ. Виходячи з умови рівності температур Бойля, сформульовано критерій для співставлення системи твердих сфер з притяганням Юкави у відповідність до розробленої у дисертаційній роботі базисної системи з короткосяжним притяганням. Розглянуто можливість використання цього критерію з метою побудови аналітичного опису термодинамічних властивостей запропонованої базисної системи з короткосяжним притяганням, скориставшись вже існуючими в літературі аналітичними результатами в рамках середньосферичного наближення (MSA) для системи твердих сфер з притяганням Юкави.

29.03.24.0219/0824U000289

Гордійчук Володимир Вікторович
Базисна система в теорії плиннів: від пружних сфер до м'яких сфер з короткосяжним притяганням:
Дис... Доктор філософії/ Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 532;533;536;538.9; 532;
53.072;53:004

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці реалістичної базисної системи, яка допускає теоретичне трактування включно з можливістю аналітичного опису, з метою використання в методі теорії збурень для побудови мікроскопічної молекулярної теорії простих, неасоціативних плиннів у широкому діапазоні термодинамічних параметрів. Наявність такої теорії для плиннів є однією із найголовніших цілей прикладної молекулярної фізики. Теорія Ван дер Ваальса (vdW) вперше задекларувала, що рівняння стану простого плинину містить два внески - один від виключеного об'єму, а другий від енергії далекосяжного притягання. Для ілюстрації своєї теорії Ван дер Ваальс використав найпростішу модель, яка задовольняла умові існування виключеного об'єму - систему пружних сфер (HS) і використав для її опису найпростіше рівняння стану. Тільки приблизно через півтора століття стало зрозуміло, що теорія vdW має строге статистико-механічне обґрунтування як перше наближення термодинамічної теорії збурень Цванціга. Базисна система HS у теорії збурень Цванціга і доданок виключеного об'єму в рівнянні стану vdW були ототожені. Точність теорії збурень суттєво погіршується щоразу, коли ця подібність втрачається. Типовими умовами, коли це відбувається, є малі густини і низькі температури. На даний час стало зрозумілим, що сновним джерелом цих проблем є базисна система з короткосяжним відштовхуванням та модель пружних сфер, яка використовується для її опису. На противагу до термодинамічних властивостей, динамічні властивості плинину пружних сфер, зокрема, поперечна колективна динаміка є значно менше

дослідженими. Тому в дисертаційній роботі було проведено молекулярно-динамічне (MD) дослідження колективних збуджень у плинні пружних сфер у широкому дапазоні густин. Окрім обмежень, які плин пружних сфер, будучи використовуваним як базисна система, накладає на термодинамічні властивоості досліджуваної системи, було також виявлено суттєві відмінності у колективній динаміці такого плину у порівнянні з плинном м'яких сфер. Дуже специфічною особливістю твердосферних плинів є зростання співвідношення питомих теплоємностей зі збільшенням густини, що відображає посилення зв'язку між в'язкими та тепловими процесами, продукуючи сильніший вплив теплових флуктуацій на дисперсію поздовжніх колективних збуджень. Навпаки, прості рідини і, відповідно, базисна система з м'яким відштовхуванням мають відношення питомих теплоємностей, що зменшується зі збільшенням густини системи. Поряд з цим, для всіх досліджуваних густин ми отримали дисперсію поздовжніх колективних збуджень без типової для плинів з м'яким короткосяжним відштовхуванням «позитивної звукової дисперсії». Навпаки, спостерігалось негативне відхилення від лінійного гідродинамічного закону дисперсії, що можна пояснити сильним внеском теплових флуктуацій. У роботі запропоновано оригінальну функціональну форму парного потенціалу базисної системи з короткосяжним відштовхуванням типу Вікса-Чандлера-Андерсена (WCA), яке на умовах неперервності доповнено швидко загасаючим короткосяжним притяганням у вигляді суми двох експонент Юкави (Y). У якості критерію короткосяжності використано радіус першої координаційної сфери (FCS), значення

якого оцінено і знайдено з положення першого мінімуму RDF плину Ленарда-Джонса (LJ) для випадку значень густини і температури у типовій рідкій фазі. Запропонована базисна систем з короткосяжним притяганням досліджена на предмет існування фазового переходу пара-рідина. Отримане значення 0.55 безрозмірної критичної температури базисної системи знаходиться нижче від безрозмірної трикритичної температури 0.661 плину LJ, що є важливою необхідною передумовою до базисної системи класу простих плинів в цілому. Показано, що RDF базисної системи з короткосяжним притяганням найкраще з усіх інших моделей базисної системи відтворює FCS плину LJ в широкому діапазоні термодинамічних станів, включно з діапазоном малих густин та низьких температур. Розраховано три перших віріальних коефіцієнти базисної системи з короткосяжним притяганням і показано їх якісну подібність до відповідних віріальних коефіцієнтів вихідного плину LJ. Порівняння отриманих результатів для фактора стисливості ілюструє, що включення до базисної системи всіх взаємодій в радіусі FCS, дозволяє отримати результат досить добре наближений до його значення для вихідного плину LJ. Виходячи з умови рівності температур Бойля, сформульовано критерій для співставлення системи твердих сфер з притяганням Юкави у відповідність до розробленої у дисертаційній роботі базисної системи з короткосяжним притяганням. Розглянуто можливість використання цього критерію з метою побудови аналітичного опису термодинамічних властивостей запропонованої базисної системи з короткосяжним притяганням, скориставшись вже існуючими в літературі аналітичними результатами в

рамках середньосферичного наближення (MSA) для системи твердих сфер з притяганням Юкави.

29.05 Фізика елементарних частинок. Теорія полів

29.03.24.0220/0824U000552

Верешко Євгенія Юрїївна Теорія електронних станів та електрон-фононої взаємодії у структурних елементах квантових каскадних детекторів:
Дис...Доктор філософії/ Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича - Захищена; 1--0.2024

УДК: 531:530.145; 537-311.322 ;

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена побудові послідовної теорії електронних станів і електрон-фононої взаємодії у нанорозмірних структурних елементах квантових каскадних детекторів з метою виявлення основних властивостей та оптимізації їх функціональних характеристик. Основна увага зосереджена на дослідженні впливу обмежених та інтерфейсних фононів на енергетичний спектр електрона в окремому каскаді, а також вивченні властивостей електронних станів у багатокаскадних закритих і відкритих наноструктурах елементів квантових каскадних детекторів.

29.03.24.0221/0824U000552

Верешко Євгенія Юрїївна Теорія електронних станів та електрон-фононої взаємодії у структурних елементах квантових каскадних детекторів:

Дис...Доктор філософії/ Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича - Захищена; 1--0.2024

УДК: 531:530.145; 537-311.322 ;

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена побудові послідовної теорії електронних станів і електрон-фононої взаємодії у нанорозмірних структурних елементах квантових каскадних детекторів з метою виявлення основних властивостей та оптимізації їх функціональних характеристик. Основна увага зосереджена на дослідженні впливу обмежених та інтерфейсних фононів на енергетичний спектр електрона в окремому каскаді, а також вивченні властивостей електронних станів у багатокаскадних закритих і відкритих наноструктурах елементів квантових каскадних детекторів.

29.15 Ядерна фізика

29.03.24.0222/0224U000234

Властивості нових швидкодіючих радіаційно-стійких сцинтиляційних матеріалів після впливу високих доз іонізуючих випромінювань.: Заклучний звіт/Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут" Національної академії наук України; Керівник Левчук Леонід Геннадійович - ДР 0123U103312, УДК 539.1.08

17

Опромінення сцинтиляторів для з'ясування впливу високих доз іонізуючих випромінювань на властивості нових швидкодіючих

радіаційно-стійких сцинтиляційних матеріалів

29.03.24.0223/0224U000234

Властивості нових швидкодіючих радіаційно-стійких сцинтиляційних матеріалів після впливу високих доз іонізуючих випромінювань.: Заключний звіт/Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут" Національної академії наук України; Керівник Левчук Леонід Геннадійович - ДР 0123U103312, УДК 539.1.08

17

Опромінення сцинтиляторів для з'ясування впливу високих доз іонізуючих випромінювань на властивості нових швидкодіючих радіаційно-стійких сцинтиляційних матеріалів

29.17 Фізика газів і рідин. Термодинаміка і статистична фізика

29.03.24.0224/0224U000477

Емерджентність у м'якій речовині: аналіз структурних та універсальних властивостей: Заключний звіт/Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України; Керівник Головач Юрій Васильович - ДР 0123U102425, УДК 532;533;536;538.9

122

Дослідження проявів ефекту емерджентності у м'якій речовині, таких як: стійкість і фазова поведінка сумішей складних плинів; утворення структурних

комплексів складної топології в полімерних розчинах та плинах.

29.03.24.0225/0224U000477

Емерджентність у м'якій речовині: аналіз структурних та універсальних властивостей: Заключний звіт/Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України; Керівник Головач Юрій Васильович - ДР 0123U102425, УДК 532;533;536;538.9

122

Дослідження проявів ефекту емерджентності у м'якій речовині, таких як: стійкість і фазова поведінка сумішей складних плинів; утворення структурних комплексів складної топології в полімерних розчинах та плинах.

29.03.24.0226/0824U000289

Гордійчук Володимир Вікторович
Базисна система в теорії плинів: від пружних сфер до м'яких сфер з короткосяжним притяганням: Дис...Доктор філософії/ Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України - Захищена; 1-- 0.2024

УДК: 532;533;536;538.9; 532; 53.072;53:004

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці реалістичної базисної системи, яка допускає теоретичне трактування включно з можливістю аналітичного опису, з метою використання в методі теорії збурень для побудови мікроскопічної молекулярної теорії простих, неасоціативних плинів у

широкому діапазоні термодинамічних параметрів. Наявність такої теорії для плинів є однією із найголовніших цілей прикладної молекулярної фізики. Теорія Ван дер Ваальса (vdW) вперше задекларувала, що рівняння стану простого плинину містить два внески - один від виключеного об'єму, а другий від енергії далекоюсяжного притягання. Для ілюстрації своєї теорії Ван дер Ваальс використав найпростішу модель, яка задовольняла умові існування виключеного об'єму - систему пружних сфер (HS) і використав для її опису найпростіше рівняння стану. Тільки приблизно через півтора століття стало зрозуміло, що теорія vdW має строге статистико-механічне обґрунтування як перше наближення термодинамічної теорії збурень Цванціга. Базисна система HS у теорії збурень Цванціга і доданок виключеного об'єму в рівнянні стану vdW були ототожені. Точність теорії збурень суттєво погіршується щоразу, коли ця подібність втрачається. Типовими умовами, коли це відбувається, є малі густини і низькі температури. На даний час стало зрозумілим, що сновним джерелом цих проблем є базисна система з короткоюсяжним відштовхуванням та модель пружних сфер, яка використовується для її опису. На противагу до термодинамічних властивостей, динамічні властивості плинину пружних сфер, зокрема, поперечна колективна динаміка є значно менше дослідженими. Тому в дисертаційній роботі було проведено молекулярно-динамічне (MD) дослідження колективних збуджень у плинні пружних сфер у широкому дапазоні густин. Окрім обмежень, які плин пружних сфер, будучи використовуваним як базисна система, накладає на термодинамічні властивоості досліджуваної системи, було також виявлено суттєві відмінності

у колективній динаміці такого плинину у порівнянні з плинном м'яких сфер. Дуже специфічною особливістю твердосферних плиннів є зростання співвідношення питомих теплоємностей зі збільшенням густини, що відображає посилення зв'язку між в'язкими та тепловими процесами, продукуючи сильніший вплив теплових флуктуацій на дисперсію поздовжніх колективних збуджень. Навпаки, прості рідини і, відповідно, базисна система з м'яким відштовхуванням мають відношення питомих теплоємностей, що зменшується зі збільшенням густини системи. Поряд з цим, для всіх досліджуваних густин ми отримали дисперсію поздовжніх колективних збуджень без типової для плиннів з м'яким короткоюсяжним відштовхуванням «позитивної звукової дисперсії». Навпаки, спостерігалось негативне відхилення від лінійного гідродинамічного закону дисперсії, що можна пояснити сильним внеском теплових флуктуацій. У роботі запропоновано оригінальну функціональну форму парного потенціалу базисної системи з короткоюсяжним відштовхуванням типу Вікса-Чандлера-Андерсена (WCA), яке на умовах неперервності доповнено швидко загасаючим короткоюсяжним притяганням у вигляді суми двох експонент Юкави (Y). У якості критерію короткоюсяжності використано радіус першої координаційної сфери (FCS), значення якого оцінено і знайдено з положення першого мінімуму RDF плинину Ленарда-Джонса (LJ) для випадку значень густини і температури у типовій рідкій фазі. Запропонована базисна систем з короткоюсяжним притяганням досліджена на предмет існування фазового переходу пара-рідина. Отримане значення 0.55 безрозмірної критичної температури базисної системи знаходиться нижче від

безрозмірної трикритичної температури 0.661 плин LJ , що є важливою необхідною передумовою до базисної системи класу простих плинів в цілому. Показано, що RDF базисної системи з короткосяжним притяганням найкраще з усіх інших моделей базисної системи відтворює FCS плин LJ в широкому діапазоні термодинамічних станів, включно з діапазоном малих густин та низьких температур. Розраховано три перших віріальних коефіцієнти базисної системи з короткосяжним притяганням і показано їх якісну подібність до відповідних віріальних коефіцієнтів вихідного плин LJ . Порівняння отриманих результатів для фактора стисливості ілюструє, що включення до базисної системи всіх взаємодій в радіусі FCS , дозволяє отримати результат досить добре наближений до його значення для вихідного плин LJ . Виходячи з умови рівності температур Бойля, сформульовано критерій для співставлення системи твердих сфер з притяганням Юкави у відповідність до розробленої у дисертаційній роботі базисної системи з короткосяжним притяганням. Розглянуто можливість використання цього критерію з метою побудови аналітичного опису термодинамічних властивостей запропонованої базисної системи з короткосяжним притяганням, скориставшись вже існуючими в літературі аналітичними результатами в рамках середньосферичного наближення (MSA) для системи твердих сфер з притяганням Юкави.

29.03.24.0227/0824U000289

Гордійчук Володимир Вікторович
Базисна система в теорії плинів: від пружних сфер до м'яких сфер з короткосяжним притяганням:

Дис...Доктор філософії/ Інститут фізики конденсованих систем Національної академії наук України - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 532;533;536;538.9; 532;
53.072;53:004

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробці реалістичної базисної системи, яка допускає теоретичне трактування включно з можливістю аналітичного опису, з метою використання в методі теорії збурень для побудови мікроскопічної молекулярної теорії простих, неасоціативних плинів у широкому діапазоні термодинамічних параметрів. Наявність такої теорії для плинів є однією із найголовніших цілей прикладної молекулярної фізики. Теорія Ван дер Ваальса (vdW) вперше задекларувала, що рівняння стану простого плин містить два внески - один від виключеного об'єму, а другий від енергії далекосяжного притягання. Для ілюстрації своєї теорії Ван дер Ваальс використав найпростішу модель, яка задовольняла умові існування виключеного об'єму - систему пружних сфер (HS) і використав для її опису найпростіше рівняння стану. Тільки приблизно через півтора століття стало зрозуміло, що теорія vdW має строге статистико-механічне обґрунтування як перше наближення термодинамічної теорії збурень Цванціга. Базисна система HS у теорії збурень Цванціга і доданок виключеного об'єму в рівнянні стану vdW були ототожені. Точність теорії збурень суттєво погіршується щоразу, коли ця подібність втрачається. Типовими умовами, коли це відбувається, є малі густини і низькі температури. На даний час стало зрозумілим, що сновним

джерелом цих проблем є базисна система з короткосяжним відштовхуванням та модель пружних сфер, яка використовується для її опису. На противагу до термодинамічних властивостей, динамічні властивості плин у пружних сфер, зокрема, поперечна колективна динаміка є значно менше дослідженими. Тому в дисертаційній роботі було проведено молекулярно-динамічне (MD) дослідження колективних збуджень у плинні пружних сфер у широкому діапазоні густин. Окрім обмежень, які плин пружних сфер, будучи використовуваним як базисна система, накладає на термодинамічні властивості досліджуваної системи, було також виявлено суттєві відмінності у колективній динаміці такого плин у порівнянні з плин м'яких сфер. Дуже специфічною особливістю твердосферних плинів є зростання співвідношення питомих теплоємностей зі збільшенням густини, що відображає посилення зв'язку між в'язкими та тепловими процесами, продукуючи сильніший вплив теплових флуктуацій на дисперсію поздовжніх колективних збуджень. Навпаки, прості рідини і, відповідно, базисна система з м'яким відштовхуванням мають відношення питомих теплоємностей, що зменшується зі збільшенням густини системи. Поряд з цим, для всіх досліджуваних густин ми отримали дисперсію поздовжніх колективних збуджень без типової для плинів з м'яким короткосяжним відштовхуванням «позитивної звукової дисперсії». Навпаки, спостерігалось негативне відхилення від лінійного гідродинамічного закону дисперсії, що можна пояснити сильним внеском теплових флуктуацій. У роботі запропоновано оригінальну функціональну форму парного потенціалу базисної системи з

короткосяжним відштовхуванням типу Вікса-Чандлера-Андерсена (WCA), яке на умовах неперервності доповнено швидко загасаючим короткосяжним притяганням у вигляді суми двох експонент Юкави (Y). У якості критерію короткосяжності використано радіус першої координаційної сфери (FCS), значення якого оцінено і знайдено з положення першого мінімуму RDF плин Ленарда-Джонса (LJ) для випадку значень густини і температури у типовій рідкій фазі. Запропонована базисна систем з короткосяжним притяганням досліджена на предмет існування фазового переходу пара-рідина. Отримане значення 0.55 безрозмірної критичної температури базисної системи знаходиться нижче від безрозмірної трикритичної температури 0.661 плин LJ, що є важливою необхідною передумовою до базисної системи класу простих плинів в цілому. Показано, що RDF базисної системи з короткосяжним притяганням найкраще з усіх інших моделей базисної системи відтворює FCS плин LJ в широкому діапазоні термодинамічних станів, включно з діапазоном малих густин та низьких температур. Розраховано три перших віріальних коефіцієнти базисної системи з короткосяжним притяганням і показано їх якісну подібність до відповідних віріальних коефіцієнтів вихідного плин LJ. Порівняння отриманих результатів для фактора стисливості ілюструє, що включення до базисної системи всіх взаємодій в радіусі FCS, дозволяє отримати результат досить добре наближений до його значення для вихідного плин LJ. Виходячи з умови рівності температур Бойля, сформульовано критерій для співставлення системи твердих сфер з притяганням Юкави у відповідність до розробленої у дисертаційній роботі базисної системи з короткосяжним

притяганням. Розглянуто можливість використання цього критерію з метою побудови аналітичного опису термодинамічних властивостей запропонованої базисної системи з короткосяжним притяганням, скориставшись вже існуючими в літературі аналітичними результатами в рамках середньосферичного наближення (MSA) для системи твердих сфер з притяганням Юкави.

29.19 Фізика твердих тіл

29.03.24.0228/0224U000235

Мультимасштабне моделювання процесів термомеханічної обробки та опромінювання актуальних металів і сплавів: Заключний звіт/Державний заклад "Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського"; Керівник Гохман Олександр Рафаїлович - ДР 0119U002029, УДК 539.2;538.9-405;548

101

Дослідження впливу термомеханічної обробки та опромінювання на службові властивості актуальних металів та сплавів. Розробити мультимасштабний підхід до вивчення фізичної природи впливу дефектної структури на службові характеристики текстурованих матеріалів з 2-Д та 3-Д розмірністю

29.03.24.0229/0824U000202

Тюкавкіна Ірина Миколаївна Спінові хвилі в одно- та двошарових феромагнітних пластинах із метаповерхнями з власною магнітною анізотропією та взаємодією Дзялошинського-Морія: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний

університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 548:537.621; 538.955Ф405;
539.21:537.621

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена спіновим хвилям, які є перспективними для імплікації пристроїв спін-хвильової логіки в електроніці, завдяки їх потенційно великій енергії, короткій довжині хвилі та високій швидкості розповсюдження. Розглядається проходження спінових хвиль через метаповерхні різної конфігурації, структуровані спеціальним чином при їх виготовленні, а саме з модульованими параметрами власної магнітної анізотропії, обмінної константи та взаємодії Дзялошинського-Морія. На основі точних лінійних та аналітичних розв'язків рівняння Ландау-Ліфшиця було побудовано аналітичну модель взаємодії лінійних та нелінійних спінових хвиль із метаповерхнями із врахуванням різного типу граничних умов для рівняння Ландау-Ліфшиця. Дисертаційна робота складається із п'яти розділів, у яких описано проходження спінових хвиль через метаповерхні різної конфігурації в феромагнітних матеріалах. Основну частину дисертації доповнено таблицею із матеріальними параметрами, що використанні для комп'ютерного моделювання розповсюдження спінових хвиль, що зібрані із відповідних джерел для феромагнетиків. Також, у додатках приведено програми, що виконані в середовищі Python, для кожної із задач, включених у дану дисертаційну роботу.

29.27 Фізика плазми

29.03.24.0230/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562; 621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822; 621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08; 621.039.66

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірювальних систем та їх практичне використання для підвищення ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

29.03.24.0231/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська

Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562; 621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822; 621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08; 621.039.66

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірювальних систем та їх практичне використання для підвищення ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

29.03.24.0232/0824U000450

Єфименко Ніна Олександрівна
Формування комбінованих потоків активованих частинок в плазмових системах зі схрещеними ен-полями для синтезу наноструктурних покриттів: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 533.9.01 ; 533.932 ; 537.523/.527 ; 533.9.08; 621.039.66

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційну роботу присвячено дослідженням процесів генерації та

транспортування потоків іонів, електронів і хімічно активних частинок в кластерній іонно-плазмовій системі (КІПС) та в комбінованій магнетронній іонно-променевої / плазмовій системах (МІПС) зі схрещеними ЕН полями для синтезу складно-композиційних наноструктурних покриттів. На першому етапі роботи було проведено експериментальні дослідження інтегральних характеристик магнетронного та ВЧ індукційного розрядів в КІПС. Також були виміряні локальні параметри плазми і потоків заряджених частинок (температури і густини електронів і іонів); визначенні енергетичні спектри іонів і просторові розподіли густини іонного струму. Було синтезовано одношарові і багатошарові покриття з оксидів алюмінію та танталу і вивчено їх фізичні та трибологічні властивості, визначено оптимальне «технологічне вікно» та зроблено рекомендації щодо отримання стехіометричних покриттів з пентооксиду тантала в КІПС. Також, на основі досліджень плазми проведено оснащення КІПС додатковим обладнанням для контролю і моніторингу в часі ключових параметрів технологічного процесу нанесення покриттів на зразки та медичні виробу для імплантології. Другий етап роботи було присвячено комплексним експериментальним і технологічним дослідженням новітньої комбінованої магнетронної іоннопроменевої системи (МІПС). В МІПС магнетронний розряд було поєднано з джерелом іонів холлівського типу, налаштованому на роботу в прискорювальному режимі. В цьому режимі було сформовані щільні, надтверді покриття з високою внутрішню напругою типу TiN та α Al₂O₃. Було доведено можливість контролювати кінетику росту стехіометричних покриттів з Al₂O₃ при знижених

температурах і отримати аморфні або нанокристалічні (розміром 10-12 нм) плівки з γ та α фазами оксиду алюмінія. Було продемонстровано переваги МІПС перед магнетронним розрядом, а саме: - зниження тиску робочого газу для запалювання розряду в 1,5-2 рази; - зменшення напругу магнетронного розряду на (50-100) В і стабілізація його роботи при тисках газу, менших за 1 мТорр; - можливість компенсації струму іонного пучка потоком електронів з магнетронної плазми і синтезу тонких діелектричних плівок без пошкоджень; - можливість проводити реактивний іонно-плазмовий синтез стехіометричних покриттів при параметрах поза зони пасивації мішені магнетрона. Також в результаті проведених досліджень отримано послідовний синтез аморфної, γ - та α - фаз оксиду алюмінію за участю іонного бомбардування в МІПС при температурі зразків меншої 500° С. На третьому етапі роботи було експериментально досліджено іонноплазмову модифікацію МІПС, яка призначена для синтезу покриттів з низькою енергією іонів (10-100) еВ додаткового бомбардування, але з високою густиною струму до 20 мА/см². Цей діапазон параметрів іонного бомбардування є необхідним для нанесення покриттів без внутрішніх напружень на термочутливі матеріали. Було експериментально доведено можливість формування при анодного шару електронів в плазмовому режимі роботі джерела іонів холлівського типу без розжарювального катоду завдяки інжекції електронів з магнетронного розряду. Вперше експериментально встановлено самоузгоджене керування напругою при анодного шару електронів в джерелі іонів холлівського типу в плазмовому режимі за допомогою магнітного поля. Таким чином, в

комбінованій МПС отримано направлений компенсований іон-електронний потік з керованою енергією іонів в діапазоні (30-500) eV і густиною струму до 30 mA/cm². На четвертому етапі роботи було розроблено феноменологічну просторовоусереднену модель комбінованого газового розряду в ЕН полях, яка побудована на загально визнаних в фізиці газового розряду і низькотемпературної плазми величинах. Було виявлено енергетично оптимальний режим роботи системи з максимальним струмом при мінімальній напрузі розряду та визначено параметри, які впливають на величину катодного і анодного падіння потенціалу. В цілому модель, якісно та кількісно пояснює основні характеристики роботи комбінованої МПС від зовнішніх параметрів: тиску робочого газу, електричної потужності та магнітного поля. Таким чином експериментально доведено і теоретично обґрунтовано нову концепцію комбінованої МПС. Тематика роботи і отримані результати становлять інтерес не тільки для фундаментальної фізики газового розряду і низькотемпературної плазми в магнітному полі, а є актуальними для розробки нової генерації іонно-плазмового обладнання для мікро- і нанотехнологій.

29.03.24.0233/0824U000450

Єфименко Ніна Олександрівна
Формування комбінованих потоків активованих частинок в плазмових системах зі схрещеними ен-полями для синтезу наноструктурних покриттів:
Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 533.9.01 ; 533.932 ; 537.523/.527 ; 533.9.08; 621.039.66

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційну роботу присвячено дослідженням процесів генерації та транспортування потоків іонів, електронів і хімічно активних частинок в кластерній іонно-плазмовій системі (КПС) та в комбінованій магнетронній іонно-променевої / плазмовій системах (МПС) зі схрещеними ЕН полями для синтезу складно-композиційних наноструктурних покриттів. На першому етапі роботи було проведено експериментальні дослідження інтегральних характеристик магнетронного та ВЧ індукційного розрядів в КПС. Також були виміряні локальні параметри плазми і потоків заряджених частинок (температури і густини електронів і іонів); визначенні енергетичні спектри іонів і просторові розподіли густини іонного струму. Було синтезовано одношарові і багатшарові покриття з оксидів алюмінію та танталу і вивчено їх фізичні та трибологічні властивості, визначено оптимальне «технологічне вікно» та зроблено рекомендації щодо отримання стехіометричних покриттів з пентооксиду тантала в КПС. Також, на основі досліджень плазми проведено оснащення КПС додатковим обладнанням для контролю і моніторингу в часі ключових параметрів технологічного процесу нанесення покриттів на зразки та медичні вироби для імплантології. Другий етап роботи було присвячено комплексним експериментальним і технологічним дослідженням новітньої комбінованої магнетронної іоннопроменевої системи (МПС). В МПС магнетронний розряд було поєднано з джерелом іонів холлівського типу, налаштованому на роботу в прискорювальному режимі. В цьому режимі було сформовані щільні, надтверді покриття з високою внутрішню

напругою типу TiN та α Al₂O₃. Було доведено можливість контролювати кінетику росту стехіометричних покриттів з Al₂O₃ при знижених температурах і отримати аморфні або нанокристалічні (розміром 10-12 нм) плівки з γ та α фазами оксиду алюмінія. Було продемонстровано переваги МПС перед магнетронним розрядом, а саме: - зниження тиску робочого газу для запалювання розряду в 1,5-2 рази; - зменшення напругу магнетронного розряду на (50-100) В і стабілізація його роботи при тисках газу, менших за 1 мТорр; - можливість компенсації струму іонного пучка потоком електронів з магнетронної плазми і синтезу тонких діелектричних плівок без пошкоджень; - можливість проводити реактивний іонно-плазмовий синтез стехіометричних покриттів при параметрах поза зони пасивації мішені магнетрона. Також в результаті проведених досліджень отримано послідовний синтез аморфної, γ - та α - фаз оксиду алюмінію за участю іонного бомбардування в МПС при температурі зразків меншої 500° С. На третьому етапі роботи було експериментально досліджено іонноплазмову модифікацію МПС, яка призначена для синтезу покриттів з низькою енергією іонів (10-100) еВ додаткового бомбардування, але з високою густиною струму до 20 мА/см². Цей діапазон параметрів іонного бомбардування є необхідним для нанесення покриттів без внутрішніх напружень на термочутливі матеріали. Було експериментально доведено можливість формування при анодного шару електронів в плазмовому режимі роботі джерела іонів холлівського типу без розжарювального катоду завдяки інжекції електронів з магнетронного розряду. Вперше експериментально встановлено самоузгоджене керування

напругою при анодного шару електронів в джерелі іонів холлівського типу в плазмовому режимі за допомогою магнітного поля. Таким чином, в комбінованій МПС отримано направлений компенсований іон-електронний потік з керованою енергією іонів в діапазоні (30-500) еВ і густиною струму до 30 мА/см². На четвертому етапі роботи було розроблено феноменологічну просторовоусереднену модель комбінованого газового розряду в ЕН полях, яка побудована на загально визнаних в фізиці газового розряду і низькотемпературної плазми величинах. Було виявлено енергетично оптимальний режим роботи системи з максимальним струмом при мінімальній напрузі розряду та визначено параметри, які впливають на величину катодного і анодного падіння потенціалу. В цілому модель, якісно та кількісно пояснює основні характеристики роботи комбінованої МПС від зовнішніх параметрів: тиску робочого газу, електричної потужності та магнітного поля. Таким чином експериментально доведено і теоретично обґрунтовано нову концепцію комбінованої МПС. Тематика роботи і отримані результати становлять інтерес не тільки для фундаментальної фізики газового розряду і низькотемпературної плазми в магнітному полі, а є актуальними для розробки нової генерації іонно-плазмового обладнання для мікро- і нанотехнологій.

29.31 Оптика

29.03.24.0234/0224U000376

Розробка експериментального зразка плівкового елемента захисту електронної техніки від імпульсів електромагнітного випромінювання: Заключний звіт/Національний технічний університет

"Харківський політехнічний інститут";
Керівник Зайцев Роман Валентинович -
ДР 0123U103751, УДК 537-311.322 ,
535.3 , 621.382.029.6

92

Розробка та апробація
експериментального зразка елемента
захисту електронної техніки від
руйнівних імпульсів електромагнітного
випромінювання на основі
функціональних плівкових шарів
телуриду кадмію.

29.03.24.0235/0824U000423

Кобзев Дмитро Володимирович
Довгохвильові галогеновані
флуоресцентні поліметинові барвники
для медико-біологічних застосувань:
Дис...Доктор філософії/ Державна
наукова установа Науково-технологічний
комплекс "Інститут монокристалів"
Національної академії наук України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 547.7/.8; 667.287.4; 535.37 ;
547:544.424

с. - Бібліогр.: назв

На сьогоднішній день широкого
розповсюдження набули флуоресцентні
методи дослідження в біологічній і
медичній областях, а також в клінічній
діагностиці. Флуоресцентні сполуки
використовуються як діагностичні
засоби, оскільки вони є основними
компонентами для впровадження будь-
якого методу флуоресцентних
досліджень. Проте, із розвитком
персоналізованої медицини, що вимагає
значних досліджень на живих клітинах та
організмах *in vivo*, виникла ідея
використання флуоресцентних барвників

для отримання терапевтичного ефекту,
що відкрило новий підхід у медицині –
тераностику (одночасна діагностика та
лікування окремих пацієнтів). Щоб
отримати флуоресцентний сигнал або
терапевтичний ефект від таких молекул,
вони повинні поглинати світло. Слід
зауважити, що лише довгохвильове
світло (600–900 нм) в так званому
«оптичному вікні» слабо поглинається
біологічними макромолекулами, водою
та іншими компонентами біооб’єктів і
має незначний вплив на процеси, що
відбуваються в організмі. Зрозуміло, що
накладення таких обмежень на
спектральну область флуоресцентних
барвників істотно зменшує їх
різноманітність. Крім того, будь який
флуоресцентний барвник повинен мати
такі властивості: високий коефіцієнт
екстинкції та квантовий вихід
флуоресценції; достатня розчинність у
воді та фізіологічних середовищах;
прийнятна фото- і хімічна стабільність.
Таким чином, одержання нових яскравих
довгохвильових барвників, що можна
використовувати як для діагностики, так і
для лікування, є актуальним завданням
сьогодення. Ціаніни є найбільш
перспективним класом барвників завдяки
значній гнучкості їх спектральних,
фотофізичних і фотохімічних
властивостей. Гептаметинціанінові
барвники мають дуже низьку
фототоксичність і добре підходять до
«оптичного вікна» у ближньому
інфрачервоному (БІЧ) діапазоні, тому
вони широко використовуються як
діагностичні інструменти. Окрім
використання як флуоресцентних
маркерів, гептаметинціанінові барвники
можна використовувати як
сенсори для фотодинамічної
терапії (ФДТ). Відомий спосіб
підвищення фототоксичності барвника
полягає у введенні важких атомів у його

структуру. Основною метою цього дослідження є розробка нових галогенованих флуоресцентних гептаметинціанінових барвників для вивчення впливу важких атомів на ці барвники з метою вдосконалення матеріалів для тераностики, фотодинамічної терапії (ФДТ) і фотоімунотерапії (ФІТ). Для досягнення цієї мети синтезовано ряд БЧ ціанінових барвників з атомами йоду, бромом та хлору та визначено їх спектральні властивості. При виконанні цієї роботи вперше: синтезовано систематичний ряд гептаметинціанінових барвників з різною кількістю (від 1 до 6) атомів йоду або бромом в термінальних гетероциклічних фрагментах; вивчено зв'язок між структурою та властивостями галогенованих гептаметинціанінових барвників щодо кількості і положення атомів галогену; встановлено, як регулювати основні властивості (ФІ і ФД) для гептаметинціанінових барвників, змінюючи кількість і положення атомів галогенів; оцінено вплив кількості атомів йоду в гептаметинціанінових барвниках на фотоцитотоксичний ефект до бактерій; показано, що йодовані гептаметинціанінові барвники придатні для лікування і фотоінактивації грам-позитивних і грам-негативних бактерій; одержано кон'югат "ціаніновий барвник – моноклональне антитіло", який проявляє фотоімунотерапевтичну дію і придатний для тераностики раку. Практична цінність результатів дослідження полягає у встановленні закономірностей для одержання БЧ ціанінових барвників з бажаними властивостями для флуоресцентної візуалізації, діагностики та, особливо, фотодинамічної терапії та тераностики. Розроблені барвники ефективні для фотоерадикації бактерій, що дозволяє обійти проблему резистентності бактерій

до антибіотиків. Одержані барвники, що містять карбоксильну групу, придатні для подальшої функціоналізації шляхом їх кон'югації з різними носіями для підвищення афінності до бажаної цілі. Так, кон'югати на основі гептаметинціанінових барвників показали високу ефективність для *in vivo* діагностики та лікуванні раку при фотоімунотерапевтичному застосуванні. Таким чином, це дослідження розширює можливості використання БЧ ціанінових барвників.

29.35 Радіофізика. Фізичні основи електроніки

29.03.24.0236/0224U000376

Розробка експериментального зразка плівкового елемента захисту електронної техніки від імпульсів електромагнітного випромінювання: Заключний звіт/Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"; Керівник Зайцев Роман Валентинович - ДР 0123U103751, УДК 537-311.322 , 535.3 , 621.382.029.6

92

Розробка та апробація експериментального зразка елемента захисту електронної техніки від руйнівних імпульсів електромагнітного випромінювання на основі функціональних плівкових шарів телуриду кадмію.

29.03.24.0237/0224U000376

Розробка експериментального зразка плівкового елемента захисту електронної техніки від імпульсів електромагнітного випромінювання: Заключний

звіт/Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"; Керівник Зайцев Роман Валентинович - ДР 0123U103751, УДК 537-311.322 , 535.3 , 621.382.029.6

92

Розробка та апробація експериментального зразка елемента захисту електронної техніки від руйнівних імпульсів електромагнітного випромінювання на основі функціональних плівкових шарів телуриду кадмію.

29.03.24.0238/0824U000374

Зозуля Валерій Олександрович Активні напівпровідникові планарні елементи субміліметрового та терагерцового діапазонів: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 537-311.322 ; 537.86.029.65/.79 ; 621.382.029.6

с. - Бібліогр.: назв

Проблемою створення малогабаритних твердотілих активних елементів терагерцового діапазону є фундаментальні обмеження, обумовлені природою переносу заряду в них, сукупність яких отримало назву "терагерцове провалля" через неефективність роботи приладів в цьому діапазоні. Одним з можливих напрямків просування в терагерцовий діапазон є використання традиційних твердотілих приладів на зразок діодів Ганна або лавино-пролітних діодів шляхом розробки нових підходів до конструювання приладів та нових

концепцій, що призводять до покращення їх частотних властивостей і створення на їх основі нових активних елементів терагерцового діапазону. Основними завданнями дисертації є: розробка математичних моделей та методів числового моделювання фізичних процесів пов'язаних з переносом електричного заряду в напівпровідникових діодних планарних структурах, що мають складну геометрію та містять різномірні за електричними властивостями області, з використанням багатосіткових алгоритмів розв'язання рівняння Пуассона для визначення розподілу потенціалу і електричного поля та багаточастинкового методу Монте-Карло для врахування високочастотних процесів електронного транспорту та розсіяння носіїв заряду; розробка програмного комплексу для 2D-моделювання надвисокочастотних напівпровідникових приладів, що враховує їх структуру та особливості перенесення заряду; проведення моделювання нестационарних процесів в планарних гомогенних та гетерогенних структурах, що містять бічні активні елементи різного типу, зокрема із суттєвими відмінностями їх властивостей від властивостей каналу, на зразок поєднання квазікласичних та квантових областей; отримання просторових розподілів напруженості електричних і квазіелектричних полів, дрейфової швидкості та енергії носіїв заряду з урахуванням складної структури зони провідності; отримання залежності струму, що протікає через вказані структури, для випадку постійних та змінних у часі напруг; встановлення особливостей формування нестійкостей струму, які виникають в діодних структурах, що досліджуються; отримання енергетичних характеристик діодів на змінному струмі; визначення

частотних властивостей діодних структур з активними бічними границями з точки зору отримання генерації ними електромагнітних коливань та можливостей їх використання на частотах терагерцового діапазону; визначення оптимальних параметрів приладів та відповідних конструктивних елементів з точки зору отримання максимальних частот. Наукова новизна результатів роботи полягає в наступному: Вперше показана можливість отримання широкополосної генерації структурами з активними бічними границями на основі GaAs від 100 до 300 ГГц з використання традиційних матеріалів з максимальною ефективністю до 3%, за умови обмеження напруги живлення величинами меншими 2,5 В. Вперше показано, що використання гетероструктури GaAs - InzGa1-zAs в діоді з GaAs каналом дозволяє підвищити ефективність генерації більш ніж в 4 рази з використанням гомогенного матеріалу. Вперше продемонстровано можливість отримання широкополосної генерації структурами з активними бічними границями на основі InP на частотах до 350 ГГц при роботі на основній частоті з максимальною ефективністю генерації до 2,5%. Досліджено генерацію електромагнітних коливань діодами, що містять варізонні шари InzGa1-zAs, в яких можливе виникнення ударної іонізації та встановлені частотні межі їх роботи. Показано, що у вказаних діодах можлива генерація коливань на частотах до 400 ГГц. Вперше запропоновано планарну конструкцію діода, що містить розміщений на бічній поверхні діода активний елемент на основі варізонного напівпровідника InzGa1-zAs, в якому створені умови для виникнення ударної іонізації, та показано вплив такого елемента на зміну частотного діапазону роботи діоду. Встановлено, що частота, відповідає максимальній ефективності, в

такому елементі мало залежить від впливу ударної іонізації, проте максимальні частоти генерації більші ніж в звичайних планарних діодах на основі GaAs. Частотна межа його роботи досягає частоти більшої 300 ГГц, а частотний діапазон має значну ширину (від десятків гігагерц до 300 ГГц) у безперервному режимі генерації. Вперше показано можливість отримання генерації електромагнітних коливань терагерцового діапазону діодами на основі GaAs з активними бічними границями у вигляді резонансно-тунельної структури. Встановлено, що верхня частотна межа таких діодів може перевищувати 500 ГГц. Максимальна ефективність коливань досягла 10% і відповідала частоті близько 110 ГГц, що знаходиться у відповідності до часу перенесення електронів через канал діода. Частотний діапазон роботи діодів має значну ширину (від десятків гігагерц до 300 ГГц) у безперервному режимі генерації.

29.03.24.0239/0824U000374

Зозуля Валерій Олександрович Активні напівпровідникові планарні елементи субміліметрового та терагерцового діапазонів: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 537-311.322 ; 537.86.029.65/.79 ; 621.382.029.6

с. - Бібліогр.: назв

Проблемою створення малогабаритних твердотілих активних елементів терагерцового діапазону є фундаментальні обмеження, обумовлені природою переносу заряду в них,

сукупність яких отримало назву “терагерцове провалля” через неефективність роботи приладів в цьому діапазоні. Одним з можливих напрямків просування в терагерцовий діапазон є використання традиційних твердотілих приладів на зразок діодів Ганна або лавино-пролітних діодів шляхом розробки нових підходів до конструювання приладів та нових концепцій, що призводять до покращення їх частотних властивостей і створення на їх основі нових активних елементів терагерцового діапазону. Основними завданнями дисертації є: розробка математичних моделей та методів числового моделювання фізичних процесів пов’язаних з переносом електричного заряду в напівпровідникових діодних планарних структурах, що мають складну геометрію та містять різномірні за електричними властивостями області, з використанням багатосіткових алгоритмів розв’язання рівняння Пуассона для визначення розподілу потенціалу і електричного поля та багаточастинкового методу Монте-Карло для врахування високочастотних процесів електронного транспорту та розсіяння носіїв заряду; розробка програмного комплексу для 2D-моделювання надвисокочастотних напівпровідникових приладів, що враховує їх структуру та особливості перенесення заряду; проведення моделювання нестационарних процесів в планарних гомогенних та гетерогенних структурах, що містять бічні активні елементи різного типу, зокрема із суттєвими відмінностями їх властивостей від властивостей каналу, на зразок поєднання квазікласичних та квантових областей; отримання просторових розподілів напруженості електричних і квазіелектричних полів, дрейфової швидкості та енергії носіїв заряду з

урахуванням складної структури зони провідності; отримання залежності струму, що протікає через вказані структури, для випадку постійних та змінних у часі напруг; встановлення особливостей формування нестійкостей струму, які виникають в діодних структурах, що досліджуються; отримання енергетичних характеристик діодів на змінному струмі; визначення частотних властивостей діодних структур з активними бічними границями з точки зору отримання генерації ними електромагнітних коливань та можливостей їх використання на частотах терагерцового діапазону; визначення оптимальних параметрів приладів та відповідних конструктивних елементів з точки зору отримання максимальних частот. Наукова новизна результатів роботи полягає в наступному: Вперше показана можливість отримання широкополосної генерації структурами з активними бічними границями на основі GaAs від 100 до 300 ГГц з використання традиційних матеріалів з максимальною ефективністю до 3%, за умови обмеження напруги живлення величинами меншими 2,5 В. Вперше показано, що використання гетероструктури GaAs - InzGa1-zAs в діоді з GaAs каналом дозволяє підвищити ефективність генерації більш ніж в 4 рази з використанням гомогенного матеріалу. Вперше продемонстровано можливість отримання широкополосної генерації структурами з активними бічними границями на основі InP на частотах до 350 ГГц при роботі на основній частоті з максимальною ефективністю генерації до 2,5%. Досліджено генерацію електромагнітних коливань діодами, що містять варізонні шари InzGa1-zAs, в яких можливе виникнення ударної іонізації та встановлені частотні межі їх роботи. Показано, що у вказаних діодах можлива генерація коливань на частотах

до 400 ГГц. Вперше запропоновано планарну конструкцію діода, що містить розміщений на бічній поверхні діода активний елемент на основі варізонного напівпровідника $InzGa1-zAs$, в якому створені умови для виникнення ударної іонізації, та показано вплив такого елемента на зміну частотного діапазону роботи діода. Встановлено, що частота, відповідає максимальній ефективності, в такому елементі мало залежить від впливу ударної іонізації, проте максимальні частоти генерації більші ніж в звичайних планарних діодах на основі GaAs. Частотна межа його роботи досягає частоти більшої 300 ГГц, а частотний діапазон має значну ширину (від десятків гігагерц до 300 ГГц) у безперервному режимі генерації. Вперше показано можливість отримання генерації електромагнітних коливань терагерцового діапазону діодами на основі GaAs з активними бічними границями у вигляді резонансно-тунельної структури. Встановлено, що верхня частотна межа таких діодів може перевищувати 500 ГГц. Максимальна ефективність коливань досягала 10% і відповідала частоті близько 110 ГГц, що знаходиться у відповідності до часу перенесення електронів через канал діода. Частотний діапазон роботи діодів має значну ширину (від десятків гігагерц до 300 ГГц) у безперервному режимі генерації.

29.37 Акустика

29.03.24.0240/0824U000316

Коржик Максим Олексійович
Дослідження характеристик електропружних перетворювачів в режимах випромінювання та прийому: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України

"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 534.23;534.4

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена розробці методології розв'язання наскрізних задач випромінювання і прийому звуку, що базуються на використанні сферичного перетворювача як об'єкта з ускладненими фізичними властивостями. При цьому перетворювач розміщено у вільному полі ідеально пружного середовища, зовнішнім навантаженням перетворювача є збитковий тиск, а внутрішню область перетворювача вакуумовано.

29.03.24.0241/0824U000316

Коржик Максим Олексійович
Дослідження характеристик електропружних перетворювачів в режимах випромінювання та прийому: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України
"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 534.23;534.4

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена розробці методології розв'язання наскрізних задач випромінювання і прийому звуку, що базуються на використанні сферичного перетворювача як об'єкта з ускладненими фізичними властивостями. При цьому перетворювач розміщено у вільному полі ідеально пружного середовища, зовнішнім навантаженням перетворювача є збитковий тиск, а внутрішню область перетворювача вакуумовано.

29.41 Фізика наносистем (КНУ)

29.03.24.0242/0824U000411

Петренко Руслан Миколайович
Електрофізичні і магніторезистивні властивості шаруватих структур на основі металевих наночастинок та діелектричних матеріалів: Дис...Доктор філософії/ Сумський державний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 620.22:620.17; 620.22:620.18;

с. - Бібліогр.: назв

Сучасний етап розвитку технології приладів спінтроніки та сенсорної техніки стимулює дослідників до пошуку нових рішень для проведення подальшої інтеграції, реалізації низького енергоспоживання та багатофункціональності. Це можна здійснити як за рахунок розробки нових матеріалів, так і шляхом використання концептуально нових підходів при розробці пристроїв. При цьому значний прикладний потенціал (в першу чергу з точки зору зберігання інформації) мають структури, що одночасно поєднують у собі магнітоопір, характерний для магнітних гетероструктур та резистивного перемикання, що реалізується у різних типах напівпровідних або діелектричних матеріалах. Для реалізації таких структур на перший план виходить вибір методики їх формування, оскільки саме методика може стати ключовим фактором, який буде визначати особливості структури нанорозмірних композитних матеріалів та впливати на їх фізичні властивості. Для оптимізації ж електричних і магнітних параметрів слід враховувати

дані про концентраційні, розмірні та температурні ефекти в фізичних властивостях даних структур і застосовувати комплексний підхід при їх вивченні. У випадку магніто-неоднорідних феромагнітних плівок, їх магніторезистивні властивості можуть значно різнитися через реалізацію різних механізмів магнітоопору. Дослідники встановили, що для таких структур характерним є явище тунельної спінополяризованої провідності, яке призводить до тунельного магнітоопору. Проте на сьогоднішній день механізми, які призводять до цього ефекту, не повністю з'ясовані, і ймовірність виникнення цього явища значно залежить від співвідношення об'ємних часток компонентів, що утворюють композит. Додатково, важливим є вивчення електрофізичних властивостей композитних матеріалів, де феромагнітний метал поєднується з діелектриком, і ці властивості суттєво відрізняються від характеристик масивних металевих зразків та однорідних плівок. Наприклад, спостерігається значне збільшення питомого електроопору в композитних матеріалах у порівнянні з однорідними плівками, а термічний коефіцієнт опору може бути від'ємним. Це свідчить про те, що електроопір відображає активований механізм електропровідності і виявляє експоненціальну залежність від температури. Крім того застосування методу пошарової конденсації при формуванні композитних матеріалів (за умови підбору компонент, для яких характерним є практично відсутнє перемішування) може дозволити оптимізувати розміри феромагнітних гранул, товщини діелектричних прошарків і отримати структури з мінімальною кількістю окремих атомів магнітних металів, занурених в

діелектричну матрицю та мінімальними вкрапленнями діелектрика у металеві гранули, що гіпотетично може спричинити посилення ролі спин-залежного тунелювання електронів. Мета дисертаційної роботи полягала у встановленні загальних закономірностей впливу товщини феромагнітних і діелектричних шарів та умов термообробки шаруватих структур, сформованих на основі Fe та SiO_x, на їх структурно-фазовий стан, електропровідність, магніторезистивні та магнітні властивості. Об'єкт дослідження – розмірні та температурні ефекти в електропровідності і магніторезистивних властивостях шаруватих структур. Предмет дослідження – фазовий стан, кристалічна структура, електрофізичні (електропровідність та ТКО) та магніторезистивні властивості шаруватих структур, сформованих на основі Fe та SiO_x методами пошарової конденсації. Методи дослідження. Шаруваті структури формувалися методом пошарової конденсації у вакуумі. Для дослідження структури та фазового складу були застосовані такі методи: електронографія, просвічуюча електронна мікроскопія та енергодисперсійний рентгенівський мікроаналіз. Електропровідність та магніторезистивні властивості високоточної резистометрії із використанням автоматизованих систем керування експериментом та SQUID-магнітометрії за кімнатної температури та при охолодженні до 10 К. Отримані в роботі експериментальні результати мають свою цінність як із фундаментальної, так і прикладної точки зору. У першому випадку мова йде про одержання великої кількості експериментальних результатів стосовно електро- і магніторезистивних властивостей для функціональних

елементів сенсорів на основі композиційних матеріалів, що мають шарувату структуру, у залежності від ефективної товщини магнітних і немагнітних шарів. Результати досліджень можуть стати методологічною основою для використання даного типу матеріалів як одного з функціональних шарів елементної бази наноелектроніки чи спінтроніки, а також безпосередньо для створення надчутливих елементів сенсорів магнітного поля зі стабільним в часі робочими характеристиками.

29.03.24.0243/0824U000411

Петренко Руслан Миколайович
Електрофізичні і магніторезистивні властивості шаруватих структур на основі металевих наночастинок та діелектричних матеріалів: Дис...Доктор філософії/ Сумський державний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 620.22:620.17; 620.22:620.18;

с. - Бібліогр.: назв

Сучасний етап розвитку технології приладів спінтроніки та сенсорної техніки стимулює дослідників до пошуку нових рішень для проведення подальшої інтеграції, реалізації низького енергоспоживання та багатофункціональності. Це можна здійснити як за рахунок розробки нових матеріалів, так і шляхом використання концептуально нових підходів при розробці пристроїв. При цьому значний прикладний потенціал (в першу чергу з точки зору зберігання інформації) мають структури, що одночасно поєднують у собі магнітоопір, характерний для магнітних гетероструктур та резистивного перемикання, що реалізується у різних типах

напівпровідних або діелектричних матеріалах. Для реалізації таких структур на перший план виходить вибір методики їх формування, оскільки саме методика може стати ключовим фактором, який буде визначати особливості структури нанорозмірних композитних матеріалів та впливати на їх фізичні властивості. Для оптимізації ж електричних і магнітних параметрів слід враховувати дані про концентраційні, розмірні та температурні ефекти в фізичних властивостях даних структур і застосовувати комплексний підхід при їх вивченні. У випадку магніто-неоднорідних феромагнітних плівок, їх магніторезистивні властивості можуть значно різнитися через реалізацію різних механізмів магнітоопору. Дослідники встановили, що для таких структур характерним є явище тунельної спінополяризованої провідності, яке призводить до тунельного магнітоопору. Проте на сьогоднішній день механізми, які призводять до цього ефекту, не повністю з'ясовані, і ймовірність виникнення цього явища значно залежить від співвідношення об'ємних часток компонентів, що утворюють композит. Додатково, важливим є вивчення електрофізичних властивостей композитних матеріалів, де феромагнітний метал поєднується з діелектриком, і ці властивості суттєво відрізняються від характеристик масивних металевих зразків та однорідних плівок. Наприклад, спостерігається значне збільшення питомого електроопору в композитних матеріалах у порівнянні з однорідними плівками, а термічний коефіцієнт опору може бути від'ємним. Це свідчить про те, що електропір відображає активований механізм електропровідності і виявляє експоненціальну залежність від температури. Крім того застосування

методу пошарової конденсації при формуванні композитних матеріалів (за умови підбору компонент, для яких характерним є практично відсутнє перемішування) може дозволити оптимізувати розміри феромагнітних гранул, товщини діелектричних прошарків і отримати структури з мінімальною кількістю окремих атомів магнітних металів, занурених в діелектричну матрицю та мінімальними вкрапленнями діелектрика у металеві гранули, що гіпотетично може спричинити посилення ролі спінозалежного тунелювання електронів. Мета дисертаційної роботи полягала у встановленні загальних закономірностей впливу товщини феромагнітних і діелектричних шарів та умов термообробки шаруватих структур, сформованих на основі Fe та SiO_x, на їх структурно-фазовий стан, електропровідність, магніторезистивні та магнітні властивості. Об'єкт дослідження – розмірні та температурні ефекти в електропровідності і магніторезистивних властивостях шаруватих структур. Предмет дослідження – фазовий стан, кристалічна структура, електрофізичні (електропровідність та ТКО) та магніторезистивні властивості шаруватих структур, сформованих на основі Fe та SiO_x методами пошарової конденсації. Методи дослідження. Шаруваті структури формувалися методом пошарової конденсації у вакуумі. Для дослідження структури та фазового складу були застосовані такі методи: електроннографія, просвічуюча електронна мікроскопія та енергодисперсійний рентгенівський мікроаналіз. Електропровідність та магніторезистивні властивості високоточної резистометрії із використанням автоматизованих систем керування експериментом та SQUID-

магнітометрії за кімнатної температури та при охолодженні до 10 К. Отримані в роботі експериментальні результати мають свою цінність як із фундаментальної, так і прикладної точки зору. У першому випадку мова йде про одержання великої кількості експериментальних результатів стосовно електро- і магніторезистивних властивостей для функціональних елементів сенсорів на основі композиційних матеріалів, що мають шарувату структуру, у залежності від ефективної товщини магнітних і немагнітних шарів. Результати досліджень можуть стати методологічною основою для використання даного типу матеріалів як одного з функціональних шарів елементної бази наноелектроніки чи спінтроніки, а також безпосередньо для створення надчутливих елементів сенсорів магнітного поля зі стабільним в часі робочими характеристиками.

29.03.24.0244/0824U000552

Верешко Євгенія Юріївна Теорія електронних станів та електрон-фононої взаємодії у структурних елементах квантових каскадних детекторів: Дис...Доктор філософії/ Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 531:530.145; 537-311.322 ;

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена побудові послідовної теорії електронних станів і електрон-фононої взаємодії у нанорозмірних структурних елементах квантових каскадних детекторів з метою виявлення основних властивостей та оптимізації їх функціональних характеристик. Основна увага

зосереджена на дослідженні впливу обмежених та інтерфейсних фононів на енергетичний спектр електрона в окремому каскаді, а також вивченні властивостей електронних станів у багатокаскадних закритих і відкритих наноструктурах елементів квантових каскадних детекторів.

29.03.24.0245/0824U000552

Верешко Євгенія Юріївна Теорія електронних станів та електрон-фононої взаємодії у структурних елементах квантових каскадних детекторів: Дис...Доктор філософії/ Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 531:530.145; 537-311.322 ;

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена побудові послідовної теорії електронних станів і електрон-фононої взаємодії у нанорозмірних структурних елементах квантових каскадних детекторів з метою виявлення основних властивостей та оптимізації їх функціональних характеристик. Основна увага зосереджена на дослідженні впливу обмежених та інтерфейсних фононів на енергетичний спектр електрона в окремому каскаді, а також вивченні властивостей електронних станів у багатокаскадних закритих і відкритих наноструктурах елементів квантових каскадних детекторів.

30 МЕХАНІКА

30.17 Механіка рідини і газу

30.03.24.0246/0224U000347

Дослідження гідродинаміки і стійкості нестационарного руху тіл при перетині вільної межі рідини в режимах суперкавітаційного та безвідривного обтікання: Заключний звіт/Інститут гідромеханіки Національної академії наук України; Керівник Савченко Юрій Миколайович - ДР 0122U000800, УДК 532.5

84

Проведення експериментальних та теоретичних досліджень особливостей нестационарних суперкавітаційних та безвідривних течій при перетині вільної межі рідини та при швидкісному русі тіл поблизу твердих та вільних поверхонь з метою їх оптимізації та вдосконалення методів керування

30.19 Механіка деформованого твердого тіла

30.03.24.0247/0224U000594

Розв'язання плоских та просторових задач механіки руйнування для тріщин нормального відриву із когезійними зонами: Заключний звіт/Інститут механіки ім. С. П. Тимошенка Національної академії наук України; Керівник Камінський Анатолій Олексійович - ДР 0122U000828, УДК 539.42; 539.375

31

Отримання нових закономірностей поведінки елементів конструкцій з тріщинами на основі фізично прийнятних та науково обґрунтованих підходів із

застосуванням сучасних підходів механіки руйнування

30.03.24.0248/0224U000567

Ідентифікація термомеханічних параметрів неоднорідних композитних матеріалів та захисних покриттів: Заключний звіт/Інститут прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача Національної академії наук України; Керівник Токовий Юрій Владиславович - ДР 0123U103240, УДК 620.1, 517.958:539.3, 539.3

21

Проект спрямовано на розробку теоретично-експериментальних методів ідентифікації ефективних параметрів неоднорідних композитних матеріалів (профілів розподілу макромоделів в залежності від змінної мікроструктури, наявності дефектів, нерегулярних точок межі, тонких прошарків та захисних покриттів) та невідомих параметрів термосилового навантаження елементів конструкцій, виготовлених з неоднорідних композитних матеріалів. Буде запропоновано методику розв'язування задач про визначення теплового і термонапруженого станів шаруватих, функціонально-градієнтних та термочутливих тіл за відсутності інформації про теплове навантаження на частині плоскої поверхні, і додатково відомій поведінці компонент напружено-деформованого стану (температурних переміщень, деформацій чи напружень) на іншій частині межової поверхні. Отримані результати буде верифіковано за допомогою експериментальних досліджень.

30.03.24.0249/0224U000594

Розв'язання плоских та просторових задач механіки руйнування для тріщин нормального відриву із когезійними зонами: Заключний звіт/Інститут механіки ім. С. П. Тимошенка Національної академії наук України; Керівник Камінський Анатолій Олексійович - ДР 0122U000828, УДК 539.42; 539.375

31

Отримання нових закономірностей поведінки елементів конструкцій з тріщинами на основі фізично прийнятних та науково обґрунтованих підходів із застосуванням сучасних підходів механіки руйнування

30.03.24.0250/0824U000336

Караван Богдан Вікторович Напружено-деформований стан залізобетонних арок з високоміцного бетону та удосконалення методики їх розрахунку: Дис...Доктор філософії/ Національний університет водного господарства та природокористування - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 539.4:624.01; 624.012.3/.4

с. - Бібліогр.: назв

Вперше експериментальним шляхом досліджено роботу двохарнірних залізобетонних арок з високоміцних швидкотверднучих бетонів, які дали можливість дослідити особливості напружено-деформованого стану перерізів поясу та характер розвитку прогинів і тріщин при одноразових та повторних (малоциклових) короткочасних статичних і повторних ударних навантаженнях. Для дослідних зразків арок побудовані графіки

залежності «навантаження – деформації бетону», «навантаження – деформації арматури», «навантаження – зусилля розпіру», «навантаження – прогини», «навантаження – переміщення опор» та діаграми залежності від навантажень ширини розкриття тріщин і кількості тріщин у поясі арок. Наведені діаграми деформування та механічні характеристики високоміцних швидкотверднучих бетонів у віці 1 доба та 28 діб. Отримано нові експериментальні дані щодо напружено-деформованого стану двохарнірних залізобетонних арок з затяжкою та без неї при дії на них одноразових і повторних короткочасних навантажень різної інтенсивності. Проведено числовий експеримент – виконані розрахунки дослідних арок у ПК «ЛІРА-САПР» та ПК «ANSYS» методом скінченних елементів, співставленні дані числового експерименту з експериментальними дослідженнями арок. Удосконалена методика розрахунку міцності нормальних перерізів і напруженодеформованого стану двохарнірних залізобетонних арок на основі експериментальних даних та числового експерименту. У вступі обґрунтовано актуальність теми досліджень, наведені мета та завдання дисертаційної роботи, об'єкт, предмет та методи дослідження, наукова новизна отриманих в роботі результатів. Висвітлені особистий внесок здобувача та апробація матеріалів дисертаційної роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, а також практичне значення отриманих результатів. Перший розділ присвячено огляду робіт, що висвітлюють стан експериментально-теоретичних досліджень залізобетонних арок, зокрема: області застосування залізобетонних арочних конструкцій в будівництві; загальним відомостям про

арки, навантаженням на них, статичному розрахунку двошарнірних арок; напружено-деформованому стану та розрахунку несучої здатності перерізів двошарнірних арок; огляду експериментальних досліджень роботи залізобетонних двошарнірних арок. В розділі наведено огляд наукових праць, присвячених результатам експериментальних досліджень високоміцних швидкотверднучих важких бетонів, а також короткий огляд досліджень по вивченню опору бетону дії малоциклових повторних навантажень. У другому розділі наведено обсяг експериментальних досліджень з кількістю зразків та їх характеристиками. Описано конструкцію дослідних зразків та процес їх виготовлення, вказані матеріали та їх основні фізико-механічні характеристики. Детально описується методика випробування дослідних арок, зображені схеми випробування з розміщенням вимірювальних приладів, режими їх навантаження. Зображено та описано принцип роботи установки для повторного ударного випробування арки. У третьому розділі представлені результати експериментальних досліджень залізобетонних двошарнірних арок з затяжкою та без неї із високоміцного швидкотверднучого бетону класів С60, С80, С90, зокрема: їх робота та напруженодеформований стан при дії статичного одноразового навантаження до руйнування, за дії статичного малоциклового повторного навантаження рівня $\eta = (0,16 \dots 0,8) F_u$, при повторному ударному навантаженні. У результаті випробування отримані нові експериментальні дані на ступенях та циклах навантаження арок, а саме: відносні деформації стиску та розтягу бетону і арматурної сталі в перерізах поясу арки, відносні деформації розтягу затяжки, значення розпіру та

переміщення опор, прогинів поясу, моменту тріщиноутворення та характеру розвитку тріщин у поясі, ширини розкриття тріщин. На основі цих експериментальних значень побудовані залежності та діаграми. Детально описано особливості роботи під навантаженням та характер руйнування кожної дослідної арки, встановлено їх несучу здатність та навантаження, при якому було досягнуто критеріїв руйнування. У четвертому розділі приведені результати виконаного числового експерименту з розрахунку дослідних двошарнірних залізобетонних арок при одноразовому короткочасному навантаженні методом скінченних елементів в програмному комплексі «ЛІРА-САІР» та «ANSYS». Отримані дані за результатами числового експерименту були співставлені з даними одержаними за результатами експериментального дослідження арок. Удосконалено науковоприкладні положення розрахунку міцності нормальних перерізів і напруженодеформованого стану двошарнірних залізобетонних арок на основі деформаційної моделі та спрощеного розрахунку згідно чинних норм проектування з використанням експериментальних даних та результатів числового експерименту.

30.03.24.0251/0824U000336

Караван Богдан Вікторович Напружено-деформований стан залізобетонних арок з високоміцного бетону та удосконалення методики їх розрахунку: Дис...Доктор філософії/ Національний університет водного господарства та природокористування - Захищена; 1-- 0.2024

УДК: 539.4:624.01; 624.012.3/.4

с. - Бібліогр.: назв

Вперше експериментальним шляхом досліджено роботу двошарнірних залізобетонних арок з високоміцних швидкотверднучих бетонів, які дали можливість дослідити особливості напружено-деформованого стану перерізів поясу та характер розвитку прогинів і тріщин при одноразових та повторних (малоциклових) короткочасних статичних і повторних ударних навантаженнях. Для дослідних зразків арок побудовані графіки залежності «навантаження – деформації бетону», «навантаження – деформації арматури», «навантаження – зусилля розпіру», «навантаження – прогини», «навантаження – переміщення опор» та діаграми залежності від навантажень ширини розкриття тріщин і кількості тріщин у поясі арок. Наведені діаграми деформування та механічні характеристики високоміцних швидкотверднучих бетонів у віці 1 доба та 28 діб. Отримано нові експериментальні дані щодо напружено-деформованого стану двошарнірних залізобетонних арок з затяжкою та без неї при дії на них одноразових і повторних короткочасних навантажень різної інтенсивності. Проведено числовий експеримент – виконані розрахунки дослідних арок у ПК «ЛІРА-САПР» та ПК «ANSYS» методом скінченних елементів, співставленні дані числового експерименту з експериментальними дослідженнями арок. Удосконалена методика розрахунку міцності нормальних перерізів і напруженодеформованого стану двошарнірних залізобетонних арок на основі експериментальних даних та числового експерименту. У вступі обґрунтовано актуальність теми досліджень, наведені мета та завдання

дисертаційної роботи, об'єкт, предмет та методи дослідження, наукова новизна отриманих в роботі результатів. Висвітлені особистий внесок здобувача та апробація матеріалів дисертаційної роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, а також практичне значення отриманих результатів. Перший розділ присвячено огляду робіт, що висвітлюють стан експериментально-теоретичних досліджень залізобетонних арок, зокрема: області застосування залізобетонних арок в будівництві; загальним відомостям про арки, навантаженням на них, статичному розрахунку двошарнірних арок; напружено-деформованому стану та розрахунку несучої здатності перерізів двошарнірних арок; огляду експериментальних досліджень роботи залізобетонних двошарнірних арок. В розділі наведено огляд наукових праць, присвячених результатам експериментальних досліджень високоміцних швидкотверднучих важких бетонів, а також короткий огляд досліджень по вивченню опору бетону дії малоциклових повторних навантажень. У другому розділі наведено обсяг експериментальних досліджень з кількістю зразків та їх характеристиками. Описано конструкцію дослідних зразків та процес їх виготовлення, вказані матеріали та їх основні фізико-механічні характеристики. Детально описується методика випробування дослідних арок, зображені схеми випробування з розміщенням вимірювальних приладів, режими їх навантаження. Зображено та описано принцип роботи установки для повторного ударного випробування арки. У третьому розділі представлені результати експериментальних досліджень залізобетонних двошарнірних арок з затяжкою та без неї із високоміцного швидкотверднучого

бетону класів С60, С80, С90, зокрема: їх робота та напруженодеформований стан при дії статичного одноразового навантаження до руйнування, за дії статичного малоциклового повторного навантаження рівня $\eta = (0,16 \dots 0,8) F_u$, при повторному ударному навантаженні. У результаті випробування отримані нові експериментальні дані на ступенях та циклах навантаження арок, а саме: відносні деформації стиску та розтягу бетону і арматурної сталі в перерізах поясу арки, відносні деформації розтягу затяжки, значення розпіру та переміщення опор, прогинів поясу, моменту тріщиноутворення та характеру розвитку тріщин у поясі, ширини розкриття тріщин. На основі цих експериментальних значень побудовані залежності та діаграми. Детально описано особливості роботи під навантаженням та характер руйнування кожної дослідної арки, встановлено їх несучу здатність та навантаження, при якому було досягнуто критеріїв руйнування. У четвертому розділі приведені результати виконаного числового експерименту з розрахунку дослідних двошарнірних залізобетонних арок при одноразовому короткочасному навантаженні методом скінченних елементів в програмному комплексі «ЛІРА-САПР» та «ANSYS». Отримані дані за результатами числового експерименту були співставлені з даними одержаними за результатами експериментального дослідження арок. Удосконалено науковоприкладні положення розрахунку міцності нормальних перерізів і напруженодеформованого стану двошарнірних залізобетонних арок на основі деформаційної моделі та спрощеного розрахунку згідно чинних норм проектування з використанням

експериментальних даних та результатів числового експерименту.

30.51 Комплексні та спеціальні розділи механіки

30.03.24.0252/0224U000589

Розроблення структурної схеми джерела штучного магнітного поля для магнітогідродинамічного гальмування об'єкта космічного сміття в іоносфері Землі: Заключний звіт/Інститут технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України; Керівник Шувалов Валентин Олексійович - ДР 0121U100187, УДК 533.9

127

Розроблення структурної схеми бортового джерела магнітного поля, придатного для примусового магнітогідродинамічного гальмування об'єктів космічного сміття, відведення їх на низькі орбіти та утилізації при згоранні в щільних шарах атмосфери Землі; науково-технічне обґрунтування технологічного експерименту на космічному апараті

31 ХІМІЯ

31.15 Фізична хімія

31.03.24.0253/0224U000366

Економічно важливі олійні культури для покращення продовольчої і біологічної безпеки держави та створення нових лікарських препаратів. Розділ 3:

Створення високоефективних адсорбційних, гідрогелевих і біогелевих композицій для процесування біосировини і таргетних систем для контрольованого вивільнення попередньо інкорпорованих поживних речовин.:
Заключний звіт/Інститут біоколоїдної хімії ім. Ф. Д. Овчаренка Національної академії наук України; Керівник Лебовка Микола Іванович - ДР 0123U101080, УДК 544.77

52

Створення високоефективних адсорбційних, гідрогелевих і біогелевих композиційних систем для покращення якості ґрунту, розвиток інноваційних методів процесування сировини і створення таргетних систем для контрольованого вивільнення попередньо інкорпорованих поживних речовин.

31.03.24.0254/0224U000366

Економічно важливі олійні культури для покращення продовольчої і біологічної безпеки держави та створення нових лікарських препаратів. Розділ 3:
Створення високоефективних адсорбційних, гідрогелевих і біогелевих композицій для процесування біосировини і таргетних систем для контрольованого вивільнення попередньо інкорпорованих поживних речовин.:
Заключний звіт/Інститут біоколоїдної хімії ім. Ф. Д. Овчаренка Національної академії наук України; Керівник Лебовка Микола Іванович - ДР 0123U101080, УДК 544.77

52

Створення високоефективних адсорбційних, гідрогелевих і біогелевих композиційних систем для покращення

якості ґрунту, розвиток інноваційних методів процесування сировини і створення таргетних систем для контрольованого вивільнення попередньо інкорпорованих поживних речовин.

31.03.24.0255/0224U000366

Економічно важливі олійні культури для покращення продовольчої і біологічної безпеки держави та створення нових лікарських препаратів. Розділ 3:
Створення високоефективних адсорбційних, гідрогелевих і біогелевих композицій для процесування біосировини і таргетних систем для контрольованого вивільнення попередньо інкорпорованих поживних речовин.:
Заключний звіт/Інститут біоколоїдної хімії ім. Ф. Д. Овчаренка Національної академії наук України; Керівник Лебовка Микола Іванович - ДР 0123U101080, УДК 544.77

52

Створення високоефективних адсорбційних, гідрогелевих і біогелевих композиційних систем для покращення якості ґрунту, розвиток інноваційних методів процесування сировини і створення таргетних систем для контрольованого вивільнення попередньо інкорпорованих поживних речовин.

31.03.24.0256/0824U000205

Савка Христина Олегівна Структура, морфологія та адсорбційні властивості натрованого TiO_2 .: Дис...Доктор філософії/ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 543.54;544.72

с. - Бібліогр.: назв

Результатом дисертаційної роботи є встановлення структури, морфології та адсорбційних властивостей натрованого TiO_2 . Об'єкт дослідження: наночастинковий діоксид титану (розмір частинок 4 - 6 нм) на поверхні якого укорінено 5 - 7 мас.% атомів Na. Мета дослідження: розробити наукові основи одержання натрованого мезопористого діоксиду титану з покращеними йонообмінними властивостями, дослідити активність нового оксидного матеріалу адсорбувати катіони металів і радіонуклідів, підібрати умови для їх селективного зв'язування. Опис методології/методики дослідження. Для досягнення мети поставлених задач використовувалися такі фізико-хімічні методи, а саме: золь-гель метод синтезу, XRF, XRD, TEM, ІЧ- методи аналізу, метод адсорбції-десорбції молекул N_2 для вимірювання питомої площі поверхні та розподілу пор за об'ємом та радіусом, метод дрейфу водневого показника для визначення точки нульового заряду поверхні адсорбентів, методи прямої або зворотної комплексонометрії, а також методом маспектроскопії з індуктивно зв'язаною плазмою (ICP-MS) для визначення початкової і рівноважної концентрації досліджуваних елементів. Спеціальні інструменти та апаратура: дифрактометр ДРОН-3, ІЧ-спектрометр SPECTORD M80, X-променевий дифрактометр STOE STADI P, трансмісійний електронний мікроскоп (TEM) LSM 2100F, ICP-MS спектрометр "Element-2", сорбометр "Quantachrom, NOVA". Програмне забезпечення, яке використовувалось під час опрацювання отриманих даних або для проведення дослідження: Match, Quantachrome NovaWin 11.0., FRA2, ZView-2, OriginPro 2018, MS Excel 2016, Теоретичні і

практичні результати: отримано адсорбент, який використовують у адсорбції катіонів металів і радіонуклідів. Результати дослідження показують перспективи використання отриманого адсорбента для селективного зв'язування деяких катіонів важких металів і радіонуклідів. Новизна: полягає в тому, що вперше синтезовано діоксид титану анатазної модифікації з йонообмінними властивостями, завдяки впровадженню у поверхню мезопористого TiO_2 катіонів натрію. Синтезовані зразки Na- TiO_2 суттєво перевищують базовий H- TiO_2 та інші відомі адсорбенти за адсорбційною спроможністю зв'язувати катіони металів Ba^{2+} , Sr^{2+} , Zn^{2+} , Y^{3+} , Zr^{4+} . Запропоновано механізм адсорбції катіонів металів мезопористим Na- TiO_2 , який полягає у тому, що вивільнені, внаслідок йонообмінного процесу, катіони Na^+ спричинюють дисоціацію молекул води та локальне залуження водного середовища, що приводить до відновлення двохзарядних катіонів відповідно до однозарядного стану ZnOH^+ , SrOH^+ і BaOH^+ . Вперше проведено розділення йонів цирконію і стронцію в сильноокислому середовищі натрованим діоксидом титану, запропоновано механізм селективної адсорбції катіонів цирконію. Ефективність впровадження: отримані матеріали мають перспективу використання у екології, криміналістиці та хімічній промисловості. Галузь використання: хімічна промисловість, криміналістика, матеріалознавство, екологія.

31.03.24.0257/0824U000205

Савка Христина Олегівна Структура, морфологія та адсорбційні властивості натрованого TiO_2 .: Дис...Доктор філософії/ Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 543.54;544.72

с. - Бібліогр.: назв

Результатом дисертаційної роботи є встановлення структури, морфології та адсорбційних властивостей натрованого TiO_2 . Об'єкт дослідження: наночастинковий діоксид титану (розмір частинок 4 - 6 нм) на поверхні якого укорінено 5 - 7 мас.% атомів Na. Мета дослідження: розробити наукові основи одержання натрованого мезопористого діоксиду титану з покращеними йонообмінними властивостями, дослідити активність нового оксидного матеріалу адсорбувати катіони металів і радіонуклідів, підібрати умови для їх селективного зв'язування. Опис методології/методики дослідження. Для досягнення мети поставлених задач використовувалися такі фізико-хімічні методи, а саме: золь-гель метод синтезу, XRF, XRD, TEM, ІЧ- методи аналізу, метод адсорбції-десорбції молекул N_2 для вимірювання питомої площі поверхні та розподілу пор за об'ємом та радіусом, метод дрейфу водневого показника для визначення точки нульового заряду поверхні адсорбентів, методи прямої або зворотньої комплексометрії, а також методом маспектроскопії з індуктивно зв'язаною плазмою (ICP-MS) для визначення початкової і рівноважної концентрації досліджуваних елементів. Спеціальні інструменти та апаратура: дифрактометр ДРОН-3, ІЧ-спектрометр SPECORD M80, X-променевий дифрактометр STOE STADI P, трансмісійний електронний мікроскоп (TEM) LSM 2100F, ICP-MS спектрометр "Element-2", сорбометр "Quantachrom, NOVA". Програмне забезпечення, яке

використовувалось під час опрацювання отриманих даних або для проведення дослідження: Match, Quantachrom NovaWin 11.0., FRA2, ZView-2, OriginPro 2018, MS Excel 2016, Теоретичні і практичні результати: отримано адсорбент, який використовують у адсорбції катіонів металів і радіонуклідів. Результати дослідження показують перспективи використання отриманого адсорбента для селективного зв'язування деяких катіонів важких металів і радіонуклідів. Новизна: полягає в тому, що вперше синтезовано діоксид титану анатазної модифікації з йонообмінними властивостями, завдяки впровадженню у поверхню мезопористого TiO_2 катіонів натрію. Синтезовані зразки Na- TiO_2 суттєво перевищують базовий H- TiO_2 та інші відомі адсорбенти за адсорбційною спроможністю зв'язувати катіони металів Ba^{2+} , Sr^{2+} , Zn^{2+} , Y^{3+} , Zr^{4+} . Запропоновано механізм адсорбції катіонів металів мезопористим Na- TiO_2 , який полягає у тому, що вивільнені, внаслідок йонообмінного процесу, катіони Na^+ спричинюють дисоціацію молекул води та локальне залуження водного середовища, що приводить до відновлення двохзарядних катіонів відповідно до однозарядного стану $ZnOH^+$, $SrOH^+$ і $BaOH^+$. Вперше проведено розділення йонів цирконію і стронцію в сильнокислому середовищі натрованим діоксидом титану, запропоновано механізм селективної адсорбції катіонів цирконію. Ефективність впровадження: отримані матеріали мають перспективу використання у екології, криміналістиці та хімічній промисловості. Галузь використання: хімічна промисловість, криміналістика, матеріалознавство, екологія.

31.17 Неорганічна хімія. Комплексні сполуки

31.03.24.0258/0224U000462

Розроблення матеріалів для альтернативної енергетики за використання водневих технологій та з врахуванням впливу робочих середовищ: Заключний звіт/Фізико-механічний інститут ім. Г. В. Карпенка Національної академії наук України; Керівник Завалій Ігор Юліянович - ДР 0121U108956, УДК 546.1

234

Синтез та дослідження нових гідридотвірних матеріалів, створення ефективних воденьгенеруючих, електродних та магнітних матеріалів з покращеними робочими параметрами, а також структурна оптимізація фізико-механічних властивостей матеріалів анодів та інтерконектів керамічних паливних комірок для мінімізації їх деградації за впливу високотемпературних (600°C) технологічних середовищ, зокрема вуглеводневих

31.19 Аналітична хімія

31.03.24.0259/0824U000484

Лелека Лідія Геннадіївна Розробка спектрофотометричних методик визначення гіпоглікемічних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Запорізький державний медико-фармацевтичний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 543

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробленню чутливих, простих у виконанні та економічних спектрофотометричних методик кількісного визначення АФІ, а саме: метформінугідрохлориду, гліклазиду та глібенкламіду в гіпоглікемічних лікарських засобах промислового виробництва на основі їхніх реакцій з кольорореагентами та валідації запропонованих методик. Експериментально було встановлено оптимальні умови перебігу реакцій метформінугідрохлориду з бромкрезоловим зеленим, гліклазиду з бромкрезоловим зеленим та глібенкламіду з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для цього було досліджено чинники, які впливають на швидкість і повноту перебігу цих реакцій, а саме, розчинник, кількість доданого реагенту, час перебігу реакції, температура та час нагрівання, стабільність досліджуваних розчинів у часі. Також були встановлені показники чутливості реакції досліджуваних гіпоглікемічних лікарських речовин з бромкрезоловим зеленим та 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для встановлення чутливості досліджуваних реакцій розраховували такі характеристики: молярний показник поглинання, питоме поглинання, коефіцієнт Сендела та гранична концентрація. Високі значення молярних коефіцієнтів світлопоглинання $0,23 \cdot 10^4$ – $1,94 \cdot 10^4$ та малі значення граничних концентрацій 0,43–11,0 мкг/мл свідчать про високу чутливість реакцій між досліджуваними лікарськими речовинами та відповідними реагентами. Згідно з експериментально встановленими оптимальними умовами перебігу реакцій досліджуваних лікарських речовин з відповідними реагентами були розроблені методики кількісного визначення зазначених АФІ в

лікарських препаратах промислового виробництва. Наступним етапом роботи було проведення валідації для розроблених методик кількісного визначення метформінугідрохлориду і гліклазиду за реакцією з БКЗ та глібенкламідом за реакцією з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Згідно з Державною Фармакопеею України запропоновані методики були валідовані за такими характеристиками як специфічність, лінійність, межа виявлення і межа кількісного визначення, діапазон застосування, прецизійність, правильність та робастність. Отже, згідно з ДФУ валідаційні характеристики, такі як лінійність, прецизійність та правильність були визначені в інтервалах робочих концентрацій, які входили в мінімально допустимі межі діапазону застосування методик кількісного визначення досліджуваних лікарських форм. Для оцінки впливу розроблених методик на навколишнє середовище використовували два методи: метрику еко-масштабу та інструмент AGREE (AnalyticalGREENness). За результатами даної оцінки розроблені методики кількісного спектрофотометричного визначення метформінугідрохлориду та гліклазиду за реакцією з БКЗ є достатньо екологічними і відповідають за розрахунками як «відмінний зелений аналіз». Отже в роботі показано експериментальне вирішення наукової задачі, що полягає у розробленні та валідації спектрофотометричних методик кількісного визначення гіпоглікемічних лікарських речовин таких як метформінугідрохлорид, гліклазид та глібенкламід на основі їх реакцій з кольорореагентами (сульфоталеїновими барвниками та похідними хінонів) у складі лікарських препаратів промислового виробництва.

31.03.24.0260/0824U000484

Лелека Лідія Геннадіївна Розробка спектрофотометричних методик визначення гіпоглікемічних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Запорізький державний медико-фармацевтичний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 543

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробленню чутливих, простих у виконанні та економічних спектрофотометричних методик кількісного визначення АФІ, а саме: метформінугідрохлориду, гліклазиду та глібенкламідом в гіпоглікемічних лікарських засобах промислового виробництва на основі їхніх реакцій з кольорореагентами та валідації запропонованих методик. Експериментально було встановлено оптимальні умови перебігу реакцій метформінугідрохлориду з бромкрезоловим зеленим, гліклазиду з бромкрезоловим зеленим та глібенкламідом з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для цього було досліджено чинники, які впливають на швидкість і повноту перебігу цих реакцій, а саме, розчинник, кількість доданого реагенту, час перебігу реакції, температура та час нагрівання, стабільність досліджуваних розчинів у часі. Також були встановлені показники чутливості реакції досліджуваних гіпоглікемічних лікарських речовин з бромкрезоловим зеленим та 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для встановлення чутливості досліджуваних реакцій розраховували такі характеристики: молярний показник поглинання, питоме поглинання, коефіцієнт Сендела та

гранична концентрація. Високі значення молярних коефіцієнтів світлопоглинання $0,23 \cdot 10^4$ – $1,94 \cdot 10^4$ та малі значення граничних концентрацій 0,43–11,0 мкг/мл свідчать про високу чутливість реакцій між досліджуваними лікарськими речовинами та відповідними реагентами. Згідно з експериментально встановленими оптимальними умовами перебігу реакцій досліджуваних лікарських речовин з відповідними реагентами були розроблені методики кількісного визначення зазначених АФІ в лікарських препаратах промислового виробництва. Наступним етапом роботи було проведення валідації для розроблених методик кількісного визначення метформінугідрохлориду і гліклазиду за реакцією з БКЗ та глібенкламідом за реакцією з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Згідно з Державною Фармакопеею України запропоновані методики були валідовані за такими характеристиками як специфічність, лінійність, межа виявлення і межа кількісного визначення, діапазон застосування, прецизійність, правильність та робастність. Отже, згідно з ДФУ валідаційні характеристики, такі як лінійність, прецизійність та правильність були визначені в інтервалах робочих концентрацій, які входили в мінімально допустимі межі діапазону застосування методик кількісного визначення досліджуваних лікарських форм. Для оцінки впливу розроблених методик на навколишнє середовище використовували два методи: метрику еко-масштабу та інструмент AGREE (AnalyticalGREENess). За результатами даної оцінки розроблені методики кількісного спектрофотометричного визначення метформінугідрохлориду та гліклазиду за реакцією з БКЗ є достатньо екологічними і відповідають за розрахунками як «відмінний зелений

аналіз». Отже в роботі показано експериментальне вирішення наукової задачі, що полягає у розробленні та валідації спектрофотометричних методик кількісного визначення гіпоглікемічних лікарських речовин таких як метформінугідрохлорид, гліклазид та глібенкламід на основі їх реакцій з кольорореагентами (сульфоталеїновими барвниками та похідними хінонів) у складі лікарських препаратів промислового виробництва.

31.03.24.0261/0824U000484

Лелека Лідія Геннадіївна Розробка спектрофотометричних методик визначення гіпоглікемічних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Запорізький державний медико-фармацевтичний університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 543

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробленню чутливих, простих у виконанні та економічних спектрофотометричних методик кількісного визначення АФІ, а саме: метформінугідрохлориду, гліклазиду та глібенкламідом в гіпоглікемічних лікарських засобах промислового виробництва на основі їхніх реакцій з кольорореагентами та валідації запропонованих методик. Експериментально було встановлено оптимальні умови перебігу реакцій метформінугідрохлориду з бромкрезоловим зеленим, гліклазиду з бромкрезоловим зеленим та глібенкламідом з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для цього було досліджено чинники, які впливають на швидкість і повноту перебігу цих

реакцій, а саме, розчинник, кількість доданого реагенту, час перебігу реакції, температура та час нагрівання, стабільність досліджуваних розчинів у часі. Також були встановлені показники чутливості реакції досліджуваних гіпоглікемічних лікарських речовин з бромкрезоловим зеленим та 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для встановлення чутливості досліджуваних реакцій розраховували такі характеристики: молярний показник поглинання, питоме поглинання, коефіцієнт Сендела та гранична концентрація. Високі значення молярних коефіцієнтів світлопоглинання $0,23 \cdot 10^4$ – $1,94 \cdot 10^4$ та малі значення граничних концентрацій 0,43–11,0 мкг/мл свідчать про високу чутливість реакцій між досліджуваними лікарськими речовинами та відповідними реагентами. Згідно з експериментально встановленими оптимальними умовами перебігу реакцій досліджуваних лікарських речовин з відповідними реагентами були розроблені методики кількісного визначення зазначених АФІ в лікарських препаратах промислового виробництва. Наступним етапом роботи було проведення валідації для розроблених методик кількісного визначення метформінугідрохлориду і гліклазиду за реакцією з БКЗ та глібенкламідом за реакцією з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Згідно з Державною Фармакопеею України запропоновані методики були валідовані за такими такими характеристиками як специфічність, лінійність, межа виявлення і межа кількісного визначення, діапазон застосування, прецизійність, правильність та робастність. Отже, згідно з ДФУ валідаційні характеристики, такі як лінійність, прецизійність та правильність були визначені в інтервалах робочих концентрацій, які входили в мінімально допустимі межі діапазону

застосування методик кількісного визначення досліджуваних лікарських форм. Для оцінки впливу розроблених методик на навколишнє середовище використовували два методи: метрику еко-масштабу та інструмент AGREE (AnalyticalGREENness). За результатами даної оцінки розроблені методики кількісного спектрофотометричного визначення метформінугідрохлориду та гліклазиду за реакцією з БКЗ є достатньо екологічними і відповідають за розрахунками як «відмінний зелений аналіз». Отже в роботі показано експериментальне вирішення наукової задачі, що полягає у розробленні та валідації спектрофотометричних методик кількісного визначення гіпоглікемічних лікарських речовин таких як метформінугідрохлорид, гліклазид та глібенкламід на основі їх реакцій з кольорореагентами (сульфоталеїновими барвниками та похідними хінонів) у складі лікарських препаратів промислового виробництва.

31.03.24.0262/0824U000484

Лелека Лідія Геннадіївна Розробка спектрофотометричних методик визначення гіпоглікемічних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Запорізький державний медико-фармацевтичний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 543

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена розробленню чутливих, простих у виконанні та економічних спектрофотометричних методик кількісного визначення АФІ, а саме: метформінугідрохлориду, гліклазиду та глібенкламідом в гіпоглікемічних

лікарських засобах промислового виробництва на основі їхніх реакцій з кольорореагентами та валідації запропонованих методик.

Експериментально було встановлено оптимальні умови перебігу реакцій метформінугідрохлориду з бромкрезоловим зеленим, гліклазиду з бромкрезоловим зеленим та глібенкламідом з 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для цього було досліджено чинники, які впливають на швидкість і повноту перебігу цих реакцій, а саме, розчинник, кількість доданого реагенту, час перебігу реакції, температура та час нагрівання, стабільність досліджуваних розчинів у часі. Також були встановлені показники чутливості реакції досліджуваних гіпоглікемічних лікарських речовин з бромкрезоловим зеленим та 2,3-дихлор-1,4-нафтохіноном. Для встановлення чутливості досліджуваних реакцій розраховували такі характеристики: молярний показник поглинання, питоме поглинання, коефіцієнт Сендела та гранична концентрація. Високі значення молярних коефіцієнтів світлопоглинання $0,23 \cdot 10^4$ – $1,94 \cdot 10^4$ та малі значення граничних концентрацій 0,43–11,0 мкг/мл свідчать про високу чутливість реакцій між досліджуваними лікарськими речовинами та відповідними реагентами. Згідно з експериментально встановленими оптимальними умовами перебігу реакцій досліджуваних лікарських речовин з відповідними реагентами були розроблені методики кількісного визначення зазначених АФІ в лікарських препаратах промислового виробництва. Наступним етапом роботи було проведення валідації для розроблених методик кількісного визначення метформінугідрохлориду і гліклазиду за реакцією з БКЗ та глібенкламідом за реакцією з 2,3-дихлор-

1,4-нафтохіноном. Згідно з Державною Фармакопеею України запропоновані методики були валідовані за такими такими характеристиками як специфічність, лінійність, межа виявлення і межа кількісного визначення, діапазон застосування, прецизійність, правильність та робастність. Отже, згідно з ДФУ валідаційні характеристики, такі як лінійність, прецизійність та правильність були визначені в інтервалах робочих концентрацій, які входили в мінімально допустимі межі діапазону застосування методик кількісного визначення досліджуваних лікарських форм. Для оцінки впливу розроблених методик на навколишнє середовище використовували два методи: метрику еко-масштабу та інструмент AGREE (AnalyticalGREENness). За результатами даної оцінки розроблені методики кількісного спектрофотометричного визначення метформінугідрохлориду та гліклазиду за реакцією з БКЗ є достатньо екологічними і відповідають за розрахунками як «відмінний зелений аналіз». Отже в роботі показано експериментальне вирішення наукової задачі, що полягає у розробленні та валідації спектрофотометричних методик кількісного визначення гіпоглікемічних лікарських речовин таких як метформінугідрохлорид, гліклазид та глібенкламід на основі їх реакцій з кольорореагентами (сульфоталеїновими барвниками та похідними хінонів) у складі лікарських препаратів промислового виробництва.

31.21 Органічна хімія

31.03.24.0263/0224U000261

Стабільні карбени гетероциклічного та ациклічного рядів. Синтез і фізико-хімічні властивості.: Заключний

звіт/Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка Національної академії наук України; Керівник Короткіх Микола Іванович - ДР 0120U100150, УДК 547

55

Мета досліджень – синтез стабільних карбенів гетероциклічного та ациклічного рядів (високоосновних та високоелектронодонорних – мезойонних, ілідних, суперосновних, стерично розвинених, нових типів структур), вивчення їх властивостей, отримання похідних та дослідження їх структури та фізичних властивостей

31.03.24.0264/0824U000331

Пилипенко Олена Олексіївна Таутомерні властивості, реакційна здатність та біологічна активність 2-(3-гетарил-1,2,4-триазол-5-іл)анілінів. Квантово-хімічне моделювання.: Дис...Доктор філософії/ Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 547:544.424; 547

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена теоретичному дослідженню механізмів протікання перегрупування Дімрота та нуклеофільного розщеплення у ряду 2-R-[1,2,4]триазоло[1,5-с]хіназолінів, вивченню таутомерії, реакційної здатності та механізмів біологічної дії серед 2-(3-гетарил-1Н-1,2,4-триазол-5-іл)анілінів з використанням квантово-хімічного моделювання. Перший розділ дослідження присвячено узагальненню та критичному аналізу літературних даних щодо перегрупування Дімрота у ряду

хіназолінів та триазоло[с]хіназолінів, особливостям його протікання (умови реакції, характер функціональних груп, електронні та стеричні перешкоди), можливостям його застосування для синтезу оригінальних 2-(3-гетарил-1Н-1,2,4-триазол-5-іл)анілінів та аналізу теоретичних (квантово-хімічних) досліджень щодо пояснення механізмів його протікання. Проаналізовано таутомерію та таутомерну рівновагу серед заміщених 1,2,4-триазолів, обговорена реакційна здатність сполук з 1,2,4- триазольним каркасом, вплив таутомерії та умов реакції на утворення цільових продуктів. Показано, що похідні зазначеної гетероциклічної системи мають значний біологічний потенціал і є цікавими для пошуку та створення на їх основі нових лікарських засобів. Встановлено, що квантово-хімічні розрахунки щодо пояснення теоретичних аспектів механізмів утворення та нуклеофільної деградації серед заміщених [1,2,4]триазоло[с]хіназолінів не досліджувалися, як і теоретичні аспекти таутомерної рівноваги, реакційної здатності та механізмів протипухлинної активності 2-(3-гетарил-1Н-1,2,4-триазол-5-іл)анілінів, що і стало предметом наших подальших досліджень. У другому розділі змодельовані та теоретично обґрунтовані механізми протікання реакцій гетероциклізації (3Н-хіназолін-4-іліден)гідразидів гетарилкарбонових кислот та нуклеофільного розщеплення 2-гетарил- [1,2,4]триазоло[1,5-с]хіназолінів. Показано, що внутрішньомолекулярна гетероциклізація (3Н-хіназолін-4-іліден)гідразидів гетарилкарбонових кислот включає перенесення протона від атома Нітрогену хіназолінової системи до атома Оксигену карбонільної групи, формування 2-гетарил[1,2,4]триазоло[4,3-

с]хіназолінової системи та перегрупування Дімрота до відповідних [1,5-с]-серій. Даний процес включає в себе стадію утворення адукту шляхом атаки нуклеофілом (вода) гетероциклу, стадію розкриття циклу в адукті з подальшим обертанням навколо одинарного зв'язку та стадію замикання гетероциклу (ANRORC- механізм). Квантово-хімічними розрахунками підтверджена важлива роль кислотного каталізу на перших двох стадіях: стабілізація вихідної молекули, посилення акцепторних властивостей атому С-5, що сприяє реакції нуклеофільного приєднання та розкриттю піримідинового циклу. Встановлено, що нуклеофільне розщеплення 2-гетарил-[1,2,4]-триазоло[1,5-с]хіназолінів є кислотно-каталізованим процесом, який включає стадію протонування атому N-6 хіназоліну, приєднання молекули води по С-5 атому, розкриття циклу, додаткову нуклеофільну атаку молекулою води, елімінування метанової кислоти та депротонування. Показано, що гетарильні замісники (фурил-2, пірол-2-іл, тіофеніл-2) несуттєво впливають на енергетичні бар'єри активації даного процесу. Проведено детальне теоретичне дослідження таутомерії 2-(3-гетарил-1,2,4-триазол-5-іл)анілінів, яке включало оптимізацію геометрії і обчислення атомних зарядів NBO, дипольних моментів та властивостей граничних молекулярних орбіталей у наближенні SMD/M06-2X/6-311++G(d,p), розрахунки спектральних характеристик у видимому та ультрафіолетовому діапазоні довжини хвилі на рівні SMD/PBE1PBE з використанням розробленого нами базового набору STO##-3Gel. Досліджуючи структури триазольних похідних та враховуючи різні можливі конформації, які викликані обертанням гетероатомних груп, було встановлено,

що найбільш сприятливий електронний розподіл в даних сполуках проходить за рахунок утворення внутрішньомолекулярних водневих зв'язків між Гідрогеном аміногрупи та Нітрогеном у положеннях 2 та 4 триазольного кільця. Стабільність конформерів зростає зі збільшенням площинності сполук, тобто з наближенням двограних кутів між триазоловим циклом і фенілом, а також між триазоловим циклом і гетероциклічним замісником до 180°, що пояснюється збільшенням спряження. При цьому встановлено, що досліджувані сполуки переважно існують у вигляді суміші N1-Н (А) і N2-Н (В) таутомерів, а кількісне співвідношення таутомерних форм визначає природа замісника у 1,2,4-триазольному циклі та середовище. Так, у газовій фазі переважає форма N1-Н для сполук з тіофенільними, бензотіофенільними та індолільними замісниками. А форма N2-Н є більш характерною для фурил, бензофурил та піролілзаміщених 1,2,4-триазолів. У розчині метанолу форма N2-Н переважає лише для пірольного замісника. Досліджено, що збільшення дипольного моменту в розчині, порівняно з газовою фазою спостерігається для обох таутомерів, що свідчить про посилення взаємодії між розчиненою речовиною та розчинником.

31.23 Біоорганічна хімія. Природні органічні сполуки та їхні синтетичні аналоги

31.03.24.0265/0224U000494

Нові шляхи ацилювання амінокислот при каталізі N-оксидами піридину в

гетерогенних середовищах: Заключний звіт/Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка Національної академії наук України; Керівник Редько Андрій Миколайович - ДР 0121U114247, УДК 544.47, 577.112;577.122;547.466;547.96

84

Дослідити нові шляхи ацилювання амінокислот при каталізі N-оксидами піридина в двофазних системах вода-органічний розчинник. Встановити залежність швидкості реакції, виходу і складу продуктів реакції ацилювання від структури ацилюючого реагента, основностей N-оксидів, природи органічної фази, співвідношення об'ємів фаз, кислотності та іонної сили водної фази.

31.03.24.0266/0224U000494

Нові шляхи ацилювання амінокислот при каталізі N-оксидами піридину в гетерогенних середовищах: Заключний звіт/Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка Національної академії наук України; Керівник Редько Андрій Миколайович - ДР 0121U114247, УДК 544.47, 577.112;577.122;547.466;547.96

84

Дослідити нові шляхи ацилювання амінокислот при каталізі N-оксидами піридина в двофазних системах вода-органічний розчинник. Встановити залежність швидкості реакції, виходу і складу продуктів реакції ацилювання від структури ацилюючого реагента, основностей N-оксидів, природи органічної фази, співвідношення об'ємів

фаз, кислотності та іонної сили водної фази.

31.03.24.0267/0824U000006

Бруснаков Михайло Юрійович Синтез та властивості нових 4-фосфорильованих 1,3-оксазолів: Дис...Доктор філософії/Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В. П. Кухаря Національної академії наук України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 547.9;577.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена розробці ефективних та зручних методик препаративного синтезу нових 4-фосфорильованих 5-аміно-1,3-оксазолів на основі доступних поліфункціональних реагентів – 1-ациламіно-2,2-дихлоретеніл(трифеніл)фосфонієвих хлоридів та 1-(ациламіно)-2,2,2-трихлоретилфосфонатів, та способів модифікації їх структури. Розроблено ефективні препаративні методики синтезу діетилових естерів 2-R-5-[(галогеноалкіл)аміно]-1,3-оксазол-4-ілфосфонових кислот, що базуються на нуклеофільному заміщенні достатньо активованої відхідної групи на галоген. Для цього отримані мезильні похідні (гідроксиалкіл)аміно-1,3-оксазолів при взаємодії 5-гідроксиалкіламіно-1,3-оксазолів з метансульфохлоридом у присутності Et₃N. Нами знайдено, що ефективним реагентами для подальшого заміщення групи OM є галогеніди тетрабутиламонію у середовищі тетрагідрофурану за кімнатної температури. Визначено оптимальні умови синтезу відповідних флуоридів, хлоридів, бромідів та йодидів 2-R-5-[(галогеноалкіл)аміно]-1,3-оксазол-4-ілфосфонатів та досліджено вплив будови

(гідроксиалкіл)амінного залишку на ефективність перетворення. Отримані похідні 7-R-оксазоло[4,5-c][1,5,2]оксазофосфепін-1-оксиду в умовах кислотного гідролізу (нагрівання в 70% водній оцтовій кислоті) зазнають розщеплення оксазольного циклу, що веде до похідних раніше не відомої гетероциклічної системи – 1,5,2-оксазафосфепан-2-оксиду. Продукти реакції утворюються у вигляді суміші діастереомерів, а їх вихід залежить від природи замісника в оксазольному циклі.

31.03.24.0268/0824U000004

Малець Єгор Сергійович Синтез і біологічна активність похідних 5-, 7-, та 8-азахромонів: Дис...Доктор філософії/ Інститут біоорганічної хімії та нафтохімії ім. В. П. Кухаря Національної академії наук України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 547.9; 577.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена синтезу серії ізомерних незаміщених азахромонів та заміщених азахромонів. В представленому дослідженні акцентовано увагу на новому підході до синтезу 2,2-дизаміщеного 8-азахромонного каркасу, що базувався на використанні реакції Хорнера-Уодсворта-Емонса диметил-(2-(2-метоксипіридин-3-іл)-2-оксоетил)фосфонату, що був отриманий з метил-2-метоксинікотинату та диметилметилфосфонату. В результаті дослідження показано, що взаємодія диметилфосфонату з альдегідами та кетонами завершувалась утворенням α,β -ненасичених кетонів, які на наступній стадії перетворювались у відповідні 8-азахромонони. Кетони, що містили метиленові ланки по обидві сторони

карбонільної групи, легко перетворювались в 8-азахромонони з високими виходами (крім циклобутиліденового похідного, реакція з яким зазнавала значного осмолення). Оптимізовано синтетичний підхід до 2,2-дизаміщених 5-азахромонів для розширення наявного хімічного простору азахромонів та синтезу ізомерів до вищезазначених сполук з атомом Нітрогену у положенні 8. Серія сполук, що була отримана при конденсації кетонів з ізомерними 3-гідроксиацетилпіридинами в присутності піролідину у спиртах або ТГФ включала диметил-, циклопентиліден-, циклогексиліден- та тетрагідропіраніліден-заміщені фрагменти. Розроблено ефективний синтетичний підхід до незаміщених ізомерних азахромонів з ізомерних 3-гідроксиацетилпіридинів.

31.25 Хімія

високомолекулярних сполук

31.03.24.0269/0224U000543

Розробка полімерних композитів з біметалічними наночастинками Ag/Cu та технології 3D-друку виробів з них: Заключний звіт/Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України; Керівник Демченко Валерій Леонідович - ДР 0123U101210, УДК 544.23;544.25;678

25

Метою роботи є розробка нових нанокомпозитних полімерних біоматеріалів з антимікробною дією на основі полілактиду і біметалічних

наночастинок Ag/Cu та технології 3D друку виробів з них.

31.27 Біологічна хімія

31.03.24.0270/0224U000463

Історико-наукознавчий аналіз найбільш визначних досягнень Нобелівських лауреатів початку ХХІ ст., які зробили революційний внесок в розвиток досліджень наук про життя (Life Sciences): Заключний звіт/Інститут біохімії ім. О. В. Палладіна Національної академії наук України; Керівник Данилова Валентина Михайлівна, Комісаренко Сергій Васильович - ДР 0121U100686, УДК 577.1

228

Мета запропонованого проекту полягає в історико-наукознавчому аналізі найбільш визначних досягнень Нобелівських лауреатів кінця ХХ та початку ХХІ ст., які зробили революційний внесок в розвиток медико-біологічних досліджень (наук про життя), зокрема і в нашій країні.

31.03.24.0271/0224U000463

Історико-наукознавчий аналіз найбільш визначних досягнень Нобелівських лауреатів початку ХХІ ст., які зробили революційний внесок в розвиток досліджень наук про життя (Life Sciences): Заключний звіт/Інститут біохімії ім. О. В. Палладіна Національної академії наук України; Керівник Данилова Валентина Михайлівна, Комісаренко Сергій Васильович - ДР 0121U100686, УДК 577.1

228

Мета запропонованого проекту полягає в історико-наукознавчому аналізі найбільш визначних досягнень Нобелівських лауреатів кінця ХХ та початку ХХІ ст., які зробили революційний внесок в розвиток медико-біологічних досліджень (наук про життя), зокрема і в нашій країні.

31.03.24.0272/0224U000463

Історико-наукознавчий аналіз найбільш визначних досягнень Нобелівських лауреатів початку ХХІ ст., які зробили революційний внесок в розвиток досліджень наук про життя (Life Sciences): Заключний звіт/Інститут біохімії ім. О. В. Палладіна Національної академії наук України; Керівник Данилова Валентина Михайлівна, Комісаренко Сергій Васильович - ДР 0121U100686, УДК 577.1

228

Мета запропонованого проекту полягає в історико-наукознавчому аналізі найбільш визначних досягнень Нобелівських лауреатів кінця ХХ та початку ХХІ ст., які зробили революційний внесок в розвиток медико-біологічних досліджень (наук про життя), зокрема і в нашій країні.

34 БІОЛОГІЯ

34 БІОЛОГІЯ

34.03.24.0273/0224U000492

Вплив кріоконсервування на клітини плаценти та їх дія на репродуктивну систему самиць з оваріальною недостатністю.: Заключний звіт/Інститут проблем кріобіології і кріомедицини

Національної академії наук України;
Керівник Прокопюк Ольга Степанівна -
ДР 0119U100443, УДК 57, 611-013;591.3

114

Дослідження впливу кріоконсервування
на клітини плаценти та визначення їх дії
на репродуктивну систему самиць з
оваріальною недостатністю.

34.03 Теоретична біологія

34.03.24.0274/0224U000495

Вивчення механізмів кріопошкодження
еритроцитів ссавців на моделі
постгіпертонічного шоку і після
розморожування: Заключний
звіт/Інститут проблем кріобіології і
кріомедицини Національної академії наук
України; Керівник Шпакова Наталія
Михайлівна - ДР 0119U100441, УДК
57.086.13;57:536.483

91

Мета - вивчення особливостей і
закономірностей реакції еритроцитів
ссавців на дію постгіпертонічного шоку
на етапі розморожування та визначення
умов, які забезпечують підвищення
стійкості клітин

34.03.24.0275/0224U000537

Дослідження кріозахисної активності
середовищ, що містять нанорозмірні
частки: Заключний звіт/Інститут проблем
кріобіології і кріомедицини Національної
академії наук України; Керівник
Чижевський Віктор Васильович - ДР
0121U108989, УДК 57.086.13;57:536.483

63

Визначення фізичних властивостей та
кріозахисної активності середовищ, що
містять кріопротектори і нанорозмірні
частинки (нанокристалічного діоксиду
церію та гідратованого фуллерену C60)
для кріоконсервування і зберігання
біологічних об'єктів при низьких
температурах.

34.03.24.0276/0224U000549

Кріоконсервування тривимірних
клітинних структур різного ступеню
гетерогенності на основі фізико-
математичного моделювання: Заключний
звіт/Інститут проблем кріобіології і
кріомедицини Національної академії наук
України; Керівник Сукач Олександр
Миколайович - ДР 0123U102365, УДК
57.086.13;57:536.483

75

На основі фізико-математичного
моделювання процесів масо переносу
молекул води і кріопротектора та
експериментальних даних щодо змін
об'єму клітин та сфероїдів і агрегатів
визначити оптимальні параметри
кріоконсервування (час інкубації в
кріозахисному середовищі та швидкість
охолодження) тривимірних клітинних
структур різного ступеню гетерогенності.

34.15 Молекулярна біологія

34.03.24.0277/0224U000314

Моделювання та прогнозування впливу
хімічних забруднень на мікроорганізми,
які перетворюють сполуки сульфуру:
Заключний звіт/Львівський національний
університет імені Івана Франка; Керівник

Гнатуш Світлана Олексіївна - ДР
0121U109616, УДК 577.21:576.3

322

Створення множинних взаємодоповнюючих моделей впливу хімічних забруднювачів на клітини мікроорганізмів та прогнозування стану мікробоценозів на основі фундаментальних досліджень структурних і фізіолого-біохімічних адаптацій бактерій, які забезпечують перетворення сполук сульфуру у природі, до впливу хімічних забруднювачів з оцінюванням можливості застосування виділених штамів у технологіях комплексного очищення середовищ з одночасним генеруванням електричного струму або отриманням водню, що має важливе значення для здоров'я людини, а, отже, і для національної безпеки України.

34.03.24.0278/0224U000439

Розробка нових підходів до оцінки радіаційно-індукованих та радіаційно-індуцибельних пошкоджень генома соматичних клітин людини.: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Курінний Денис Аркадійович - ДР 0123U101597, УДК 577.21, 575::539.1

72

Розробка комплексної системи оцінки мішеневого та немішеневого впливу іонізуючого випромінювання на геном лімфоцитів периферичної крові для визначення індивідуальної радіочутливості людини.

34.03.24.0279/0824U000479

У. Лінь .. Фактори резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій як засади для розробки сучасних протимікробних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 577.2; 573.6.086.835:579.8;
616:579.61

с. - Бібліогр.: назв

У Лінь. Фактори резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій як засади для розробки сучасних протимікробних препаратів – кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 – Біологія. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, 2023. Метою роботи було обґрунтування системних підходів до розробки сучасних протимікробних препаратів на основі аналізу факторів резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій. Для досягнення поставленої мети було розв'язано такі задачі: - на основі теоретичного аналізу та досліджень визначити фактори і механізмів резистентності мікробних патогенів, які можуть бути обрані мішенями для дії антисептиків; - встановити молекулярно-генетичні характеристики окремих представників бактерійних збудників інфекцій, що можуть бути використані для контролю їх поширення та вибору стратегій антимікробної терапії; - запропонувати метод скринінгу антимікробних

субстанцій щодо обраних мішеней патогенезу бактерійних збудників, що може бути застосований у дослідницькій практиці; - показати перспективи створення ефективних антисептиків на основі мікробних продуктів – антибіотиків та ензимів стрептоміцету *Streptomyces albus*; - розробити рекомендації до впровадження методів контролю резистентності нозокоміальних інфекцій та принципів розробки сучасних протимікробних препаратів.

34.19 Цитологія

34.03.24.0280/0224U000419

Ензими посттрансляційних модифікацій білків мікротрубочок, в якості мішеней для інгібування збудливості первинних ноціцептивних нейронів периферійної нервової системи: Заключний звіт/Державна установа "Інститут харчової біотехнології та геноміки Національної академії наук України"; Керівник Карпов Павло Андрійович - ДР 0120U104883, УДК 576.32/.36, 611;591.4, 004.942

224

Основна мета проекту полягає у визначенні ролі ензимів, що беруть участь в посттрансляційних модифікаціях (ПТМ) елементів мікротрубочок, у модуляції іонних каналів збудливих клітин ПНС та пошуку фармакологічних засобів впливу на ці молекулярні мішені. Можливість регулювати активність таких ензимів як HDAC6, aTAT1, TTLL1 або комплекс ELP3, може використовуватись для інноваційної корекції порушень, що виникають при хронічних больових станах різної етіології.

34.03.24.0281/0824U000471

Пустовалова Елеонора Сергіївна
Цитогенетичні механізми відтворення диплоїдних гібридних самців зелених жаб (*Pelophylax esculentus complex*): Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 576.3; 591

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена гаметогенезу гібридних самців *Pelophylax esculentus* у Сіверсько-Донецькому центрі різноманіття зелених жаб. Проаналізовано каріотиби та геноми диплоїдних самців із різних ГПС. У ході дослідження, встановлено шляхи гаметогенезу у гібридних самців, оцінено їхню роль у підтримці геміклональних популяційних систем у Нижньому Добрицькому, Коряковому, Іськові ставах та заплаві р. Мож. Авторка збрала зразки від 762 особин (рід *Pelophylax*) у 2016-2022 роках для таксономічного аналізу. Для класифікації використовували морфологічні ознаки. Визначення плоідності включало цитометрію еритроцитів, підтверджену Ag- і DAPI-фарбуванням хромосом і цитометрію сперми. Для підтвердження каріотипування використовували FISH і, в деяких випадках, CGH. У всіх чотирьох місцях мешкають як *P. ridibundus*, так і *P. esculentus* (ди- та триплоїдні), класифікуючи ці ГПС як R-E-Er-ГПС. Для розуміння успішного розмноження гібридів, 52 дорослих самця *P. esculentus* були випадковим чином відібрані з різних водойм. Гаметогенез досліджували в їхніх сперматоцитах і сперматидях за допомогою FISH із зондами Ples289 і RrS1. Серед 52 диплоїдних гібридних самців 5 мали виключно геном *P. lessonae*, 13 мали

геном *P. ridibundus*, а 29 були амфігаметними. Вісім самців мали диплоїдні сперматоцити та поодинокі диплоїдні сперматида. Незважаючи на поширену передачу генома R гібридами, значна кількість гібридів і невисока кількість дорослих особин *P. ridibundus* зустрічається щорічно в цих ГПС. Всупереч очікуванням, 60% проаналізованих клітин демонстрували геном R, що кидає виклик розумінню механізмів утворення гамет гібридами. Результати FISH виявили кон'югацію хромосом *P. lessonae* і *P. ridibundus* у біваленти у п'яти з 52 самців. Три особини показали наявність сперматид з обома геномами. Один самець демонстрував сперматоцити та сперматида з геномом *P. ridibundus* і кілька з геномом RR. Порівняльна геномна гібридизація (CGH) підтвердила це незвичайне явище. Для двох самців з хромосомами різних видів, за допомогою CGH було зареєстроване явище успішної рекомбінації. У двох самців зустрічалися хромосоми, які не відповідали геному *P. lessonae* або *P. ridibundus*, що свідчить про причетність геному, що потенційно сприяє гібридизації. У ході дослідження виявлено шість шляхів гаметогенезу у гібридних самців *P. esculentus*: 1. Гаплоїдні гамети з геномом *P. lessonae* (L). 2. Гаплоїдні гамети з геномом *P. ridibundus* (R). 3. Гібридна амфігаметність: суміш гаплоїдних гамет з геномами L і R. 4. Диплоїдні гамети зі складом геному RR, LL та LR. 5. Анеуплоїдні гамети з кількістю хромосом, яка не кратна 13, як з L, так і з R геномами. 6. Гамети з сумішшю двох або трьох геномів, що потенційно включає рекомбінацію та інтрогресію фрагментів геному, який відмінний від геному *P. lessonae* або *P. ridibundus*. Наявність 14% анеуплоїдних клітин у проаналізованих сперматоцитах і

сперматидах вказує на недосконалість регуляції елімінації та ендореplikації в зародкових клітинах міжвидових гібридів, що узгоджується з сучасними дослідженнями елімінації геному у гібридів *P. esculentus*. Анеуплоїдія розглядається як наслідок селективної премейотичної елімінації одного з геномів. Хоча механізми елімінації геному у зелених жаб не вивчені ретельно, розуміння механізмів елімінації гібридних рослин свідчить про те, що відмінності в копіях центромерного повтору у геномах батьківських видів можуть призводити до неправильного розташування та відставання хромосом *P. lessonae* під час розмноження гоноцитів. Отже, у гібридів хромосоми *P. ridibundus* можуть мати вищу ймовірність прикріплення до кінетохорів під час поділу гоноцитів, сприяючи їх більш успішному клональному переносу до гамет. Ці знахідки дають важливу інформацію про гаметогенез самців зелених жаб, включаючи амфігаметність і рекомбінацію. Дослідження значно покращує наше розуміння механізмів подолання репродуктивних бар'єрів у міжвидових гібридів, що має практичні наслідки для збереження біорізноманіття та забезпечуючи майбутні біоіндикаційні дослідження. Навчальні матеріали є цінними для таких курсів, як «Зоологія хребетних тварин», «Цитологія та клітинна біологія» та «Батрахологія та герпетологія». Зібрані матеріали зберігаються в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, а через повномасштабну війну дисертацію було продовжено в Інституті фізіології та генетики тварин у Лібехові, Чеська Республіка, за підтримки гранту № RRFU-22-21 від Чеської Академії наук (CAS) (під керівництвом д-ра Дідуха та д-ра Холеви).

34.21 Ембріологія

34.03.24.0282/0224U000492

Вплив кріоконсервування на клітини плаценти та їх дія на репродуктивну систему самиць з оваріальною недостатністю.: Заключний звіт/Інститут проблем кріобіології і кріомедицини Національної академії наук України; Керівник Прокопюк Ольга Степанівна - ДР 0119U100443, УДК 57, 611-013;591.3

114

Дослідження впливу кріоконсервування на клітини плаценти та визначення їх дії на репродуктивну систему самиць з оваріальною недостатністю.

34.25 Вірусологія

34.03.24.0283/0824U000431

Лосенко Арсен Володимирович
Інформаційна технологія прогнозування часових рядів кількості хворих на коронавірус методами машинного навчання: Дис...Доктор філософії/
Вінницький національний технічний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 578.4;578;616-036.22; 517.52 ; 519.711.3 ; 004.8

с. - Бібліогр.: назв

1.укр. Дисертаційна робота: 203 с., 4 табл., 63 рис., 5 дод., 100 джерел.
ІНФОРМАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ
ПРОГНОЗУВАННЯ ЧАСОВИХ РЯДІВ
КІЛЬКОСТІ ХВОРИХ НА
КОРОНАВІРУС МЕТОДАМИ
МАШИННОГО НАВЧАННЯ Мета
роботи полягає в підвищенні точності

прогнозування кількості хворих на коронавірус у короткостроковій перспективі за допомогою методів машинного навчання.. Об'єктом дослідження прогнозування кількості хворих на коронавірус у різних регіонах. Предметом дослідження є інформаційна технологія, методи, алгоритми та програми для прогнозування кількості хворих на коронавірус.. Методи дослідження містять загальнонаукову методологію проведення досліджень і принципи системного підходу, а саме: аналіз літературних джерел, відкритих даних, експериментальні дослідження, об'єктно-орієнтоване програмування, системний аналіз, методи теорії часових рядів, методи машинного навчання та інші інтелектуальні методи. Пандемія COVID-19 зробила актуальною задачу прогнозування захворюваності інфекційних хвороб та коронавірусу в цілому. Але, враховуючи кількість чинників, які впливають на розповсюдження хвороби та хаотичність їх значень, з'явилась потреба в оптимізації методів прогнозування. Вже існують моделі прогнозування часових рядів, створені для вирішення такої типової задачі, але дане інфекційне захворювання створює нові виклики, такі як оптимальна ідентифікація параметрів моделі прогнозування, а також здатність характеризувати багатохвильову природу часового ряду захворюваності. Крім, власне прогнозування захворюваності в тому чи іншому регіоні (або країні), варто також звернути увагу на аналіз можливого інфекційного впливу сусідніх регіонів, тому що це безпосередньо впливає на об'єкт дослідження. Отримані під час написання дисертаційної роботи наукові положення сприяли розробленню і створенню комплексу програм на Python, які автоматизують розрахунки за усіма запропонованими методами та

підходами і реалізують побудову та використання розроблених моделей. У Google-платформі Kaggle опубліковано у відкритому доступі 10 програм-ноутбуків у співавторстві з науковим керівником, які за 2020-2023 роки були переглянуті більше 36 тисяч разів (станом на 07.12.2023 р.). Основні наукові результати та практичні розробки дисертаційної роботи пройшли апробацію на 4 наукових конференціях, у т.ч. на 2-х міжнародних у НАН України у м. Київ, та у нарадах Робочої групи з математичного моделювання проблем, пов'язаних з епідемією коронавірусу SARS-CoV-2 в Україні: протягом 2020-2022 рр., в результаті яких їх було включено у 25 звітів цієї робочої групи, що підтверджено актом впровадження з Інституту проблем математичних машин і систем НАН України.

34.27 Мікробіологія

34.03.24.0284/0224U000015

Дослідження біологічних властивостей штамів: Заключний звіт/Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного Національної Академії Наук України; Керівник Головач Тетяна Миколаївна - ДР 0123U102637, УДК 579.66

5

Дослідження біологічних властивостей штамів

34.03.24.0285/0224U000041

Дослідження біологічних властивостей штамів: Заклучний звіт/Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного Національної Академії Наук України; Керівник Головач Тетяна

Миколаївна - ДР 0123U102050, УДК 579.66

6

Дослідження біологічних властивостей штамів

34.03.24.0286/0224U000018

Депонування штамів мікроорганізмів згідно "Інструкції про порядок депонування в Україні штамів мікроорганізмів з метою здійснення патентної процедури": Заклучний звіт/Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного Національної Академії Наук України; Керівник Головач Тетяна Миколаївна - ДР 0123U102450, УДК 579.66

5

Депонування штамів мікроорганізмів згідно "Інструкції про порядок депонування в Україні штамів мікроорганізмів з метою здійснення патентної процедури"

34.29 Ботаніка

34.03.24.0287/0824U000505

Миськова Олена Вікторівна Флора Регіонального ландшафтного парку «Сеймський»: Дис...Доктор філософії/Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного Національної академії наук України - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 58

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню флори Регіонального

ландшафтного парку «Сеймський» (Сумська область), встановленню її видового складу, з'ясуванню структури, виявленню регіональних особливостей, оцінці синантропізації. Створено картографічну основу території РЛП «Сеймський» у середовищі програми MapInfo на основі використання сітки квадратів 1×1 км, яка узгоджується з прийнятою в «Atlas Florae Europaeae» сіткою в системі UTM координат. Вперше проведено комплексне вивчення флори Парку, встановлено її видовий склад – 1025 видів та підвидів судинних рослин, що належать до 490 родів, 117 родин, 6 класів та 5 відділів, зокрема виявлено нові для північної частини Лівобережного Лісостепу види адвентивних рослин. У результаті аналізу систематичної структури встановлено, що флора Парку характеризується високою видовою різноманітністю, у спектрі представлені родини та роди, види яких здебільшого широкоареальні та мають широкі екологічні амплітуди. З'ясовано приналежність флори до Циркумбореальної області Бореального підцарства Голарктичного царства у системі флористичного районування Землі, та вплив середземноморського центру на її формування. За результатами біоморфологічного аналізу встановлено подібність флори Парку до таких регіональних помірних широт. За даними географічного аналізу встановлено, що структура флори Парку в цілому відображає риси Лівобережного Лісостепу, відповідає її зональним особливостям та екотонному положенню, вказує на міграційний характер її формування. Результати екологічного аналізу вказують на формування ядра флори Парку видами мезофітної групи. Спектр геліоморф відображає домінування видів, приурочених до відкритих місць та таких, що витримують

затінення. За приуроченістю до флороценотипів виділено п'ять еколого-ценотичних груп та 20 підгруп, провідні місця займають лучні, неморально-лісові та синантропні види, що відображає мозаїчність флористичних комплексів на території Парку та значну синантропізацію флори. З'ясовано, що апофітна фракція флори складає 28,1% від загальної флори. За ступенем антропофільності переважають геміапофіти, характерна висока участь евентапофітів; за еколого-ценотичною приуроченістю у даній групі провідну позицію займають лучні види. Адвентивна фракція (26,7%) флори має стабільний характер, поповнюється ергазіофітами, які мають тенденцією до вкорінення у природні ценози. Рівень синантропізації флори Парку високий та перевищує такий у флорах територіально близьких об'єктів ПЗФ. Виділено дев'ять інвазійних та шість потенційно інвазійних видів флори на території Парку, показники I-Rank яких мають високі та середні значення відповідно. Встановлено раритетну компоненту Парку (68 видів), яку складають види, включені до Червоного списку МСОП, Європейського Червоного Списку, Бернської конвенції, Червоної книги України, а також регіонально рідкісні види Сумської області. Проаналізовано сучасний стан популяцій та поширення рідкісних видів. Запропоновано нові території для розширення меж Парку, серед них урочища або їх частини (6 ділянок), у складі яких відмічені типові для регіону флористичні комплекси, та чотири вже існуючих об'єкти природно-заповідного фонду, що розташовані поблизу РЛП «Сеймський» і можуть бути включені в його склад без втрати статусу та категорії. Підготовлено рекомендації щодо оптимізації функціонального зонування Парку, виділено 10

перспективних та цінніших об'єктів для включення в заповідну зону. Отримані результати використовуються для підготовки Літопису природи Парку. Рекомендації з оптимізації території передані до адміністрації РЛП «Сеймський». База даних по флорі буде використовуватись для подальшого моніторингу фіторізноманіття.

34.31 Фізіологія рослин

34.03.24.0288/0224U000541

Визначення критеріїв відбору потенційних сайтів гербіцидної дії та розробка гербіцидних композицій для попередження виникнення резистентних біотипів бур'янів: Заключний звіт/Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії наук України; Керівник Мордерер Євген Юлійович - ДР 0119U002236, УДК 581.2

7

Метою роботи є розробка заходів по забезпеченню ефективного захисту посівів та попередженню виникнення резистентних біотипів бур'янів

34.03.24.0289/0224U000533

Визначення критеріїв відбору потенційних сайтів гербіцидної дії та розробка гербіцидних композицій для попередження виникнення резистентних біотипів бур'янів: Заключний звіт/Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії наук України; Керівник Мордерер Євген Юлійович - ДР 0119U002236, УДК 581.2

8

Метою роботи є розробка заходів по забезпеченню ефективного захисту посівів та попередженню виникнення резистентних біотипів бур'янів

34.03.24.0290/0224U000547

Визначення критеріїв відбору потенційних сайтів гербіцидної дії та розробка гербіцидних композицій для попередження виникнення резистентних біотипів бур'янів: Заключний звіт/Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії наук України; Керівник Мордерер Євген Юлійович - ДР 0119U002236, УДК 581.2

9

Метою роботи є розробка заходів по забезпеченню ефективного захисту посівів та попередженню виникнення резистентних біотипів бур'янів

34.33 Зоологія

34.03.24.0291/0224U000577

Хребетні тварини у природних та антропогенно трансформованих ландшафтах України: структура й динаміка популяцій та угруповань, вплив екологічних факторів, охорона: Заключний звіт/Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена Національної академії наук України; Керівник Годлевська Олена Віталіївна - ДР 0121U100729, УДК 596, 574.3, 556.11, 91:504

40

Метою роботи є дослідження екологічної структури популяцій та угруповань різних груп хребетних у природних та антропогенно трансформованих ландшафтах України, її динаміки у

просторі і часі та впливу абіотичних та біотичних факторів, що її обумовлюють, а також аналіз стану популяцій досліджуваних видів з огляду на питання збереження біологічного різноманіття.

34.03.24.0292/0224U000542

Оцінка стану запасів водних біоресурсів у внутрішніх водних об'єктах та Дніпровсько-Бузькій гирловій системі на 2024 рік. Розробка оптимальних режимів їх рибогосподарської експлуатації: Заключний звіт/Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України; Керівник Бузевич Ігор Юрійович - ДР 0123U103029, УДК 597

54

Визначення допустимих обсягів вилову водних біоресурсів у внутрішніх водних об'єктах загальнодержавного значення на 2024 р. та розробка заходів щодо підвищення ефективності їх рибогосподарської експлуатації.

34.03.24.0293/0824U000471

Пустовалова Елеонора Сергіївна
Цитогенетичні механізми відтворення диплоїдних гібридних самців зелених жаб (*Pelophylax esculentus* complex): Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 576.3; 591

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена гаметогенезу гібридних самців *Pelophylax esculentus* у Сіверсько-Донецькому центрі різноманіття зелених жаб.

Проаналізовано каріотиби та геноми диплоїдних самців із різних ГПС. У ході дослідження, встановлено шляхи гаметогенезу у гібридних самців, оцінено їхню роль у підтримці геміклональних популяційних систем у Нижньому Добрицькому, Коряковому, Іськові ставах та заплаві р. Мож. Авторка збрала зразки від 762 особин (рід *Pelophylax*) у 2016-2022 роках для таксономічного аналізу. Для класифікації використовували морфологічні ознаки. Визначення плоідності включало цитометрію еритроцитів, підтверджену Ag- і DAPI-фарбуванням хромосом і цитометрію сперми. Для підтвердження каріотипування використовували FISH і, в деяких випадках, CGH. У всіх чотирьох місцях мешкають як *P. ridibundus*, так і *P. esculentus* (ди- та триплоїдні), класифікуючи ці ГПС як R-E-Er-ГПС. Для розуміння успішного розмноження гібридів, 52 дорослих самця *P. esculentus* були випадковим чином відібрані з різних водойм. Гаметогенез досліджували в їхніх сперматоцитах і сперматидях за допомогою FISH із зондами Ples289 і RrS1. Серед 52 диплоїдних гібридних самців 5 мали виключно геном *P. lessonae*, 13 мали геном *P. ridibundus*, а 29 були амфігаметними. Вісім самців мали диплоїдні сперматоцити та поодинокі диплоїдні сперматиди. Незважаючи на поширену передачу генома R гібридами, значна кількість гібридів і невисока кількість дорослих особин *P. ridibundus* зустрічається щорічно в цих ГПС. Всупереч очікуванням, 60% проаналізованих клітин демонстрували геном R, що кидає виклик розумінню механізмів утворення гамет гібридами. Результати FISH виявили кон'югацію хромосом *P. lessonae* і *P. ridibundus* у біваленти у п'яти з 52 самців. Три особини показали наявність сперматид з

обома геномами. Один самець демонстрував сперматоцити та сперматида з геномом *P. ridibundus* і кілька з геномом RR. Порівняльна геномна гібридизація (CGH) підтвердила це незвичайне явище. Для двох самців з хромосомами різних видів, за допомогою CGH було зареєстроване явище успішної рекомбінації. У двох самців зустрічалися хромосоми, які не відповідали геному *P. lessonae* або *P. ridibundus*, що свідчить про причетність геному, що потенційно сприяє гібридизації. У ході дослідження виявлено шість шляхів гаметогенезу у гібридних самців *P. esculentus*: 1. Гаплоїдні гамети з геномом *P. lessonae* (L). 2. Гаплоїдні гамети з геномом *P. ridibundus* (R). 3. Гібридна амфігаметність: суміш гаплоїдних гамет з геномами L і R. 4. Диплоїдні гамети зі складом геному RR, LL та LR. 5. Анеуплоїдні гамети з кількістю хромосом, яка не кратна 13, як з L, так і з R геномами. 6. Гамети з сумішшю двох або трьох геномів, що потенційно включає рекомбінацію та інтрогресію фрагментів геному, який відмінний від геному *P. lessonae* або *P. ridibundus*. Наявність 14% анеуплоїдних клітин у проаналізованих сперматоцитах і сперматидах вказує на недосконалість регуляції елімінації та ендореplikації в зародкових клітинах міжвидових гібридів, що узгоджується з сучасними дослідженнями елімінації геному у гібридів *P. esculentus*. Анеуплоїдія розглядається як наслідок селективної премейотичної елімінації одного з геномів. Хоча механізми елімінації геному у зелених жаб не вивчені ретельно, розуміння механізмів елімінації гібридних рослин свідчить про те, що відмінності в копіях центромерного повтору у геномах батьківських видів можуть призводити до неправильного розташування та відставання хромосом *P.*

lessonae під час розмноження гоноцитів. Отже, у гібридів хромосоми *P. ridibundus* можуть мати вищу ймовірність прикріплення до кінетохорів під час поділу гоноцитів, сприяючи їх більш успішному клональному переносу до гамет. Ці знахідки дають важливу інформацію про гаметогенез самців зелених жаб, включаючи амфігаметність і рекомбінацію. Дослідження значно покращує наше розуміння механізмів подолання репродуктивних бар'єрів у міжвидових гібридів, що має практичні наслідки для збереження біорізноманіття та забезпечуючи майбутні біоіндикаційні дослідження. Навчальні матеріали є цінними для таких курсів, як «Зоологія хребетних тварин», «Цитологія та клітинна біологія» та «Батрахологія та герпетологія». Зібрані матеріали зберігаються в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, а через повномасштабну війну дисертацію було продовжено в Інституті фізіології та генетики тварин у Лібехові, Чеська Республіка, за підтримки гранту № RRFU-22-21 від Чеської Академії наук (CAS) (під керівництвом д-ра Дідуха та д-ра Холеви).

34.35 Екологія

34.03.24.0294/0224U000300

Відновлення браунфілдів як елементів регіональних промислових екосистем: Заключний звіт/Донецький науковий центр; Керівник Кучер Олена Юріївна - ДР 0120U104280, УДК 574, 332.122, 338.45

45

обґрунтування науково-методичних рекомендацій з відновлення браунфілдів

як елементів регіональних промислових екосистем

34.03.24.0295/0224U000577

Хребетні тварини у природних та антропогенно трансформованих ландшафтах України: структура й динаміка популяцій та угруповань, вплив екологічних факторів, охорона:

Заключний звіт/Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена Національної академії наук України; Керівник Годлевська Олена Віталіївна - ДР 0121U100729, УДК 596, 574.3, 556.11, 91:504

40

Метою роботи є дослідження екологічної структури популяцій та угруповань різних груп хребетних у природних та антропогенно трансформованих ландшафтах України, її динаміки у просторі і часі та впливу абіотичних та біотичних факторів, що її обумовлюють, а також аналіз стану популяцій досліджуваних видів з огляду на питання збереження біологічного різноманіття.

34.03.24.0296/0824U000195

Машкова Кристина Андріївна Морфофункціональна характеристика органів і тканин карася сріблястого (*Carassius gibelio*) р. Самара: Дис...Доктор філософії/ Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 574.2; 574.5

с. - Бібліогр.: назв

Одним із провідних питань, що постає сьогодні перед державою, є проблема забруднення річок. З кожним роком їх

екологічний стан погіршується, спостерігаються активні процеси евтрофікації, замулення, заростання та обміління, знижується видове різноманіття. У зв'язку з цим виникає потреба у застосуванні ефективних методів моніторингу водних екосистем, які не лише характеризували б екологічний режим, але й показували можливість використання конкретних водойм для рибогосподарської діяльності. На цьому тлі все більшої популярності набувають методи біоіндикації, які дозволяють зробити комплексну оцінку впливу антропогенних чинників на гідробіонтів та екосистему річки в цілому. Так як риби є одними із представників вищої ланки харчового ланцюга у водоймі, їх часто застосовують як організмибіоіндикатори, використовуючи зміни їх фізіологічних параметрів у якості біомаркерів. Карась сріблястий є одним з найпоширеніших видів риб в промисловій іхтіофауні Дніпропетровщини. Даний вид швидко пристосовується до змін навколишнього середовища, є достатньо пластичним та життєстійким, здатний швидко збільшувати свою кількість при потраплянні у нові умови існування. Але зазначимо, що не зважаючи на численні дослідження даного виду, механізми, які дозволяють йому швидко адаптуватися, залишаються недостатньо вивченими. Наукові праці, присвячені дослідженню карася сріблястого, зазвичай характеризують його зовнішню будову, розміри тіла, а також особливості його живлення, дихання та розмноження. Багато робіт присвячено питанню структури популяції даного виду в різних водоймах України та його частки в промислових виловах. Проте дослідженням, що характеризують морфофункціональні зміни, які

відбуваються в організмі карася сріблястого під впливом факторів середовища, приділено менше уваги. У зв'язку з цим, метою роботи було дослідити морфофункціональні особливості органів та тканин карася сріблястого річки Самара Дніпропетровської області яка характеризується високим ступенем антропогенного навантаження. Для досягнення даної мети було проаналізовано гідрохімічний стан р. Самара в межах Дніпропетровської області (поблизу с. Хащове, м. Новомосковськ та с. Новоселівка), визначено концентрацію важких металів у воді, досліджено морфометричні показники обраного виду, встановлено коефіцієнт вгодованості, вміст та коефіцієнт накопичення важких металів у м'язах риб. Проведено біохімічне дослідження крові, визначено цитометричні показники та патологічні зміни еритроцитів, вивчено особливості гістологічної структури та морфометричні показники клітин гепатопанкреасу та зябрової тканини, встановлено наявність гістопатологічних змін вказаних органів. Під час проведення досліджень користувалися загальноприйнятими методами із дотриманням норм біоетики. В ході дослідження було виявлено високий рівень мінералізації та загальної жорсткості в усіх дослідних точках р. Самара, що перевищували нормовані значення в середньому у 3,9 та 3,6 разів відповідно. У воді річки Самара встановлено перевищення ГДК за кадмієм, купрумом, нікелем та цинком (окрім с. Новоселівка). Найбільш напруженою за вмістом важких металів та рівнем мінералізації у воді є ділянка поблизу м. Новомосковськ. В даній точці було зафіксовано перевищення ГДК за вмістом кадмію у 1,8 разів, цинку у 1,6

разів, купруму у 15 разів, нікелю у 2,6 разів та мінералізації воду у 4,1 рази порівняно з нормованими значеннями. Під час дослідження вікової структури популяції карася сріблястого р. Самара було виявлено, що ядро її складають особини 5 – 6 річного віку. Дослідження статеві структури шестирічок даного виду виявило превалювання самців над самицями в середньому із таким співвідношенням: 66% до 34% поблизу с. Хащове та 62% до 38% поблизу м. Новомосковськ. Співвідношення статей у популяції карася сріблястого з уловів поблизу с. Новоселівка становила 58% самців до 42% самиць. Збільшення частки самців у популяції зазвичай свідчить про більший рівень впливу негативних факторів середовища на риб. Отже, переважання самців у популяціях карася сріблястого р. Самара опосередковано може бути результатом більш напруженого екологічного режиму водойми. Середньовиважена маса та промислова довжина риб з різних дослідних ділянок суттєво не відрізнялися, проте, були найбільшими поблизу с. Новоселівка і становили $270,4 \pm 4,6$ г та $19,41 \pm 0,18$ см відповідно.

34.37 Антропологія

34.03.24.0297/0824U000517

Войницька Олена Михайлівна
Індивідуальна анатомічна мінливість
тім'яних кісток склепіння черепа людини
зрілого віку: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний медичний
університет - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 572.5/.7; 611/612;591.4; 611;591.4

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота надає теоретичне обґрунтування та нове рішення актуального наукового завдання щодо вивчення індивідуальної анатомічної мінливості тим'яних кісток та їх ролі у загальній конструкції склепіння черепа. Проведені дослідження виконані на 130 препаратах кісткових структур голови дорослих людей із зібраної колекції кафедри анатомії людини Харківського національного медичного університету, в кількості 82 кісткових препаратів, включаючи ізольовані тим'яні кістки, а також 48 томограм, отриманих при обстеженні пацієнтів. В основу встановлення краніотипу покладено основний принцип – обчислення черепного індексу, який дозволяє класифікувати анатомічні об'єкти за формами будови голови. Для виявлення існуючих особливостей будови та форми тим'яних кісток було отримано такі краніометричні показники: довжина та ширина тим'яних горбів, тим'яна хорда та дуга, розраховували індекс кривизни тим'яної кістки. Проводились виміри кутових розмірів тим'яних кісток, площі, товщини кісткової стінки та її структурних елементів. Отримані дані проаналізовано для людей зрілого віку різного гендеру та трьох встановлених краніотипів. У результаті проведеного дослідження встановлено, що довжина тим'яних кісток поступово збільшується від людей з брахіцефальною формою голови та черепа з досягненням максимальних значень у людей з доліхоцефальною формою. Ширина тим'яних кісток характеризується найбільшими значеннями у брахіцефалів; у мезоцефалів усереднені значення, у доліхоцефалів зменшення параметрів. Тим'яні кістки мають дві крайні форми індивідуальної анатомічної мінливості: розширено-розгорнута у людей з брахіморфною конфігурацією голови та

черепа; подовжено-звужена – у людей із доліхоморфною конфігурацією, між ними зустрічаються багаточисельні усереднені форми, відмічені у людей з мезоморфним походженням. Для людини зрілого віку з брахікранічним типом будови голови характерна значна вираженість кривизни тим'яних кісток при коливанні індексу кривизни за рахунок збільшення широтних розмірів усіх відділів склепіння черепа. У людей з мезо- і доліхокранічним типом будови голови, відмічається зменшення кривизни та з'являється її згладженість на всю площу тим'яних кісток. Загальна товщина тим'яної кістки має чітко виражену залежність від встановленого краніотипу. Так, максимальні значення цього параметру спостерігаються у брахікранів, середні – у мезокранів, мінімальні – у доліхокранів, при цьому, у чоловіків середні показники загальної товщини тим'яної кістки, товщини зовнішньої та внутрішньої пластинки, товщини диплоїчної речовини на 0,2-0,3 мм більше ніж у жінок. Встановлено краніотопографічні співвідношення швів та країв тим'яних кісток у залежності від крайніх типів будови черепа: при брахікранії найбільші значення мають вінцевий та лусковий шви, при мезокранії відмічаються усереднені показники усіх вивчених швів, при доліхокранії наявне збільшення сагітального шва верхнього краю та ламбдоподібного шва, заднього краю тим'яних кісток, що підтверджено статистичними даними. Виявлення макроскопічних особливостей форми, розмірів і взаємовідношення відділів, країв і поверхонь тим'яних кісток дозволяють виробляти більш щадні оперативні прийоми, хірургічні доступи до тим'яних і потиличних часток головного мозку. При цьому відкриває нові технічні можливості по краніопластичним операціям,

виготовленню кісткових алотрансплантатів, їх комп'ютерно-графічному моделюванню і багато чому іншому.

34.39 Фізіологія людини і тварин. Моделювання розумових процесів

34.03.24.0298/0224U000574

Фотобіомодуляційна дія низькоінтенсивного світлового випромінювання оптичного діапазону спектра на систему крові щурів за умов цукрового діабету 1-го типу: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Люта Мар'яна Ярославівна, Сибірна Наталія Олександрівна - ДР 0119U002324, УДК 612;591.1

71

Дослідити особливості змін структурно-функціонального стану клітин периферичної крові за стрептозотоцин-індукованого цукрового діабету та низькоінтенсивної світлової терапії

34.03.24.0299/0824U000102

Гук Вікторія Олегівна Особливості системи кровообігу в осіб з різною теплочутливістю: Дис...Доктор філософії/Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 612;591.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена вивченню теплочутливості у молодих осіб віком 17-20 років, особливостей функціонування системи кровообігу, автономної регуляції, адаптаційного потенціалу та стресостійкості у них. Встановлено різні рівні теплочутливості у молодих людей віком 17-20 років. Встановлено більшу активність симпатичного відділу автономної нервової системи в осіб із вищою теплочутливістю, а в обстежуваних із нижчою – переважання тонусу парасимпатичної. Виявлено, що центральна гемодинаміка у молодих осіб із вищою чутливістю до тепла характеризується інтенсивнішою і неекономною діяльністю. У групі обстежуваних із нижчою теплочутливістю її робота є оптимальною і не напруженою. Досліджено, що в молодих осіб віком 17-20 років із вищою теплочутливістю периферійна гемодинаміка характеризується зниженням тонусу магістральних судин, більшою еластичністю артерій середнього калібру, посиленням артеріального кровонаповнення верхніх кінцівок, а також нижчим тонусом артерій середнього і дрібного калібру. А в осіб із нижчою чутливістю до тепла у вихідному стані достовірно менші час швидкого кровонаповнення і середня швидкість повільного кровонаповнення, а після теплової проби суттєвої зміни показників не виявлено, що вказує на достатню стійкість функціонування системи кровообігу у них. Встановлено, що особи з нижчою чутливістю до тепла мають вищий за середній рівень функціонального резерву серця, а також краще кисневе забезпечення організму, а обстежувані з вищою – нижчий за середній ступінь резервних можливостей та гіршу функцію кардіореспіраторної системи. Досліджено, що в осіб із

нижчою чутливістю до теплового фактора – задовільний адаптаційний потенціал, а в обстежуваних із вищою – спостерігається напруження механізмів адаптації, тобто пристосувальна діяльність їх організму здійснюється на межі можливостей і є ризик зриву адаптаційних процесів. Встановлено, що стресостійкість молодих людей із вищою теплочутливістю є меншою, а в осіб із нижчою чутливістю до теплового впливу – більшою. Отримано математичну модель прогнозування рівня теплочутливості, яка враховує найбільш значущі фактори, які впливають на встановлення вищої та нижчої чутливості до тепла (запитання опитувальника 1-6; відносне значення потужності хвиль низької частоти у % у серцевому ритмі після теплової проби; потужність спектру високочастотного компонента варіабельності у % від загальної потужності коливань до теплової проби; потужність спектру високочастотного компонента варіабельності у % від загальної потужності коливань після теплової проби; частота серцевих скорочень до теплової проби та частота серцевих скорочень після теплової проби), тому використання її дозволить вчасно виявляти осіб, які особливо сприйнятливі до дії підвищеної температури навколишнього середовища. Досліджено, що прийом рослинних адаптогенів покращує функціональний стан серцево-судинної системи осіб із вищою теплочутливістю.

34.03.24.0300/0824U000324

Корбуш Марія Юріївна Бар'єрна функція кишечника за дії карбонвмісних наночастинок-забруднювачів повітря природного та антропогенного походження: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет

імені Тараса Шевченка - Захищена; 1--
0.2024

УДК: 612.3;591.132

с. - Бібліогр.: назв

Бар'єрна функція кишечника є фундаментальним аспектом здоров'я організму та відіграє ключову роль у захисті організму від шкідливих речовин, токсинів та патогенних мікроорганізмів, які потрапляють у нього через шлунково-кишковий тракт (ШКТ). В основі бар'єрної функції кишечника лежить складна система механічних, біохімічних та імунологічних процесів, які контролюють проникнення речовин через епітеліальний шар кишечника. Крім того, кишкова мікробіота грає важливу роль у підтримці цілісності кишкового бар'єру, виробляючи корисні метаболіти, захищаючи від патогенів, та регулюючи імунну відповідь. Порушення бар'єрної функції кишечника може призвести до проникнення небезпечних агентів в організм, що у подальшому може сприяти розвитку різних захворювань, алергій та імунологічних порушень, зробивши організм більш вразливим перед інфекційними захворюваннями. Відомо, що порушення цілісності кишкового бар'єра може грати ключову роль у розвитку запальних захворювань кишечника, таких як хвороба Крона та виразковий коліт. Хоча точні механізми залишаються об'єктом активного дослідження, припускається, що таке порушення може сприяти хронічному запаленню, змінам у мікробіоті кишечника та втраті функції абсорбції.

34.41 Морфологія людини і тварин

34.03.24.0301/0224U000419

Ензими посттрансляційних модифікацій білків мікротрубочок, в якості мішеней для інгібування збудливості первинних ноціцептивних нейронів периферійної нервової системи: Заключний звіт/Державна установа "Інститут харчової біотехнології та геноміки Національної академії наук України"; Керівник Карпов Павло Андрійович - ДР 0120U104883, УДК 576.32/.36, 611;591.4, 004.942

224

Основна мета проекту полягає у визначенні ролі ензимів, що беруть участь в посттрансляційних модифікаціях (ПТМ) елементів мікротрубочок, у модуляції іонних каналів збудливих клітин ПНС та пошуку фармакологічних засобів впливу на ці молекулярні мішені. Можливість регулювати активність таких ензимів як HDAC6, aTAT1, TTLL1 або комплекс ELP3, може використовуватись для інноваційної корекції порушень, що виникають при хронічних больових станах різної етіології.

34.03.24.0302/0824U000517

Войницька Олена Михайлівна
Індивідуальна анатомічна мінливість тім'яних кісток склепіння черепа людини зрілого віку: Дис...Доктор філософії/
Харківський національний медичний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 572.5/.7; 611/612;591.4; 611;591.4

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота надає теоретичне обґрунтування та нове рішення актуального наукового завдання щодо

вивчення індивідуальної анатомічної мінливості тім'яних кісток та їх ролі у загальній конструкції склепіння черепа. Проведені дослідження виконані на 130 препаратах кісткових структур голови дорослих людей із зібраної колекції кафедри анатомії людини Харківського національного медичного університету, в кількості 82 кісткових препаратів, включаючи ізольовані тім'яні кістки, а також 48 томограм, отриманих при обстеженні пацієнтів. В основу встановлення краніотипу покладено основний принцип – обчислення черепного індексу, який дозволяє класифікувати анатомічні об'єкти за формами будови голови. Для виявлення існуючих особливостей будови та форми тім'яних кісток було отримано такі краніометричні показники: довжина та ширина тім'яних горбів, тім'яна хорда та дуга, розраховували індекс кривизни тім'яної кістки. Проводились виміри кутових розмірів тім'яних кісток, площі, товщини кісткової стінки та її структурних елементів. Отримані дані проаналізовано для людей зрілого віку різного гендеру та трьох встановлених краніотипів. У результаті проведеного дослідження встановлено, що довжина тім'яних кісток поступово збільшується від людей з брахіцефальною формою голови та черепа з досягненням максимальних значень у людей з доліхоцефальною формою. Ширина тім'яних кісток характеризується найбільшими значеннями у брахіцефалів; у мезоцефалів усереднені значення, у доліхоцефалів зменшення параметрів. Тім'яні кістки мають дві крайні форми індивідуальної анатомічної мінливості: розширено-розгорнута у людей з брахіморфною конфігурацією голови та черепа; подовжено-звужена – у людей із доліхоморфною конфігурацією, між ними зустрічаються багаточисельні усереднені

форми, відмічені у людей з мезоморфним походженням. Для людини зрілого віку з брахікранічним типом будови голови характерна значна вираженість кривизни тім'яних кісток при коливанні індексу кривизни за рахунок збільшення широтних розмірів усіх відділів склепіння черепа. У людей з мезо- і доліхокранічним типом будови голови, відмічається зменшення кривизни та з'являється її згладженість на всю площу тім'яних кісток. Загальна товщина тім'яної кістки має чітко виражену залежність від встановленого краніотипу. Так, максимальні значення цього параметру спостерігаються у брахікранів, середні – у мезокранів, мінімальні – у доліхокранів, при цьому, у чоловіків середні показники загальної товщини тім'яної кістки, товщини зовнішньої та внутрішньої пластинки, товщини диплоїчної речовини на 0,2-0,3 мм більше ніж у жінок. Встановлено краніотопографічні співвідношення швів та країв тім'яних кісток у залежності від крайніх типів будови черепа: при брахікранії найбільші значення мають вінцевий та лусковий шви, при мезокранії відмічаються усереднені показники усіх вивчених швів, при доліхокранії наявне збільшення сагітального шва верхнього краю та ламбдоподібного шва, заднього краю тім'яних кісток, що підтверджено статистичними даними. Виявлення макроскопічних особливостей форми, розмірів і взаємовідношення відділів, країв і поверхонь тім'яних кісток дозволяють виробляти більш щадні оперативні прийоми, хірургічні доступи до тім'яних і потиличних часток головного мозку. При цьому відкриває нові технічні можливості по краніопластичним операціям, виготовленню кісткових алотрансплантатів, їх комп'ютерно-

графічному моделюванню і багато чому іншому.

34.03.24.0303/0824U000517

Войницька Олена Михайлівна
Індивідуальна анатомічна мінливість тім'яних кісток склепіння черепа людини зрілого віку: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний медичний університет - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 572.5/.7; 611/612;591.4; 611;591.4

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота надає теоретичне обґрунтування та нове рішення актуального наукового завдання щодо вивчення індивідуальної анатомічної мінливості тім'яних кісток та їх ролі у загальній конструкції склепіння черепа. Проведені дослідження виконані на 130 препаратах кісткових структур голови дорослих людей із зібраної колекції кафедри анатомії людини Харківського національного медичного університету, в кількості 82 кісткових препаратів, включаючи ізольовані тім'яні кістки, а також 48 томограм, отриманих при обстеженні пацієнтів. В основу встановлення краніотипу покладено основний принцип – обчислення черепного індексу, який дозволяє класифікувати анатомічні об'єкти за формами будови голови. Для виявлення існуючих особливостей будови та форми тім'яних кісток було отримано такі краніометричні показники: довжина та ширина тім'яних горбів, тім'яна хорда та дуга, розраховували індекс кривизни тім'яної кістки. Проводились виміри кутових розмірів тім'яних кісток, площі, товщини кісткової стінки та її структурних елементів. Отримані дані проаналізовано для людей зрілого віку

різного гендеру та трьох встановлених краніотипів. У результаті проведеного дослідження встановлено, що довжина тім'яних кісток поступово збільшується від людей з брахіцефальною формою голови та черепа з досягненням максимальних значень у людей з доліхоцефальною формою. Ширина тім'яних кісток характеризується найбільшими значеннями у брахіцефалів; у мезоцефалів усереднені значення, у доліхоцефалів зменшення параметрів. Тім'яні кістки мають дві крайні форми індивідуальної анатомічної мінливості: розширено-розгорнута у людей з брахіморфною конфігурацією голови та черепа; подовжено-звужена – у людей із доліхоморфною конфігурацією, між ними зустрічаються багаточисельні усереднені форми, відмічені у людей з мезоморфним походженням. Для людини зрілого віку з брахікранічним типом будови голови характерна значна вираженість кривизни тім'яних кісток при коливанні індексу кривизни за рахунок збільшення широтних розмірів усіх відділів склепіння черепа. У людей з мезо- і доліхокранічним типом будови голови, відмічається зменшення кривизни та з'являється її згладженість на всю площу тім'яних кісток. Загальна товщина тім'яної кістки має чітко виражену залежність від встановленого краніотипу. Так, максимальні значення цього параметру спостерігаються у брахікранів, середні – у мезокранів, мінімальні – у доліхокранів, при цьому, у чоловіків середні показники загальної товщини тім'яної кістки, товщини зовнішньої та внутрішньої пластинки, товщини диплоїчної речовини на 0,2-0,3 мм більше ніж у жінок. Встановлено краніотопографічні співвідношення швів та країв тім'яних кісток у залежності від крайніх типів будови черепа: при брахікранії найбільші значення мають

вінцевий та лусковий шви, при мезокранії відмічаються усереднені показники усіх вивчених швів, при доліхокранії наявне збільшення сагітального шва верхнього краю та ламбдоподібного шва, заднього краю тім'яних кісток, що підтверджено статистичними даними. Виявлення макроскопічних особливостей форми, розмірів і взаємовідношення відділів, країв і поверхонь тім'яних кісток дозволяють виробляти більш щадні оперативні прийоми, хірургічні доступи до тім'яних і потиличних часток головного мозку. При цьому відкриває нові технічні можливості по краніопластичним операціям, виготовленню кісткових алотрансплантатів, їх комп'ютерно-графічному моделюванню і багато чому іншому.

34.43 Імунологія

34.03.24.0304/0224U000578

Дослідження реактивного мікрооточення як фактора прогресії раку передміхурової залози (2.2.5.453): Заключний звіт/Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького Національної академії наук України; Керівник Задворний Тарас Володимирович - ДР 0122U002081, УДК 577.2:616-006, 612.017.1:[616-092.19+612.112.3], 616-079.4, 616-006

191

Дослідження імуногістоархітекtonіки і епігенетичного статусу клітин РПЗ та ідентифікація ознак реактивного мікрооточення раку передміхурової залози асоційованих з високим ризиком прогресії пухлинного процесу.

34.45 Фармакологія

34.03.24.0305/0224U000571

Теоретичне, методологічне та практичне обґрунтування комплексної реабілітації та ефективні методи контролю за станом здоров'я осіб з органічними та функціональними порушеннями: Заключний звіт/Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича; Керівник Доцюк Лідія Георгіївна - ДР 0118U004148, УДК 615

158

Розробити уніфіковані комплексні програми фізичної реабілітації осіб із органічними та функціональними порушеннями, дослідити та оцінити їхню ефективність за допомогою стандартизованих методів контролю стану здоров'я, провести всебічне теоретико-методологічне обґрунтування використання розроблених реабілітаційних програм в практиці охорони здоров'я.

34.49 Радіаційна біологія

34.03.24.0306/0224U000439

Розробка нових підходів до оцінки радіаційно-індукованих та радіаційно-індуцибельних пошкоджень генома соматичних клітин людини.: Заклучний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Курінний Денис Аркадійович - ДР 0123U101597, УДК 577.21, 575::539.1

72

Розробка комплексної системи оцінки мішеневого та немішеневого впливу іонізуючого випромінювання на геном лімфоцитів периферичної крові для визначення індивідуальної радіочутливості людини.

34.55 Біокібернетика

34.03.24.0307/0224U000473

Молекулярні механізми регулювання та різноспрямоване модулювання транспорту збуджуючих та гальмівних нейромедіаторів у пресинапсі у нормі та за умов нейропатологій: Заклучний звіт/Інститут біохімії ім. О. В. Палладіна Національної академії наук України; Керівник Борисова Тетяна Олександрівна - ДР 0119U002509, УДК 612.8:007

251

Вивчення механізмів регуляції та рецептор-опосередкованої модуляції екзоцитозу та активного транспорту нейромедіаторів у пресинапсі в нормі та за умов , що призводять до розвитку нейропатологій

37 ГЕОФІЗИКА

37.01 Загальні питання геофізики

37.03.24.0308/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заклучний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464,

669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669;
620.193:669.018.8, 550.3:504 ,
550.8:553.3/.9 , 524.6

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних каталізаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його

збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H₂, HD та HeH⁺ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінуючими за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

37.03.24.0309/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669; 620.193:669.018.8, 550.3:504 , 550.8:553.3/.9 , 524.6

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів,

розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних катализаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H_2 , HD та HeH^+ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінантними за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

37.03.24.0310/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669;

620.193:669.018.8, 550.3:504 ,
550.8:553.3/.9 , 524.6

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних катализаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання

і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H_2 , HD та HeH^+ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінантними за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

37.15 Геомагнетизм і верхні шари атмосфери. Земний магнетизм (геомагнетизм). Дослідження верхніх шарів атмосфери космічними засобами

37.03.24.0311/0224U000348

Ідентифікація і моделювання колективних процесів у ближньому космосі: Заключний звіт/Інститут космічних досліджень НАН України та ДКА України; Керівник Черемних Олег Костянтинович - ДР 0119U101286, УДК 550.38;551.510.53, 550.385.21, 523.98;551.521:523.9;551.590.21

244

Основною метою є оновлення існуючих уявлень про близький космос як про складну відкриту нелінійну систему, що може бути модельована та досліджена шляхом застосування сучасних методів обчислювальної математики, аналізу та інтерпретації спостережуваних процесів на Сонці, в магнітосфері та іоносфері Землі.

37.03.24.0312/0224U000348

Ідентифікація і моделювання колективних процесів у ближньому космосі: Заключний звіт/Інститут космічних досліджень НАН України та ДКА України; Керівник Черемних Олег Костянтинович - ДР 0119U101286, УДК 550.38;551.510.53, 550.385.21, 523.98;551.521:523.9;551.590.21

244

Основною метою є оновлення існуючих уявлень про близький космос як про складну відкриту нелінійну систему, що може бути модельована та досліджена шляхом застосування сучасних методів обчислювальної математики, аналізу та інтерпретації спостережуваних процесів на Сонці, в магнітосфері та іоносфері Землі.

37.21 Метеорологія

37.03.24.0313/0224U000583

Дослідження ефективності засобів захисту об'єктів інфраструктури станції «Академік Вернадський» від впливу кліматичних навантажень: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Бурау Надія Іванівна - ДР 0123U103991, УДК 53.072;53:004, 551.5.001.57

161

Обґрунтування на основі імітаційного моделювання засобів пасивного захисту об'єктів інфраструктури станції «Академік Вернадський», які експлуатуються у важкодоступних місцях

під впливом значних природних навантажень

37.03.24.0314/0224U000583

Дослідження ефективності засобів захисту об'єктів інфраструктури станції «Академік Вернадський» від впливу кліматичних навантажень: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Бурау Надія Іванівна - ДР 0123U103991, УДК 53.072;53:004, 551.5.001.57

161

Обґрунтування на основі імітаційного моделювання засобів пасивного захисту об'єктів інфраструктури станції «Академік Вернадський», які експлуатуються у важкодоступних місцях під впливом значних природних навантажень

37.27 Гідрологія суші

37.03.24.0315/0224U000540

Вплив деяких метеорологічних чинників на формування гідрохімічного режиму малих водойм урбанізованої території в сучасних умовах: Заключний звіт/Інститут гідробіології Національної академії наук України; Керівник Линник Петро Микитович - ДР 0121U100403, УДК 556.531.3/.4;556.541.3/.4;556.551.3/.4;556.561.3/.4, 556.531; 556.551

179

Вивчення особливостей формування гідрохімічного режиму малих водойм урбанізованої території за зміни

погодних умов, що відбуваються останнім часом і пов'язані з кліматичними змінами, зокрема з підвищенням температури, зниженням обсягів поверхневого стоку і рівня води, зростанням ролі підземного живлення тощо. Встановлення причинно-наслідкових змін у формуванні гідрохімічного режиму у малих водоймах урбанізованої території та обґрунтування рекомендацій щодо поліпшення якості водного середовища як середовища мешкання гідробіонтів.

37.03.24.0316/0224U000540

Вплив деяких метеорологічних чинників на формування гідрохімічного режиму малих водойм урбанізованої території в сучасних умовах: Заключний звіт/Інститут гідробіології Національної академії наук України; Керівник Линник Петро Микитович - ДР 0121U100403, УДК 556.531.3/.4;556.541.3/.4;556.551.3/.4;556.561.3/.4, 556.531; 556.551

179

Вивчення особливостей формування гідрохімічного режиму малих водойм урбанізованої території за зміни погодних умов, що відбуваються останнім часом і пов'язані з кліматичними змінами, зокрема з підвищенням температури, зниженням обсягів поверхневого стоку і рівня води, зростанням ролі підземного живлення тощо. Встановлення причинно-наслідкових змін у формуванні гідрохімічного режиму у малих водоймах урбанізованої території та обґрунтування рекомендацій щодо поліпшення якості водного середовища як середовища мешкання гідробіонтів.

37.29 Гляціологія

37.03.24.0317/0224U000373

Удосконалення методів прогнозування лавин свіжого, хуртовинного та мокрого снігу в Українських Карпатах на основі досліджень регіональних лавиноутворювальних чинників та лавинної небезпеки території в умовах зміни клімату: Заключний звіт/Український гідрометеорологічний інститут Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної академії наук України; Керівник Аксюк Олександр Миколайович - ДР 0121U109067, УДК 551.322;551.321.7;551.578.46

76

Дослідити сучасні умови лавиноутворення в районах сніголавинних станцій Плай та Пожежевська. Оновити причинно-наслідкові зв'язки порогових значень критеріїв настання лавинної небезпеки. Скорегувати прогностичні криві. Отримати удосконалені методи прогнозування лавин свіжого, хуртовинного та мокрого снігу в Українських Карпатах.

37.03.24.0318/0224U000373

Удосконалення методів прогнозування лавин свіжого, хуртовинного та мокрого снігу в Українських Карпатах на основі досліджень регіональних лавиноутворювальних чинників та лавинної небезпеки території в умовах зміни клімату: Заключний звіт/Український гідрометеорологічний інститут Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної академії наук України; Керівник Аксюк

Олександр Миколайович - ДР 0121U109067, УДК 551.322;551.321.7;551.578.46

76

Дослідити сучасні умови лавиноутворення в районах сніголавинних станцій Плай та Пожежевська. Оновити причинно-наслідкові зв'язки порогових значень критеріїв настання лавинної небезпеки. Скорегувати прогностичні криві. Отримати удосконалені методи прогнозування лавин свіжого, хуртовинного та мокрого снігу в Українських Карпатах.

37.31 Фізика Землі

37.03.24.0319/0224U000461

Геофізичні дослідження глибинної будови, еволюції та геодинаміки зони зчленування Східно - Європейської та Західно - Європейської платформ (TESZ - Транс-Європейська структурна зона) у зв'язку з прогнозом пошуків корисних копалин.: Заключний звіт/Інститут геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук України; Керівник Верпахівська Олександра Олегівна, Омельченко Віктор Данилович - ДР 0119U000076, УДК 550.83:504

278

Вивчення глибинної будови західного регіону України з застосуванням сучасних методик обробки та інтерпретації сейсмічних даних; виділення в зоні зчленування Східно - Європейської та Західно-Європейської платформ областей з активними геодинамічними процесами, які мають складну геологічну будову і можуть

містити пастки вуглеводнів; пошук глибинних розломних зон, зон контакту між блоками, які є міграційними шляхами перерозподілу нафтогазових сумішей; оцінка теоретичної перспективи доцільності проведення пошукових робіт на заході України.

37.03.24.0320/0224U000461

Геофізичні дослідження глибинної будови, еволюції та геодинаміки зони зчленування Східно - Європейської та Західно - Європейської платформ (TESZ - Транс-Європейська структурна зона) у зв'язку з прогнозом пошуків корисних копалин.: Заключний звіт/Інститут геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук України; Керівник Верпахівська Олександра Олегівна, Омельченко Віктор Данилович - ДР 0119U000076, УДК 550.83:504

278

Вивчення глибинної будови західного регіону України з застосуванням сучасних методик обробки та інтерпретації сейсмічних даних; виділення в зоні зчленування Східно - Європейської та Західно-Європейської платформ областей з активними геодинамічними процесами, які мають складну геологічну будову і можуть містити пастки вуглеводнів; пошук глибинних розломних зон, зон контакту між блоками, які є міграційними шляхами перерозподілу нафтогазових сумішей; оцінка теоретичної перспективи доцільності проведення пошукових робіт на заході України.

38 ГЕОЛОГІЯ

38.19 Геолого-геофізичні дослідження глибинної будови Землі

38.03.24.0321/0224U000476

Сейсмічні та геофізичні спостереження на платформній частині території України у 2019-2023 рр.: Заключний звіт/Інститут геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук України; Керівник Кендзера Олександр Володимирович, Лисинчук Дмитро Володимирович - ДР 0119U000078, УДК 550.348.436;551.24:550.34

258

Одержання матеріалів сейсмічних та пов'язаних з ними геофізичних спостережень на платформній частині території України, необхідних для вивчення сейсмічності, сейсмічної небезпеки та геодинаміки території України і суміжних районів. Забезпечення об'єктивними даними - робіт в галузі сейсмічного захисту населення, економіки країни, робіт з вивчення глибинної будови і динаміки земної кори для ефективного землекористування та зменшення ризику від загрозливих природних процесів. Визначення кількісних параметрів прогнозованих сейсмічних впливів для цілей сейсмостійкого проектування і будівництва. Забезпечення функціонування і подальший розвиток мережі сейсмічних і геофізичних станцій на території платформних областей України.

38.03.24.0322/0224U000476

Сейсмічні та геофізичні спостереження на платформній частині території

України у 2019-2023 рр.: Заключний звіт/Інститут геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук України; Керівник Кендзера Олександр Володимирович, Лисинчук Дмитро Володимирович - ДР 0119U000078, УДК 550.348.436;551.24:550.34

258

Одержання матеріалів сейсмічних та пов'язаних з ними геофізичних спостережень на платформній частині території України, необхідних для вивчення сейсмічності, сейсмічної небезпеки та геодинаміки території України і суміжних районів. Забезпечення об'єктивними даними - робіт в галузі сейсмічного захисту населення, економіки країни, робіт з вивчення глибинної будови і динаміки земної кори для ефективного землекористування та зменшення ризику від загрозливих природних процесів. Визначення кількісних параметрів прогнозованих сейсмічних впливів для цілей сейсмостійкого проектування і будівництва. Забезпечення функціонування і подальший розвиток мережі сейсмічних і геофізичних станцій на території платформних областей України.

38.33 Геохімія

38.03.24.0323/0824U000486

Гулько Володимир Володимирович
Геохронологія та природа чарнокітоїдів
Верхнього Побужжя: Дис...Доктор
філософії/ Інститут геохімії, мінералогії
та рудоутворення імені М. П. Семененка -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 550.4:551.2;550.4:551.3; 550.93;
549.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

Метою даної роботи є визначення часу формування та джерела родоначальних магм чарнокітоїдів Побужжя методами ізотопної геохімії. У роботі, на основі геологічного матеріалу, відбраного із кар'єрів Верхнього Побужжя, були використані наступні методи дослідження: ізотопні - Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr і Lu-Hf, метод ICP-MS з використанням аналізатора ELEMENT-2 та мінералогічні дослідження цирконів. Аналітичні дослідження виконувались в лабораторіях Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення ім. М.П.Семененка НАН України та в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Дослідження ізотопних систем U-Pb, Lu-Hf, Sm-Nd в одиничних зернах методами локального ізотопного аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію як про вік цирконів, так і про геохімічні особливості протоліту даних порід. Дослідження цирконів із «корових» ендербітів (проба 110/79) і «ювенільних» (проби 117/79 і 127/79) було проведено в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Ізотопний склад гафнію визначали окремо за допомогою мультиколекторного приладу Nu Plasma II. При цьому абляційні кратери розміщувались поблизу кратерів уран-свинцевого датування. Чарноендербіт 110/79 (Сабарів), мав дуже складну геологічну історію. Вік окремих зерен варіює в діапазоні від 1800 до 3400 млн років. Навпаки, ендербіт 117/79 представлений скупченням точок навколо значення 2080 млн років на конкордії, що майже співпадає з попередніми даними 2096 млн років.

38.03.24.0324/0824U000486

Гулько Володимир Володимирович
Геохронологія та природа чарнокітоїдів
Верхнього Побужжя: Дис...Доктор
філософії/ Інститут геохімії, мінералогії
та рудоутворення імені М. П. Семененка -
Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 550.4:551.2;550.4:551.3; 550.93;
549.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

Метою даної роботи є визначення часу формування та джерела родоначальних магм чарнокітоїдів Побужжя методами ізотопної геохімії. У роботі, на основі геологічного матеріалу, відбраного із кар'єрів Верхнього Побужжя, були використані наступні методи дослідження: ізотопні - Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr і Lu-Hf, метод ICP-MS з використанням аналізатора ELEMENT-2 та мінералогічні дослідження цирконів. Аналітичні дослідження виконувались в лабораторіях Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення ім. М.П.Семененка НАН України та в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Дослідження ізотопних систем U-Pb, Lu-Hf, Sm-Nd в одиничних зернах методами локального ізотопного аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію як про вік цирконів, так і про геохімічні особливості протоліту даних порід. Дослідження цирконів із «корових» ендербітів (проба 110/79) і «ювенільних» (проби 117/79 і 127/79) було проведено в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Ізотопний склад гафнію визначали окремо за допомогою мультиколекторного приладу Nu Plasma II. При цьому абляційні кратери розміщувались поблизу кратерів уран-свинцевого датування. Чарноендербіт 110/79 (Сабарів), мав дуже складну

геологічну історію. Вік окремих зерен варіює в діапазоні від 1800 до 3400 млн років. Навпаки, ендербіт 117/79 представлений скупченням точок навколо значення 2080 млн років на конкордії, що майже співпадає з попередніми даними 2096 млн років.

38.03.24.0325/0824U000486

Гулько Володимир Володимирович
Геохронологія та природа чарнокітоїдів
Верхнього Побужжя: Дис...Доктор
філософії/ Інститут геохімії, мінералогії
та рудоутворення імені М. П. Семененка -
Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 550.4:551.2;550.4:551.3; 550.93;
549.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

Метою даної роботи є визначення часу формування та джерела родоначальних магм чарнокітоїдів Побужжя методами ізотопної геохімії. У роботі, на основі геологічного матеріалу, відбраного із кар'єрів Верхнього Побужжя, були використані наступні методи дослідження: ізотопні - Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr і Lu-Hf, метод ICP-MS з використанням аналізатора ELEMENT-2 та мінералогічні дослідження цирконів. Аналітичні дослідження виконувались в лабораторіях Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення ім. М.П.Семененка НАН України та в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Дослідження ізотопних систем U-Pb, Lu-Hf, Sm-Nd в одиничних зернах методами локального ізотопного аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію як про вік цирконів, так і про геохімічні особливості протоліту даних порід. Дослідження цирконів із «корових» ендербітів (проба

110/79) і «ювенільних» (проби 117/79 і 127/79) було проведено в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Ізотопний склад гафнію визначали окремо за допомогою мультиколекторного приладу Nu Plasma II. При цьому абляційні кратери розміщувались поблизу кратерів уран-свинцевого датування. Чарноендербіт 110/79 (Сабарів), мав дуже складну геологічну історію. Вік окремих зерен варіює в діапазоні від 1800 до 3400 млн років. Навпаки, ендербіт 117/79 представлений скупченням точок навколо значення 2080 млн років на конкордії, що майже співпадає з попередніми даними 2096 млн років.

38.03.24.0326/0824U000486

Гулько Володимир Володимирович
Геохронологія та природа чарнокітоїдів
Верхнього Побужжя: Дис...Доктор
філософії/ Інститут геохімії, мінералогії
та рудоутворення імені М. П. Семененка -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 550.4:551.2;550.4:551.3; 550.93;
549.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

Метою даної роботи є визначення часу формування та джерела родоначальних магм чарнокітоїдів Побужжя методами ізотопної геохімії. У роботі, на основі геологічного матеріалу, відбраного із кар'єрів Верхнього Побужжя, були використані наступні методи дослідження: ізотопні - Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr і Lu-Hf, метод ICP-MS з використанням аналізатора ELEMENT-2 та мінералогічні дослідження цирконів. Аналітичні дослідження виконувались в лабораторіях Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення ім.

М.П.Семененка НАН України та в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Дослідження ізотопних систем U-Pb, Lu-Hf, Sm-Nd в одиничних зернах методами локального ізотопного аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію як про вік цирконів, так і про геохімічні особливості протоліту даних порід. Дослідження цирконів із «корових» ендербітів (проба 110/79) і «ювенільних» (проби 117/79 і 127/79) було проведено в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Ізотопний склад гафнію визначали окремо за допомогою мультиколекторного приладу Nu Plasma II. При цьому абляційні кратери розміщувались поблизу кратерів уран-свинцевого датування. Чарноендербіт 110/79 (Сабарів), мав дуже складну геологічну історію. Вік окремих зерен варіює в діапазоні від 1800 до 3400 млн років. Навпаки, ендербіт 117/79 представлений скупченням точок навколо значення 2080 млн років на конкордії, що майже співпадає з попередніми даними 2096 млн років.

38.35 Мінералогія

38.03.24.0327/0824U000486

Гулько Володимир Володимирович
Геохронологія та природа чарнокітоїдів
Верхнього Побужжя: Дис...Доктор
філософії/ Інститут геохімії, мінералогії
та рудоутворення імені М. П. Семененка -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 550.4:551.2;550.4:551.3; 550.93;
549.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

Метою даної роботи є визначення часу формування та джерела родоначальних

магм чарнокітоїдів Побужжя методами ізотопної геохімії. У роботі, на основі геологічного матеріалу, відбраного із кар'єрів Верхнього Побужжя, були використані наступні методи дослідження: ізотопні - Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr і Lu-Hf, метод ICP-MS з використанням аналізатора ELEMENT-2 та мінералогічні дослідження цирконів. Аналітичні дослідження виконувались в лабораторіях Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення ім. М.П.Семененка НАН України та в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Дослідження ізотопних систем U-Pb, Lu-Hf, Sm-Nd в одиничних зернах методами локального ізотопного аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію як про вік цирконів, так і про геохімічні особливості протоліту даних порід. Дослідження цирконів із «корових» ендербітів (проба 110/79) і «ювенільних» (проби 117/79 і 127/79) було проведено в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Ізотопний склад гафнію визначали окремо за допомогою мультиколекторного приладу Nu Plasma II. При цьому абляційні кратери розміщувались поблизу кратерів уран-свинцевого датування. Чарноендербіт 110/79 (Сабарів), мав дуже складну геологічну історію. Вік окремих зерен варіює в діапазоні від 1800 до 3400 млн років. Навпаки, ендербіт 117/79 представлений скупченням точок навколо значення 2080 млн років на конкордії, що майже співпадає з попередніми даними 2096 млн років.

38.03.24.0328/0824U000486

Гулько Володимир Володимирович
Геохронологія та природа чарнокітоїдів
Верхнього Побужжя: Дис...Доктор
філософії/ Інститут геохімії, мінералогії

та рудоутворення імені М. П. Семененка -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 550.4:551.2;550.4:551.3; 550.93;
549.2/.8

с. - Бібліогр.: назв

Метою даної роботи є визначення часу формування та джерела родоначальних магм чарнокітоїдів Побужжя методами ізотопної геохімії. У роботі, на основі геологічного матеріалу, відбраного із кар'єрів Верхнього Побужжя, були використані наступні методи дослідження: ізотопні - Sm-Nd, U-Pb, Rb-Sr і Lu-Hf, метод ICP-MS з використанням аналізатора ELEMENT-2 та мінералогічні дослідження цирконів. Аналітичні дослідження виконувались в лабораторіях Інституту геохімії, мінералогії і рудоутворення ім. М.П.Семененка НАН України та в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Дослідження ізотопних систем U-Pb, Lu-Hf, Sm-Nd в одиничних зернах методами локального ізотопного аналізу дозволяє отримати об'єктивну інформацію як про вік цирконів, так і про геохімічні особливості протоліту даних порід. Дослідження цирконів із «корових» ендербітів (проба 110/79) і «ювенільних» (проби 117/79 і 127/79) було проведено в центрі ім. John de Laeter університету Curtin University, Перт, Австралія. Ізотопний склад гафнію визначали окремо за допомогою мультиколекторного приладу Nu Plasma II. При цьому абляційні кратери розміщувались поблизу кратерів уран-свинцевого датування. Чарноендербіт 110/79 (Сабарів), мав дуже складну геологічну історію. Вік окремих зерен варіює в діапазоні від 1800 до 3400 млн років. Навпаки, ендербіт 117/79 представлений скупченням точок навколо

значення 2080 млн років на конкордії, що майже співпадає з попередніми даними 2096 млн років.

38.57 Методи пошуку і розвідування родовищ корисних копалин

38.03.24.0329/0224U000454

Універсальний апаратурно-методичний комплекс для проведення каротажу в процесі буріння нафтогазових свердловин і визначення параметрів колекторів в режимі реального часу: Заключний звіт/Інститут геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук України; Керівник Бондаренко Максим Сергійович - ДР 0121U100306, УДК 550.832

151

На основі теоретичних, експериментальних, дослідно-конструкторських, методичних, метрологічних і свердловинних досліджень розробити універсальний апаратурно-методичний комплекс (АМК), призначений для проведення каротажу в процесі буріння нафтогазових свердловин і для визначення петрофізичних та інших параметрів нафтогазових колекторів в режимі реального часу

38.03.24.0330/0224U000454

Універсальний апаратурно-методичний комплекс для проведення каротажу в процесі буріння нафтогазових свердловин і визначення параметрів колекторів в режимі реального часу: Заключний звіт/Інститут геофізики ім. С. І. Субботіна Національної академії наук

України; Керівник Бондаренко Максим Сергійович - ДР 0121U100306, УДК 550.832

151

На основі теоретичних, експериментальних, дослідно-конструкторських, методичних, метрологічних і свердловинних досліджень розробити універсальний апаратурно-методичний комплекс (АМК), призначений для проведення каротажу в процесі буріння нафтогазових свердловин і для визначення петрофізичних та інших параметрів нафтогазових колекторів в режимі реального часу

39 ГЕОГРАФІЯ

39.01 Загальні питання географії

39.03.24.0331/0224U000250

Технологія геоінформаційного оцінювання надання екосистемних послуг міськими зеленими зонами: Заключний звіт/Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Керівник Корогода Наталія Петрівна - ДР 0123U102786, УДК 91.001.5; 91.001.57; 91:51Ф7; 91:007

388

Розробити технологію геоінформаційного оцінювання й картографічного відображення ефективності та потенційної можливості виконання міськими зеленими зонами екосистемних послуг; технологія має бути орієнтована на опрацювання невизначеної та

обмеженої інформації й доступною для використання фахівцями, що займаються містопланувальною діяльністю.

39.03.24.0332/0224U000250

Технологія геоінформаційного оцінювання надання екосистемних послуг міськими зеленими зонами: Заключний звіт/Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Керівник Корогода Наталія Петрівна - ДР 0123U102786, УДК 91.001.5; 91.001.57; 91:51Ф7; 91:007

388

Розробити технологію геоінформаційного оцінювання й картографічного відображення ефективності та потенційної можливості виконання міськими зеленими зонами екосистемних послуг; технологія має бути орієнтована на опрацювання невизначеної та обмеженої інформації й доступною для використання фахівцями, що займаються містопланувальною діяльністю.

39.19 Фізична географія

39.03.24.0333/0824U000506

Воронін Владіслав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна -
Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9;
504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоекологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоекологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку геоекологічного стану лісів, засобами ландшафтно-екологічного планування; проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне

використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-екологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1. межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2. долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним чином, сосною та ділянки листяних лісів заплав річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насаджені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг. У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових

ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-екологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-екологічного планування. Проведено аналіз наявних екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки лісових ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки.

39.03.24.0334/0824U000506

Воронін Владіслав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний

університет імені В. Н. Каразіна -
Захищена; 1.-0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9;
504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоекологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоекологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку геоекологічного стану лісів, засобами ландшафтно-екологічного планування; проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах

відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-екологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1. межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2. долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним чином, сосною та ділянки листяних лісів заплав річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насажені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг.

У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-екологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-екологічного планування. Проведено аналіз наявних екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки лісових ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки.

39.03.24.0335/0824U000506

Воронін Владіслав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна -
Захищена; 1--0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9;
504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоecологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоecологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку

геоекологічного стану лісів, засобами ландшафтно-екологічного планування; проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-екологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1. межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2.

долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним чином, сосною та ділянки листяних лісів заплавлів річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насаджені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг. У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-екологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-екологічного планування. Проведено аналіз наявних екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції

екосистемних послуг на основі геоекологічної оцінки лісових ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоекологічної оцінки.

39.03.24.0336/0824U000506

Воронін Владіслав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9; 504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоекологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоекологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час

експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку геоекологічного стану лісів, засобами ландшафтно-екологічного планування; проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-екологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність

просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1. межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2. долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним чином, сосною та ділянки листяних лісів заплав річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насаджені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг. У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-екологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-екологічного планування. Проведено аналіз наявних

екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки лісових ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки.

41 АСТРОНОМІЯ

41.01 Загальні питання астрономії

41.03.24.0337/0224U000493

Чисельне моделювання динамічної еволюції злиття галактик, галактичних підсистем та надмасивних чорних дір із використанням пост-ньютонівської динаміки: Заключний звіт/Головна астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Берцик Петер Петерович, Велесь Олександр Анатолійович - ДР 0119U000084, УДК 524.7, 52:002

87

Однією з основних задач проекту є вивчення динамічного злиття надмасивних чорних дір у галактичних ядрах, які проходять фазу злиття. Будуть отримані частотно-часові та амплітудно-частотні картини злиття надмасивних чорних дір для набору різних червоних зміщень взаємодіючих галактик. Буде

проведено широке параметричне дослідження злиття надмасивних чорних дір, ґрунтуючись на чисельному моделюванні злиття галактик і галактичних підсистем (ядра галактик). Планується підтримка поточного стану бази даних (БД) Об'єднаного цифрового архіву Української віртуальної обсерваторії (ОЦА УкрВО), модернізація програмного забезпечення для організації доступу та пошуку даних в ОЦА УкрВО, наповнення БД і ОЦА новими даними, програмне забезпечення зв'язку ОЦА УкрВО зі світовими базами астрономічних даних, підтримка та розвиток функціональності сайтів УкрВО та DBGPA (інтерфейс бази даних ОЦА).

41.15 Астрометрія

41.03.24.0338/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а

також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних

дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням

19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

41.03.24.0339/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики,

отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної

структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасний даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне

астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

41.03.24.0340/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях

за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У

першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу

кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано

тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

41.03.24.0341/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє

використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R = 0$

8.15кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням

запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagittarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

41.17 Астрофізика

41.03.24.0342/0224U000301

Конденсат Бозе-Ейнштейна в якості кандидата темної матерії: Заключний звіт/Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Керівник Горбар Едуард Володимирович - ДР 0123U103548, УДК 52:539.12

51

Дослідження надплинного самогравітуючого Бозе-Ейнштейнівського конденсату з ненульованим кутовим моментом як основної фізичної складової холодної темної матерії (ХТМ), зосередженої в гало галактик та їх скупчень. З метою узгодження такої моделі ХТМ зі спостережуваними даними буде досліджено квантові властивості цієї моделі ХТМ та послідовно проаналізовано її солітонну структуру та вивчено стійкість та динаміку такої ХТМ.

41.27 Зоряні системи

41.03.24.0343/0224U000493

Чисельне моделювання динамічної еволюції злиття галактик, галактичних підсистем та надмасивних чорних дір із використанням пост-ньютонівської динаміки: Заключний звіт/Головна астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Берцик Петер Петерович, Велесь Олександр Анатолійович - ДР 0119U000084, УДК 524.7, 52:002

87

Однією з основних задач проекту є вивчення динамічного злиття надмасивних чорних дір у галактичних ядрах, які проходять фазу злиття. Будуть отримані частотно-часові та амплітудно-частотні картини злиття надмасивних чорних дір для набору різних червоних зміщень взаємодіючих галактик. Буде проведено широке параметричне дослідження злиття надмасивних чорних дір, ґрунтуючись на чисельному моделюванні злиття галактик і галактичних підсистем (ядра галактик). Планується підтримка поточного стану бази даних (БД) Об'єднаного цифрового архіву Української віртуальної обсерваторії (ОЦА УкрВО), модернізація програмного забезпечення для організації доступу та пошуку даних в ОЦА УкрВО, наповнення БД і ОЦА новими даними, програмне забезпечення зв'язку ОЦА УкрВО зі світовими базами астрономічних даних, підтримка та розвиток функціональності сайтів УкрВО та DBGRA (інтерфейс бази даних ОЦА).

41.03.24.0344/0224U000493

Чисельне моделювання динамічної еволюції злиття галактик, галактичних підсистем та надмасивних чорних дір із використанням пост-ньютонівської динаміки: Заключний звіт/Головна астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Берцик Петер Петерович, Велесь Олександр Анатолійович - ДР 0119U000084, УДК 524.7, 52:002

87

Однією з основних задач проекту є вивчення динамічного злиття надмасивних чорних дір у галактичних ядрах, які проходять фазу злиття. Будуть отримані частотно-часові та амплітудно-частотні картини злиття надмасивних чорних дір для набору різних червоних зміщень взаємодіючих галактик. Буде проведено широке параметричне дослідження злиття надмасивних чорних дір, ґрунтуючись на чисельному моделюванні злиття галактик і галактичних підсистем (ядра галактик). Планується підтримка поточного стану бази даних (БД) Об'єднаного цифрового архіву Української віртуальної обсерваторії (ОЦА УкрВО), модернізація програмного забезпечення для організації доступу та пошуку даних в ОЦА УкрВО, наповнення БД і ОЦА новими даними, програмне забезпечення зв'язку ОЦА УкрВО зі світовими базами астрономічних даних, підтримка та розвиток функціональності сайтів УкрВО та DBGRA (інтерфейс бази даних ОЦА).

41.03.24.0345/0224U000493

Чисельне моделювання динамічної еволюції злиття галактик, галактичних підсистем та надмасивних чорних дір із використанням пост-ньютонівської динаміки: Заключний звіт/Головна

астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Берцик Петер Петерович, Велесь Олександр Анатолійович - ДР 0119U000084, УДК 524.7, 52:002

87

Однією з основних задач проекту є вивчення динамічного злиття надмасивних чорних дір у галактичних ядрах, які проходять фазу злиття. Будуть отримані частотно-часові та амплітудно-частотні картини злиття надмасивних чорних дір для набору різних червоних зміщень взаємодіючих галактик. Буде проведено широке параметричне дослідження злиття надмасивних чорних дір, ґрунтуючись на чисельному моделюванні злиття галактик і галактичних підсистем (ядра галактик). Планується підтримка поточного стану бази даних (БД) Об'єднаного цифрового архіву Української віртуальної обсерваторії (ОЦА УкрВО), модернізація програмного забезпечення для організації доступу та пошуку даних в ОЦА УкрВО, наповнення БД і ОЦА новими даними, програмне забезпечення зв'язку ОЦА УкрВО зі світовими базами астрономічних даних, підтримка та розвиток функціональності сайтів УкрВО та DBGRA (інтерфейс бази даних ОЦА).

41.03.24.0346/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів.

Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь

моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagitarius-Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

41.03.24.0347/0824U000511

Денищенко Софія Іванівна Структурні особливості галактики Чумацький шлях за результатами кінематичного аналізу: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 521.8;521.9; 517.95 ; 524.6 ; 520

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена визначенню параметрів спіральних рукавів Галактики, отриманих за допомогою кінематичних трасерів, що базуються на даних космічної місії GaiaDR3. Одним із структурних елементів Чумацького Шляху є спіральна структура, а її вивчення є важливим завданням в астрономії, яке і досі залишається актуальним. В роботі було запропоновано новий підхід до визначення трасерів спіральної структури, що базується на дослідженні кінематики зоряних полів, а також метод їх отримання. В якості трасерів, використовувались центроїди сферичних областей зорь радіусом 0.5 кпс, швидкості деформацій в яких, вздовж координатної осі R циліндричної галактоцентричної системи координат, є незначущими. Для дослідження кінематики в сферичних зоряних областях, в дисертаційній роботі було проведено в межах моделі Огороднікова-Мілна кінематичний аналіз 19 млн. зорь за даними Gaia DR3, абсолютна зоряна величина яких менше 4-х, що дозволяє використовувати їх на великих відстанях від Сонця. Для отримання параметрів спіралей галактики Чумацький Шлях, в роботі було застосовано метод, що ґрунтується на побудові діаграми «позиційний кут – логарифм відстані», і який зазвичай, використовується для визначення параметрів спіральної структури Галактики за даними різних

трасерів. Хід дисертаційної роботи висвітлюється в трьох розділах. У першому розділі представлено огляд літературних джерел. Описано розвиток уявлень про структуру та особливості Галактики. Описано підсистеми Галактики та їх взаємозв'язок з поняттям «населення». Наводяться приклади робіт з результатами визначення параметрів спіральної структури та її схематичних зображень за допомогою різних трасерів. Кратко представлено огляд теорій механізму виникнення спіральної структури Галактики та описано головні проблеми її вивчення. Приведено опис сучасних даних про спіральні рукави галактики Чумацький Шлях. У другому розділі дисертації розглядаються математичні методи, що були використані в рамках дослідження. Розглядаються системи координат, що використовуються в роботі, а також кінематичні моделі, які часто застосовуються в кінематичних дослідженнях Галактики. Описується метод визначення параметрів спіральних рукавів Галактики за допомогою діаграми “позиційний кут - логарифм відстані”. У третьому розділі приведено результати визначення в попередніх роботах кінематичних параметрів за даними Gaia DR3 та приведено обґрунтування використання кінематичного методу. Показано, що положення центроїдів з незначущими $M + 11$, можна розглядати як кінематичні трасери спіральних рукавів з відстанню від Сонця $R_0 = 8.15$ кпс. Представлено запропонований автором, оригінальний спосіб відбору кінематичних трасерів, що належать конкретним спіральним рукавам Галактики, на основі аналізу радіальних швидкостей. Приведена таблиця отриманих параметрів спіральних рукавів Галактики та проведено порівняння отриманих результатів з результатами

інших авторів. Проведено оцінку ефективності запропонованого методу кінематичних трасерів та отримання параметрів спіральних рукавів Галактики, як на модельних так і на спостережних даних та зроблено висновки. Головні наукові результати, що були отримані у роботі. 1. Обґрунтовано використання компонент тензора швидкості деформації для вивчення спіральної структури Галактики. 2. Для вирішення рівнянь моделі O-M положення та швидкості зірок, що мають повне 5-параметричне астрометричне рішення та радіальна швидкість в каталозі Gaia DR3, були обчислені в локальній галактичній системі координат. 3. Створено програмне забезпечення для обробки даних, розрахунків та побудови галактичних спіральних рукавів згідно із запропонованим у роботі методом. 4. У межах досліджуваної ділянки Галактики отримано оцінки кінематичних параметрів моделі O-M з використанням 19 млн. зорь створеної вибірки. 5. Вперше, використовуючи підвибірку центроїдів тих сферичних областей, в яких величина кінематичного параметра $M + 11$ виявилася незначущою, було побудовано розподіл таких центроїдів в Галактичній площині. 6. Вперше реалізовано, запропонований автором спосіб відбору центроїдів сферичних областей, які мають $M + 11 \approx 0$ і належать до конкретного спірального рукава. 7. Отримано оцінки параметрів спіральних рукавів Галактики з використанням запропонованого методу. Отримані оцінки параметрів показують добру узгодженість з результатами, отриманими іншими авторами та значно більш високу точність їх визначення. На їх основі, шляхом екстраполяції за межі наявних даних, побудовано спіральну схему, на яку накладено сегменти галактичних рукавів Scutum- Centaurus, Sagitarius-

Carina, Perseus, Norma-Outer, а також локального рукава Orion. 8. Виконано тестування запропонованого методу шляхом порівняння результатів із результатами, отриманими динамічним методом та шляхом співставлення морфологічних особливостей макетної Галактики.

41.29 Космологія

41.03.24.0348/0224U000377

Властивості матерії при високих енергіях та в галактиках в епоху вторинної іонізації Всесвіту: Заключний звіт/Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова Національної академії наук України; Керівник Ізотов Юрій Іванович - ДР 0123U102248, УДК 52, 524.8, 539.12/.17

36

Пропонується дослідження фундаментальних властивостей матерії внаслідок зіткнень релятивістських частинок та властивостей раннього Всесвіту на різних етапах його еволюції. Дослідження включає два періоди глобальних фазових перетворень у Всесвіті — перехід від кварк-глюонної плазми до адронної плазми на ранньому етапі та вторинна іонізація речовини на пізньому етапі еволюції Всесвіту. Пропонується розробити модель генерації первинного магнітного поля та отримати обмеження на його властивості для перевірки засобами спостережної астрономії. Дослідження передбачає використання власних і архівних експериментальних даних, які отримано на Великому Адронному Колайдері, Космічному телескопі ім. Хаббла (в ультрафіолетовому діапазоні), Космічному телескопі ім. Джеймса Вебба

(в інфрачервоному діапазоні) та радіоспостереження випромінювання та поглинання, спричинених надтонким розщепленням енергетичного стану нейтрального водню.

41.51 Обсерваторії. Інструменти, прилади та методи астрономічних спостережень

41.03.24.0349/0224U000315

Динаміка аерозольного забруднення атмосфери за супутниковими та синхронними наземними спостереженнями для розробки інформаційних технологій моніторингу якості повітря: Заключний звіт/Головна астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Сосонкін Михайло Григорович - ДР 0121U111565, УДК 520.2/.8

35

Оцінка забруднення повітря аерозольними частинками PM_{2.5}/PM₁₀ *insitu* та з використанням супутникових даних, визначення складу обладнання для пункту моніторингу з передачею даних до мережі Інтернет. Створення прототипу мережі моніторингу якості повітря за індикативними показниками забруднення PM_{2.5}, PM₁₀, у якості інформаційного ресурсу як інструменту обґрунтування управлінських рішень щодо оцінки безпеки здоров'ю мешканців міста Києва. Оцінка можливості використання нових засобів досліджень мікрофізичних властивостей аерозолів шляхом валідації результатів за даними сонячного фотометру CE318N-EBS9, як базового приладу мережі AERONET.

41.03.24.0350/0224U000315

Динаміка аерозольного забруднення атмосфери за супутниковими та синхронними наземними спостереженнями для розробки інформаційних технологій моніторингу якості повітря: Заключний звіт/Головна астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Сосонкін Михайло Григорович - ДР 0121U111565, УДК 520.2/.8

35

Оцінка забруднення повітря аерозольними частинками PM_{2.5}/PM₁₀ *insitu* та з використанням супутникових даних, визначення складу обладнання для пункту моніторингу з передачею даних до мережі Інтернет. Створення прототипу мережі моніторингу якості повітря за індикативними показниками забруднення PM_{2.5}, PM₁₀, у якості інформаційного ресурсу як інструменту обґрунтування управлінських рішень щодо оцінки безпеки здоров'ю мешканців міста Києва. Оцінка можливості використання нових засобів досліджень мікрофізичних властивостей аерозолів шляхом валідації результатів за даними сонячного фотометру CE318N-EBS9, як базового приладу мережі AERONET.

41.03.24.0351/0224U000315

Динаміка аерозольного забруднення атмосфери за супутниковими та синхронними наземними спостереженнями для розробки інформаційних технологій моніторингу якості повітря: Заключний звіт/Головна астрономічна обсерваторія Національної академії наук України; Керівник Сосонкін Михайло Григорович - ДР 0121U111565, УДК 520.2/.8

Оцінка забруднення повітря аерозольними частинками PM_{2.5}/PM₁₀ *insitu* та з використанням супутникових даних, визначення складу обладнання для пункту моніторингу з передачею даних до мережі Інтернет. Створення прототипу мережі моніторингу якості повітря за індикативними показниками забруднення PM_{2.5}, PM₁₀, у якості інформаційного ресурсу як інструменту обґрунтування управлінських рішень щодо оцінки небезпеки здоров'ю мешканців міста Києва. Оцінка можливості використання нових засобів досліджень мікрофізичних властивостей аерозолів шляхом валідації результатів за даними сонячного фотометру CE318N-EBS9, як базового приладу мережі AERONET.

41.03.24.0352/0824U000539

Ло Іян ... Проектування та оптимізація антенної решітки за допомогою спеціальних матриць: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 520.27;520.874; 621.372.8; 520.6.04/.08:523.62; 520.6.04/.08:523.31-852; 520.876:523.62; 520.876:523.31-852; 52Ф77

с. - Бібліогр.: назв

Мета дослідження. Дослідження зосереджено на розробці нових методів побудови планарних розріджених антенних решіток (РАР), зокрема для радіотелескопів (8–80 МГц). Були запропоновані інноваційні методики з використанням латинських квадратів та їхніх трикутних матриць, які дають задовільні результати. Ключові внески

включають перше використання латинських квадратних матриць у конструюванні РАР, новаторство в поєднанні кругових різницевих множин і латинських квадратних матриць, а також інтеграцію латинських квадратних матриць з їхніми нижчими трикутними аналогами. Запроваджений матричний метод є ефективним, прямим і простим порівняно з ітераційними підходами. Цей новий підхід забезпечує повне охоплення просторової частоти в планарних РАР, призначених для радіоастрономії. Структура та зміст дисертаційної роботи: РОЗДІЛ 1 містить огляд історії досліджень розповсюдження радіохвиль і теорії антен. У дисертації вводяться ключові параметри, такі як діаграма спрямованості, ширина основного пелюстки (ШОП), середній рівень бічних пелюсток (РБП), коефіцієнт заповнення, резервування та просторова частота. Крім того, пояснюється традиційний матричний метод побудови РАР. РОЗДІЛ 2 досліджує побудову РАР на основі латинських квадратів. Алгоритм використовує значення елементів матриць з «латинських» квадратів для обчислення координат РАР, утворюючи інтерферометр між сусідніми елементами. Демонструється синтез великих РАР на основі компонентних квадратів з використанням вбудованих латинських квадратів, а характеристики аналізуються за різних зсувів і поворотів. Взаємні повороти всередині синтезованої сітки покращують її характеристики. Дослідження пропонує нові можливості для створення РАР з низькими коефіцієнтами та прийнятними рівнями бічних пелюсток, перевершуючи попередні методи, засновані на циклічно-різницевих множин (ЦРМ). РОЗДІЛ 3 зосереджена на побудові РАР з використанням латинських квадратів із ЦРМ як елементами, використовуючи

традиційний алгоритм із глави 1. Отримані масиви демонструють майже повне покриття просторової частоти з мінімальною надмірністю. РАР на основі латинських квадратів з елементами ЦРМ перевершують інші конфігурації, відкриваючи нові перспективи для великих РАР зі знизеними коефіцієнтами заповнення та резервування. РОЗДІЛ 4 представляє новий метод синтезу РАР, заснований на латинському квадраті та його трикутній матриці. Цей ефективний підхід забезпечує повне покриття просторової частоти, зменшує компактність масиву та загальну кількість, одночасно ефективно зменшуючи РБП. Незважаючи на велику кількість елементів, РАР зберігає фіксовану геометрію та постійні характеристики. РОЗДІЛ 5 представляє порівняльний аналіз з використанням антени радіоастрономічного телескопа 25 МГц як елемента РАР. Нові підходи для побудови нееквідистантних плоских РАР на основі математичних структур, таких як магічні квадрати та латинські квадрати (включаючи циклічні різницеві набори як елементи), демонструють унікальні властивості. Методологія характеризується простотою та ефективністю, уникаючи складної нелінійності, пов'язаної з традиційним дизайном РАР. Він використовує прості математичні концепції, такі як множення матриць, вкладення та генерація елементів. Крім того, цей підхід є регулярним, масштабованим, поєднує нелінійність і багатовимірність і має значний майбутній потенціал для комплексної системи проектування оптимізації РАР, прокладаючи шлях для систематичних досліджень і баз знань. ВИСНОВОК містить вичерпний огляд дисертації, представляючи нові методи прямого проектування для плоских РАР на основі спеціальних матриць.

Підкреслюючи їхні переваги (низька вартість, низька SLL, низька надмірність із повним охопленням просторової частоти) та різноманітність застосувань (зокрема в радіоастрономії), у висновку обговорюються перспективи та потенційні переваги. Однак визнаються критичні недоліки в поточних дослідженнях, включаючи відсутність пілотних вимірювань, відсутність розуміння конкретних сценаріїв застосування, потребу в подальшому математичному розвитку та важливість аналізу систем обробки сигналів в інтеграції РАР. Ці визначені області для вдосконалення пропонують цінні напрямки для майбутніх досліджень і розробок.

41.03.24.0353/0824U000539

Ло Іян ... Проектування та оптимізація антенної решітки за допомогою спеціальних матриць: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1--0.2024

УДК: 520.27;520.874; 621.372.8; 520.6.04/.08:523.62; 520.6.04/.08:523.31-852; 520.876:523.62; 520.876:523.31-852; 52Ф77

с. - Бібліогр.: назв

Мета дослідження. Дослідження зосереджено на розробці нових методів побудови планарних розріджених антенних решіток (РАР), зокрема для радіотелескопів (8–80 МГц). Були запропоновані інноваційні методики з використанням латинських квадратів та їхніх трикутних матриць, які дають задовільні результати. Ключові внески включають перше використання латинських квадратних матриць у

конструюванні РАР, новаторство в поєднанні кругових різницевих множин і латинських квадратних матриць, а також інтеграцію латинських квадратних матриць з їхніми нижчими трикутними аналогами. Запроваджений матричний метод є ефективним, прямим і простим порівняно з ітераційними підходами. Цей новий підхід забезпечує повне охоплення просторової частоти в планарних РАР, призначених для радіоастрономії. Структура та зміст дисертаційної роботи: РОЗДІЛ 1 містить огляд історії досліджень розповсюдження радіохвиль і теорії антен. У дисертації вводяться ключові параметри, такі як діаграма спрямованості, ширина основного пелюстки (ШОП), середній рівень бічних пелюсток (РБП), коефіцієнт заповнення, резервування та просторова частота. Крім того, пояснюється традиційний матричний метод побудови РАР. РОЗДІЛ 2 досліджує побудову РАР на основі латинських квадратів. Алгоритм використовує значення елементів матриці з «латинських» квадратів для обчислення координат РАР, утворюючи інтерферометр між сусідніми елементами. Демонструється синтез великих РАР на основі компонентних квадратів з використанням вбудованих латинських квадратів, а характеристики аналізуються за різних зсувів і поворотів. Взаємні повороти всередині синтезованої сітки покращують її характеристики. Дослідження пропонує нові можливості для створення РАР з низькими коефіцієнтами та прийнятними рівнями бічних пелюсток, перевершуючи попередні методи, засновані на циклічно-різницевих множин (ЦРМ). РОЗДІЛ 3 зосереджена на побудові РАР з використанням латинських квадратів із ЦРМ як елементами, використовуючи традиційний алгоритм із глави 1. Отримані масиви демонструють майже

повне покриття просторової частоти з мінімальною надмірністю. РАР на основі латинських квадратів з елементами ЦРМ перевершують інші конфігурації, відкриваючи нові перспективи для великих РАР зі зниженими коефіцієнтами заповнення та резервування. РОЗДІЛ 4 представляє новий метод синтезу РАР, заснований на латинському квадраті та його трикутній матриці. Цей ефективний підхід забезпечує повне покриття просторової частоти, зменшує компактність масиву та загальну кількість, одночасно ефективно зменшуючи РБП. Незважаючи на велику кількість елементів, РАР зберігає фіксовану геометрію та постійні характеристики. РОЗДІЛ 5 представляє порівняльний аналіз з використанням антени радіоастрономічного телескопа 25 МГц як елемента РАР. Нові підходи для побудови нееквідистантних плоских РАР на основі математичних структур, таких як магічні квадрати та латинські квадрати (включаючи циклічні різницеві набори як елементи), демонструють унікальні властивості. Методологія характеризується простотою та ефективністю, уникаючи складної нелінійності, пов'язаної з традиційним дизайном РАР. Він використовує прості математичні концепції, такі як множення матриць, вкладення та генерація елементів. Крім того, цей підхід є регулярним, масштабованим, поєднує нелінійність і багатовимірність і має значний майбутній потенціал для комплексної системи проектування оптимізації РАР, прокладаючи шлях для систематичних досліджень і баз знань. ВИСНОВОК містить вичерпний огляд дисертації, представляючи нові методи прямого проектування для плоских РАР на основі спеціальних матриць. Підкреслюючи їхні переваги (низька вартість, низька SLL, низька надмірність

із повним охопленням просторової частоти) та різноманітність застосувань (зокрема в радіоастрономії), у висновку обговорюються перспективи та потенційні переваги. Однак визнаються критичні недоліки в поточних дослідженнях, включаючи відсутність пілотних вимірювань, відсутність розуміння конкретних сценаріїв застосування, потребу в подальшому математичному розвитку та важливість аналізу систем обробки сигналів в інтеграції РАР. Ці визначені області для вдосконалення пропонують цінні напрямки для майбутніх досліджень і розробок.

43 ЗАГАЛЬНІ ТА КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДНИЧИХ І ТОЧНИХ НАУК

43.01 Точні науки

43.03.24.0354/0224U000299

Вивчення механізмів впливу надлишку заліза в організмі на гормонально-метаболическі порушення стромально-гемопоетичного мікрооточення у дітей з гострими лейкеміями та дітей- мешканців радіоактивно забруднених територій після аварії на ЧАЕС: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Бруслова Катерина Михайлівна - ДР 0121U107585, УДК 520

114

Оцінка гормонально-метаболических змін стромально-гемопоетичного мікрооточення у дітей, хворих на гострі лейкемії, та дітей- мешканців радіоактивно забруднених територій після аварії на ЧАЕС з надлишком заліза в організмі для підвищення ефективності діагностики та лікувально-профілактичних заходів.

44 ЕНЕРГЕТИКА

44.29 Електроенергетика

44.03.24.0355/0224U000448

Моделювання та дослідження фізичних процесів в елементах енергетичних машин з метою підвищення їх ефективності та надійності: Заключний звіт/Інститут проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного Національної академії наук України; Керівник Русанов Андрій Вікторович - ДР 0119U000655, УДК 519.713;519.711:53, 621.31

579

Підвищення економічності та надійності роботи енергетичних машин за допомогою сучасних ефективних методів математичного і фізичного моделювання тривимірної в'язкої та нев'язкої течії рідини і газу; проведення досліджень робочих процесів та розробка на їх основі високоефективних проточних частин енергетичних машин; моделювання зв'язаних задач аерогідродинаміки та пружних коливань лопаткових апаратів; аналіз міцності та динаміки елементів конструкцій енергетичних машин з урахуванням гідропружних ефектів, нестационарних силових та сейсмічних впливів.

44.03.24.0356/0824U000448

Фесенко Артем Петрович Інвертор з широким діапазоном регулювання вхідної напруги та покращеними масогабаритними параметрами:

Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Чернігівська політехніка" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 621.311

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена вирішенню важливого та актуального наукового завдання – оптимізації масогабаритних параметрів перетворювача у складі систем електричного живлення на основі фотоелектричних перетворювачів (ФЕП), а саме імпульсного інвертора у складі автономних стаціонарних систем живлення шляхом огляду, аналізу, порівняння, розрахунків, обґрунтування вибору та впровадження комплексу науково-практичних технічних і програмних методів та засобів. Частка джерел відновлюваної енергетики в загальносвітовій генерації зростає протягом останніх десятиліть. Системи на основі фотоелектричних перетворювачів (ФЕП) забезпечують відносно невисокий відсоток навіть серед інших джерел «зеленої» енергетики. Проте саме сонячна генерація демонструє сталий та динамічний ріст протягом останніх десятиліть. Такі системи наділені рядом суттєвих переваг, таких як: можливість розміщення будь-де без прив'язки до географічних умов, відсутність шкідливих викидів в процесі генерації енергії, відсутність рухомих частин, можливість монтажу на будь-які тверді горизонтальні чи нахилені поверхні, включаючи дахи житлових

будинків, можливість роботи як на централізовану електромережу, так і в автономному режимі. Одним із ключових елементів системи сонячної енергетики окрім власне ФЕП є напівпровідниковий перетворювач, що забезпечує перетворення енергії постійного струму в звичний для побутових приладів змінний струм. Особливістю роботи перетворювача з ФЕП в якості джерела напруги є коливання вхідної напруги в широкому діапазоні при зміни зовнішніх умов. Вартість, габаритні розміри, маса, металоемність таких перетворювачів пропорційні їх максимальній потужності. В ході аналізу наявних комерційних рішень було визначено, що висока вартість та значні масогабаритні параметри подібних перетворювачів спричинені значною металоемністю пасивних елементів, стримують більш широке впровадження подібних систем. За результатами порівняльного аналізу та математичного моделювання ряду рішень було обрано як найбільш перспективну комбіновану топологію з високочастотною імпульсною частиною та низькочастотним ланцюжком розгортки. Функціонально запропонована імпульсна частина генерує струм що за формою відповідає модулю синусоїди, а ланцюжок розгортки забезпечує зміну знаку вихідної напруги. При цьому активні компоненти імпульсної частини працюють з високою частотою комутацію в десятки кілогерц, а ключі ланцюжка розгортки комутуються з частотою мережевої напруги. Такий розподіл дозволив оптимізувати параметри транзисторів відповідно до умов роботи в кожній з ланок, виходячи з очікуваного розподілу статичних та динамічних втрат, а також зменшити вартість компонентів ланцюжка розгортки. Було запропоновано замкнену систему керування перетворювачем з

трирівневою широтно-імпульсною модуляцією (ШІМ). Система керування (СК) реалізує постійний моніторинг струму та напруги ФЕМ та вихідного струму перетворювача що дозволяє ефективно підтримувати форму вихідного струму та напруги в широкому діапазоні зміни вхідної напруги. СК формує декілька груп сигналів керування для різних частин перетворювача: високочастотні ШІМ-сигнали з фазовими зсувами для керування паралельними ланками імпульсної частини та низькочастотні сигнали для керування ключами ланцюжка розгортки. Для порівняльного аналізу ефективності обраного підходу з чергуванням фаз та ланцюжком розгортки було розроблено математичну модель втрат в напівпровідникових елементах. Дана модель дозволяє оцінювати статичні та динамічні втрати в транзисторах з врахуванням кількості паралельних модулів, параметрів ключів, потужності перетворювача, вхідної напруги. Виходячи з отриманих за результатами математичного моделювання даних, оптимальним є застосування двох паралельних модулів. За умови застосування трьох модулів ККД та енергія в котушках індуктивності не зазнають суттєвих змін, за умови ускладнення системи керування та збільшення розмірів друкованої плати перетворювача. За результатами аналітичного огляду, математичного та імітаційного моделювання для подальшої практичної реалізації та натурних експериментів було обрано топологію з двома паралельними ланцюжками імпульсної ланки та ланцюжком розгортки. Розроблено та реалізовано експериментальний макет перетворювача потужністю 1 кВт що дозволяє оцінити ефективність запропонованої топології в діапазоні потужності від 160 Вт до 1 кВт.

Максимальна експериментально досягнута ефективність в режимі підвищення напруги складає понад 96% при потужності понад 450 Вт, в режимі зниження напруги понад 97% за потужності понад 650 Вт. Експериментально отримані результати повністю підтверджують теоретично очікувані та отримані за результатами математичного моделювання. Розроблена математична модель є універсальним інструментом оцінки ефективності обраного підходу для перетворювачів даного класу та сфери застосування, що відкриває шлях для подальших досліджень та модифікації інверторів з широким діапазоном регулювання вхідної потужності та оптимізованими масогабаритними параметрами.

44.31 Теплоенергетика. Теплотехніка

44.03.24.0357/0224U000393

Ексергетичне обґрунтування нестационарних режимів та характеристик комбінованого тепло- та холодозабезпечення енергоефективних будівель на основі теплонасосних систем: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Волощук Володимир Анатолійович - ДР 0122U001750, УДК 620.9:662.6; 621.1

252

Підвищення ефективності систем тепло- та холодозабезпечення з урахуванням суттєвого підвищення енергоефективності будинків та використання КТНУ, здатних працювати в комбінації із іншими установками,

використовувати декілька джерел теплоти і одночасно забезпечувати потреби обігріву, охолодження та гарячого водопостачання, шляхом розроблення методів, моделей, засобів та алгоритмів проектування й управління такими системами на основі сумісного застосування як першого так і другого законів термодинаміки, їх поєднання із економічним та екологічним оцінюванням, а також за рахунок відповідного інформаційного забезпечення.

44.03.24.0358/0824U000478

Мороз Олег Сергійович Зниження термічних напружень і підвищення терміну служби елементів енергетичного обладнання шляхом використання стабілізаторних пальників.: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 621.311.22; 620.9:662.92; 658.264

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню впливу змінного в просторі і часі високотемпературного поля продуктів згоряння в топковому просторі на характеристики міцності, напружено-деформований стану, мало циклової втомленості, пошкодження енергетичного обладнання, а також підвищенню ефективності та надійності елементів, які мають високу температуру, шляхом використання нових схем і конструкцій пальникових пристроїв, які також дозволяють використовувати альтернативні види палив. В роботі показана актуальність теми, яка пов'язана з тим, що значна кількість енергетичних

та промислових об'єктів – котлів, печей, підігрівачів, сушил, газотурбінних установок тощо, які використовуються в енергетиці та промисловості України, характеризується значною моральною та фізичною зношеністю, вимагає ремонту і покращення ефективності роботи. Виконано огляд роботоспроможності металів при високих температурах, надійність роботи, проаналізовано характеристики міцності металу при високих температурах і робота в нестационарних температурних умовах, в тому числі в умовах температурної нерівномірності. Розглянуті основні джерела температурної нерівномірності в енергетичному обладнанні. Експериментальні дослідження виконувались з використанням обладнання кафедри ТАЕ і відповідної вимірювальної апаратури. Розглянуто фактори, які впливають на термонапружений стан високотемпературного обладнання і запропонована методика розрахунку залишкового ресурсу високотемпературних елементів. Для дослідження теплового стану трубопроводів котла виконувалась побудова 3D просторового аналога топкового простору котлоагрегату. Виконане моделювання і аналіз допомогли запобігти дорогим і тривалим експериментам. Були послідовно виконані гідрогазодинамічний розрахунок і вибрана модель турбулентності. Розрахунки виконувались з використанням програмного комплексу ANSYS Fluent. Користуючись розробленою методикою, на підставі виміряних або розрахованих температур, можна орієнтовно розрахувати термонапружений стан енергетичного обладнання і термін експлуатації до руйнування. Створена комп'ютерна модель дозволила гнучко

змінювати і отримати відповідне поле температур перед патрубком. В мікрофакельних стабілізаторних пальниках є можливість впливати на профіль температури газів в повздовжньому і поперечному перерізах конструктивними засобами – зміною кроку стабілізаторів та їх ширини, зміною (або прикриттям) подачі газу на окремі стабілізатори, відносним зміщенням стабілізаторів вздовж і поперек потоку. З метою розширення використання альтернативних газів в енергетиці і промисловості були розроблені і дослідженні мікрофакельні стабілізаторні пальники для спалювання забаластованих газових палив. Розроблено метод і конструкції стабілізаторних пальникових пристроїв, які забезпечують підвищення сталості горіння забаластованого палива при концентрації домішок від 0 % до 100 % (відсутність палива - подача баласту). Для цього прийнята комбінована технологія подачі палив, при якій струмені низькорекційного палива проходять через високо температурні факели і відбувається сталий процес горіння обох палив незалежно від концентрації домішки з забаластованому паливі. Потужність пальника підтримується за рахунок збільшення витрати палива, яке подається на стабілізуючий факел. Сталість і довжина загального факелу визначається характеристиками запалюючого факелу. Розроблено три варіанти модулів стабілізаторних пальників з різними схемами подачі альтернативного і стабілізуючого палив. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що . - вперше за допомогою комплексу ANSYS Fluent розроблена програма визначення термічного і термо-напруженого стану високотемпературних елементів енергетичного обладнання; -

розроблена програма розрахункової оцінки терміну експлуатації високотемпературних елементів в стаціонарних і змінних режимах; - доповнені експериментальні дані і уточнені залежності щодо вирівнювання характеристик газового потоку в топковому просторі при використанні стабілізаторних пальників; - показана можливість регулювання поля температур газів в топковому просторі зміною конструктивних параметрів стабілізаторних пальників; - вперше запропонована технологія спалювання забаластованих низько реакційних газових палив в стабілізаторних пальниках; - вперше розроблено і досліджено моделі стабілізаторних пальників для спалювання альтернативних низько реакційних газових палив; - отримані експериментальні дані та одержані узагальнюючі залежності стосовно характеристик робочого процесу горіння газів різного складу, який може суттєво змінюватись під час роботи. Ключові слова: пошкодження, модель, ремонт, термін служби, граничні умови, газифікація, котлоагрегат, пальник, струмінь, газове паливо, термонапруженість, біомаса.

44.03.24.0359/0824U000478

Мороз Олег Сергійович Зниження термічних напружень і підвищення терміну служби елементів енергетичного обладнання шляхом використання стабілізаторних пальників.: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 621.311.22; 620.9:662.92; 658.264

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженню впливу змінного в просторі і часі високотемпературного поля продуктів згоряння в топковому просторі на характеристики міцності, напружено-деформований стану, мало циклової втомленості, пошкодження енергетичного обладнання, а також підвищенню ефективності та надійності елементів, які мають високу температуру, шляхом використання нових схем і конструкцій паликових пристроїв, які також дозволяють використовувати альтернативні види палив. В роботі показана актуальність теми, яка пов'язана з тим, що значна кількість енергетичних та промислових об'єктів – котлів, печей, підігрівачів, сушил, газотурбінних установок тощо, які використовуються в енергетиці та промисловості України, характеризується значною моральною та фізичною зношеністю, вимагає ремонту і покращення ефективності роботи. Виконано огляд роботоспроможності металів при високих температурах, надійність роботи, проаналізовано характеристики міцності металу при високих температурах і робота в нестационарних температурних умовах, в тому числі в умовах температурної нерівномірності. Розглянуті основні джерела температурної нерівномірності в енергетичному обладнанні. Експериментальні дослідження виконувались з використанням обладнання кафедри ТАЕ і відповідної вимірювальної апаратури. Розглянуто фактори, які впливають на термонапружений стан високотемпературного обладнання і запропонована методика розрахунку залишкового ресурсу високотемпературних елементів. Для дослідження теплового стану

трубопроводів котла виконувалась побудова 3D просторового аналога топкового простору котлоагрегату. Виконане моделювання і аналіз допомогли запобігти дорогим і тривалим експериментам. Були послідовно виконані гідрогазодинамічний розрахунок і вибрана модель турбулентності. Розрахунки виконувались з використанням програмного комплексу ANSYS Fluent. Користуючись розробленою методикою, на підставі вимірних або розрахованих температур, можна орієнтовно розрахувати термонапружений стан енергетичного обладнання і термін експлуатації до руйнування. Створена комп'ютерна модель дозволила гнучко змінювати і отримати відповідне поле температур перед патрубком. В мікрофакельних стабілізаторних пальниках є можливість впливати на профіль температури газів в повздовжньому і поперечному перерізах конструктивними засобами – зміною кроку стабілізаторів та їх ширини, зміною (або прикриттям) подачі газу на окремі стабілізатори, відносним зміщенням стабілізаторів вздовж і поперек потоку. З метою розширення використання альтернативних газів в енергетиці і промисловості були розроблені і дослідженні мікрофакельні стабілізаторні пальники для спалювання забаластованих газових палив. Розроблено метод і конструкції стабілізаторних паликових пристроїв, які забезпечують підвищення сталості горіння забаластованого палива при концентрації домішок від 0 % до 100 % (відсутність палива - подача баласту). Для цього прийнята комбінована технологія подачі палив, при якій струмені низькорекційного палива проходять через високо температурні факели і відбувається сталий процес

горіння обох палив незалежно від концентрації домішки з забаластованому паливі. Потужність пальника підтримується за рахунок збільшення витрати палива, яке подається на стабілізуючий факел. Сталість і довжина загального факелу визначається характеристиками запалюючого факелу Розроблено три варіанти модулів стабілізаторних пальників з різними схемами подачі альтернативного і стабілізуючого палив. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що . - вперше за допомогою комплексу ANSYS Fluent розроблена програма визначення термічного і термо-напруженого стану високотемпературних елементів енергетичного обладнання; - розроблена програма розрахункової оцінки терміну експлуатації високотемпературних елементів в стаціонарних і змінних режимах; - доповнені експериментальні дані і уточнені залежності щодо вирівнювання характеристик газового потоку в топковому просторі при використанні стабілізаторних пальників; - показана можливість регулювання поля температур газів в топковому просторі зміною конструктивних параметрів стабілізаторних пальників; - вперше запропонована технологія спалювання забаластованих низько реакційних газових палив в стабілізаторних пальниках; - вперше розроблено і досліджено моделі стабілізаторних пальників для спалювання альтернативних низько реакційних газових палив; - отримані експериментальні дані та одержані узагальнюючі залежності стосовно характеристик робочого процесу горіння газів різного складу, який може суттєво змінюватись під час роботи. Ключові слова: пошкодження, модель, ремонт, термін служби, граничні умови,

газифікація, котлоагрегат, пальник, струмінь, газове паливо, термонапруженість, біомаса.

44.33 Атомна енергетика

44.03.24.0360/0224U000536

Вивчення показників громадського здоров'я на територіях зон спостереження АЕС з визначенням провідних факторів, що на нього впливають: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Прилипко Валентина Антонівна - ДР 0123U101368, УДК 316.752/.754, 621.039, 664.013.8:331.34; 664.013.8:658.34; 664.013.8:613.6, 351

76

Вивчення впливу соціально-економічних, екологічних, психологічних, поведінкових, медичних, суспільно-політичних детермінант на стан здоров'я з метою обґрунтування суспільних заходів щодо зменшення або попередження їх несприятливого впливу.

44.03.24.0361/0224U000585

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Івченко Олександр Володимирович, Павленко Іван Володимирович - ДР 0121U112684, УДК 004.89:004.4, 004.89:004.3, 621.039, 621.662/.666, 658.58

212

Підвищення напівності ступенів насосних агрегатів та забезпечення вібраційної надійності функціональних елементів комплексної гідродинамічної системи на основі удосконалення конструкцій насосного обладнання атомних електростанцій (АЕС) шляхом розроблення технічних проєктів насосів водозабезпечення та допоміжних систем. Удосконалення систем автономної навігації шляхом створення бортової системи, здатної розпізнавати системні і зовнішні трафіки, виявляти кібератаки та несанкціоновані вторгнення.

44.37 Геліоенергетика

44.03.24.0362/0224U000104

Дослідження та розробка систем опалення, вентиляції, кондиціонування та теплогазопостачання, оцінка їх роботи та вдосконалення: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Адегов Олександр Валерійович - ДР 0121U108331, УДК 620.91:662.97, 697.1, 696.2/4, 697.9

74

Розробка науково-практичних рекомендацій для забезпечення максимального використання позитивного і нейтралізації негативного впливу зовнішнього клімату на тепловий баланс будівлі, розробка рекомендацій алгоритму та методики вибору обладнання енергоефективної комбінованої системи теплохолодопостачання, розробка рекомендацій щодо рішень найбільш актуальних проблем систем теплогазопостачання України

44.03.24.0363/0224U000189

Розробка проєкту сонячної електростанції, інтегрованої в електричну мережу підприємства, та системи диспетчерського управління: Заключний звіт/Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова; Керівник Плюгін Владислав Євгенович - ДР 0123U100738, УДК 621.472, 620.91:662.97]:65.011.56

65

Зниження навантаження магістральних електричних мереж за рахунок використання сонячної енергії та внесення виробленої частки електричної енергії у державний енергетичний ринок за «зеленим» тарифом

45

ЕЛЕКТРОТЕХНІК

A

45.01 Загальні питання електротехніки

45.03.24.0364/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562;

621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822;
621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08;
621.039.66

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірювальних систем та їх практичне використання для підвищення ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

45.03.24.0365/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: *Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562; 621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822; 621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08; 621.039.66*

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі

теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірювальних систем та їх практичне використання для підвищення ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

45.03 Теоретична електротехніка

45.03.24.0366/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: *Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562; 621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822; 621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08; 621.039.66*

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірювальних систем та їх практичне використання для підвищення

ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

45.09 Електротехнічні матеріали

45.03.24.0367/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: **Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669; 620.193:669.018.8, 550.3:504 , 550.8:553.3/9 , 524.6**

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел

випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних каталізаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолукуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H_2 , HD та HeH^+ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінуючими за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

45.37 Силова перетворювальна техніка

45.03.24.0368/0524U000012

Обрубов Андрій Валерійович Методи та моделі дослідження електромагнітних

процесів резонансних перетворювачів електроенергії: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 621.314.5

с. - Бібліогр.: назв

Обрубов А.В. Методи та моделі дослідження електромагнітних процесів резонансних перетворювачів електроенергії. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.09.12. – напівпровідникові перетворювачі електроенергії. –Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» МОН України, Київ, 2023. Дисертаційна робота присвячена вирішенню важливої науково-технічної проблеми розвитку теорії високочастотних перетворювачів електроенергії з резонансними контурами шляхом розробки та вдосконалення розрахункових методів та математичних моделей для розширення можливостей аналізу електромагнітних процесів в їх силових схемах та для поліпшення динамічних параметрів проєктованих систем живлення з використанням резонансних перетворювачів як керованих об'єктів. У дисертаційній роботі вдосконалено метод суперпозиції і на його основі створено нові лінеаризовані математичні та динамічні моделі резонансних перетворювачів з різними алгоритмами комутації вентилів. Це дозволило визначити нові залежності між керуючими величинами, параметрами елементів і параметрами електромагнітних процесів силової схеми

і встановити умови подібності розрахованих процесів методом суперпозиції процесам реального резонансного перетворювача. Розроблено комбінований метод аналізу процесів резонансного перетворювача на основі суміщення принципів суперпозиції і припасування, який дозволив шляхом визначення функцій квазіусталеного струму контуру побудувати сімейства статичних характеристик для різних вхідних величин. Теоретичний аналіз процесів резонансних перетворювачів доповнено і уточнено вдосконалим експериментально-аналітичним методом, розвиток якого полягає в створенні моделей резонансних перетворювачів зі сполученням ланок на основі аналітичних виразів і моделей підсхем на основі причинно-наслідкових зв'язків для врахування нелінійності елементів. Використання вдосконаленого методу суперпозиції дало змогу підвищити якнайменше на половину швидкість розрахунків. Представлення функцій еквівалентних джерел схеми заміщення суперпозицією монотонних ступінчастих складових значно спростило вирази для розрахунків параметрів стаціонарних режимів. Суперпозиції елементарних вхідних імпульсів і перехідних функцій багатополосників дозволили спростити побудову динамічних моделей резонансних перетворювачів для різних алгоритмів комутації вентилів. В ході досліджень було створено адаптивний цифровий регулятор вихідних величин резонансного перетворювача, який дав можливість підвищити в 1,5 рази швидкість регулювання і збільшеними запасами стійкості по фазі в порівнянні з резонансним перетворювачем під керуванням стаціонарного автоматичного регулятора вихідних величин. Ключові слова: динамічна модель, математична модель, метод припасування розв'язків,

метод суперпозиції, резонансний перетворювач.

47 ЕЛЕКТРОНІКА. РАДІОТЕХНІКА

47.05 Теоретична радіотехніка

47.03.24.0369/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562; 621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822; 621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08; 621.039.66

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірjuвальних систем та їх практичне використання для підвищення ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних

аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

47.09 Матеріали для електроніки і радіотехніки

47.03.24.0370/0224U000563

Синтез і характеристизація нових багатофункціональних матеріалів на основі широкозонних напівпровідників, діелектриків і полімерів: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Турко Борис Ігорович - ДР 0122U001520, УДК 621.315.592, 621.315.61, 666.265; 621.387.464, 539.216; 539.22; 538.91Ф405; 548; 620.18

113

Створення багатофункціональних наноструктурованих, композитних і модифікованих домішками систем нового типу на основі широкозонних напівпровідників і полімерів, що поєднуюватимуть властивості різних класів матеріалів та зможуть бути одночасно використані в різних галузях функціональної електроніки.

47.03.24.0371/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669; 620.193:669.018.8, 550.3:504 , 550.8:553.3/.9 , 524.6

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних каталізаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-

коливних переходах перших молекул H_2 , HD та HeH^+ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінантними за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

47.03.24.0372/0224U000563

Синтез і характеристика нових багатофункціональних матеріалів на основі широкозонних напівпровідників, діелектриків і полімерів: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Турко Борис Ігорович - ДР 0122U001520, УДК 621.315.592, 621.315.61, 666.265; 621.387.464, 539.216; 539.22; 538.91Ф405; 548; 620.18

113

Створення багатофункціональних наноструктурованих, композитних і модифікованих домішками систем нового типу на основі широкозонних напівпровідників і полімерів, що поєднуюватимуть властивості різних класів матеріалів та зможуть бути одночасно використані в різних галузях функціональної електроніки.

47.03.24.0373/0824U000434

Рябоштан Валентин Анатолійович
Термічна стабільність нано- та мікросталічних псевдосплавів на основі міді: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 621.78; 539.216; 539.22; 538.91Ф405; 548; 620.18 ; 621.373

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі представлені результати експериментальних та теоретичних досліджень формування структури та закономірностей структурних змін під впливом температури у псевдосплавах міді з низькою концентрацією таких легуючих елементів, як молібден та тантал, що були отримані методом вакуумної конденсації із парової фази (method PVD). Метою дисертаційної роботи є дослідження процесів формування вакуумних конденсатів міді з низькою концентрацією легуючого елементу (молібден/тантал), структурні зміни, що відбуваються в них під дією температури, та механізми термічної стабілізації структури легуючими елементами, що знаходяться в матричному металі у різному структурно-фазовому стані. Об'єктом дослідження є термічна стабільність мікро та наноструктурних матеріалів, що є актуальною проблемою для всіх дисперсних сплавів та композиційних матеріалів. Предметом дослідження процеси та явища, що призводять значного підвищення термічної стабільності та механічних властивостей у системах Cu-Mo та Cu-Ta, при вмісті легуючого компонента в діапазоні від 0,3 до 0,4 ат%. Методичною та теоретичною базою дослідження є фундаментальні положення теорії фізичної адсорбції, методичні розробки та наукові праці провідних вчених з питань вивчення адсорбційних та рекристалізаційних процесів. При вирішенні завдань дисертаційного дослідження застосовано сучасні загальнонаукові та спеціальні методи: методи отримання зразків у вигляді фольг псевдосплавів; спеціальні методи вивчення стану структури (мікроскопія, електронна мікроскопія, рентгенівська

діфрактометрія, рентгенофлуоресцентний метод (РФА) та енергодисперсійну рентгенівську спектроскопію (EDS)); методи вибіру фізичних властивостей (напр., вимір мікротвердості за допомогою твердоміра ПМТ-3); метод температурної обробки у вакуумі; спеціальні методи отримання, обробки та обчислення інформації, яку дають знімки структури, отримані різними способами; математичне та комп'ютерне моделювання; абстрактно-логічні методи - для теоретичних узагальнень результатів дослідження. Актуальність теми роботи пов'язана з проблемою підвищення стабільності нано- і субмікроструктурних металів, що мають унікальні функціональні властивості, але їхнє практичне використання обмежується низькою термічною стабільністю вихідного стану. Теоретичні і експериментальні результати, які є в світовій літературі, дозволяють зробити висновок про можливість розв'язання цієї проблеми шляхом цілеспрямованого легування матричних металів елементами, що мають по відношенню до них ексклюзивні фізико-хімічні властивості. Атоми цих речовин в певних технологічних умовах отримання металу, або термічної обробки здатні формувати сегрегації на границях зерен матричних металів і в результаті стабілізувати вихідний структурний стан і фізико-механічні властивості при температурному або іншому енергетичному впливі. Наукова новизна проведеного дослідження полягає у явищах, що вперше були зафіксовані під час експериментів, а також висунутих теоріях щодо механізмів, за якими ці явища відбуваються. В дисертаційній роботі здобуті нові знання про механізми формування структури псевдосплавів міді під час їх осадження з парової фази у вакуумі та умови формування й розпаду

аномальних розчинів легуючих елементів, що в звичайних умовах не мають розчинності, у матриці міді; про механізми та фактори, що підвищують термічну стабільність мікро- та наноструктурних матеріалів на основі міді. Здобувачем зафіксовано низку нових явищ під час експерименту та висунуто ряд тез, що пояснюють ці явища. На основі експериментальних результатів проведено моделювання фізичної взаємодії між атомами легуючого компонента та поверхнею зерна матричного металу. Результати експериментальних і теоретичних досліджень, отримані при виконанні роботи, можуть бути використані в якості наукової основи нових технологій отримання нано- і субмікрокристалічних металів у вигляді плівок, фольг, покриттів і масивних виробів з надвисоким поєднанням міцневих і електропровідних властивостей. Особливістю цих металів в порівнянні з існуючими аналогами, які виробляють в Україні і за кордоном, є специфічний структурний стан, стабільний до 0,8-0,9 від температури плавлення матричного металу, що на 200-300°C перевищує аналогічні показники, застосовувані в даний час для сплавів на основі міді. Розроблені метали на основі міді можуть бути використані в якості покриттів і самостійних елементів електроконтактних матеріалів, наконечників, електродів точеного зварювання, високопровідних і термічно стабільних елементів електронної техніки і т.д. Отримані в дисертації результати можуть бути використані в наукових центрах і університетах України і за її межами, де розвивається аналогічна тематика досліджень.

47.45 Антени. Хвилеводи. Елементи НВЧ-техніки

47.03.24.0374/0824U000455

Бреславець Олексій Андрійович
Наддобротні колювання в НВЧ
резонансних структурах з металевими та
діелектричними неоднорідностями:
Дис...Доктор філософії/ Інститут
радіофізики та електроніки ім. О. Я.
Усикова Національної академії наук
України - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 621.372.413

с. - Бібліогр.: назв

Робота присвячена дослідженню спектральних характеристик НВЧ резонансних структур з випадковими діелектричними та металевими неоднорідностями. Мета роботи: вивчення резонансних явищ у НВЧ структурах та в резонансних метаповерхнях з діелектричними та металевими неоднорідностями. Об'єкт дослідження: електромагнітні коливальні процеси в НВЧ структурах та в резонансних метаповерхнях з діелектричними та металевими неоднорідностями. Предмет дослідження: спектральні характеристики в НВЧ резонансних структурах і в резонансних метаповерхнях з діелектричними та металевими випадковими неоднорідностями. Задачі 1) дослідити електромагнітні колювання в НВЧ резонаторах для задачі вимірювання діелектричної проникності твердотільних зразків у широкому діапазоні діелектричної проникності (від 1 до 20 одиниць) з надмалим тангенсом кута діелектричних втрат (до 5×10^{-6}); 2) дослідити електромагнітні колювання в

резонаторах в формі тіл обертання довільної форми; 3) виявити ознаки явища хвильового хаосу на прикладі закритого циліндричного НВЧ резонатора з випадковими об'ємними неоднорідностями; 4) дослідити поширення електромагнітних коливань в метал-діелектричній метаповерхні для визначення наявності електромагнітної індукованої прозорості.

47.03.24.0375/0824U000451

Кузнецова Катерина Сергіївна
Мікрохвильова діелектрометрія сильно поглинаючих рідин на основі шаруватих електродинамічних структур:
Дис...Доктор філософії/ Інститут радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова Національної академії наук України - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 621.372.413

с. - Бібліогр.: назв

Мета роботи - удосконалення методів визначення діелектричних властивостей сильно поглинаючих рідин за допомогою шаруватих електродинамічних структур. Об'єкт досліджень – електромагнітні коливальні процеси в шаруватих хвилевідних структурах, які містять розчини біологічно активних речовин. Теоретичні та практичні результати. Удосконалено конструкцію кювети діелектрометра, яка не потребує референсної рідини і складається з двох комірок різної довжини, в яких компенсовано вплив дифракційних ефектів на краях комірок, що мають аксіальну симетрію та достатньо тонкий шар досліджуваної рідини, внаслідок чого підвищено чутливість визначення комплексної діелектричної проникності рідин. Дістало подальший розвиток

експериментальне визначення значень комплексної діелектричної проникності водних розчинів ряду біологічно активних речовин (антибіотики, глюкоза, сироватковий альбумін людини, імуноглобулін G людини, водні та сольові розчини білку альбуміну з додаванням глюкози, дифтерійний анатоксин), які зменшуються в залежності від збільшення концентрації біологічно активних речовин через зменшення кількості вільних молекул води в розчині. Ці результати підтверджено методом молекулярно-динамічного моделювання згідно збільшення гідратації та часу існування водневих зв'язків між молекулами води з молекулами білка та глюкози, та мають добре узгодження з результатами, отриманими відомим фармакопейним методом аналізу фармацевтичних препаратів – методом UV-Vis спектрофотометрії. Новизна наукових результатів. Вперше класифіковано моди круглого металевого хвилеводу з центральним діелектричним стрижнем, оточеним шаром сильно поглинаючої рідини, що не мають фіксованих частот відсікання мод, а коефіцієнт загасання для хвилі має найменші значення поміж інших типів хвиль у широкому діапазоні частот. Вперше запропоновано методику моніторингу ферментативної реакції гідролізу білків альбуміну та імуноглобуліну G людини з трипсином у реальному часі через визначення комплексної діелектричної проникності цих розчинів, що знайшло підтвердження методом спектрофотометрії. На відміну від класичної методики, ця реакція не потребує переривання. Методи досліджень. Експериментальний метод дослідження комплексного коефіцієнту поширення хвилі у хвилевідних структурах у міліметровому діапазоні довжин хвиль за допомогою вимірювання

фази та амплітуди хвилі, застосовуючи мікрохвильовий диференційний діелектрометр. Чисельні й аналітичні методи розв'язання електродинамічної задачі для знаходження комплексної діелектричної проникності сильно поглинаючої рідини в міліметровому та сантиметровому діапазонах довжин хвиль з використанням шаруватої хвилевідної структури. Ступінь упровадження. Результати роботи можуть бути використані при удосконаленні діелектрометричних методів дослідження сильно поглинаючих рідин у мікрохвильовому діапазоні частот. Сфера використання. Розроблений новий підхід безперервного у часі моніторингу ферментативної реакції гідролізу білка може бути застосований для моніторингу біохімічних реакцій без необхідності руйнування ферменту та зупинки реакції. Запропонована методика контролю процесу переходу дифтерійного токсину в нетоксичну форму анатоксин методом мікрохвильової діелектрометрії для технологічного процесу виробництва вакцини проти дифтерії замість використання тварин. Розроблена вдосконалена конструкція вимірювальної кювети з підвищеною чутливістю визначення комплексної діелектричної проникності розчинів біологічно активних речовин в достатньо тонкому шарі рідини може бути застосована для біомедичних досліджень, контролю якості харчових продуктів, технологічних процесів виготовлення фармацевтичних розчинів, контролю поширення біологічно активних речовин у навколишнє середовище.

47.61 Прилади для радіотехнічного вимірювання

47.03.24.0376/0824U000314

Єзерський Нікіта Валерійович Модуль ЦОС для вивчення сейсмічно-магнітосферної кореляції: Дис... Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 621.317.7:621.372; 528.8(15):629.78

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктор філософії з галузі знань 17 Електроніка та телекомунікації за спеціальністю 172 Телекомунікації та радіотехніка. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, 2023. Актуальність теми. Землетруси завдають великої шкоди як у матеріальному вимірі, так і забирають багато людських життів. Було запропоновано багато різноманітних методів їх прогнозування, але достовірність таких методів є вкрай низькою. В ході вивчення напрямку досліджень для вивчення можливості передбачення землетрусів було обрано шлях дослідження потоків плазми у радіаційних поясах Землі. Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є розроблення науково-методичних підходів у методиках сортування заряджених частинок за їхніми типами та сортами, зареєстровані системою сцинтиляційних детекторів для накопичення статистики та фіксації передвісника землетрусу. При наявності чітких сигналів-передвісників землетрусів можливо буде запобігти

втраті частково матеріальних цінностей та людських жертв. Основними завданнями дослідження є: - Виявити найдоцільніші в застосуванні методи прогнозу сейсмічної активності. - Встановити критерії достовірності відпрацювання алгоритмів сортування заряджених частинок за їхніми типами та сортами. - Описати єдиною математичною моделлю джерела шуму для їхньої оптимізації - Удосконалити методики покращення співвідношення сигнал/шум. - З'ясувати такі параметри супутникового каналу зв'язку, що зведуть до мінімуму кількість прийнятих помилок. - Адаптувати характеристики спектрометричних каналів для оптимізації процедури калібрування модулю ЦОС. - Розробити модуль ЦОС фіксації передвісників землетрусу реалізуючи алгоритми сортування заряджених частинок - Розробити модуль імітатора сигналів з сцинтиляційного детектора для оптимізації процедури калібрування модулю ЦОС. Пошук та визначення відмінних рис між збуренням електронів, згенерованих внаслідок магнітосферної, сонячної та міжпланетної активності і сплесками, корельованими з сейсмічною активністю. Об'єктом дослідження є процес виявлення спектрометричних сигналів, що спричиняють проліт зарядженої частинки через детекторну систему. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних положень для класифікації заряджених частинок за типами та діапазонами енергій. Методи дослідження. В роботі використовуються методи ядерної фізики, математичного програмування та теорії кіл. Для моделювання фізичних процесів та розрахунків використовувалися пакети програм числового аналізу, електронних симуляторів. Наукова новизна отриманих результатів полягає в: 1)

Дістала подальшого розвитку модель для ідентифікації сортів та енергій заряджених частинок для вивчення явища сейсмічно-магнітосферної кореляції. 2) Вперше було запропоновано метод заміщення корисного навантаження та іонізаційної камери імітатором сигналів зі сцинтиляційних детекторів з довільним співвідношенням С/Ш для налаштування модулю ЦОС. 3) Вперше запропоновано методику оптимізації аналогового спектрометричного каналу для зменшення впливу рівня шумів на достовірність реєстрації сортів та енергій частинок у потоках плазми. Практичне значення отриманих результатів полягає в: 1) Прикладному застосуванні моделі для ідентифікації сортів та енергій заряджених частинок, створенням модулю ЦОС для вивчення явища сейсмічномагнітосферної кореляції. 2) Сформульовано метод спрощення процедури калібрування модуля ЦОС, шляхом заміщення високовартісних процедур налаштування корисного навантаження одним дешевим модулем імітатора сигналів зі сцинтиляційних детекторів. 3) Створені рекомендації, щодо подальшої модернізації реєстраторааналізатора заряджених частинок. Результати цього дослідження можуть бути використані при розробці аналізаторів потоків плазми заряджених частин, проектуванні підсилювачів слабких сигналів на базі ОП та покращення шумових характеристик метрологічного/вимірювального обладнання в цілому. Публікації. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 7 наукових робіт, в тому числі 3 статті в провідних фахових виданнях, 4 тези доповіді на міжнародних конференціях. Ключові слова: гіпервізор, вибірка даних, негаусові завади, математична модель, надійне керування, радар з синтезованою апертурою,

матриця передачі, високочутливий датчик, маскувальний шум, сейсмічні сигнали, модуляція, аналогова обробка сигналів, цифрова обробка сигналів, співвідношення сигналшум.

49 ЗВ'ЯЗОК

49.39 Телефонний зв'язок і апаратура

49.03.24.0377/0824U000397

Прокопеч Володимир Андрійович
Комплексний метод планування радіомережі стільникового зв'язку: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 621.395.721.5; 681.5.09

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі розв'язано актуальну науково-практичну задачу удосконалення процесу планування та оптимізації радіомережі стільникового зв'язку за рахунок застосування технології цифрового двійника. Аналіз специфікацій та рекомендацій Міжнародної спілки електрозв'язку та консорціуму 3GPP (англ. 3rd Generation Partnership Project) щодо особливостей побудови та функціонування стільникових мереж зв'язку показав, що дані особливості мереж стандарту 3GPP суттєво відрізняються, що вимагає різних підходів до процесу планування та оптимізації цих мереж. Аналіз трендів використання даних мереж виявив, що планування та оптимізація мереж другого та третього покоління є неактуальною

задачею, оскільки тренди показують стабільне зменшення частки цих мереж в загальному переданому трафіку. Натомість, доля мереж четвертого та п'ятого покоління стабільно збільшується, окрім того, прогнози, що надаються провідними телекомунікаційними компаніями показують, що тенденція збільшення частки даних мереж зберігатиметься щонайменше до 2027 року. Таким чином, актуальною є задача планування та оптимізації мереж 4G та 5G. В ході аналізу існуючих підходів щодо планування та оптимізації радіомережі стільникового зв'язку виявлено певні їх недоліки, а саме: фокус виключно на технічному аспекті планування, що робить їх малоприсадибними для використання в реальній мережі, відсутність автоматичного обміну інформацією з мережею, відсутність інтеграції GIS (англ. Geographical Information System) та фокус на одному з двох шляхів проведення оптимізації (конфігураційний або апаратний), без урахування іншого. В літературі задача планування та оптимізації мережі не розглядалася комплексно, в контексті урахування як технічних, так і економічних, маркетингових та юридичних аспектів. Таким чином, актуальною є задача створення удосконаленого методу планування радіомережі системи стільникового зв'язку, який вирішуватиме основну задачу планування з урахуванням технічного, економічного, маркетингового та юридичного аспектів, можливістю комплексної оцінки рішень щодо оптимізації радіомережі, інтеграцією GIS та автоматизацією обміну даними з мережею щодо її стану.

50 АВТОМАТИКА І ТЕЛЕМЕХАНІКА. ОБЧИСЛЮВАЛЬН А ТЕХНІКА

50.01 Загальні питання автоматики та обчислювальної техніки

50.03.24.0378/0224U002502

Управління закладом охорони здоров'я на засадах публічно - приватного партнерства: Заключний звіт/Державний торговельно-економічний університет; Керівник Хмурова Вікторія Валентинівна - ДР 0123U104610, УДК , 681.5:658.2; 004:658.2

20

Розробка рекомендацій з управління закладом охорони здоров'я на засадах публічно-приватного партнерства.

50.03 Теорія автоматичного керування

50.03.24.0379/0824U000442

Жученко Людмила Костянтинівна
Автоматизація процесів керування термічною обробкою вуглецевих матеріалів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 681.5.01:658.5; 681.5.01:658.512

с. - Бібліогр.: назв

Жученко Л. К. Автоматизація процесів керування термічною обробкою вуглецевих матеріалів - Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології». – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» МОН України, Київ, 2023. Сьогодні роботу підприємств таких визначальних для народного господарства України галузей промисловості як кольорова та чорна металургія, хімічна промисловість, машинобудування та інші, там, де технологія виробництва нерозривно пов'язана з необхідністю використання електротермічних процесів, неможливо уявити без продукції вуглеграфітового виробництва. Сучасні світові тенденції розвитку названих галузей промисловості характеризуються постійним нарощування обсягів виробництва графітованих вуглецевих виробів. Графіт часто використовується як футеровочний матеріал в доменних та феросплавних печах, атомній промисловості. Алюмінієве виробництво є найбільшим споживачем графітованих виробів. Відомо, що саме виробництво вуглецевих виробів характеризується значними ресурсними та енергетичними затратами. Звідси, підвищення ефективності виробництва вуглецевих виробів є науково-практичним завданням. Це актуально особливо в сучасних умовах, коли спостерігається зростання вартості енергоносіїв на постійній основі. Виробництво вуглеграфітової продукції є складним та багатостадійним. Одними з

визначальних стадій даного виробництва, на яких у значній мірі формуються остаточні властивості кінцевої продукції, є технологічні процеси формування та випалювання вуглецевих виробів. На ці технологічні процеси припадає біля 40 відсотків енергозатрат всього виробництва. Одним із шляхів підвищення ефективності технологічних процесів формування та випалювання вуглецевих виробів є створення сучасних систем керування даними процесами. На жаль, існуючі сьогодні на виробництві системи керування не відповідають поставленим задачам підвищення ефективності. Звідси, стоїть питання удосконалення існуючих систем керування, в іншому випадку – розроблення нових. Виходячи з цього, постає актуальна науково-практична задача створення комп'ютерних систем оптимального керування технологічними процесами формування та випалювання вуглеграфітового виробництва, які б відповідали сучасним вимогам ресурсо- та енергозбереження. Представлений короткий опис технологічного комплексу вуглеграфітового виробництва, на підставі аналізу якого виділені об'єкти дослідження – технологічні процеси формування та випалювання. Вибір саме цих процесів обумовлений, по-перше, їх визначальним значенням у формуванні остаточних властивостей кінцевої продукції і, по-друге, їх суттєвою енергоємністю. Проведений аналіз технологічних особливостей процесів формування та випалювання вуглецевих виробів, а також конструктивних особливостей технологічних апаратів, де названі вище процеси відбуваються. Досліджений асортимент вуглеграфітової продукції та показники її якості на прикладі ПрАТ «Укрграфіт», в результаті якого визначені основні показники, які фактично формують ринкову вартість

готової продукції і тому саме вони мають бути забезпечені енергоефективними технологічними режимами виробництва в першу чергу. Енергоємність кожної кампанії випалювання визначається перш за все тривалістю останньої. У зв'язку з цим запропонований показник, який може бути використаний у системі керування процесом для визначення його оптимальної тривалості. Проведений аналіз існуючих систем керування процесом формування вуглецевих виробів, а також споріднених процесів показав, що питанням відмовостійкості систем керування даним процесом у вітчизняних дослідженнях зовсім не приділялося уваги, хоча це питання є доволі актуальним. У зв'язку з цим у роботі запропонована відмовостійка система керування процесом формування вуглецевих виробів. На відміну від традиційних відмовостійких систем, дана система враховує циклічний характер технологічного процесу формування шляхом застосування керування з ітеративним навчанням. Проведено оптимальне налаштування системи керування та досліджено її ефективність.

50.41 Програмне забезпечення обчислювальних машин, комплексів і мереж

50.03.24.0380/0224U000450

Розроблення нових математичних моделей та методів дослідження електрофізичних процесів і полів в електротехнічному обладнанні для вирішення задач надійної експлуатації та діагностування: Заключний звіт/Інститут електродинаміки Національної академії наук України; Керівник Шидловська

Наталія Анатоліївна - ДР 0121U107443, УДК 519.246, 621.3.001.5; 621.3.001.57; 621.3:51-7; 621.3:007, 621.3.08; 621.3.001.4; 621.3:658.562; 621.3:658.62.018.012, 537.8, 621.391.822; 621.391.82, 004.49; 004.056.57, 533.9.08; 621.039.66

89

Основною метою роботи є одержання фундаментальних результатів у галузі теоретичної електротехніки, електрофізики, теорії інформаційно-вимірювальних систем та їх практичне використання для підвищення ефективності електротехнічного обладнання (ЕО) та подовження терміну його експлуатації. Ці результати передбачається одержати на базі побудови і дослідження детермінованих та стохастичних математичних моделей електрофізичних процесів та полів, розроблених на основі сучасних аналітичних та чисельних методів, що забезпечать створення новітнього енергоефективного обладнання

50.03.24.0381/0224U000566

Розробка та імплементація інструментів цифрової трансформації легкої промисловості: Заключний звіт/Хмельницький національний університет; Керівник Захаркевич Оксана Василівна - ДР 0122U001213, УДК 004.49; 004.056.57, 675.05; 675.6.05

254

Мета – розробити серію мобільних додатків-інструментів для підтримки процесів проектування та виготовлення виробів легкої промисловості, які можна буде використовувати як на виробництві, так і в процесі навчання

50.03.24.0382/0224U000582

Розробка програмного забезпечення для складання відомостей обсягів робіт і матеріалів по об'єктам-аналогам для різних комплексів КХВ (ВОРМ): Заключний звіт/Державне підприємство "Державний інститут по проектуванню підприємств коксохімічної промисловості"; Керівник Григоренко Максим Петрович - ДР 0121U111856, УДК 004.49; 004.056.57

408

Отримання технічного напряму с переліком об'єктів проектування, переліку проектних документів з вказаною їх кількістю в аркушах і відомості об'ємів робіт для комплексів на ранніх стадіях проектування

50.43 Системи автоматичного керування, регулювання і контролю

50.03.24.0383/0824U000397

Прокопеч Володимир Андрійович
Комплексний метод планування радіомережі стільникового зв'язку: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 621.395.721.5; 681.5.09

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі розв'язано актуальну науково-практичну задачу удосконалення процесу планування та

оптимізації радіомережі стільникового зв'язку за рахунок застосування технології цифрового двійника. Аналіз специфікацій та рекомендацій Міжнародної спілки електрозв'язку та консорціуму 3GPP (англ. 3rd Generation Partnership Project) щодо особливостей побудови та функціонування стільникових мереж зв'язку показав, що дані особливості мереж стандарту 3GPP суттєво відрізняються, що вимагає різних підходів до процесу планування та оптимізації цих мереж. Аналіз трендів використання даних мереж виявив, що планування та оптимізація мереж другого та третього покоління є неактуальною задачею, оскільки тренди показують стабільне зменшення частки цих мереж в загальному переданому трафіку. Натомість, доля мереж четвертого та п'ятого покоління стабільно збільшується, окрім того, прогнози, що надаються провідними телекомунікаційними компаніями показують, що тенденція збільшення частки даних мереж зберігатиметься щонайменше до 2027 року. Таким чином, актуальною є задача планування та оптимізації мереж 4G та 5G. В ході аналізу існуючих підходів щодо планування та оптимізації радіомережі стільникового зв'язку виявлено певні їх недоліки, а саме: фокус виключно на технічному аспекті планування, що робить їх малоприсадибними для використання в реальній мережі, відсутність автоматичного обміну інформацією з мережею, відсутність інтеграції GIS (англ. Geographical Information System) та фокус на одному з двох шляхів проведення оптимізації (конфігураційний або апаратний), без урахування іншого. В літературі задача планування та оптимізації мережі не розглядалася комплексно, в контексті урахування як технічних, так і економічних,

маркетингових та юридичних аспектів. Таким чином, актуальною є задача створення удосконаленого методу планування радіомережі системи стільникового зв'язку, який вирішуватиме основну задачу планування з урахуванням технічного, економічного, маркетингового та юридичного аспектів, можливістю комплексної оцінки рішень щодо оптимізації радіомережі, інтеграцією GIS та автоматизацією обміну даними з мережею щодо її стану.

52 ГІРНИЧА СПРАВА

52.13 Техніка і технологія розроблення родовищ твердих корисних копалин

52.03.24.0384/0224U000069

(№ 2091) Провести дослідження джерел метановиділення та розробити «Проект дегазації 6 північної лави центрального похилу пл. L1 ВП «Шахта «Капітальна» ДП «Мирноградвугілля», у 2023 році.:
Заключний звіт/Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова
Національної академії наук України;
Керівник Мінєєв Сергій Павлович - ДР
0123U102625, УДК 622.272.6

18

Провести дослідження джерел метановиділення та розробити «Проект дегазації 6 північної лави центрального похилу пл. L1 ВП «Шахта «Капітальна» ДП «Мирноградвугілля», у 2023 році.

52.03.24.0385/0224U000064

(№ 2093) Провести науково-дослідні роботи та погодити «Заходи щодо рятування та саморятування підземних робітників під час виникнення аварії» розділу «Противарійний захист» при відпрацюванні 6 північної лави центрального похилу пл. L1 ВП «Шахта «Капітальна» ДП «Мирноградвугілля» та погодити схему провітрювання, типу 1-М, при відпрацюванні 6 північної лави центрального похилу пл. L1 ВП «Шахта «Капітальна», у 2023 році: Заключний звіт/Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова Національної академії наук України; Керівник Мінеєв Сергій Павлович - ДР 0123U102643, УДК 622.272.6

11

Провести науково-дослідні роботи та погодити «Заходи щодо рятування та саморятування підземних робітників під час виникнення аварії» розділу «Противарійний захист» при відпрацюванні 6 північної лави центрального похилу пл. L1 ВП «Шахта «Капітальна» ДП «Мирноградвугілля» та погодити схему провітрювання, типу 1-М, при відпрацюванні 6 північної лави центрального похилу пл. L1 ВП «Шахта «Капітальна», у 2023 році.

52.03.24.0386/0224U000292

№2039 Визначення фізико-механічних властивостей гірських порід і вугілля: Заключний звіт/Інститут геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова Національної академії наук України; Керівник Скіпочка Сергій Іванович - ДР 0123U101254, УДК 622.02

14

Визначити фізико-механічні властивості гірських порід та вугілля шахт ВП "Шахтоуправління "Першотравенське" ПрАТ "ДТЕК Павлоградвугілля"

52.45 Збагачення корисних копалин

52.03.24.0387/0224U000572

Підвищення якості продуктів газострумного подрібнення на основі нових підходів до підготовки та обробки сировини: Заключний звіт/Інститут технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України; Керівник Стрельников Геннадій Опанасович - ДР 0121U100227, УДК 622.75/.77

97

Удосконалення організації двофазного потоку в трактах газострумного подрібнювача та методів підготовки сировини для підвищення якості продуктів подрібнення.

52.47 Розроблення нафтових і газових родовищ

52.03.24.0388/0224U000426

Удосконалення технологій розробки і транспортування вуглеводнів зі зменшенням впливу на навколишнє середовище: Заключний звіт/Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова; Керівник Ромашко Олександр Васильович - ДР 0123U105262, УДК 622.276.5;622.276.8, 622.279.5;622.279.8

63

Створення науково-технічних основ газогідратної технології, необхідної для проектування основних процесів та апаратів для вирішення завдань енергоресурсозбереження і екологічних проблем морських акваторій

52.03.24.0389/0224U000426

Удосконалення технологій розробки і транспортування вуглеводнів зі зменшенням впливу на навколишнє середовище: Заключний звіт/Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова; Керівник Ромашко Олександр Васильович - ДР 0123U105262, УДК 622.276.5;622.276.8, 622.279.5;622.279.8

63

Створення науково-технічних основ газогідратної технології, необхідної для проектування основних процесів та апаратів для вирішення завдань енергоресурсозбереження і екологічних проблем морських акваторій

52.03.24.0390/0424U000008

Волошин Юрій Дмитрович
Удосконалення технологій освоєння свердловин з низькопроникними продуктивними горизонтами:
Дис...Кандидат технічних наук/ Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 622.248

с. - Бібліогр.: назв

Волошин Ю. Д. Удосконалення технологій освоєння свердловин з низькопроникними продуктивними горизонтами. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.15.10 «Буріння свердловин». – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Івано-Франківськ, 2023. Проаналізовано сучасний стан технологій освоєння свердловин з низькопроникними продуктивними горизонтами та обґрунтовано деякі напрями їх вдосконалення. Вивчено вплив вібрації з частотами 20–130 Гц та концентрації сульфонолу 0,1–2,0% на міцність моделі гірської породи на згин. Побудовано рівняння регресії показника міцності від концентрації сульфонолу і частоти вібрації. Для анізотропних моделей гірської породи за результатами експериментальних досліджень встановлено статистично значущий вплив тривалості вібраційної обробки і потужності коливальної дії та незначущий вплив концентрації сульфонолу на показник відносної міцності. Побудовано рівняння регресії показника відносної міцності від інтенсивності і часу коливальної дії та концентрації сульфонолу. Досліджено вплив циклічних навантажень на фільтраційні властивості штучних і природних кернів. Запропоновано трьохрівневу ієрархічну модель вибору оптимальної рецептури технологічних рідин для освоєння свердловин. На основі проведених досліджень встановлено кореляційні зв'язки та регресійні залежності між деякими технологічними і поверхневими властивостями рідини глушіння на біополімерній основі та концентраціями ПАР і хлориду натрію. Обґрунтовано вибір типу та вмісту ПАР у

технологічних рідинах на основі водних розчинів неорганічних солей. При цьому виявлено, що одночасне використання неополу при вмісті 0,25 % та CaBr₂ синергетично мінімізує міжфазний натяг до значень менше 1 мН/м. За результатами проведених досліджень запропоновано методику вибору рецептур технологічних рідин за мінімальними значеннями міжфазного натягу та вивченням впливу вмісту ПАР на в'язкість водонафтових емульсій з різним співвідношенням W/O. Обґрунтовано вибір параметрів технологій імпульсно-хвильової дії на привибійну зону з метою підвищення ефективності освоєння свердловин із низькопроникними колекторами. При цьому основну увагу приділено вибору амплітудно-частотних характеристик, тривалості обробки та депресії на пласт. На прикладі гірничогеологічних і технологічних умов Бугруватівського нафтового родовища обґрунтовано вибір оптимальних рецептур рідин глушіння за критеріями вартості одиниці об'єму (78 \$/м³), мінімального міжфазного натягу на границі розділу фаз фільтрат рідини – нафта (1,24 мН/м) та ефективною виносної здатності (0,1434).

53 МЕТАЛУРГІЯ

53.37 Виробництво кольорових металів і сплавів

53.03.24.0391/0224U000452

Визначення оптимальних технічних рішень щодо попередження та скорочення викидів стійких органічних забруднювачів (СОЗ) в Україні:
Заключний звіт/Інститут газу

Національної академії наук України;
Керівник Четвериков Володимир
Валентинович - ДР 0122U002385, УДК
669.2/.8:669.054.8

177

Науково-методичне забезпечення виконання зобов'язань України за Протоколом по СОЗ до Конвенції 1979 року про транскордонне забруднення повітря на великі відстані та Національного плану дій щодо виконання зобов'язань за Стокгольмською конвенцією по СОЗ.

53.39 Порошкова металургія

53.03.24.0392/0224U000591

Фізичні основи створення каркасних металокерамічних композитів із субмікронним зерном для забезпечення екстремально високих балістичних характеристик: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського";
Керівник Юркова Олександра Іванівна - ДР 0121U109789, УДК 621.762, 621.762.5, 621.002.3:669.018.025

277

створення фізичних основ керування архітектурою структури металокерамічного твердого тіла для підвищення його балістичних властивостей шляхом збільшення міцності, твердості та питомої ваги на 20 %.

53.41 Металургія напівпровідників

53.03.24.0393/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669; 620.193:669.018.8, 550.3:504 , 550.8:553.3/.9 , 524.6

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних каталізаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів

з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H₂, HD та HeH⁺ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінуючими за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

53.49 Металознавство

53.03.24.0394/0224U000564

Легка та міцна композитна броня на основі титану: Заключний звіт/Інститут металофізики ім. Г. В. Курдюмова Національної академії наук України; Керівник Марковський Павло Євгенович - ДР 0123U103571, УДК 669:621.039; 669:621.039.6

50

Розробка фізичних засад технології виготовлення легких та міцних броньових елементів з матеріалів на основі титану

53.03.24.0395/0224U000548

Розробка технологічних режимів комплексної енергетичної обробки матеріалів системи Al-Mg, які підвищують їх показники міцності і довговічності: Заключний звіт/Інститут технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України; Керівник Пошивалов Володимир Павлович - ДР 0121U107517, УДК 669.13.017:620.18; 669.13.017:620.17

90

Розробка технологічних процесів, які дозволять поліпшити фізико-механічні характеристики термічно не зміцнювальних алюмінієвих сплавів, зокрема, при ударно хвильовому впливі.

53.03.24.0396/0224U000581

Дослідження змін робочих характеристик функціональних матеріалів при термомеханічній обробці: Заключний звіт/Інститут магнетизму Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України; Керівник Косого Анна Олексіївна - ДР 0123U102996, УДК 669.017:53

25

Мета даного проєкту полягає у експериментальному та теоретичному дослідженні впливу термомеханічної обробки на механічні, трансформаційні та термодинамічні властивості різних сплавів, описі механізмів впливу термомеханічної обробки на властивості сплавів та розробці методів оптимізації їх функціональних властивостей.

53.03.24.0397/0824U000434

Рябоштан Валентин Анатолійович
Термічна стабільність нано- та

мікрокристалічних псевдосплавів на основі міді: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 621.78; 539.216; 539.22;
538.91Ф405; 548; 620.18 ; 621.373

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі представлені результати експериментальних та теоретичних досліджень формування структури та закономірностей структурних змін під впливом температури у псевдосплавах міді з низькою концентрацією таких легуючих елементів, як молібден та тантал, що були отримані методом вакуумної конденсації із парової фази (method PVD). Метою дисертаційної роботи є дослідження процесів формування вакуумних конденсатів міді з низькою концентрацією легуючого елементу (молібден/тантал), структурні зміни, що відбуваються в них під дією температури, та механізми термічної стабілізації структури легуючими елементами, що знаходяться в матричному металі у різному структурно-фазовому стані. Об'єктом дослідження є термічна стабільність мікро та наноструктурних матеріалів, що є актуальною проблемою для всіх дисперсних сплавів та композиційних матеріалів. Предметом дослідження процеси та явища, що призводять значного підвищення термічної стабільності та механічних властивостей у системах Cu-Mo та Cu-Ta, при вмісті легуючого компоненту в діапазоні від 0,3 до 0,4 ат%. Методичною та теоретичною базою дослідження є фундаментальні положення теорії фізичної адсорбції, методичні розробки та наукові праці провідних вчених з

питань вивчення адсорбційних та рекристалізаційних процесів. При вирішенні завдань дисертаційного дослідження застосовано сучасні загальнонаукові та спеціальні методи: методи отримання зразків у вигляді фольг псевдосплавів; спеціальні методи вивчення стану структури (мікроскопія, електронна мікроскопія, рентгенівська дифрактометрія, рентгенофлуоресцентний метод (РФА) та енергодисперсійну рентгенівську спектроскопію (EDS)); методи вибіру фізичних властивостей (напр., вимір мікротвердості за допомогою твердоміра ПМТ-3); метод температурної обробки у вакуумі; спеціальні методи отримання, обробки та обчислення інформації, яку дають знімки структури, отримані різними способами; математичне та комп'ютерне моделювання; абстрактно-логічні методи - для теоретичних узагальнень результатів дослідження. Актуальність теми роботи пов'язана з проблемою підвищення стабільності нано- і субмікрокристалічних металів, що мають унікальні функціональні властивості, але їхнє практичне використання обмежується низькою термічною стабільністю вихідного стану. Теоретичні і експериментальні результати, які є в світовій літературі, дозволяють зробити висновок про можливість розв'язання цієї проблеми шляхом цілеспрямованого легування матричних металів елементами, що мають по відношенню до них ексклюзивні фізико-хімічні властивості. Атоми цих речовин в певних технологічних умовах отримання металу, або термічної обробки здатні формувати сегрегації на границях зерен матричних металів і в результаті стабілізувати вихідний структурний стан і фізико-механічні властивості при температурному або іншому енергетичному впливі. Наукова новизна

проведеного дослідження полягає у явищах, що вперше були зафіксовані під час експериментів, а також висунутих теоріях щодо механізмів, за якими ці явища відбуваються. В дисертаційній роботі здобуті нові знання про механізми формування структури псевдосплавів міді під час їх осадження з парової фази у вакуумі та умови формування й розпаду аномальних розчинів легуючих елементів, що в звичайних умовах не мають розчинності, у матриці міді; про механізми та фактори, що підвищують термічну стабільність мікро- та наноструктурних матеріалів на основі міді. Здобувачем зафіксовано низку нових явищ під час експерименту та висунуто ряд тез, що пояснюють ці явища. На основі експериментальних результатів проведено моделювання фізичної взаємодії між атомами легуючого компонента та поверхнею зерна матричного металу. Результати експериментальних і теоретичних досліджень, отримані при виконанні роботи, можуть бути використані в якості наукової основи нових технологій отримання нано- і субмікрокристалічних металів у вигляді плівок, фольг, покриттів і масивних виробів з надвисоким поєднанням міцневих і електропровідних властивостей. Особливістю цих металів в порівнянні з існуючими аналогами, які виробляють в Україні і за кордоном, є специфічний структурний стан, стабільний до 0,8-0,9 від температури плавлення матричного металу, що на 200-300°C перевищує аналогічні показники, застосовувані в даний час для сплавів на основі міді. Розроблені метали на основі міді можуть бути використані в якості покриттів і самостійних елементів електроконтактних матеріалів, наконечників, електродів точеного зварювання, високопровідних і термічно

стабільних елементів електронної техніки і т.д. Отримані в дисертації результати можуть бути використані в наукових центрах і університетах України і за її межами, де розвивається аналогічна тематика досліджень.

53.03.24.0398/0824U000538

Горох Денис Валерійович Закономірності формування, особливості структури та властивості іонно-плазмових нітридних покриттів TiSiN/NbN та TiSiN/CrN: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - захищена; 1.-.-0.2024

УДК:

669.017:66.048.5;669.017:66.048.914;
539.216; 539.22; 538.91Ф405; 548; 620.18 ;
538.951Ф405 ; 533.9.004.14; 621.039.6

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена створенню вакуумно-дугових багатошарових покриттів нанометрового масштабу типів TiSiN/NbN та TiSiN/CrN, які відповідають сучасним вимогам щодо захисту поверхні конструкційних матеріалів, які працюють в умовах підвищених температур, втомних і термовтомних навантажень, а також виявленню особливостей процесів синтезу, визначенню елементного і фазового складу, субструктури та властивостей багатошарових покриттів, а також зв'язків між структурою та механічними і трибологічними властивостями покриттів. Мета роботи полягає у визначенні умов формування нітридних багатошарових захисних покриттів та розробці рекомендацій стосовно конкретних фізико-технологічних процесів їх осадження. Робота становить як значний

фундаментальний, так і практичний інтерес для фізичного матеріалознавства та фізики поверхні. Для досягнення сформульованої мети необхідно було виконати такі завдання: 1. Отримати плазмові покриття (TiSi)N/NbN, (TiSi)N/CrN за різних режимів осадження. 2. Дослідити вплив умов синтезу на елементний склад отриманих покриттів. 3. Дослідити структуру, топологію поверхні, характер хімічного міжатомного зв'язку, мікротвердість та модуль пружності отриманих покриттів. 4. Дослідити вплив термічного відпалювання на структурний стан та фізико-механічні властивості, зокрема мікротвердість. 5. Визначити адгезійну міцність та механізм руйнування багатошарових покриттів. Об'єкт досліджень – технологічні процеси і фізичні фактори які впливають на формування багатошарових нітридних покриттів з нанометровою товщиною шарів, що осаджуються вакуумно-дуговим способом та зв'язок структурних характеристик з фізико-механічними властивостями покриттів. Предмет досліджень – елементний та фазовий склад, структурний стан, механічні властивості та триботехнічні характеристики багатошарових нітридних покриттів нанометрового масштабу (TiSi)N/NbN, (TiSi)N/CrN. Методи формування та дослідження В даний час найбільш перспективними методами нанесення покриттів є вакуумні іонно-плазмові методи, серед яких широке поширення для осадження зносостійких нітридних покриттів отримали реактивне магнетронне розпилення і вакуумно-дугове осадження. Поряд з основною перевагою магнетронного методу - безкрапельне напilenня, він має і ряд істотних недоліків: відносно високий робочий тиск для підтримки розряду і вузький

діапазон основних параметрів (тиск, струм), при яких реалізуються оптимальні умови осадження покриттів. І, як наслідок, низька енергія частинок, що беруть участь у реакціях синтезу нітридів, що призводить до великої пористості покриттів та відносно низької їх адгезії з підкладкою. При використанні вакуумно-дугового методу осадження, заснованого на генерації потоків високої іонізованої металевої плазми дуговим розрядом, покриття формуються на поверхні зразків в результаті конденсації потоку плазми матеріалу катода, що еродує. В якості випарованого матеріалу, що випаровується, а може застосовуватися будь-який електропровідний матеріал: метал, сплав або композит на основі металу. За наявності розрядного проміжку реакційного газу на підкладці синтезується шар на основі сполук елементів матеріалу катода і робочого газу (нітриди, оксиди, карбіди). Високий ступінь іонізації вакуумно-дугової плазми (20–100 %) та можливість регулювання параметрів процесу синтезу покриттів у широкому діапазоні (тиск робочого газу, струм розряду, напруга зсуву та ін.) дозволяють цілеспрямовано впливати на структурні та фізико-механічні характеристики одержуваних конденсатів. Для дослідження морфології, кристалічної структури, елементного складу, структурно-фазового стану, механічних та триботехнічних властивостей багатошарових покриттів будуть використані: растрова електронна мікроскопія (РЕМ), рентгенівський мікроаналіз з використанням спектрометра з дисперсією за енергією (ЕДС) та рентгеноструктурний аналіз (РСА), вимірювання мікротвердості та нанотвердості, застосування методу склерометрії дозволяє отримати повне уявлення про характер зношування,

коефіцієнт тертя, адгезійну міцність та процесів руйнування покриттів, а також лабораторні випробування зразків з покриттям в Інституті надтвердих матеріалів імені В.Н. Бакуля НАН України.

53.81 Технічний аналіз у металургії

53.03.24.0399/0224U000427

Комплексні фізико-хімічні та аналітичні дослідження зразків води: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Мітченко Тетяна Євгенівна - ДР 0123U100413, УДК 669.1.017:543]:669.1, 556.11.012; 628.1.03, 628.16.067.1.002.5;628.35, 628.1.033, 556.531; 556.551, 556.31

7

Дослідження ефективності нових сорбційних і мембранних матеріалів та картриджів фільтраційних систем в процесах підготовки питної і технологічної води. Оцінка ефективності роботи побутових фільтрів різних виробників

55 МАШИНОБУДУВ АННЯ

55 МАШИНОБУДУВАННЯ

55.03.24.0400/0824U000470

Сокол Дмитро Вадимович Моделі та методи раціонального управління працездатністю вихрового енергороздільника: Дис...Доктор філософії/ Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 621; 629.73; 629.73.018

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена актуальній задачі розробки раціональної системи управління вихровим енергороздільником в умовах невизначеності дестабілізуючих впливів за допомогою вирішення задач діагностування і відновлення працездатності. Об'єктом дослідження є процес діагностування і відновлення працездатності вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, схильного до дій дестабілізуючих впливів. Предметом дослідження є моделі, методи та засоби раціонального управління, що дозволяють встановлювати факт появи дестабілізуючого впливу, його місце, тип і фізичний вид. В роботі представлений аналіз існуючих систем управління вихровим енергороздільником, описані конструктивні та функціональні особливості вихрових енергороздільників, проведено аналіз використовуваних принципів управління працездатністю вихрового енергороздільника і типових підходів до формування їх математичного опису. Проведено аналіз актуальних досліджень з розробки систем автоматичного управління вихровим енергороздільником (ВЕ). Основним недоліком цих досліджень є відсутність повного та адекватного опису процесів,

що відбуваються всередині ВЕ. Експериментальні дослідження роботи системи автоматичної стабілізації температури, що сформована за допомогою принципу управління за відхиленням, вказують на існування факторів, які суттєво впливають на роботу системи. Застосування такого підходу до управління ВЕ як нелінійним об'єктом не є достатньо ефективним, оскільки виникає задача регулювання параметрів ВЕ. Також у разі появи дестабілізацій використання принципу управління за збуренням не дає можливість визначити місце та причину дестабілізації, а компенсація відбувається у малих діапазонах відхилення параметрів від їх номінального значення. Тому актуальною є науково-технічна задача з розробки раціональної системи управління ВЕ шляхом формування лінійних діагностичних моделей та алгоритмів діагностування і відновлення його працездатності. Описано результати Computational Fluid Dynamics (CFD) моделювання процесу вихрового енергетичного поділу. Представлено результати обробки експериментальних характеристик вихрового енергороздільника для подальшої ідентифікації його математичної моделі. Визначені структура та параметри математичної моделі вихрового енергороздільника як об'єкта автоматичного управління (ОАУ) за допомогою інтервальної лінеаризації та аналізу відомих експериментальних частотних характеристик. Розроблена структура раціональної системи управління, що містить в собі ВЕ як об'єкт раціонального управління (ОРУ), модуль діагностики і модуль управління. Розроблено програмний модуль діагностики у вигляді лінійних діагностичних моделей раціональної системи управління ВЕ як ОРУ для

послідовного зняття невизначеності та діагностування дестабілізуючих впливів. Розроблено модуль управління у вигляді алгоритмів відновлення працездатності функціональних елементів ОРУ. Розроблено модель раціональної системи управління ВЕ у середовищі Simulink, яке включає в себе модулі діагностики та управління, математичні моделі ВЕ як ОАУ. Проведена серія обчислювальних експериментів з діагностування і відновлення працездатності функціональних елементів об'єкта раціонального управління, підданих різним видам дестабілізуючих впливів, методом комп'ютерного моделювання. Представлені графіки свідчать про те, що розроблена раціональна система управління ВЕ оперативно і однозначно діагностує непрацездатні функціональні елементи ОРУ та ефективно парирує виявлені види дестабілізуючих впливів. Ефективність роботи раціональної системи управління оцінена за допомогою чисельних показників якості для різних дестабілізуючих впливів. Наукова новизна отриманих результатів: – вперше розроблені лінійні діагностичні моделі вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, що відрізняються від відомих використанням структурних і параметричних особливостей нештатного функціонування вихрового енергороздільника, що дають можливість аналітично формувати алгоритми раціонального управління; – вдосконалено метод структурно-параметричної ідентифікації за експериментальними частотними характеристиками керованих об'єктів, що відрізняється від відомих використанням похідних полінома, що дозволяє підвищити адекватність лінійного математичного опису; – отримав подальший розвиток метод формування

алгоритмів діагностування вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, що відрізняється від відомих використанням фрагментарних лінійних діагностичних моделей, що дозволяє спростити структуру алгоритмічного забезпечення процесу раціонального управління; – отримав подальший розвиток метод формування алгоритмів відновлення працездатності функціональних елементів об'єкта раціонального управління, що відрізняються від відомих конкретизацією використання функціональних діагностичних моделей і засобів парирування дестабілізуючих впливів, що дозволяє розробляти ефективні алгоритми відновлення працездатності.

55.03 Машинознавство і деталі машин

55.03.24.0401/0224U000565

Теоретико-експериментальні дослідження зносостійкості деталей трибосистем кочення і ковзання із застосуванням безводневих інтегральних високоенергетичних технологій зміцнення: **Заключний звіт/Хмельницький національний університет; Керівник Диха Олександр Володимирович - ДР 0122U001214, УДК 621.001.63; 621.001.66; 621.001.24; 658.512, 621.825**

160

Створення методів розрахунку на знос та надійність деталей трибо систем ковзання та кочення та оптимізації на їх основі конструкторських і технологічних характеристик процесів дифузійного

нанесення покриттів із застосуванням високоенергетичного розряду

55.03.24.0402/0224U000565

Теоретико-експериментальні дослідження зносостійкості деталей трибосистем кочення і ковзання із застосуванням безводневих інтегральних високоенергетичних технологій зміцнення: Заключний звіт/Хмельницький національний університет; Керівник Диха Олександр Володимирович - ДР 0122U001214, УДК 621.001.63; 621.001.66; 621.001.24; 658.512, 621.825

160

Створення методів розрахунку на знос та надійність деталей трибо систем ковзання та кочення та оптимізації на їх основі конструкторських і технологічних характеристик процесів дифузійного нанесення покриттів із застосуванням високоенергетичного розряду

55.09 Машинобудівні матеріали

55.03.24.0403/0224U000524

11/01-2022 Розробка та дослідження нових композитів на основі кубічного нітриду бору для оснащення різальних інструментів, які застосовуються в умовах ударних навантажень: Заключний звіт/Інститут надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля Національної академії наук України; Керівник Савченко Денис Олександрович - ДР 0122U002232, УДК 621.9.02, 620.1, 678:66.08/.09

228

Створення та дослідження композитів на основі кубічного нітриду бору та виготовлення на його основі різальних інструментів для обробки важкооброблюваних матеріалів, обробка яких характеризується значними ударними навантаженнями, шляхом пошарового армування матриці композиту оксидними та безоксидними мікроволоконнами тугоплавких сполук, що дозволить підвищити міцність, тріщиностійкість та зносостійкість інструменту

55.03.24.0404/0224U000588

П-5-23 Розробка нового ударостійкого зносостійкого композиційного матеріалу на основі додекабориду алюмінію для індивідуального захисту, потреб авіації та атомної енергетики: Заключний звіт/Інститут надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля Національної академії наук України; Керівник Барвіцький Павло Петрович - ДР 0123U103027, УДК 620.1

117

Дослідження закономірностей формування структури композиційних матеріалів на основі вищих боридів алюмінію методами гарячого пресування та в умовах високих квазіізостатичних тисків та температур, встановлення кореляційних залежностей між складом шихти, параметрами одержання композитів, їх структурою та характеристиками

55.15 Ливарне виробництво

55.03.24.0405/0224U000343

Дослідження процесів, що супроводжують одночасну обробку розплаву силумінів різними типами струмів, та визначення умов і параметрів електромагнітного навантаження розплаву, яке забезпечує підвищення показників якості литого металу: Заключний звіт/Інститут імпульсних процесів та технологій Національної академії наук України; Керівник Цуркін Володимир Миколайович - ДР 0121U109433, УДК 621.745/.746:001.5, 621.74.01

199

Для забезпечення підвищення якості литих металовиробів у ливарномі виробництві визначити умови та параметри одночасної обробки розплаву ливарних доєвтектичних силумінів різними типами струмів (постійний, змінний, імпульсний), які формують суперпозицію електромагнітних полів, що реалізує їх максимальний сукупний вплив на процеси структуроутворення

55.03.24.0406/0224U000343

Дослідження процесів, що супроводжують одночасну обробку розплаву силумінів різними типами струмів, та визначення умов і параметрів електромагнітного навантаження розплаву, яке забезпечує підвищення показників якості литого металу: Заключний звіт/Інститут імпульсних процесів та технологій Національної академії наук України; Керівник Цуркін Володимир Миколайович - ДР 0121U109433, УДК 621.745/.746:001.5, 621.74.01

199

Для забезпечення підвищення якості литих металовиробів у ливарномі виробництві визначити умови та параметри одночасної обробки розплаву ливарних доєвтектичних силумінів різними типами струмів (постійний, змінний, імпульсний), які формують суперпозицію електромагнітних полів, що реалізує їх максимальний сукупний вплив на процеси структуроутворення

55.19 Різання матеріалів

55.03.24.0407/0224U000524

11/01-2022 Розробка та дослідження нових композитів на основі кубічного нітриду бору для оснащення різальних інструментів, які застосовуються в умовах ударних навантажень: Заключний звіт/Інститут надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля Національної академії наук України; Керівник Савченко Денис Олександрович - ДР 0122U002232, УДК 621.9.02, 620.1, 678:66.08/.09

228

Створення та дослідження композитів на основі кубічного нітриду бору та виготовлення на його основі різальних інструментів для обробки важкооброблюваних матеріалів, обробка яких характеризується значними ударними навантаженнями, шляхом поширеного армування матриці композиту оксидними та безоксидними мікрволокнами тугоплавких сполук, що дозволить підвищити міцність, тріщиностійкість та зносостійкість інструменту

55.23 Виробництво виробів з порошкових матеріалів

55.03.24.0408/0224U000453

Створення основ технології швидкісного спікання субмікрозернистих металокерамічних матеріалів: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Солодкий Євген Васильович - ДР 0121U100503, УДК 621.762.4; 621.762.5; 621.762.82, 621.865.8.002.2

179

Створення основ технології швидкісного спікання металокерамічних матеріалів з над дрібнозернистою структурою та без пористим станом, шляхом безперевного швидкісного нагрівання преосвок із суміші порошків тугоплавкої сполуки та металевої зв'язки в полі температурного градієнту

55.03.24.0409/0224U000591

Фізичні основи створення каркасних металокерамічних композитів із субмікронним зерном для забезпечення екстремально високих балістичних характеристик: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Юркова Олександра Іванівна - ДР 0121U109789, УДК 621.762, 621.762.5, 621.002.3:669.018.025

277

створення фізичних основ керування архітектурою структури

металокерамічного твердого тіла для підвищення його балістичних властивостей шляхом збільшення міцності, твердості та питомої ваги на 20 %.

55.30 Робототехніка

55.03.24.0410/0224U000453

Створення основ технології швидкісного спікання субмікрозернистих металокерамічних матеріалів: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Солодкий Євген Васильович - ДР 0121U100503, УДК 621.762.4; 621.762.5; 621.762.82, 621.865.8.002.2

179

Створення основ технології швидкісного спікання металокерамічних матеріалів з над дрібнозернистою структурою та без пористим станом, шляхом безперевного швидкісного нагрівання преосвок із суміші порошків тугоплавкої сполуки та металевої зв'язки в полі температурного градієнту

55.39 Хімічне і нафтове машинобудування

55.03.24.0411/0224U000562

Розроблення насоса реакторного відділення для систем спеціальної каналізації реакторів українських атомних електростанцій: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Ратушний Олександр Валерійович - ДР 0122U201167, УДК 621.039, 621.662/.666, 621.65.001.5.001.63, 658.58

198

Розроблення робочої конструкторської документації на насос реакторного відділення для систем спецканалізації реакторів ВВЕР-1000 українських атомних електричних станцій для заміни застарілого насосного обладнання, яке фактично відпрацювало свій повний термін експлуатації, та його імпортозаміщення.

55.03.24.0412/0224U000585

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Івченко Олександр Володимирович, Павленко Іван Володимирович - ДР 0121U112684, УДК 004.89:004.4, 004.89:004.3, 621.039, 621.662/.666, 658.58

212

Підвищення напірності ступенів насосних агрегатів та забезпечення вібраційної надійності функціональних елементів комплексної гідродинамічної системи на основі удосконалення конструкцій насосного обладнання атомних електростанцій (АЕС) шляхом розроблення технічних проєктів насосів водозабезпечення та допоміжних систем. Удосконалення систем автономної навігації шляхом створення бортової системи, здатної розпізнавати системні і зовнішні трафіки, виявляти кібератаки та несанкціоновані вторгнення.

55.03.24.0413/0224U000562

Розроблення насоса реакторного відділення для систем спеціальної каналізації реакторів українських

атомних електростанцій: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Ратушний Олександр Валерійович - ДР 0122U201167, УДК 621.039, 621.662/.666, 621.65.001.5.001.63, 658.58

198

Розроблення робочої конструкторської документації на насос реакторного відділення для систем спецканалізації реакторів ВВЕР-1000 українських атомних електричних станцій для заміни застарілого насосного обладнання, яке фактично відпрацювало свій повний термін експлуатації, та його імпортозаміщення.

55.42 Двигунобудування

55.03.24.0414/0824U000313

Лал Амір Гул Підвищення ефективності згоряння в опозитному двотактному двигуні з протилежним рухом поршнів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" - Захищена; 1-.- 0.2024

УДК: 621.436:665.75; 621.43.019;

с. - Бібліогр.: назв

В дисертаційному дослідженні вирішена задача визначення перспективи підвищення ефективності згоряння вітчизняних двигунів серії ТД та ступеня впливу окремих конструкторських параметрів на якість сумішоутворення та методів забезпечення найліпших умов розпилювання палива в об'ємі камери згоряння циліндру, до яких, головним чином, слід віднести візуалізацію розвитку паливних струменів й

охоплення ними об'єму камери згоряння при різних впливових газодинамічних, гідравлічних, регулювальних і конструктивних факторах.

55.03.24.0415/0824U000313

Лал Амір Гул Підвищення ефективності згоряння в опозитному двотактному двигуні з протилежним рухом поршнів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 621.436:665.75; 621.43.019;

с. - Бібліогр.: назв

В дисертаційному дослідженні вирішена задача визначення перспективи підвищення ефективності згоряння вітчизняних двигунів серії ТД та ступеня впливу окремих конструкторських параметрів на якість сумішоутворення та методів забезпечення найліпших умов розпилювання палива в об'ємі камери згоряння циліндру, до яких, головним чином, слід віднести візуалізацію розвитку паливних струменів й охоплення ними об'єму камери згоряння при різних впливових газодинамічних, гідравлічних, регулювальних і конструктивних факторах.

55.03.24.0416/0824U000313

Лал Амір Гул Підвищення ефективності згоряння в опозитному двотактному двигуні з протилежним рухом поршнів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут" - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 621.436:665.75; 621.43.019;

с. - Бібліогр.: назв

В дисертаційному дослідженні вирішена задача визначення перспективи підвищення ефективності згоряння вітчизняних двигунів серії ТД та ступеня впливу окремих конструкторських параметрів на якість сумішоутворення та методів забезпечення найліпших умов розпилювання палива в об'ємі камери згоряння циліндру, до яких, головним чином, слід віднести візуалізацію розвитку паливних струменів й охоплення ними об'єму камери згоряння при різних впливових газодинамічних, гідравлічних, регулювальних і конструктивних факторах.

55.47 Авіабудування

55.03.24.0417/0224U000389

Розроблення екологічно безпечних Gd-вмісних нанокompозитних матеріалів для захисту від нейтронного випромінювання різних джерел: Заключний звіт/Державна установа "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України"; Керівник Пилипчук Євген Володимирович - ДР 0122U002173, УДК 621.002.3-419;620.22-419, 331.453:331.435:613.648.4

92

Синтез та дослідження екологічно безпечних Gd-вмісних нанокompозитних матеріалів для захисту від нейтронного випромінювання різних джерел.

55.03.24.0418/0824U000470

Сокол Дмитро Вадимович Моделі та методи раціонального управління працездатністю вихрового енергороздільника: Дис...Доктор

філософії/ Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 621; 629.73; 629.73.018

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена актуальній задачі розробки раціональної системи управління вихровим енергороздільником в умовах невизначеності дестабілізуючих впливів за допомогою вирішення задач діагностування і відновлення працездатності. Об'єктом дослідження є процес діагностування і відновлення працездатності вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, схильного до дій дестабілізуючих впливів. Предметом дослідження є моделі, методи та засоби раціонального управління, що дозволяють встановлювати факт появи дестабілізуючого впливу, його місце, тип і фізичний вид. В роботі представлений аналіз існуючих систем управління вихровим енергороздільником, описані конструктивні та функціональні особливості вихрових енергороздільників, проведено аналіз використовуваних принципів управління працездатністю вихрового енергороздільника і типових підходів до формування їх математичного опису. Проведено аналіз актуальних досліджень з розробки систем автоматичного управління вихровим енергороздільником (ВЕ). Основним недоліком цих досліджень є відсутність повного та адекватного опису процесів, що відбуваються всередині ВЕ. Експериментальні дослідження роботи системи автоматичної стабілізації температури, що сформована за

допомогою принципу управління за відхиленням, вказують на існування факторів, які суттєво впливають на роботу системи. Застосування такого підходу до управління ВЕ як нелінійним об'єктом не є достатньо ефективним, оскільки виникає задача регулювання параметрів ВЕ. Також у разі появи дестабілізацій використання принципу управління за збуренням не дає можливість визначити місце та причину дестабілізації, а компенсація відбувається у малих діапазонах відхилення параметрів від їх номінального значення. Тому актуальною є науково-технічна задача з розробки раціональної системи управління ВЕ шляхом формування лінійних діагностичних моделей та алгоритмів діагностування і відновлення його працездатності. Описано результати Computational Fluid Dynamics (CFD) моделювання процесу вихрового енергетичного поділу. Представлено результати обробки експериментальних характеристик вихрового енергороздільника для подальшої ідентифікації його математичної моделі. Визначені структура та параметри математичної моделі вихрового енергороздільника як об'єкта автоматичного управління (ОАУ) за допомогою інтервальної лінеаризації та аналізу відомих експериментальних частотних характеристик. Розроблена структура раціональної системи управління, що містить в собі ВЕ як об'єкт раціонального управління (ОРУ), модуль діагностики і модуль управління. Розроблено програмний модуль діагностики у вигляді лінійних діагностичних моделей раціональної системи управління ВЕ як ОРУ для послідовного зняття невизначеності та діагностування дестабілізуючих впливів. Розроблено модуль управління у вигляді алгоритмів відновлення працездатності

функціональних елементів ОРУ.
Розроблено модель раціональної системи управління ВЕ у середовищі Simulink, яке включає в себе модулі діагностики та управління, математичні моделі ВЕ як ОАУ. Проведена серія обчислювальних експериментів з діагностування і відновлення працездатності функціональних елементів об'єкта раціонального управління, підданих різним видам дестабілізуючих впливів, методом комп'ютерного моделювання. Представлені графіки свідчать про те, що розроблена раціональна система управління ВЕ оперативно і однозначно діагностує непрацездатні функціональні елементи ОРУ та ефективно парирує виявлені види дестабілізуючих впливів. Ефективність роботи раціональної системи управління оцінена за допомогою чисельних показників якості для різних дестабілізуючих впливів. Наукова новизна отриманих результатів: – вперше розроблені лінійні діагностичні моделі вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, що відрізняються від відомих використанням структурних і параметричних особливостей нештатного функціонування вихрового енергороздільника, що дають можливість аналітично формувати алгоритми раціонального управління; – вдосконалено метод структурно-параметричної ідентифікації за експериментальними частотними характеристиками керованих об'єктів, що відрізняється від відомих використанням похідних полінома, що дозволяє підвищити адекватність лінійного математичного опису; – отримав подальший розвиток метод формування алгоритмів діагностування вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, що відрізняється від відомих використанням

фрагментарних лінійних діагностичних моделей, що дозволяє спростити структуру алгоритмічного забезпечення процесу раціонального управління; – отримав подальший розвиток метод формування алгоритмів відновлення працездатності функціональних елементів об'єкта раціонального управління, що відрізняються від відомих конкретизацією використання функціональних діагностичних моделей і засобів парирування дестабілізуючих впливів, що дозволяє розробляти ефективні алгоритми відновлення працездатності.

55.03.24.0419/0824U000470

Сокол Дмитро Вадимович Моделі та методи раціонального управління працездатністю вихрового енергороздільника: Дис...Доктор філософії/ Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 621; 629.73; 629.73.018

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена актуальній задачі розробки раціональної системи управління вихровим енергороздільником в умовах невизначеності дестабілізуючих впливів за допомогою вирішення задач діагностування і відновлення працездатності. Об'єктом дослідження є процес діагностування і відновлення працездатності вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, схильного до дій дестабілізуючих впливів. Предметом дослідження є моделі, методи та засоби раціонального управління, що

дозволяють встановлювати факт появи дестабілізуючого впливу, його місце, тип і фізичний вид. В роботі представлений аналіз існуючих систем управління вихровим енергороздільником, описані конструктивні та функціональні особливості вихрових енергороздільників, проведено аналіз використовуваних принципів управління працездатністю вихрового енергороздільника і типових підходів до формування їх математичного опису. Проведено аналіз актуальних досліджень з розробки систем автоматичного управління вихровим енергороздільником (ВЕ). Основним недоліком цих досліджень є відсутність повного та адекватного опису процесів, що відбуваються всередині ВЕ. Експериментальні дослідження роботи системи автоматичної стабілізації температури, що сформована за допомогою принципу управління за відхиленням, вказують на існування факторів, які суттєво впливають на роботу системи. Застосування такого підходу до управління ВЕ як нелінійним об'єктом не є достатньо ефективним, оскільки виникає задача регулювання параметрів ВЕ. Також у разі появи дестабілізацій використання принципу управління за збуренням не дає можливість визначити місце та причину дестабілізації, а компенсація відбувається у малих діапазонах відхилення параметрів від їх номінального значення. Тому актуальною є науково-технічна задача з розробки раціональної системи управління ВЕ шляхом формування лінійних діагностичних моделей та алгоритмів діагностування і відновлення його працездатності. Описано результати Computational Fluid Dynamics (CFD) моделювання процесу вихрового енергетичного поділу. Представлено результати обробки експериментальних

характеристик вихрового енергороздільника для подальшої ідентифікації його математичної моделі. Визначені структура та параметри математичної моделі вихрового енергороздільника як об'єкта автоматичного управління (ОАУ) за допомогою інтервальної лінеаризації та аналізу відомих експериментальних частотних характеристик. Розроблена структура раціональної системи управління, що містить в собі ВЕ як об'єкт раціонального управління (ОРУ), модуль діагностики і модуль управління. Розроблено програмний модуль діагностики у вигляді лінійних діагностичних моделей раціональної системи управління ВЕ як ОРУ для послідовного зняття невизначеності та діагностування дестабілізуючих впливів. Розроблено модуль управління у вигляді алгоритмів відновлення працездатності функціональних елементів ОРУ. Розроблено модель раціональної системи управління ВЕ у середовищі Simulink, яке включає в себе модулі діагностики та управління, математичні моделі ВЕ як ОАУ. Проведена серія обчислювальних експериментів з діагностування і відновлення працездатності функціональних елементів об'єкта раціонального управління, підданих різним видам дестабілізуючих впливів, методом комп'ютерного моделювання. Представлені графіки свідчать про те, що розроблена раціональна система управління ВЕ оперативно і однозначно діагностує непрацездатні функціональні елементи ОРУ та ефективно парире виявлені види дестабілізуючих впливів. Ефективність роботи раціональної системи управління оцінена за допомогою чисельних показників якості для різних дестабілізуючих впливів. Наукова новизна отриманих результатів: – вперше розроблені лінійні діагностичні

моделі вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, що відрізняються від відомих використанням структурних і параметричних особливостей нештатного функціонування вихрового енергороздільника, що дають можливість аналітично формувати алгоритми раціонального управління; – вдосконалено метод структурно-параметричної ідентифікації за експериментальними частотними характеристиками керованих об'єктів, що відрізняється від відомих використанням похідних полінома, що дозволяє підвищити адекватність лінійного математичного опису; – отримав подальший розвиток метод формування алгоритмів діагностування вихрового енергороздільника як об'єкта раціонального управління, що відрізняється від відомих використанням фрагментарних лінійних діагностичних моделей, що дозволяє спростити структуру алгоритмічного забезпечення процесу раціонального управління; – отримав подальший розвиток метод формування алгоритмів відновлення працездатності функціональних елементів об'єкта раціонального управління, що відрізняються від відомих конкретизацією використання функціональних діагностичних моделей і засобів парирування дестабілізуючих впливів, що дозволяє розробляти ефективні алгоритми відновлення працездатності.

55.59 **Машинобудування** **для легкої промисловості**

55.03.24.0420/0224U000566

Розробка та імплементація інструментів цифрової трансформації легкої

промисловості: Заключний звіт/Хмельницький національний університет; Керівник Захаркевич Оксана Василівна - ДР 0122U001213, УДК 004.49; 004.056.57, 675.05; 675.6.05

254

Мета – розробити серію мобільних додатків-інструментів для підтримки процесів проектування та виготовлення виробів легкої промисловості, які можна буде використовувати як на виробництві, так і в процесі навчання

61 ХІМІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ. ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТ Ь

61.13 **Процеси і апарати** **хімічної технології.** **Електрохімічні процеси**

61.03.24.0421/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669; 620.193:669.018.8, 550.3:504 , 550.8:553.3/.9 , 524.6

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних каталізаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H_2 , HD та HeH^+ від параметрів моделей

темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінуючими за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

61.39 Промисловий синтез органічних барвників і пігментів

61.03.24.0422/0824U000423

Кобзев Дмитро Володимирович
Довгохвильові галогеновані
флуоресцентні поліметинові барвники
для медико-біологічних застосувань:
Дис...Доктор філософії/ Державна
наукова установа Науково-технологічний
комплекс "Інститут монокристалів"
Національної академії наук України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 547.7/.8; 667.287.4; 535.37 ;
547:544.424

с. - Бібліогр.: назв

На сьогоднішній день широкого розповсюдження набули флуоресцентні методи дослідження в біологічній і медичній областях, а також в клінічній діагностиці. Флуоресцентні сполуки використовуються як діагностичні засоби, оскільки вони є основними компонентами для впровадження будь-якого методу флуоресцентних досліджень. Проте, із розвитком персоналізованої медицини, що вимагає значних досліджень на живих клітинах та організмах *in vivo*, виникла ідея використання флуоресцентних барвників для отримання терапевтичного ефекту, що відкрило новий підхід у медицині – тераностіку (одночасна діагностика та

лікування окремих пацієнтів). Щоб отримати флуоресцентний сигнал або терапевтичний ефект від таких молекул, вони повинні поглинати світло. Слід зауважити, що лише довгохвильове світло (600–900 нм) в так званому «оптичному вікні» слабко поглинається біологічними макромолекулами, водою та іншими компонентами біооб'єктів і має незначний вплив на процеси, що відбуваються в організмі. Зрозуміло, що накладення таких обмежень на спектральну область флуоресцентних барвників істотно зменшує їх різноманітність. Крім того, будь який флуоресцентний барвник повинен мати такі властивості: високий коефіцієнт екстинкції та квантовий вихід флуоресценції; достатня розчинність у воді та фізіологічних середовищах; прийнятна фото- і хімічна стабільність. Таким чином, одержання нових яскравих довгохвильових барвників, що можна використовувати як для діагностики, так і для лікування, є актуальним завданням сьогодення. Ціаніни є найбільш перспективним класом барвників завдяки значній гнучкості їх спектральних, фотофізичних і фотохімічних властивостей. Гептаметинціанінові барвники мають дуже низьку фототоксичність і добре підходять до «оптичного вікна» у ближньому інфрачервоному (БІЧ) діапазоні, тому вони широко використовуються як діагностичні інструменти. Окрім використання як флуоресцентних маркерів, гептаметинціанінові барвники можна використовувати як сенсори для фотодинамічної терапії (ФДТ). Відомий спосіб підвищення фототоксичності барвника полягає у введенні важких атомів у його структуру. Основною метою цього дослідження є розробка нових галогенованих флуоресцентних

гептаметинціанінових барвників для вивчення впливу важких атомів на ці барвники з метою вдосконалення матеріалів для терапії, фотодинамічної терапії (ФДТ) і фотоімунотерапії (ФІТ). Для досягнення цієї мети синтезовано ряд БІЧ ціанінових барвників з атомами йоду, броду та хлору та визначено їх спектральні властивості. При виконанні цієї роботи вперше: синтезовано систематичний ряд гептаметинціанінових барвників з різною кількістю (від 1 до 6) атомів йоду або броду в термінальних гетероциклічних фрагментах; вивчено зв'язок між структурою та властивостями галогенованих гептаметинціанінових барвників щодо кількості і положення атомів галогену; встановлено, як регулювати основні властивості (ФІ і ФД) для гептаметинціанінових барвників, змінюючи кількість і положення атомів галогенів; оцінено вплив кількості атомів йоду в гептаметинціанінових барвниках на фотоцитотоксичний ефект до бактерій; показано, що йодовані гептаметинціанінові барвники придатні для лікування і фотоінактивації грам-позитивних і грам-негативних бактерій; одержано кон'югат "ціаніновий барвник – моноклональне антитіло", який проявляє фотоімунотерапевтичну дію і придатний для терапії раку. Практична цінність результатів дослідження полягає у встановленні закономірностей для одержання БІЧ ціанінових барвників з бажаними властивостями для флуоресцентної візуалізації, діагностики та, особливо, фотодинамічної терапії та терапії. Розроблені барвники ефективні для фотоерадикації бактерій, що дозволяє обійти проблему резистентності бактерій до антибіотиків. Одержані барвники, що містять карбоксильну групу, придатні для подальшої функціоналізації шляхом їх

кон'югації з різними носіями для підвищення афінності до бажаної цілі. Так, кон'югати на основі гептаметинціанінових барвників показали високу ефективність для in vivo діагностики та лікуванні раку при фотоімунотерапевтичному застосуванні. Таким чином, це дослідження розширює можливості використання БЧ ціанінових барвників.

61.59 Технологія синтетичних високомолекулярних сполук

61.03.24.0423/0224U000524

11/01-2022 Розробка та дослідження нових композитів на основі кубічного нітриду бору для оснащення різальних інструментів, які застосовуються в умовах ударних навантажень: Заключний звіт/Інститут надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля Національної академії наук України; Керівник Савченко Денис Олександрович - ДР 0122U002232, УДК 621.9.02, 620.1, 678:66.08/.09

228

Створення та дослідження композитів на основі кубічного нітриду бору та виготовлення на його основі різальних інструментів для обробки важкооброблюваних матеріалів, обробка яких характеризується значними ударними навантаженнями, шляхом поширеного армування матриці композиту оксидними та безоксидними мікроволокнами тугоплавких сполук, що дозволить підвищити міцність, тріщиностійкість та зносостійкість інструменту

61.61 Технологія пластмас

61.03.24.0424/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заклучний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

61.03.24.0425/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заклучний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

61.65 Технологія лакофарбових матеріалів і органічних покриттів

61.03.24.0426/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заключний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

61.67 Технологія хімічних волокон і ниток Виробництво скловолокна, скловолоконних матеріалів, мінеральних

шлакових волокон і виробів з них

61.03.24.0427/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заклучний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

61.03.24.0428/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заклучний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

61.69 Технологія хімічних реактивів і особливо чистих речовин

61.03.24.0429/0224U000529

П-9-21 Розробка радіаційно- стійкого алмазовмісного сцинтиляційного композиту для колайдерів нового покоління: Заключний звіт/Інститут надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля Національної академії наук України; Керівник Івахненко Сергій Олексійович - ДР 0121U111442, УДК 661:548.55; 661.539.1.074; 661.143

60

Розробка радіаційно-стійкого сцинтиляційного композиту для використання у колайдерах нового покоління в якості елемента тайлів калориметричного детектора.

62 БІОТЕХНОЛОГІЯ

62.09 Сировина і продуценти для біотехнологічного виробництва

62.03.24.0430/0824U000479

У. Лінь .. Фактори резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій як засади для розробки сучасних протимікробних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 577.2; 573.6.086.835:579.8; 616:579.61

с. - Бібліогр.: назв

У Лінь. Фактори резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій як засади для розробки сучасних протимікробних препаратів – кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 – Біологія. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, 2023. Метою роботи було обґрунтування системних підходів до розробки сучасних протимікробних препаратів на основі аналізу факторів резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій. Для досягнення поставленої мети було розв'язано такі задачі: - на основі теоретичного аналізу та досліджень визначити фактори і механізмів резистентності мікробних патогенів, які можуть бути обрані мішенями для дії антисептиків; - встановити молекулярно-генетичні характеристики окремих представників бактерійних збудників інфекцій, що можуть бути використані для контролю їх поширення та вибору стратегій антимікробної терапії; - запропонувати метод скринінгу антимікробних субстанцій щодо обраних мішеней патогенезу бактерійних збудників, що

може бути застосований у дослідницькій практиці; - показати перспективи створення ефективних антисептиків на основі мікробних продуктів – антибіотиків та ензимів стрептоміцету *Streptomyces albus*; - розробити рекомендації до впровадження методів контролю резистентності нозокоміальних інфекцій та принципів розробки сучасних протимікробних препаратів.

62.37 Прикладна генетична (генна) інженерія

62.03.24.0431/0224U000468

Дослідження впливу інкорпорованого 137Cs і C262T поліморфізму гена САТ, що кодує каталазу, на розвиток порушень у системі дихання та обґрунтування критеріїв прогнозування бронхолегеневої патології у дітей у віддалений період Чорнобильської катастрофи: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Колпаков Ігор Євгенович - ДР 0121U107438, УДК 575.113, 616.23/.25

107

Визначити роль інкорпорованого 137Cs, поліморфізму C262T гена САТ і біохімічної активності каталази в механізмах розвитку порушень у системі дихання та встановити їх значимість для прогнозування ризику розвитку бронхолегеневої патології у дітей мешканців радіоактивно забруднених територій у віддалений період Чорнобильської катастрофи

64 ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ

64.29 Текстильна промисловість

64.03.24.0432/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заключний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгенівна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

64.31 Трикотажна промисловість

64.03.24.0433/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну.

Договір БФ/19-2021: Заключний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

64.03.24.0434/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну. Договір БФ/19-2021: Заключний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

64.03.24.0435/0224U000544

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Київського національного університету технологій та дизайну.

Договір БФ/19-2021: Заключний звіт/Київський національний університет технологій та дизайну; Керівник Барсуков Вячеслав Зіновьевич, Галавська Людмила Євгеніївна, Плаван Вікторія Петрівна - ДР 0122U000138, УДК 678.5.046, 678.5.03, 667.647, 677.46, 677.494, 677.074:62/69, 677.025.3/.7, 677.026, 677.026, 677.075.004.12; 677.075.002.56; 677.075:620.1; 677.075.001.4; 677.075:658.562

100

Створення ресурсозбережних енергоефективних технологій отримання інноваційних матеріалів різного призначення

65 ХАРЧОВА ПРОМИСЛОВІСТ Ь

65.01 Загальні питання харчової промисловості

65.03.24.0436/0224U000536

Вивчення показників громадського здоров'я на територіях зон спостереження АЕС з визначенням провідних факторів, що на нього впливають: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Прилипко Валентина Антонівна - ДР 0123U101368, УДК 316.752/.754,

621.039, 664.013.8:331.34;
664.013.8:658.34; 664.013.8:613.6, 351

76

Вивчення впливу соціально-економічних, екологічних, психологічних, поведінкових, медичних, суспільно-політичних детермінант на стан здоров'я з метою обґрунтування суспільних заходів щодо зменшення або попередження їх несприятливого впливу.

65.65 Олійно-жирова промисловість

65.03.24.0437/0224U000007

Дослідити динаміку впливу супутніх речовин залежно від їх вмісту на строки придатності соняшникової олії:

Заключний звіт/Український науково-дослідний інститут олій та жирів Національної академії аграрних наук України; Керівник Петік Ігор Павлович - ДР 0121U100017, УДК 665.1/.3.014/.019; 664.3.014/.019

69

Дослідження впливу супутніх речовин на строки придатності олій соняшникових на диференційному скануючому калориметрі.

65.03.24.0438/0224U000005

Дослідження впливу екстрактів прямих трав на фізико-хімічні та органолептичні властивості соняшникової олії:

Заключний звіт/Український науково-дослідний інститут олій та жирів Національної академії аграрних наук України; Керівник Мазаєва Вікторія Сергіївна - ДР 0121U100019, УДК 665.3

153

Обґрунтування і розробка сумішей олії з різними смакоароматичними природними домішками, та визначення змін показників окиснення та їх впливу на фізико-хімічні та органолептичні властивості жирів.

66 ЛІСОВА, ДЕРЕВООБРОБНА І ЦЕЛЮЛОЗНО- ПАПЕРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ

66.45 Целюлозно-паперова промисловість

66.03.24.0439/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з

використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилолмеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недеревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надоцтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що

використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надоцтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надоцтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперо-рочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило

доцільність організації процесу пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує економне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

66.03.24.0440/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;

628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилолмеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті

напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надощтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надощтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надощтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє

покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу перощтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оощтової кислоти в процесі варіння забезпечує економічне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження перощтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

66.03.24.0441/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор

технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилолмеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-

органосольвентного варіння різних представників недеревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надощтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надощтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надощтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперо-чи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну

характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенерованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує економічне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені

О.О. Чуйка Національної академії наук України.

66.03.24.0442/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилолмеламіном,

епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недеревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надоцтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надоцтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надоцтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості

завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує економне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні

барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

67 БУДІВНИЦТВО. АРХІТЕКТУРА

67 БУДІВНИЦТВО. АРХІТЕКТУРА

67.03.24.0443/0224U000489

Провести дослідження та розробити національний стандарт щодо технічних вимог до монтажу сталевих конструкцій автодорожніх мостів: Заключний звіт/Товариство з обмеженою відповідальністю "Український інститут сталевих конструкцій імені В. М. Шимановського"; Керівник Адріанов Володимир Павлович - ДР 0123U104746, УДК 624; 69; 72

11

Розроблення національного стандарту щодо монтажу мостових конструкцій із сталі.

67.01 Загальні питання будівництва

67.03.24.0444/0224U000593

Виконати аналіз та розробити 8 національних стандартів щодо вентиляції

будівель та контролювання якості повітря у приміщенні: Заключний звіт/Державне підприємство "Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій"; Керівник Фаренюк Геннадій Григорович - ДР 0122U201758, УДК 69:006

144

Основною метою розробки є виконання робіт зі стандартизації шляхом установлення положень для загального та неодноразового використання щодо наявних чи потенційних завдань, спрямованих на досягнення оптимального ступеня впорядкованості у сфері архітектури, будівництва та промисловості будівельних матеріалів.

67.03.24.0445/0224U000592

Виконати аналіз та розробити 15 національних стандартів щодо залізобетонних виробів: Заключний звіт/Державне підприємство "Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій"; Керівник Слюсаренко Юрій Степанович - ДР 0122U201755, УДК 69:006

352

Основною метою розробки є виконання робіт зі стандартизації шляхом установлення положень для загального та неодноразового використання щодо наявних чи потенційних завдань, спрямованих на досягнення оптимального ступеня впорядкованості у сфері архітектури, будівництва та промисловості будівельних матеріалів.

67.07 Архітектура

67.03.24.0446/0224U000511

Історико-архітектурні дослідження та інноваційний підхід у формуванні дизайну міського середовища: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Харлан Олександр Вікторович - ДР 0121U109933, УДК 721.012, 626/627; 721/728, 72

87

Об'єкти дослідження – територія історичних населених пунктів України, їх ландшафт, розпланування, забудова, містобудівні та архітектурні особливості міського середовища населених пунктів; компоненти інноваційного та екологічного підходу у формуванні дизайну архітектурного середовища; формалізація характеристик моделювання міського середовища як системи в архітектурному проектуванні; тенденції сучасного перетворення елементів ландшафтно-рекреаційних територій. Мета роботи – вивчення традиційного характеру середовища населених пунктів, забезпечення локалізації місцезнаходження та реконструкції архітектурно-планувальних особливостей первинних поселень на теренах досліджуваних історичних населених місць України, а також реконструкція первинного історичного ландшафту місця виникнення і розвитку населеного пункту; дослідження проблеми розвитку міського середовища, яка розглядається в аспекті інноваційного та екологічного підходу до формування дизайну архітектурного середовища, в історичному та соціальному аспекті; дослідження, пов'язане з удосконаленням технічних і методологічних можливостей архітектури; розгляд формування і визначення потенціалу розвитку архітектурно-екологічного простору

ландшафтно-рекреаційних територій. Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, порівняння текстових і графічних матеріалів. Методичні засади виявлення і оцінки історико-архітектурної спадщини міста мають провідне значення. Вивчення міста відбувається за основними історичними етапами та виявленням основних структурних елементів (слободи, місто, залізниця, основні підприємства, історичний центр міста та інш. Опрацювання робіт попередників і аналіз історичних карт дозволили доповнити картину різночасових містобудівних процесів досліджуваної території, динаміки розвитку планування міської території та ін.

67.03.24.0447/0224U000510

Історико-архітектурні дослідження та інноваційний підхід у формуванні дизайну міського середовища: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Харлан Олександр Вікторович - ДР 0121U109933, УДК 721.012, 626/627; 721/728, 72

90

Об'єкти дослідження – територія історичних населених пунктів України, їх ландшафт, розпланування, забудова, містобудівні та архітектурні особливості міського середовища населених пунктів; компоненти інноваційного та екологічного підходу у формуванні дизайну архітектурного середовища; формалізація характеристик моделювання міського середовища як

системи в архітектурному проектуванні; тенденції сучасного перетворення елементів ландшафтно-рекреаційних територій. Мета роботи – вивчення традиційного характеру середовища населених пунктів, забезпечення локалізації місцезнаходження та реконструкції архітектурно-планувальних особливостей первинних поселень на теренах досліджуваних історичних населених місць України, а також реконструкція первинного історичного ландшафту місця виникнення і розвитку населеного пункту; дослідження проблеми розвитку міського середовища, яка розглядається в аспекті інноваційного та екологічного підходу до формування дизайну архітектурного середовища, в історичному та соціальному аспекті; дослідження, пов'язане з удосконаленням технічних і методологічних можливостей архітектури; розгляд формування і визначення потенціалу розвитку архітектурно-екологічного простору ландшафтно-рекреаційних територій. Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, порівняння текстових і графічних матеріалів. Методичні засади виявлення і оцінки історико-архітектурної спадщини міста мають провідне значення. Вивчення міста відбувається за основними історичними етапами та виявленням основних структурних елементів (слободи, місто, залізниця, основні підприємства, історичний центр міста та інш. Опрацювання робіт попередників і аналіз історичних карт дозволили доповнити картину різночасових містобудівних процесів досліджуваної території, динаміки розвитку планування міської території та ін.

67.03.24.0448/0824U000428

Чанчжи У. -- Синтез Мистецтв В Храмовій Архітектурі Китаю: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 72.03

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено вирішенню наукової проблеми дослідження синтезу мистецтв в храмовій архітектурі Китаю. Актуальність вивчення традиційної архітектури стародавнього Китаю особливо визначається в її впливі на сучасний художній процес. Розробка цього питання в архітектурній теорії в східно-європейській науковій спільноті залишається актуальною і вимагає подальших досліджень. Наукові зусилля в цьому напрямку не лише допоможуть розширити розуміння архітектурної спадщини Китаю, але й нададуть підстави для розробки нових концепцій та технік у галузі архітектури та містобудування.

67.09 Будівельні матеріали і вироби

67.03.24.0449/0224U000469

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Придніпровська державна академія будівництва та архітектури: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Савицький

Микола Василійович - ДР 0123U105370,
УДК 624.012.3/.4, 727, 691.32; 691.328

64

Розвиток наукових основ модернізації і
реконструкції закладів вищої освіти, як
«зелених» університетів

67.11 Будівельні конструкції

67.03.24.0450/0224U000469

Виконання завдань перспективного плану
розвитку наукового напрямку "Технічні
науки" Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури:
Заключний звіт/Державний вищий
навчальний заклад "Придніпровська
державна академія будівництва та
архітектури"; Керівник Савицький
Микола Василійович - ДР 0123U105370,
УДК 624.012.3/.4, 727, 691.32; 691.328

64

Розвиток наукових основ модернізації і
реконструкції закладів вищої освіти, як
«зелених» університетів

67.03.24.0451/0224U000595

Особливості розвитку інженерно-
геологічних процесів, геотехнічного
будівництва і проектування: Заключний
звіт/Державний вищий навчальний
заклад "Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури";
Керівник Седін Володимир Леонідович -
ДР 0121U109924, УДК 624.01, 624.15

69

Вивчення процесів, що впливають на
основи та дослідження роботи
фундаментів в різних умовах.

67.03.24.0452/0224U000597

Особливості розвитку інженерно-
геологічних процесів, геотехнічного
будівництва і проектування: Заключний
звіт/Державний вищий навчальний
заклад "Придніпровська державна
академія будівництва та архітектури";
Керівник Седін Володимир Леонідович -
ДР 0121U109924, УДК 624.01, 624.15

57

Вивчення процесів, що впливають на
основи та дослідження роботи
фундаментів в різних умовах.

67.03.24.0453/0824U000336

Караван Богдан Вікторович Напружено-
деформований стан залізобетонних арок з
високоміцного бетону та удосконалення
методики їх розрахунку: Дис...Доктор
філософії/ Національний університет
водного господарства та
природокористування - Захищена; 1.-
0.2024

УДК: 539.4:624.01; 624.012.3/.4

с. - Бібліогр.: назв

Вперше експериментальним шляхом
досліджено роботу двошарнірних
залізобетонних арок з високоміцних
швидкотверднучих бетонів, які дали
можливість дослідити особливості
напружено-деформованого стану
перерізів поясу та характер розвитку
прогинів і тріщин при одноразових та
повторних (малоциклових)
короткочасних статичних і повторних

ударних навантаженнях. Для дослідних зразків арок побудовані графіки залежності «навантаження – деформації бетону», «навантаження – деформації арматури», «навантаження – зусилля розпіру», «навантаження – прогини», «навантаження – переміщення опор» та діаграми залежності від навантажень ширини розкриття тріщин і кількості тріщин у поясі арок. Наведені діаграми деформування та механічні характеристики високоміцних швидкотверднучих бетонів у віці 1 доба та 28 діб. Отримано нові експериментальні дані щодо напружено-деформованого стану двошарнірних залізобетонних арок з затяжкою та без неї при дії на них одноразових і повторних короткочасних навантажень різної інтенсивності. Проведено числовий експеримент – виконані розрахунки дослідних арок у ПК «ЛІРА-САПР» та ПК «ANSYS» методом скінченних елементів, співставленні дані числового експерименту з експериментальними дослідженнями арок. Удосконалена методика розрахунку міцності нормальних перерізів і напруженодеформованого стану двошарнірних залізобетонних арок на основі експериментальних даних та числового експерименту. У вступі обґрунтовано актуальність теми досліджень, наведені мета та завдання дисертаційної роботи, об'єкт, предмет та методи дослідження, наукова новизна отриманих в роботі результатів. Висвітлені особистий внесок здобувача та апробація матеріалів дисертаційної роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, а також практичне значення отриманих результатів. Перший розділ присвячено огляду робіт, що висвітлюють стан експериментально-теоретичних досліджень залізобетонних арок, зокрема: області застосування

залізобетонних арочних конструкцій в будівництві; загальним відомостям про арки, навантаженням на них, статичному розрахунку двошарнірних арок; напружено-деформованому стану та розрахунку несучої здатності перерізів двошарнірних арок; огляду експериментальних досліджень роботи залізобетонних двошарнірних арок. В розділі наведено огляд наукових праць, присвячених результатам експериментальних досліджень високоміцних швидкотверднучих важких бетонів, а також короткий огляд досліджень по вивченню опору бетону дії малоциклових повторних навантажень. У другому розділі наведено обсяг експериментальних досліджень з кількістю зразків та їх характеристиками. Описано конструкцію дослідних зразків та процес їх виготовлення, вказані матеріали та їх основні фізико-механічні характеристики. Детально описується методика випробування дослідних арок, зображені схеми випробування з розміщенням вимірювальних приладів, режими їх навантаження. Зображено та описано принцип роботи установки для повторного ударного випробування арки. У третьому розділі представлені результати експериментальних досліджень залізобетонних двошарнірних арок з затяжкою та без неї із високоміцного швидкотверднучого бетону класів С60, С80, С90, зокрема: їх робота та напруженодеформований стан при дії статичного одноразового навантаження до руйнування, за дії статичного малоциклового повторного навантаження рівня $\eta = (0,16 \dots 0,8) F_u$, при повторному ударному навантаженні. У результаті випробування отримані нові експериментальні дані на ступенях та циклах навантаження арок, а саме: відносні деформації стиску та розтягу бетону і арматурної сталі в перерізах

поясу арки, відносні деформації розтягу зтяжки, значення розпіру та переміщення опор, прогинів поясу, моменту тріщиноутворення та характеру розвитку тріщин у поясі, ширини розкриття тріщин. На основі цих експериментальних значень побудовані залежності та діаграми. Детально описано особливості роботи під навантаженням та характер руйнування кожної дослідної арки, встановлено їх несучу здатність та навантаження, при якому було досягнуто критеріїв руйнування. У четвертому розділі приведені результати виконаного числового експерименту з розрахунку дослідних двошарнірних залізобетонних арок при одноразовому короткочасному навантаженні методом скінченних елементів в програмному комплексі «ЛІРА-САПР» та «ANSYS». Отримані дані за результатами числового експерименту були співставлені з даними одержаними за результатами експериментального дослідження арок. Удосконалено науковоприкладні положення розрахунку міцності нормальних перерізів і напруженодеформованого стану двошарнірних залізобетонних арок на основі деформаційної моделі та спрощеного розрахунку згідно чинних норм проектування з використанням експериментальних даних та результатів числового експерименту.

67.13 Технологія будівельно-монтажних робіт

67.03.24.0454/0224U000498

Удосконалення організаційно-технологічних рішень спорудження та реконструкції будівель в умовах щільної

забудови з забезпеченням енергоефективності та екологічності і застосуванням автоматизованих технологій управління: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Кравчуновська Тетяна Сергіївна - ДР 0121U100056, УДК 69.059

47

Розроблення та впровадження методик щодо обґрунтування та реалізації раціональних організаційно-технологічних рішень спорудження і реконструкції будівель

67.21 Інженерні дослідження в будівництві

67.03.24.0455/0824U000515

Дитюк Олексій Євгенович
Обґрунтування параметрів комбінованих плитно-пальових фундаментів багатоповерхових будівель: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 624.15; 624.131

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено експериментальному обґрунтуванню параметрів нового типу ефективних комбінованих плитно-пальових фундаментів (КППФ) багатоповерхових та висотних будівель шляхом проведення натурних досліджень на реальному будівельному об'єкті. У роботі виконано комплексні натурні експериментальні

дослідження систем «основа – фундамент – споруда».

67.23 Архітектурно-будівельне проектування

67.03.24.0456/0224U000511

Історико-архітектурні дослідження та інноваційний підхід у формуванні дизайну міського середовища: **Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"**; Керівник Харлан Олександр Вікторович - ДР 0121U109933, УДК 721.012, 626/627; 721/728, 72

87

Об'єкти дослідження – територія історичних населених пунктів України, їх ландшафт, розпланування, забудова, містобудівні та архітектурні особливості міського середовища населених пунктів; компоненти інноваційного та екологічного підходу у формуванні дизайну архітектурного середовища; формалізація характеристик моделювання міського середовища як системи в архітектурному проектуванні; тенденції сучасного перетворення елементів ландшафтно-рекреаційних територій. Мета роботи – вивчення традиційного характеру середовища населених пунктів, забезпечення локалізації місцезнаходження та реконструкції архітектурно-планувальних особливостей первинних поселень на теренах досліджуваних історичних населених місць України, а також реконструкція первинного історичного ландшафту місця виникнення і розвитку населеного пункту; дослідження проблеми розвитку міського середовища,

яка розглядається в аспекті інноваційного та екологічного підходу до формування дизайну архітектурного середовища, в історичному та соціальному аспекті; дослідження, пов'язане з удосконаленням технічних і методологічних можливостей архітектури; розгляд формування і визначення потенціалу розвитку архітектурно-екологічного простору ландшафтно-рекреаційних територій. **Методи дослідження.** Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, порівняння текстових і графічних матеріалів. Методичні засади виявлення і оцінки історико-архітектурної спадщини міста мають провідне значення. Вивчення міста відбувається за основними історичними етапами та виявленням основних структурних елементів (слободи, місто, залізниця, основні підприємства, історичний центр міста та інш. **Опрацювання** робіт попередників і аналіз історичних карт дозволили доповнити картину різночасових містобудівних процесів досліджуваної території, динаміки розвитку планування міської території та ін.

67.03.24.0457/0224U000510

Історико-архітектурні дослідження та інноваційний підхід у формуванні дизайну міського середовища: **Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"**; Керівник Харлан Олександр Вікторович - ДР 0121U109933, УДК 721.012, 626/627; 721/728, 72

90

Об'єкти дослідження – територія історичних населених пунктів України, їх ландшафт, розпланування, забудова, містобудівні та архітектурні особливості міського середовища населених пунктів; компоненти інноваційного та екологічного підходу у формуванні дизайну архітектурного середовища; формалізація характеристик моделювання міського середовища як системи в архітектурному проектуванні; тенденції сучасного перетворення елементів ландшафтно-рекреаційних територій. Мета роботи – вивчення традиційного характеру середовища населених пунктів, забезпечення локалізації місцезнаходження та реконструкції архітектурно-планувальних особливостей первинних поселень на теренах досліджуваних історичних населених місць України, а також реконструкція первинного історичного ландшафту місця виникнення і розвитку населеного пункту; дослідження проблеми розвитку міського середовища, яка розглядається в аспекті інноваційного та екологічного підходу до формування дизайну архітектурного середовища, в історичному та соціальному аспекті; дослідження, пов'язане з удосконаленням технічних і методологічних можливостей архітектури; розгляд формування і визначення потенціалу розвитку архітектурно-екологічного простору ландшафтно-рекреаційних територій. Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, порівняння текстових і графічних матеріалів. Методичні засади виявлення і оцінки історико-архітектурної спадщини міста мають провідне значення. Вивчення міста відбувається за основними історичними етапами та виявленням основних

структурних елементів (слободи, місто, залізниця, основні підприємства, історичний центр міста та інш. Опрацювання робіт попередників і аналіз історичних карт дозволили доповнити картину різночасових містобудівних процесів досліджуваної території, динаміки розвитку планування міської території та ін.

67.29 Об'єкти будівництва

67.03.24.0458/0224U000469

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Придніпровська державна академія будівництва та архітектури: **Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"**; Керівник Савицький Микола Васильович - ДР 0123U105370, УДК 624.012.3/.4, 727, 691.32; 691.328

64

Розвиток наукових основ модернізації і реконструкції закладів вищої освіти, як «зелених» університетів

67.03.24.0459/0224U000511

Історико-архітектурні дослідження та інноваційний підхід у формуванні дизайну міського середовища: **Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"**; Керівник Харлан Олександр Вікторович - ДР 0121U109933, УДК 721.012, 626/627; 721/728, 72

87

Об'єкти дослідження – територія історичних населених пунктів України, їх ландшафт, розпланування, забудова, містобудівні та архітектурні особливості міського середовища населених пунктів; компоненти інноваційного та екологічного підходу у формуванні дизайну архітектурного середовища; формалізація характеристик моделювання міського середовища як системи в архітектурному проектуванні; тенденції сучасного перетворення елементів ландшафтно-рекреаційних територій. Мета роботи – вивчення традиційного характеру середовища населених пунктів, забезпечення локалізації місцезнаходження та реконструкції архітектурно-планувальних особливостей первинних поселень на теренах досліджуваних історичних населених місць України, а також реконструкція первинного історичного ландшафту місця виникнення і розвитку населеного пункту; дослідження проблеми розвитку міського середовища, яка розглядається в аспекті інноваційного та екологічного підходу до формування дизайну архітектурного середовища, в історичному та соціальному аспекті; дослідження, пов'язане з удосконаленням технічних і методологічних можливостей архітектури; розгляд формування і визначення потенціалу розвитку архітектурно-екологічного простору ландшафтно-рекреаційних територій. Методи дослідження. Методологічна основа дослідження ґрунтується на комплексному використанні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, порівняння текстових і графічних матеріалів. Методичні засади виявлення і оцінки історико-архітектурної спадщини міста мають провідне значення. Вивчення міста відбувається за основними історичними етапами та виявленням основних

структурних елементів (слободи, місто, залізниця, основні підприємства, історичний центр міста та інш. Опрацювання робіт попередників і аналіз історичних карт дозволили доповнити картину різночасових містобудівних процесів досліджуваної території, динаміки розвитку планування міської території та ін.

67.53 Інженерне забезпечення об'єктів будівництва

67.03.24.0460/0224U000104

Дослідження та розробка систем опалення, вентиляції, кондиціонування та теплогазопостачання, оцінка їх роботи та вдосконалення: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Адегов Олександр Валерійович - ДР 0121U108331, УДК 620.91:662.97, 697.1, 696.2/.4, 697.9

74

Розробка науково-практичних рекомендацій для забезпечення максимального використання позитивного і нейтралізації негативного впливу зовнішнього клімату на тепловий баланс будівлі, розробка рекомендацій алгоритму та методики вибору обладнання енергоефективної комбінованої системи теплохолодопостачання, розробка рекомендацій щодо рішень найбільш актуальних проблем систем теплогазопостачання України

67.03.24.0461/0224U000104

Дослідження та розробка систем опалення, вентиляції, кондиціонування та теплогазопостачання, оцінка їх роботи та вдосконалення: Заключний звіт/Державний вищий навчальний заклад "Придніпровська державна академія будівництва та архітектури"; Керівник Адегов Олександр Валерійович - ДР 0121U108331, УДК 620.91:662.97, 697.1, 696.2/.4, 697.9

74

Розробка науково-практичних рекомендацій для забезпечення максимального використання позитивного і нейтралізації негативного впливу зовнішнього клімату на тепловий баланс будівлі, розробка рекомендацій алгоритму та методики вибору обладнання енергоефективної комбінованої системи теплохолодопостачання, розробка рекомендацій щодо рішень найбільш актуальних проблем систем теплогазопостачання України

68 СІЛЬСЬКЕ І ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО

68.01 Загальні питання сільського господарства

68.03.24.0462/0224U000163

Розробити науково-методичні основи здійснення маркетингових досліджень через випробовування і впровадження інновацій та супроводження інноваційних проектів і технологій в умовах Південного регіону: Заключний

звіт/Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України; Керівник Пілярська Олена Олександрівна - ДР 0121U107905, УДК , 63:001.92, 63:338; 631.15; 631.153:338.26; 63.001.18

45

Розробити науково-методичні основи здійснення маркетингових досліджень через випробовування і впровадження інновацій та супроводження інноваційних проектів і технологій в умовах Південного регіону. Налагодження наукового супроводу інтегральної системи обслуговування та інформаційного забезпечення суб'єктів АПВ Херсонської області зі зворотнім зв'язком на засадах концепції загального управління якістю. Створення дійових механізмів організації і взаємодії виробників наукоємної продукції і послуг, інноваційної інфраструктури та господарюючих суб'єктів АПВ Херсонської області для ефективного трансферу науково-інноваційних розробок. Створення потужних випробувально-демонстраційних полігонів з залученням кращих вітчизняних завершених інноваційних розробок та налагодження їх трансфер у агропромислове виробництво.

68.03.24.0463/0224U000163

Розробити науково-методичні основи здійснення маркетингових досліджень через випробовування і впровадження інновацій та супроводження інноваційних проектів і технологій в умовах Південного регіону: Заключний звіт/Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України; Керівник Пілярська Олена Олександрівна

- ДР 0121U107905, УДК , 63:001.92,
63:338; 631.15; 631.153:338.26; 63.001.18

45

Розробити науково-методичні основи здійснення маркетингових досліджень через випробовування і впровадження інновацій та супроводження інноваційних проектів і технологій в умовах Південного регіону. Налагодження наукового супроводу інтегральної системи обслуговування та інформаційного забезпечення суб'єктів АПВ Херсонської області зі зворотнім зв'язком на засадах концепції загального управління якістю. Створення дійових механізмів організації і взаємодії виробників наукоємної продукції і послуг, інноваційної інфраструктури та господарюючих суб'єктів АПВ Херсонської області для ефективного трансферу науково-інноваційних розробок. Створення потужних випробувально-демонстраційних полігонів з залученням кращих вітчизняних завершених інноваційних розробок та налагодження їх трансфер у агропромислове виробництво.

68.03.24.0464/0824U000332

Пенькова Світлана Василівна
ПРОДУКТИВНІСТЬ МІСКАНТУСУ
ГІГАНТСЬКОГО ЗАЛЕЖНО ВІД
ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ
ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ: Дис...Доктор
філософії/ Інститут біоенергетичних
культур і цукрових буряків Національної
академії аграрних наук України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 63:54; 631.8; 63

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування та практичне вирішення наукового завдання з розробки елементів технології вирощування буряків цукрових в умовах Степу України шляхом встановлення реакції рослин на застосування основного удобрення, вологоутримувача та позакореневого підживлення гуматами. На час змикання рядків (ВВСН 30) площа посівів буряків цукрових складала 19,3 тис м²/га, а варіанти застосування гідрогелю AQUASORB мали на 2,1 тис м²/га кращі показники. При цьому, на варіанті без застосування гідрогелю площа листя незначно відрізнялась по варіантах досліді, окрім застосування добрива Паросток. Коли ж ми вносили вологоутримувач, то внесення мінерального добрива забезпечувало нам площу листя 21,7 тис м²/га, а застосування добрива Паросток – 22,4 тис м²/га – кращу на фазу розвитку буряків цукрових. Визначено, що в фазу змикання міжрядь буряків цукрових (ВВСН 39) евапотранспірація посівів набувала максимуму і в середньому рослинами витрачалося 0,62 мм/га доступної вологи за добу. Більше всього вологу використовували варіанти де вносили гідрогель AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та в якості добрива застосовували Паросток (марка 20), 400 кг/га – 0,70 мм/га за добу. При цьому позакореневе удобрення Гуміфілд, в.г., 2 кг/га (ВВСН 30+39) не змогло істотно впливати на перебіг процесів випаровування води листковим апаратом буряків цукрових. Досліджено, що за показниками співвідношення змінної до максимальної флуоресценції (Fv/Fm) фотосинтезу, то кращі значення коефіцієнта було отримано за застосування гідрогелю AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та удобрення Леонардитом, 400 кг/га, що в

середньому за роки досліджень становили 0,58-0,59. А також за внесення гідрогелю та застосування в якості основного удобрення Паросток (марка 20) 400 кг/га – 0,58-0,60. Отже, за застосування таких варіантів досліду формувались кращі умови для росту та розвитку буряків цукрових. Врожайність буряків цукрових значно залежить не тільки від біологічних особливостей гібридів а й від вмісту доступного рослинам азоту в ґрунті. Застосування підвищених доз мінеральних добрив призводить до зниження цукристості і підвищеної концентрації домішок, таких як альфа аміний азот, тому найбільш важливим завданням для виробників буряків цукрових є розробка та дотримання ефективної стратегії застосування мінеральних добрив, що забезпечує як прибутковість, так і якість коренеплодів. Визначено, що в умовах 2020 року за застосування гною отримана урожайність буряків в межах 29,0-30,0 т/га, а от мінеральна система за застосування гідрогелю дозволила отримати максимальні 34,0 т/га. Також за застосування гідрогелю AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) істотно зросла й ефективність Леонардиту та добрива паросток марка 20. А от в умовах 2021 року гній забезпечив рівень продуктивності в межах 50,7-53,3 т/га, а от мінеральна система не забезпечила кращі результати, що підтверджує той факт, що мінеральне добриво ефективно працює лише в випадку наявності доступної вологи. Досліджено, що кращі показники урожайності коренеплодів в середньому за роки досліджень були за внесення в якості основного добрива Паросток (марка 20), 400 кг/га, застосування гідрогелю AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та подальшої позакореневої обробки Гуміфілд, в.г., 2 кг/га (ВВСН 30+39) –

57,9 т/га. А кращі показники вмісту цукру в коренеплодах отримані за вирощування буряків з застосуванням гною ВРХ, 20 т/га, вологоутримувача та Гуміфілд – 17,3 %. А на варіантах без вологоутримувача поєднання добрива Паросток та позакореневої обробки Гуміфілд – 17,2 %. Встановлено що якість коренеплодів буряків цукрових залежить від впливу багатьох біотичних так і абіотичних факторів і є одним з найважливіших показників ефективності виробництва цукру. Так, до якісних характеристик коренеплодів відноситься: концентрація сахарози та вміст численних меласоутворюючих сполук (натрію, калію та α-амінного азоту). З точки зору ефективності виробництва цукру саме концентрація α-амінного азоту (α-amino-N) визначають так звані втрати цукру в меласі. Досліджено, що кращий збір цукру отримано при використанні вологоутримувача AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та внесенні в якості основного удобрення Леонардит, 400 кг/га в поєднанні з подальшим позакореневим підживленням – 8,14 т/га або ж застосуванням на фоні вологоутримувача Паросток (марка 20) 400 кг/га + Гуміфілд, в.г., 2 кг/га (ВВСН 30+39) – 8,08 т/га

68.03.24.0465/0824U000514

Разанова Алла Михайлівна Інтенсивність накопичення важких металів розторопшею плямистою (*Silybum matianum* L.) залежно від удобрення в умовах Лісостепу Правобережного: Дис...Доктор філософії/ Львівський національний університет природокористування - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 631.8; 63

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена дослідженням із вивчення накопичення свинцю, кадмію, цинку, міді вегетативною масою і насінням розторопші плямистої (*Silybum marianum* L.) та ефективності фітореMediaції за її вирощування у польових сівоzmінах при застосуванні різних видів добрив в умовах інтенсивного землеробства Правобережного Лісостепу України. Удосконалено зниження інтенсивності накопичення важких металів у вегетативній масі та насінні розторопші плямистої за її мінерального, органічного та позакореневого підживлення в умовах сільськогосподарських угідь інтенсивного землеробства. Дослідження за темою дисертації проводилися впродовж 2017-2020 рр. на сірих лісових ґрунтах в умовах Лісостепу Правобережного на території Вінницької області. Досліджено, що за вирощування розторопші плямистої в умовах інтенсивного землеробства спостерігалось перевищення ГДК свинцю, кадмію, цинку та міді у її вегетативній масі та насінні, а інтенсивність накопичення даних металів у вегетативній масі та насінні розторопші плямистої залежала від рівня забруднення ґрунтів даними елементами. Встановлено, що за удобрення ґрунтів та позакореневого підживлення при вирощуванні розторопші плямистої спостерігалось підвищення урожайності вегетативної маси та кількості насіння у зростаючій послідовності: мінеральні добрива, органічні добрива та позакоренево підживлення. Удобрення ґрунтів мінеральними добривами (аміачна селітра, суперфосфат простий, калій хлористий, суміш NPK добрив) сприяло вищому винесенню із вегетативною масою та насінням

розторопші плямистої свинцю – від 52,2% до 2,14 раза, кадмію – від 41,9% до 3,5 раза, цинку – від 20,1% до 2,6 раза та міді – від 10,2% до 2,3 раза порівняно з варіантом без удобрення. Виявлено, що найвище винесення важких металів (свинець, кадмій, цинк та мідь) спостерігалось за удобрення ґрунтів азотними добривами, а удобрення ґрунтів органічними добривами (перегній, дефека́т та сидерат) сприяло збільшенню винесення розторопшею плямистою з ґрунту свинцю – від 3,9% до 42%, кадмію – від 3,2% до 58%, цинку – від 13,6% до 2,03 рази та міді – від 24,5% до 60,7% порівняно з варіантом без удобрення. Досліджено, що позакоренево підживлення розторопші плямистої (Рост-концентрат, Калій-хелат і Фосфор-хелат) підвищувало винесення з ґрунтів свинцю – від 11,7% до 69,7, кадмію – від 0,6% до 2,1 рази, цинку – від 6,3% до 45,5% та міді – від 10% до 38,3% порівняно з варіантом без підживлення. За удобрення ґрунтів мінеральними (N60P60K60), органічними (перегній, дефека́т, гірчиця) добривами та позакореневого підживлення (Фосфор-хелат, Калій-хелат, Рост-концентрат) найвища урожайність насіння розторопші плямистої спостерігалась за використання мінеральних добрив (N60P60K60). Досліджено, що найнижчий коефіцієнт накопичення важких металів у насінні розторопші плямистої за удобрення ґрунтів мінеральними добривами спостерігався за використання суміші добрив N60P60K60 (аміачна селітра, суперфосфат простий, калій хлористий). Визначено, що удобрення ґрунтів при вирощуванні розторопші плямистої органічними (перегній, дефека́т) та зеленим (сидерат) добривами, підвищує коефіцієнт накопичення свинцю, кадмію, цинку та міді у її вегетативній масі та

насінні. Найнижчий показник коефіцієнта накопичення важких металів спостерігався за вирощування розторопші плямистої після сидерату (гірчиця). Виявлено, що за позакореневого підживлення найнижчий коефіцієнт накопичення важких металів у насінні розторопші плямистої був за використання Калій-хелат, цинку – Фосфор-хелат.

68.03 Сільськогосподарська біологія

68.03.24.0466/0224U000318

Дослідження продуктивності картоплі за дії наноматеріалів та мікробіологічних препаратів: Заключний звіт/Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України; Керівник Решотько Леонід Миколайович - ДР 0121U108786, УДК 633/635:58, 63:579.64

61

Вивчити вплив наночастинок на перебіг інфекційних хвороб картоплі та продуктивність рослин картоплі, розробити елементи технології вирощування картоплі за використанням нанотехнологій.

68.05 Ґрунтознавство

68.03.24.0467/0224U000471

Еколого-економічні аспекти оптимізації процесів трансформації органічної речовини в чорноземі вилуженому: Заключний звіт/Інститут

сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України; Керівник Халеп Юрій Миколайович - ДР 0121U108794, УДК 631.452; 631.474

29

За дотримання основних параметрів екологічної стійкості агроценозу економічно обґрунтувати рівні оптимізації забезпечення ґрунту органічною речовиною та азотом

68.03.24.0468/0824U000503

Коваленко Станіслав Станіславович
Оцінка стабільності просторового розподілу елементів живлення у чорноземах Лівобережного Лісостепу для точного землеробства: Дис...Доктор філософії/ Національний науковий центр "Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 631.4

с. - Бібліогр.: назв

Об'єкт – мінливість у часі і просторі розподілу показників вмісту доступних форм NPK та мікроелементів у орному шарі ґрунтів. Мета – удосконалення методів агрохімічних обстежень ґрунтів для впровадження точного землеробства у вітчизняному агровиробництві. Методи – польовий, лабораторний, хіміко-аналітичний, порівняльний, геостатистичний, математичної статистики, математичного моделювання, індукції та дедукції. Теоретичні результати – встановлено закономірності змін просторово-часової неоднорідності агрохімічних властивостей (за вмістом

доступних форм макро-та мікроелементів) у орному шарі чорноземів Лівобережного Лісостепу України впродовж вегетаційного періоду та у трирічній динаміці. Практичні результати - удосконалено методику детального агрохімічного обстеження ґрунтового покриву для цілей точного землеробства в частині більш раціонального вибору строків та періодичності його проведення, методів аналізування та інтерпретації результатів. Новизна – уперше встановлено закономірності змін просторової неоднорідності у чорноземах Лівобережного Лісостепу за вмістом доступних форм елементів живлення у орному шарі впродовж вегетаційного періоду та у трирічній динаміці; набули подальшого розвитку теоретичні уявлення про ґрунтово-генетичну обумовленість формування структури просторової неоднорідності агрохімічних властивостей орного шару та її зв'язок із рельєфом, накопиченням органічної речовини та вологи, рівнем рН; удосконалено методичні підходи до проведення агрохімічних обстежень з метою підготовки до впровадження технологій точного землеробства. Ступінь впровадження - результати впроваджено в ДУ «Інститут охорони ґрунтів України», Науково-виробничій фірмі «Урожай» Черкаської області на площі 6 тис га та СФГ «Кристина» Богодухівського р-ну Харківської області, в навчальний процес кафедри землеробства та гербології ім. О.М. Можейка Державного біотехнологічного університету при викладанні дисциплін агрономічної підготовки. Галузь – сільське господарство.

68.29 Землеробство

68.03.24.0469/0224U000182

Формування продуктивності гречки залежно від агротехнологічних заходів в умовах Передкарпаття: Заключний звіт/Інститут сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України; Керівник Байструк-Глодан Леся Зіновіївна - ДР 0123U101925, УДК 631

16

Мета проекту полягає у вивченні впливу норм висіву та способів сівби на ріст, розвиток й продуктивність гречки посівної в умовах Передкарпаття.

68.03.24.0470/0224U000288

Розроблення науково-методичних основ формування збалансованих агрофітоценозів картоплі за органічного виробництва у зоні Західного Полісся: Заключний звіт/Волинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону Національної академії аграрних наук України; Керівник Пузняк Оксана Михайлівна - ДР 0121U107759, УДК 631, 635.21; 633.491; 633.4; 635.1; 635.2

49

Розробити наукові основи та здійснити агроекологічне обґрунтування формування і функціонування збалансованих агрофітоценозів картоплі за органічного виробництва на основі дослідження та аналізу факторів, які впливають на продуктивність культури у зоні Західного Полісся.

68.03.24.0471/0824U000412

Кучер Ілля Павлович Формування продуктивності сортів льону олійного

залежно від технологічних заходів в умовах Лісостепу західного: Дис...Доктор філософії/ Заклад вищої освіти "Подільський державний університет" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 631.5; 633.81/.85

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена теоретичному обґрунтуванню та практичному вирішенню наукового завдання, яке полягало у вивченні елементів технології вирощування, а саме нових перспективних сортів, встановленню оптимальних для них норм висіву насіння з метою максимальної реалізації генетичного потенціалу рослин в умовах Лісостепу західного України. Дослідженнями встановлено, що норма висіву насіння 4 млн шт / га за різних погодних умов була кращою за показником урожайності насіння для сорту Водограй, а для сорту Світлозір – норма висіву 5 млн шт / га. Сорт Живинка за дощових умов потребує меншої норми висіву, а за рівномірного розподілу опадів і теплового режиму – навпаки більшої. Оптимальний вплив на збільшення врожайності льону олійного від застосування борвмісних мікродобрив отримано при обробці препаратом Virogreen L вищою нормою внесення 150 г/га діючої речовини бору, який дав результат 2,16 т/га, тобто з перевищенням контролю на 0,28 т/га, або у відсотковому співвідношенні – 15%.

68.03.24.0472/0824U000474

Грохольська Тетяна Миколаївна
Оптимізація елементів технології вирощування шавлії мускатної в умовах Лісостепу західного: Дис...Доктор філософії/ Заклад вищої освіти

"Подільський державний університет" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 631.5; 633.81/.85

с. - Бібліогр.: назв

Уперше для умов Лісостепу західного України встановлено: строк сівби, норму висіву насіння, схему та строк садіння, описано фази росту та розвитку рослин шавлії мускатної, доцільність застосування розроблених елементів технології вирощування шавлії мускатної, проведено економічну оцінку технології вирощування досліджуваних факторів. Закладалось два двохфакторних досліди. У першому досліді вивчали: розмноження насінням у весняний, літній строк сівби; норму висіву (4 кг; 6 кг; 8 кг; 10 кг.). У другому досліді вивчали: розмноження кореневищами у весняний, осінній строк садіння за схеми (30×45 см; 45×45 см; 45×60 см; 60×60 см) Встановлено, що урожайність суцвіть 1-го року вегетації була в межах 1,06–2,07 т/га; 2-го року вегетації – в межах 3,31–5,21 т/га залежно від строку сівби та норми висіву насіння. В середньому за роки досліджень оптимальні значення урожайності 4,31–5,21 т/га сформували посіви весняного строку сівби нормою висіву насіння 8 кг/га, що перевищувало контроль (6 кг/га) на 3,1–10,6%. Дослідженнями доведено, що на формування урожайності суцвіть шавлії мускатної другого року вегетації мала вплив схема садіння кореневищами. Оптимальні показники урожайності 4,21–5,11 т/га отримано за схеми (45×60 см) з перевищенням контролю (45×45 см) на 2,93–17,5%.

68.33 Агрохімія

68.03.24.0473/0224U000109

Дослідження ефективності використання елементів живлення високопродуктивними зерновими культурами: Заключний звіт/Інститут фізіології рослин і генетики Національної академії наук України; Керівник Швартау Віктор Валентинович - ДР 0119U002235, УДК 631.8, 633.1

17

Метою досліджень є вивчення ефективності використання неорганічних елементів живлення високопродуктивними зерновими культурами для створення систем живлення з високими рівнями засвоєння азоту та інших макро- і мікроелементів.

68.03.24.0474/0824U000332

Пенькова Світлана Василівна
ПРОДУКТИВНІСТЬ МІСКАНТУСУ
ГІГАНТСЬКОГО ЗАЛЕЖНО ВІД
ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ
ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ
ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ: Дис...Доктор
філософії/ Інститут біоенергетичних
культур і цукрових буряків Національної
академії аграрних наук України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 63:54; 631.8; 63

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі наведено теоретичне обґрунтування та практичне вирішення наукового завдання з розробки елементів технології вирощування буряків цукрових в умовах Степу України шляхом встановлення реакції рослин на застосування основного удобрення, вологоутримувача та позакореневого підживлення гуматами. На час змикання рядків (ВВСН 30) площа

посівів буряків цукрових складала 19,3 тис м²/га, а варіанти застосування гідрогелю AQUASORB мали на 2,1 тис м²/га кращі показники. При цьому, на варіанті без застосування гідрогелю площа листя незначно відрізнялась по варіантах досліді, окрім застосування добрива Паросток. Коли ж ми вносили вологоутримувач, то внесення мінерального добрива забезпечувало нам площу листя 21,7 тис м²/га, а застосування добрива Паросток – 22,4 тис м²/га – кращу на фазу розвитку буряків цукрових. Визначено, що в фазу змикання міжрядь буряків цукрових (ВВСН 39) евапотранспірація посівів набувала максимуму і в середньому рослинами витрачалось 0,62 мм/га доступної вологи за добу. Більше всього вологу використовували варіанти де вносили гідрогель AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та в якості добрива застосовували Паросток (марка 20), 400 кг/га – 0,70 мм/га за добу. При цьому позакореневе удобрення Гуміфілд, в.г., 2 кг/га (ВВСН 30+39) не змогло істотно впливати на перебіг процесів випаровування води листковим апаратом буряків цукрових. Досліджено, що за показниками співвідношення змінної до максимальної флуоресценції (Fv/Fm) фотосинтезу, то кращі значення коефіцієнта було отримано за застосування гідрогелю AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та удобрення Леонардитом, 400 кг/га, що в середньому за роки досліджень становили 0,58-0,59. А також за внесення гідрогелю та застосування в якості основного удобрення Паросток (марка 20) 400 кг/га – 0,58-0,60. Отже, за застосування таких варіантів досліді формувались кращі умови для росту та розвитку буряків цукрових. Врожайність буряків цукрових значно залежить не тільки від біологічних особливостей

гібридів а й від вмісту доступного рослинам азоту в ґрунті. Застосування підвищених доз мінеральних добрив призводить до зниження цукристості і підвищеної концентрації домішок, таких як альфа амінний азот, тому найбільш важливим завданням для виробників буряків цукрових є розробка та дотримання ефективної стратегії застосування мінеральних добрив, що забезпечує як прибутковість, так і якість коренеплодів. Визначено, що в умовах 2020 року за застосування гною отримана урожайність буряків в межах 29,0-30,0 т/га, а от мінеральна система за застосування гідрогелю дозволила отримати максимальні 34,0 т/га. Також за застосування гідрогелю AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) істотно зросла й ефективність Леонардиту та добрива паросток марка 20. А от в умовах 2021 року гній забезпечив рівень продуктивності в межах 50,7-53,3 т/га, а от мінеральна система не забезпечила кращі результати, що підтверджує той факт, що мінеральне добриво ефективно працює лише в випадку наявності доступної вологи. Досліджено, що кращі показники урожайності коренеплодів в середньому за роки досліджень були за внесення в якості основного добрива Паросток (марка 20), 400 кг/га, застосування гідрогелю AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та подальшої позакореневої обробки Гуміфілд, в.г., 2 кг/га (ВВСН 30+39) – 57,9 т/га. А кращі показники вмісту цукру в коренеплодах отримані за вирощування буряків з застосуванням гною ВРХ, 20 т/га, вологоутримувача та Гуміфілд – 17,3 %. А на варіантах без вологоутримувача поєднання добрива Паросток та позакореневої обробки Гуміфілд – 17,2 %. Встановлено що якість коренеплодів буряків цукрових залежить від впливу багатьох біотичних так і абіотичних

факторів і є одним з найважливіших показників ефективності виробництва цукру. Так, до якісних характеристик коренеплодів відноситься: концентрація сахарози та вміст численних меласоутворюючих сполук (натрію, калію та α -амінного азоту). З точки зору ефективності виробництва цукру саме концентрація а-амінного азоту (a-amino-N) визначають так звані втрати цукру в меласі. Досліджено, що кращий збір цукру отримано при використанні вологоутримувача AQUASORB в зону рядка до сівби (300кг/га) та внесенні в якості основного удобрення Леонардит, 400 кг/га в поєднанні з подальшим позакореневим підживленням – 8,14 т/га або ж застосуванням на фоні вологоутримувача Паросток (марка 20) 400 кг/га + Гуміфілд, в.г., 2 кг/га (ВВСН 30+39) – 8,08 т/га

68.35 Рослинництво

68.03.24.0475/0224U000095

Формування колекції тютюну і махорки з метою відродження культури в Україні: Заключний звіт/Закарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція Національної академії аграрних наук України; Керівник Шейдик Кароліна Артурівна - ДР 0121U109840, УДК 633.71

23

Відновлення колекції тютюну і махорки та визначення форм з оптимальною тривалістю вегетаційного періоду, екологічною пластичністю і високою продуктивністю

68.03.24.0476/0224U000116

Дослідження расоспецифічної стійкості вихідного матеріалу проса проти сажки

та створення і передача на державне сортопробування сортів з потенційною урожайністю 5,0-6,0 т/га і комплексом господарсько-цінних ознак, адаптованих до змін клімату: Заклучний звіт/Національний науковий центр "Інститут землеробства Національної академії аграрних наук"; Керівник Проданик Анатолій Михайлович - ДР 0121U108805, УДК 633.1

22

Визначення расоспецифічної стійкості вихідного матеріалу проса на фоні штучного зараження 13 патотипами сажки з вивченням патогенних властивостей збудника хвороби [Sorosporium destruens (Schlecht) Yanki] та створення адаптованих до несприятливих умов середовища у зв'язку зі зміною клімату високоврожайних патентоспроможних сортів проса з коротким вегетаційним періодом (75-85 днів), комплексною стійкістю до сажки і меланозу в поєднанні з іншими господарсько-цінними ознаками культури для збільшення виробництва зерна та поліпшення його харчових і кормових якостей.

68.03.24.0477/0824U000160

Бібель Юлія Олександрівна Ефективність добору вихідного матеріалу за інтенсивністю наливу зерна і швидкістю вологовіддачі для селекції кукурудзи: Дис...Доктор філософії/ Інститут рослинництва ім. В. Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 633.1; 633/635:631.52

с. - Бібліогр.: назв

У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення важливого наукового завдання з визначення ефективності добору вихідного матеріалу за інтенсивністю наливу зерна і швидкістю вологовіддачі для селекції кукурудзи. За результатами досліджень виділено джерела та донори цінних ознак, сформовано ознакові колекції, створено нові високоврожайні гібриди з високими темпами накопиченням сухої речовини, швидкою вологовіддачею та встановлено економічну ефективність їх вирощування, що має важливе теоретичне і практичне значення в галузі гетерозисної селекції кукурудзи та для сільського господарства України. Установлено, що варіювання показників вологості зерна у ліній кукурудзи в різних групах стиглості під час дозрівання зерна дає можливість добору ліній за інтенсивністю наливу зерна і швидкою вологовіддачею. Установлено, що більш інтенсивна втрата вологи зерном кукурудзи спостерігається у середньоранньої та середньостиглої груп стиглості, а у середньопізньої групи не відмічено швидкої втрати вологи зерном. Сформовано три колекції «Колекція генофонду ліній-кукурудзи джерел продуктивності та її складових з високою комбінаційною здатністю», до якої входить 75 ліній; «Колекція генофонду ліній за ознаками відмінності», до складу якої входить 241 лінія власної і іноземної селекції і третя колекція «Колекція ліній-кукурудзи за швидкістю віддачі вологи зерном» до якої входить 88 ліній. В результаті проведених досліджень за темою дисертаційної роботи створено гібриди кукурудзи: Любчик (ФАО 240), Ставр (ФАО 290), Вектор (ФАО 270), ХА Болід (ФАО 280) і ХА Новатор (ФАО 320), які внесено до Державного реєстру

сортів рослин, придатних для поширення в Україні.

68.03.24.0478/0824U000157

Скакун Вадим Михайлович Оптимізація елементів технології вирощування лінії– батьківських компонентів та інноваційних гібридів кукурудзи в умовах Центрального Лісостепу України: Дис...Доктор філософії/ Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України - Захищена; 1.-.- 0.2024

УДК: 633.1; 633/635:631.52

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації наведено наукове обґрунтування та нове вирішення актуальної наукової проблеми, яка полягає у розробці та вдосконаленні технологічних заходів вирощування новостворених ліній–батьківських компонентів на ділянках розмноження та інноваційних гібридів кукурудзи з метою отримання високої продуктивності та якості врожаю насіння та зерна за використання елементів технології в умовах Центрального Лісостепу України. Актуальність роботи полягає в необхідності забезпечити агропромисловий комплекс країни гібридами кукурудзи, які були б водночас рентабельними при вирощуванні та повністю задовольняли потреби споживачів за якістю готової продукції та забезпечення насінневих господарств насінням ліній – батьківських компонентів для закладення ділянок гібридизації. За результатами проведеної роботи було встановлено, що висота рослини, висота прикріплення верхнього (продуктивного) качана залежали від

досліджуваних факторів – генотипу ліній та гібриду, та щільності ценозу.

Встановлено – в середньому за роками найбільша урожайність насіння 4,46 т/га була у середньостигла лінії АВ30Б (ФАО 320), яка є батьківською формою гібриду Зедан 32 (ФАО 320), плазма Змішана, за густоти 80 тис. рослин / га. За густоти 90 тис. рослин / га врожайність склала 4,21 т/га, за умови загущення посівів до 90 тис. рослин / га спостерігалось зниження урожайності до 4,19 т/га. Середньостигла лінія ОР32А (ФАО 320), яка є материнською формою гібриду Зедан 32 (ФАО 320), плазма Змішана, також максимальну врожайність показала за густоти 80 тис. рослин / га, що становила 4,42 т/га. Середньорання лінія ОР28А (ФАО 260) – материнська форма гібриду Зедан 28 (ФАО 260), плазма Змішана, – максимальну врожайність показала за густоти рослин 90 тис. рослин / га (4,21 т/га) Середньорання лінія АВ20Б (ФАО 260), яка є батьківською формою гібридів Зедан 26 (ФАО 240) і Зедан 28 (ФАО 260), плазма Змішана, максимальну врожайність на рівні 4,17 т/га показала за густоти 90 тис. рослин / га. Середньорання лінія ОР26А (ФАО 240) – материнська форма гібриду Зедан 26 (ФАО 240), плазма Змішана, – максимальну врожайність показала за густоти рослин 100 тис. рослин / га (3,82 т/га), мінімальну – за густоти 70 тис. рослин / га (3,52 т/га). Середньоранній гібрид Зедан 26 (ФАО 240) максимальну врожайність зерна 12,92 т/га показав за щільності ценозу 90 тис. рослин / га. Зменшення густоти стояння рослин до 80 тис. рослин / га призвело до падіння врожаю зерна на 0,98 т/га, або 7,8%, подальше зрідження посіву до 70 тис. рослин / га привело до зниження врожаю зерна на 2,17 т/га, або 17,1%, Загущення посіву до 100 тис. рослин / га викликало зниження врожаю на 0,40 т/га, або 3,2 %.

Гібрид середньоранньої групи Зедан 28 (ФАО 260) найбільшу врожайність зерна 13,54 т/га показав за густоти стояння рослин 90 тис. рослин / га. Зменшення щільності ценозу до 80 тис. рослин / га призвело до зменшення врожаю на 1,22 т/га, або 8,9%, зрідження ценозу до 70 тис. рослин / га викликало падіння врожаю зерна на 1,71 т/га, або 12,6%, в той же час загушення ценозу до 100 тис. рослин / га призвело до зменшення врожаю на 0,60 т/га, або 4,5%. Гібрид середньостиглої групи Зедан 32 (ФАО 320) максимальну врожайність зерна 15,24 т/га (найвищий показник в досліді з-поміж інших генотипів) показав за густоти 80 тис. рослин / га. Подальше зменшення густоти стояння рослин до 70 тис. рослин / га викликало падіння врожаю на 1,10 т/га, або 7,3%, ріст щільності ценозу до 90 тис. рослин / га вплинуло на зменшення врожаю зерна кукурудзи на 0,61 т/га, або 3,9 %, а загушення посіву до 100 тис. рослин / га стало причиною різкого зменшення врожаю на 1,91 т/га, або 12,5%. Встановлено, у середньостиглого гібриду Зедан 32 за густоти 80 тис. росл/га. була найнижчою собівартість продукції – 1,29 тис. грн/т., максимальне значення умовно чистого прибутку (41,26 тис. грн/га) та показник рівня рентабельності був максимальний – 209 %. За результатами проведених досліджень запропоновано рекомендації для селекційної практики і виробництва, а саме: - для створення нових гібридів кукурудзи зернової використовували лінії-батьківські компоненти гібридів кукурудзи, які поєднують високу комбінаційну здатність за врожайністю із комплексом цінних селекційних ознак: ОР26А (ФАО 240), АВ20Б (ФАО 260), ОР28А (ФАО 260), ОР32А (ФАО 320), АВ30Б (ФАО 320). – для забезпечення агропромисловості якісною сировиною

вирощувати у виробництві гібриди кукурудзи Зедан 26 (ФАО 240), Зедан 28 (ФАО 260), Зедан 32 (ФАО 320), занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2023 рік.

68.39 Тваринництво

68.03.24.0479/0224U000287

Дослідження характеру мікробіологічних процесів у сінажі з люцерни за інтродукції пробіотичних бактерій з метою підвищення якості ферментації рослинної сировини: Заклучний звіт/Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України; Керівник Кравченко Наталія Олександрівна - ДР 0121U108798, УДК 636.084/.087

44

Вивчити вплив штамів пробіотичних бактерій видів *Bacillus subtilis* та *Lactobacillus plantarum* на характер мікробіологічних процесів у сінажі з люцерни для розробки способу оптимізації процесів ферментації рослинної сировини за їх участі

68.03.24.0480/0824U000425

Миколайчук Людмила Петрівна
Продуктивність та біологічні особливості молодняка одержаного від схрещування овець гісарської та романівської порід: Дис...Доктор філософії/ Дніпровський державний аграрно-економічний університет - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 636.03;636.042

с. - Бібліогр.: назв

Миколайчук Л. П. «Продуктивність та біологічні особливості молодняка одержаного від схрещування овець гісарської та романівської порід». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва – Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, 2023. Експериментальні дослідження та теоретичні розробки, що викладено в результатах дисертаційної роботи, було присвячено комплексному вивченню біологічних особливостей та господарсько-корисних ознак у молодняка овець романівської породи в Товаристві з обмеженою відповідальністю «Терра Річ» Пологівського району Запорізької області при чистопородному розведенні та помісним одноліткам, отриманим промисловим схрещування вівцематок даної породи і баранів гісар, що сприяє подальшому вдосконаленню їх продуктивних якостей з метою покращення ефективності галузі. Під час проведених порівняльних експериментальних досліджень вирішувалися завдання щодо з'ясування впливу схрещування на рівень продуктивних та якісних показників у отриманого потомства. Необхідність стабілізації, а надалі і відродження галузі вівчарства є преорітетним завданням агропромислового комплексу нашої країни. Вирішення даної проблеми, в умовах нестабільної економіки, вимагає глибокого осмислення значення вівчарства в народному господарстві України, переорієнтування його на виробництво значної кількості різноманітних видів продукції органічного походження, поліпшення

адаптованих до агрокліматичних умов та створення нових порід, що відповідають вимогам сучасності. Дисертаційна робота складається зі вступу, огляду літератури, матеріалів та методів наукових досліджень, результатів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний обсяг роботи становить 213 сторінок друкованого тексту. Дисертація містить 42 таблиці, 24 рисунка, додатків 21. Список використаних джерел містить 249 найменувань. Ключові слова: вівці; порода; романівська; гісар; жива маса; ріст і розвиток; екстер'єр; гематологічні показники крові; молочна, м'ясна, вовнова, овчинна продуктивність; дерма; економічна ефективність.

68.47 Лісове господарство

68.03.24.0481/0224U000586

Розроблення науково обґрунтованої системи заходів контролювання комірних шкідників при зберіганні зерна та зернопродуктів: Заключний звіт/Державна установа "Інститут зернових культур" Національної академії аграрних наук України; Керівник Судак Володимир Миколайович - ДР 0121U108953, УДК 630

42

Мета проєкту – розробити науково обґрунтовану систему заходів контролювання комірних шкідників при зберіганні зерна та зернопродуктів для запобігання втрат зерна від шкідників запасів, збереження його якості та зменшення пестицидного навантаження на довкілля.

68.03.24.0482/0824U000506

Воронін Владислав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна -
Захищена; 1--0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9;
504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоекологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоекологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку геоекологічного стану лісів, засобами ландшафтно-екологічного планування;

проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-екологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1. межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2. долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним

чином, сосною та ділянки листяних лісів заплавлі річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насаджені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг. У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-екологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-екологічного планування. Проведено аналіз наявних екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки лісових

ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки.

68.03.24.0483/0824U000506

Воронін Владислав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9;
504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоecологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоecологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі

завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку геоecологічного стану лісів, засобами ландшафтно-ecологічного планування; проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-ecологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До

основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1. межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2. долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним чином, сосною та ділянки листяних лісів заплавлів річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насаджені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг. У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-ecологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-ecологічного планування. Проведено аналіз наявних екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено

просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки лісових ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки.

68.85 Механізація і електрифікація сільського господарства

68.03.24.0484/0224U000483

Розробити інтелектуальні системи прийняття рішень за телекомунікаційних технологій управління зрошуваним землеробством: Заключний звіт/Інститут водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України; Керівник Ковальчук Володимир Павлович - ДР 0121U109726, УДК 631.171:658.011.56;630*002.5;630*631.3

43

Розробити інтелектуальні системи прийняття рішень в системах зрошеного землеробства в умовах невизначеності, які дозволяють приймати ефективні управлінські рішення щодо проведення поливу, застосування хіммеліорацій за використання телекомунікаційних технологій

70 ВОДНЕ ГОСПОДАРСТВО

70.03 Наукові основи водного господарства

70.03.24.0485/0224U000577

Хребетні тварини у природних та антропогенно трансформованих ландшафтах України: структура й динаміка популяцій та угруповань, вплив екологічних факторів, охорона: Заключний звіт/Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена Національної академії наук України; Керівник Годлевська Олена Віталіївна - ДР 0121U100729, УДК 596, 574.3, 556.11, 91:504

40

Метою роботи є дослідження екологічної структури популяцій та угруповань різних груп хребетних у природних та антропогенно трансформованих ландшафтах України, її динаміки у просторі і часі та впливу абіотичних та біотичних факторів, що її обумовлюють, а також аналіз стану популяцій досліджуваних видів з огляду на питання збереження біологічного різноманіття.

70.25 Стічні води, їхнє очищення і використання

70.03.24.0486/0224U000438

«Проведення аналітичних досліджень та розроблення науково-обґрунтованих пропозицій щодо регулювання збирання, транспортування та очищення стічних вод в населених пунктах від об'єктів, які не під'єднані до систем централізованого водовідведення», код згідно з ДК 015-97 – І.2 19 (Дослідження та розробки в галузі архітектури та будівництва), код

згідно з ДК 021:2015 – 73100000-3
(Послуги у сфері наукових досліджень та експериментальних розробок):
Заклучний звіт/Державне підприємство
"Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут міського господарства"; Керівник Голюк Марина Геннадіївна - ДР 0122U201843, УДК 628.3

26

Порядок збирання, транспортування та очищення стічних вод в населених пунктах від об'єктів, які не під'єднані до систем централізованого водовідведення у вигляді проєкту нормативного акта

70.03.24.0487/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової

продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметиллолмеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надоцтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надоцтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надоцтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що

використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує

економічне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

70.03.24.0488/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції.

Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилолмеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недеревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надощтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє

зменшити концентрацію надощтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надощтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу

пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує економне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

70.03.24.0489/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилломеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту

залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надоцтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надоцтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надоцтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-

паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує економічне поводження з сировинними ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

70.27 Якість води

70.03.24.0490/0224U000427

Комплексні фізико-хімічні та аналітичні дослідження зразків води: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний

інститут імені Ігоря Сікорського";
Керівник Мітченко Тетяна Євгеніївна -
ДР 0123U100413, УДК
669.1.017:543]:669.1, 556.11.012; 628.1.03,
628.16.067.1.002.5;628.35, 628.1.033,
556.531; 556.551, 556.31

7

Дослідження ефективності нових сорбційних і мембранних матеріалів та картриджів фільтраційних систем в процесах підготовки питної і технологічної води. Оцінка ефективності роботи побутових фільтрів різних виробників

70.03.24.0491/0524U000016

Галиш Віта Василівна Комплексні ресурсоефективні технології очищення вод паперових виробництв: Дис...Доктор технічних наук/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.0.2024

УДК: 676.27/.28;676.275;
676.27/.28;676.275; 676.08; 676:504;
628.31; 628.38; 628.3.034.2; 556.11.012;
628.1.03; 628.31

с. - Бібліогр.: назв

Вивчено вплив використання флокулянтів на процеси формування картону з вторинного волокна та з використанням скопу в його композиції. Показано, що зі збільшенням витрат скопу до 50 % від маси целюлозного волокна відбувається зниження ефективності утримання макулатурної маси на сітці у формуванні картонного полотна, в результаті чого зменшуються фізико-механічні показники готової продукції та погіршується якість

оборотних вод. Використання катіонних флокулянтів має позитивний вплив на фізико-механічні показники картону з вмістом у ньому скопу до 20 %, у цьому випадку показники міцності готової продукції є навіть вищими, ніж у разі використання чисто макулатурної маси. Вивчено процеси модифікування крохмалів з використанням доступних в Україні реагентів – гексаметилентетраміну, меламіну, епіхлоргідрину та триетаноламіну. Модифікація крохмалю гексаметилолмеламіном, епоксипропілтриетаноламонійхлоридом призводить до покращення якості паперу та підсіткових вод за додавання модифікованих крохмалів у масу. Вони покращують утримання маси на сітці і за даним показником перевищують значення відомих катіонних флокулянтів. Досліджено процес окисно-органосольвентного варіння різних представників недревної рослинної сировини та оцінена їх придатність до хімічної переробки для одержання целюлозного волокна. Встановлені оптимальні параметри делігніфікації, які дозволяють одержати волокнисті напівфабрикати з високими фізико-механічними показниками за прийняттого виходу та вмісту залишкового лігніну. Одержані результати показали, що оптимальними параметрами некаталітичного варіння є концентрація надоцтової кислоти 10,5 % і тривалість 2,0 год. Встановлено, що використання каталізатора дозволяє зменшити концентрацію надоцтової кислоти в реакційній суміші. Так, у випадку використання як каталізатора вольфрамату натрію оптимальна концентрація надоцтової кислоти складає 8,3 %, молібдату натрію – 8,5 %, а змішаного – 8,0 %. Показано, що використання первинного волокна з

недеревної рослинної сировини дозволяє частково, а в деяких випадках повністю, замінити макулатуру. Використання в композиції тарного картону таких первинних волокон сприяє зменшенню забрудненості стічних вод. Така стічна вода може бути легко освітлена шляхом відстоювання та фільтрування, після чого повернута в технологічний процес для заміни свіжої води на спорсках паперочи картоноробних машин. Досліджено структуру лігніну, його хімічний склад. Карбонізація лігніну дозволила підвищити його сорбційні властивості завдяки утворенню матеріалу з високорозвиненою поверхнею. Використання попередньої обробки лігніну розчином 20 мас.% гідроксиду натрію дозволяє збільшити середній розмір пор вуглецевого сорбенту в 1,8 рази, а фосфатної кислоти – в 2,0 рази. Одержаний сорбент на основі лігніну характеризується високою сорбційною здатністю щодо катіонних барвників, яка майже не поступається, а в деяких випадках, перевищує відомі аналоги. Результати дослідження інтенсифікації процесу зневоднення скопу показують, що використання коагулянтів сприяє покращенню його дегідратації. Розроблено ефективні рішення з використання відходів целюлозно-паперових виробництв. Розроблені принципові схеми очистки підсіткових вод від виробництва картонно-паперової продукції з вторинного волокна. Техніко-економічне обґрунтування підтвердило доцільність організації процесу пероцтової делігніфікації з одержанням не лише целюлози, але і виділенням побічних продуктів делігніфікації таких, як лігнін, фурфурол та ксилол, які є дороговартісними речовинами. Повторне використання регенованої оцтової кислоти в процесі варіння забезпечує економічне поводження з сировинними

ресурсами. Розрахунок економічного ефекту свідчить про доцільність запровадження пероцтового варіння як ефективного способу переробки рослинних відходів. Підтверджена ефективність використання для приготування композиції паперової маси 20 % скопу у поєднанні з катіонним крохмальним клеєм КРОХАМ. Такий підхід дозволяє забезпечити відчутну економію на подальше поводження зі скопом. Розроблена схема використання біосорбенту в технології водоочищення стічних вод, що містять синтетичні барвники. Виконано техніко-економічне обґрунтування застосування оборотних вод в технологічних процесах. Випробування результати дисертації пройшли на ПрАТ «Інститут паперу», ТОВ «Агрофірма «Дитятки», ТОВ «БПК АТЛАНТ», Інститут хімії поверхні імені О.О. Чуйка Національної академії наук України.

71 ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ. ТУРИСТИЧНО- ЕКСКУРСІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАН НЯ

71.33 Громадське харчування

71.03.24.0492/0224U002501

Аналітичне дослідження втрат туристичної індустрії від війни в Україні: Заключний звіт/Державний торговельно-

економічний університет; Керівник
Ткаченко Тетяна Іванівна - ДР
0123U104022, УДК 642.6; 642.5:640.43,
658.001.76

83

Мета проведення НДР – науково-
аналітична оцінка втрат туристичної
індустрії від війни в Україні.

73 ТРАНСПОРТ

73.31 Автомобільний транспорт

73.03.24.0493/0224U000479

Розробка системи, що покращує
енергоефективність та екологічність
автотранспорту на базі технології "mild
hybrid": Заключний звіт/Харківський
національний автомобільно-дорожній
університет; Керівник Богомолів Віктор
Олександрович - ДР 0122U000654, УДК
656.13

111

Розробка наукових основ конвертації
автотранспортних засобів з ДВЗ у "mild
hybrid" та створення експериментального
зразка системи для конвертації будь
якого АТЗ у гібридний АТЗ за
технологією "mild hybrid".

73.34 Водний транспорт

73.03.24.0494/0224U000434

Експлуатація торговельного та
пасажирського флоту і технологія
морських перевезень: Заключний
звіт/Одеський національний морський

університет; Керівник Шибаєв Олександр
Григорович - ДР 0121U111853, УДК
656.6.072/.073

109

Підвищення ефективності експлуатації
морського торговельного та організацією
роботи пасажирського флоту

76 МЕДИЦИНА І ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

76 МЕДИЦИНА І ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

76.03.24.0495/0224U000433

Патогенетичні особливості системних та
органних порушень за дії надзвичайних
факторів на організм: Заключний
звіт/Тернопільський національний
медичний університет імені І. Я.
Горбачевського Міністерства охорони
здоров'я України; Керівник Гудима
Арсен Арсенович - ДР 0121U100071,
УДК 61

123

З'ясувати патогенез та
морфофункціональні особливості впливу
пошкоджуючих чинників на перебіг
патологічних процесів

76.01 Загальні питання медицини і охорони здоров'я

76.03.24.0496/0224U000460

Дослідження води зі свердловини відповідно до вимог ДСанПіН 2.2.4 - 171 - 10, п. 3.2 (визначення питомої активності радону-222, радію-226, радію-228 та природної суміші ізотопів урану), а також вимірювання питомої активності цезію-137, стронцію-90: Заключний звіт/Державна установа "Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України"; Керівник Бузинний Михайло Георгійович - ДР 0123U103820, УДК 614.777

3

Визначення радіаційних показників води відповідно до чинного законодавства

76.03.24.0497/0224U000508

Дослідження води відповідно до вимог ДСанПіН 2.2.4 - 171 - 10, п. 3.2 (визначення сумарної альфа-, бета-активності): Заключний звіт/Державна установа "Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України"; Керівник Бузинний Михайло Георгійович - ДР 0123U102574, УДК 614.777

3

Встановити відповідність вмісту радіонуклідів у воді вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10, п. 3.2

76.03.24.0498/0224U000467

Розробка хмарної платформи пацієнт-центричної телереабілітації онкологічних хворих на основі математичного моделювання: Заключний звіт/Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова Національної академії наук України;

Керівник Стецюк Петро Іванович - ДР 0123U102942, УДК 61:004

258

Створення перспективної хмарної платформи пацієнт-центричної телереабілітації онкологічних хворих на основі застосування математичних методів системного аналізу, моделювання та оптимізації. Вибір саме цього напрямку проєкту обумовлений прискоренням темпів зростання в Україні кількості онкологічних хворих. Головна ідея підходу до створення засобів телереабілітації – поєднання методів і засобів штучного інтелекту з математичними методами розв'язання складних задач у вибраній галузі застосування.

76.03 Медико-біологічні дисципліни

76.03.24.0499/0824U000479

У. Лінь .. Фактори резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій як засади для розробки сучасних протимікробних препаратів: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1--0.2024

УДК: 577.2; 573.6.086.835:579.8; 616:579.61

с. - Бібліогр.: назв

У Лінь. Фактори резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій як засади для розробки сучасних протимікробних препаратів – кваліфікаційна наукова праця на правах

рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 091 – Біологія. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, 2023. Метою роботи було обґрунтування системних підходів до розробки сучасних протимікробних препаратів на основі аналізу факторів резистентності бактерійних збудників нозокоміальних інфекцій. Для досягнення поставленої мети було розв'язано такі задачі: - на основі теоретичного аналізу та досліджень визначити фактори і механізми резистентності мікробних патогенів, які можуть бути обрані мішенями для дії антисептиків; - встановити молекулярно-генетичні характеристики окремих представників бактерійних збудників інфекцій, що можуть бути використані для контролю їх поширення та вибору стратегій антимікробної терапії; - запропонувати метод скринінгу антимікробних субстанцій щодо обраних мішеней патогенезу бактерійних збудників, що може бути застосований у дослідницькій практиці; - показати перспективи створення ефективних антисептиків на основі мікробних продуктів – антибіотиків та ензимів стрептоміцету *Streptomyces albus*; - розробити рекомендації до впровадження методів контролю резистентності нозокоміальних інфекцій та принципів розробки сучасних протимікробних препаратів.

76.13 Медична техніка

76.03.24.0500/0224U000446

Композиції з нанометалами, кумариновими флуорофорами та напівпровідниковими квантовими точками для підвищення чутливості

флуоресцентних сенсорів та зондів.:
Заключний звіт/Інститут магнетизму
Національної академії наук України та
Міністерства освіти і науки України;
Керівник Мамілов Сергій Олександрович
- ДР 0118U006321, УДК 615.47-114:616-
07-08

286

Мета роботи - З'ясувати властивості динаміки та кінетики флуоресценції (тушіння чи підсилення) створеними полімерними композитними структурами з нанометалами, напівпровідниковими квантовими точками, флуорофорами кумаринового ряду при взаємодії з сполуками газової та рідинної фази.

76.29 Клінічна медицина

76.03.24.0501/0224U000058

Санітарно-епідеміологічна оцінка:
кардіостимулятор зовнішній
однокамерний PACE 101H/External Single Chamber Pacemaker PACE 101H,
кардіостимулятор зовнішній
двохкамерний PACE 203H/External Dual Chamber Pacemaker PACE 203H,
кардіостимулятор зовнішній
трьохкамерний PACE 300/External Triple Chamber Pacemaker PACE 300; прилади медичні для вливання розчинів;
обладнання рентгенівське для діагностики: Заключний звіт/Державна установа "Інститут громадського здоров'я ім. О. М. Марзєєва Національної академії медичних наук України"; Керівник Семашко Петро Віталійович - ДР 0123U105128, УДК 615.84, 616.12-036.882

6

Санітарно-епідеміологічна оцінка:
кардіостимулятор зовнішній
однокамерний PACE 101H/External Single
Chamber Pacemaker PACE 101H,
кардіостимулятор зовнішній
двохкамерний PACE 203H/External Dual
Chamber Pacemaker PACE 203H,
кардіостимулятор зовнішній
трёхкамерний PACE 300/External Triple
Chamber Pacemaker PACE 300; прилади
медичні для вливання розчинів;
обладнання рентгенівське для
діагностики

76.03.24.0502/0224U000046

Закономірності функціонування
нейроімуноендокринних взаємовідносин
в нормі та при патології і можливості їх
фармакологічної модуляції: Заключний
звіт/Буковинський державний медичний
університет; Керівник Ткачук Світлана
Сергіївна - ДР 0119U101348, УДК 616.43;
616-008.9; 616.39

294

Дослідити прояви
нейроімуноендокринної дизрегуляції та
метаболічні порушення при неповній
глобальній ішемії-реперфузії головного
мозку, експериментальному цукровому
діабеті, нейродегенеративних
захворюваннях, гострій патології нирок, в
тому числі за дії чинників зовнішнього
середовища на системному та
органоспецифічному рівнях.

76.03.24.0503/0224U000058

Санітарно-епідеміологічна оцінка:
кардіостимулятор зовнішній
однокамерний PACE 101H/External Single
Chamber Pacemaker PACE 101H,
кардіостимулятор зовнішній
двохкамерний PACE 203H/External Dual

Chamber Pacemaker PACE 203H,
кардіостимулятор зовнішній
трёхкамерний PACE 300/External Triple
Chamber Pacemaker PACE 300; прилади
медичні для вливання розчинів;
обладнання рентгенівське для
діагностики: Заключний звіт/Державна
установа "Інститут громадського здоров'я
ім. О. М. Марзєєва Національної академії
медичних наук України"; Керівник
Семашко Петро Віталійович - ДР
0123U105128, УДК 615.84, 616.12-
036.882

6

Санітарно-епідеміологічна оцінка:
кардіостимулятор зовнішній
однокамерний PACE 101H/External Single
Chamber Pacemaker PACE 101H,
кардіостимулятор зовнішній
двохкамерний PACE 203H/External Dual
Chamber Pacemaker PACE 203H,
кардіостимулятор зовнішній
трёхкамерний PACE 300/External Triple
Chamber Pacemaker PACE 300; прилади
медичні для вливання розчинів;
обладнання рентгенівське для
діагностики

76.03.24.0504/0824U000010

Жук Андрій Миколайович
Прогнозування анатомічного та
функціонального результатів
комбінованого хірургічного лікування
регіматогенного відшарування сітківки.:
Дис...Доктор філософії/ Національний
медичний університет імені О. О.
Богомольця - Захищена; 1--0.2024

УДК: 617.7; 617.741-004.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена вирішенню актуальної задачі сучасної офтальмології – прогнозуванню анатомічного та функціонального результатів комбінованого хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки та катаракти. Регматогенне відшарування сітківки (РВС) – це невідкладний стан вітреоретинального інтерфейсу який може призвести до сліпоти у разі відсутності адекватного лікування. За даними світової літератури захворюваність на РВС складає 7,98–18,2 випадків на 100 000 населення з вищими показниками серед чоловіків та пацієнтів старшого віку. Внаслідок того, що 84% хворих з РВС люди працездатного віку вона є значущою медичною та соціально-економічною проблемою. Літературні дані вказують на те, що на 42% очей прооперованих з приводу відшарування сітківки гострота зору досягає 20/40, і лише на 28% очей з відшаруванням макули. Також в наявні дані деяких авторів що, пацієнтам із первинним РВС потрібна вторинна операція приблизно 10-40% випадків. На сьогоднішній день існують різні методи лікування РВС, які включають вітректомію «pars plana», екстрасклеральне пломбування, пневморетинопексія, кріопексія або лазерна коагуляція у деяких випадках. Прийняття рішення щодо вибору методики лікування ґрунтується на особливостях розвитку, та клінічного перебігу відшарування сітківки. В більшості випадків хірургічне лікування РВС призводить до анатомічного успіху, однак гострота зору у частини хворих залишається невисокою, а також можуть виявлятися порушення контрастної чутливості, сприйняття кольору. Порушення зорових функцій при РВС багатофункціональний процес. Функціональні результати після хірургії відшарування сітківки залежать від

гостроти зору до операції, тривалості та площі РВС, особливо при залученні макули до процесу. Поява нових високоінформативних методів діагностики дозволило більшою мірою вивчити структуру сітківки, особливо макули, та визначити фактори, що визначають зниження зорових функцій. Передопераційний статус макулярного відшарування є найважливішим прогностичним показником для відновлення зору після хірургічного лікування РВС. Залучення макули історично визначалося за допомогою прямої або непрямой фундускопії. Однак оптична когерентна томографія (ОКТ) останнім часом набуває все більшого значення і є стандартним інструментом у клінічній практиці більшості офтальмологів. Точна оцінка передопераційної участі макулярної області за допомогою ОКТ краще визначає оптимальні терміни хірургічного втручання. Це означає більш точне прогнозування відновлення зору у пацієнтів.

76.03.24.0505/0824U000010

Жук Андрій Миколайович
Прогнозування анатомічного та функціонального результатів комбінованого хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки.: Дис...Доктор філософії/ Національний медичний університет імені О. О. Богомольця - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 617.7; 617.741-004.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена вирішенню актуальної задачі сучасної офтальмології – прогнозуванню анатомічного та функціонального результатів

комбінованого хірургічного лікування регматогенного відшарування сітківки та катаракти. Регматогенне відшарування сітківки (РВС) – це невідкладний стан вітреоретинального інтерфейсу який може призвести до сліпоти у разі відсутності адекватного лікування. За даними світової літератури захворюваність на РВС складає 7,98–18,2 випадків на 100 000 населення з вищими показниками серед чоловіків та пацієнтів старшого віку. Внаслідок того, що 84% хворих з РВС люди працездатного віку вона є значущою медичною та соціально-економічною проблемою. Літературні дані вказують на те, що на 42% очей прооперованих з приводу відшарування сітківки гострота зору досягає 20/40, і лише на 28% очей з відшаруванням макули. Також в наявні дані деяких авторів що, пацієнтам із первинним РВС потрібна вторинна операція приблизно 10-40% випадків. На сьогоднішній день існують різні методи лікування РВС, які включають вітректомію «pars plana», екстрасклеральне пломбування, пневморетинопексія, кріопексія або лазерна коагуляція у деяких випадках. Прийняття рішення щодо вибору методики лікування ґрунтується на особливостях розвитку, та клінічного перебігу відшарування сітківки. В більшості випадків хірургічне лікування РВС призводить до анатомічного успіху, однак гострота зору у частини хворих залишається невисокою, а також можуть виявлятися порушення контрастної чутливості, сприйняття кольору. Порушення зорових функцій при РВС багатофункціональний процес. Функціональні результати після хірургії відшарування сітківки залежать від гостроти зору до операції, тривалості та площі РВС, особливо при залученні макули до процесу. Поява нових високоінформативних методів

діагностики дозволило більшою мірою вивчити структуру сітківки, особливо макули, та визначити фактори, що визначають зниження зорових функцій. Передопераційний статус макулярного відшарування є найважливішим прогностичним показником для відновлення зору після хірургічного лікування РВС. Залучення макули історично визначалося за допомогою прямої або непрямой фундускопії. Однак оптична когерентна томографія (ОКТ) останнім часом набуває все більшого значення і є стандартним інструментом у клінічній практиці більшості офтальмологів. Точна оцінка передопераційної участі макулярної області за допомогою ОКТ краще визначає оптимальні терміни хірургічного втручання. Це означає більш точне прогнозування відновлення зору у пацієнтів.

76.33 Гігієна і епідеміологія

76.03.24.0506/0224U000037

Наукові дослідження хімічного засобу захисту рослин Інзак Зеон 280 ЗС, ФК: Заключний звіт/Національний медичний університет імені О. О. Богомольця; Керівник Омельчук Сергій Тихонович - ДР 0123U102546, УДК 613; 614

43

Вивчення динаміки залишкових кількостей ацетаміприду та лямбда-цигалотрину у ярому та озимому ячмені, обробленому препаратом Інзак Зеон 280 ЗС, ФК

76.35 Інші галузі медицини і охорони здоров'я

76.03.24.0507/0224U000380

Розробка методу інтраопераційної діагностики злоякісних пухлин за допомогою флюорофор-кон'югованих антитіл до молекул раково-ембріонального антигену: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Линдін Микола Сергійович - ДР 0121U100472, УДК 616.-036.82:615.8

122

Створення методики інтраопераційної фотодинамічної візуалізації в ближній інфрачервоній області спектру злоякісних пухлин основних локалізацій за допомогою флюорофор-кон'югованих антитіл до молекул раково-ембріонального антигену.

76.03.24.0508/0824U000348

Мищенко Марина Михайлівна Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої моделі раннього виявлення та первинної профілактики мозкових інсультів серед дорослого населення: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний медичний університет - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 616.8; ; 614; 614.2

с. - Бібліогр.: назв

Мета роботи: наукове обґрунтування та розробка оптимізованої моделі раннього виявлення та первинної профілактики мозкових інсультів серед дорослого населення. Матеріали та методи

дослідження: вкопійовання даних облікової медичної документації, анкетування, опитування. Обстежено 300 хворих після перенесеного мозкового інсульту (МІ) та 200 осіб контрольної групи за період 2019–2023 рр., які отримували реабілітаційні заходи в ДП «Клінічний санаторій «Роща» ПРАТ «Укрпрофоздоровниця» і ДП «Клінічний санаторій «Курорт Березівські мінеральні води» ПРАТ «Укрпрофоздоровниця». Констатовано збільшення національних рівнів смертності та первинної інвалідизації через хвороби системи кровообігу (ХСК) з відповідними трендами +2,3 % і +5,8 % та тренди збільшення первинної інвалідизації через цереброваскулярні захворювання (ЦВЗ): +8,3 %. В Харківській області визначено зростання поширеності МІ для загальної та вперше в житті виявленої захворюваності з трендами +62,5 % і +249,2 % та збільшення рівнів смертності через ХСК і ЦВЗ із трендами +4,9 % і +1,0 % і первинної інвалідизації з трендами +12,1 % і +25,6 %. Визначено групи факторів ризику розвитку МІ: медико-біологічні (некеровані та керовані), медико-соціальні, психологічні та кліматичні з режимом дня. Вирахувано модель виникнення та розвитку МІ серед дорослого населення й встановлено збільшені шанси на розвиток МІ у осіб жіночої статі (в 2,2 рази), при обтяженому анамнезі з інсультів (в 1,3), тривалих шкідливих звичках (5–10 р. – в 10,1 і 10–20 р. – в 13,1), змішаному раціоні з жирною та смаженою їжею (в 3,0), великій родині (в 25,3) і низькому доходу (до 1000 грн. – в 26,9 і 1000–3000 грн. – в 6,3). Встановлено низький загальний рівень забезпеченості заходами раннього виявлення (РВ) і первинної профілактики (ПП) МІ на рівні 51,94 % із найнижчими рівнями задоволеності профорієнтаційною (21,0 %), санаторно-

курортною (33,0 %) та інформаційною (44,0 %) складовою. Констатовано кількісне превалювання високих і помірних рівнів реактивної та особистісної тривожності (відповідно 50,3 і 41,3 та 23,0 і 62,7 %) із загальними рівнями $42,8 \pm 6,32$ і $39,60 \pm 6,23$ балів. Достовірно зафіксовано значну поширеність маскованої депресії (27,7 %) із загальним рівнем $52,6 \pm 7,46$ балів. Науково обґрунтовано та розроблено оптимізовану модель РВ і ПП МІ серед дорослого населення, яка включає шість структурних складових: понятійно-категоріальну, стратегічно-діяльнісну, нормотворчу, інформаційно-комунікативну, функціонально-організаційну і практично-реалізаційну.

76.03.24.0509/0824U000483

Демчишин Ярослав Михайлович Рання діагностика та прогнозування фіброзу печінки у дітей, хворих на хронічні вірусні гепатити В і С: Дис...Доктор філософії/ Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 616.36-072.5

с. - Бібліогр.: назв

У роботі удосконалено ранню діагностику та прогнозувати розвиток фіброзу печінки в дітей, хворих на хронічні вірусні гепатити В і С шляхом з'ясування ролі клінічних, біохімічних та інструментальних показників функціонального стану печінки. Доповнено наукові дані про особливості клінічного перебігу ХГВ та ХГС у дітей залежно від ступеня фіброзних змін печінки, обтяженого анамнезу онкологічним захворюванням. Досліджено особливості індексу шкали

тривоги Гамільтона у дітей старше 6 років залежно від віку, статі, фактору наявності онкопатології у анамнезі, ступеня фіброзу. Вперше проаналізовано тренди розподілу рівнів Arg-1, YKL-40, FABP-1 серед дітей із ХГВ та ХГС залежно від віку, статі, ступеню фіброзу та наявності онкологічного захворювання (у стадії ремісії) та встановлено їх діагностичне значення. З'ясовано діагностичне значення сироваткового рівня FABP-1-L, YKL-40 у дітей з ХГВ та ХГС для можливої оцінки клінічного ступеня маніфестації фіброзних змін паренхіми печінки з урахуванням шкали Metavir. Запропонований межовий рівень YKL-40 – $575,97 \text{ pg/ml}$, як потенційно нового неінвазивного біомаркера фіброзу печінки ($\geq F1$) у дітей з ХГВ та ХГС (чутливість – 81,0 %, специфічність – 59,0 %). Детерміновані позитивні кореляційні зв'язки середньої сили між рівнем YKL-40 та ступеню фіброзу за шкалою Metavir ($R=0,43$, $p=0,001$). Визначений пороговий рівень FABP-1-L – $238,93 \text{ pg/ml}$, як маркера прогресування фіброзних змін печінки (чутливість – 66,7 %, специфічність – 94,9 %). Встановлені кореляційні зв'язки між ступенем фіброзних змін паренхіми печінки та рівнем FABP-1-L ($R=0,54$; p

76.75 Соціальна гігієна. Організація і управління охороною здоров'я

76.03.24.0510/0224U000329

Розробка комплексної системи симуляційних технологій навчання в акушерстві та гінекології: Заключний звіт/Одеський національний медичний університет; Керівник Апфельханс Олена Леонідівна - ДР 0118U007321, УДК 61:37; 615.1:37

Покращення результатів симуляційного навчання студентів, лікарів-інтернів та лікарів-курсантів акушерів-гінекологів шляхом оптимізації педагогічних методів, психологічної корекції, індивідуального прогнозування строку "виживання знань" для кожного конкретного навчаємого та розрахунку терміну його передбачуваного повторного тренування.

76.03.24.0511/0224U000306

643. Дослідження впливу віртуального моделювання та симуляції, як механізмів набуття професійної компетентності, на якість освіти та ступінь кваліфікації фахівців охорони здоров'я з метою забезпечення безпеки пацієнтів та корекції методів освітніх технологій в вищій додипломній, післядипломній та освіті протягом життя: Заклучний звіт/Одеський національний медичний університет; Керівник Рогачевський Олександр Петрович - ДР 0122U200307, УДК 61:37; 615.1:37

97

Підвищити ефективність набуття професійної компетентності здобувачами освіти в медицині з метою забезпечення безпеки пацієнтів та корекції методів освітніх технологій з залученням віртуального моделювання та симуляції.

76.03.24.0512/0824U000348

Міщенко Марина Михайлівна Медико-соціальне обґрунтування оптимізованої моделі раннього виявлення та первинної профілактики мозкових інсультів серед дорослого населення: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний

медичний університет - Захищена; 1.- 0.2024

УДК: 616.8; ; 614; 614.2

с. - Бібліогр.: назв

Мета роботи: наукове обґрунтування та розробка оптимізованої моделі раннього виявлення та первинної профілактики мозкових інсультів серед дорослого населення. Матеріали та методи дослідження: вкопювання даних облікової медичної документації, анкетування, опитування. Обстежено 300 хворих після перенесеного мозкового інсульту (МІ) та 200 осіб контрольної групи за період 2019–2023 рр., які отримували реабілітаційні заходи в ДП «Клінічний санаторій «Роцца» ПРАТ «Укрпрофоздоровниця» і ДП «Клінічний санаторій «Курорт Березівські мінеральні води» ПРАТ «Укрпрофоздоровниця». Констатовано збільшення національних рівнів смертності та первинної інвалідації через хвороби системи кровообігу (ХСК) з відповідними трендами +2,3 % і +5,8 % та тренди збільшення первинної інвалідації через цереброваскулярні захворювання (ЦВЗ): +8,3 %. В Харківській області визначено зростання поширеності МІ для загальної та вперше в житті виявленої захворюваності з трендами +62,5 % і +249,2 % та збільшення рівнів смертності через ХСК і ЦВЗ із трендами +4,9 % і +1,0 % і первинної інвалідації з трендами +12,1 % і +25,6 %. Визначено групи факторів ризику розвитку МІ: медико-біологічні (некеровані та керовані), медико-соціальні, психологічні та кліматичні з режимом дня. Вирахувано модель виникнення та розвитку МІ серед дорослого населення й встановлено збільшені шанси на розвиток МІ у осіб жіночої статі (в 2,2 рази), при

обтяженому анамнезі з інсультів (в 1,3), тривалих шкідливих звичках (5–10 р. – в 10,1 і 10–20 р. – в 13,1), змішаному раціоні з жирною та смаженою їжею (в 3,0), великій родині (в 25,3) і низькому доходу (до 1000 грн. – в 26,9 і 1000–3000 грн. – в 6,3). Встановлено низький загальний рівень забезпеченості заходами раннього виявлення (РВ) і первинної профілактики (ПП) МІ на рівні 51,94 % із найнижчими рівнями задоволеності профорієнтаційною (21,0 %), санаторно-курортною (33,0 %) та інформаційною (44,0 %) складовою. Констатовано кількісне превалювання високих і помірних рівнів реактивної та особистісної тривожності (відповідно 50,3 і 41,3 та 23,0 і 62,7 %) із загальними рівнями $42,8 \pm 6,32$ і $39,60 \pm 6,23$ балів. Достовірно зафіксовано значну поширеність маскованої депресії (27,7 %) із загальним рівнем $52,6 \pm 7,46$ балів. Науково обґрунтовано та розроблено оптимізовану модель РВ і ПП МІ серед дорослого населення, яка включає шість структурних складових: понятійно-категоріальну, стратегічно-діяльнісну, нормотворчу, інформаційно-комунікативну, функціонально-організаційну і практично-реалізаційну.

77 ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ

77.03 Теорія фізичної культури і спорту

77.03.24.0513/0824U000469

Муса Джаміль Салім-Алсарайрех
Професійно-прикладна фізична

підготовка майбутніх фахівців творчих спеціальностей у процесі фізичного виховання: Дис...Доктор філософії/ Національний університет фізичного виховання і спорту України - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 796.07; 796.034.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація присвячена актуальній проблемі формування спеціальних фізичних якостей майбутніх фахівців творчих спеціальностей в процесі фізичного виховання з урахуванням психофізіологічних властивостей. Важливе значення в цьому відіграє професійно-прикладна фізична підготовка, яка враховує умови, в яких працює людина та попереджує професійні захворювання. Мета роботи: розробити програму з фізичного виховання, щодо співвідношення загальної фізичної підготовки та професійно-прикладної фізичної підготовки, для майбутніх фахівців творчих спеціальностей з метою формування професійно-значущих рухових якостей. Встановлено теоретичні передумови можливості вдосконалення професійно-значущих психофізіологічних властивостей та рухових якостей студенток-дизайнерів у процесі фізичного виховання. Експериментально обґрунтовано ефективність впливу програми з фізичного виховання із професійною спрямованістю на оптимізацію психофізіологічних показників студенток-дизайнерів. Доведено, що заняття за експериментальною програмою, впливаючи на мотиваційно-емоційну сферу студенток, орієнтуючи їх на кращу самостійну фізичну активність, збільшують інтерес і потребу у спорті. Виконання професійних обов'язків

вимагає від фахівців творчих професій прояву загальної витривалості та сили м'язів спини, шиї, живота і рук (особливо кистей), що дає змогу вважати вказані якості професійно-важливими. З числа професійних психофізіологічних функцій слід виділити: увагу, пам'ять, мислення, урівноваженість, комунікабельність, стійкість до стресів тощо. Для оптимізації навчального процесу і поліпшення рівня розвитку професійно-значущих фізичних якостей і функціонального стану систем організму, які необхідні для успішної роботи майбутньому дизайнерові, потрібно до занять з фізичного виховання цілеспрямовано включати ППФП у обсязі 50 %.

77.03.24.0514/0824U000466

Максименко Аліна Олександрівна
Корекція фізичного стану дівчат-підлітків з дефіцитом маси тіла засобами оздоровчого фітнесу: Дис...Доктор філософії/ Національний університет фізичного виховання і спорту України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 796.07; 796.034.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено теоретичному узагальненню та практичному розв'язанню наукового завдання, пов'язаного з корекцією фізичного стану дівчат 12–13 років з недостатньою масою тіла засобами оздоровчого фітнесу. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та розробити комплексну програму занять з використанням засобів оздоровчого фітнесу для дівчат-підлітків з дефіцитом маси тіла, спрямовану на корекцію їх фізичного стану. Методи дослідження – теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної

літератури та аналіз документальних матеріалів, антропометричні, фізіологічні, педагогічні (педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент), соціологічні, психодіагностичні методи дослідження, методи експертної оцінки, методи математичної статистики. Наукова новизна: теоретично обґрунтовано та розроблено комплексну програму занять оздоровчим фітнесом для дівчат-підлітків 12–13 років з недостатньою масою тіла, відмінними рисами якої є урахування особливостей факторної структури їх фізичного стану та рухової активності, на основі якої було визначено розподіл та зміст педагогічних засобів у процесі занять з використанням засобів оздоровчого фітнесу; обґрунтовано підходи до корекції показників фізичного стану дівчат-підлітків з дефіцитом маси тіла за допомогою поєданого впливу засобів оздоровчого фітнесу, психологічної корекції, мотиваційного навчання, зміни харчової поведінки; визначено відмінності у ціннісних орієнтаціях, мотиваційних пріоритетах дівчат 12–13 років з різною масою тіла; За результатами дисертаційного дослідження встановлено, що показники фізичного розвитку, функціонального стану, фізичної підготовленості та рухової активності дівчат підлітків 12–13 років з нормативною і недостатньою масою тіла мають достовірні відмінності. Залежно від маси тіла факторна структура фізичного стану та рухової активності дівчат 12–13 років має помітні відмінності. Розподіл дівчат 12–13 років за наявністю розладів харчової поведінки показав, що серед дівчат із нормальною масою тіла таких не виявлено взагалі, натомість серед дівчат із дефіцитом маси тіла 12 років із підвищеним показником ставлення до їжі зафіксовано 25,9 %, а в 13 років їхня частка зросла на 14,1 % і

склала 40 %. Комплексна програма занять побудована з урахуванням мотивів та інтересів дівчат 12–13 років, їх ціннісних орієнтацій, а також базувалася на основі детального аналізу показників фізичного стану, рухової активності, харчової поведінки досліджуваного контингенту. Програма була розрахована на 9 місяців занять. Програма заснована на блочному принципі, включала ознайомчо-діагностичний, практичний і контрольнo-корекційний блоки, які диференціювалися за метою та завданнями, засобами оздоровчого фітнесу, які застосовувалися та організаційно-методичними вказівками для учасників. Впровадження розробленої програми занять на основі використання засобів оздоровчого фітнесу призвело до якісних та кількісних змін у показниках фізичного стану, рухової активності, харчової поведінки, ціннісних орієнтацій дівчат 12–13 років з недостатньою масою тіла. Зазначене свідчить про ефективність розробленої програми занять для дівчат-підлітків з дефіцитом маси тіла та доцільність її впровадження у практику фізкультурно-оздоровчої роботи закладів освіти для цього контингенту.

77.03.24.0515/0824U000468

Го Шенпен __ Система поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів: Дис...Доктор філософії/ Національний університет фізичного виховання і спорту України - Захищена; 1--0.2024

УДК: 796.83; 796.07

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації розглянута проблема щодо визначення інформативних складових

системи поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів. Мета дослідження – обґрунтувати та розробити інформативні критерії системи поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів для оптимізації процесу підготовки при підготовці до головних змагань. За індексом креатинфосфатної працездатності усіх боксерів було розподілено на дві умовні групи: з високим рівнем спеціальної працездатності (від 80 та вище ум.од.), та з нижчим рівнем спеціальної працездатності (нижче 80 ум.од.). Першу групу склали 12 спортсменів, другу - 14. Розроблено кількісні критерії поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів що забезпечуються балансом процесів збудження та гальмування у центральній нервовій системі, високими значеннями показників функціональної рухливості нервових процесів, достатньо високим рівнем прояву вербального інтелекту. Спеціальна працездатність у кваліфікованих боксерів визначається високим рівнем психічної працездатності, зниженням рівня втоми та тривоги. Таким чином, у кваліфікованих боксерів рівень спеціальної працездатності забезпечується оптимізацією функціонального, психічного та когнітивного ресурсів. Проведений аналіз рейтингу спеціальної працездатності серед кваліфікованих боксерів дозволив виявити, що у групі спортсменів з високою працездатністю, високий рівень рейтингу мали 60 % боксерів. Проведений аналіз рейтингу спеціальної працездатності серед кваліфікованих боксерів контрольної групи виявив, що високий рівень рейтингу спеціальної працездатності серед боксерів контрольної групи мають 38 %, вище середнього – 13 %, середній – 35 %,

нижче середнього –7 % та нижчий – 7 %. Було доведено надійність та інформативність запропонованого рейтингу спеціальної працездатності для кваліфікованих боксерів.

77.29 Методичні основи видів спорту

77.03.24.0516/0824U000468

Го Шенпен __ Система поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів: Дис...Доктор філософії/ Національний університет фізичного виховання і спорту України - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 796.83; 796.07

с. - Бібліогр.: назв

У дисертації розглянута проблема щодо визначення інформативних складових системи поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів. Мета дослідження – обґрунтувати та розробити інформативні критерії системи поточного контролю спеціальної працездатності кваліфікованих боксерів для оптимізації процесу підготовки при підготовці до головних змагань. За індексом креатинфосфатної працездатності усіх боксерів було розподілено на дві умовні групи: з високим рівнем спеціальної працездатності (від 80 та вище ум.од.), та з нижчим рівнем спеціальної працездатності(нижче 80 ум.од.). Першу групу склали 12 спортсменів, другу - 14. Розроблено кількісні критерії поточного контролю за спеціальною працездатністю кваліфікованих боксерів що забезпечуються балансом процесів збудження та гальмування у центральній

нервовій системі, високими значеннями показників функціональної рухливості нервових процесів, достатньо високим рівнем прояву вербального інтелекту. Спеціальна працездатність у кваліфікованих боксерів визначається високим рівнем психічної працездатності, зниженням рівня втоми та тривоги. Таким чином, у кваліфікованих боксерів рівень спеціальної працездатності забезпечується оптимізацією функціонального, психічного та когнітивного ресурсів. Проведений аналіз рейтингу спеціальної працездатності серед кваліфікованих боксерів дозволив виявити, що у групі спортсменів з високою працездатністю, високий рівень рейтингу мали 60 % боксерів. Проведений аналіз рейтингу спеціальної працездатності серед кваліфікованих боксерів контрольної групи виявив, що високий рівень рейтингу спеціальної працездатності серед боксерів контрольної групи мають 38 %, вище середнього – 13 %, середній – 35 %, нижче середнього –7 % та нижчий – 7 %. Було доведено надійність та інформативність запропонованого рейтингу спеціальної працездатності для кваліфікованих боксерів.

78 ВІЙСЬКОВА СПРАВА

78.17 Воєнна політика. Воєнні доктрини

78.03.24.0517/0224U000410

Міжнародна солідарність та допомога Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року: Заключний звіт/Національна академія сухопутних

військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; Керівник Щеглов Андрій Юрійович - ДР 0123U101475, УДК 355:327, 623:327;355.356, 327.3/.5, 623.8/.9

256

Аналіз процесів допомоги міжнародної спільноти Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року

78.03.24.0518/0224U000410

Міжнародна солідарність та допомога Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року: Заключний звіт/Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; Керівник Щеглов Андрій Юрійович - ДР 0123U101475, УДК 355:327, 623:327;355.356, 327.3/.5, 623.8/.9

256

Аналіз процесів допомоги міжнародної спільноти Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року

78.03.24.0519/0224U000410

Міжнародна солідарність та допомога Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року: Заключний звіт/Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; Керівник Щеглов Андрій Юрійович - ДР 0123U101475, УДК 355:327, 623:327;355.356, 327.3/.5, 623.8/.9

256

Аналіз процесів допомоги міжнародної спільноти Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року

78.19 Воєнна наука

78.03.24.0520/0224U000464

Обґрунтування науково-методичних основ оцінювання спроможностей Збройних Сил України в умовах правового режиму воєнного стану в Україні (за скороченою процедурою): Заключний звіт/Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського; Керівник Ткач Іван Миколайович - ДР 0123U100757, УДК 355.3.001;355/359].07;355.35; 356.2;355.42;355.002;355.3:654

160

Удосконалення науково-методичного апарату оцінювання спроможностей під час введення воєнного стану в Україні (за скороченою процедурою)

78.03.24.0521/0224U000575

Дослідження можливості створення та впровадження єдиної системи збору, обліку та обміну інформацією в системі МВС щодо розроблення озброєння, військової та спеціальної техніки: Заключний звіт/Державний науково-дослідний інститут Міністерства внутрішніх справ України; Керівник Рябий Сергій Михайлович - ДР 0121U109647, УДК 355.002

51

Дослідження можливості створення та впровадження єдиної системи збору, обліку та обміну інформацією в системі

МВС щодо розроблення озброєння,
військової та спеціальної техніки

78.21 Військово-прикладні науки

78.03.24.0522/0224U000440

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Воєнні науки та національна безпека" Харківського національного університету радіоелектроніки: Заключний звіт/Харківський національний університет радіоелектроніки; Керівник Шостко Ігор Святославович - ДР 0121U112890, УДК , 623:681.7, 681.785.4

225

Підвищення ефективності технології інтелектуального відеоспостереження та телекомунікаційної технології системи контролю повітряного, морського і наземного простору

78.25 Озброєння та військова техніка

78.03.24.0523/0224U000369

Розроблення системи двокомпонентного захисту військової техніки і озброєння від засобів радіоелектронної протидії та технічної розвідки: Заключний звіт/Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН та МОН України; Керівник Комар Микола Миколайович - ДР 0122U002157, УДК 623.74;358.4; 623.74;623.746-519;623.746;623.746.4;623.746.3/.4;623.746.3;623.74:358.442;623.746.2:358.421;623.746.5;623.746.6/.8;623.746.17;623.741/.743

;623.451.7;623.418.4;623.4.055;
623.465/.466;623.76:358.424;623.746.7;
623.592; 533.6.072, 623.62

102

Розроблення системи двокомпонентного захисту військової техніки і озброєння від засобів радіоелектронної протидії та технічної розвідки: розроблення компоненту системи зниження радіолокаційної помітності військової техніки повітряного (літаки, безпілотні літальні апарати) та наземного (роботизовані платформи) базування; розроблення компоненту системи автономної навігації військової техніки різного типу базування за умов радіоелектронної боротьби.

78.03.24.0524/0224U000369

Розроблення системи двокомпонентного захисту військової техніки і озброєння від засобів радіоелектронної протидії та технічної розвідки: Заключний звіт/Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН та МОН України; Керівник Комар Микола Миколайович - ДР 0122U002157, УДК 623.74;358.4; 623.74;623.746-519;623.746;623.746.4;623.746.3/.4;623.746.3;623.74:358.442;623.746.2:358.421;623.746.5;623.746.6/.8;623.746.17;623.741/.743 ;623.451.7;623.418.4;623.4.055; 623.465/.466;623.76:358.424;623.746.7; 623.592; 533.6.072, 623.62

102

Розроблення системи двокомпонентного захисту військової техніки і озброєння від засобів радіоелектронної протидії та технічної розвідки: розроблення компоненту системи зниження

радіолокаційної помітності військової техніки повітряного (літаки, безпілотні літальні апарати) та наземного (роботизовані платформи) базування; розроблення компоненту системи автономної навігації військової техніки різного типу базування за умов радіоелектронної боротьби.

78.03.24.0525/0224U000410

Міжнародна солідарність та допомога Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року: Заключний звіт/Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; Керівник Щеглов Андрій Юрійович - ДР 0123U101475, УДК 355:327, 623:327;355.356, 327.3/.5, 623.8/.9

256

Аналіз процесів допомоги міжнародної спільноти Збройним Силам України у відсічі російської агресії 2022 року

78.27 Збройні сили

78.03.24.0526/0224U000412

Обґрунтування необхідного складу сил та засобів для приховування діяльності військ (сил) і об'єктів від засобів розвідки та наведення противника: Заключний звіт/Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного; Керівник Настишин Юрій Адамович - ДР 0121U110538, УДК 358.2

Забезпечення ефективності виконання заходів підвищення живучості та безпеки військ (сил) і об'єктів

81 ЗАГАЛЬНІ І КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНИХ І ПРИКЛАДНИХ НАУК

81.09 Матеріалознавство

81.03.24.0527/0824U000411

Петренко Руслан Миколайович
Електрофізичні і магніторезистивні властивості шаруватих структур на основі металевих наночастинок та діелектричних матеріалів: Дис...Доктор філософії/ Сумський державний університет - Захищена; 1-.0.2024

УДК: 620.22:620.17; 620.22:620.18;

с. - Бібліогр.: назв

Сучасний етап розвитку технології приладів спінтроніки та сенсорної техніки стимулює дослідників до пошуку нових рішень для проведення подальшої інтеграції, реалізації низького енергоспоживання та багатофункціональності. Це можна здійснити як за рахунок розробки нових матеріалів, так і шляхом використання концептуально нових підходів при розробці пристроїв. При цьому значний прикладний потенціал (в першу чергу з точки зору зберігання інформації) мають структури, що одночасно поєднують у собі магнітоопір, характерний для магнітних гетероструктур та резистивного перемикування, що

реалізується у різних типах напівпровідних або діелектричних матеріалах. Для реалізації таких структур на перший план виходить вибір методики їх формування, оскільки саме методика може стати ключовим фактором, який буде визначати особливості структури нанорозмірних композитних матеріалів та впливати на їх фізичні властивості. Для оптимізації ж електричних і магнітних параметрів слід враховувати дані про концентраційні, розмірні та температурні ефекти в фізичних властивостях даних структур і застосовувати комплексний підхід при їх вивченні. У випадку магніто-неоднорідних феромагнітних плівок, їх магніторезистивні властивості можуть значно різнитися через реалізацію різних механізмів магнітоопору. Дослідники встановили, що для таких структур характерним є явище тунельної спин-поляризованої провідності, яке призводить до тунельного магнітоопору. Проте на сьогоднішній день механізми, які призводять до цього ефекту, не повністю з'ясовані, і ймовірність виникнення цього явища значно залежить від співвідношення об'ємних часток компонентів, що утворюють композит. Додатково, важливим є вивчення електрофізичних властивостей композитних матеріалів, де феромагнітний метал поєднується з діелектриком, і ці властивості суттєво відрізняються від характеристик масивних металевих зразків та однорідних плівок. Наприклад, спостерігається значне збільшення питомого електроопору в композитних матеріалах у порівнянні з однорідними плівками, а термічний коефіцієнт опору може бути від'ємним. Це свідчить про те, що електропір відображає активований механізм електропровідності і виявляє експоненціальну залежність від

температури. Крім того застосування методу пошарової конденсації при формуванні композитних матеріалів (за умови підбору компонент, для яких характерним є практично відсутнє переміщення) може дозволити оптимізувати розміри феромагнітних гранул, товщини діелектричних прошарків і отримати структури з мінімальною кількістю окремих атомів магнітних металів, занурених в діелектричну матрицю та мінімальними вкрапленнями діелектрика у металеві гранули, що гіпотетично може спричинити посилення ролі спин-залежного тунелювання електронів. Мета дисертаційної роботи полягала у встановленні загальних закономірностей впливу товщини феромагнітних і діелектричних шарів та умов термообробки шаруватих структур, сформованих на основі Fe та SiO_x, на їх структурно-фазовий стан, електропровідність, магніторезистивні та магнітні властивості. Об'єкт дослідження – розмірні та температурні ефекти в електропровідності і магніторезистивних властивостях шаруватих структур. Предмет дослідження – фазовий стан, кристалічна структура, електрофізичні (електропровідність та ТКО) та магніторезистивні властивості шаруватих структур, сформованих на основі Fe та SiO_x методами пошарової конденсації. Методи дослідження. Шаруваті структури формувалися методом пошарової конденсації у вакуумі. Для дослідження структури та фазового складу були застосовані такі методи: електроннографія, просвічуюча електронна мікроскопія та енергодисперсійний рентгенівський мікроаналіз. Електропровідність та магніторезистивні властивості високоточної резистометрії із використанням автоматизованих систем

керування експериментом та SQUID-магнітометрії за кімнатної температури та при охолодженні до 10 К. Отримані в роботі експериментальні результати мають свою цінність як із фундаментальної, так і прикладної точки зору. У першому випадку мова йде про одержання великої кількості експериментальних результатів стосовно електро- і магніторезистивних властивостей для функціональних елементів сенсорів на основі композиційних матеріалів, що мають шарувату структуру, у залежності від ефективної товщини магнітних і немагнітних шарів. Результати досліджень можуть стати методологічною основою для використання даного типу матеріалів як одного з функціональних шарів елементної бази наноелектроніки чи спінтроніки, а також безпосередньо для створення надчутливих елементів сенсорів магнітного поля зі стабільним в часі робочими характеристиками.

81.03.24.0528/0824U000440

Ковальчук Сергій Миколайович
Створення пластмасових сцинтиляторів великих габаритів на основі полістиролу з однорідними оптичними властивостями: Дис...Доктор філософії/ Інститут сцинтиляційних матеріалів Національної академії наук України -
Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 620.22:620.17; 620.22:620.18

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 132 Матеріалознавство галузі знань 13 Механічна інженерія. – Інститут сцинтиляційних матеріалів НАН України, Харків, 2023. Дисертація

присвячена питанням отримання пластмасових сцинтиляторів на основі полістиролу великих габаритів з однорідними оптичними та сцинтиляційними властивостями. Створено пластмасові сцинтилятори підвищеної прозорості з однорідними оптичними властивостями. Отримані пластмасові сцинтилятори мають мінімальну кількість оптичних дефектів у вигляді свілей, технічна довжина затухання для зразків пластмасового сцинтилятора на основі полістиролу розміром 50x1000 мм складає $2 \div 2,3$ м. Також, отримані результати показують покращення мінімальної активності, що детектується, при опроміненні гама-квантами з енергією 59,2 кеВ від джерела іонізуючого випромінювання ^{241}Am на $30 \div 35$ % для сцинтиляторів розміром 50x250x1000 мм. Визначено умови для отримання таких пластмасових сцинтиляторів. Також були отримано пластмасові сцинтилятори з низьким рівнем внутрішніх напружень за рахунок температурної термообробки та за рахунок антиадгезійного покриття форми для полімеризації. Це дозволило отримати однорідність спаду світлового сигналу на рівні $2 \div 3$ % для пластмасового сцинтилятора розміром 50x1000 мм. Також було отримано нейтрончутливий великогабаритний пластмасовий сцинтилятор на основі полістиролу розміром 100x110 мм з коефіцієнтом нейтрон-гама дискримінації на рівні 1,9. У ході проведення дослідження за темою дисертаційної роботи було отримано наступні результати: 1. Промодельовано конвекційний рух реакційної маси у процесі полімеризації стирола. Обчислено залежність швидкості конвекційного руху реакційної маси від ширини ампули. Показано, що зміна ширини ампули з 600 мм до 300 мм

дозволяє зменшити швидкість руху реакційної маси на 20 %. Зміна ширини ампули з 600 мм до 60 мм дозволяє зменшити швидкість руху реакційної маси в 10 разів.

2. Показано, що при зменшенні ширини шару реакційної маси стиролу з 500 ÷ 600 мм до 60 ÷ 80 мм при градієнті температур 3 ÷ 5 °C оптична неоднорідність, оцінена за наявністю дефектів у вигляді свілей, зменшується з 1-ї до 5-ї категорії, технічна довжина ослаблення світлового сигналу довгомірних сцинтиляторів зростає на 10 ÷ 25 %. Мінімальна активність, що детектується, при опроміненні джерелами іонізуючого випромінювання ^{241}Am з енергією гама-квантів 59,2 кеВ та ^{137}Cs з енергією гама-квантів 662 кеВ, поліпшується на 30 ÷ 35 %.

3. Відпрацьовано метод експрес-перевірки якості п-Терфенілу, який на етапі доочистки чи вхідного контролю дозволяє визначати придатність п-Терфенілу для виготовлення пластмасового сцинтилятора. Показано, що п-Терфеніл, придатний для отримання ПС, повинен мати показник кольоровості розплаву за платино-кобальтовою шкалою не більше 10 одиниць Хайзена.

4. Запропоновано температурні режими термообробки заготовок сцинтиляторів для отримання однорідних оптичних характеристик. Показано, що в результаті термообробки при температурі 100 °C впродовж 12 годин неоднорідність розподілу відносного світлового виходу вздовж пластмасового сцинтилятора на основі полістиролу розміром 50x1000 мм зменшується з 10 ÷ 18 % до 3 %.

5. Запропоновано антиадгезійне покриття на основі політетрафторетилену внутрішньої поверхні металевих або скляних форм для отримання пластмасових сцинтиляторів (у тому числі нейтрончутливих пластмасових сцинтиляторів з високим вмістом

активуючої добавки), яке дозволяє знизити внутрішні напруження, обумовлені контактною адгезією між пластмасовим сцинтилятором та поверхнею форми з 2,7 МПа до 0,6 МПа, що зменшує неоднорідність розподілу значення відносного світлового виходу вздовж довгомірного сцинтилятора до 3 %.

6. Визначено, що зразки пластмасових сцинтиляторів розміром 50x1000 мм з категорією свільності 5 та рівнем внутрішніх напружень менш ніж 0,55 МПа мають технічну довжину ослаблення світлового сигналу 2,3 ÷ 2,5 м. Наукові результати, що були отримані вперше: 1. Промодельовано залежність поведінки конвекційних потоків реакційної маси при отриманні сцинтиляційної композиції на основі полістиролу від ширини форми для полімеризації, що дозволяє визначати наявність оптичної неоднорідності у вигляді свілей в об'ємі сцинтилятора.

2. Визначено умови отримання довгомірних пластмасових сцинтиляторів без свілей. Показано, що при зменшенні ширини шару реакційної маси при полімеризації стиролу з 600 ÷ 500 мм до 60 ÷ 80 мм при градієнті температур 3 ÷ 5 °C технічна довжина ослаблення світлового сигналу для довгомірних сцинтиляторів на основі полістиролу зростає на 10 ÷ 25 %.

3. Запропоновано температурні режими термообробки для довгомірних заготовок пластмасових сцинтиляторів. Визначено, що додаткова термообробка заготовок пластмасового сцинтилятора при температурі 100 °C зменшує неоднорідність розподілу показника відносного світлового виходу вздовж довгомірного сцинтилятора з 18 % до 3 %.

81.03.24.0529/0824U000521

Балабанов Антон Едуардович Процеси синтезу та властивості ІЧ-прозорої кераміки в системі MgO-Y₂O₃: Дис...Доктор філософії/ Інститут монокристалів Національної академії наук України - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 620.22

с. - Бібліогр.: назв

Дисертацію присвячено визначенню особливостей отримання ІЧ-прозорої кераміки в системі MgO-Y₂O₃, а також впливу структурно-морфологічних характеристик нанопорошків на оптичні властивості та функціональні характеристики кераміки. Визначено основні фізико-технологічні параметри синтезу ІЧ-прозорої кераміки в системі MgO-Y₂O₃. Реалізовано комплексний підхід до синтезу оксиду ітрію, як ІЧ-прозорого матеріалу для вікон технологічних апаратів на всіх етапах маршруту отримання кераміки та умови синтезу нанокompatитів 50:50 об.% MgO-Y₂O₃ методом іскрового спікання. В першому розділі описані методи отримання прозорих середовищ для сучасної інфрачервоної (ІЧ) оптики в системі MgO-Y₂O₃. У другому розділі наведено детальний опис експериментальних методик отримання порошків, виготовлення зразків ІЧ-прозорої кераміки та описано методи їх характеристикації. В третьому розділі досліджено активність до спікання нанопорошків Y₂O₃ як функцію їх структурно-морфологічних характеристик. Визначено, що комерційні порошки Y₂O₃ утворюють тривимірні агломерати складної ієрархії з розміром до 3-5 мікрон, які формуються з більш тонких первинних частинок розмірами 25-60 нм. Встановлено, що ефективне ущільнення нанопорошків Альфа-нано обумовлено

високою дисперсністю порошкової суміші, низьким ступенем агломерації та малим розміром первинних частинок. Досліджено закономірності формування твердих розчинів заміщення Y₂O₃:La³⁺. Показано, що повне розчинення гексагонального La₂O₃ в кубічному Y₂O₃ відбувається за температур нижче 1500°C за участі проміжних фаз, збагачених лантаном. Фазові перетворення, що супроводжуються збільшенням питомого об'єму, а також гігроскопічність оксиду лантану призводять до розтріскування високолегованої кераміки Y₂O₃:La³⁺ при спіканні. В четвертому розділі досліджено особливості мезоструктури порошкових компактів Y₂O₃, вплив домішок, що сприяють спіканню та умови формування кераміки Y₂O₃. Показано, що попередній відпал компактів Y₂O₃ доцільно проводити за максимальної температури, при якій не відбувається спікання зі зближенням центрів частинок, а збільшення розміру пор не перевищує ≈30%. Компакти, відпалені за T=800°C, характеризуються оптимальною мезоструктурою з точки зору ефективності ущільнення при подальшому вакуумному спіканні (T=72% при λ=1100 нм). Показано, що комплексна домішка La³⁺+Zr⁴⁺, що сприяє спіканню, ефективно пригнічує рухливість границь зерен та одночасно активує дифузійний транспорт по розгалуженій системі міжзеренних меж за рахунок формування дефектів в катіонній підгратці. Та в результаті оптимізації температурно-часового маршруту вакуумного спікання встановлено умови синтезу ІЧ-прозорої кераміки Y₂O₃, з високою прозорістю в видимому та ІЧ-діапазонах (83% при 5 мкм). В п'ятому розділі досліджувалися фізико-хімічні умови формування аморфних прекурсорів та нанопорошків в

системі MgO–Y₂O₃. Застосовуючи метод самопоширюваного гліцин-нітратного синтезу з використанням надлишку гліцину і азотної кислоти, були синтезовані композитні нанопорошки MgO–Y₂O₃ у співвідношенні 1:1 за об'ємом. Встановлено, що нерівноважні умови синтезу прекурсорів сприяють утворенню продукту коралоподібної геометрії. Визначено термодинамічну стабільність та стійкість прекурсора до фрагментації під час кальцинації. Показано, що за температур вище 800°C волокна розпадаються на окремі ізольовані частинки квазісферичної морфології та видаються найбільш придатними для подальшого спікання у рамках керамічної технології. Шостий розділ присвячений дослідженню впливу температури спікання на процеси дифузійного масопереносу та фізичні властивості нанокompозитної кераміки MgO–Y₂O₃ та впливу домішки іонів Ho³⁺ як домішки що сприяє спіканню. Реалізовано умови синтезу нанокompозитів 50:50 об.% MgO–Y₂O₃ методом іскрового спікання нанопорошків, які дозволяють отримати оптичну прозорість кераміки у ІЧ-діапазоні довжин хвиль. Показано що лінійне оптичне пропускання композиту T≈68% при λ=5000 нм може бути реалізовано за умов формування однорідної двофазної структури, просторового обмеження процесів рекристалізації компонентів та збереження розміру зерен на рівні 200-250 нм, за якого внесок розсіювання світла на міжфазних межах є мінімальним. Отримана кераміка MgO–Y₂O₃ з Ho³⁺ як домішки що сприяє спіканню. Всі зразки містять включення з розміром в межах 1-15 нм домішкової фази, які локалізовані як на границях зерен, так і на потрійних стиках. Найвища твердість за Віккерсом 10,7 ГПа

досягається у зразку, легованому 12 ат.% іонів Ho³⁺ через наявність включень карбідів гольмію із характерними розмірами до 15 нм. Встановлено, що легування іонами Ho³⁺ активізує дифузійний масоперенос при отриманні кераміки MgO–Y₂O₃:Ho³⁺ (3-12 ат.%) через перерозподіл електронної щільності поблизу легуючих іонів. Це призводить до збільшення коефіцієнту оптичного пропускання кераміки MgO–Y₂O₃:Ho³⁺ (3 ат.%) з 68 до 75% у порівнянні з нелегованою.

81.14 Проектування. Конструювання

81.03.24.0530/0224U000419

Ензими посттрансляційних модифікацій білків мікротрубочок, в якості мішеней для інгібування збудливості первинних ноціцептивних нейронів периферійної нервової системи: Заключний звіт/Державна установа "Інститут харчової біотехнології та геноміки Національної академії наук України"; Керівник Карпов Павло Андрійович - ДР 0120U104883, УДК 576.32/.36, 611;591.4, 004.942

224

Основна мета проекту полягає у визначенні ролі ензимів, що беруть участь в посттрансляційних модифікаціях (ПТМ) елементів мікротрубочок, у модуляції іонних каналів збудливих клітин ПНС та пошуку фармакологічних засобів впливу на ці молекулярні мішені. Можливість регулювати активність таких ензимів як HDAC6, aTAT1, TTLL1 або комплекс ELP3, може використовуватись для інноваційної корекції порушень, що

виникають при хронічних больових станах різної етіології.

81.33 Корозія і захист від корозії

81.03.24.0531/0224U000584

Нові речовини, матеріали, види матерії та підходи до енергозбереження та охорони довкілля: Заключний звіт/Львівський національний університет імені Івана Франка; Керівник Волошиновський Анатолій Степанович - ДР 0121U113567, УДК 621.318.1, 666.265; 621.387.464, 669:66-963, 621.351/.355, 620.193:669; 620.193:669.018.8, 550.3:504 , 550.8:553.3/.9 , 524.6

255

Дослідження у рамках даного наукового напрямку спрямовано на синтез та з'ясування фізичних властивостей нових неорганічних та органічних сполук, твердих розчинів, а також полімерних композитів на їхній основі, які можуть бути використані для створення нових матеріалів для перетворення та зберігання енергії та в інших галузях функціональної електроніки. Зокрема для реєстрації та перетворення електромагнітного випромінювання в світлову та інші види енергії, для розробки нових економних люмінесцентних джерел випромінювання, швидкісних детекторів іонізуючого випромінювання, фотоелектричних перетворювачів, розробки електродів для літєвих, натрієвих та металогідридних хімічних джерел струму, отримання основи матеріалів для термоелементів, потужних постійних магнітів, магнітних рефрижераторів, гетерогенних

каталізаторів, конструкційних і захисних елементів з екстремальними термічними та механічними властивостями, сорбентів з високою гравіметричною та волюметричною ємністю, матеріалів надпровідників у широкому температурному діапазоні з високими критичними струмами. Збільшення ефективності пошуків нових родовищ крупнолускуватого графіту, ключового компоненту для виготовлення сучасних акумуляторних батарей. Дослідження геосередовища спрямовано на оцінку його сучасного стану, функціонування і динаміки в умовах змін клімату та зростаючої антропопресії з метою його збереження, раціонального використання і охорони. З'ясувати методами числового моделювання формування протогалактик (гало), залежність їх свічення в обертово-коливних переходах перших молекул H₂, HD та HeH⁺ від параметрів моделей темної матерії та темної енергії, які є фундаментальними, домінуючими за густиною, складовими Всесвіту, з метою розвитку чутливих тестів таких моделей, базованих на даних спостережень міліметрової радіоастрономії.

81.79 Кадри

81.03.24.0532/0224U000425

Забезпечення якості неперервної професійної освіти вчителів біології в педагогічному університеті: Заключний звіт/Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка; Керівник Рудишин Сергій Дмитрович - ДР 0121U100500, УДК 378

11

Науково обґрунтувати та експериментально перевірити

ефективність системи формування навчально-дослідницької компетентності учителів біології для роботи в закладах освіти

81.03.24.0533/0224U000531

Оцінювання ефективності заходів запобігання корупції під час застосування Збройних Сил України: Заключний звіт/Національний університет оборони України імені Івана Черняховського; Керівник Жук Павло Васильович - ДР 0123U101091, УДК 378

121

Наукове обґрунтування та розробка практичних рекомендацій з питань реалізації заходів щодо удосконалення системи запобігання та виявлення корупції в Збройних силах України під час особливого періоду.

81.83 Монтаж, ремонт промислового устаткування

81.03.24.0534/0224U000585

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Технічні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Івченко Олександр Володимирович, Павленко Іван Володимирович - ДР 0121U112684, УДК 004.89:004.4, 004.89:004.3, 621.039, 621.662/.666, 658.58

212

Підвищення напірності ступенів насосних агрегатів та забезпечення вібраційної надійності функціональних

елементів комплексної гідродинамічної системи на основі удосконалення конструкцій насосного обладнання атомних електростанцій (АЕС) шляхом розроблення технічних проєктів насосів водозабезпечення та допоміжних систем. Удосконалення систем автономної навігації шляхом створення бортової системи, здатної розпізнавати системні і зовнішні трафіки, виявляти кібератаки та несанкціоновані вторгнення.

81.03.24.0535/0224U000562

Розроблення насоса реакторного відділення для систем спеціальної каналізації реакторів українських атомних електростанцій: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Ратушний Олександр Валерійович - ДР 0122U201167, УДК 621.039, 621.662/.666, 621.65.001.5.001.63, 658.58

198

Розроблення робочої конструкторської документації на насос реакторного відділення для систем спецканалізації реакторів ВВЕР-1000 українських атомних електричних станцій для заміни застарілого насосного обладнання, яке фактично відпрацювало свій повний термін експлуатації, та його імпортозаміщення.

82 ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ

82.13 Державне та адміністративне управління

82.03.24.0536/0224U000536

Вивчення показників громадського здоров'я на територіях зон спостереження АЕС з визначенням провідних факторів, що на нього впливають: Заключний звіт/Державна установа "Національний науковий центр радіаційної медицини Національної академії медичних наук України"; Керівник Прилипко Валентина Антонівна - ДР 0123U101368, УДК 316.752/.754, 621.039, 664.013.8:331.34; 664.013.8:658.34; 664.013.8:613.6, 351

76

Вивчення впливу соціально-економічних, екологічних, психологічних, поведінкових, медичних, суспільно-політичних детермінант на стан здоров'я з метою обґрунтування суспільних заходів щодо зменшення або попередження їх несприятливого впливу.

82.03.24.0537/0224U000530

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Суспільні науки" Сумського державного університету: Заключний звіт/Сумський державний університет; Керівник Васильєва Тетяна Анатоліївна - ДР 0121U112685, УДК 314.7-331.556, 351; 354, 316.42

257

Економіко-математичне моделювання та прогнозування, розроблення методологічних та методичних засад створення дорожньої карти реформування системи охорони здоров'я в Україні у залежності від визначених експериментальним шляхом прихованих поведінкових реакцій населення на

економічні, соціальні та правові заходи реалізації положень медичної реформи.

82.03.24.0538/0824U000185

Ігнат Олександр Володимирович
Розвиток управлінського інструментарію підтримки співробітництва територіальних громад в умовах децентралізації.: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет "Дніпровська політехніка" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 352/353

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація є завершеною науково-дослідною роботою, в якій наведено розв'язання актуального наукового завдання – обґрунтування комплексу концептуальних положень щодо розвитку управлінського інструментарію підтримки співробітництва територіальних громад в умовах децентралізації, а також розроблення методико-технологічного забезпечення відповідних процесів та їх безупинного вдосконалення. За результатами дослідження методологічних засад співробітництва територіальних громад у контексті забезпечення стійкості і сталого розвитку визначено, що міжмуніципальне співробітництво є одним з найпоширеніших явищ у сучасних демократіях, у Європейському Союзі одним із основних завдань регіональної політики є забезпечення сталого розвитку територій і громад, а також зменшення диспропорцій щодо рівня соціально-економічного розвитку міських та прилеглих сільських громад. Акцентовано на тому, що одним з провідних механізмів реалізації цього надскладного завдання є саме

міжмуніципальне співробітництво, яке сприяє прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку на рівні відповідно території чи громади, а також забезпеченню надання якісних публічних послуг в умовах долаття глобальних викликів та загроз, а також постійного зростання потреб населення та місцевого бізнесу. Дослідження сучасних викликів і тенденцій розвитку співробітництва територіальних громад в Україні дозволило констатувати, що темпи розвитку співробітництва громад в Україні є достатньо повільними, не можна вважати достатнім рівень розвиненості співробітництва територіальних громад в Україні, а потенціал упровадження управлінського інструментарію підтримки співробітництва територіальних громад використовується не повною мірою. Отже, актуальність дисертаційної роботи зумовлена наявністю протиріччя між нагальною потребою розвитку управлінського інструментарію підтримки співробітництва територіальних громад в умовах поточного етапу реформи децентралізації, правового режиму воєнного стану та під час повоєнного відновлення України і недостатністю концептуального та методичного забезпечення цих процесів.

82.03.24.0539/0824U000217

Орлова Алла Іванівна Механізми реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: Дис...Доктор філософії/ Національний університет "Одеська політехніка" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 651

с. - Бібліогр.: назв

Динамічні і глибокі зміни, що відбуваються в системі публічного управління України, обумовлюють необхідність розробки та впровадження комплексного механізму реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства (ДП СРГС), а також здійснення її моніторингу та оцінювання на всіх рівнях врядування. Для досягнення суспільно значущих результатів і підвищення якості публічного управління у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства органи публічної влади, реагуючи на зовнішні виклики, повинні не лише декларувати субсидіарність як один з нормативних постулатів європейської інтеграції, але й активно підтримувати інституційну й фінансову спроможність інститутів громадянського суспільства (ІГС), використовувати сучасні методи і технології управління при міжсекторальній взаємодії та внутрішньосекторальній співпраці всередині громадянського суспільства. Визначено, що в Україні ІГС гнучко реагують на зміну суспільних потреб унаслідок дії внутрішніх та зовнішніх чинників і мають при цьому високий рівень суспільної довіри. Встановлено, що створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства та налагодження взаємодії з його інститутами є важливим завданням органів державної влади та органів місцевого самоврядування, і це закріплено на рівні окремих нормативно-правових актів. Проте ефективному партнерству між державою та громадянським суспільством у процесі реалізації державної політики на національному, регіональному та локальному рівнях перешкоджає невизначеність нормативних засад та методичних принципів координації і взаємодії між органами виконавчої влади

та ІГС, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у процесі реалізації ДП СРГС. Метою дисертаційного дослідження є теоретичне обґрунтування та визначення шляхів удосконалення механізмів реалізації ДП СРГС в Україні. Для досягнення визначеної мети в роботі вирішуються такі завдання: - з'ясувати сутність, принципи, теоретичні та методологічні засади, основні поняття у сфері ДП СРГС, виокремити та діагностувати механізми реалізації цієї державної політики; - проаналізувати сучасний стан нормативно-правового забезпечення реалізації ДП СРГС в Україні та запропонувати шляхи удосконалення законодавчої, підзаконної та локальної нормативно-правової бази; - проаналізувати сучасний стан реалізації в Україні ДП СРГС на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, виявити основні проблеми у цій сфері та з'ясувати причини їхнього існування; - вивчити кращий зарубіжний досвід реалізації державної політики у сфері розвитку громадянського суспільства та визначити доцільність і можливість адаптації цього досвіду в Україні; - визначити критерії та показники реалізації ДП СРГС, запропонувати систему оцінювання ходу реалізації цієї політики на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях; - запропонувати шляхи та конкретні механізми належної реалізації в Україні ДП СРГС в умовах євроінтеграції, подолання широкомасштабної військової агресії з боку російської федерації та повоєнного відновлення України. Об'єкт дослідження – ДП СРГС в Україні. Предмет дослідження – механізми реалізації ДП СРГС в Україні. У цілому робота складається з трьох розділів та дев'яťох підрозділів. Виходячи з

виробленого алгоритму дослідження, у першому розділі здійснено аналіз теоретичних та методологічних засад реалізації ДП СРГС, визначено та уточнено зміст основних понять у цій сфері. В розділі розглянуто також концептуальні аспекти ДП СРГС та зарубіжний досвід і міжнародну співпрацю України у сфері реалізації цієї політики. Обґрунтовано, що впровадження ДП СРГС в Україні відбувається через трансформацію моделі представницької демократії шляхом її доповнення партисипаторною демократією (демократією участі). Доведено, що демократія участі сприяє формуванню стійкості громад і створенню на цій основі підґрунтя національної безпеки держави. У другому розділі здійснено комплексний аналіз (діагностику) діючих механізмів реалізації ДП СРГС: фінансово-економічного, нормативно-правового, інституційно-організаційного, інформаційно-комунікаційного, а також механізмів міжсекторного партнерства і громадської участі. Підкреслено важливість адресності використання механізмів у процесі реалізації ДП СРГС залежно від цілі, яку має бути досягнуто, від функціонального призначення кожного конкретного механізму та інструменту й від результативності їх застосовування. Обґрунтовано необхідність запровадження моніторингу та оцінювання у процесі реалізації ДП СРГС, розроблено критерії, показники та порядок здійснення моніторингу процесу реалізації ДП СРГС на всіх рівнях публічного управління

82.15 Організація управління економікою

82.03.24.0540/0824U000236

Сергієнко Ірина Григорівна Публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста: Дис...Доктор філософії/ Державний університет "Житомирська політехніка" - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 352/353; 351; 330.322.1

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційна робота присвячена вирішенню наукового завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні і розробці методичних положень публічного управління сталим розвитком інклюзивних міст. У першому розділі «Теоретичні положення публічного управління сталим розвитком інклюзивного міста» висвітлено характеристику основних понять в сфері публічного управління інклюзивним містом (інклюзивне місто, публічне управління сталим розвитком інклюзивного міста, соціальна ексклюзія, соціальна інклюзія) та удосконалено їх трактування. «Інклюзивне місто» – це відповідна адміністративно-територіальна одиниця, що згідно конституційного права країни ідентифікується як місто, яка являє собою складну безбар'єрну систему, що охоплює соціальний, політичний, культурний, економічний, екологічний, безпековий та інші сегменти життя сучасного суспільства, об'єднані ідеями цінності, рівності, унікальності, правомочності та причетності кожного індивідуума на тлі розбудови громадянського суспільства. Під публічним управлінням сталим розвитком інклюзивного міста запропоновано розуміти керуючу, цілеспрямовану, суцільну та системну діяльність органів державної та місцевої влади, інституцій громадянського

суспільства, а також членів територіальної громади такого міста, повністю або частково спрямовану на досягнення та підтримку сталого розвитку вказаної адміністративно-територіальної одиниці, враховуючи потреби всіх груп населення та створюючи справедливе, інклюзивне середовище. Охарактеризовано напрями трансформації публічного управління інклюзивним містом: законодавство; бюджетування і фінансування; доступна інфраструктура; освіта і соціальна підтримка; рівні можливості на робочих місцях; розвиток громадянського суспільства, що має теоретичне значення та є підґрунтям для удосконалення положень нормативно-правових документів в межах узгодженості з міжнародним законодавством.

82.03.24.0541/0824U000459

Гречишкін Юрій Валерійович Системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу: Дис...Доктор філософії/ Київський національний університет технологій та дизайну - Захищена; 1-.-0.2024

УДК: 338.2

с. - Бібліогр.: назв

Дисертаційну роботу присвячено розробленню й науковому обґрунтуванню теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій вирішення наукової проблеми щодо формування системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу в Україні. Актуальність роботи обумовлено необхідністю побудови теоретико-методичних основ формування цілісного

системного бачення управління розвитком потенціалу малого та середнього підприємництва в Україні, а також наукового і практичного вирішення питань створення і подальшого розвитку кластерних інтегрованих структур бізнесу. Метою дисертаційної роботи визначено наукове обґрунтування теоретичних засад та розроблення науково-практичних пропозицій щодо формування системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу. Об'єктом дослідження є процес формування системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу в Україні. Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, принципів, методів та інструментів забезпечення процесу формування системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу в Україні. За результатами проведеного аналізу наявних підходів і на основі власних спостережень, виявлено визначальні фактори формування інтегрованих бізнес структур, визначено принципи та встановлено їх форми. Систематизовано 5 наукові погляди щодо сутності інтеграції та її впливу на взаємодію та розвиток підприємництва в Україні. У результаті, дістало подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат теорії інтеграції в частині уточнення сутності понять: інтегрованої структури бізнесу, під якою пропонується розуміти взаємопов'язану на добровільних засадах сукупність підприємств і організацій різних організаційно-правових форм, координація діяльності яких виходить за межі звичайних договорів і відбувається за умови збереження юридичної самостійності учасників групи з одночасним виділенням центрального елемента, який виконує координаційні

функції. Запропоновано класифікацію ІСБ (за видом, за структурою, за урегульованістю відносин учасників інтеграції, за територіальною ознакою, за механізмом виникнення тощо). Обґрунтовано мотиви входження малих та середніх підприємств до кластерних інтегрованих структур бізнесу. Доведено, що ефективний розвиток кластерних інтегрованих структур бізнесу потребує визначення та управління розвитком потенціалу останніх. Під потенціалом кластерних інтегрованих структур бізнесу визначено сукупність усіх ресурсів, засобів й можливостей (наявних та потенційних), які отримують чи можуть отримати в майбутньому інтегровані підприємства в межах такої кластерної структури, та ефективно використання яких дає змогу повною мірою реалізувати синергетичний ефект інтеграції, і як наслідок, отримати стійку конкурентоспроможну позицію на ринку, досягти підвищення власної прибутковості, а також сприяти розвитку території, де розміщені ці кластерних інтегрованих структур бізнесу. Удосконалено класифікацію видів систем управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу. Досліджено та згруповано на базі вітчизняного та зарубіжного наукового доробку чинники впливу (внутрішні та зовнішні, кластероутворюючі та кластеропідтримуючі, фактори сприяння та фактори стримування) на системи управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур малого та середнього бізнесу. З огляду на специфіку діяльності вітчизняних кластерних структур малого та середнього підприємництва, виокремлено та обґрунтовано ключові чинники впливу на системи управління розвитком їх потенціалу (інституціональне забезпечення,

стратегію розвитку потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу інноваційно-технологічного спрямування (на рівні суб'єктів кластерів), врахування інтересів та потреб зацікавлених сторін кластера. На основі проведеного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду формування кластерних інтегрованих структур бізнесу, сформовано напрями управління розвитком потенціалу кластерних інтегрованих структур бізнесу. Виявлено негативні тенденції щодо місця України у світових ланцюгах створення доданої вартості на базі інновацій (динаміка погіршення рейтингових показників Глобального індексу інновацій та Глобального індексу стійкої конкурентоспроможності за 2021–2023 роки, вибуття з 50 кращих економік світу за цими показниками). Обґрунтовано науково-методичні положення аналізу економічної діяльності підприємств аграрної сфери в межах кластерних інтегрованих структур бізнесу. Враховуючи результати дослідження, запропоновано структурно-логічний механізм утворення кластерного синергетичного ефекту на базі реалізації потенціалу кластерних інтегрованих структур малих та середніх підприємств.

84 СТАНДАРТИЗАЦІ Я

84.15 Науково-методологічне забезпечення систем і служб стандартизації

84.03.24.0542/0224U000520

Розробка методом перекладу та схвалення відповідальним технічним комітетом стандартизації національних стандартів, гармонізованих з міжнародними/європейськими (Стандарт НС-9): Заключний звіт/Державне підприємство "Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів"; Керівник Вендичанський Руслан Валерійович - ДР 0123U103559, УДК (083.74)

Розроблення національних нормативних документів, гармонізованих з міжнародними та європейськими з ідентичним ступенем відповідності, з метою забезпечення виконання Україною вимог щодо членства в Світовій організації торгівлі (СОТ) та забезпечення умов інтеграції України до Європейського Союзу (далі - ЄС), зокрема забезпечення виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

84.03.24.0543/0224U000519

Розробка методом перекладу та схвалення відповідальним технічним комітетом стандартизації національних стандартів, гармонізованих з міжнародними/європейськими (Стандарт НС-9): Заключний звіт/Державне підприємство "Всеукраїнський державний науково-виробничий центр стандартизації, метрології, сертифікації та захисту прав споживачів"; Керівник Вендичанський Руслан Валерійович - ДР 0123U103560, УДК (083.74)

Розроблення національних нормативних документів, гармонізованих з міжнародними та європейськими з

ідентичним ступенем відповідності, з метою забезпечення виконання Україною вимог щодо членства в Світовій організації торгівлі (СОТ) та забезпечення умов інтеграції України до Європейського Союзу (далі - ЄС), зокрема забезпечення виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

86 ОХОРОНА ПРАЦІ

86.33 Охорона праці за джерелами небезпеки і методами захисту

86.03.24.0544/0224U000389

Розроблення екологічно безпечних Gd-вмісних нанокompatитних матеріалів для захисту від нейтронного випромінювання різних джерел: Заключний звіт/Державна установа "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України"; Керівник Пилипчук Євген Володимирович - ДР 0122U002173, УДК 621.002.3-419;620.22-419, 331.453:331.435:613.648.4

92

Синтез та дослідження екологічно безпечних Gd-вмісних нанокompatитних матеріалів для захисту від нейтронного випромінювання різних джерел.

87 ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ.

ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

87.01 Загальні питання охорони довкілля і екології людини

87.03.24.0545/0224U000485

Концептуалізація організаційно-інноваційного забезпечення розвитку критичних технологій у сфері обороноздатності та національної безпеки: Заключний звіт/Західноукраїнський національний університет; Керівник Брич Василь Ярославович - ДР 0122U001498, УДК

193

Розробка концептуального контенту та прикладного механізму організаційно-інноваційного забезпечення розвитку і впровадження критичних кліматично-нейтральних технологій у сфері обороноздатності і національної безпеки

87.33 Стихійні лиха і катастрофи антропогенного походження. Екологічна безпека Організація аварійно-рятувальних робіт

87.03.24.0546/0224U000490

Оцінка впливу COVID19 на ринок туристичних послуг України та

формування моделей розвитку в післякризовий період: Заключний звіт/Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського; Керівник Горіна Ганна Олександрівна - ДР 0121U110132, УДК 504.056:351, 338.48

187

Метою роботи є діагностика впливу спричиненого COVID19 на соціально-економічні засади розвитку ринку туристичних послуг України та вирішення актуального науково-прикладного завдання формування моделей та сценаріїв розвитку ринку в післякризовий період.

87.03.24.0547/0224U000568

Оцінка впливу COVID19 на ринок туристичних послуг України та формування моделей розвитку в післякризовий період: Заключний звіт/Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського; Керівник Горіна Ганна Олександрівна - ДР 0121U110132, УДК 504.056:351, 338.48

187

Метою роботи є діагностика впливу спричиненого COVID19 на соціально-економічні засади розвитку ринку туристичних послуг України та вирішення актуального науково-прикладного завдання формування моделей та сценаріїв розвитку ринку в післякризовий період.

87.35 Рациональне використання і

відтворення природних ресурсів

87.03.24.0548/0824U000506

Воронін Владіслав Олександрович
Оцінка екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області та прогноз їх використання: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 911.52; 630*22; 630*6; 630*9; 504.062:...

с. - Бібліогр.: назв

Теоретико-методологічну основу дослідження склав аналіз літературних джерел вітчизняних і закордонних вчених. Геоекологічну оцінку проведено на основі сучасних засобів ландшафтно-екологічного планування, дендрохронологічних методів досліджень, експедиційних досліджень, даних лабораторного аналізу ґрунтів; обробки отриманих даних у геоінформаційному програмному забезпеченні. Оцінку екосистемних послуг було проведено на основі отриманих даних геоекологічної оцінки, а також на основі загальноприйнятих методів оцінки екосистемних послуг. Матеріалами для дисертаційної роботи служили відкриті дані кадастрового поділу, дані статистичних звітів, відкриті дані аналітичного порталу ДП «Ліси України», Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища, зібрані та опрацьовані автором під час експедиційних та камеральних етапів. У роботі були поставлені та вирішені такі завдання: проведено аналіз літературних джерел з проблем раціонального

використання лісових ландшафтів та екосистемних послуг в Україні і світі; проаналізовано структуру лісового фонду Харківської області; проведено оцінку геоecологічного стану лісів, засобами ландшафтно-ecологічного планування; проведено аналіз та оцінку спектру екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області; розроблено напрями реалізації екосистемних послуг в конкретних лісових ландшафтах відповідно до типу місцевості та їх цільового використання. Визначено та узагальнено, відповідно до загальноприйнятої класифікації екосистемних послуг, перелік екосистемних послуг лісових ландшафтів: - до послуг з забезпечення відноситься надання деревини, побічне використання лісу, збір рослинності та її компонентів (грибів, ягід, деревного соку тощо), в тому числі лікарських рослин; - до послуг з регулювання відноситься депонування вуглецю компонентами лісового ландшафту (живою фітомасою, мертвою фітомасою, лісовою підстилкою, ґрунтом); - до культурних послуг відноситься забезпечення рекреації і туризму, ведення еколого-освітньої діяльності на території лісових ландшафтів, духовні та естетичні цінності; - до супровідних послуг відноситься забезпечення середовища існування, генетичного та біологічного різноманіття. В межах інвентаризаційного етапу ландшафтно-ecологічного планування проаналізовано природні умови та господарське використання лісових ландшафтів Харківської області. Складна ландшафтна диференціація території Харківської області зумовила фрагментарність просторового розміщення лісових ландшафтів в межах області. До основних типів лісових ландшафтів Харківської області віднесено: 1.

межирічкові лісові ландшафти – вододільні ліси та лісовкриті території, які розташовані на вододілах річок, як правило це широколистяні ліси; 2. долинні лісові ландшафти – лісові масиви борових терас річок, складені, головним чином, сосною та ділянки листяних лісів заплавлених річок; 3. балково-долинні лісові ландшафти – це переважно листяні або мішані ліси, насажені з метою попередження ерозії схилів балок і яруг. У якості модельної ділянки для проведення дослідження було обрано територію Васищівського лісництва Жовтневого лісового господарства, оскільки ця територія репрезентує всі вище наведені типи лісових ландшафтів Харківської області. Проведено просторово-часову оцінку стану лісових ландшафтів модельної ділянки Васищівського лісництва Жовтневого лісгоспу. Для проведення оцінки було використано арсенал ландшафтно-ecологічних методів для аналізу просторово-часових змін ландшафтних умов, а також дендрохронологічні методи – за допомогою виявлення особливостей реакції радіального приросту сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.) на зміну клімату в насадженнях Лівобережного Лісостепу на прикладі середньовікового чистого соснового насадження. Проаналізовано вплив військових дій на стан лісових ландшафтів та можливі підходи до подальшої оцінки екосистемних послуг, з урахуванням наслідків війни. Оцінено внутрішні та зовнішні конфлікти природокористування модельної ділянки Васищівського лісництва на основі методів ландшафтно-ecологічного планування. Проведено аналіз наявних екосистемних послуг лісових ландшафтів Харківської області. Визначено просторові відмінності лісових ландшафтів за потенціалом надання

екосистемних послуг. Проведено оцінку вартості екосистемних послуг різних лісових ландшафтів Харківщини. Обґрунтовано використання концепції екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки лісових ландшафтів для забезпечення їх сталого розвитку. Визначено подальші можливості використання оцінки екосистемних послуг на основі геоecологічної оцінки.

89 КОСМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

89.15 Прилади і методи наукових досліджень космічного простору

89.03.24.0549/0824U000539

Ло Іян ... Проектування та оптимізація антенної решітки за допомогою спеціальних матриць: Дис...Доктор філософії/ Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 520.27;520.874; 621.372.8; 520.6.04/.08:523.62; 520.6.04/.08:523.31-852; 520.876:523.62; 520.876:523.31-852; 52Ф77

с. - Бібліогр.: назв

Мета дослідження. Дослідження зосереджено на розробці нових методів побудови планарних розріджених антенних решіток (РАР), зокрема для радіотелескопів (8–80 МГц). Були запропоновані інноваційні методики з використанням латинських квадратів та їхніх трикутних матриць, які дають

задовільні результати. Ключові внески включають перше використання латинських квадратних матриць у конструюванні РАР, новаторство в поєднанні кругових різницевих множин і латинських квадратних матриць, а також інтеграцію латинських квадратних матриць з їхніми нижчими трикутними аналогами. Запроваджений матричний метод є ефективним, прямим і простим порівняно з ітераційними підходами. Цей новий підхід забезпечує повне охоплення просторової частоти в планарних РАР, призначених для радіоастрономії. Структура та зміст дисертаційної роботи: РОЗДІЛ 1 містить огляд історії досліджень розповсюдження радіохвиль і теорії антен. У дисертації вводяться ключові параметри, такі як діаграма спрямованості, ширина основного пелюстки (ШОП), середній рівень бічних пелюсток (РБП), коефіцієнт заповнення, резервування та просторова частота. Крім того, пояснюється традиційний матричний метод побудови РАР. РОЗДІЛ 2 досліджує побудову РАР на основі латинських квадратів. Алгоритм використовує значення елементів матриці з «латинських» квадратів для обчислення координат РАР, утворюючи інтерферометр між сусідніми елементами. Демонструється синтез великих РАР на основі компонентних квадратів з використанням вбудованих латинських квадратів, а характеристики аналізуються за різних зсувів і поворотів. Взаємні повороти всередині синтезованої сітки покращують її характеристики. Дослідження пропонує нові можливості для створення РАР з низькими коефіцієнтами та прийнятними рівнями бічних пелюсток, перевершуючи попередні методи, засновані на циклічно-різницевих множин (ЦРМ). РОЗДІЛ 3 зосереджена на побудові РАР з використанням латинських квадратів із

ЦРМ як елементами, використовуючи традиційний алгоритм із глави 1. Отримані масиви демонструють майже повне покриття просторової частоти з мінімальною надмірністю. РАР на основі латинських квадратів з елементами ЦРМ перевершують інші конфігурації, відкриваючи нові перспективи для великих РАР зі зниженими коефіцієнтами заповнення та резервування. РОЗДІЛ 4 представляє новий метод синтезу РАР, заснований на латинському квадраті та його трикутній матриці. Цей ефективний підхід забезпечує повне покриття просторової частоти, зменшує компактність масиву та загальну кількість, одночасно ефективно зменшуючи РБП. Незважаючи на велику кількість елементів, РАР зберігає фіксовану геометрію та постійні характеристики. РОЗДІЛ 5 представляє порівняльний аналіз з використанням антени радіоастрономічного телескопа 25 МГц як елемента РАР. Нові підходи для побудови нееквідистантних плоских РАР на основі математичних структур, таких як магічні квадрати та латинські квадрати (включаючи циклічні різницеві набори як елементи), демонструють унікальні властивості. Методологія характеризується простотою та ефективністю, уникаючи складної нелінійності, пов'язаної з традиційним дизайном РАР. Він використовує прості математичні концепції, такі як множення матриць, вкладення та генерація елементів. Крім того, цей підхід є регулярним, масштабованим, поєднує нелінійність і багатовимірність і має значний майбутній потенціал для комплексної системи проектування оптимізації РАР, прокладаючи шлях для систематичних досліджень і баз знань. ВИСНОВОК містить вичерпний огляд дисертації, представляючи нові методи прямого проектування для плоских РАР

на основі спеціальних матриць. Підкреслюючи їхні переваги (низька вартість, низька SLL, низька надмірність із повним охопленням просторової частоти) та різноманітність застосувань (зокрема в радіоастрономії), у висновку обговорюються перспективи та потенційні переваги. Однак визнаються критичні недоліки в поточних дослідженнях, включаючи відсутність пілотних вимірювань, відсутність розуміння конкретних сценаріїв застосування, потребу в подальшому математичному розвитку та важливість аналізу систем обробки сигналів в інтеграції РАР. Ці визначені області для вдосконалення пропонують цінні напрямки для майбутніх досліджень і розробок.

89.57 Дослідження Землі з космосу

89.03.24.0550/0224U000445

Сценарне моделювання критичних змін еколого-економічного стану тимчасово окупованих територій, як фактору національної безпеки України, на основі супутникових даних: Заключний звіт/Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"; Керівник Новіков Олексій Миколайович - ДР 0122U001437, УДК 528.8(15).001.63;528.8(15).004.14, , 005; 519.7; 303.732

144

Підвищення обґрунтованості управлінських рішень щодо упередження і подолання кризових явищ і загроз для екології, економіки і національної безпеки держави за рахунок

використання супутникових даних в результаті створення та використання інструментарію для їх збору та інтелектуального аналізу в складі програмно-апаратного комплексу.

89.03.24.0551/0824U000314

Єзерський Нікіта Валерійович Модуль ЦОС для вивчення сейсмічно-магнітосферної кореляції: Дис...Доктор філософії/ Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" - Захищена; 1.-.-0.2024

УДК: 621.317.7:621.372; 528.8(15):629.78

с. - Бібліогр.: назв

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктор філософії з галузі знань 17 Електроніка та телекомунікації за спеціальністю 172 Телекомунікації та радіотехніка. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Київ, 2023. Актуальність теми. Землетруси завдають великої шкоди як у матеріальному вимірі, так і забирають багато людських життів. Було запропоновано багато різноманітних методів їх прогнозування, але достовірність таких методів є вкрай низькою. В ході вивчення напрямку досліджень для вивчення можливості передбачення землетрусів було обрано шлях дослідження потоків плазми у радіаційних поясах Землі. Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є розроблення науково-методичних підходів у методиках сортування заряджених частинок за

їхніми типами та сортами, зареєстровані системою сцинтиляційних детекторів для накопичення статистики та фіксації передвісника землетрусу. При наявності чітких сигналів-передвісників землетрусів можливо буде запобігти втраті частково матеріальних цінностей та людських жертв. Основними завданнями дослідження є: - Виявити найдоцільніші в застосуванні методи прогнозу сейсмічної активності. - Встановити критерії достовірності відпрацювання алгоритмів сортування заряджених частинок за їхніми типами та сортами. - Описати єдиною математичною моделлю джерела шуму для їхньої оптимізації - Удосконалити методики покращення співвідношення сигнал/шум. - З'ясувати такі параметри супутникового каналу зв'язку, що зведуть до мінімуму кількість прийнятих помилок. - Адаптувати характеристики спектрометричних каналів для оптимізації процедури калібрування модулю ЦОС. - Розробити модуль ЦОС фіксації передвісників землетрусу реалізуючи алгоритми сортування заряджених частинок - Розробити модуль імітатора сигналів з сцинтиляційного детектора для оптимізації процедури калібрування модулю ЦОС. Пошук та визначення відмінних рис між збуренням електронів, згенерованих внаслідок магнітосферної, сонячної та міжпланетної активності і сплесками, корельованими з сейсмічною активністю. Об'єктом дослідження є процес виявлення спектрометричних сигналів, що спричиняють проліт зарядженої частинки через детекторну систему. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних положень для класифікації заряджених частинок за типами та діапазонами енергій. Методи дослідження. В роботі використовуються методи ядерної фізики, математичного

програмування та теорії кіл. Для моделювання фізичних процесів та розрахунків використовувалися пакети програм числового аналізу, електронних симуляторів. Наукова новизна отриманих результатів полягає в: 1) Дістала подальшого розвитку модель для ідентифікації сортів та енергій заряджених частинок для вивчення явища сейсмічно-магнітосферної кореляції. 2) Вперше було запропоновано метод заміщення корисного навантаження та іонізаційної камери імітатором сигналів зі сцинтиляційних детекторів з довільним співвідношенням С/Ш для налаштування модулю ЦОС. 3) Вперше запропоновано методику оптимізації аналогового спектрометричного каналу для зменшення впливу рівня шумів на достовірність реєстрації сортів та енергій частинок у потоках плазми. Практичне значення отриманих результатів полягає в: 1) Прикладному застосуванні моделі для ідентифікації сортів та енергій заряджених частинок, створенням модулю ЦОС для вивчення явища сейсмічномагнітосферної кореляції. 2) Сформульовано метод спрощення процедури калібрування модуля ЦОС, шляхом заміщення високовартісних процедур налаштування корисного навантаження одним дешевим модулем імітатора сигналів зі сцинтиляційних детекторів. 3) Створені рекомендації, щодо подальшої модернізації реєстраторааналізатора заряджених частинок. Результати цього дослідження можуть бути використані при розробці аналізаторів потоків плазми заряджених частин, проектуванні підсилювачів слабких сигналів на базі ОП та покращення шумових характеристик метрологічного/вимірювального обладнання вцілому. Публікації. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 7 наукових робіт, в тому

числі 3 статті в провідних фахових виданнях, 4 тези доповіді на міжнародних конференціях. Ключові слова: гіпервізор, вибірка даних, негаусові завади, математична модель, надійне керування, радар з синтезованою апертурою, матриця передачі, високочутливий датчик, маскувальний шум, сейсмічні сигнали, модуляція, аналогова обробка сигналів, цифрова обробка сигналів, співвідношення сигналшум.

90 МЕТРОЛОГІЯ

90.27 Вимірювання окремих величин і характеристик

90.03.24.0552/0224U000440

Виконання завдань перспективного плану розвитку наукового напрямку "Воєнні науки та національна безпека" Харківського національного університету радіоелектроніки: Заключний звіт/Харківський національний університет радіоелектроніки; Керівник Шостко Ігор Світославович - ДР 0121U112890, УДК , 623:681.7, 681.785.4

225

Підвищення ефективності технології інтелектуального відеоспостереження та телекомунікаційної технології системи контролю повітряного, морського і наземного простору

Показчик

Євсєєва Галина Петрівна	0105
Євсєєва Галина Петрівна	0106

Єзерський Нікіта Валерійович	0376	Афонін Дмитро Сергійович	0212
Єзерський Нікіта Валерійович	0551	Багаденко Ірина Петрівна	0079
Єрохін Віктор Федорович	0204	Баджі Якоб ..	0175
Єфименко Ніна Олександрівна	0232	Байструк-Глодан Леся Зіновіївна	0469
Єфименко Ніна Олександрівна	0233	Балабанов Антон Едуардович	0529
Іванченко Володимир Валентинович	0061	Бандур Богдан Олександрович	0133
Іванчук Віра Євстафіївна	0056	Барвіцький Павло Петрович	0404
Іванів Іванна Григорівна	0060	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0424
Івахненко Сергій Олексійович	0429	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0425
Івашко (Латишевська) Катерина Володимирівна	0112	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0426
Івченко Олександр Володимирович	0205	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0427
Івченко Олександр Володимирович	0206	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0428
Івченко Олександр Володимирович	0207	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0432
Івченко Олександр Володимирович	0361	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0433
Івченко Олександр Володимирович	0412	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0434
Івченко Олександр Володимирович	0534	Барсуков Вячеслав Зіновьевич	0435
Ігнат Олександр Володимирович	0538	Бентя Юлія Валентинівна	0170
Ігнатюк Віталій Володимирович	0031	Берцик Петер Петерович	0337
Ізотов Юрій Іванович	0348	Берцик Петер Петерович	0343
Ільченко Ольга Михайлівна	0100	Берцик Петер Петерович	0344
Ільченко Ольга Михайлівна	0101	Берцик Петер Петерович	0345
Ільченко Ольга Михайлівна	0153	Бершадська Юлія Володимирівна	0070
Ільченко Світлана Віталіївна	0042	Богомолов Віктор Олександрович	0493
Абрамчук Дмитро Віталійович	0065	Бондаренко Максим Сергійович	0329
Абрамчук Дмитро Віталійович	0066	Бондаренко Максим Сергійович	0330
Абрамчук Дмитро Віталійович	0067	Борисова Тетяна Олександрівна	0307
Адамик Марія Степанівна	0043	Бреславець Олексій Андрійович	0374
Адегов Олександр Валерійович	0362	Брич Василь Ярославович	0545
Адегов Олександр Валерійович	0460	Бруслова Катерина Михайлівна	0354
Адегов Олександр Валерійович	0461	Бруснаков Михайло Юрійович	0267
Адріанов Володимир Павлович	0443	Бузевич Ігор Юрійович	0292
Аксюк Олександр Миколайович	0317	Бузинний Михайло Георгійович	0496
Аксюк Олександр Миколайович	0318	Бузинний Михайло Георгійович	0497
Андріанов Дмитро Володимирович	0154	Бурау Надія Іванівна	0313
Аппельханс Олена Леонідівна	0510	Бурау Надія Іванівна	0314
Афонін Дмитро Сергійович	0211	Бібель Юлія Олександрівна	0477
		Білий Денис Іванович	0027

ВОЛЯНЮК ТЕТЯНА АНАТОЛІЇВНА	0057	Волошиновський Анатолій Степанович	0367
Ван Янься --	0125	Волошиновський Анатолій Степанович	0371
Васильців Тарас Григорович	0018	Волошиновський Анатолій Степанович	0393
Васильців Тарас Григорович	0020	Волошиновський Анатолій Степанович	0421
Васильсва Тетяна Анатоліївна	0037	Волошиновський Анатолій Степанович	0531
Васильсва Тетяна Анатоліївна	0013	Волошиновський Анатолій Степанович	0357
Васильсва Тетяна Анатоліївна	0097	Волошиновський Анатолій Степанович	0333
Васильсва Тетяна Анатоліївна	0537	Волошиновський Анатолій Степанович	0334
Вдовенко Наталія Михайлівна	0035	Волошиновський Анатолій Степанович	0335
Вдовенко Наталія Михайлівна	0041	Волошиновський Анатолій Степанович	0336
Велесь Олександр Анатолійович	0337	Волошиновський Анатолій Степанович	0482
Велесь Олександр Анатолійович	0343	Волошиновський Анатолій Степанович	0483
Велесь Олександр Анатолійович	0344	Волошиновський Анатолій Степанович	0548
Велесь Олександр Анатолійович	0345	Волошиновський Анатолій Степанович	0044
Вендичанський Руслан Валерійович	0542	Волошиновський Анатолій Степанович	0004
Вендичанський Руслан Валерійович	0543	Волошиновський Анатолій Степанович	0006
Верба Тарас Володимирович	0005	Волошиновський Анатолій Степанович	0424
Верба Тарас Володимирович	0010	Волошиновський Анатолій Степанович	0425
Верба Тарас Володимирович	0011	Волошиновський Анатолій Степанович	0426
Верешко Євгенія Юріївна	0220	Волошиновський Анатолій Степанович	0427
Верешко Євгенія Юріївна	0221	Волошиновський Анатолій Степанович	0428
Верешко Євгенія Юріївна	0244	Волошиновський Анатолій Степанович	0432
Верешко Євгенія Юріївна	0245	Волошиновський Анатолій Степанович	0433
Верпаховська Олександра Олегівна	0319	Волошиновський Анатолій Степанович	0434
Верпаховська Олександра Олегівна	0320	Волошиновський Анатолій Степанович	0435
Виноградова Анастасія Іванівна	0062	Волошиновський Анатолій Степанович	0439
Войницька Олена Михайлівна	0297	Волошиновський Анатолій Степанович	0440
Войницька Олена Михайлівна	0302	Волошиновський Анатолій Степанович	0441
Войницька Олена Михайлівна	0303	Волошиновський Анатолій Степанович	0442
Волошин Юрій Дмитрович	0390	Волошиновський Анатолій Степанович	0487
Волошиновський Анатолій Степанович	0308	Волошиновський Анатолій Степанович	0488
Волошиновський Анатолій Степанович	0309	Волошиновський Анатолій Степанович	0489
Волошиновський Анатолій Степанович	0310	Волошиновський Анатолій Степанович	0491
		Гацелюк Віктор Олександрович	0171

Гацелюк Віктор Олександрович	0173	Гук Вікторія Олегівна	0299
Гацелюк Віктор Олександрович	0174	Гулько Володимир Володимирович	0323
Гнатуш Світлана Олексіївна	0277	Гулько Володимир Володимирович	0324
Го Шенпен __	0515	Гулько Володимир Володимирович	0325
Го Шенпен __	0516	Гулько Володимир Володимирович	0326
Годлевська Олена Віталіївна	0291	Гулько Володимир Володимирович	0327
Годлевська Олена Віталіївна	0295	Гулько Володимир Володимирович	0328
Годлевська Олена Віталіївна	0485	Гунько Наталія Володимирівна	0019
Головач Тетяна Миколаївна	0284	Гунько Наталія Володимирівна	0021
Головач Тетяна Миколаївна	0285	Гупалюк Аліна Сергіївна	0086
Головач Тетяна Миколаївна	0286	Данилова Валентина Михайлівна	0270
Головач Юрій Васильович	0224	Данилова Валентина Михайлівна	0271
Головач Юрій Васильович	0225	Данилова Валентина Михайлівна	0272
Головченко Максим Миколайович	0178	Демченко Валерій Леонідович	0269
Голюк Марина Геннадіївна	0486	Демчишин Ярослав Михайлович	0509
Гончарова Юлія Анатоліївна	0089	Ден Цівень ..	0049
Горбар Едуард Володимирович	0342	Ден Цівень ..	0050
Горбенко Наталія Юріївна	0095	Денищенко Софія Іванівна	0193
Горбенко Наталія Юріївна	0096	Денищенко Софія Іванівна	0194
Гордійчук Володимир Вікторович	0218	Денищенко Софія Іванівна	0195
Гордійчук Володимир Вікторович	0219	Денищенко Софія Іванівна	0196
Гордійчук Володимир Вікторович	0226	Денищенко Софія Іванівна	0338
Гордійчук Володимир Вікторович	0227	Денищенко Софія Іванівна	0339
Горлова Людмила Леонідівна	0111	Денищенко Софія Іванівна	0340
Горох Денис Валерійович	0398	Денищенко Софія Іванівна	0341
Горіна Ганна Олександрівна	0546	Денищенко Софія Іванівна	0346
Горіна Ганна Олександрівна	0547	Денищенко Софія Іванівна	0347
Гохман Олександр Рафаїлович	0228	Дитюк Олексій Євгенович	0455
Гречишкін Юрій Валерійович	0541	Диха Олександр Володимирович	0401
Грещук Галина Ігорівна	0058	Диха Олександр Володимирович	0402
Григоренко Максим Петрович	0382	Доцюк Лідія Георгіївна	0305
Григорчук Тетяна Вікторівна	0109	Древняк Лада Петрівна	0122
Григорчук Тетяна Вікторівна	0129	Древняк Лада Петрівна	0128
Гриценко Андрій Андрійович	0032	Дударчук Любомир Вікторович	0007
Грохольська Тетяна Миколаївна	0472	Дударчук Любомир Вікторович	0008
Грузевич Тетяна Юріївна	0115	Жалай Василь Якович	0148
Грузевич Тетяна Юріївна	0126	Жалай Василь Якович	0148
Гудима Арсен Арсенович	0495	Жалай Василь Якович	0149

Жалай Василь Якович	0149	Кендзера Олександр	0321
Жалай Василь Якович	0150	Володимирович	
Жалай Василь Якович	0150	Кендзера Олександр	0322
Жалай Василь Якович	0151	Володимирович	
Жалай Василь Якович	0151	Клімашевський Андрій	0012
Жалай Василь Якович	0152	Володимирович	
Жалай Василь Якович	0152	Клімашевський Андрій	0108
Жук Іван Сергійович	0209	Володимирович	
Жук Андрій Миколайович	0504	Клімашевський Андрій	0157
Жук Андрій Миколайович	0505	Володимирович	
Жук Павло Васильович	0533	Кобзев Дмитро Володимирович	0235
Жученко Людмила Костянтинівна	0379	Кобзев Дмитро Володимирович	0422
Завалій Ігор Юліянович	0258	Коваленко Станіслав	0468
Задворний Тарас Володимирович	0304	Станіславович	
Зайцев Роман Валентинович	0234	Ковальчук Володимир Павлович	0484
Зайцев Роман Валентинович	0236	Ковальчук Сергій Миколайович	0528
Зайцев Роман Валентинович	0237	Козлов Олександр Олександрович	0071
Засядьвовк Ольга Андріївна	0102	Коломієць Юрій Миколайович	0059
Засядьвовк Ольга Андріївна	0103	Колосок Вадим Іванович	0159
Засядьвовк Ольга Андріївна	0104	Колосок Вадим Іванович	0162
Засядьвовк Ольга Андріївна	0172	Колпаков Ігор Євгенович	0431
Захаркевич Оксана Василівна	0381	Комар Микола Миколайович	0523
Захаркевич Оксана Василівна	0420	Комар Микола Миколайович	0524
Зозуля Валерій Олександрович	0238	Комаровська Оксана Анатоліївна	0127
Зозуля Валерій Олександрович	0239	Комаровська Оксана Анатоліївна	0141
Зінсу Ольга Іванівна	0080	Комаровська Оксана Анатоліївна	0156
Зінсу Ольга Іванівна	0136	Комісаренко Сергій Васильович	0270
Казарян Ірина Сергіївна	0147	Комісаренко Сергій Васильович	0271
Камінський Анатолій Олексійович	0247	Комісаренко Сергій Васильович	0272
Камінський Анатолій Олексійович	0249	Корбуш Марія Юріївна	0300
Караван Богдан Вікторович	0250	Коржик Максим Олексійович	0240
Караван Богдан Вікторович	0251	Коржик Максим Олексійович	0241
Караван Богдан Вікторович	0453	Корнієць Павло Юрійович	0063
Карпов Павло Андрійович	0280	Корогода Наталія Петрівна	0331
Карпов Павло Андрійович	0301	Корогода Наталія Петрівна	0332
Карпов Павло Андрійович	0530	Короткіх Микола Іванович	0263
Каштанова Тетяна Володимирівна	0107	Косогор Анна Олексіївна	0396
		Кравченко Наталія Олександрівна	0479
		Кравчуновська Тетяна Сергіївна	0454

Красносельський Микола Вілленович	0143	Ло Іян ...	0353
Кузнецова Катерина Сергіївна	0375	Ло Іян ...	0549
Кулаєва Тетяна Валеріївна	0137	Локазюк Олександра Вікторівна	0187
Кулаєва Тетяна Валеріївна	0138	Локазюк Олександра Вікторівна	0188
Кулаєва Тетяна Валеріївна	0139	Локазюк Олександра Вікторівна	0189
Кулаєва Тетяна Валеріївна	0140	Локазюк Олександра Вікторівна	0190
Курінний Денис Аркадійович	0278	Локазюк Олександра Вікторівна	0191
Курінний Денис Аркадійович	0306	Локазюк Олександра Вікторівна	0197
Кучер Ілля Павлович	0471	Лосенко Арсен Володимирович	0202
Кучер Олена Юріївна	0038	Лосенко Арсен Володимирович	0203
Кучер Олена Юріївна	0294	Лосенко Арсен Володимирович	0283
Лал Амір Гул	0414	Люта Мар'яна Ярославівна	0298
Лал Амір Гул	0415	Мазаєва Вікторія Сергіївна	0438
Лал Амір Гул	0416	Максим Христина Богданівна	0054
Ларіонова Інна Тимофіївна	0144	Максим Христина Богданівна	0073
Лебовка Микола Іванович	0253	Максим Христина Богданівна	0074
Лебовка Микола Іванович	0254	Максим Христина Богданівна	0075
Лебовка Микола Іванович	0255	Максименко Аліна Олександрівна	0514
Левандовська Олена Михайлівна	0022	Малець Єгор Сергійович	0268
Левчук Леонід Геннадійович	0216	Малюхов Олександр Сергійович	0177
Левчук Леонід Геннадійович	0217	Мамілов Сергій Олександрович	0500
Левчук Леонід Геннадійович	0222	Марковський Павло Євгенович	0394
Левчук Леонід Геннадійович	0223	Маркіна Оксана Олександрівна	0046
Лелека Лідія Геннадіївна	0259	Мартинюк Юрій Володимирович	0068
Лелека Лідія Геннадіївна	0260	Матушок Галина Сергіївна	0113
Лелека Лідія Геннадіївна	0261	Матушок Галина Сергіївна	0117
Лелека Лідія Геннадіївна	0262	Матушок Галина Сергіївна	0118
Лимар Ганна Михайлівна	0158	Машкова Кристина Андріївна	0296
Лимар Ганна Михайлівна	0163	Миколайчук Людмила Петрівна	0480
Лимар Ганна Михайлівна	0164	Монсевич Віолета Вікторівна	0161
Линдін Микола Сергійович	0507	Монсевич Віолета Вікторівна	0165
Линник Петро Микитович	0315	Монсевич Віолета Вікторівна	0166
Линник Петро Микитович	0316	Монсевич Віолета Вікторівна	0167
Лисинчук Дмитро Володимирович	0321	Мордерер Євген Юлійович	0288
Лисинчук Дмитро Володимирович	0322	Мордерер Євген Юлійович	0289
Литвин Юрій Олексійович	0036	Мордерер Євген Юлійович	0290
Ло Іян ...	0352	Морзе Наталія Вікторівна	0124
		Мороз Олег Сергійович	0358

Мороз Олег Сергійович	0359	Петренко Руслан Миколайович	0527
Мосузенко Володимир Юрійович	0059	Петік Ігор Павлович	0437
Мохорева Олена Миколаївна	0146	Пилипенко Олена Олексіївна	0264
Мудрик Дарина Павлівна	0130	Пилипенко Тетяна Василівна	0034
Муса Джаміль Салім-Алсарайрех	0513	Пилипчук Євген Володимирович	0417
Мінесев Сергій Павлович	0384	Пилипчук Євген Володимирович	0544
Мінесев Сергій Павлович	0385	Плаван Вікторія Петрівна	0424
Місечко Микола Миколайович	0078	Плаван Вікторія Петрівна	0425
Міськова Олена Вікторівна	0287	Плаван Вікторія Петрівна	0426
Мітченко Тетяна Євгеніївна	0399	Плаван Вікторія Петрівна	0427
Мітченко Тетяна Євгеніївна	0490	Плаван Вікторія Петрівна	0428
Міщенко Марина Михайлівна	0508	Плаван Вікторія Петрівна	0432
Міщенко Марина Михайлівна	0512	Плаван Вікторія Петрівна	0433
Настішин Юрій Адамович	0526	Плаван Вікторія Петрівна	0434
Нахлік Євген Казимирович	0155	Плаван Вікторія Петрівна	0435
Нехаєнко Оксана Василівна	0014	Плюгін Владислав Євгенович	0363
Нехаєнко Оксана Василівна	0015	Подзізей Олег Олегович	0040
Нехаєнко Оксана Василівна	0016	Полюхович Марина	
Нехаєнко Оксана Василівна	0017	Володимирівна	0051
Новіков Олексій Миколайович	0179	Полянський Владислав	
Новіков Олексій Миколайович	0210	Олександрович	0023
Новіков Олексій Миколайович	0550	Полянський Владислав	
Обрубів Андрій Валерійович	0368	Олександрович	0024
Олійник Марія Олександрівна	0028	Поліщук Наталія Миколаївна	0134
Омельченко Віктор Данилович	0319	Попова Аліна Олексіївна	0169
Омельченко Віктор Данилович	0320	Пошивалов Володимир Павлович	0395
Омельчук Сергій Тихонович	0506	Прилипко Валентина Антонівна	0142
Орлова Алла Іванівна	0539	Прилипко Валентина Антонівна	0360
Павленко Іван Володимирович	0205	Прилипко Валентина Антонівна	0436
Павленко Іван Володимирович	0206	Прилипко Валентина Антонівна	0536
Павленко Іван Володимирович	0207	Проданик Анатолій Михайлович	0476
Павленко Іван Володимирович	0361	Прокопець Володимир Андрійович	0377
Павленко Іван Володимирович	0412	Прокопець Володимир Андрійович	0383
Павленко Іван Володимирович	0534	Прокопюк Ольга Степанівна	0273
Пенькова Світлана Василівна	0464	Прокопюк Ольга Степанівна	0282
Пенькова Світлана Василівна	0474	Пузняк Оксана Михайлівна	0470
Петренко Руслан Миколайович	0242	Пустовалова Елеонора Сергіївна	0281
Петренко Руслан Миколайович	0243	Пустовалова Елеонора Сергіївна	0293
		Пучкова Дар'я Дмитрівна	0002

Підгородинська Юлія Ігорівна	0090	Савченко Юрій Миколайович	0246
Підгородинська Юлія Ігорівна	0092	Севостьянов Євген Олександрович	0192
Пілярська Олена Олександрівна	0184	Семашко Петро Віталійович	0501
Пілярська Олена Олександрівна	0462	Семашко Петро Віталійович	0503
Пілярська Олена Олександрівна	0463	Семенова Анна Миколаївна	0119
Разанова Алла Михайлівна	0465	Сергієнко Ірина Григорівна	0540
Ратушний Олександр Валерійович	0411	Сибірна Наталія Олександрівна	0298
Ратушний Олександр Валерійович	0413	Скакун Вадим Михайлович	0478
Ратушний Олександр Валерійович	0535	Скворцова Світлана Олексіївна	0132
Редько Андрій Миколайович	0265	Скіпочка Сергій Іванович	0386
Редько Андрій Миколайович	0266	Слюсаренко Юрій Степанович	0445
Решотько Леонід Миколайович	0466	Смірнов Георгій Юрійович	0069
Рижий Олексій Анатолійович	0083	Созонюк Ольга Сергіївна	0025
Рижий Олексій Анатолійович	0085	Созонюк Ольга Сергіївна	0114
Рижий Олексій Анатолійович	0087	Сокол Дмитро Вадимович	0400
Рижий Олексій Анатолійович	0088	Сокол Дмитро Вадимович	0418
Рогачевський Олександр Петрович	0511	Сокол Дмитро Вадимович	0419
Ромашко Олександр Васильович	0388	Соловійова Алєся Борисівна	0001
Ромашко Олександр Васильович	0389	Соловійова Алєся Борисівна	0098
Рудишин Сергій Дмитрович	0532	Соловійова Алєся Борисівна	0099
Русанов Андрій Вікторович	0199	Солодкий Євген Васильович	0408
Русанов Андрій Вікторович	0200	Солодкий Євген Васильович	0410
Русанов Андрій Вікторович	0201	Сорока Богдан Ростиславович	0045
Русанов Андрій Вікторович	0355	Сосонкін Михайло Григорович	0349
Рябий Сергій Михайлович	0521	Сосонкін Михайло Григорович	0350
Рябоштан Валентин Анатолійович	0373	Сосонкін Михайло Григорович	0351
Рябоштан Валентин Анатолійович	0397	Стародуб Тарас Петрович	0091
СТАХУРСЬКА Світлана Василівна	0029	Стародуб Тарас Петрович	0094
СТАХУРСЬКА Світлана Василівна	0052	Стародуб Тарас Петрович	0186
Савельєва Марина Юріївна	0003	Стецюк Петро Іванович	0498
Савицький Микола Василійович	0449	Стрельников Геннадій Опанасович	0387
Савицький Микола Василійович	0450	Судак Володимир Миколайович	0481
Савицький Микола Василійович	0458	Сукач Олександр Миколайович	0276
Савка Христина Олегівна	0256	Сучков Денис Геннадійович	0160
Савка Христина Олегівна	0257	Седін Володимир Леонідович	0451
Савченко Денис Олександрович	0403	Седін Володимир Леонідович	0452
Савченко Денис Олександрович	0407	Сівова Тетяна Юріївна	0030
Савченко Денис Олександрович	0423	Тичина Дмитро Михайлович	0076

Тичина Дмитро Михайлович	0081	Чанчжи У. --	0448
Тичина Дмитро Михайлович	0082	Черванчук Вікторія Валеріївна	0077
Тичина Дмитро Михайлович	0084	Черемних Олег Костянтинівич	0311
Ткач Іван Миколайович	0520	Черемних Олег Костянтинівич	0312
Ткаченко Тетяна Іванівна	0033	Четвериков Володимир	0391
Ткаченко Тетяна Іванівна	0492	Валентинович	
Ткачук Олег Володимирович	0131	Чечетт Сергій Валеріанович	0064
Ткачук Світлана Сергіївна	0502	Чечотка Анастасія Олегівна	0135
Токовий Юрій Владиславович	0198	Чжан Хао --	0121
Токовий Юрій Владиславович	0248	Чжан Чі ...	0168
Толстолузька Олена Геннадіївна	0213	Чижевський Віктор Васильович	0275
Турко Борис Ігорович	0370	Чорний Денис Михайлович	0072
Турко Борис Ігорович	0372	Шабанов Дмитро Андрійович	0185
Тюкавкіна Ірина Миколаївна	0229	Шарапов Сергій Геннадійович	0214
У. Лінь ..	0279	Шарапов Сергій Геннадійович	0215
У. Лінь ..	0430	Шафрановський Віталій Юрійович	0110
У. Лінь ..	0499	Шафрановський Віталій Юрійович	0120
Фаренюк Геннадій Григорович	0444	Шахрай Валентина Михайлівна	0123
Фесенко Артем Петрович	0356	Швартау Віктор Валентинович	0473
Халеп Юрій Миколайович	0467	Шевчук Анна Леонідівна	0026
Харитонюк Оріся Леонідівна	0093	Шейдик Кароліна Артурівна	0475
Харлан Олександр Вікторович	0446	Шибасєв Олександр Григорович	0494
Харлан Олександр Вікторович	0447	Шидловська Наталія Анатоліївна	0230
Харлан Олександр Вікторович	0456	Шидловська Наталія Анатоліївна	0231
Харлан Олександр Вікторович	0457	Шидловська Наталія Анатоліївна	0364
Харлан Олександр Вікторович	0459	Шидловська Наталія Анатоліївна	0365
Хмурова Вікторія Валентинівна	0183	Шидловська Наталія Анатоліївна	0366
Хмурова Вікторія Валентинівна	0378	Шидловська Наталія Анатоліївна	0369
Худавердова Анна Олександрівна	0145	Шидловська Наталія Анатоліївна	0380
Худолей Вероніка Юріївна	0039	Шинкар Тетяна Ігорівна	0053
Худяков Ілля Олександрович	0180	Шостко Ігор Світославович	0522
Худяков Ілля Олександрович	0181	Шостко Ігор Світославович	0552
Худяков Ілля Олександрович	0182	Шпакова Наталія Михайлівна	0274
Хуторянський Михайло		Шувалов Валентин Олексійович	0252
Володимирович	0009	Шульга Максим Володимирович	0208
Цуй Лун ...	0116	Шульга Наталія Петрівна	0048
Цуркін Володимир Миколайович	0405	Щеглов Андрій Юрійович	0517
Цуркін Володимир Миколайович	0406	Щеглов Андрій Юрійович	0518

Щеглов Андрій Юрійович	0519	Яковчук Ярослав Володимирович	0055
Щеглов Андрій Юрійович	0525	Яциковський Богдан Ігорович	0047
Юркова Олександра Іванівна	0392	Яцків Василь Васильович	0176
Юркова Олександра Іванівна	0409		

ЗМІСТ

00 СУСПІЛЬНІ НАУКИ В ЦІЛОМУ	3
00.17 Міжнародне співробітництво в галузі суспільних наук.....	3
02 ФІЛОСОФІЯ.....	4
02.31 Філософія і методологія науки	4
02.81 Філософія культури	5
03 ІСТОРІЯ. ІСТОРИЧНІ НАУКИ.....	5
03 ІСТОРІЯ. ІСТОРИЧНІ НАУКИ.....	5
03.01 Загальні питання історичних наук	7
03.19 Історія окремих країн	7
03.29 Історія окремих процесів, сторін і явищ людської діяльності	10
03.41 Археологія	11
03.61 Етнологія, етнографія й історична антропологія.....	12
04 СОЦІОЛОГІЯ.....	13
04.21 Суспільство як система. Соціальні відносини і процеси	13
04.51 Соціологія сфер соціального життя, соціальних явищ та інститутів	15
05 ДЕМОГРАФІЯ	18
05.07 Теорія і методологія демографічної науки.....	18
05.11 Загальні проблеми народонаселення	18
05.21 Статистика населення.....	19
06 ЕКОНОМІКА. ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ.....	19
06.01 Загальні питання економічних наук.....	19
06.04 Політична економія	21
06.35 Наука управління економікою. Обліково-економічні науки.....	23
06.39 Наука управління економікою.....	24
06.51 Світове господарство. Міжнародні економічні відносини.....	25
06.52 Тенденції і проблеми економічного розвитку і зростання. Планування економіки. Економічні цикли і кризи.....	30
06.54 Продуктивні сили і науково-технічний прогрес.....	30
06.56 Суспільно-економічна структура	31
06.58 Відтворювальна структура економіки. Нагромадження і споживання. Добробут. 32	
06.61 Територіальна структура економіки. Регіональна і міська економіка.....	32
06.71 Галузева структура економіки.....	34
06.73 Фінансова наука. Грошові та податкові теорії. Кредитно-фінансові інститути.....	36
06.75 Економічні проблеми організації і управління господарством країни	37

06.81 Економіка та організація підприємства. Керування підприємством	39
10 ДЕРЖАВА ТА ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ УДК 34	46
10 ДЕРЖАВА ТА ПРАВО. ЮРИДИЧНІ НАУКИ УДК 34	46
10.01 Загальні питання	47
10.07 Загальна теорія держави і права	48
10.15 Державне (конституційне) право і управління	51
10.17 Адміністративне право	53
10.21 Фінансове право	56
10.27 Цивільне право	58
10.63 Трудове право.....	64
10.71 Правоохоронні органи.....	65
10.77 Кримінальне право.....	68
10.79 Кримінально-процесуальне право (кримінальний процес)	70
10.81 Криминологія	72
10.83 Кримінально-виконавче право. Пенітенціарія.....	75
10.85 Криминологія.....	76
10.86 Судова статистика.....	79
10.87 Міжнародне право	81
11 ПОЛІТИКА. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ.....	84
11 ПОЛІТИКА. ПОЛІТИЧНІ НАУКИ.....	84
11.15 Теорія політичних систем. Внутрішня політика.....	87
11.25 Теорія міжнародних відносин. Зовнішня політика і дипломатія.....	88
12 НАУКОЗНАВСТВО	91
12.21 Наука і суспільство. Соціологія науки	91
13 КУЛЬТУРА.....	92
13.11 Культура в сучасному світі	92
13.15 Організація і управління в галузі культури.....	95
13.21 Культурно-просвітня робота. Аматорська діяльність у сфері дозвілля	96
13.31 Бібліотечна справа. Бібліотекознавство	96
13.51 Музейна справа. Музеєзнавство.....	97
14 НАРОДНА ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА.....	97
14 НАРОДНА ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА.....	97
14.01 Загальні питання народної освіти і педагогіки	101
14.07 Загальна педагогіка.....	103

14.09 Історія освіти і педагогіки. Персоналія	107
14.23 Дошкільна освіта. Дошкільна педагогіка	110
14.25 Загальноосвітня школа. Педагогіка загальноосвітньої школи	113
14.27 Позашкільна (додаткова) освіта і виховання. Позашкільна педагогіка	117
14.29 Спеціальні (корекційні) школи. Дефектологія.....	117
14.31 Початкова професійно-технічна освіта. Педагогіка професійної школи	118
14.35 Вища професійна освіта. Педагогіка вищої професійної школи	120
14.43 Спеціалізовані галузі педагогіки	123
15 ПСИХОЛОГІЯ	125
15.21 Загальна психологія	125
15.31 Психологія розвитку. Вікова психологія.....	132
15.41 Соціальна психологія	132
15.81 Прикладна психологія	132
16 МОВОЗНАВСТВО	139
16.21 Загальне мовознавство	139
16.31 Прикладне мовознавство.....	140
16.41 Мови світу	142
17 ЛІТЕРАТУРА. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО. НАРОДНА ПОЕТИЧНА ТВОРЧІСТЬ.....	143
17 ЛІТЕРАТУРА. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО. НАРОДНА ПОЕТИЧНА ТВОРЧІСТЬ.	143
17.01 Загальні питання літературознавства.....	144
18 МИСТЕЦТВО. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО.....	144
18.01 Загальні питання мистецтва та мистецтвознавства	144
18.07 Теорія і методологія мистецтва і проблеми мистецтвознавства	146
18.09 Історія та сучасний стан мистецтва, мистецтвознавства та художньої критики..	150
18.31 Образотворче мистецтво	153
18.41 Музика. Музикознавство.....	158
18.45 Театр. Театрознавство	161
18.46 Масові видовища і театралізовані свята	162
18.49 Танець. Хореографія.....	163
19 МАСОВА КОМУНІКАЦІЯ. ЖУРНАЛІСТИКА. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	166
19.41 Журналістика.....	166
20 ІНФОРМАТИКА.....	167
20.54 Комп'ютерні науки та інформаційні технології	167
20.60 Системи і методи прийняття рішень.....	169

20.61	Управління ІТ проектами.....	169
23	КОМПЛЕКСНЕ ВИВЧЕННЯ ОКРЕМИХ КРАЇН І РЕГІОНІВ	170
23.01	Загальні питання комплексного вивчення окремих країн і регіонів	170
23.04	Комплексні (у тому числі статистичні) зведення про територію.....	171
26	КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ СУСПІЛЬНИХ НАУК.....	172
26.03	Громадсько-політична думка.....	172
27	МАТЕМАТИКА УДК 51.....	173
27.17	Алгебра	173
27.23	Математичний аналіз.....	176
27.31	Диференціальні рівняння з частинними похідними.....	176
27.35	Математичні моделі природничих наук і технічних наук. Рівняння математичної фізики.....	183
28	КІБЕРНЕТИКА	184
28.17	Теорія моделювання	184
28.21	Теорія інформації.....	187
28.23	Штучний інтелект	187
28.29	Системний аналіз	191
28.31	Кібербезпека (КНУ, КПІ, КНЕУ, КНУТД).....	191
29	ФІЗИКА.....	192
29.01	Загальні питання фізики.....	192
29.03	Загальні проблеми фізичного експерименту.....	193
29.05	Фізика елементарних частинок. Теорія полів	197
29.15	Ядерна фізика	197
29.17	Фізика газів і рідин. Термодинаміка і статистична фізика	198
29.19	Фізика твердих тіл	202
29.27	Фізика плазми.....	202
29.31	Оптика.....	206
29.35	Радіофізика. Фізичні основи електроніки	208
29.37	Акустика	212
29.41	Фізика наносистем (КНУ).....	213
30	МЕХАНІКА	216
30.17	Механіка рідини і газу.....	216
30.19	Механіка деформованого твердого тіла	217
30.51	Комплексні та спеціальні розділи механіки.....	221
31	ХІМІЯ.....	221

31.15 Фізична хімія	221
31.17 Неорганічна хімія. Комплексні сполуки.....	225
31.19 Аналітична хімія	225
31.21 Органічна хімія	229
31.23 Біоорганічна хімія. Природні органічні сполуки та їхні синтетичні аналоги.....	231
31.25 Хімія високомолекулярних сполук	233
31.27 Біологічна хімія.....	234
34 БІОЛОГІЯ	234
34 БІОЛОГІЯ	234
34.03 Теоретична біологія	235
34.15 Молекулярна біологія.....	235
34.19 Цитологія	237
34.21 Ембріологія.....	239
34.25 Вірусологія	239
34.27 Мікробіологія	240
34.29 Ботаніка.....	240
34.31 Фізіологія рослин	242
34.33 Зоологія.....	242
34.35 Екологія.....	244
34.37 Антропологія.....	246
34.39 Фізіологія людини і тварин. Моделювання розумових процесів.....	248
34.41 Морфологія людини і тварин.....	249
34.43 Імунологія	252
34.45 Фармакологія.....	253
34.49 Радіаційна біологія.....	253
34.55 Біокібернетика.....	253
37 ГЕОФІЗИКА	253
37.01 Загальні питання геофізики	253
37.15 Геомагнетизм і верхні шари атмосфери. Земний магнетизм (геомагнетизм). Дослідження верхніх шарів атмосфери космічними засобами	256
37.21 Метеорологія	256
37.27 Гідрологія суші.....	257
37.29 Гляціологія.....	258
37.31 Фізика Землі	258
38 ГЕОЛОГІЯ	259

38.19	Геолого-геофізичні дослідження глибинної будови Землі	259
38.33	Геохімія.....	260
38.35	Мінералогія.....	262
38.57	Методи пошуку і розвідування родовищ корисних копалин	264
39	ГЕОГРАФІЯ	264
39.01	Загальні питання географії.....	264
39.19	Фізична географія	265
41	АСТРОНОМІЯ	271
41.01	Загальні питання астрономії	271
41.15	Астрометрія	272
41.17	Астрофізика	278
41.27	Зоряні системи.....	279
41.29	Космологія	283
41.51	Обсерваторії. Інструменти, прилади та методи астрономічних спостережень	284
43	ЗАГАЛЬНІ ТА КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДНИЧИХ І ТОЧНИХ НАУК	288
43.01	Точні науки.....	288
44	ЕНЕРГЕТИКА	288
44.29	Електроенергетика	288
44.31	Теплоенергетика. Теплотехніка.....	290
44.33	Атомна енергетика.....	294
44.37	Геліоенергетика.....	295
45	ЕЛЕКТРОТЕХНІКА	295
45.01	Загальні питання електротехніки	295
45.03	Теоретична електротехніка	296
45.09	Електротехнічні матеріали.....	297
45.37	Силова перетворювальна техніка	297
47	ЕЛЕКТРОНІКА. РАДІОТЕХНІКА	299
47.05	Теоретична радіотехніка	299
47.09	Матеріали для електроніки і радіотехніки	299
47.45	Антени. Хвилеводи. Елементи НВЧ-техніки	302
47.61	Прилади для радіотехнічного вимірювання.....	304
49	ЗВ'ЯЗОК.....	306
49.39	Телефонний зв'язок і апаратура.....	306
50	АВТОМАТИКА І ТЕЛЕМЕХАНІКА. ОБЧИСЛЮВАЛЬНА ТЕХНІКА	307

50.01	Загальні питання автоматики та обчислювальної техніки.....	307
50.03	Теорія автоматичного керування	307
50.41	Програмне забезпечення обчислювальних машин, комплексів і мереж.....	308
50.43	Системи автоматичного керування, регулювання і контролю.....	309
52	ГІРНИЧА СПРАВА	310
52.13	Техніка і технологія розроблення родовищ твердих корисних копалин	310
52.45	Збагачення корисних копалин	311
52.47	Розроблення нафтових і газових родовищ	311
53	МЕТАЛУРГІЯ	313
53.37	Виробництво кольорових металів і сплавів	313
53.39	Порошкова металургія.....	313
53.41	Металургія напівпровідників.....	314
53.49	Металознавство	314
53.81	Технічний аналіз у металургії.....	318
55	МАШИНОБУДУВАННЯ.....	318
55	МАШИНОБУДУВАННЯ.....	318
55.03	Машинознавство і деталі машин.....	320
55.09	Машинобудівні матеріали.....	321
55.15	Ливарне виробництво	321
55.19	Різання матеріалів	322
55.23	Виробництво виробів з порошкових матеріалів	323
55.30	Робототехніка	323
55.39	Хімічне і нафтове машинобудування	323
55.42	Двигунобудування	324
55.47	Авіабудування.....	325
55.59	Машинобудування для легкої промисловості.....	329
61	ХІМІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ. ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ.....	329
61.13	Процеси і апарати хімічної технології. Електрохімічні процеси.....	329
61.39	Промисловий синтез органічних барвників і пігментів.....	330
61.59	Технологія синтетичних високомолекулярних сполук.....	332
61.61	Технологія пластмас	332
61.65	Технологія лакофарбових матеріалів і органічних покриттів.....	333
61.67	Технологія хімічних волокон і ниток Виробництво скловолокна, скловолоконних матеріалів, мінеральних шлакових волокон і виробів з них.....	333
61.69	Технологія хімічних реактивів і особливо чистих речовин.....	334

62	БІОТЕХНОЛОГІЯ.....	334
62.09	Сировина і продуценти для біотехнологічного виробництва	334
62.37	Прикладна генетична (генна) інженерія	335
64	ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ	335
64.29	Текстильна промисловість	335
64.31	Трикотажна промисловість	335
65	ХАРЧОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ	336
65.01	Загальні питання харчової промисловості	336
65.65	Олійно-жирова промисловість	337
66	ЛІСОВА, ДЕРЕВООБРОБНА І ЦЕЛЮЛОЗНО-ПАПЕРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ	337
66.45	Целюлозно-паперова промисловість	337
67	БУДІВНИЦТВО. АРХІТЕКТУРА.....	344
67	БУДІВНИЦТВО. АРХІТЕКТУРА.....	344
67.01	Загальні питання будівництва	344
67.07	Архітектура.....	344
67.09	Будівельні матеріали і вироби	346
67.11	Будівельні конструкції	347
67.13	Технологія будівельно-монтажних робіт	349
67.21	Інженерні дослідження в будівництві.....	349
67.23	Архітектурно-будівельне проектування.....	350
67.29	Об'єкти будівництва	351
67.53	Інженерне забезпечення об'єктів будівництва	352
68	СІЛЬСЬКЕ І ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО	353
68.01	Загальні питання сільського господарства.....	353
68.03	Сільськогосподарська біологія	357
68.05	Ґрунтознавство	357
68.29	Землеробство	358
68.33	Агрохімія	359
68.35	Рослинництво	361
68.39	Тваринництво	364
68.47	Лісове господарство	365
68.85	Механізація і електрифікація сільського господарства	369
70	ВОДНЕ ГОСПОДАРСТВО.....	369
70.03	Наукові основи водного господарства.....	369

70.25	Стічні води, їхнє очищування і використання	369
70.27	Якість води	374
71	ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ. ТУРИСТИЧНО-ЕКСКУРСІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ..	376
71.33	Громадське харчування	376
73	ТРАНСПОРТ	377
73.31	Автомобільний транспорт	377
73.34	Водний транспорт	377
76	МЕДИЦИНА І ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	377
76	МЕДИЦИНА І ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	377
76.01	Загальні питання медицини і охорони здоров'я	377
76.03	Медико-біологічні дисципліни	378
76.13	Медична техніка	379
76.29	Клінічна медицина	379
76.33	Гігієна і епідеміологія	382
76.35	Інші галузі медицини і охорони здоров'я	383
76.75	Соціальна гігієна. Організація і управління охороною здоров'я	384
77	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ	386
77.03	Теорія фізичної культури і спорту	386
77.29	Методичні основи видів спорту	389
78	ВІЙСЬКОВА СПРАВА	389
78.17	Воєнна політика. Воєнні доктрини	389
78.19	Воєнна наука	390
78.21	Військово-прикладні науки	391
78.25	Озброєння та військова техніка	391
78.27	Збройні сили	392
81	ЗАГАЛЬНІ І КОМПЛЕКСНІ ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНИХ І ПРИКЛАДНИХ НАУК	392
81.09	Матеріалознавство	392
81.14	Проектування. Конструювання	397
81.33	Корозія і захист від корозії	398
81.79	Кадри	398
81.83	Монтаж, ремонт промислового устаткування	399
82	ОРГАНІЗАЦІЯ І УПРАВЛІННЯ	399
82.13	Державне та адміністративне управління	399
82.15	Організація управління економікою	402

84 СТАНДАРТИЗАЦІЯ.....	405
84.15 Науково-методологічне забезпечення систем і служб стандартизації	405
86 ОХОРОНА ПРАЦІ.....	406
86.33 Охорона праці за джерелами небезпеки і методами захисту	406
87 ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ. ЕКОЛОГІЯ ЛЮДИНИ	406
87.01 Загальні питання охорони довкілля і екології людини	406
87.33 Стихійні лиха і катастрофи антропогенного походження. Екологічна безпека Організація аварійно-рятувальних робіт	406
87.35 Рациональне використання і відтворення природних ресурсів	407
89 КОСМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	409
89.15 Прилади і методи наукових досліджень космічного простору	409
89.57 Дослідження Землі з космосу	410
90 МЕТРОЛОГІЯ	412
90.27 Вимірювання окремих величин і характеристик	412
Показчик	412